CLAROBSCUR

Cornel
Nistorescu

memorii ■ jurnal ■ scrisori ■ anchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal

« Români, vi se pregătește ceva ! »

Epistole politice, reportaje, interviuri, editoriale din *Expres* (1990-1995)

compania

Cornel Nistorescu (n. 1948 în satul Turmaş din comuna Mărtineşti, judeţul Hunedoara) a urmat şcoala primară la Mărtineşti şi cursurile gimnaziale la Simeria. Absolvent apoi al unei şcoli profesionale de la Cugir şi al Liceului « Aurel Vlaicu » din Orăştie, şi-a luat în 1974 diploma de filolog (română-italiană) la Universitatea « Babeş-Bolyai » din Cluj-Napoca.
Între 1974 şi 1990 a fost ziarist la *Viaţa studenţească*, *Amfiteatru*, *Scînteia tineretului* şi *Flacăra*. Fondator, în 1990, şi director al revistei *Expres*, a condus şi compania cu acelaşi nume, care a editat, de asemenea, cotidianul *Evenimentul Zilei* şi revista *Expres Magazin*. Ca director al *Evenimentului Zilei*, a semnat zilnic editorialul ziarului în perioada 1997-2003. După 2004 a colaborat cu editoriale şi articole la *Foaia Transilvană* (Cluj-Napoca) şi *Ediţie specială* (Craiova). Din 2009 conduce ziarul *Cotidianul* şi site-ul www.cotidianul.ro.
A fondat Radio Total şi a fost unul dintre iniţiatorii şi acţionarii postului de radio Europa FM. Compania de publicitate Expresiv, pe care a înfiinţat-o, a devenit apoi Hager România şi, ulterior, TBWA Bucureşti.
A publicat trei volume de proză documentară şi reportaj : *Întâmplări în liniştea unei fotografii* (Editura Junimea, Iaşi, 1978), *Paradisul provizoriu* (Editura Albatros, Bucureşti, 1982), *Proprietarul de iluzii* (Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1988).

Cornel Nistorescu

« Români, vi se pregătește ceva ! »

Epistole politice, reportaje,
interviuri, editoriale
din *Expres* (1990-1995)

compania

Coordonatorul seriei ClarObscur : Petru Romoşan
Macheta şi realizarea : compania
Ilustraţia copertei : foto Cornel Nistorescu la începutul anilor '90 ;
fundal – montaj Vlad Predescu
Redactarea : Adina Kenereş
Colectare şi procesare text : Nicoleta Ailincăi, Adrian Oprea,
Gabriela Cernuşcă
Procesare computerizată : Bogdan Constantinescu
Tipărit la Lumina Tipo

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
NISTORESCU, CORNEL
« Români, vi se pregăteşte ceva ! ». Epistole politice, reportaje, interviuri, editoriale din *Expres* (1990-1995) / Cornel Nistorescu. - Bucureşti : Compania, 2013
552 p. ; 23 cm
Index
ISBN 978-606-680-001-3

070(498) Expres"1990/1995":32.01
821.135.1-92

© compania, 2013

Str. Tuberozelor Nr. 9, Sector 1, 011411 Bucureşti
Tel. : 021 223 23 28 Fax : 021 223 23 25
Tel. difuzare : 021 223 23 24, 021 223 23 37
e-mail : compania@rdslink.ro compania@clicknet.ro
www.compania.ro

Cuprins

Mulţumiri şi câteva note asupra ediţiei 6

În chip de prefaţă. Editorial pe repede înapoi
de Cornel Nistorescu 7

Anul 1990 **13**

**Interviuri şi un reportaj periculos
din 1990-1991** **59**

Anul 1991 **153**

Anul 1992 **272**

Anul 1993 **384**

Anul 1994 **459**

Anul 1995 **535**

Indice de nume 544

Mulțumiri și câteva note asupra ediției

Toate articolele publicate în volumul de față au fost recuperate din colecțiile săptămânalului *Expres* aflate în biblioteci publice. Pentru identificarea textelor și reconstituirea întregului corpus, editura mulțumește secției de Periodice a Bibliotecii Metropolitane (îndeosebi doamnelor Mariana Gavrilă, Gabriela Țerbea, Roxana Popescu și domnului Cornel Lovin) și Bibliotecii Academiei Române (în special doamnei Ioana Parusi), fără a căror bunăvoință și competență această carte nu ar fi putut lua ființă.

Câteva numere ale publicației lipsesc din rațiuni obiective – Cornel Nistorescu nu a scris în numărul lipsă din șirul anului, numărul nu s-a tipărit sau nu a intrat în colecțiile bibliotecilor. Nu s-au operat selecții decât asupra interviurilor realizate de jurnalist în 1990 și 1991, fiind reținute doar acele convorbiri considerate relevante pentru momentul istoric.

Culegerea textelor s-a realizat urmând ortografia actuală (cu « â » și « sunt/suntem »). S-au făcut corecturi și unificări tacite, s-a revizuit punctuația și s-au întregit expresii prezentând lipsuri minore (prepoziții, terminații etc.) care au scăpat corecturii de ziar, realizată adesea în primii ani după 1989 sub presiunea timpului și în condiții tipografice precare.

S-au folosit (rar) croșete [ ] între care s-au marcat elemente lipsă din text sau cuvinte reconstituite din acele exemplare de revistă a căror hârtie și cerneală tipografică s-au degradat până la a produce mici « insule » ilizibile.

Prezentarea articolelor pune în vedetă titlul. Ea conține, de asemenea, numărul săptămânalului (anul este precizat în colon-titlu) și, acolo unde există, numele rubricii și eventualele supratitluri. Orice informație editorială adăugată pentru clarificare se regăsește între croșete [ ]. Semnătura ziaristului a fost menținută în cazul tuturor scrisorilor deschise pentru a respecta forma genului și unele artificii literare legate de încheierea epistolelor.

Indicele de nume prezintă deopotrivă persoane identificate și identificabile (grație unor note din parantezele însoțitoare) – lipsesc doar câteva nume evocate lapidar în legătură cu o actualitate pe care timpul nu a conservat-o.

În chip de prefață

Editorial pe repede înapoi

— Băi românilor, aveți ceva arme prin portbagaj ?

A fost singura întrebare cu care ne-au întâmpinat grănicerii bulgari, încă ciupiți de veselia nopții de Revelion. De două ore era deja 1 ianuarie 1990. Plecaserăm cu aproape patru luni în urmă dintr-o țară comunistă și ne întorceam în alta, ziceam eu, liberă, vedetă europeană, plină de morți, de teroriști, dar și de fapte de mare curaj.

Conduceam cu frică biata noastră Dacie galbenă, inscripționată cu « Flacăra Tour », spre Giurgiu și mai apoi spre București, așteptând să dăm ochi cu prima patrulă de revoluționari sau de soldați, chiar de teroriști. Sau să sărim din mașină ori să strigăm « oameni buni, oameni buni ! ». Sau să vedem o casă în flăcări. Sau măcar un tanc nemișcat pe marginea drumului. Sau o mașină arsă. Sau ceva care să ne introducă în noua realitate. Nimic la Adunații Copăceni, nimic la Călugăreni, nimic la 1 Decembrie, nimic la intrarea în București, nici pe Șoseaua Giurgiului. Doar petrecăreți în retragere, doar mașini răzlețe dintr-o noapte de Revelion care se spărgea încet, fără muzică, fără artificii, fără șampanie. Mută, rece, cu urme de zăpadă și cu străzi pustii și murdare. Priveam Bucureștii învăluiți într-un aer de final de tragedie deși nu se vedeau decât semnele unui sfârșit de carnaval. Nici o casă în flăcări, nici o mașină fumegând, nici o patrulă, nici un mort pe străzi, nici o mașină blindată, nimic, nimic până în fața blocului meu din Drumul Taberei nr. 250. Cam așa arăta capitala României, orașul-vedetă planetară din zilele căderii lui Nicolae Ceaușescu. O deosebire uriașă între ce anunțau televiziunile europene și ce vedeam eu cu ochii umflați de nesomn.

La cinci dimineața am început să mă uit, pe un videocasetofon, la primele casete din transmisiunile TVR. Erau secvențele cele mai dure pe care le înregistrase Monica Nistorescu pentru a mă ajuta să înțeleg desfășurarea Revoluției române. Ceaușescu avea robineți de aur. Stop. Nu se poate !

Aurul este moale şi se macină. Avea cântar de aur pentru a cântări mâncarea câinilor. Stop. Nici asta nu se poate ! Cântarul de aur se dereglează şi nu cântăreşte nimic. Atunci am auzit prima oară o replică pe care am tot auzit-o apoi, ori de câte ori puneam la îndoială ceva din acele evenimente :

— Tu să taci, că tu n-ai fost aici la Revoluţie !

Am derulat caseta pe repede înainte. Ioan Erhan, secretarul de partid de la *Scînteia*, anunţa la TVR că ziarul îşi schimbă numele în *Scînteia poporului*. Sictir ! A fost printre primii activişti de duzină ieşiţi din tranşeele PCR pentru a îmbrăca haina de revoluţionar. Pe repede înainte. Petre Popescu şi Teodor Brateş, George Marinescu etc. Şi Cazimir Ionescu, şi Mihai Montanu. Şi, dintr-o dată, printre ei, cu aparatul de fotografiat agăţat de gât, eternul Sorin Postolache, fost coleg de redacţie la revista *Flacăra*, inginer chinuit de gramatică, om bun la toate, dar nici fotograf, nici ziarist, nici chiar caricaturist. Renăştea. Omul se înghesuia să ia startul în noua mare cursă a oportuniştilor. Dă-i cu Revoluţia ! Pe repede înainte. Un ofiţer cu minte puţină. Care revoluţie ? Parcă vedeam secvenţe din prima răscoală a mediocrilor. Niciodată nu mai văzusem atâţia oportunişti înghesuiţi pe fiecare centimetru pătrat al micului ecran. Şi totuşi, muriseră oameni ! Zeci, sute. Poate mii. Unde erau teroriştii ? Dar fântânile şi rezervoarele de apă otrăvite de securişti ? Pe cei mai mulţi dintre actorii nopţilor de revoluţie îi cunoşteam. Oameni de mâna a doua şi a treia de prin instituţii, redacţii de ziare şi reviste, teatre, cafenele. Un amestec ciudat, de operetă. Era şi nu era revoluţie. De a doua zi descopeream altceva. Că oamenii se bucurau totuşi cu adevărat de căderea lui Ceauşescu. O bucurie exagerată parcă pentru a acoperi anii de nepăsare sau de complicitate cu « Epoca ». Cei mai mulţi îşi descopereau în biografie şi mici semne de disidenţă. Indivizii de acest fel aveau chiar un pic de culoare în valul zgomotos de sentimente şi vorbărie. O altă ţară, un alt sistem, o altă lume ! Cei mai mulţi visau cu voce tare. Încă un hâc de câteva zile şi vom trăi ca în Europa de Vest ! Aşa gândeau oamenii, aşa arătau lucrurile în acele zile de ianuarie în care începea o altă perioadă importantă din viaţa mea şi a României.

În două zile am izbutit să contactez câţiva colegi de redacţie şi puţinii prieteni pe care îi aveam prin Bucureşti. Poveşti şi iar poveşti despre revoluţie. Era doar încercarea mea de a înţelege nebunia indusă de TVR şi de agenţiile străine de ştiri. Adrian Severin, activist de nivel naţional încă din anul întâi de facultate, era deja mare mahăr. În câteva luni a ajuns ministru. Un regizor ratat deja se mişca de zece ori mai arogant. Era şi el ministru. Un profesor mediocru, care conducea departamentul ideologic, chiar m-a chemat să facem un « mariaj profesional » cu FSN-ul. Adică ? Să faci un ziar al guvernului ! Ce să fac acolo ? Să îl conduci, a zis el. Tot atunci m-a căutat şi Mihai Cârciog, despre care nu ştiam absolut nimic, să facem împreună revista *Expres*. El a fost omul de care aveam

să mă apropii şi alături de care să dezvolt proiectul Expres şi, mai apoi, cu şi fără Ion Cristoiu, *Evenimentul Zilei*. Mihai Cârciog a fost norocul din acel peisaj de după furtună. O lume de umbre, de mediocri, de ratați, de activiști, de șmecheri, de apropiați ai serviciilor, unii dintre ei cu siguranță acoperiți, de loviți în cap de dorința de putere, de paranoici și de patrioți desueți țâșnise din subsolurile României și din praful bulevardelor bucureștene pentru a se așeza în fruntea celor care turnau fundațiile democrației. Pe repede înainte. Ceva nu era în ordine. Falsul, machiatul, manipularea, lumea activiștilor comuniști în haine albe, de prevestitori ai vremurilor noi răsăreau de peste tot. Când discret, când agresiv, când violent, când disprețuitor.

Imaginea de tragedie amestecată cu carnaval m-a urmărit mereu. Ca din întâmplare, pe la demonstrații, reporterii *României libere* și ai revistei *Expres* erau fugăriți sau chiar bătuți printre primii. N-a trecut mult și n-am mai putut tipări revista în București. Spațiul tipografic le fusese alocat ziarelor editate de partidele politice. Urmau alegerile din 20 mai. În 13-15 iunie, bunii și patrioții muncitori tipografi de la Alexandria au refuzat să mai tipărească revista. Ne-au anunțat că, în cazul în care totuși apare, îi dau foc în centrul orașului. Cumnata mea a început să se plângă că a dispărut câinele și niște indivizi mă caută noaptea pe acasă. Minerii au devastat redacția revistei *Expres*, căutând în subsolul clădirii de pe Strada Batiștei o tiparniță de bani. Întrebau de mine, însoțiți de un individ în civil. S-au mulțumit cu un fax și cu două mașini de scris electrice. Prin 2006 am apucat să citesc rapoartele ofițerilor SRI care m-au căutat peste tot în acele zile și nopți de groază. Rapoartele lor se găsesc în Dosarul mineriadei din 13-15 iunie. Ce aveau cu noi ? Pe cine incomodam ? Un fost student la regie a venit să se confeseze. Fusese constrâns să toarne în timpul studenției, iar după revoluție fusese contactat de ofițerul său de legătură pentru a se infiltra la revista *Expres* și la Liga Studenților. Am conceput un fotoreportaj despre casele conspirative ale Securității. La prima adresă am fost blocați de soldați și de un general Stan, care ne-a confiscat aparatele. Nici hârtie nu se mai găsea pentru *Expres*. Și nici pentru *Evenimentul Zilei*. Eram presa liberă, dar eram și oaia neagră. Din umbră, de după colțuri, din subsoluri, din birouri și din privirile oficialilor ne întâmpina o răceală, o distanță cu subînțelesuri, o amenințare. Undeva, între speranțele și sub agitația românilor, se ascundea marele dinozaur al comunismului, statul totalitar, cu structurile sale de oțel, prelungite și ele pe neașteptate în tot felul de combinații economico-politice și de siguranță națională. Iar printre toate acestea, mișunând ademenitor, cu idei noi, principii, ajutoare, oferte de susținere materială, agenții americani, francezi, englezi, germani, unguri și chiar ai Moscovei. Românii voiau democrație și schimbarea lumii. Evenimentele din România și evoluția societății s-au dovedit a fi un proces mai complicat decât ne-am imaginat. Dorințele de libertate și democrație ale compatrioților noștri capotau

din nepricepere, deturnate de strategii externe, de zbaterile disperate ale foştilor de a nu pierde puterea şi de a nu ajunge în faţa judecătorilor. Comunismul nu voia să decarteze, Securitatea nu voia să deconteze, armata nu voia să fie cercetată pentru greşelile şi morţii din decembrie, iar privilegiaţii se luptau cu înverşunare să rămână la butoanele de comandă ale noii lumi.

Ce împiedecam noi în această schimbare dură de lume, adeseori cu un pitoresc de plâns şi de râsul lumii ? Ca nişte naivi, făceam cronica săptămânală a evenimentelor, depuneam mărturie pentru grosolanul aranjament în virtutea căruia evolua România. Scriam despre un târg cu Vestul, cu fostele servicii secrete, cu fostul activ de partid şi de stat. Depoziţiile şi informaţiile noastre încurcau mai mult decât teroriştii. Pentru statul comunist pavoazat în capră democratică, noi eram duşmanii, teroriştii, inamicii democraţiei. Trudind cu încăpăţânare la cronica vremii, mergeam ca inconştienţii pe o lamă care juca rolul de punte între două lumi.

Ceva era trist, ceva era fals, ceva era periculos, ceva venea din trecut. Între comunism şi ce trăim astăzi, am parcurs ani şi ani pe lama tăioasă a ameninţărilor, spre a descoperi că am trecut de partea cealaltă a prăpastiei, pe un pământ şubred, mai sărac, în ţărâna căruia se ascunde cu dibăcie scheletul aceluiaşi stat totalitar de care fugisem mâncând pământul şi de care crezusem că am scăpat.

Cornel Nistorescu

[Însemnări de oareşcare lucruri spre ştiinţă]

« Cade-se a şti că la leat 1829, april 30, am venit cu dumneaei serdăreasa Anica Ruset aici la moşia Prigoriia. Şi am şăzut doo luni şi ne-am întors la Craiova. Şi am scris eu, Nicolae Chiţulescu, cu mâna de ţărână, iar mâna va putrezi, dar slovele se vor pomeni. Şi cine din fraţi sau din pretini o va citi, să zică „Dumnezeu să mă ierte". »

« 1828, martie 29 spre 30, noapte, s-au cutremurat pământul. Alţii mi-au spus, eu n-am simţit. »

« 1848, martie 7, duminică seara în ceasul al patrulea din noapte, lumina lunii fiind aproape de plinire, nu numai că s-au schimbat în deosebită figură, dar încă s-au văzut de toată lumea luna şi plină de sînge. »

Ilie Corfus – *Însemnări de demult*,
Editura Junimea, Iaşi, 1975

anchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal ■ scrisori ■

Anul 1990

Anul I, nr. 1, miercuri 7 februarie 1990

[Articolul-program, scris de Cornel Nistorescu
şi publicat pe prima pagină a primului număr
din *Expres* fără semnătură]

Punctul pe i

Ne vom strădui să fim drepţi. Să spunem adevărul. Să căutăm calea bună. Să fim alături de cei care suferă pe nedrept. Să apărăm onoarea şi demnitatea celor care o şi au. Să nu iertăm prostia, minciuna şi făţărnicia. Să fim aspri în faţa relei-credinţe, a hoţiei şi egoismului. Să punem punctul pe i. Pe măsura puterilor noastre, vom fi acolo unde arde şi doare. Vom respecta opţiunile politice ale concetăţenilor, fără a ne ralia uneia sau alteia, vom fi alături de ideile generoase şi ne constituim în adversarii extremismului politic, ai fascismului şi ai oportunismului. Ne temem de greşelile noastre şi vrem să trecem curaţi şi câştigaţi sufleteşte prin ele. Vom respecta punctele de vedere, dar nu vom pune buchete de flori pe fruntea aberaţiilor. Ne vom strădui să jucăm corect chiar şi atunci când adversarul nostru ne va copleşi. Vrem să informăm cititorii, dar nu ne vom sfii să le punem întrebări, aşa cum ne vom întreba şi noi asupra căilor de urmat. Vom respecta dialogul, dar ne vom feri de trăncăneală. Nu ştim cum va arăta viitorul, dar ne vom strădui să nu ne prindă cu capul plecat. Avem sentimentul culpei chiar înainte de apariţie şi tipărim acest număr cu convingerea că el reprezintă prima şansă pe care ne-o oferă timpul. Ne copleşeşte povara ei. Dar, între presiunile memoriei şi temerile prezentului, noi suntem de partea speranţei.

Nr. 2

Cartierul burgheziei roşii

Au construit activiştii cele mai frumoase case din Bucureşti ? Da' de unde ! Prin toate şiretlicurile posibile, au acaparat fondul locativ de lux al Bucureştilor şi al marilor oraşe ale ţării. Foştii proprietari au fost aruncaţi în stradă sub pretextul « naţionalizării » şi în locul lor s-a instalat burghezia roşie, armata de activişti, demnitari făcuţi pe puncte şi restul nomenclaturii. Un sistem abil, numit gospodărie de partid, a manipulat tot acest fond locativ, contribuind la consolidarea noii clase de privilegiaţi. În cartierul Primăverii, în Cotroceni sau în zonele Domenii şi Dorobanţi, gospodăria de partid a instalat în case de lux întreaga armată de servitori ai dictaturii. De la poliţie pe străzi cu circulaţie interzisă la aprovizionarea preferenţială, la întreţinere în condiţii deosebite, totul a fost posibil în aceste locuinţe ale privilegiaţilor. Câteva decenii au suportat această separare în « lumea bună », care nu era decât lumea proastă a politicii. Zona Primăverii, exceptând o serie de oameni rămaşi acolo ca prin minune sau ajunşi prin noroc, n-a fost decât un fel de cartier rezidenţial al îngâmfaţilor politici, al celor care ziua se plecau până la pământ în faţa dictatorului şi apoi băteau cu pumnul în masă în faţa conducătorilor de instituţii, spre a sluji traducerea în viaţă a preţioaselor indicaţii. Aici s-a adunat peşcheşul primit pentru servicii, concesii şi corupţie, aici s-a format un fel de cartier general al noii burghezii roşii din România.

Şi iată că noua lege privitoare la cumpărarea de locuinţe din fondul de stat dă dreptul acestei pături sociale să se instaleze definitiv în casele de lux. I se oferă astfel posibilitatea de a se fixa definitiv în spaţii de lux. Este corect ? Este moral ? Noi socotim că nu. Cerem guvernului o precizare prin care să se interzică achiziţionarea acestor case de către foştii profitori ai dictaturii, de toţi cei care au făcut parte din nomenclatura ei. În cel mai rău caz, aceste case ar trebui vândute doar în urma unei licitaţii publice, anunţată numai în ziare. Dacă vor să le achiziţioneze, să o facă într-o competiţie deschisă cu toţi cetăţenii interesaţi. Sau membrii guvernului au şi ei interesele lor ? Ne-ar face mare plăcere să nu vorbim despre ele. Cel puţin deocamdată !

Notă. Le promitem cititorilor noştri să prezentăm în numerele viitoare un serial de imagini despre domiciliile burgheziei roşii. De asemenea, la cererea conducerii Întreprinderii Vulcan, vom reveni la articolul « Bâtele şi democraţia ».

Nr. 4

Tensiune politică și violență

Demonstrația de duminică 18 februarie s-a terminat cu încă o convulsie pentru societatea românească. În funcție de accepțiunea dată celor petrecute și de măsurile care vor fi luate de guvern, demonstrația de duminică poate deveni un moment de răscruce în evoluția democrației în România. Iată de ce se impune o prezentare completă a celor petrecute și o analiză atentă a faptelor, judecarea lor parțială fiind de natură să contureze o imagine greșită, care poate fi transformată într-un pretext pentru măsuri și legi cu consecințe dăunătoare.

Ce s-a petrecut duminică 18 februarie și, mai apoi, luni 19 în Piața Victoriei ? Demonstrația anunțată cu câteva zile în urmă prin fluturași și afișe lipite în Pasajul Universității a început în jurul orei 11.45. Mii de oameni, tineri și vârstnici, de profesii diferite, erau reuniți în grupuri și într-o coloană care s-a îndreptat spre Piața Victoriei. Două lucruri extrem de importante pentru viața politică a României erau și cauza care îi unea pe demonstranți. Protestul împotriva comunismului (dominantă fundamentală a revoluției din decembrie) și cel împotriva modului tacit în care a fost rezolvată problema aparatului de represiune. Protestul împotriva comunismului se întemeia pe o sumedenie de fapte, pornind de la prezența în conducerea unor instituții centrale a unor activiști din perioada stalinismului și ceaușismului și până la faptul că nici Consiliul Frontului de Salvare Națională și, mai târziu, nici Consiliul Provizoriu de Uniune Națională nu au precizat tipul de societate pe care o au în vedere. Prin pașii mici făcuți în domeniul privatizării, prin limbajul impregnat cu clișee și sloganе deja cunoscute, prin modul de a acționa, prin biografiile unor oameni care s-au distins totuși în primele zile ale revoluției, o mare parte a populației a sesizat, dacă nu semnele unei perestroici românești, măcar câteva din pietrele pe care ea s-ar putea întemeia în perioada următoare. « Jos comunismul », « FSN=PCR », « FSN, du-te în URSS », « Nu mai vrem comuniști, securiști, activiști », « ... Și mândria, Iliescu-România » etc. Șirul lozincilor anticomuniste era mult mai lung și miile de oameni prezenți duminică în Piața Victoriei, ca și fotografiile, pot demonstra asta. Teama oamenilor de un comunism cu alt nume, de o perestroika pornită și de pe malurile Dâmboviței era evidentă.

O a doua caracteristică a demonstrației a constituit-o teama de Securitate. Câte comunicate a dat Consiliul Provizoriu de Uniune Națională legate de starea aparatului de represiune ? Dar organismul care l-a precedat ? Ce informații exacte au fost puse la îndemâna populației ? Care au fost efectivele ? Organizate în ce fel ? Ce s-a petrecut cu arhivele ? Care este intenția de rezolvare a unui fenomen social creat prin transformarea în șomeri a sute de mii de lucrători ai Securității ? Cum s-a rezolvat scoaterea reprezentanților Securității din aparatele centrale (ministerul de Ex-

terne, ministerul Turismului, ministerul Comerţului exterior etc.) ? Toate aceste nelămuriri, devenite nelinişti şi chiar frică, îşi au sursa în tăcerea CPUN ! Duminică, mii de oameni au manifestat din lipsă de informaţii oficiale. Lozincile, scandările şi declaraţiile stau mărturie pentru aceste chestiuni atâta vreme ignorate sau trecute sub tăcere.

Duminică, mii de oameni, aproximativ 5 000-7 000, la orele după-amiezii, au încercat să afle un răspuns la aceste două aspecte fundamentale din viaţa politică a tării. Nimeni n-a dat vreun semn că ar vrea să le răspundă într-un fel sau altul, după cum nici luni nu s-au pus în discuţie (decât vag problema Securităţii). Consiliul Provizoriu de Uniune Naţională şi guvernul au păstrat aceeaşi tăcere asupra acestor chestiuni, aşa cum au făcut-o în ultimele luni.

Agresiune şi isterie

Cum au ajuns între manifestanţii din Piaţa Victoriei ţigănuşi, derbedei şi oameni în stare de ebrietate ? Luni şi marţi, pe mai multe canale, s-a încercat acreditarea ideii că în spatele acestei demonstraţii ar fi « agenţi străini ». Acreditarea unei asemenea idei fără dovezi palpabile ni se pare o aberaţie pe care am mai auzit-o nu demult. Şi cine ar fi putut să adune două-trei sute de copii fără căpătâi, ţigănuşi şi derbedei în stare de ebrietate ? Serviciile secrete albaneze ? Să fim serioşi. Când se vorbeşte de agenţi străini, toată lumea se gândeşte la sovietici şi la americani, singurii care pot reprezenta un interes pe această scenă politică. Are cineva dovezi pentru acest lucru ? Care sunt ? De ce nu sunt făcute publice ? Această mulţime eterogenă, fără convingeri politice, amatoare doar de senzaţii tari în piaţă, s-a selectat de la sine, a ajuns în faţa demonstranţilor organizaţi şi calmi şi a devenit o veritabilă forţă de presiune. Au existat delimitări între cei agresivi şi demonstranţi prin diverse forme : scandări, neparticipare la agresiune, retragere chiar, condamnare prin fluierături şi cuvinte dezaprobatoare ale gesturilor de agresivitate şi violenţă. Unele mijloace de informare (Televiziunea, *Tineretul Liber*, *Adevărul*) au trecut sub tăcere manifestaţia de duminică şi au încercat să o asimileze acestei izbucniri de violenţă. CPUN, în şedinţa de luni, trunchind adevărul, n-a luat în discuţie decât manifestarea necugetată a turmei turbulente de care aproape toţi manifestanţii s-au disociat încă din primele momente.

Şi totuşi, cum s-au petrecut lucrurile în această agresiune ? Au pornit din nimic, doar pe baza prevederilor şi convenţiilor existente între agenţiile străine şi turbulenţi (chiar te apucă râsul la gândul că americanii sau sovieticii au conlucrat eficient, fie şi prin reprezentanţi, cu ţigănuşii, derbedeii şi beţivii prezentaţi duminică seara de Televiziunea Română Cenuşie). Primul moment de violenţă din Piaţa Victoriei a urmat apariţiei în piaţă a domnului viceprim-ministru Gelu Voican, însoţit de militari. Iritarea s-a produs pentru că domnia sa, în văzul lumii, a afişat o armă pe care o poartă de mai multă vreme din motive care privesc securitatea sa per-

sonală. Dar această apariţie a unui viceprim-ministru înarmat pe fondul protestelor împotriva Securităţii a fost de natură să amplifice tensiunea şi să producă prima scânteie de la care duminică după-amiază lucrurile au degenerat într-un mod nepermis. Al doilea moment hotărâtor în declanşarea violenţei a fost acela în care doi indivizi au ajuns în balconul clădirii. În acel moment, unul a fost tras înăuntru, iar în balcon a răsunat o explozie (împuşcătură sau petardă). Cei din balcon s-au aplecat şi s-au retras în clădire, iar mulţimea din piaţă a început să huiduie, să se disperseze. Grupul de violenţi din primele rânduri a luat aceasta drept o ameninţare. A fost al doilea moment care a avut ca efect amplificarea isteriei. Violenţa celor din primele rânduri a crescut vizibil. A început bombardarea cu pietre. Unii au fugit pe şantierul din stânga clădirii guvernului şi s-au întors cu bârne, răngi, bucăţi de cărămidă bca. Şi valul de violenţă nu a mai putut fi controlat nici de raţiune, nici de militarii aflaţi la paza clădirii. Geamurile au fost făcute zob, intrările forţate şi mulţimea isterică a pătruns în clădire.

O după-amiază în sediul guvernului

La puţin timp după valul de derbedei pătruns în clădire sub privirile stupefiate ale demonstranţilor din piaţă, am intrat în sediul guvernului pe intrarea principală, unde nimeni nu era împiedicat să facă vreun gest. Soldaţii, speriaţi de accidentele petrecute la forţarea intrării şi la spargerea geamurilor, lăsau curioşii să pătrundă nestingheriţi. Şi în această debandadă provocată în interior s-au petrecut lucruri diferite. Copii şi ţigani luau cu ei diferite lucruri care le cădeau sub ochi (cărţi, felicitări, scumiere etc.). Am încercat să conving câţiva să nu se atingă de nimic. Orice efort a fost inutil atâta vreme cât soldaţii deveniseră o simplă prezenţă. Descoperirea prin birouri a unor cărţi ale lui Nicolae Ceauşescu, a unui drapel al PCR a avut şi ea rolul de a agita şi mai mult spiritele. Trebuie spus că între cei care se plimbau în holul mare de la parter, pe scări şi în sălile de la etajul I se aflau şi mulţi oameni în stare de ebrietate (am întâlnit cel puţin 5). Unul dintre ei a ajuns chiar în biroul domnului viceprim-ministru Gelu Voican. Doi generali apăruţi în mulţime au fost împiedicaţi să urce la etaj. Li s-a comunicat că este revoluţie şi armata ar fi bine să-şi precizeze atitudinea. Am văzut chiar inşi care le cereau ofiţerilor, inclusiv acelor generali, să preia puterea. O mare parte din cei de la parter cerea să vină imediat fostul ministru al Turismului, Mihai Lupoi. Nu am fost martor la molestarea domnului Gelu Voican. Dar, în acelaşi timp, printre aceşti oameni fără căpătâi, isterici şi lipsiţi de orice păreri politice, am întâlnit şi foşti deţinuţi politici, muncitori şi studenţi care îşi exprimau coerent şi civilizat păreri categorice împotriva tendinţelor actuale ale guvernului şi ale unor reprezentanţi ai CPUN. Teama de comunism, de o perestroika românească domina vizibil toate aceste păreri. De menţionat că, în haosul creat la parter şi la etajul clădirii guvernului, n-am văzut nici

un om cu aer de demonstrant cu idei clare care să participe la devalizarea mobilierului, a documentelor şi a dotării. Un om identificat prin nu ştim ce mijloace se afla la un pas de a fi linşat. Am încercat să-l apărăm, să-l scăpăm de izbucnirile violente ale oamenilor. Insul, speriat, susţinea că el nu este decât un curier neînsemnat, care transportă ziarele prin birourile guvernului. Câteva minute mai târziu, acelaşi om apărea în biroul domnului Gelu Voican spre a face eforturi pentru evacuarea ziariştilor români şi străini. Mai mult, în biroul domnului viceprim-ministru, pe lângă un beţiv violent, un manifestant derutat, un membru al partidului liberal şi foarte mulţi ziarişti, au apărut şi persoane ciudate, în haine de piele, « oameni de bine » care făceau eforturi de evacuare a ziariştilor. Încercând să aflăm câte ceva despre ei, ni s-a răspuns felurit. La întrebările noastre, ei au răspuns că lucrează în diferite întreprinderi, unul dintre ei a spus că este muncitor la Giurgiu, ca mai apoi domnul colonel Mugurel Florescu, procuror militar, să ne comunice că respectivul ins este funcţionar al guvernului. Mai mult, după câteva minute, acelaşi ins în haină de piele, având izbucniri de isterie şi violenţă, a început să strige, afară, cristoşii mă-sii, afară din biroul meu ! În acest birou, domnul viceprim-ministru Gelu Voican a răspuns la o serie de întrebări ale ziariştilor. Domnia sa a spus că forţe oculte încearcă să destabilizeze ţara şi să oblige guvernul să demisioneze înaintea alegerilor. Nu a făcut nici o trimitere vizavi de identitatea acestor forţe. A mai adăugat doar că Securitatea nu se află în guvern, ci în componenţa unor partide politice care îşi pot permite să întreţină o reţea de informaţii şi propagandă.

La ieşirea din clădire, la parter, am fost prins cu violenţă de un locotenent care mi-a spus, hai, minerule, şi m-a împins spre stânga clădirii. După ce am prezentat legitimaţia, cu aprobarea unui general, am părăsit clădirea, în timp ce alţi oameni surprinşi înăuntru, împreună cu cei care comiseseră agresiunea, au fost îndreptaţi spre o altă parte a clădirii şi reţinuţi, deşi ni s-a spus că nimeni nu va fi reţinut.

Deturnarea subiectului

Ce s-a petrecut luni ? Consiliul Provizoriu de Uniune Naţională a luat în discuţie izbucnirea de violenţă a câtorva sute de oameni, trecând încă o dată sub tăcere mobilul şi întrebările ridicate de demonstanţii de duminică despre prezenţa comuniştilor şi securiştilor în actualele structuri politice, guvernamentale şi administrative ale ţării. Oricât de multă monedă s-ar bate pe violenţa de duminică, condamnabilă din toate punctele de vedere, guvernul şi CPUN trebuie să răspundă la aceste întrebări extrem de importante, ele fiind principala cauză a tensiunii din climatul politic al ţării. Transferarea discuţiei numai pe planul faptelor de violenţă este extrem de păguboasă atâta vreme cât nu sunt elucidate şi cauzele. Mai mult, încercarea de a pune faptele petrecute pe seama agenţiilor străine, în lipsă de probe concludente, este o afirmaţie gravă, o deturnare de

opinie, o mistificare interesată a realității. De asemenea, acreditarea ideii că pentru depistarea vinovaților ar trebui creat un sistem prin care populația să poată denunța asemenea inși nu face decât să deschidă calea unui nou sistem de « audiențe, scrisori și sesizări » prin care să înflorească iar delațiunea, turnătoria, reacțiile umorale ale celor mediocri.

E limpede pentru toată lumea. Identitatea și vinovăția agresorilor de duminică sunt treburi care privesc ministerul de Interne, procuratura și tribunalul. Semnele de perestroika și prezența comuniștilor cu state vechi în viața politică, precum și situația Securității, mai ales a celei de vârf, infiltrată în instituțiile centrale (și, mai ales, în ministerele amintite) sunt probleme grave, la care guvernul și CPUN sunt obligate să răspundă de urgență dacă urmăresc o calmare și o limpezire a climatului politic din țară.

Nr. 7

Adio, domnule ministru !

[Mihai Chițac]

V-am înregistrat răspunsurile la interpelările în Parlament (Doamne, am ajuns să-l înregistrez pe ministrul de Interne !), când spuneați, printre altele, că sunteți « un om în vârstă care dorește să fie corect ». Și ce-ați mai spus ? Că avem o poliție slabă și că ați obținut aprobarea istorică de a o întări cu încă 4 000 de oameni « în două etape ». Vă mulțumim pentru grija părintească ! Ați mai afirmat că relațiile Internelor s-au îmbunătățit simțitor cu ministerul Apărării de când acesta este condus de generalul Stănculescu, dar ați uitat să spuneți de când vă cunoșteați și, mai ales, ce vă leagă din timpul revoluției. Și apoi ați spus că la Timișoara au tras « trupele speciale ale ministerului de Interne », dumneavoastră având în acele zile meritul eroic de a acționa « în cel puțin 5-6 cazuri în care să se împiedice vărsarea de sânge ». Mai aveați puțin până să ne convingeți că ați fost erou și ați ieșit cu pieptul gol împotriva gloanțelor ca să apărați populația. Nu cumva ați plecat la Timișoara chiar din proprie inițiativă, pentru a da o mână de ajutor la declanșarea revoltei și la triumful ei ? Nu știm dacă, după atâta exersat al salutului « să trăiți » pe care l-ați strigat în cariera dumneavoastră și pe lângă onorurile pe care i le-ați acordat comandantului suprem, v-ați mai păstrat și simțul umorului, dar mie personal îmi vine să râd. Ați plecat la Timișoara să organizați reprimarea revoltei și ați participat la asta, chiar dacă Rompres-ul s-a grăbit să dea un comunicat despre nevinovăția dumneavoastră cu două zile înainte ca o comisie națională de anchetă să își înceapă lucrările (record mondial de investigație). Chiar credeți că un pârlit de comunicat șterge petele dintr-o biografie care, oricum, nu e pătată cu frișcă ? Și dacă Parlamentul v-a cre-

zut în toată nevinovăția dumneavoastră (era să mai spun și angelică), de ce nu vă întoarceți la Timișoara, să vă îngăduiți câteva clipe de reverie și mulțumire sufletească, aducându-vă aminte zilele de 18 și 19 decembrie ? Mă tem că știți că acolo nu vă socoate nimeni erou, că în loc de o cunună de lauri veți fi primit cu altceva. Acolo veți fi întâmpinat cu adevărul propriei dumneavoastră vieți și cu minciuna pe care ați spus-o în Parlament (aș fi mult mai fericit să vă adresați justiției decât să-mi trimiteți pe cap reprezentanții ministerului în vârful căruia ați poposit). Dacă ați închis ochii și n-ați văzut gazele de luptă aruncate chiar sub privirea dumneavoastră ocrotitoare împotriva revoluționarilor (chiar și un strop de omenie v-ar fi obligat să închideți ochii la o asemenea oroare), dacă sunteți străin de ce s-a petrecut la Timișoara (cum încercați să lăsați impresia), mișcați puțin capul și citiți în partea superioară a paginii ce spun oamenii că au văzut și apoi aduceți-vă aminte că erați la Timișoara, și erați general, și armata trăgea, și oamenii mureau, și dumneavoastră vă aflați acolo pentru organizarea reprimării. Nu vă reproduc mărturiile ofițerilor, subofițerilor și soldaților care erau de față în acele momente. Unele sunt publice. Onoarea militară (că unii chiar o au) îi împiedică să mintă. Am stat de vorbă cu ei. Erau normali. Și uimiți de faptul că mai sunteți ministru de Interne.

Domnule general ! Nu există decât două soluții. Să chemați la ordin câțiva băieți care să meargă pe urmele dumneavoastră și pe toți cei care v-au văzut să-i scoată nebuni și să vă scape de ei. Mă tem că pentru asta ați primit Internele nițel cam târziu. Și sunt cam mulți. Cealaltă soluție este să ne lăsați în pace. Să fiți cel puțin acum « un om în vârstă care dorește să fie corect ». Și să nu uitați de recunoștința națiunii pentru suplimentarea cu încă 4 000 de polițiști « în două etape ».

Tot felul

Domnul Ilie Verdeț caută o casă mai mică. Dă semne de modestie ! • De câteva săptămâni apare în București cotidianul *Dimineața,* organ al florăreselor și rândunicilor. Nu știm cărui partid îi aparține și, mai ales, cine îl finanțează din clădirea aflată în Piața Victoriei. • În Parlament a reapărut domnul Mazilu. De ce nu l-am aduce și pe Ion Pacepa și chiar pe Tudor Postelnicu ? • Generalul Victor Stănculescu, ministrul Apărării, a susținut la o conferință de presă că nici un membru al guvernului nu este înarmat. Citiți interviul cu domnul Gelu Voican din pagina 3 și pe urmă veți vedea că, în materie de spus adevărul, domnul general Stănculescu a rămas totuși colonel. • *România liberă* publică o știre despre scrisori care poartă pe ele ștampila K7 U9.07. Pe cine reprezintă ? Răspunsul e simplu. Este ștampila serviciului de cenzură a corespondenței, aflat multă

vreme vizavi de Maternitatea Giuleşti. Din motive strategice, acest serviciu, în data de 26 decembrie 1989, şi-a mutat sediul într-o clădire din str. Dinu Vintilă colţ cu aleea Tonola. Deşi s-a hotărât pensionarea « cititorilor » de corespondenţă, deciziile n-au apărut încă. Treaba merge înainte. Spor la muncă, dar aveţi grijă, lipiţi plicurile mai bine ! • Ştire de la Paris : Domnul Petre Roman ar avea fir direct cu capitala Franţei, minitel, telefax. Numărul domniei sale ar fi trecut pe lista roşie. • La sediul FSN din strada Ştefan Gheorghiu pot fi văzute zilnic maşini cu 1 B cu trei cifre şi 2 B cu trei cifre. Partid de oameni nevoiaşi, ce să-i faci ! Oricum, pentru trecerea definitivă în anonimat a susţinătorilor, poliţia pregăteşte o ceaţă totală. Vom trece pe calculator cu numere stil cod. EX-17D-14. Pas de mai află care a fost securist şi care avea tată în CC. • Generalul maior L. Prună este una şi aceeaşi persoană cu căpitanul L. Prună care, în 1961, condamna deţinuţii politici cu « închisoare contravenţională şi suspendarea exerciţiului drepturilor pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale ». Ale dracului hârtii, cum s-au păstrat peste ani ! • Apropo de procurori. La Timişoara a anchetat huligani care s-au dovedit a fi revoluţionari şi un procuror Diaconescu. Să fie una şi aceeaşi persoană cu cel care a fost înaintat la gradul de general ? • După revoluţie, alţi activişti ai CC ai UTC au fost selectaţi la ministerul de Externe, ca şi înainte de revoluţie. Pepinieră nesfârşită de cadre ! • Numărul turiştilor sovietici intraţi în România a fost mult mai mare în luna decembrie decât în oricare altă lună a anului trecut. • Un martor ocular în zilele de 22-24 decembrie susţine că în Piaţa Palatului s-ar fi tras două focuri din Palat şi armata ar fi tras în clădire până s-au înroşit ţevile. • Cine are o informaţie legată de petarda care a explodat la mitingul de la Sala Palatului în ziua de 21 decembrie este rugat să ia legătura cu redacţia. Dar discret ! • În ziua de 23 decembrie, în jurul orei 14, crainicul televiziunii române a anunţat că a fost solicitat ajutor din partea Uniunii Sovietice. La câteva minute, anunţul a fost repetat. Dar tot n-am aflat cine a cerut ajutorul. Din hotărârea cui ? Cu aprobarea cui ? A fost un zvon ? Cine l-a însărcinat pe crainic ?

Nr. 12 / *Mărturisirile unui golan*

Nicu Ceauşescu – un oaspete în puşcărie sau un criminal privilegiat ?

Revista pariziană *VSD* reuşeşte marea performanţă a unui interviu cu Nicu Ceauşescu. În numărul 654, *VSD* (« vineri, sâmbătă, duminică ») publică fotografia din penitenciar a beizadelei. Probabil, domnul primministru Petre Roman şi domnul ministru Chiţac ştiu bine de ce tratament se bucură în puşcărie funestul personaj Nicu Ceauşescu. Fără haine văr-

gate, fără a avea parte de tratamentul celorlalți deținuți din România (dinainte și de după revoluție), este în continuare un privilegiat. Multă lume vorbește că procesul său și al surorii sale va avea loc abia după alegeri, pentru ca mărturisirile lor să nu deranjeze pe cineva anume în campania electorală. Vinovat de accidente de circulație sub influența alcoolului, soldate cu victime și cu fugă de la locul accidentului, de represiune, violuri și corupție, Nicu Ceaușescu nu pare câtuși de puțin un om cu sentimentul vinovăției. Aceeași trufie de beizadea și aceeași inconștiență. Iată câte ceva din cele declarate de el reporterului francez de la *VSD* : Nu se teme că va sfârși executat ca și părinții săi. Nu crede că va fi judecat în mod corect ! Nu știe de ce au fost acuzați părinții săi. Nu știe de ce a fost arestat. Crede că va fi liber într-o bună zi, zice el. Atâta timp cât există viață, există speranță. Întrebat ce-i lipsește mai mult – libertatea, femeile, chefurile sau puterea –, Nicu răspunde că nimic. Nu-i lipsesc nici țigările. În pușcărie se vând țigări. Nu înțelege acuzația mamei Nadiei, care a afirmat că a abuzat de fiica sa. Susține în continuare că oamenii se înclină în fața lui Dumnezeu sau a puterii, dar el în fața nimănui. Nu-i este rușine de nimic. Umilința i se pare lucrul cel mai greu de suportat. Se simte umilit. Susține că nu-i adevărat că s-a scăpat pe el când a fost prins. Nu era decât sângele de la rana provocată cu un cuțit de un excitat. Nu-i adevărat că a încercat să se sinucidă în pușcărie. Nu regretă nimic. Întrebat dacă i-a văzut pe fratele său Valentin și pe sora sa Zoia, Nicu Ceaușescu spune că fratele său este cu el, dar nu știe nimic de Zoia. Susține că a avut raporturi normale cu părinții săi. Crede că el ar fi trebuit să abandoneze puterea la un moment dat. Nu are idee cine le-ar fi succedat. Nu s-a întrebat care e cea mai mare greșeală a vieții sale, dar crede ca a făcut destule erori. Nu știe că poporul român îl detestă și nu crede că l-ar fi detestat nici înainte. Susține că n-a trăit în lux, dar știa că poporul făcea sacrificii. Cât a fost la putere la Sibiu, a încercat să remedieze carențele mai importante. Întrebat ce-ar scrie el într-o carte de istorie despre epoca Ceaușescu, răspunde că două capitole : grandoare și decadență. Crede că, pentru a ajunge la libertate, românii ar fi putut să schimbe lucrurile mai înainte, dar cu calm și fără vărsare de sânge. Nu recunoaște că la Sibiu a dat ordin să se tragă în mulțime. Dacă ar fi liber, ar vota tot partidul comunist ? Nicu Ceaușescu răspunde că nu știe dacă acesta mai există. Dacă ar exista, ar vota tot pentru partidul comunist. De asemenea, susține că nu a iubit niciodată puterea. Comentând situația politică din România, Nicu afirmă că lupta pentru putere poate bulversa economia. Poporul trebuie să fie conștient de această luptă. N-a vorbit niciodată despre reforme cu tatăl său pentru că nu era niciodată de acord. Nu se roagă la Dumnezeu. Susține că Dumnezeu este în tine sau nu. De fapt, nu are de cerut nimănui iertare.

La fel cum gândește, așa a și trăit.

Cât privește fotografia, mai rămâne de pus o întrebare : Nicu Ceaușescu este musafirul unui penitenciar din România sau un criminal pri-

vilegiat ? Pentru un răspuns, comparaţi imaginea beizadelei cu a oricărui deţinut adus în orice boxă de tribunal din ţară ! Şi veţi vedea că noul geniu al poliţiei române, domnul general Chiţac, ar trebui să răspundă. Sau domnul prim-ministru ştie ceva despre modul în care sunt tratate cunoştinţele sale din cartierul nomenclaturii ? Sau poate ştie ceva măcar de acest interviu.

Nr. 14-15

« Omul nou »

După Revoluţia din decembrie, România încearcă destul de timid câte un pas spre democraţie. Ca printr-un hocus-pocus, o mare parte dintre cei care ar trebui să aibă măcar sentimentul consimţirii la o dictatură, dacă nu chiar al participării active la « perfecţionarea ei », s-au aşezat în fruntea mulţimii. Unii înţeleg ce se petrece, alţii mai puţin, şi sunt unii care nu realizează păcăleala. Şi cei din primele rânduri ale Revoluţiei din decembrie s-au ridicat din nou, spontan, curajoşi şi cuminţi, pentru a bloca expansiunea comunismului şi a comuniştilor spre vârful piramidei sociale, spre locurile din care, pentru câteva zile sau săptămâni, Revoluţia îi clătinase puţin. Cu o incredibilă abilitate, dar şi cu o neruşinată făţărnicie, fără să-şi fi făcut nici măcar un examen de conştiinţă, unii cred că începutul democraţiei rămâne, totuşi, un timp propice pentru afirmarea « dexterităţii şi moralităţii » lor. E uimitor cum se retuşează biografii şi cum slugoii se transformă în disidenţi şi în eroi. Poate că acest fenomen a fost de natură să irite în cea mai mare măsură tineretul ridicat în aceste zile la Bucureşti, Timişoara şi Constanţa. Şi ca să inaugurăm ceva în istorie, pentru prima dată lumea iese pe străzi, puterea nici nu cedează, nici nu participă la dialog, ci acuză şi îşi rezervă dreptul său neclintit la construirea unei « democraţii originale ». Asistăm iarăşi la o prioritate românească. Şi ea se desfăşoară sub privirile stupefiate ale unei mari părţi a poporului român. Acesta condamnă, refuză şi se constituie într-o masă acuzatoare. Aceste zile ne aduc dovada faptului că marea ambiţie a lui Ceauşescu, *omul nou*, există, a fost creat şi vieţuieşte pretutindeni, în uzine şi pe ogoare. El este rodul dezinformării, al învăţământului politic şi al manipulării. *Omul nou* este moştenirea cea mai tristă din anii întunericului roşu şi lipsa lui de orizont politic poate fi folosită în cele mai diverse scopuri. *Omul nou* aduce în politică cea mai mare cantitate de naivitate din câte au fost vehiculate în democraţie.

În aceste zile, când Revoluţia continuă, are loc o tacită înfruntare între *omul nou* al « Epocii de aur » şi revoluţionarii care, împreună cu intelectualii ţării (doar o parte din ei), încearcă să privească spre zările democraţiei. Indiferent care va fi rezultatul, demonstraţiile de la Universitate, de la Timişoara şi Constanţă reprezintă unul din momentele fierbinţi,

de importanţă în efortul ţării de a se îndrepta spre libertate. El va fi consemnat în istorie. Indiferent în ce mod, el are nevoie de documente şi mărturii despre felul în care s-a petrecut. Iată de ce am reunit cât mai multe date sub genericul REVOLUŢIA CONTINUĂ. Asta şi pentru că s-ar putea ca ea să se oprească.

Nr. 16-17

Repetiţie generală

Alegerile sunt premiera unui spectacol în care joacă o ţară întreagă. Partitura democraţiei o înţelege fiecare după mintea sa şi după cultura sa. Şi după interesele pe care le are. O democraţie a intereselor e mai greu de realizat atâta vreme cât ele nu se pot armoniza pe principiul românesc « să moară şi capra vecinului ». Toată lumea dă răspunsuri pe care le primeşte gata prefabricate sau le încropeşte după posibilităţi. Dar, înainte de a le avea şi înainte de a ne pronunţa opţiunea politică, cel mai corect ar fi să ne întrebăm, chiar dacă unele dintre răspunsuri se vor amâna pentru multă vreme.

Ce este adevărat din mărturisirile unor ofiţeri de Securitate şi din armată legate de faptul că în 29-30 decembrie urma să aibă loc o lovitură de stat ? Ce-i adevărat din acea notă primită la Direcţia a V-a cum că între dansatorii de la pluguşor vor fi şi unii care să se priceapă la acţiuni de terorism ?

Cine a aruncat petardele în timpul demonstraţiei din 21 decembrie ?

Cine l-a ajutat pe Ceauşescu să fugă de pe Comitetul Central ?

Care sunt împrejurările exacte ale morţii generalului Milea ?

Ce s-a întâmplat în timpul misiunii de recunoaştere efectuate de cele trei tancuri care îl purtau pe generalul Milea spre Universitate ?

Cum s-a reunit actuala conducere a ţării la Televiziune ? Cât de adevărate sunt mărturisirile generalului Militaru făcute presei franceze ? Cum s-au desfăşurat relaţiile din timpul conspiraţiilor *galante* şi cine participa, în afara celor pomeniţi de ziare (Ion Iliescu, Nicolae Militaru, Ion Ioniţă, Virgil Măgureanu, Paul Niculescu-Mizil) ?

De fapt, de ce au fost chemate trupele sovietice pe 23 decembrie ?

Cât a riscat Ion Iliescu şi cu ce răspundere a alcătuit un guvern articulat cu oameni de încredere, care nu erau decât prieteni şi colaboratori ai săi de la UTC, Editură, Consiliul Naţional al Apelor şi Comitetul judeţean Iaşi al PCR ?

Care este adevărul despre teroriştі ? De ce au fost sacrificate două echipaje USLA pentru a fi trimise într-un ordin de luptă spre a fi apoi masacrate în apropierea Ministerului Apărării Naţionale din cartierul Drumul Taberei, unde au fost prezentaţi drept teroriştі care atacau statul major

al armatei ? De ce tac supravieţuitorii celor două echipaje ? De ce se încearcă acoperirea trupelor USLA care au fost implicate direct în apărarea lui Ceauşescu ? Ce au căutat membri ai trupelor USLA în Iran ? De ce a fost distrusă Biblioteca Centrală Universitară ? Ce s-a ales de documentele comandamentului de supraveghere a demonstraţiei, aflate în interiorul bibliotecii ? Dar de acel comandament (cu persoanele care l-au alcătuit) ?

Cui îi aparţineau elicopterele care au tras în populaţie în cartierul Drumul Taberei ?

De ce a fost chemată mulţimea să apere cu piepturile goale Radioul şi Televiziunea, şi cine răspunde de morţii nevinovaţi de după 22 decembrie ? Cine a vrut imagine de operetă, de revoltă populară cât mai dramatică ?

Cum a apărut Virgil Măgureanu la judecarea lui Ceauşescu ?

Cum a ajuns femeia din vecinătatea lui Gelu Voican Voiculescu la înmormântarea lui Ceauşescu ?

De ce au fost oferite atâtea variante ale procesului şi cine poate justifica minciuna televizată când ni s-a prezentat sub imaginea de film integral o altă versiune, forfecată ? Ce se ascunde îndărătul acestui simulacru de proces ?

Cine a provocat evenimentele din 12 ianuarie ?

Cu ce argumente a fost considerată demonstraţia din 28 ianuarie drept tentativă de lovitură de stat şi cu ce drept au fost aduşi muncitori din provincie (unii cazaţi la hoteluri din ordinele guvernului şi fără nici o cazare achitată) ?

Cine s-a ocupat din conducerea Frontului de organizarea contrademonstraţiei din 28-29 ianuarie ?

Cum a fost organizată agresiunea şi spargerea sediului guvernului din 18 februarie ? Ce s-a întâmplat cu cele peste 100 de persoane arestate atunci şi, dacă au fost condamnate, în baza căror probe ?

Ce au făcut intelectualii români în Consiliul Provizoriu de Uniune Naţională ?

Cu ce drept au fost eliminaţi din conceperea deciziilor politice revoluţionarii din decembrie ?

Ce măsuri a luat procuratura împotriva partidelor politice falsificate prin actul lor de naştere ? De ce nu a fost prezentat un comunicat referitor la manipularea şi falsificarea, chiar furtul de adeziuni ?

Cum au fost cheltuite fondurile contului Libertatea ?

Cum a preluat FSN sedii şi bunuri ale fostului guvern ?

De ce n-a fost prezentat comunicatul Comisiei naţionale de anchetă legată de reprimarea de la Timişoara ?

Care este rolul masoneriei în evoluţia evenimentelor din România, mai ales în perioada postrevoluţionară ?

De ce a renunţat Securitatea trecută în rezervă să se constituie într-un partid politic, aşa cum ameninţa la un moment dat prin afişele lipite pe garduri şi prin scrisorile expediate ziarelor ?

Ce s-a întâmplat cu ofiţerii de Securitate aflaţi sub acoperire în ministerul Comerţului exterior, ministerul de Externe şi ministerul Turismului ?

Cine foloseşte banca de date din calculatoarele Securităţii ?

De ce nu au fost făcute publice listele informatorilor ?

De ce nu a fost întocmit un raport final despre starea aparatului de represiune şi despre modul în care a fost acesta anulat şi neutralizat ?

Ce sume a cheltuit guvernul în măsurile sale de creştere a popularităţii ?

Care este valoarea exactă a importurilor româneşti de la Revoluţie până la alegeri ?

Cum s-a ajuns la concluzia că în 24 aprilie nu a fost bătut nimeni în acţiunea de evacuare a Pieţei Universităţii ?

De ce au încercat guvernul şi conducerea provizorie a ţării să tergiverseze purtarea unui dialog cu demonstranţii ?

Cum se explică violenţele domnilor Ion Iliescu şi Petre Roman la adresa presei care nu le împărtăşeşte opiniile ? Dar iritările domnului Ion Iliescu la adresa opoziţiei din CPUN ?

Cum a fost posibil ca în ultima şedinţă a CPUN să se afle în sală şi să voteze persoane care au venit direct de pe stradă, fără să aibă nici un drept ?

Când vom primi un dosar complet al violenţelor din campania electorală (dacă acestea au fost înregistrate) ?

Când vom avea un dosar complet al cazurilor de bani oferiţi de partidele politice unor cetăţeni pentru a le susţine ? Cât e adevăr în această situaţie compromiţătoare pentru partidele politice şi cât poate fi dovedit cu probe ? Ce măsuri s-au luat împotriva celor care au dezinformat opinia publică ? Cine a introdus în circulaţie bancnotele străine falsificate ?

Ce măsuri au fost luate împotriva corupţiei şi favoritismului practicate în continuare pe scară largă la nivelul întregii societăţi româneşti ?

Ce interese şi ce persoane se ascund îndărătul acestei forţate naşteri a Fundaţiei tineretului ?

Cum, când şi de ce s-a născut Asociaţia 20 mai ?

Ce case din cartierul nomenclaturii au fost repartizate şi manipulate de şi pentru noua nomenclatură a României ?

Ce eficienţă are Comisia Naţională pentru rezolvarea doleanţelor şi nedreptăţilor celor care au avut de suferit de pe urma comunismului ?

Ce acţiuni se întreprind pentru salvarea domnilor Ştefan Andrei şi Gheorghe Rădulescu ?

Cu ce intenţii se încearcă rescrierea istoriei Revoluţiei din decembrie ca fiind « opera întregului popor » ?

Cu ce drept au fost scoase din ţară capodopere de artă spre a fi restaurate în străinătate, când operaţiunea se putea efectua în ţară ? Dar cele scoase din România doar pentru a fi « expertizate » ?

Cum vom putea avea un preşedinte al ţării fără a avea o Constituţie şi înainte de a avea răspunsul poporului român referitor la forma de guvernare ?

De ce au fost avansaţi generalii implicaţi în reprimarea Revoluţiei din decembrie ?

Ce se întâmplă cu pensiile nomenclaturii şi ale ofiţerilor de poliţie şi Securitate ?

În virtutea cărui drept funcţionează oficii de deservire la domiciliu pentru guvern şi nomenclatură ?

Întrebările sunt nenumărate şi ele ne copleşesc şi se înmulţesc pe măsură ce ni le punem. Ne îndreptăm spre alegeri şi ne asupreşte inclusiv întrebarea dacă vom avea un guvern care să răspundă corect la toate aceste întrebări.

Nr. 19

În aşteptarea unui raport compromis

Ce s-a întâmplat cu sistemul de represiune al dictaturii ? Răspunsuri evazive sau categorice, dar lipsite de detalii au fost comunicate de diferite personalităţi implicate în lichidarea lui. Dar un răspuns complet, oficial, cu date şi amănunte, continuă să fie aşteptat. Considerăm că un raport al prezentului « guvern », ca şi al celui viitor, este o obligaţie elementară pentru ca poporul român să aibă o imagine completă asupra Securităţii şi neutralizării ei. Până acum n-am avut parte decât de răspunsuri evazive. Am obosit să ne întrebăm : ce s-a întâmplat cu ofiţerii de Securitate suspectaţi de acţiuni teroriste ? Ce s-a întâmplat cu secţiile de filaj ? Care este soarta caselor conspirative ? Ce se întâmplă cu Serviciul de cenzurare a corespondenţei ? Ce ofiţeri de Securitate au fost incluşi în cadrul SRI ? Câţi ofiţeri de Securitate au rămas pe linie moartă şi câţi sunt reactivaţi ? Cine ne oferă garanţia că serviciile « inofensive » ale Securităţii, trecute sub controlul armatei, nu trag cu ochiul la viaţa privată a populaţiei ? Ce s-a întâmplat cu eminenţele cenuşii ale Securităţii, colonei şi generali ? Cine a analizat şi pe baza căror criterii culpabilitatea sau neculpabilitatea lor ? Care a fost rolul unor ofiţeri superiori de Interne şi Securitate în răsturnarea lui Ceauşescu ? Dar în « opereta » care a urmat în primele zile după fugă ?

Expres-ul va continua campania sa de publicare a unor documente, mărturii şi semne de întrebare legate de starea Securităţii până când guvernul va oferi poporului un raport complex, responsabil şi credibil. În acest număr publicăm câteva fotografii de colonei şi generali, eminenţe cenuşii ale Securităţii. Unii au decedat misterios, alţii au fugit în străinătate, iar alţii sunt prezenţi pe baricadele revoluţiei. Chefurile generalilor

s-au spart, dar ce garanţii avem că ele nu vor continua ? Cu ce pensii, cu ce lefuri şi cu ce sarcini unii dintre ei stau în umbra vieţii noastre publice ? Cine poate ajuta la lămurirea acestor întrebări este rugat să se adreseze redacţiei.

Nr. 26

Obligaţiile guvernului

Credibilitatea programului economic şi politic al guvernului poate să scadă din câteva cauze care se cer examinate cu atenţie. Patru ni se par a fi acestea. Prima : inerţia vechilor structuri ale aparatului de stat la nivel central şi local, ba chiar şi a structurilor economico-administrative din întreprinderi. A doua : precaritatea informaţiilor de natură economică în cultura populaţiei industriale şi rurale care a sprijinit Frontul în campania electorală, în speranţa unor schimbări mai lente, care să nu pună în pericol comoditatea dobândită pe parcursul a 45 de ani. A treia : lipsa de credibilitate în faţa guvernelor şi investitorilor străini. A patra : amânarea adevărului legat de evenimente extrem de grave şi de importante, petrecute începând cu 16 decembrie. Aceasta din urmă sporeşte semnele de întrebare şi amplifică neliniştile întregii populaţii.

Suntem departe de a pretinde de la democraţie dreptul de a vizita periodic biroul preşedintelui. Aceasta pare un veritabil lux al libertăţii. Dar ni se pare obligatoriu să putem afla ce s-a întâmplat cu noi, cum au murit compatrioţii noştri şi ce se află îndărătul unor evenimente care au şocat şi descumpănit. După ce ne-a prezentat programul, guvernul are obligaţia de a ne prezenta punctul său de vedere vizavi de câteva momente care nu pot fi şterse cu buretele. O atitudine de nepăsare, în ideea că timpul trece şi lumea uită, nu poate decât să ducă la acumularea unor tensiuni care vor izbucni în viitor şi, după cum ne-o demonstrează o analiză comparativă, ele au crescut progresiv în violenţă din ianuarie până în iunie, ajungându-se de la huiduieli la incendieri şi morţi. Iată de ce nu putem începe să construim fără adevăr, fără rapoarte temeinice şi complexe despre tot ce s-a petrecut. Generalul Militaru, pe vremea când era ministrul Apărării, a promis judecarea tuturor vinovaţilor din armată răspunzători pentru victimele de la Timişoara, Cluj, Braşov, Brăila şi Bucureşti. Nu s-a mai vorbit despre asta. Imediat după Revoluţie a fost anunţată dizolvarea Securităţii. Poporul român nu a beneficiat de nici un raport privitor la neutralizarea şi desfiinţarea aparatului de represiune. S-au folosit generalităţi (fascism, legionari, lovitură de stat), extrem de des invocate după revoluţie. Poate fi mulţumită populaţia României cu aceste cuvinte aruncate în mass-media, fără un raport detaliat în legătură cu cele petrecute ? Cu siguranţă că nu.

O comisie guvernamentală a fost însărcinată să analizeze evenimentele petrecute la Târgu Mureș. Cu prilejul acestui eveniment s-a creat și Serviciul de Informații Român, fără o dezbatere în Miniparlamentul de atunci și fără o lege care să fie supusă dezbaterii publice. Hotărârea inițială ca ofițerii ministerului de Interne să aibă aceeași leafă și pensie ca și militarii a fost abandonată. În plus, faptul că ofițerii de Securitate au fost reîncadrați fără să i se comunice populației încheierea operațiunilor de verificare a vinovăției unora dintre ei (ce comisie ? Cum s-au strâns datele ? Cine a colectat plângerile populației ?) poate să conducă la suspiciunea că promisiunea făcută imediat după revoluție a fost înșelată. Raportul despre evenimentele de la Târgu Mureș reprezintă în continuare o necunoscută și ea este de natură să întrețină tensiunea într-o problemă extrem de complicată și de gravă.

Cheltuielile în valută ale guvernului până în momentul alegerii au fost comunicate după inspirație, cifrele diferind în câteva împrejurări. În același timp, România a primit cantități enorme de ajutoare materiale și financiare din străinătate, acestora adăugându-li-se contribuțiile cetățenilor și instituțiilor din România în « Contul Libertatea ». Cum a cheltuit guvernul sumele depuse ? Ce destinație le-a dat și care este bilanțul în momentul de față ? Aceste date privesc întregul popor și ele sunt deocamdată necunoscute. Evenimentele din 13-15 iunie au intrat în vizorul altei comisii de anchetă, fără să avem rezultatele publice ale celei care a investigat Timișoara și mai apoi Târgu Mureș. Mereu am fost amânați. Privitor la teroriști și la armată, s-a spus că avem puțini procurori. Acum guvernul are pârghiile necesare pentru instrumentarea tuturor acestor pete negre din viața noastră din aceste aproape opt luni de infern în libertate. A trecut vremea vorbelor în vânt, a acuzațiilor aruncate ca praful în ochi. Legalitatea înseamnă dovezi, martori, date, concluzii de experți, concluzii generale și măsuri. Democrația nu se poate reduce la « cercuri străine », « fasciști », « legionari », « elementele destabilizatoare » etc., ci Popescu X și Ionescu Y, în data de..., plătiți de..., au încercat să... și, conform legii cutare, sunt chemați în instanță. În acest moment, guvernul deține toate datele pentru a duce la bun sfârșit aceste obligații elementare. Fără să dea seamă în fața întregii națiuni și să cheme vinovații la bară, el poate fi suspectat fie de necunoașterea unor elementare obligații într-o societate democratică, fie, lucru mult mai grav și cu implicații greu de prevăzut în îndeplinirea curajosului său program, el poate fi suspectat de acoperirea unor crime de care guvernul provizoriu și unii oameni din grupul de putere scos la suprafață după revoluție sunt răspunzători, dacă nu chiar vinovați. Aceste rapoarte devin astfel prima treaptă obligatorie pe care putem construi temeinic. Fără ea, mai devreme sau mai târziu, toate planurile frumoase se năruie.

Nr. 27

Tot felul

Consilier cu probleme politice la Preşedinţie a devenit domnul Vasile Secăreş, fost om de bază al FSN în timpul campaniei electorale. Vasile Secăreş, politolog, are în spatele său experienţa mai multor ani în care a fost secretar de partid la Academia « Ştefan Gheorghiu », om foarte apropiat al rectorilor şi politicienilor pârâţi sau evacuaţi la această instituţie. Să ne aşteptăm la lucruri bune, deşi între cursanţii acestei instituţii circula o glumă : când vor deveni specialişti cei de la « Ştefan Gheorghiu » ? Şi tot ei răspundeau : când statuia Leului o da din coadă ! Constantin Sorescu, senator FSN, afirmă în *Gazeta de Bucureşti*, nr. 12 : « În sfârşit, ca şi alte comunităţi, comunitatea românească a trăit de mai multe ori tristeţea rupturii unora dintre fiii ei de ea însăşi : e disidenţa care se numeşte trădare, disimulată adesea în formele disidenţei politice. » Şi un om care gândeşte astfel face parte din Comisia guvernamentală care anchetează evenimentele din 13-15 iunie. • Cunoaştem rezultatul : magazinele sunt goale. Aprovizionarea cu alimente a Capitalei s-a îmbunătăţit până a ajuns în aceeaşi situaţie vecină cu disperarea. Şi au reînceput vechile reflexe. Uşa din dos şi vânzarea pe sprânceană. Cozile concurează trenurile de marfă, iar înfăţişarea cotidiană a bucureşteanului a revenit la ppc (« poate pică ceva ») de când e purtat cu insistenţă prin locuri în care se întreabă « aici ce se dă ? ». • În ziua de 14 iunie, domnul Gheorghe Iancu de la Procuratura generală se îndrepta spre sediul instituţiei. Trei mineri loveau o femeie în vecinătatea Teatrului Naţional pentru că a refuzat să deconspire conţinutul unei pungi cu zarzavaturi. Domnul procuror Gheorghe Iancu s-a legitimat şi le-a cerut să o ducă eventual la miliţie. Drept răspuns la apelul de legalitate, domnul procuror a fost bătut de mineri. S-a ales cu ambele braţe rupte şi cu un concediu medical de 40 de zile. L-a informat şi pe domnul procuror general Gheorghe Robu. Nu cunoaştem măsurile luate de procurorul general. • Pe şoseaua Ştefan cel Mare, lângă Spitalul de Urgenţă, funcţionează Terasa Ficus, născută din campania de privatizare. Pare a fi printre puţinele concepute cu gust, îngrijită, plină de ospitalitate şi farmec. Să vedem cât ţine ! • Prin mai toate birourile funcţionarilor de stat în care ajungi, toată lumea stă cu urechea la Radio Fun, ajuns în acest moment la o audienţă impresionantă.

Nr. 31

Libertate cu şa

Agresivităţile, calomniile şi minciunile vehiculate de presă după Revoluţie arată cât eram de pregătiţi pentru libertatea de exprimare şi cum înţelegem să ne bucurăm de ea. Căderea lui Ceauşescu n-a însemnat decât începutul unei recreaţii în care oamenii de valoare se amestecă peste tot cu începătorii, în care slugoii pretind demnitate şi bălăcăresc cu dezinvoltură, în speranţa că lumea românească va începe să li se asemene şi să se întoarcă iar după cuvântul lor, naţionaliştii agită steaguri ameninţătoare, iar nepricepuţii indică punctele cardinale. Cu mici excepţii, peisajul presei nu face decât să transfere în paginile ziarelor o atmosferă de bălăcăreală şi bârfă, de colportare şi insinuare, de păreri incoerente şi informaţii false. Deruta politică a cititorului sporeşte vertiginos, iar puterea, ea însăşi beneficiara acestui climat care a permis ca unele mişcări şi momente să treacă neobservate, după principiul « câinii latră, caravana trece », vine acum şi atrage atenţia asupra necesităţii unei alte legi a presei. Cea veche, din 1974, a murit odată cu părintele ei. Altfel, dacă ar fi fost aplicată cu intransigenţă, nu s-ar fi putut lansa în presă afirmaţii care să rămână nepedepsite. Speriaţi de dezinvoltura cu care presa vomează zilnic tot felul de bazaconii, mulţi politicieni şi oameni simpli vorbesc despre nevoia unei legi a presei. Adică despre un control al modului în care se exercită dreptul la exprimare liberă. Şi, în această campanie (căci este o campanie pentru o nouă lege a presei), primul pas a fost făcut de ministerul de Justiţie cu un proiect care n-a făcut decât să stârnească zâmbetul ziariştilor. Această nevoie a fost apoi pasată de guvern chiar ziariştilor. Numai că proiectul lor, realizat de un grup restrâns, n-a reuşit să se apropie nici măcar de cel propus de Justiţie. Gazetarii n-au făcut decât să demonstreze că încă nu s-au putut desprinde de ceea ce au învăţat şi au trăit înainte de decembrie. Încercând să se apere, ei n-au făcut decât să contureze un proiect de lege egal cu o şa în care guvernul să urce spre a călări presa română. De la reintroducerea atestatelor (de parcă marele balamuc al presei de acum ar fi doar opera începătorilor, nu şi a ziariştilor vechi, convertiţi în profesionişti ai calomniei şi dezinformării) până la modul de suspendare a legitimaţiei, se desfăşura un proiect care a fost abandonat chiar la discuţia organizată la sfârşitul săptămânii trecute. Întrebarea este dacă poate fi îngrădită exprimarea liberă şi răspunsul este : categoric, nu. Ea rămâne neştirbită doar cu o lege extrem de inteligentă şi, în acest caz, cea valabilă între cele două războaie ar putea fi un model. Dar şi aceasta, aplicată şi interpretată abuziv, ar putea să genereze tot o îngrădire. În acelaşi timp, pentru a garanta transparenţa democratică a tuturor activităţilor economice şi mai ales politice, se pune problema libertăţii şi a accesului tuturor cetăţenilor ţării la informaţii care privesc existenţa lor şi a societăţii. Din acest punct de vedere, o cartă a drepturilor ziaristului

(care să prevadă şi sancţiuni pentru orice piedică pusă în exerciţiul funcţiunii) şi a accesului liber la informaţie al fiecărui cetăţean ar fi menită să legifereze un cadru optim pentru exercitarea acestei profesii şi a unui drept elementar recunoscut în toate statele civilizate ale lumii. În acelaşi timp, pentru apărarea cititorului (şi a cetăţeanului), atât de agresat în ultima vreme, o diversificare şi sporire a pedepselor pentru calomnie, informaţii false şi prejudicii materiale şi morale ar avea drept consecinţă o reducere a vocaţiei de bârfă şi cleveteală, vizibilă şi-n presă, şi-n viaţa noastră de toate zilele. Sporirea acestor sancţiuni ar deveni astfel principala formă de realizare a echilibrului între exprimarea liberă şi folosirea ei abuzivă. Apărând ziaristul cu legi severe şi cetăţeanul de excesele exprimării libere, am putea netezi drumul spre o presă a adevărului. Din păcate, cei care vorbesc prea mult despre asta în particular nu prea sunt interesaţi să o aibă. Şi, astfel, varianta cu legea pe post de şa ne paşte mai mult ca oricând.

Nr. 32

Liniște cu orice preț

Din 22 august, Bucureştii nu mai au linişte, demonstraţii zilnice începând în fiecare după-amiază în apropierea Universităţii. Trupe de poliţie fac eforturi susţinute pentru a menţine traficul pe bulevarde, iar domnul Doru Viorel Ursu face un apel la populaţie şi reafirmă la televiziune hotărârea Internelor de a păstra liniştea cu orice preţ. Televiziunea ne oferă câteva imagini şi face trimitere la organizatori ascunşi. Toată lumea vorbeşte despre o provocare. Nimeni nu se referă la principalul organizator al acestor demonstraţii – nemulţumirea din ce în ce mai mare a populaţiei. Foamea şi dezorganizarea economei au devenit principalele partide care stau la baza acestor demonstraţii. Liniştea, atât de des invocată în campania electorală, în loc să limpezească într-o oarecare măsură situaţia economică, n-a făcut decât să accelereze confuzia şi dezorganizarea. Un ziarist italian a întrebat cinci italieni care au mai fost în România care sunt diferenţele dintre anul trecut şi anul acesta. Toţi au răspuns că anul trecut era mai bine. Pentru noi e şi mai rău. Coordonatele acestei stări încep cu aprovizionarea, cu eficienţa întreprinderilor, cu birocraţia, şi sfârşesc cu incapacitatea instituţiilor de stat în soluţionarea situaţiei. Un guvern care îşi propune un program curajos este blocat în cursa sa de două pietre de moară care se învârt tot după soarele sovietic – Parlamentul şi Senatul. Teoretic, în România guvernul încearcă o economie de piaţă, iar Parlamentul şi Camera îndreaptă acest drum spre o cumînţenie tovărăşească. Şi, astfel, economia românească a ajuns în situaţia de a fi nici cal, nici măgar, ci rezultatul nefericit al confruntării între două tendinţe contrarii, în care domnii Bârlădeanu şi Marţian ţin biciul şi cartea legilor.

Din discursul ministrului de Interne referitor la liniște cu orice preț am putea înțelege că poporul român trebuie să facă și foame și să îndure privațiuni, dar numai în liniște. Dar nimeni nu încearcă să discute cu demonstranții. Câtă lume trebuie să iasă pe străzile Bucureștilor și ale orașelor de provincie pentru ca președintele și guvernul să înțeleagă că situația este dramatică ? Și apoi, această liniște poate fi apărată și cu armata ? În seara zilei de 23 au fost aduși și soldați din poliția militară și alți soldați fără însemne de armă, comandați de un civil. Parcă înțelesesem că armata apără poporul, iar nu guvernul sau puterea sau circulația de popor. Și parcă înțelesesem că unitățile de Securitate au fost desființate, ca acum să descoperim că toate trupele de Securitate din București și din centrele de județ și-au schimbat doar uniforma și se numesc trupe de jandarmi și au trecut tot la ministerul de Interne. Nu cumva s-a schimbat culoarea, așa cum lupul își mai schimbă părul și machiajul după împrejurări ? Și apoi, dacă tot apără această liniște falsă, de ce încearcă poliția să ne ofere o liniște cu pumnul în gură ? În data de 22 august, o ziaristă străină a fost fugărită de acești trupeți speciali care lovesc din frică, iar în ziua de 23 august a fost lovit, reținut, percheziționat și i s-au confiscat aparatele fotoreporterului gazetei *Phoenix*, domnul Sebastian Țarălungă. Televiziunea, în spiritul adevărului pe care-l practică, ne-a prezentat comunicatul poliției în care fotoreporterul student era arătat drept infractor din față și din profil între cei care destabilizează situația din țară pentru simplul fapt că fotografiază modul în care soldații, tremurând de frică și în sunete ritmate de centurioni romani, mai ard câte un baston pe spinarea celor care tulbură dulcea pace în care ar trebui să crească disperarea compatrioților noștri. Nu ne-a ajuns ordinul dat în dimineața zilei de 14 iunie, când minerilor li s-a spus să rețină aparatele de fotografiat și camerele de luat vederi, când au fost bătuți ziariști români și străini ? Ce-ar mai putea face o lege a presei când se încearcă obținerea unei liniști care ne-ar putea duce la dezastru ? La ce ne folosesc drepturile omului când soldatul te izbește cu bastonul drept între ochi înainte de a se dovedi că ești vinovat sau nu ? În acest fel, liniște cu orice preț nu înseamnă decât tensiune și violență cu orice preț. Și asta ar putea să însemne căderea guvernului. Și cineva ar putea fi interesat.

Nr. 34

Răzbunarea

Exasperarea legată de totala lipsă de apetit a societății românești pentru muncă depășește chiar proporțiile unei lamentații naționale. Toată lumea acuză dezorganizarea, lenea, corupția, fiecare fiind valabilă în parte, dar nici una pe post de cheie a momentului. Pe măsură ce uimirea

faţă de această nouă atitudine cuprinde nu numai România, dar şi Europa, situaţia noastră economică se apropie vertiginos de locul din care nici un guvern n-o mai poate redresa decât într-o perioadă chinuitor de lungă. Adevărul este ceva mai simplu. După o stare de euforie în decembrie, oamenii au descoperit că, prin soluţionarea unor revendicări întemeiate doar în parte, pot să câştige o leafă producând chiar mai puţin. Muncitorii au încasat retribuţia plus beneficii suplimentare în cazul unei producţii la jumătate sau ceva peste. Şi, astfel, ajungem la o mare investiţie postrevoluţionară. Că un produs costă mult mai mult decât preţul de vânzare. Reglarea situaţiei, iniţiată de guvern, se izbeşte chiar de frica vechilor structuri economice, care se tem că un calcul corect ar putea genera reacţii care să le mătură din poziţiile ocupate. Mai mult, intenţia guvernului de a trece de la economia planificată la cea de piaţă se izbeşte de un fapt simplu dar hotărâtor – dezinteresul unei mari părţi a societăţii. Numai că această parte a societăţii nu este bolnavă, nu este nici partizana involuţiei. Ea este blocată la mantinelă de absenţa unui cadru legal care să descătuşeze interesul, să determine cointeresarea fiecăruia în mod concret. Guvernul face deci o politică de deschidere spre economia de piaţă, în timp ce Parlamentul, Senatul şi preşedintele cred că redresarea României se poate face printr-un apel tovărăşesc la conştiinţa compatrioţilor. Mai mult, pentru a putea pune în practică un asemenea plan de « încet-încet, tovarăşi », cele trei instituţii au încercat deturnarea atenţiei generale spre primele forme ale economiei de piaţă, punând situaţia de criză pe seama particularilor şi investitorilor. Frânarea vizibilă, practicată de legislaţie şi de o opinie publică ostilă pieţei libere printr-o dirijată politică a informaţiei, nu face decât să determine starea de letargie a unui motor fundamental al oricărei societăţi – cointeresarea omului. România vorbeşte de o economie de piaţă având la îndemână nişte legi şchioape şi cu o linie politică în care preşedintele reprezintă alergia la orice formă de proprietate. Am ajuns astfel ca principala piesă din temelia economiei de piaţă – legea dreptului la proprietate – să aibă încă nuanţe socialiste. Acest scărpinat cu piciorul după ureche nu va face ca România să marcheze o trezire a interesului pentru muncă. Apelurile tovărăşeşti, îmbărbătările şi îndemnurile în stilul teleconferinţelor de altădată mai folosesc doar pe postul de frecţie la un picior de lemn. Iată de ce, fără o legiferare imediată a cointeresării cetăţeanului român, vom avea o prelungire a agoniei economice, care ar putea culmina cu o pretenţie a populaţiei ca guvernul să livreze inclusiv pachetelul de mâncare pentru pauza de prânz. Asta ar coincide cu o răzbunare a lumii care nu mai vrea muncă semiplătită şi cu o victorie a poziţiilor de stânga, care nu vor să ne depărtăm de ceea ce ştiu foarte bine şi le ajută să supravieţuiască pe vechile poziţii.

Nr. 34

Tot felul

Într-un interviu acordat televiziunii franceze, colonelul Mugurel Florescu, fost consilier juridic al generalului Victor Stănculescu, devenit șeful procuraturii militare și procuror general adjunct al României, declară că a fost convocat la procesul lui Nicolae Ceaușescu de actualul ministru al Apărării. În aceeași emisiune, și procurorul militar Dan Voinea declară că a fost solicitat pentru completul de condamnare la moarte a lui Ceaușescu de același ministru al Apărării. Întrebat apoi de același reporter despre același fapt, domnul general Victor Stănculescu a spus că nu el i-a chemat pe cei doi. Renaștere a « Actualităților TV » ? După câteva luni de politica struțului, subiecte din drama și sărăcia românească. În momentul în care o asemenea atitudine se va extinde și la viața politică, vom avea, în sfârșit, « Actualități la zi ». Domnul Sergiu Nicolaescu ar fi montat pelicula ciopârțită cu procesul lui Ceaușescu. Poate se va osteni să mărturisească public modul în care a făcut-o și dacă știe ceva ce s-a petrecut pe drumul dintre aparatul colonelului Baiu până la televizor, drum în care o copie a fost vândută televiziunii franceze la preț de bișniță. • Domnul Gheorghe Theodor, fost președinte la Comitetul pentru cultură și educație socialistă al municipiului București, este mai nou atașat cultural al României la Tokyo. • Revoluționară Cerasela Demetrescu, devenită plutonier și gardă de corp a lui Gelu Voican Voiculescu, asistând ca o pipiță la înhumarea lui Ceaușescu, se numește, de fapt, Cerasela Bârjac. • Sergiu Andon susține în *Adevărul* din 5 august că disidența românească n-a fost decât un fel de momeală pentru pești mai mari sau mai mici. Cum adică ? • Republica îngrijorată de întreruperea traficului în București a folosit circa 500 de elevi polițiști pentru menținerea circulației la Universitate în seara zilei de 23 august. Cam tristă povestea care se petrece ! Lumea fierbe de nemulțumire și Republica, prin exponenții săi, caută noi forme de menținere a circulației. În fond, ajungea semaforul și o democratizare reală. • Gazeta *Contrast* din Constanța a început un serial despre fraudele de 93 de milioane lei, comise înainte și după dictatură prin acordarea de legitimații gratuite de călătorie pe CFR unor compatrioți care se plimbau în interesul serviciului. • Obositor și neinspirat Octavian Ursulescu în prezentarea Festivalului de la Mamaia. Parcă asistam la un concurs sindical de muzică patriotică. • În comerț continuă una din marile aberații ale secolului : închiderea magazinelor în ziua de sâmbătă, când toată lumea este liberă.

Nr. 35 / *Ce face SRI când nu prinde spioni*

Arta amenințării

Într-un comunicat de presă al Serviciului Român de Informaţii publicat în *România liberă* din 13 septembrie, amintita instituţie se plânge că s-au intensificat atacurile la adresa sa, având drept scop « denigrarea instituţiei noastre pentru a-i face imposibilă activitatea – pusă exclusiv în serviciul consolidării procesului de democratizare a societăţii româneşti – şi pentru a facilita ingerinţele în treburile interne ale ţării ». Deci noi am îngreuna activitatea secretă a instituţiei şi, în plus, am facilita « ingerinţele în treburile interne ale ţării ». Declaraţia de presă mai afirmă că « aceste atacuri de rea-credinţă sunt determinate de dorinţa de a împiedica, pe orice cale, dezvoltarea statului democratic, a instituţiilor sale de drept ». Ba mai mult, cele trei publicaţii (*România liberă*, *Expres* şi *Zig Zag*) ar contribui, vezi Doamne, în concepţia domnilor generali, colonei şi căprari de la SRI, la împiedicarea instaurării climatului de linişte şi ordine necesar stabilităţii politice şi economico-sociale a României. Noi am fi servitorii haosului, în scopuri oculte, străine intereselor naţionale. Mai reţinem că instituţia aceasta invizibilă este « deschisă oricăror relaţii publice şi că îşi desfăşoară activitatea în spiritul principiilor democratice ale Constituţiei României din 1923 » (că noi credeam că lucrează în spiritul primului cod de legi al lui Alexandru Ioan Cuza). Cum acest comunicat ameninţător, dat în stil de ultimatum, al Securităţii, conţine o serie de acuzaţii grave, formulate în limbaj stalinist, se impun câteva precizări din partea redacţiei noastre :

1. Poate fi considerat atac la adresa SRI faptul că am cerut un raport public asupra activităţii unor foşti membri ai aparatului de represiune reintegraţi în SRI ? Cine a făcut această verificare, pe ce baze şi cum s-a stabilit dacă actualii ofiţeri SRI au participat sau nu la evenimentele din decembrie ?

2. Poate fi considerat atac la adresa SRI faptul că am afirmat că această instituţie a fost creată la hotărârea unui grup restrâns de oameni, printr-un decret scos cu forcepsul din Biroul CPUN, de care este străină chiar o parte din fosta conducere CPUN ?

3. Poate fi considerat atac la adresa SRI faptul că *Expres* a publicat informaţii despre modul în care directorul acestei instituţii independente, Virgil Măgureanu, s-a amestecat în desemnarea candidaţilor FSN la Satu Mare, contribuind substanţial la trecerea domnului Vasile Moiş din poziţia a doua pe lista de candidaţi în poziţia întâi ? Nu reprezintă aceasta o încălcare a statutului independent al SRI, adică un prim pas înapoi spre atribuţiile Securităţii ?

4. Nu cumva reprezintă un atac menit să facă imposibilă activitatea instituţiei faptul că *Expres* a publicat informaţia că domnul Virgil Măgureanu se deplasează la Hodod, comuna Giurtelec cu elicopterul ? Desta-

bilizăm ordinea statului de drept dacă un redactor de la *Expres* informează cititorii despre această deplasare cu elicopterul la domiciliul părinților ? Încă n-am afirmat că în respectivul elicopter domnul director-ministru Virgil Măgureanu a cărat un aragaz, sare, ulei sau lemne.

5. Susține declarația SRI că *România liberă*, *Expres* și *Z–Z* ar împiedica instituția să apere drepturile și libertățile fundamentale ale cetățeanului ? Nu știm ce au pățit redactorii celorlalte publicații, dar merită amintit un caz petrecut în ziua de 20 mai. În contextul în care SRI nu are dreptul nici de a reține, nici de a percheziționa persoane, trei reporteri de la *Expres* au fost reținuți în str. Cihoschi din București, percheziționați, bruftuluiți și goliți de aparatură de un echipaj de trei civili și un militar – domnul general Drăgoi. Atunci am publicat scuzele SRI (*Expres*, nr. 18), domnul general Drăgoi afirmând în momentul în care a adus aparatura la redacție și și-a cerut scuze că « am dat peste un obiectiv al armatei ». În fond, domnul general ne-a indus în eroare (ca să nu folosim alt termen), armata negând proprietatea asupra acestei foste clădiri a Securității, aflată acum sub patronajul SRI și fără nici o placă așezată la vedere prin care să avertizeze cetățeanul asupra statutului ei.

6. Poate fi socotit atac la adresa acestei instituții invizibile, « împiedicând astfel apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățeanului », faptul că am atras atenția că se desfac în continuare scrisorile și, culmea indolenței, se încurcă multe între ele sau plicurile sunt expediate fără conținut ? Ce fel de atac este dacă ne exprimăm îndoiala că această instituție menită să apere România de spioni și cercuri extremiste, fiind alcătuită din foști membri ai aparatului de represiune, ar putea să-și depășească atribuțiile, îndreptându-se împotriva cetățenului și libertăților democratice ? Ce comisie parlamentară sau ce procuror (Procuratura generală nu știe nimic până în momentul de față, conform afirmațiilor procurorului general) a verificat la ce sunt folosite centralele de ascultare ale fostei Securități și ce fel de activități se desfășoară în fostele clădiri ale Securității din străzile 13 Decembrie și Batiștei din Capitală ? Cine poate garanta că nu sunt ascultați și urmăriți decât spioni ai României, nu și persoane particulare, personalități politice sau culturale ?

7. Reprezintă un atac la adresa SRI faptul că în numărul din *Expres* am publicat descoperirea noastră că manifestanții din Piața Universității erau fotografiați și filmați din hotelul Intercontinental de indivizi care au prezentat legitimații de la ministerul Apărării ?

8. Reprezintă un atac la adresa SRI faptul că în numărul 27, *Expres* a publicat câteva întrebări pe adresa domnului ministru-director Virgil Măgureanu și a instituției pe care o conduce ? Ultima dintre ele suna astfel : « În același articol din 27 aprilie se stipulează că scopul principal al SRI este de a apăra statul de drept și instituțiile sale democratice „Cum a apărat în mod concret SRI-ul aceste instituții în perioada 13-15 iunie împotriva legionarilor și fasciștilor ? Ce acțiuni a întreprins în acest sens ?“ »

Cum l-a informat deci SRI pe preşedintele ţării (căruia i se subordonează) despre rolul cercurilor extremiste şi fasciste în evenimentele din 13-15 iulie atâta vreme cât procuratura României nu deţine nici un indiciu ? Şi cum au acţionat pentru a preveni acţiunile extremiste din 13 iunie ? Au informat pe cine ? Au propus ce măsuri ? Se aflau lucrătorii SRI în zilele de 13-15 în sediul incendiat, în stradă sau acasă ?

9. Cum stă SRI « la dispoziţia publicului sau a celor ce mânuiesc mijloacele de informare în masă » dacă, după apariţia articolului din numărul 27 al *Expres*-ului, domnul Răsvan Popescu de la *Expres* s-a adresat directorului adjunct al SRI, generalul Stan, pentru a primi o serie de răspunsuri, iar acesta l-a refuzat exact pentru întrebările puse în acel număr de revistă ?

10. Constituie atac la adresa SRI faptul că domnul general Stan, fost ofiţer de Interne în Serviciul dezinformare, a fost amintit de noi ca un colaborator al domnului Virgil Măgureanu înainte de revoluţia din decembrie ?

11. Cum a facilitat *Expres* ingerinţele străine în treburile interne ale ţării ? Încercând să afle ce se petrece dincolo de uşile închise ale acestui serviciu invizibil în democraţia românească, necontrolat până în prezent decât de el însuşi, deşi prin statut e controlat de Parlament, şi atrăgând atenţia asupra pericolului acestei activităţi invizibile şi desfăşurate cu ofiţeri reuniţi într-un nou organism cu caracter militar ?

12. Cum dovedeşte SRI că « îşi desfăşoară activitatea în spiritul principiilor democratice ale Constituţiei Române din 1923 » ? Noi nu credem şi, dacă domnul Virgil Măgureanu acceptă, suntem dispuşi să publicăm un extemporal dat în SRI cu tema « cum arată coperţile primei ediţii a Constituţiei României ? ». Şi, dacă totuşi au văzut-o câţiva lucrători SRI, cum dovedeşte acest serviciu opiniei publice din România că îşi desfăşoară activitatea în spiritul principiilor democratice ?

13. Când ne-a comunicat SRI faptul că afirmaţii publicate în *Expres* nu sunt adevărate ? Exceptând scrisoarea soţiei plutonierului Soare Ion (şi replica acestuia, din care publicăm fragmente în numărul de faţă), când ne-a solicitat o dezminţire sau a prezentat dovezi că nu sunt adevărate cele relatate până acum, spre a putea rectifica eroarea ?

14. Câţi spioni străini a prins SRI până în acest moment ?

15. Ce dovezi prezintă SRI cetăţenilor României, Parlamentului, opiniei publice că nu culege informaţii de la persoane politice sau particulare de cetăţenie română şi că nu le foloseşte în tranşarea unor dispute politice, în favoarea unora şi în defavoarea altora ?

16. Ce fel de atac la adresa « climatului de linişte şi ordine » reprezintă publicarea afirmaţiilor fostului procuror Marian Valer conform cărora foşti oameni cu funcţii de răspundere în aparatul de represiune (Securitate), după ce au fost daţi afară în decembrie-ianuarie pentru suspiciunea de a fi comis abuzuri, au fost apoi reinstalaţi ca şefi SRI în alte judeţe ?

17. Ce fel de atac reprezintă din partea *Expres*-ului şi cum reprezintă din partea SRI activitatea în spiritul principiilor democratice faptul că, în conformitate cu afirmaţiile unor procurori (nu a unui procuror), SRI refuză să ofere date, documente sau lucrătorii să dea declaraţii în legătură cu evenimentele din decembrie ?

Ne oprim deocamdată cu întrebările şi precizăm că *Expres* nu a primit niciodată informaţii de la această instituţie, deşi au existat intenţii de a ne oferi un caz cu o vânzare-cumpărare de nutreţuri combinate din care România a ieşit păgubită. Dacă SRI a sprijinit sau nu revista *România Mare* nu ne interesează. De asemenea, precizăm că nu dorim ca România să devină placa turnantă pentru spionajul şi contraspionajul din Estul Europei, dar socotim între obligaţiile noastre elementare să pledăm pentru clarificarea publică a activităţii desfăşurate în aparatul de represiune de lucrătorii de acum ai SRI. De asemenea, pledăm pentru un control sever din partea procuraturii şi a Parlamentului pentru ca acest organism militar să nu îşi depăşească atribuţiile, spre a nu se ajunge la lezarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale cetăţeanului, precum şi pentru a împiedica folosirea informaţiilor culese în influenţarea unor dispute politice.

Nr. 35 / *În căutarea operei economice a academicianului Alexandru Bârlădeanu*

Cine denigrează Academia ?

Cineva ne-a atras atenţia asupra ziarului *Azi* de sâmbătă 15 septembrie, organ al FSN, pe care nu-l citim dar care este folosit de Academia Română pe post de Rompres sau de organ de presă. Academia Română, prin secţia de ştiinţe economice, juridice şi sociologice, ne anunţă printr-un comunicat că « academicianul Alexandru Bârlădeanu este obiectul unei campanii de denigrare, al cărei ultim act îl constituie un articol din săptămânalul *Expres* prin care domnul Bârlădeanu este atacat în calitatea sa de academician ». Domnii academicieni sunt rugaţi să ne comunice cum l-am denigrat noi pe distinsul lor coleg dacă, în dorinţa noastră de a ne familiariza cu viziunea sa economică şi cu principalele teorii ştiinţifice formulate de dânsul într-o îndelungată carieră, am pornit prin bibliotecile ţării, universitare şi academice, de stat sau de institute de cercetare pentru a-i parcurge opera. Domnii academicieni de la amintita secţie s-au grăbit să răspundă, ignorând faptul că, din momentul în care au citit şi au stat pe gânduri ce să răspundă, a mai apărut un număr din *Expres*, în care redactorul nostru Liana Cojocaru a consemnat şi părerea preşedintelui Academiei Române, Mihai Drăgănescu, şi a profesorului universitar doctor Niţă Dobrotă de la ASE Bucureşti. De asemenea, au fost întrebaţi mai mulţi

studenţi, care s-au dovedit a fi buni de exmatriculat pentru că nu auziseră niciodată de economistul Alexandru Bârlădeanu. Unul dintre ei i-a declarat redactorului de la *Expres* că el credea că domnul Bârlădeanu este academician în urma unor studii lingvistice foarte importante. Din aceste motive, am şi respins publicarea opiniei acestui student ignorant în cunoaşterea contribuţiei ştiinţifice a academicianului Alexandru Bârlădeanu. De ce s-au supărat distinşii nemuritori ai secţiei amintite că noi am vrut să citim opera academicianului coleg ? Să o fi căutat la tutungerii sau să batem căminele de bătrâni pentru a-i întreba despre contribuţia domnului Bârlădeanu la reforma monetară sau la desfiinţarea cartelelor din 1954 ? Ne-am îndreptat, ca orice om civilizat, spre biblioteci şi, dacă domniile lor nu ne-ar fi sărit în ajutor cu comunicatul publicat în *Azi* (sau dacă *Azi* nu ne cădea în mână), noi ne-am fi continuat căutările. Un redactor de la *Expres* tocmai se pregătea de o deplasare la Chişinău, unde domnul Bârlădeanu a funcţionat o scurtă perioadă în învăţământ. Nutream speranţa sinceră că undeva tot vom găsi noi o cărticică din care să ne familiarizăm cu opera domniei sale. Ne stăpânea convingerea că, din moment ce a fost primit în Academie de atâţia ani (36), domnul Bârlădeanu are o vastă activitate ştiinţifică, concretizată într-o mulţime de studii, tratate, comunicări de valoare, tocmai bune să ne informăm pentru a populariza idei care să contribuie la redresarea atât de chinuitei economii româneşti. Mai mult, ne temeam ca nu cumva aceste cărţi, interzise probabil în epoca Nicolae Ceauşescu, să rămână în continuare la index. Domnul preşedinte al Academiei ne-a prezentat punctul său de vedere vizavi de opera domnului Bârlădeanu, adăugând că se fac eforturi pentru primirea în Academie a unui român cu o operă mai modestă, din moment ce n-a intrat până acum, Nicolae Titulescu.

Domnii academicieni de la secţia de ştiinţe economice, juridice şi sociologice s-au supărat foarte pentru simplu fapt că noi am pornit, ca un învăţăcel, în căutarea operei domnului Bârlădeanu. Pentru a cataloga încercarea noastră de a-i găsi opera ştiinţifică drept campanie de denigrare, domnii academicieni precizează că domnul Bârlădeanu a fost *ales* (nu *admis*, cum din ignoranţă am scris noi) academician în sesiunea din iunie-iulie 1955 « prin vot secret ». Evident, aceasta s-a produs într-o epocă de strălucită afirmare a drepturilor şi libertăţilor în România. Şi în unanimitate au votat Traian Săvulescu, Grigore Moisil, Simion Stoilov, Eugen Bădărău, Ilie Murgulescu, Costin D. Neniţescu etc. Dar noi n-am contestat votul sau unanimitatea lui, am încercat doar să găsim o teză de doctorat sau o carte. Le cerem scuze nemuritorilor din secţia amintită că n-am ştiut că baza operei ştiinţifice a lui Alexandru Bârlădeanu este formată din conceperea reformei băneşti din 1947 (deşi nu înţelegem cum s-au bramburit încă o dată banii prin 1952-1953) şi nici de faptul că dânsul a avut o mare contribuţie ştiinţifică la desfiinţarea cartelelor de alimente şi bunuri în 1954 şi la « trecerea la o aprovizionare liberă », care au dus poporul român la neuitaţii ani de bunăstare care au urmat.

Domnii academicieni atrag atenţia că « se recunoaşte valoarea operei unei persoane nu după numărul volumelor, ci după dezvoltarea şi aplicarea în practică a ştiinţei ». De numărul volumelor publicate nu poate fi vorba, pentru că în cazul nostru nu am găsit nici unul. Cât despre dezvoltarea şi aplicarea în practică a ştiinţei, în slujba intereselor ţării, ne mărturisim ignoranţa şi ne pare rău că nu ne-a trecut prin minte că teribila dezvoltare a României între 1944 şi 1968 (când domnia sa a intrat în conflict cu Ceauşescu) este rezultatul aplicării marilor descoperiri ale domnului Alexandru Bârlădeanu. Ne pare rău că una din principalele sale opere, studiul-articol nesemnat prin care domnia sa combate o teorie tâmpită a unui rus, despre care nu ştim dacă a fost primit sau nu în Academia URSS, ne-a fost străină până acum. Promitem să îl studiem dacă îl vom găsi pe undeva şi să ne oprim cu respect la această operă ştiinţifică de mare importanţă, care are meritul de a fi blocat extinderea unei neghiobii la scara Europei de Est. Plini de recunoştinţă, ne copleşeşte sentimentul de mândrie. Dacă n-ar fi fost articolul nesemnat al domnului Alexandru Bârlădeanu, Europa de Est ar fi parcelată economic ca un strat de ceapă. Pentru opera-articol de demascare a planului Valev, secţia de ştiinţe economice, juridice şi sociologice a Academiei se poate mândri că are un asemenea autor între membrii săi. Ne exprimăm şi noi mândria patriotică de a fi compatrioţi cu savantul de renume care a înălţat o operă ştiinţifică din a demonstra inutilitatea şi pericolul unei prostii.

Ne pare rău (şi rugăm academicienii să transmită regretul nostru) că atitudinile adoptate pe plan politic de domnul Bârlădeanu împotriva lui Ceauşescu au avut consecinţe negative asupra activităţii sale publicistice (deşi până acum nimeni nu i-a reproşat că n-ar fi publicat articole). Faptul că i s-a interzis să publice ne revoltă de-a dreptul. Domnul Alexandru Bârlădeanu a îndurat o perioadă grea şi, dacă n-ar fi fost conceperea reformei monetare şi « complexul de lucrări care au fundamentat abolirea regimului de cartele în 1954 », ca şi eforturile făcute de domnia sa în cadrul Academiei de a-i salva pe Lucian Blaga, Tudor Arghezi, D. Caracostea şi alţi mari oameni de cultură oprimaţi în acea perioadă, cu siguranţă că n-ar fi avut nici reazemul moral şi nici suportul care să-i permită să reziste în timpul acestui conflict cu Ceauşescu.

Din comunicatul domnilor academicieni am înţeles că, în ciuda oprimării, a marginalizării, domnul Bârlădeanu a participat la viaţa academică, la conferinţe la care şi-a expus părerile cu privire la politica economică. « Aceste păreri şi le-a exprimat în final în scrisoarea celor şase, al cărei cosemnatar este. » Ne cerem scuze că eram atât de dezinformaţi prin faptul că noi ştiam că această scrisoare ar fi fost redactată de un singur om şi mai apoi semnată de ceilalţi cinci. Iar autorul, ştiam noi, nu era domnul Bârlădeanu. Descoperind acum că este o operă concepută în colectiv, ne exprimăm satisfacţia şi, în acelaşi timp, ne întrebăm un lucru. Din moment ce această scrisoare are o atât de mare importanţă politică şi eco-

nomică pentru Academia Română, de ce nu s-ar lua în considerare şi contribuţia celorlalţi cinci, spre a fi primiţi şi ei în Academie, dacă nu în rândul membrilor titulari, măcar în rândul membrilor corespondenţi ?

La punctul 5 al comunicatului, domnii academicieni ne atrag atenţia că am fi scăpat printre degete valoarea ştiinţifică a cuvântării domnului Bârlădeanu la Congresul al IX-lea al PCR. Mai mult, suntem avertizaţi că nu am observat că în această cuvântare (care, avertizăm Academia, încă nu este tradusă nici în arabă, nici în chineză, nici în hindi, spre a bucura şi îmbogăţi cultura economică a acestor popoare, care s-ar putea abate prin anumiţi reprezentanţi şi prin bibliotecile româneşti) domnul Alexandru Bârlădeanu « sublinia ideea că întreaga activitate economică trebuie să pornească de la om, de la nevoile şi aspiraţiile acestuia ». Mai grei de cap la economie, am luat de la capăt cuvântarea broşurică, tradusă în rusă, germană, maghiară etc., am sucit-o pe toate părţile şi am ajuns la aceeaşi concluzie, că e tot un drac, adică o cuvântare pupăcioasă de la Congresul al IX-lea al PCR.

Probabil pentru a ne avertiza asupra unui capitol ignorat din opera ştiinţifică a domnului Alexandru Bârlădeanu, domnii academicieni ne atrag atenţia, la punctul 7 al comunicatului, că imediat după Revoluţie « academicianul Alexandru Bârlădeanu a fost primul om de ştiinţă care într-un amplu interviu la televiziune (deci nu s-a dat şi la radio ? – *n. red.*) a vorbit despre problemele înaintării spre economia de piaţă, despre privatizare, despre necesitatea unei restructurări profunde a economiei, despre posibilităţile asigurării unor noi locuri de muncă ». Mărturisim că nu eram atât de buni cunoscători ai acestui capitol al operei ştiinţifice a domnului Alexandru Bârlădeanu, şi noi, în bezna în care eram după 45 de ani de teorii economice care ne-au îmbogăţit numai sufleteşte, tocmai ne pregăteam cu toţii să ne îndreptăm, ca o turmă inconştientă, spre economia de tip chinez, cu un polonic pentru două oraşe şi cu un duş pentru două fabrici. Noi nu prea ştiam ce este de capul nostru şi tocmai ne uitam prin Caragiale, să vedem cum era cu povestea aceea să se revizuiască pe ici, pe colo dar să nu se schimbe, adică să se restructureze, dar să nu ni se urce la cap. Ne exprimăm pe această cale bucuria (pentru că până acum n-am avut prilejul) de a afla şi noi că « având în vedere remarcabila activitate şi atitudinea sa constantă de-a lungul întregii vieţi, adunarea generală a Academiei Române l-a ales pe domnul academician Alexandru Bârlădeanu, după Revoluţia din decembrie, vicepreşedinte al Academiei Române ». Cu o oarecare întârziere, felicităm şi noi întregul colectiv al Academiei Române pentru inspirata alegere. Cât priveşte punctul 7 al comunicatului, în numele redacţiei *Expres*, prezentăm scuze că redactorul nostru a întrebat de opera ştiinţifică a domnului Alexandru Bârlădeanu şi de teza de doctorat pe « un folclorist, pe un funcţionar tehnic, pe o bibliotecară într-o atmosferă de conspirativitate şi secret ». Redactorului i-a fost transmisă nemulţumirea domnilor academicieni publicată în *Azi* (nu-l cumpără nici el), dar Liana

Cojocaru susține că a solicitat informațiile la secretariatul Academiei și la Biblioteca Academiei, apoi a solicitat părerea domnului președinte al Academiei, Mihai Drăgănescu, și profesorului universitar Nițâ Dobrotă. Ele au și fost publicate în *Expres* și sperăm că domnii academicieni nu fac aluzie la cele două personalități când spun că Liana Cojocaru ar fi interogat « un folclorist, un funcționar tehnic, o bibliotecară ».

Cât privește ultima propoziție a domnilor academicieni publicată în comunicatul cu pricina, « Scopul real îl va demonstra însă timpul », suntem și noi de acord. Noi am căutat opera științifică a unui economist cu scopul răuvoitor și antidemocratic de a o citi și, în fața acestei încercări publice, Academia Română ne trimite un comunicat care ne acuză de participare la o « campanie de denigrare ». În speranța că această operă există pe undeva și nu toate textele vor fi fost nesemnate, noi, cu inalienabilul drept de cititori independenți, ne vom continua căutările, chiar de-ar fi să ne extindem aria curiozității dincolo de granițele țării. Asta pentru că, în concepția noastră îngustă, dacă omul e academician, ba a fost ales și vicepreședintele Academiei, ceva studii și cărți tot trebuie să aibă pe undeva.

Nr. 39

Plătim impozite ca să fim urmăriți ?

Un ofițer de Securitate reîncadrat în SRI se interesează de partide politice, de Liga Studenților, de personalități culturale și publicații independente. Ministerul de Interne ne asigură că maiorul Paul Dima nu lucrează la el. Dar SRI nu răspunde nimic referitor la această tentativă de încălcare a libertăților cetățenești. Suntem în situația de renaștere a vechilor practici ale aparatului de represiune ? Nimeni nu se simte obligat să răspundă sau să dea public o explicație. Nici Parlamentul nu este revoltat de această descoperire. Centrala telefonică (50.25.25) prin care se ajungea la interiorul maiorului Paul Baciu aparține unei unități prezidențiale. Cum se explică aceasta ? Cum se explică faptul că un fost ofițer de Securitate care a comis abuzuri înainte de luna decembrie a fost reîncadrat ? De mai multe luni întrebăm președintele, guvernul și SRI în virtutea căror criterii au fost selecționați foștii ofițeri de Securitate pentru a fi integrați în acest serviciu menit să vegheze asupra securității statului român. Nici un răspuns. Mai mult, pe lângă ofițerii de Securitate asimilați de SRI, în rândurile acestui organism au fost incluși foști comandanți sau comandanți adjuncți ai inspectoratelor județene sau orășenești de poliție. Unii dintre ei fuseseră dați afară în primele momente după revoluție de organismele nou create. Cine a verificat dacă motivele acestor treceri în rezervă au fost temeinice sau nu și a strâns dovezi și declarații că nu sunt vinovați ? Cine a verificat proveniența bunurilor agonisite de aceștia în anii dictaturii,

adesea prin abuzuri ? Încep să circule informaţii cum că în cadrul SRI ar fi intrat şi ofiţeri de armată care au apăsat pe trăgaci în Timişoara. Cine lămureşte şi lucrul acesta ?

De mai multe luni încercăm să convingem autorităţile statului român şi Serviciul Român de Informaţii că sunt obligaţi să contribuie la clarificarea statutului foştilor ofiţeri de Securitate şi la activitatea SRI. Şi noi considerăm necesar un serviciu care să vegheze la apărarea intereselor statului român. Dar aceasta este o chestiune, iar statutul democratic, controlul oamenilor, activitatea lor, modul lor de a acţiona în limitele legii ţin de democraţie şi de o posibilă încălcare a libertăţilor cetăţeneşti. Bunăoară, cine controlează acest serviciu pentru ca el să nu-şi depăşească atribuţiile şi să nu cadă în păcatele fostei Securităţi ? Cum verifică şi controlează comisia de apărare a Parlamentului activitatea SRI ? Este legal ordinul prin care a fost înfiinţat ? În baza cărui drept acest organism militar este dotat cu armament ? De ce trupele înarmate din unităţile de luptă antiteroristă au trecut în subordinea SRI ? Cine a hotărât acest lucru ? Cu ce drept ? Care este bugetul acordat de statul român acestui organism ? În numele lui se promit devize străine. Ce fonduri în lei şi în valută afectează statul român pentru întreţinerea acestui SRI ? Suntem o ţară săracă. Merită să plătim sute sau mii de oameni (încă nu ne-au fost oferite cifrele despre angajaţii SRI) pentru a asculta şi urmări ce vorbesc oamenii la cozi sau pentru a supraveghea personalităţile culturale sau vânzătorii de mere când clevetesc politică ? Suntem prea săraci pentru a îngădui ca din banii contribuabililor să fie alocate fonduri pentru supravegherea politică a acestora. Iată de ce preşedintele României şi directorul ministru secretar de stat al SRI trebuie să răspundă opiniei publice. Tăcerea înseamnă consimţire şi vinovăţie. Or, într-o asemenea situaţie, vinovăţia reprezintă cel puţin o greşeală politică atât de gravă, încât poate fi cauza unei despărţiri.

Nr. 46 / *Neclarităţi primejdioase*

Raportul SRI

Raportul directorului SRI în faţa Parlamentului a stârnit o mare curiozitate, dar nu a provocat atâtea analize câte ar fi impus tonul documentului, poziţia lui faţă de unele probleme-cheie ale societăţii româneşti şi eventuale similitudini de poziţie cu alte persoane sau instituţii. Acest raport vine cu o întârziere de nepermis atât din punctul de vedere al clarificării statutului SRI, al ambiguităţilor create de componenţa personalului şi al modului lui de a acţiona, cât şi din acela al precizărilor obligatorii pe care SRI-ul ar fi trebuit să le aducă în calitatea sa de serviciu secret de informaţii faţă de unele evenimente atât de importante petrecute în acest an şi rămase încă în ceaţă. Numai că, până la sfârşitul lui noiembrie, SRI,

în afara depunerii unor coroane de flori și a desfășurării unei activități publicitare cu iz patriotic, nu ne-a adus nici o certitudine. Nici măcar prin raportul prezentat în fața Parlamentului. Ne-a impresionat doar prin abundența pericolelor secrete abătute asupra României. Terorismul, extremismul, sabotajele, agenții puterilor străine implicați în destabilizarea situației, în sustrageri de date și bunuri, în acțiuni antiromânești « în baza unor planuri prin care se urmărește declanșarea de conflicte interetnice, care au acceptul și sprijinul unor cercuri politice și guvernamentale din străinătate », toate au fost aduse în fața opiniei publice la modul generic. Cât privește conflictul interetnic, diferența între poziția SRI și cea a *României Mari* nu e prea mare. Ce surprinde în acest raport este enunțarea alarmantă a unor pericole din exterior cam în același mod în care se făcea și înainte pentru mobilizarea Departamentului Securității Statului în « îndeplinirea exemplară a obligațiilor ce îi revin ». Raportul păcătuiește prin conturarea unei situații catastrofale în România numai și numai prin acuzarea factorilor externi. Întrebarea care se pune este următoarea : această prăvală de spioni și interese străine este reală, presupusă sau imaginară ? Un răspuns pozitiv sau negativ e greu de dat. Raportul nu aduce nici argumente, nici dovezi în sprijinul afirmațiilor extrem de grave. Nici măcar în privința interceptării convorbirilor telefonice, unde afirmația se face tranșant. Cineva ne ascultă convorbirile telefonice, dar nu SRI. Dușmanul de clasă sau o putere străină. Deci un fapt extrem de grav, pentru care, în loc să pledeze pentru măsuri imediate (intervenția procuraturii și traducerea în față justiției), SRI cere înființarea unei comisii parlamentare. În acest caz pare a fi vorba de un scărpinat de procedură. Se mai fac afirmații extrem de grave referitoare la acte de amenințare și terorism la adresa unor personalități politice (consecință – întărirea măsurilor de pază în jurul președintelui și crearea unui sentiment de timorare a acestuia). Câteva rânduri mai jos se afirmă că în « stadiul în care avem datele, nu putem dezvălui detalii în legătură cu aceste preocupări ». Trecem peste faptul că raportul nu conține detalii nici despre alte preocupări, dar am fost puși în gardă cu pericolele grave, fără să știm dacă este vorba de un fenomen probat sau de semnalările dintr-o scrisoare a unui frizer din Tecuci. Mai departe. Raportul avertizează asupra infiltrărilor agenților străini în partidele politice (sigur că nu e vorba de FSN), în sindicate, în ligi și organizații, în armată, Interne și SRI, în întreprinderi și instituții centrale și ministere. Din toate acestea reiese că mai e puțin până să ajungem la a căuta cu lumânarea un cetățean român care să nu fie spion sau agent străin. Mai mult, raportul mai aruncă opiniei publice o afirmație (preluată rapid de un gazetar cu mutră rujată) : « subvenționarea deghizată a unor publicații pentru a le putea folosi în acțiuni de influență și dirijare a opiniei publice. » Trecem peste aerul general al afirmației, menită a naște suspiciuni care să prindă, ca și lozinca « nu ne vindem țara », lansată cu inteligență în campania de discreditare a partidelor politice din ianuarie până în iunie. Dar cetățeanul

plăteşte impozite, din care SRI cheltuie bani, ca apoi să-i comunice « stimate cetăţean, ziarele sunt vândute şi te mint », fără să i se dea un minimum de lămurire referitor la ziarele în cauză. Cum oamenii de bine nu-şi imaginează că *Azi*, *Dimineaţa*, *Adevărul*, *Libertatea* sau *Tineretul liber* ar fi subvenţionate din afară, e lesne de înţeles în creştetul cui poate cădea un bolovan aruncat în aer cu atâta spirit grijuliu de raportul SRI.

Dar cel mai interesant lucru îl constituie identitatea punctelor de vedere ale raportului (şi, inclusiv, ale autorului) cu cele enunţate de preşedintele ţării. Şi-a construit acesta din urmă atitudinile pe informaţiile primite de la SRI sau raportul are menirea de a confirma poziţiile şi afirmaţiile preşedintelui ? Greu de răspuns în absenţa datelor, dar relaţiile de prietenie între reprezentanţii celor două instituţii pot constitui punctul de plecare al unei legături de tipul vaselor comunicante.

Fără răspuns rămân alte două întrebări. Situaţia este cu adevărat alarmantă sau SRI, confruntat cu probleme complexe, a lansat un fel de alarmă publică pentru a-şi putea susţine în faţa Parlamentului şi a ţării « cântărirea dreaptă a atribuţiilor, cât şi a nevoilor SRI » ? Ceva adevăr trebuie să fie în răspunsul afirmativ la amândouă variantele. O legătură subterană există cu siguranţă între afirmaţiile alarmante legate de conflictele interetnice şi o anume politică naţionalistă vizibilă în mai toate manifestările publice din ultima vreme, în poziţia raportului faţă de venirea minerilor (« restabilirea ordinii grav deteriorată în Capitală a fost spontană ») şi poziţia preşedintelui, în avertismentul lansat vizavi de pericolul exercitat de forţe destabilizatoare conectate în străinătate. Faptul că raportul survine într-un moment de creştere a tensiunii pare a reprezenta trecerea la o poziţie mai dură. După limbajul folosit şi după enunţarea principalelor pericole, acest raport, printr-o simplă suprapunere, ar putea fi considerat în egală măsură şi raportul preşedintelui Ion Iliescu. Mai mult, dacă luăm în calcul comunicatul « Armatei din Transilvania » şi cel al UM 02450 Bucureşti şi înlocuim SRI cu ministerul Apărării, putem considera că raportul aparţine armatei, întrucât o asemenea poziţie a fost adoptată şi de generalul Victor Stănculescu. Să fie vorba de o simplă unitate de păreri între trei instituţii separate sau de o constiuire a unei axe de putere (SRI-Preşedinţie-Ministerul Apărării) sub un drapel comun pentru a înfrunta mai uşor tensiunile acumulate ? Exceptând numărul securiştilor, raportul directorului SRI conţine prea puţine date şi prea multe întrebări şi neclarităţi care, vrând-nevrând, vor fi risipite într-o perioadă nu prea îndepărtată. Nouă nu ne sună a bine.

Nr. 47

Generalul Stănculescu între politică și afaceri

Din nefericire, jocurile politice ale armatei au început înainte de 22 decembrie, odată cu Timişoara sau chiar mai înainte, şi e de presupus că ele nu vor fi lămurite pe deplin niciodată. Niciodată, pentru că nu pot fi clarificate decât de procuratură, iar procuratura destinată să facă acest lucru este tot militară, adică în subordinea aceloraşi generali. Nu avem prea multe date despre comandourile Direcţiei Informaţii a Armatei implicate la Timişoara înainte de 22 decembrie. În schimb, există mult mai multe despre greşelile comise de armată în aceeaşi perioadă. Există morţi şi răniţi, există declaraţii, există martori. Nu avem şi, dacă lucrurile vor continua în acelaşi stil, nu vom cunoaşte vinovaţii. De ce ? Pentru că Procuratura Militară, în ciuda faptului că posedă o mare parte din date, nu are nici interesul, nici intenţia de a deferi justiţiei vinovaţii. Vă daţi seama ce intenţii de justiţie există când martorilor li s-a spus când au depus mărturie « gândiţi-vă că sunt colegi de-ai noştri, morţii cu morţii, viii cu viii ». Cum vom afla rezultatul corect al investigaţiilor atâta vreme cât cei implicaţi sunt încă în fruntea armatei ? Despre generalii care se aflau în situaţia de a fi anchetaţi pentru cele întâmplate la Cluj, la Brăila, la Braşov nu se mai ştie nimic. Aurel Dragomir, în loc să fie reţinut şi judecat, este transferat de la Sibiu în nordul Moldovei. Toate dosarele adunate în Procuratura Militară şi în teritoriu stau bine mersi în dulapurile ofiţerilor împuterniciţi de procuratură să descopere adevărul. Mai mult, în această perioadă de tensiune, de la Procuratura Generală, pe filiera militară, s-a dispus transferarea lor în condiţii de siguranţă sporită pentru ca nu cumva să încapă pe mâna populaţiei în eventualitatea unor tulburări. De o vreme, cu această operaţiune extrem de importantă în clarificarea situaţiei şi a tensiunilor din armată este însărcinat colonelul Mugurel Florescu, promovat ca procuror general adjunct şi şef al Procuraturii Militare. Cine este domnul Mugurel Florescu ? Fost maior şi consilier juridic al armatei, într-un compartiment din subordinea generalului Stănculescu, fost participant, după cum Mugurel Florescu a declarat la televiziunea franceză, la procesul celor doi Ceauşescu în urma unui telefon al aceluiaşi general Stănculescu, trecut în primele zile în imediata subordine a lui Gelu Voican Voiculescu pe vremea când despre acesta se zvonea că ar vrea să preia ministerul Apărării, a fost avansat rapid de la gradul de maior la acela de locotenent-colonel şi apoi colonel, spre a fi urcat într-o funcţie extrem de importantă. Nu ştim prea multe despre priceperea acestui consilier juridic ajuns peste noapte şeful Procuraturii Militare. E de presupus că justiţia militară n-a strigat în cor « Mugurel Florescu, Mugurel Florescu » în momentul în care a fost destituit (sau şi-a dat demisia procurorul militar şef Gheorghe Diaconescu). Avansarea consilierului juridic trebuie privită prin prisma acele-

iași participări la proces, adică a generalului Victor Stănculescu. De fapt, privind lucrurile cu detașare, toate firele situației din armată duc spre ministrul ei, adică spre generalul Stănculescu. Cine este acesta ? Un militar sobru, impenetrabil, cordial, cu o abilitate deosebită în abordarea oricărei situații. Fost ministru adjunct în epoca dictaturii, apropiat mai ales de cabinetul doi al Elenei Ceaușescu, chiar și al fostei rezidențe prezidențiale din Primăverii, el a fost trimis la Timișoara pentru a organiza reprimarea huliganilor, de unde, după o contribuție încă neclarificată, s-a întors la București, unde și-a pus piciorul în ghips (inaugurând o strategie care începe să devină și celebră, și frecventă la mulți politicieni), reușind marea performanță de a fi lângă Ceaușescu la fuga cu elicopterul și, câteva zile mai târziu, la judecarea și execuția sa. Stranie gimnastică de caracter, care ne revelă un om abil, bun mânuitor al momentelor tensionate în jocul de putere. Cum a reușit el să direcționeze cu discreție efortul tinerilor ofițeri implicați în democratizarea armatei, ca mai apoi, după obținerea efectului scontat, cu aceeași abilitate să obțină anihilarea acestora, este o altă poveste extrem de complexă, pe care vom încerca să o lămurim cu un alt prilej. Oricum, fără nici un zâmbet, de la anihilarea CADA la găzduirea conferinței pentru drepturile omului se întinde o plajă de abilitate politică. Între jocurile din decembrie, după înmormântarea stăpânului, și cele de mai târziu, generalul Stănculescu devine ministru al Economiei, în care perioadă strânge relațiile de colaborare cu doamna Doina Popa, director în domeniul relațiilor internaționale la ministerul Resurselor (soția lui Costică Popa, fost la Direcția de înzestrare a armatei). În această perioadă, generalul Stănculescu semnează celebrul contract de aproape un miliard de dolari cu englezii pentru repunerea pe picioare a afacerii ROMBAC și începe legăturile strânse cu cetățeanul englez de origine română Gheorghe Pop. Gheorghe Pop, un intermediar al comerțului exterior românesc în epoca de glorie, un apropiat al generalului Ilie Ceaușescu, autorul unui banchet de pomină cu fratele dictatorului în noiembrie 1989, a intrat repede în noile cărți economice ale României și, după semnarea contractului din acest an cu ROMBAC, devine și un apropiat al generalului Stănculescu. Acesta, deși nu mai deține funcția de ministru al Economiei, continuă relația sa strânsă cu englezul de origine română cu care a semnat acel contract de un miliard de dolari.

Implicațiile domnului general Stănculescu în politică și afaceri se complică mereu. Revine în Anglia în calitate de ministru al Armatei, ajunge și în Elveția, lumea vorbește și de întâlniri sau proiectate întâlniri ale sale cu regele, și deocamdată e greu de separat politica de afaceri. Cert este că fiica domnului general Stănculescu, doamna Alina Zaharia, a lucrat o vreme la fosta firmă de comerț exterior a Securității, celebra și funesta Dunărea. Ca prin minune, ea a fost trecută în rezervă la începutul acestui an. Bineînțeles că nu a devenit casnică. Și-a adus contribuția la activitatea unei societăți mixte AASCOIMPEX, cu sediul în șoseaua Kiseleff, nr. 24, et. 1, ap. 3, în existența căreia sunt implicate personaje cu o bio-

grafie care consemnează prezențe în agențiile românești la Bagdad, în filiera generalului Pacepa sau în alte sectoare ale DIA și ale Securității. Relațiile acestei firme (la care generalul Stănculescu își mai petrece timpul liber) în care este implicată Alina Zaharia cu cetățeanul englez de origine libiană Arebi Sahli merită puse sub semnul întrebării. E de văzut ce operațiuni financiare și ce activități comerciale se desfășoară pe această filieră. O altă surpriză o reprezintă faptul că o serie de foști lucrători la Dunărea sau în Direcția Informații a Armatei apar acum ca fondatori ai unor întreprinderi de comerț exterior. Dacă luăm în calcul faptul că ministerul Apărării ar fi primit de curând aprobarea primului-ministru pentru înființarea unor companii proprii cu caracter comercial, avem imaginea unui minister al Apărării care se implică în egală măsură în politică și în afaceri. Pentru că, indiferent ce s-ar putea spune, ce altceva reprezintă comunicatele generalului Cheler (ultimul de-a dreptul iresponsabil) și toate celelalte, inclusiv noul organism al apărării și această lege a apărării, decât o implicare în politică ? În favoarea a ce sau a cui ?

Nr. 48

S-a prăbușit și ultima punte

N-a fost nici o comemorare a morților din revoluție, nici o aniversare a începutului revoltei care a dus la căderea lui Ceaușescu. Timișoara, duminică 16 decembrie, arăta ca un oraș în care, după o pauză de un an, se continua prima zi de revoluție, atâta doar că n-au mai fost geamuri sparte, n-a mai fost nici un fel de violență. Acum, timișorenii nu mai vor doar adevărul. Nu mai cer doar criminalii. Nu mai cer doar condiții mai bune de viață. Cei intrați în grevă – mari întreprinderi, studenții, instituții mici și mijlocii – nu mai vor democrația cu actuala conducere, care le-a înșelat așteptările. Au fost când curtați, când marginalizați, când satirizați de presa specializată în tămâierea președintelui și a premierului. Acum, Timișoara, pentru a doua oară într-un an, spune *nu* unei caricaturi de democrație, în vreme ce o mare parte din populația țării continuă să fie păcălită sau dusă cu zăhărelul, stârnită împotriva celor care văd numele exact al răului. Aici, magazinele sunt goale ca niște hale în construcție. Cerul are un aer trist. Pe geamuri scrie « grevă » și « grevă generală ». Lumea, zgribulită de frig, nemulțumită de toate, s-a hotărât să spună *nu* domnilor Iliescu, Petre Roman, Alexandru Bârlădeanu și Victor A. Stănculescu. Nimeni din partea acestora sau din a FSN-ului n-a avut curajul să înfrunte populația orașului în acest moment aniversar. Singurele semnale din afară au fost reprezentate de coroana de flori trimisă de regele Mihai și de grupurile de tineri sosiți cu steaguri găurite de la Craiova, Turnu Severin, chiar și de la București. Au mai venit și Doina Cornea de la Cluj,

Ana Blandiana de la București, Toader Stețca de la Săpânța, Doru Braia din Germania *via* București, Smaranda Enache de la Târgu Mureș, reprezentanți ai CADA, ai Asociației 15 Noiembrie din Brașov și multe alte organizații și asociații din țară. De la amiază până la ora 22.30 au vorbit zeci de oameni și nimeni n-a lăsat nici o punte spre reconciliere cu actuala putere. Iar zecile de mii de oameni au strigat, indiferent de orator, « Jos Iliescu ! Jos guvernul ! », și iar, și iar, și iar de la capăt. Două fapte s-au petrecut la Timișoara în acest 16 decembrie. Primul, episcopul László Tőkés a vorbit mulțimii din balconul Operei și a fost salutat cu strigăte de « Unitate ! Unitate ! », după care Tőkés a adus un omagiu eroilor revoluției și a condamnat conflictul interetnic, asigurând, în numele său și în numele credincioșilor pe care-i păstorește, că poporul român are în minoritatea maghiară un aliat. Al doilea fapt care poate să-l contrarieze pe cetățeanul din Titu sau din Beclean, intoxicat de televiziunea română cenușie, este acela că Doina Cornea a fost întâmpinată de zeci de mii de oameni cu scandarea « Te iubim, te iubim ! », iar Ana Blandiana, cu ovații care ar fi sensibilizat și un pietroi. Ce se întâmplă ? Au înnebunit zeci de mii de timișoreni care nu-și dau seama de manipularea din exterior, de aservirea la interese străine ? Sau restul țării, din pricina unor canale de informații dirijate, a ajuns să condamne, să caricaturizeze două ființe extrem de fragile, dar de o nebănuită putere atunci când înfruntă totalitarismul. Dacă la începutul zilei de duminică frigul și sărăcia dădeau o aparență de abandon, doar coloanele de muncitori mai încălzind câte o stradă, la prânz, în Piața Operei, a început să ardă. Și totuși, în ciuda situației... Încă mai există în mulți localnici un sentiment de așteptare, de nepăsare, de « să-vedem-ce-o-ieși », « vezi-eu-nu-mă-bag ». Unora le e frică, Comunicatul lui Moș Teacă de la Armata de Transilvania că se deschide focul, dar și crearea pripită a Consiliului Suprem al Apărării au avut darul de a tempera zelul multora. Combinate cu ofertele panicate ale guvernului (mâncarea, amânarea scumpirilor și îmbunătățirea aprovizionării), au reușit să țină multă lume în expectativă. Armata [...] pe care se bazează politica de salvare și supraviețuire a unicului grup de putere s-a subțiat totuși teribil de mult în ultimele zile la Timișoara. Nu mai pot fi păcăliți cu promiterea teroriștilor, nici cu guvern de uniune națională, nici cu adevărul despre mineri. Timișorenii au o luciditate politică specială. Când aud de Parlament, fluieră. Și nu atât instituția, cât oamenii acoperiți de ridicol și culpe, așezați de FSN pe scaunele celor două Camere. Asta mi se pare cel mai grăitor. Că o mare parte dintre oamenii acestui oraș consideră parlamentarii niște marionete, niște oameni care și-au pierdut orice doză de credibilitate. Ce a mai subliniat această zi, încheiată cu mitingul Alianței Civice ? Că timișorenii, când aud de televiziunea română cenușie, de Răzvan Theodorescu sau de Emanuel Valeriu, încep să fluiere până li se usucă buzele. Canalul cel mai important de difuzare a informației în România poate fi considerat pur și simplu uitat pentru Timișoara. Oamenii

nu mai cred nici în ora exactă care le e transmisă pe micul ecran de la București.

De zeci de ori, manifestanții au strigat : « Iuga să nu moară, că iese răscoală ! » Și au anunțat strângerea de semnături în sprijinul celor revendicate de sindicatul liber din televiziune (care, începând de luni, a intrat în grevă de avertisment).

Dacă ar fi știut demonstranții greviști că un car de reportaj al televiziunii s-a deplasat până aici abia după îndelungi tratative cu tinerii Societății Timișoara, abia după ce a fost promisă și benzina pentru drum, probabil că n-ar fi fost exclus să asistăm la expedierea unor aparate pe geam.

La Timișoara e duminică, seara spre miezul-nopții. O atmosferă rece, în care ard totuși voci care strigă : « Demisia, demisia, demisia ». Mă tem că timișorenii au hotărât să tragă podul și că nu mai există nici o cale de întoarcere.

După părerea mea, puterea a pierdut ultima șansă a unui dialog.

Nr. 48 / *Dialoguri incomode*

67 de întrebări pentru domnul Ion Iliescu

■ Domnule președinte, ați declarat că, din 1971, după înghețul ideologic, ați început un fel de disidență. Cum se explică atunci prezența dumneavoastră în rândul elitei comuniste locale din Timișoara și din Iași ?

■ Considerați disidență și perioada cât ați îndeplinit funcția de președinte al Consiliului Național al Apelor, având rangul de ministru ?

■ Din câte îmi aduc aminte, presa internațională n-a consemnat nici un protest al dumneavoastră vizavi de marile lucrări de îmbunătățiri funciare și canale istorice. Cum se explică acest fapt ?

■ O revistă elvețiană a publicat agenda de telefon a Elenei Ceaușescu. Printre multe alte numere, lungi și scurte, se aflau și ale dumneavoastră. Și pe lung, și pe scurt. La ce Dumnezeu i-or fi trebuit ?

■ Dacă din 1971 v-ați schimbat convingerile politice, rămânerea dumneavoastră în sistem o explicați prin inerția serviciului de cadre, prin sprijinul grijuliu al lui Nicolae Ceaușescu de a nu vă trimite ca director de fermă la IAS Mircea Vodă, unde s-a stins Virgil Trofin, sau printr-un instinct de putere bine conservat ?

■ Aș dori să încheiem discuția despre perioada disidenței cu un citat de la începuturile ei, adică din cuvântarea dumneavoastră la Tezele din iulie : « Propunerile de măsuri prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptate de Comitetul Executiv constituie un important sprijin pentru orientarea clară, fermă, principială, de pe poziții partinice a amplei

activităţi de educare, de formare a conştiinţei oamenilor, proces deosebit de complex, dar şi deosebit de important pentru actuala etapă a dezvoltării noastre. » Cum o priviţi acum ?

■ Domnule preşedinte, cum vă imaginaţi viitorul României în 22 decembrie, când spuneaţi că Ceauşescu a « întinat doar nobilele idealuri ale socialismului şi comunismului » ?

■ Generalul Nicolae Militaru a afirmat public că la televiziune, în 22 decembrie, aţi fost chemat de acasă în baza unui telefon pe care vi l-ar fi dat cineva care primise sarcină de la colegul dumneavoastră de discuţii clandestine. Alţii au început să afirme că aţi fi venit cu un ARO tocmai din Piaţa Cosmonauţilor. Suntem extrem de curioşi să ştim : în ce loc v-aţi început marşul politic şi de ce aţi ajuns atât de târziu la televiziune ?

■ Cum vă explicaţi cumînţenia teroriştilor până în noaptea de 22 ?

■ Aş vrea să insistăm puţin asupra sfârşitului dictatorului. Cine a hotărât ca Nicolae Ceauşescu să fie judecat pe loc ? Aţi ştiut acest lucru ? A fost hotărârea căror membri ai CFSN (pentru că nu a putut să fie hotărârea noului organism creat de revoluţie din moment ce membrii lui nu s-au reunit) ? Sper că nu înţelegeţi din asta că eu aş fi partizanul nevinovăţiei lui Ceauşescu. Dar istoria a fost văduvită de o depoziţie, iar în drumul nostru spre Europa am făcut un prim pas cu stângul, am demonstrat că, la nici 45 de ani, românii şi-au împuşcat doi conducători, şi-au gonit un rege, şi-au demolat biserici. Nu v-a îngrozit gândul că lumea civilizată va privi cu groază la simulacrul de proces ?

■ Dumneavoastră l-aţi delegat pe domnul Măgureanu să asiste la proces ?

■ S-a spus că, în numele noului organism revoluţionar, cu rezolvarea procesului a fost însărcinat Gelu Voican Voiculescu. De către cine ? De ce n-a fost însărcinat Dan Iosif sau alţi « specialişti » în drept ?

■ Am omis să vă întreb : cum s-a alcătuit lista Consiliului Frontului Salvării Naţionale ?

■ De ce n-aţi protestat atunci împotriva includerii pe listă a disidenţilor cunoscuţi, despre care mai târziu aţi afirmat că reprezintă interese străine de destabilizare ?

■ Domnul Dan Marţian era un erou al revoluţiei ? A apărut pe liste pentru rezultatele sale de revoluţionar ? De fapt, nu-mi amintesc dacă era sau nu pe prima listă a Consiliului Frontului Salvării. Vă mai aduceţi aminte cine l-a chemat de acasă ?

■ Cum s-a sfârşit cariera politică a celorlalţi revoluţionari, pierduţi pe rând de căruţa Consiliului ? De ce credeţi că n-au rezistat ei ? De ce unii dintre ei vă acuză că au fost eliminaţi ?

■ Domnule preşedinte, acum să trecem la un capitol dureros pentru toţi – teroriştii. Cum vă explicaţi că nu a fost prins nici unul ?

■ De ce aţi tolerat în fruntea Procuraturii şi a Internelor doi oameni care n-au fost capabili să prezinte măcar un terorist ?

■ Nu considerați că ați neglijat una din obligațiile elementare ale oricărui conducător după revoluție – prinderea și pedepsirea criminalilor ? Dispariția teroriștilor este și un prim eșec al dumneavoastră ?

■ Știți că există totuși dosare ale ofițerilor de armată care au tras la Timișoara și, printr-o ciudățenie, nici unul nu apare în fața justiției ?

■ Știți că ofițerii de Interne de la Sibiu au fost puși în libertate, iar colonelul Aurel Dragomir este doar un ofițer transferat în nordul Moldovei, în ciuda faptului că a condus uciderea atâtor oameni ?

■ Cum vă explicați faptul că toți cei prinși în timp ce trăgeau sau suspectați de asta au fost eliberați și au dispărut toate probele ?

■ Să luăm, de exemplu, teroriștii închiși în buncărul antiatomic de la Apaca. Au fost duși acolo pentru că nu mai aveau unde să-i închidă de alți teroriști. Lucrători de la Apaca spun că erau și 4-5 străini. Cum s-au putut oare volatiliza ?

■ Cine a fost părintele ideii ca Frontul să candideze la alegeri ?

■ De ce ați acceptat sub presiunea străzii introducerea pedepsei cu moartea și scoaterea în afara legii a partidului comunist ?

■ Ce le puteți răspunde celor care vă acuză că ați făcut-o de frica pierderii puterii ?

■ Nu considerați că ați greșit dumneavoastră sau cei cu care ați hotărât trimiterea lui Gelu Voican Voiculescu la Târgu Mureș, după ce rezolvase lamentabil și procesul, și conflictele cu ofițerii tineri ?

■ Într-un interviu, Ion Caramitru susține că nu a știut nimic despre modul în care a fost desființată Securitatea. Cine a hotărât cum să fie desființată ? Există o hotărâre, un plan pentru această operațiune ?

■ Tot Ion Caramitru susținea, cu două-trei luni în urmă, că a făcut încercări disperate de a vă opri pe dumneavoastră și pe Petre Roman de la organizarea unei contrademonstrații de mari proporții în 28 ianuarie. Adevărat ?

■ Ați putea să ne spuneți cine a răspândit prin întreprinderi, în ziua de luni 29 ianuarie, lozincile ? Iată că după atâta timp avem un exemplar xerografiat cu lozincile care trebuiau strigate în față la PNȚ-cd, în fața PNL. Considerați că este vorba de un poet popular care și-a tras opera la xerox și a adăugat și poza lui Corneliu Coposu, spre a fi recunoscut ?

■ Cine v-a furnizat atunci informații în baza cărora ați afirmat că în 28 ianuarie a fost o tentativă de lovitură de stat ? Funcționa și atunci un microsistem de informații ? A stat el sau nu la baza viitorului SRI ?

■ Când ați primit primele semnale despre existența unor tensiuni în Transilvania ? Cei care au lucrat alături de dumneavoastră, inclusiv Caramitru, susțin că v-au informat din timp și ați ezitat să luați măsuri. Cum motivați intervenția președintelui CPUN abia după trecerea la faza sângeroasă a conflictului ?

■ În campania electorală, în baza cărui fapt ați aprobat înființarea unei universități la Oradea ?

■ Sper că nu continuați și acum să spuneți că reprezentanții Pieței Universității au tergiversat întâlnirea cu dumneavoastră ! Până la urmă, de ce ați evitat-o ?

■ De ce v-a iritat atât de mult această demonstrație neîntreruptă care, până la un moment dat, exprima chiar teama societății românești față de ce se întâmplă acum ?

■ Ce știți despre planurile de evacuare a Pieței Universității ?

■ Aș vrea să știu în ce măsură ați cunoscut în detaliu planul de evacuare a demonstranților pus la cale în 11 iunie și care, în urma cererii generalului Chițac, prevedea ca poliția să fie sprijinită în această operațiune și de colectivele de muncitori de pe marile platforme ale Bucureștilor ?

■ Ce sentiment ați avut când ați chemat populația Bucureștilor să intervină pentru salvarea democrației și ați văzut că nu vine prea multă lume ?

■ Eu vă cred că dumneavoastră n-ați chemat minerii, că ei au venit în București să repună în funcțiune televiziunea spre a putea să vadă transmisiile de la campionatul mondial de fotbal și să planteze flori în piață. Dar nu vă înțeleg de ce le-ați mulțumit. Poate ne explicați acum. Nu mă refer la faptul că le erați dator, ci la greșeala politică.

■ De ce n-ați protestat când ați auzit că pe străzile Bucureștilor se strigă « moarte intelectualilor » !? Nu v-ați simțit vizat ?

■ Să ne întoarcem puțin în urmă. Ce părere aveți de intenția lui Ceaușescu de a-și propulsa pe orbita politică beizadeaua ? Era vorba de intenția de a transforma dictatura într-un fapt ereditar sau de o chestiune sentimentală, de orbirea unui om care nu putea să-și evalueze odrasla ?

■ Dumneavoastră ați fost acuzat de sentimentalism. Nu considerați această trasătură sufletească păguboasă în echilibrul necesar unui om politic ?

■ Cum altfel poate fi explicată slăbiciunea dumneavoastră pentru Mihai Bujor Sion ? Știți că sunteți acuzat de o simpatie de familie extinsă orbește și în politica României ?

■ Prin același sentimentalism ar putea fi explicată prezența în Cotroceni a fostului dumneavoastră coleg de la Moscova, mă refer la domnul Constantin Bâgu, la fostul dumneavoastră coleg de la CC al UTC, Dan Marțian, la gospodarul-șef din perioada când erați liderul tineretului comunist ?

■ Multă lume nu înțelege cum între consilierii dumneavoastră și între oamenii care vă sunt apropiați domină cadrele didactice de la academia de activiști pe bandă rulantă, mă refer la « Ștefan Gheorghiu ». Considerați că această instituție semiuniversitară avea cel mai mare capital de instrucție, inteligență, simț politic ?

■ Ați câștigat campania electorală pentru președinție cu sloganul « Un președinte pentru liniștea noastră ». Traducând retrospectiv perioada de la 20 mai, ce puteți spune despre « liniștea » pe care ați instaurat-o ?

■ Și, pentru că tot am ajuns la evaluări, în perioada în care ați ocupat fotoliul prezidențial, pe care din acțiunile și gesturile dumneavoastră politice le considerați un succes ?

■ Multă lume vorbește de faptul că ați intrat într-o izolare. Întâlnirile cu partidele politice și cu alți reprezentanți ai unor grupări par să contrazică aceasta. Care este părerea dumneavoastră ?

■ Cum vă explicați faptul că unii dintre consilierii dumneavoastră se deplasează în instituții și convoacă analize în stilul activiștilor de la Comitetul Central ? Mă refer, de exemplu, la analizele cu factorii din comerț, organizate de consilierul dumneavoastră, domnul Vladimir Galin.

■ Dacă ar fi să evaluați contactele dumneavoastră internaționale, ați putea să ne spuneți care sunt consecințele economice fericite ale vizitelor efectuate până acum în străinătate ?

■ Nu vă considerați vinovat de o eventuală izolare a României ?

■ Cum vă comportați la mânie, atunci când sunteți înfruntat ?

■ Atunci de ce i-ați jignit pe cei din Piața Universității ? De ce v-ați pierdut calmul când Nica Leon v-a înfruntat în CPUN ? V-ați gândit că arestarea lui Nica Leon ar putea fi considerată de adversarii dumneavoastră o răzbunare mascată ?

■ Zilele trecute ați avut o întâlnire cu studenții. Erați extrem de iritat când ați spus că ei sunt manevrați de forțe străine intereselor naționale. Fără a cere SRI-ului să prezinte dovezile, nu credeți că riscați să repetați un loc politic comun, la modă în aceste zile și în tensiunea de la Moscova ?

■ Știu că nu vă face plăcere răscolirea trecutului, dar aș vrea să acceptați o întoarcere în timp. Chiar dacă ziarele confortabile pentru dumneavoastră au negat, eu am fost la Călărași și unii muncitori mi-au mărturisit că au fost martori când ați spus că este posibilă democrația și cu un despot înțelept. De fapt, nu vreau să vă întreb nimic. Doar dacă mai aveți ceva de adăugat în legătură cu aceasta.

■ Care este părerea dumneavoastră despre gazeta *România Mare* ? Nu am citit-o nicăieri ! Circulă zvonul că, la un moment dat, întrebat despre *România Mare* de un ministru, ați fi spus, « ce, dar Revista *22* este mai bună ? ».

■ Considerați că « abolirea » monarhiei a fost un act constituțional ?

■ De ce v-ați întrerupt vizitele în agricultură ?

■ Ne puteți indica vreun domeniu al vieții sociale, economice sau culturale din țara noastră în care lucrurile merg mult mai bine decât înainte ?

■ De fapt, care este atitudinea dumneavoastră față de guvern ? N-ați considerat nici una din inițiativele sale demnă de a fi blocată prin prerogativele pe care le aveți ?

■ Nu credeți că, acordând credit nelimitat unor politicieni neexperimentați, aveți și dumneavoastră o contribuție la situația de față ?

■ Ați criticat SUA și Anglia, și nu ne putem pune prea multe speranțe în sprijinul lor economic. În același timp, ați afirmat că ne vom în-

drepta atenţia spre alte zone geografice. Pe când vom relua legăturile şi vom redeschide marile afaceri cu ţările Africii ?

■ Ce intenţionaţi să faceţi pentru a tempera sau stopa valul de corupţie care îneacă România ?

■ Cum priviţi avansarea generalilor implicaţi în reprimarea revoluţiei din decembrie ?

■ Cum apreciaţi manifestarea organizată la Alba Iulia cu prilejul Zilei naţionale ? N-aţi avut o strângere de inimă în puţinele momente solemne de acolo când aţi descoperit că în dreapta dumneavoastră stă un vechi stalinist, împins pe unul dintre cele mai înalte fotolii ale Academiei, şi un fost miliţian care a omorât doi oameni şi apoi a fugit ?

■ De ce v-aţi grăbit să puneţi umărul la înfiinţarea Consiliului Suprem al Apărării ? Trebuie să ne mai aşteptăm şi la apariţia Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii şi la reapariţia FDUS ?

■ Domnule preşedinte, în final vreau să aflu părerea dumneavoastră despre ce a fost în decembrie : revoluţie sau revoltă sau altceva ? Şi dacă vă gândiţi cum vor fi apreciate aceste evenimente şi perioada care le-a urmat de ceea ce cu spaimă sau cu nepăsare numim « istorie ».

Îmi pare rău că trebuie să închei acest « dialog » fără să vă întreb despre planurile de viitor.

Nr. 49

În faţa istoriei şi a lui Dumnezeu

Sărbătoarea Naşterii Domnului ne găseşte într-un ceas de cumpănă şi suferinţă. Bucuria ne este puţină şi chinuită. A căzut un dictator şi n-am reuşit să punem nimic în loc, doar o echipă din linia a doua a gândirii dogmatice. Fiii activiştilor şi-au urmat părinţii pe un drum apropiat. N-au putut să-şi schimbe un mod de a gândi inoculat din copilărie, din familie şi din organizaţiile de tineret în care se afirmau ca tinere speranţe ale familiilor lor. Cei care se autointitulează « aleşii poporului » sunt aleşii poporului în numele unui simbol, al trandafirului născut din transferul cu abilitate al unui elan revoluţionar în favoarea unei grupări politice. Dar trufia cu care aceşti oameni (aleşi de Front, nu prin valoarea şi integritatea lor recunoscute public) privesc situaţia dramatică a cetăţeanului român e de natură să ne revolte şi să ne dezguste în acelaşi timp. Să socoteşti sărăcia, frica, foamea, minciuna şi dezorganizarea consecinţe ale acţiunilor destabilizatoare ale forţelor străine mi se pare suprema inconştienţă a unui grup politic lipsit de orizont, cinic în a-şi apăra poziţiile de minim privilegiu. Aniversăm un an de la căderea dictaturii şi sărbătorile de iarnă ne găsesc în faţa triumfului unei minciuni naţionale. Că totul e aproape bine şi suportabil, dacă n-ar fi forţele malefice şi interesele străine, pre-

ocupate de destabilizarea unei țări pe care – de fapt – tocmai guvernul și președinția n-au reușit să o ducă la stabilitate. O generație de tineri este împinsă în brațele disperării numai prin inconștiența foștilor activiști cățărați în politică, speriați sau interesați în a nu recunoaște dramatismul situației. Cam în același timp în care la București creierul mic al activiștilor la putere o ține sus și tare cu forțele obscure și interesele destabilizatoare ale străinătății, la Moscova, la Sofia și la Tirana se poartă aceeași lozincă a destabilizării. Dumnezeu și Istoria vor judeca această situație. Fără teama de a greși, dar cu amărăciunea spuselor aproape în pustiu, noi am încercat să ne facem datoria, atrăgând atenția în acest an asupra tuturor greșelilor. Am scris și despre erorile armatei, și despre cele ale Securității în timpul evenimentelor din decembrie, și despre manipularea opiniei publice, și despre greșelile comise în rezolvarea situației din Transilvania, și despre greșelile guvernului și ale președintelui, și despre oamenii nedemni urcați în funcții de răspundere în ierarhia țării, și despre nevoia de adevăr a societății noastre bolnave, și despre venirea, de iertat dar de neuitat, a minerilor. N-am ținut partea nimănui și am încercat să arătăm adevărul și minciuna, cu toate riscurile care au apărut atunci când am făcut-o. Ni s-a spus că suntem țărăniști, liberali, securiști sau contrainformatori. Am îndurat cuvinte urâte și gesturi umilitoare din dorința de a spune ce știm și ce credem, fără nici un alt interes decât adevărul și dorința de a contribui la clarificarea situației actuale. Și vom continua să facem asta chiar cu riscul de a dispărea din peisajul publicistic sau de a fi puși la stâlpul infamiei. Vom continua să aducem în fața cititorilor noștri informații imparțiale, relatări corecte, și să-i ajutăm să-și pună întrebări, și apoi, la rândul lor, în numele unui drept elementar al democrației, să adreseze întrebările lor celor care au preluat frâiele puterii. Uneori, din mai multe cauze, am și greșit. Ne-am despărțit de cei care au fost vinovați și ne-am cerut scuze în fața celor lezați.

În atmosfera de sărbătoare tristă, ne cerem scuze față de cei cărora le-am greșit și ne asigurăm cititorii că vom rămâne, chiar de ar fi să fim singuri, oponenți ai minciunii, ai tuturor greșelilor și manevrelor insidioase, și-i vom apăra totdeauna pe cei nedreptățiți, cu credința că ne facem datoria. Și, dacă în această atitudine greșim, Istoria ne va judeca și va consemna măcar dorința noastră, eșuată sau nu, de a fi de partea binelui.

eseu ■ anchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal ■ scrisori ■

Interviuri și un reportaj periculos din 1990-1991

Nr. 26 / 1990

Ieșirea din dezastru

[Interviu cu Ana Blandiana]

« Eu nu sunt altceva decât
o pată de sânge care vorbește »

Nichita Stănescu

N-aveți un sentiment de înfrângere, de amărăciune după ce de două ori într-o perioadă scurtă ați participat la momente politice importante, regăsindu-vă de fiecare dată de partea opusă câștigătorilor ?

De amărăciune, da, de înfrângere, nu. Tot ceea ce am trăit în perioada de care vorbiți are pentru mine o logică din care se naște sentimentul liniștii interioare. Am fost în piețele revoluției în decembrie, deci era firesc să fiu în Piața Universității în mai. Am rămas în Consiliul Frontului atâta timp cât am crezut că e vorba de un organism provizoriu și l-am părăsit în momentul în care – hotărârea de participare în alegeri ca formațiune politică și atacarea sediilor celorlalte partide simbolizând nerecunoașterea pluripartidismului – m-au făcut să înțeleg că provizoratul este privit doar ca o treaptă a definitivului și că cei ajunși la putere nu mai sunt dispuși să o părăsească. Nefiind membru de partid înainte, nu voiam să devin nici atunci (cum nu înțeleg să devin nici acum membru sau sprijinitor al vreunui partid) și sunt convinsă că, astfel, mi-am fost credincioasă mie însămi, ceea ce este întotdeauna o formă (chiar dacă masochistă) de victorie. Ca să înțelegeți însă, ar trebui poate să începem mai de departe. Ieri, ca și azi, eu am vrut să fiu, și cred că am fost doar un scriitor care își face datoria de scriitor. Din nefericire, într-o țară și într-o tradiție literară ca a noastră, în această datorie intră și obligația de a spune adevărul în numele celor care nu o pot face. În mod normal, asta nu ar trebui să ducă la politică. Ar fi trebuit să rămân un scriitor care își face datoria normală de scriitor, aceea de a-și exprima propria suferință. Dar n-am avut norocul să trăiesc nici măcar o oră de situație normală, suferința mea era aceeași cu suferința cititorilor mei și, astfel, ca scriitor din ce în ce mai interzis, am ajuns să capăt o importanță politică pe care nu mi-am dorit-o. Această importanță de *simbol* a făcut să fiu numită – de altfel, fără a fi întrebată – la 22 decembrie în Consiliul Frontului, și tot ea m-a obligat apoi, prin dezacord, la starea de veghe și la implicarea în evenimentele care au urmat.

Și totuși, în ianuarie a fost o înfrângere sau o formă de protest ? Când v-ați retras din FSN, ați făcut-o cu sentimentul că puterea nu mai are nevoie de adevărul pe care îl puteați rosti ? Că este privit cu ochi de gheață ?

Am plecat din Front atunci când mi-am dat seama că votul meu, aparținând unei insignifiante minorități, este lipsit de orice eficacitate și transformat într-un fel de ornament al puterii, într-un argument al faptului că lucrurile s-ar petrece cu adevărat democratic. Am sperat că plecarea mea poate funcționa ca un semnal de alarmă și că, în acest sens, poate fi mai importantă decât lupta pe care aș fi putut-o duce în interior.

Într-un interviu recent, președintele Ion Iliescu a afirmat că scriitorii și intelectualii « nu au vrut să colaboreze activ cu puterea născută din revoluție, să contribuie la consolidarea ei ». De ce ?

Eu cred că rolul intelectualității este acela de a colabora cu puterea mai ales printr-o analiză critică, mereu trează, a actelor acesteia. E adevărat însă că acest rol poate fi activ numai în măsura în care puterea are curajul de a se lăsa analizată. De altfel, există destul de mulți intelectuali care participă la putere prin ocuparea de posturi importante. În ceea ce mă privește, le-am refuzat întotdeauna, pentru că simt că nu sunt făcută să conduc oameni, ci să-i conving și să-i emoționez.

S-a mai petrecut ceva extrem de ciudat. Oamenii care cu ani în urmă erau gata să vă apere – dacă nu, măcar să fie alături de dumneavoastră – s-au întors inexplicabil împotrivă și, spuse în Piața Universității, au refuzat adevărurile pe care visau să le asculte sub Ceaușescu. Au început să le conteste, să le acuze, să-i disprețuiască și chiar să-i amenințe pe cei ce le rosteau.

Părerea mea este că nici măcar nu au ajuns să afle acele adevăruri. Cei care erau în Piața Universității nu știau ce reprezintă ea. Aici a stat marea vină a Televiziunii, care nici o clipă nu a încercat să arate obiectiv și să lămurească țara despre ce se petrece acolo. Informațiile pe care le-a dat au fost tăiate și selectate în așa fel încât imaginea globală pe care o crea alăturarea lor nu mai avea nimic comun cu adevărata realitate. Acel dialog îndelung cerut și mereu refuzat ar fi trebuit să se desfășoare în fața camerei de luat vederi tocmai ca toată lumea să afle în sfârșit despre ce este vorba. Pentru că cei din Zona liberă de neocomunism nu cereau răzbunare, ci dreptate ; ei nu luptau împotriva foștilor membri de partid, ci împotriva celor ce-i obligaseră indirect să devină ; ei nu voiau puterea, ci purificarea puterii ; ei nu luptau împotriva unor persoane sau grupări politice, ci împotriva unui sistem, împotriva corupției, minciunii și abuzurilor pe care acest sistem le-a reprezentat ; ei stăteau acolo – cum spunea mereu Marian Munteanu – « nu pentru a tulbura ordinea publică, ci pentru a o restabili ». Dacă țara ar fi putut să asculte adevărurile spuse în Piața Universității, ar fi înțeles că erau propriile ei adevăruri.

Și totuși, susțin că s-a petrecut ceva și în oameni. Îmi aduc aminte de un miner venit în delegație la București numai și numai ca să vă aducă o lampă din partea lor. L-am condus chiar eu la dumneavoastră ! Cred că era prin '85. Ce metamorfoză s-a petrecut între timp ?

Nu cred că sunt aceiași oameni. Lampa o păstrez și acum, iar minerul făcea parte dintre cei care trăiseră anul 1977 în Valea Jiului. Știți ce s-a petrecut în timp, cum au fost reprimați și risipiți greviștii. Știți, de asemenea, că, prin scăderea recentă a vârstei de pensionare, generația de atunci practic a fost înlocuită. De altfel, în 14-15 iunie, nu erau cu toții mineri. Și nici nu erau cu toții din Valea Jiului. Grav mi se pare faptul că numele de miner a fost transformat într-un pseudonim al terorii. După intelectuali, dacă nu cumva înaintea lor, ceea ce s-a întâmplat în acele zile este o imensă jignire adusă minerilor. Intelectualii au fost cei amenințați, dar minerii au fost puși să amenințe. Numele și reputația lor au fost folosite în scopuri care le erau străine și mi se pare un teribil cinism să descalifici astfel categoria profesională care muncește cel mai greu – și care a fost cea mai curajoasă, declanșând prima mare mișcare de protest sub dictatură – și s-o transformi acum într-un organ ilegal de represiune, expunând-o oprobriului istoriei.

Iar din aceasta intelectualii au ieșit speriați și cultura « zguduită ». Vă simțiți amenințată ?

În orice caz, mai mult decât inainte de revoluție. Atunci nu mă simțeam amenințată fizic. Mă temeam că o să clachez psihic. Un an și jumătate, cât a stat mașina în fața casei, mă teroriza mai ales prin spaima exercitată asupra vecinilor, prin faptul că ajunsesem să nu mai vorbim decât în șoaptă, că nu mai primeam corespondență, că ni se tăia telefonul. Dar de crezut, n-am crezut niciodată că va intra cineva în casă și mă va omorî. Ce efecte putea avea acea teroare îndelungată și constantă e o altă poveste. Cu excepția ultimelor luni de dinainte de revoluție, când lucrurile păreau să se precipite – în perioada Congresului XIV am fost chiar victima unui straniu accident din care am scăpat din pură întâmplare fără urmări –, fizic m-am simțit în siguranță. În timp ce acum, după ce am auzit că s-a strigat pe stradă cerându-mi-se moartea, normal, ar trebui să fiu speriată. Sinceră să fiu însă, nu sunt. Pentru a ajunge acolo, ar trebui mai întâi să ajung să înțeleg și să cred, iar eu nu mi-am depășit încă uluirea că așa ceva este posibil.

Ziarele europene au difuzat știrea comunicată de Mircea Dinescu privind maltratările suferite de două femei care semănau cu dumneavoastră.

Am auzit și eu în Canada, unde mă aflam la congresul Academiei Româno-Americane.

Ce mesaje şi scrisori aţi găsit la întoarcere ?

Foarte multe scrisori de încurajare din partea unor oameni care se simţeau alături de mine şi cărora le sunt profund recunoscătoare pentru asta. Dar şi altele, în stilul din *Azi*, printre care unele scrise cu indigo. Mult timp n-am înţeles ce semnificaţie putea să aibă o asemenea ciudăţenie.

Că omul respectiv a depus la dosar proba faptului că şi-a îndeplinit sarcina de serviciu !

Sau, pur şi simplu, că a rămas cu acest reflex de pe vremea când scria denunţuri care trebuiau, pentru a fi eficiente, trimise la cât mai multe foruri. Originala noastră democraţie le-a complicat şi lor viaţa, obligându-i la o copie în plus : cea trimisă celui denunţat ! Mai există însă o categorie de scrisori. Cele scrise de oameni care mărturisesc, cu o durere care mi s-a părut de cele mai multe ori reală, că m-au admirat, că mi-au avut cărţile în bibliotecă, dar că i-am dezamagit prin faptul că m-am lăsat implicată în politică şi am vorbit în balconul Universităţii.

Ce are poezia cu politica într-o asemenea judecată ?

Nu ştiu dacă poezia are legătură cu politica, dar ştiu sigur că ea are legătură cu morala, iar eu cred şi acum, la încheierea acestui fenomen al istoriei noastre contemporane, că el a fost unul de natură profund morală, nu politică, dar că influenţa lui politică a fost şi va fi în continuare direct proporţională cu această profunzime. Dacă ar fi avut posibilitatea să înţeleagă cu adevărat semnificaţia acestui fenomen şi dacă mi-ar fi citit mai cu atenţie cărţile, dezamagiţii mei corespondenţi şi-ar fi dat seama că nu e vorba de nici o contradicţie. Mergând în Piaţa Universităţii, mi-am continuat destinul de om şi de autor solidar întotdeauna cu cei dezinteresaţi, cu cei candidaţi la suferinţă, cu cei expuşi la represiune, cu cei destul de slabi pentru a fi bătuţi şi închişi, dar destul de puternici pentru a nu putea fi înfrânţi.

Vorbiţi de morală, dar puterea nu a răspuns afirmativ la nici una dintre revendicările morale de acolo.

Personal, nici nu am sperat prea mult că o va face. Zona liberă de la Universitate nici nu a fost, cred eu, în primul rând un loc al revendicării, ci unul al neuitării şi al solidarităţii. De altfel, începând din ianuarie, în societatea noastră nu mai există dialog, aş spune chiar că el a fost desfiinţat atunci în mod programatic. Şi el nu mai există nu numai între putere şi opoziţia de orice fel ar fi ea, dar nici între diversele categorii ale populaţiei, care se urăsc fără să se cunoască şi fără să se întrebe una pe alta de ce. Fiecare tabără îşi citeşte numai propriile ziare, fiecare vorbitor e ascultat doar de cei dinainte convinşi. Dialogul nu numai că nu se mai produce, dar el este refuzat cu violenţă şi cu ură.

Nu e interzis să vorbești singur, dar, în momentul în care este vorba de chestiuni de interes național, absența dialogului indică absența democrației. Dumneavoastră credeți că avem democrație ?

Din păcate, chiar dacă există, în această clipă ea nu funcționează.

Deși avem un început de structuri democratice !

Care nu funcționează însă și nici nu pot să funcționeze, cred eu, atâta timp cât funcționează un sistem de zvonuri, calomnii și informații aberante care fac imposibil orice rudiment de educație democratică. Atâta timp cât a fi membru al altui partid decât cel aflat la putere sau a emite o părere deosebită de cea oficială poate fi în ochii majorității infamant și periculos, nu există minimalele condiții pentru funcționarea unui sistem democratic, adică pluripartit. Cât despre opoziția extraparlamentară, ce să mai vorbim ! Evenimentele de la mijlocul lui iunie au fost elocvente. Chiar dacă am accepta ideea – de care nu sunt atât de sigură – că toate forțele politice ale României vor democrația, nu putem să nu recunoaștem evidența că această dorință mai are mult până să devină realitate și că ea nu se poate realiza decât prin educația democratică a tuturor straturilor sociale, o operație care cere nu numai timp, ci și bună-credință.

Să fie la mijloc un interes sau lipsă de pricepere, de experiență ?

În mod logic, cei care au puterea ar trebui să aibă și interesul ca în România să funcționeze democrația, din moment ce au ajuns la putere pe baza unor alegeri democratice. Din păcate, evenimentele petrecute între timp infirmă această logică, încât mi-e foarte greu să răspund cine și ce interese mai are...

S-a început pripit, cu greșeli, cu interese, cu o continuă teamă de adevăr !

Eu cred că imposibilitatea de a realiza democrația în scurt timp a apărut în momentul în care a fost pusă în funcțiune ceea ce eu aș numi mașina de producere a urii. Asta s-a petrecut la sfârșitul lui ianuarie, a continuat prin evenimentele de la Târgu Mureș, prin felul cum s-a desfășurat campania electorală, prin episoadele tragice din iunie, și nu s-a oprit nici acum. Încet-încet, înscenări macabre și enorme, al căror regizor își putea permite să-și omoare actorii cu adevărat, au dezvoltat în noi germenii iraționalului și ai urii și au fost în stare să creeze o psihologie abisală la scara unui întreg popor. Pasiuni monstruoase, sentimente exagerate, violențe de limbaj și violențe pur și simplu se întâlnesc la tot pasul și la toate categoriile sociale, într-o vulgaritate și cu o lipsă de măsură de neînchipuit și de neînțeles. Nu cred că, oricât au fost de îngrozitoare, suferințele și umilințele trecutului pot să explice și să justifice ura *nenaturală* care a izbucnit între noi, între români și neromâni, între muncitori și intelectuali, între orășeni și țărani, între București și provincie, între Timișoara

şi Moldova, între românii din ţară şi cei din străinătate. Nu cred că xenofobia, de exemplu, este un sentiment care se poate naşte în mod firesc în sufletul unui popor în ale cărui basme străinii sunt primiţi şi ospătaţi, iar eroii străbat pământul şi se leagă prietenii şi pe celălalt tărâm. O savantă maşină ne foloseşte sufletele ca materie primă pentru producerea urii care-i permite să ne dezbine şi să ne stăpânească...

Voioşia şi ospitalitatea noastră...

Am existat altfel în istorie, tot ce-am avut să ne reproşăm a fost prea marele scepticism, prea marea răbdare şi blândeţe, prea puţina cruzime, care ne-a făcut să amânăm mereu clipa răfuielilor. Ceea ce vedem şi ne înspăimântă acum nu este faţa noastră adevărată, este o mască schimonosită care ni s-a tras cu perfidie pe figură şi ni s-a lipit de obraz.

Credeţi că ne-am putut schimba între timp sau suntem victimele unei himere a libertăţii pe care vrem s-o avem mai repede ?

Himera libertăţii ? Mai curând cred că prea mulţi dintre noi se sperie de libertate. Au trecut atâtea decenii de când n-au mai văzut-o, încât i-au uitat definiţia, nu mai ştiu cum arată, se sperie de necunoscutul pe care l-ar putea ascunde. Iar în această atmosferă de nesiguranţă a fost lansată maşina infernală a zvonurilor. Fiecărei categorii umane i s-a spus exact ceea ce trebuia pentru a-i stârni ura. De exemplu, o ţărancă de lângă Oradea mi-a povestit revoltată că ţărăniştii vor să reînfiinţeze colectivele, în timp ce un navetist din preajma Bucureştiului auzise că liberalii vor să oblige oamenii să ia pământ şi să se întoarcă la coada sapei, iar la Cluj mi s-a spus că se ştie că cei din Piaţa Universităţii vor să vândă Ardealul...

Mi-e groază ! Nu pot să cred că suntem moştenitorii unei maşinării diabolice care încă funcţionează !

În august 1988, când am intrat în cea de-a treia interdicţie, pentru a se da o explicaţie absenţei mele din *România literară*, a fost lansat zvonul că am rămas în străinătate. Se povesteau amănunte despre cum aş fi fost întâlnită pe aeroportul din Lisabona şi ce aş fi declarat acolo. Am încercat să mă apăr mergând la cât mai multe concerte (era Festivalul Enescu) pentru a fi văzută şi a infirma calomnia. Atunci zvonul s-a repliat şi a apărut sub o formă mai subtilă : nu am rămas în străinătate, ci am cerut plecarea definitivă din ţară. Cineva conducea şi orchestra totul, cineva cu o mare experienţă în domeniul manipulării şi pervertirii sufletelor. Această experienţă nu s-a pierdut : se vorbeşte acum că aş fi plecat pentru doi ani cu o bursă în Statele Unite...

Parcă am fi « in una selva oscura », *aproape de Infern. Trebuie să fie o lumină spre care să mergem !*

În situația în care suntem acum, nu se poate construi nimic. De altfel, în fapt, se muncește puțin. (În timpul Pieței Universității, se spunea că nu se muncește pentru că nu e liniște – dar acum ?) În mod evident, înainte de a începe aplicarea programului noului guvern, trebuie să se facă ceva pentru ca materialul uman prin care el se va înfăptui să ajungă la o stare psihologică normală. Cred că este datoria noastră, a absolut tuturor, să facem ceea ce depinde de fiecare dintre noi pentru ca nivelul de ură să scadă. Și el va scădea, cred eu, în mod obiectiv, pentru simplu fapt că sufletul omenesc nu poate duce o prea lungă perioadă de timp un sentiment atât de intens. Cred cu toată sinceritatea că întregul popor român, inclusiv puterea și opoziția, au interesul să scadă tensiunea din interior, iar imaginea țării noastre în străinătate să se amelioreze. Pentru ca ambele lucruri să se petreacă, trebuie ca toată lumea să manifeste o bunăvoință și o bună-credință care au lipsit până acum. Spun *toată lumea*, dar, în mod evident, cei ce dețin cea mai mare parte a puterii au și cea mai mare parte a responsabilității.

Am discutat astăzi cu președintele unei universități americane. El spunea că guvernul român nu va avea credibilitate până când sângele și numele tinerilor morți nu vor fi binecuvântate cu adevăr.

De asta e vorba ! Dar înainte de a judeca trecutul, oricât de apropiat, trebuie să nu se mai producă noi nedreptăți și crime care să închidă calea de întoarcere. Atâta timp cât unui om ca Marian Munteanu, care timp de o lună și jumătate a pledat – în văzul și în auzul a zeci de mii de oameni – împotriva violenței, i se reproșează contrariul și este ținut, împreună cu cei asemenea lui, în închisoare, nu putem merge mai departe. Avem nevoie de o minimă platformă de adevăr. Lămurind câteva lucruri elementare, renunțând la politica de forță care a dus la arestarea unor nevinovați și, pe de altă parte, renunțând la tonul pe care îl folosesc ziarele oficiale care, după părerea mea, învenințează într-un mod nu numai inadmisibil, dar și programatic, atmosfera.

Le citiți cu regularitate ? Ce părere aveți despre felul în care se scrie despre dumneavoastră în ele ?

Nu le urmăresc, dar mi se spune din când în când că în *Azi*, *Democrația* sau *Adevărul* am fost declarată când mason, când legionară, când rössleriană (observați antinomiile), când comunistă, când instigatoare, când drogată, când stimulată cu dolari. În *Adevărul*, un domn cu pseudonim mi-a « citat » (între ghilimele !) fraze pe care nu le-am spus niciodată nici la Montreal, nici în altă parte ; altul, în *Azi*, susține, pare-se, că fac parte dintr-un guvern care s-ar fi constituit în exil, sau, tot acolo, se cere – nici mai mult, nici mai puțin ! – trimiterea mea în judecată pentru trădarea intereselor naționale. Sunt calomnii atât de enorme și de monstruoase (urmărind discreditarea morală a celor ce nu se supun), afirmații atât de lipsite

de orice legătură cu realitatea, încât, citindu-le, am senzaţia că lumea adevărată este acoperită de o altă lume, halucinantă, de minciuni şi abjecţii menite să ascundă sub murdărie tot ce ne-a mai rămas curat şi adevărat în suflete. În faţa lor, dezgustul depăşeşte revolta. Ar trebui, poate, să-i dau în judecată, dar cum pot să mă murdăresc intrând în luptă cu nişte pseudonime în spatele cărora se ascund oameni prea compromişi pentru a-şi mai putea folosi vreodată propriile nume, care, probabil, au semnat mult mai adesea denunţuri decât opere ? Nu mă îndoiesc că voi supravieţui pseudonimelor, ca şi foilor imunde care le găzduiesc (iată o frază pentru care unii mă vor considera încrezută, iar alţii naivă !), dar până atunci cine le protejează şi le dă dreptul să polueze şi să otrăvească ? Cine le dă libertatea de a profana şi terfeli ? Cine şi în cât timp va mai reuşi să şteargă ura răspândită astfel ? Afiliindu-se puterii, ele o apără şi o compromit în acelaşi timp. Actuala conducere ar trebui să înţeleagă asta, după cum ar trebui să ştie că orice operă distructivă se întoarce în timp asupra autorului ei. A nu repudia aceste spirite şi nume false, a le sprijini şi credita înseamnă a nu dori de fapt liniştea, ci instigarea la tot ce e mai rău şi mai josnic. Libertatea presei nu înseamnă libertatea calomniei şi a bunului plac.

Calomnia este interzisă prin lege ! Dar iată că, după ce o mare parte dintre personalităţi şi opoziţia au fost terfelite, acum se vorbeşte de o nouă lege a presei. Mereu acuzăm ca să putem ascunde ceva, dăm mereu legi pe care trebuie să le respecte numai ceilalţi.

Atâta timp cât vor fi sprijiniţi oficial, atâta timp cât ei vor fi, din punct de vedere publicistic, chiar oficialitatea, cei ce nu au respectat vechea lege a presei nu o vor respecta nici pe cea nouă. Nu o nouă lege juridică, ci o nouă lege morală lipseşte.

Zilele de la mijlocul lunii iunie v-au prins în străinătate. Cum s-au văzut lucrurile din Canada ? Mulţi compatrioţi nu au nici o idee despre părerea lumii asupra evenimentelor din România.

În acele zile, România a fost pe prima pagină a tuturor ziarelor şi în deschiderea tuturor jurnalelor de actualităţi. Evenimentele de la Bucureşti s-au văzut pe ecranele globului infinit mai mult şi mai exact decât au putut să se le vadă românii la televizor. Iar pentru mine a fost umilitor nu numai pentru că faptele erau îngrozitoare, ci şi pentru că trebuia să răspund cum de au fost cu putinţă. Cum e posibil ca patru bărbaţi cu feţele mânjite în negru (pentru că veni vorba, toată lumea interpreta faptul că agresorii aveau feţele mânjite cu negru ca pe un element de travesti, ca pe un argument că nu erau mineri, pentru că, oricât de grăbiţi sau ocupaţi ar fi fost, minerii ar fi avut timp pe drumul până la Bucureşti să se spele pe faţă) să lovească o femeie însărcinată ? Această scenă – filmată în faţa Teatrului Naţional şi reluată de mai multe ori de televiziunea canadiană – a umplut lumea de oroare şi a fost considerată, dincolo de

cauzele ei politice (de altfel, de neînțeles), ca un semn de barbarie pur și simplu. Cred că vor trebui să treacă ani și noi să dăm nenumărate dovezi de moralitate și civilizație, pentru ca spectatorii care au văzut acea scenă de film de groază (patru bărbați voinici lovind cu bocancii o femeie care se zvârcolește încercând să-și protejeze cu mâinile sângerânde pântecul enorm) să poată uita. Cum este posibil ? mă întrebau, și eu nu puteam să le răspund, pentru că nici eu nu înțelegeam. Pornind de la asemenea fapte, imaginea României a fost degradată dincolo de politic, a fost degradată chiar imaginea poporului român, care a apărut astfel în ochii lumii civilizate ca un popor crud și sălbatic.

Ce cale va fi acum mai scurtă spre sufletele celor care au văzut asta ?

În orice caz, nu aceea de a trimite în străinătate delegații care să dea răspunsuri evazive sau să spună lucruri care se contrazic în următoarea frază sau în următoarea zi. Trebuie date semne efective de sinceritate, dovezi serioase de bună-credință, trebuie făcute gesturi fundamentale de împăcare...

Și date dovezi reale de democrație...

Este nu numai calea cea mai scurtă, ci și singura. Ar fi suficient, sunt convinsă, ca puterea să dea cel mai mic semn concret al bunelor sale intenții pentru ca opoziția intelectuală să facă efortul de a scădea nivelul resentimentelor. De altfel, ce exemplu mai convingător în acest sens decât extraordinara manifestație organizată în 13 iulie de ligile studențești ? O sută de mii de oameni îmbrăcați în alb și înarmați cu flori (« Nu cu bâte și topoare / Noi venim c-o floare »), demonstrând într-o desăvârșită ordine și civilizație, în aplauzele trecătorilor ? Și chiar dacă mass-media a încercat din nou să dezinformeze, evaluând numărul demonstranților mai întâi la câteva mii, apoi la peste șaizeci, apoi la zece mii (să ne gândim doar că, atunci când capul coloanei umplea Piața Victoriei, sfârșitul ei era încă la Universitate !), nu a existat moment mai deschis spre concordie și reconciliere, mai deschis spre speranță...

Speranță ? Ce sperați, Ana Blandiana ?

Speranța mea – poate că lipsită de măsură – este că, indiferent în ce tabere ne-am afla, ne vom iubi țara suficient pentru a înțelege că ne aflăm într-unul din cele mai grele momente ale istoriei ei. De aceea, de ce se va întâmpla cu noi acum și în următoarele luni, și în următorul an va depinde evoluția noastră pe foarte mult timp. Sper să se înțeleagă în sfârșit că avem nevoie de un dialog real și sincer (dialog, nu consens, pentru că, asemenea oricărei utopii, consensul este nu numai imposibil, ci și periculos !), o antantă socială și națională în care fiecare categorie să-și aducă argumentele, nu bâtele. Iar pentru ca asta să se producă, nu văd altă

soluţie decât eliberarea înainte de orice a celor pe nedrept arestaţi în iunie şi discutarea într-un mod transparent a tuturor misterelor postrevoluţionare : o discuţie publică, în care adevărul să iasă în sfârşit la suprafaţă, iar mâlurile care ne tulbură viaţa şi vederea să se decanteze. Cazul lui Marian Munteanu mi se pare a fi un moment-cheie al acestei posibile înţelegeri, dincolo de care abia poate începe munca pentru ieşirea din dezastru.

În încheiere, o ultimă întrebare. V-aţi gândit vreodată să vă părăsiţi ţara ?

Nu, niciodată. Am considerat întotdeauna că este ţara mea cel puţin în măsura în care este a celor care o conduc.

Nr. 29 / 1990

Victor Stănculescu : Unii mi-au spus că singura soluţie era o dictatură militară

[Interviu cu Victor Stănculescu]

Când am primit o invitaţie la întâlnirea cu domnul general Victor Stănculescu, am crezut că este vorba de o conferinţă de presă. Cum invitaţia ne-a parvenit abia cu o zi înaintea datei anunţate, pregătirea a fost sumară. Mai mult, dintr-o neînţelegere, am ajuns pe aceeaşi stradă, dar la o altă clădire a ministerului Apărării, unde am fost priviţi cu ochi mari. În cele din urmă, situaţia s-a lămurit şi am fost conduşi pe strada Cobălcescu nr. 1, la sediul revistei *Armata Poporului*, o clădire veche, monument de arhitectură, în care, în 1952, domnul ministru şi-a celebrat căsătoria. Într-un salon elegant, în faţa unei cafele şi a câtorva pahare cu Pepsi, apă minerală şi alte cele, domnul general Victor Stănculescu ne-a comunicat că doreşte să sprijine presa cu lămuriri şi informaţii legate de armată. Aşa au început întrebările şi s-a desfăşurat această întâlnire cu un militar de carieră care ne-a surprins în primul rând prin înclinaţiile sale de om politic. La discuţie a participat şi domnul colonel Gheorghe Văduva.

Procuratura în vacanţă ?

Am vrea să luaţi contact direct cu armata, să vizitaţi unităţi, să staţi de dimineaţa până seara, să vedeţi programul oamenilor şi să aflaţi tot ce doriţi de acolo.

Preocupările noastre în acest noment se îndreaptă spre un alt gen de informații !

De ce să nu le aveți când se pot obține !

Mai întâi de toate, pe noi ne interesează și pledăm pentru crearea unei minime platforme de adevăr. Mă refer la o serie de rapoarte oficiale temeinice. De aici se poate construi. Ele ar avea menirea să spulbere îndoielile, suspiciunile, petele negre, chiar și teama.

(Colonelul Gheorghe Văduva : « Nu guvernul şi preşedinţia trebuie să ofere aceste temelii de adevăr, ci adevărul trebuie căutat la sursă. Trebuie spus adevărul aşa cum este el. »)

Oricât ne-am strădui noi să aflăm informații legate de spargerea guvernului în 18 februarie, nu vom avea adevărul în întregime fără un raport care să conțină rezultatele unei anchete complexe.

Apropo, eram în Anglia, am sosit luni şi de marţi a început scandalul la ei. Miercuri, joi şi vineri, când terminasem toate întâlnirile, veneam la hotel, pac, cineva îmi spune că sunt de la BBC, câteva cuvinte despre vizita dumneavoastră aici, una, două, trei, şapte întrebări şi, la un moment dat, domnule, ce-a fost pe 18 februarie la Piaţa Victoriei ? Domnule, am zis, dacă mă întrebai când am venit, nu puteam să-ţi spun nimic, pentru că a fost o treabă pe care poate nici eu n-am înţeles-o cum trebuie, dar, pentru că mă întrebi astăzi, vineri, şi am văzut marţi la televizor cum au intrat ai dumneavoastră prin toate primăriile, au devastat, aruncând şi mobila afară, să ştiţi că s-a întâmplat ca la dumneavoastră. Am scăpat de BBC cu treaba asta.

Da, dar guvernul englez n-a anunțat imediat o tentativă de lovitură de stat. Am dori să revenim la nelămuririle noastre, care sunt în egală măsură și ale cititorului. Bunăoară, Comisia națională de anchetă de la Timișoara și-a încheiat cercetările și a întocmit un dosar care a fost înaintat Procuraturii generale. În acest dosar sunt implicați mulți militari. Știți de acest dosar ?

Știu că există. Nu m-am băgat în el.

De ce acest dosar nu face obiectul procuraturii în acest moment ?

Ba face. Îl are pe rol pentru toamnă. Procurorul general mi-a spus că are multe probleme, fiind CPE-ul la rând, nu poate să investigheze şi să facă prelucrarea acestor dosare până când nu trece de faza aceasta.

Câți ofițeri așteaptă avizul ministerului Apărării pentru a fi cercetați de procuratură ?

Nici unul ! Toţi au primit avizul de a fi cercetaţi !

Precedentul ministru al Apărării, înainte de demisie, era în faza de deschidere a cercetării pentru generalul Topliceanu şi pentru alţi generali implicaţi în evenimentele din decembrie ?

Au fost cercetaţi !

Dar ei sunt pe funcţie în momentul de faţă !

Sunt, pentru că, aşa cum v-am spus, procuratura...

Atunci era vorba de destituirea lor şi de cercetarea vinovăţiei sau nevinovăţiei, având în vedere că la Cluj, la Braşov, la Bucureşti, la Brăila au fost victime.

S-au făcut cercetări, Braşovul, oamenii sunt pensionari şi sunt acum la dispoziţia justiţiei cât va fi nevoie.

Dar generalul Topliceanu nu este la dispoziţia justiţiei, este ministru...

Procurorul general a făcut printr-un procuror o verificare, a făcut dosarul şi aştept acuma să hotărască.

Câţi generali şi ofiţeri superiori cu studii la Moscova mai avem acum activi în armată ?

Unu..., doi..., trei. Trei !

Dar câţi generali avem după evenimentele din decembrie ?

Cred că nici nu mai ştiu. Să fie vreo 77 avansaţi la gradul de general după revoluţie !

Cifra mi se pare enormă ! România n-a câştigat în decembrie un război !

(Intervine colonelul Văduva : Dacă-l întrebaţi pe generalul Militaru, o să vă spună că toţi cei care au fost avansaţi au funcţii de generali !)

La ora actuală, avem o medie de 4 generali la mia de militari, faţă de 14 generali la 1 000 de soldaţi în armata sovietică, 10 la mie în cea franceză, 11 la mie în armata germană. Singurii cu patru la mie în lume sunt americanii, armata americană.

În sfârşit, ne apropiem de americani ! Sunt mulţi ofiţeri care au beneficiat de două sau trei avansări începând cu decembrie anul trecut ?

Sunt !

Consideraţi că a fost o perioadă istorică atât de densă şi cu aşa de zdrobitoare victorii, încât să impună atâtea avansări în grad ?

Eu, ca ministru al Economiei naţionale, care trebuia să drămuiesc banii, spun că nu, e cam mult.

Nu avem documente

Există în armată o inițiativă de a stabili rolul ofițerilor și al generalilor în cadrul mișcării secrete existente înainte de revoluție ?

Din verificarea pe care am făcut-o, în afară de ce știți, n-am aflat alții.

Ce înțelegeți dumneavoastră că știm noi ?

Păi, ce-a fost publicat, c-au fost generalul Militaru, Ioniță, generalul Kostial.

După informațiile noastre, au fost mai mulți !

N-am găsit date!

(Intervine Gheorghe Văduva : A mai vorbit generalul Militaru și de generalul Pletos, și de...)

Mai sunt și alții care au chiar funcții de conducere în minister !

(Gheorghe Văduva : Ceva se știe de generalul Vasile Ionel.)

N-am găsit documente ! Cercetând dosarele celor care erau implicați, n-am găsit documente.

Din datele pe care le dețineți, grupuri de militari și ofițeri n-au fost legate de această mișcare secretă ?

A rămas să mă întâlnesc și cu Radu Nicolae, că l-am rugat să vină la o întâlnire cu mine, pentru că el știe mai multe, și a rămas să ne vedem.

Din informațiile noastre, erau contactați și comandanți.

Nu avem documente. Practic, eu l-am văzut pe Ion Iliescu la televizor. Practic, puteam să mă duc primul dacă voiam să mă afișez. Pe Roman l-am văzut la televizor. Lui Brucan i-am reținut numele, că transmitea nu știu ce de la ONU. Pe o serie întreagă de oameni i-am cunoscut pe 22 decembrie, că au zis să vină la mine în birou, că acolo era cea mai mare siguranță.

Domnule ministru, la o altă conferință de presă ați promis că până la 20 mai veți publica listele cu ce au făcut ofițerii din armată în timpul evenimentelor din decembrie. Le-ați promis până la 20 mai și acum suntem în august !

Am primit ultimele rapoarte la 30 iunie.

Și când vor fi date publicității ?

De acum trebuie să văd ce rezultă din aceste treburi !

Studiază o comisie sau studiați dumneavoastră personal ?

O comisie. Am cerut și eu unele dovezi !

SRI este în subordinea armatei ?
Este complet independent !

La început nu s-a spus că Securitatea va fi în subordinea armatei !
Practic, a început invers, dacă vreți. Noi am tot desfăcut structurile până la un moment dat, când s-a spus, la un moment dat, dom'le, e nevoie de serviciul ăsta pentru că, uite, de pe toate părțile, de pe toate frontierele au intrat oameni care cercetează țara asta pe toate părțile. Și atunci s-a luat hotărârea asta. Și atunci s-a luat hotărârea, pe 28 martie, să se formeze SRI și cu ce mai aveam în structuri, din care foarte mulți erau atunci ofițeri la ministerul Apărării, au fost reorganizați.

Deci armata nu are nici un control asupra acestui serviciu !
Nu.

Dar, prin hotărârea de înființare, SRI este controlat de procuratură. Cum cea civilă nu o face, înțeleg că intră sub controlul procuraturii militare ?
Dacă e cazul, sigur, procuratura militară !

Și când este cazul și când nu este cazul ?
Aceasta o determină procuratura militară la cererea cuiva !

În numărul trecut din Expres *au fost publicate demisia și mărturia unui procuror care afirmă că SRI din Sibiu a refuzat categoric să ofere declarații și informații procurorului învestit cu cercetarea evenimentelor de la Sibiu.*
Ce să-i fac eu lui Măgureanu dacă îmi face așa ceva ? Înseamnă că trebuie să-l sensibilizez să dea ordine.

Eu cred că trebuie să funcționeze pârghiile deja existente. Adică să intervină procuratura militară. Dacă se putea prin apeluri personale, nu mai era prevăzut rolul procuraturii în verificarea unei instituții.
Structurile societății învață să funcționeze.

Am primit informații cum că, pe data de 13 iunie, la ora 14, soldații din unele unități militare au primit muniție de război, fiind anunțați că se pregătește o lovitură de stat.
La ora 16.30 s-a dat alarma. Iar muniția de luptă s-a primit seara, la ora 21. Tocmai că avem rapoarte de la sergenți care ne semnalează că au fost trimiși fără muniție și nu aveau ce să facă.

Este exclus ca muniția să fi fost distribuită înainte de începerea evenimentelor ?

Sigur, avem jurnalele de operațiuni !

(Gheorghe Văduva : Sigur n-a fost, [...] că au fost unii care i-au acuzat pe ofițeri că au fost trimiși fără muniție !)

Poliția profesioniștilor

Prin ce ordin sau hotărâre s-a înființat poliția militară ?

Ordinul ministrului Apărării.

Justificat sau motivat în ce fel ?

Toate armatele din Vest au poliție militară care își face ordine în armată.

Se pare că această poliție militară a fost implicată în ordinea publică, nu în armată !

N-a fost implicată în ordinea publică decât în momentul în care s-a cerut intervenția pentru că poliția nu mai putea ! Eu niciodată n-am fost de părerea ca poliția militară să participe.

Ce proporții și ce componență are această poliție militară ?

Pentru București, un batalion [...], pentru celelalte județe, până la 70 de oameni.

Din cine este formată ?

Din ofițeri, subofițeri și militari în termen.

Sunt și foști componenți ai trupelor USLA ?

Nu, numai din ministerul Apărării, și în continuare vreau ca primele elemente de profesionalizare a armatei să le introducem în mod serios aici.

Cum a fost promovat colonelul Vasile Popa în funcția de inspector-șef adjunct al Poliției Capitalei ?

Ministerul de Interne a cerut din luna ianuarie cadre din armată ca să-și completeze necesarul.

Se vorbește despre implicarea sa în evacuarea bunurilor generalului Nuță. L-ați recomandat dumneavoastră pentru poliție ?

Am dat ce au cerut !

V-ați interesat de activitatea lor până în momentul respectiv ?

N-am făcut o verificare.

Există păreri și informații conform cărora Gheorghe Carp ar fi fost implicat în evenimentele din decembrie. Se discută mult de rolul lui în evenimentele care au produs victime și acum este ministru adjunct la Interne !

Ministrul de Interne mi-a cerut niște oameni. I-am dat întâi doi generali, a spus că nu vrea generali, vrea să-și aleagă. Mi-a spus ministrul că-l cunoaște, i-am spus că este comandant de divizie dar, dacă îl vrea, îl cedez. La fel am procedat și cu SRI. Au fost transferați câteva sute de ofițeri.

Erau din direcția de Contrainformații sau ofițeri militari de la comandă ?

Din unități de comandă. Din direcția de Contrainformații a generalului Vasile am ales doar 20 de oameni, nu mai mult, și am făcut direcția noastră de contraspionaj pentru protecția armatei.

Tunul era secret. Tancul era secret

Cum încercați să apărați secretul militar îmbinându-l cu nevoia de transparență ?

Am făcut întâi o triere la ceea ce înainte era secret. Toate regulamentele de cunoaștere a tehnicii militare erau secrete. Tancul era secret. Tunul era secret, dar eu îl prezentam la toată lumea. Dacă toate astea le au și alții, iar alții nu știu cui le-au dat, deci nu văd de ce le-aș considera secrete. Câte tancuri și câte avioane are armata română per total nu mai este un secret, deși înainte așa se considera. Dar acum le-am comunicat la [...].

Noi am avut un conflict ! Am încercat să aflăm ce se petrece într-o altă clădire a Securității pe care nu scria nimic, deși continuau să intre și să lucreze oameni. Incidentul a plecat de la faptul că respectiva instituție nu avea nici o firmă, nici un semn !

Mi se pare normal ce ați făcut dumneavoastră. Eu sunt pentru o activitate publică. Să scrie și la intrarea în unitate numărul ei. Regimentul doi mecanizat. Să știe lumea unde bate la poartă. E o prostie ca acum, când noi dăm la străin atâtea date care până acum erau considerate ultrasecrete, să-l las pe român fără date.

(Colonelul Gheorghe Văduva : Ați înțeles deschiderea ?)

Nu credeți că, prin crearea unei structuri independente, care are forță militară, din moment ce are în componența sa ofițeri și generali fără posibilități reale de a fi controlați, reprezintă un pericol ?

(Gheorghe Văduva : N-au trupe !)

Dacă organismul respectiv îşi încalcă atribuţiile care sunt stabilite, eu pretind că sunt cele normale pentru naţiunea română, atunci trebuie să le punem...

Dar prin controlul procuraturii militare el intră şi în obligaţiile dumneavoastră ?

E un punct de vedere. În alte ţări, aceste probleme sunt la armată indiferent că se ocupă de aia, de aia sau de aialaltă.

(Gheorghe Văduva : Şi alea economice, şi jandarmeria.)

La o conferinţă de presă aţi afirmat că nici un membru al guvernului nu poartă armă. În acel moment, credibilitatea dumneavoastră a fost pusă la îndoială pentru că mai mulţi ziarişti l-au văzut pe Gelu Voican Voiculescu înarmat !

Am afirmat asta după ce l-am dezarmat pe Voican !

(Gheorghe Văduva : E un aventurier.)

Corupţia şi calitatea vieţii

Ce aţi încercaţi să întreprindeţi pentru a limita corupţia în armată, în special în domeniul administraţiei ? Dar pentru a ridica aşa-zisa calitate a vieţii în armată ? Sper că ştiţi că militarii care au venit în Bucureşti să demonstreze aveau păduchi şi acuzau mâncarea insuficientă şi îmbrăcămintea uzată !

În primul rând că toate unităţile din economie au fost scoase. Nu mai avem una. Mai avem nişte tehnică existentă pe la Canal, dar şi aia se va scoate până la 31 august. Am mărit numărul de calorii din norma de hrană. Am revăzut dotarea cu îmbrăcăminte în cazurile celei vechi, pe de o parte, şi pregătim ţinuta de oraş pentru soldaţi, cu pantofi, cu pantalon larg, civilizat. Militarii care lucrează în condiţii grele, piloţi, paraşutişti, submarine, nave de viteză au reglementat programul, primesc nişte bonificaţii, şi am mărit valoarea reparaţiilor generale din cazărmi, am îmbunătăţit asistenţa medicală, am făcut un import de medicamente de aproape un milion de dolari şi un milion de ruble, am promovat la guvern şi aşteptăm un proiect pentru pensia celor care au fost luptători pe frontul de Est şi de Vest în cel de-al doilea război. E vorba de un miliard de lei. Au fost uitaţi de Dumnezeu !

Dar pentru stoparea corupţiei ?

Fenomenul era mai ales în unităţile care lucrau în economie, din cauza cifrelor de realizare şi depăşire a planului, cu permisia, cu serviciile soldaţilor la domiciliile ofiţerilor. Acum, toate acestea vor duce la sancţiuni grave, până la scoaterea din armată. Direcţia de control financiar

intern face controale inopinate pentru a descoperi și sancționa deturnări de fonduri sau de alimente de la blocurile alimentare, pentru a urmări drumul alimentelor de la magazie în farfurie.

Au tras în mine !

Domnule ministru, mă simt obligat să revin. Opinia publică a semnalat că armata a comis unele greșeli în decembrie.

(Gheorghe Văduva : Care ?)

Da, continuați !

Sunt victimele care reprezintă dovada elocventă a greșelilor ! Sper că nu ne spuneți și dumneavoastră că toate victimele au fost ale teroriștilor și securiștilor îmbrăcați în haine de soldați și ofițeri de armată ?

Nu.

Societatea românească are nevoie de rapoarte corecte despre implicarea armatei. Așteptăm și un raport tehnic referitor la procedee, simulatoare, elicoptere doborâte și invizibile !

Da !

Vom avea aceste rapoarte și când ?

O parte au fost date sub formă de serial.

(Gheorghe Văduva : În momentul în care se va ști despre ce este vorba, se va face un raport detaliat.)

Avem rapoarte de la apărarea antiaeriană, am rapoarte ale unor unități din anumite garnizoane.

(Gheorghe Văduva : Treceți pe la noi să vă dăm niște date.)

Rezultatele expertizelor ar putea clarifica unele lucruri !

Chiar dacă unele vi se vor părea de domeniul supranaturalului. Dacă eu, care plec cu un transportor și anunț și dau seria transportorului și anunț că țin drapelul pe dreapta față de celelalte și plec de la Clubul Steaua seara, pe lumină, sunt atacat și trag în mine, tot armata română, dați-mi voie să spun că aici a fost o proastă funcționare a informației. Mi-a omorât un om în față, mi-a rănit unul din stânga, l-a rănit pe avocatul Teodorescu, care voia să-l duc acasă. S-a tras în mine cu mitralieră de 14,5 din spate și de 12,7 din față.

Ați aflat cine ?

Sigur, am coborât de pe tanc și am pus mâna pe mitralieră și am simțit că e fierbinte, am mers la transportor și am pus mâna și am simțit că e fierbinte.

Şi ce s-a întâmplat cu vinovaţii ?

(Gheorghe Văduva : Nimic, ce să se întâmple !)

Era stare de război şi au greşit, pentru că n-au primit informaţii. Vreţi să vă spun ceva ? În timpul războiului, artileria noastră a tras peste infanteria proprie, iar aviaţia a bombardat trupele proprii !

Înseamnă că avem experienţă în asemenea greşeli !

Au şi americanii, au şi ruşii, nu există armată fără greşeli !

Ce legătură putem face între avansarea şi apoi demisia generalului Diaconescu de la Procuratura militară ? Îi găsiţi vreo culpă ?

Nu. Poate aceea de a nu fi instrumentat suficient de bine anumite probleme !

Care ?

Nu ştiu care. Încă n-am făcut eu o asemenea investigaţie, să văd de ce el a fost scos din funcţie.

(Gheorghe Văduva : Probabil, pentru faptul că el a lucrat în procuratură şi înainte.)

N-aţi încercat să luaţi legătura cu el pentru a afla detalii despre erorile comise de armată la Timişoara ?

Singurul lucru pe care mi l-a spus a fost că el a întârziat acolo după ce i-au adus arestaţii pentru anchetarea şi predarea lui Brahaciu, care era cu judecătorii, să facă cercetarea. Pentru că, practic, până au fost eliberaţi cei 800 şi ceva de arestaţi, el nu trecuse prin anchetă decât vreo 40.

Ce loc ocupă în preocuparea dumneavoastră clarificarea împrejurărilor în care s-au produs victimele de la Brăila ?

De la Brăila nu am decât o singură informaţie. Unul din tinerii care a fost împuşcat acolo era în spital în Anglia şi i-am spus, când vine în ţară, să treacă pe la mine. L-am întrebat cum a fost. Zice, ştiu precis, a fost un om de la Securitate, era civil, era îmbrăcat aşa şi aşa, şi m-a împuşcat în picior. I-am zis, scrie, am dat la procuratură şi i-am zis, du-te acasă şi vezi dacă mai ai ceva date şi scrie-mi. Nu mi-a mai scris.

Vă cer scuze, dar după părerea mea este puţin !

Nu am date, de când sunt ministru nu mi s-a spus că la Brăila...

(Gheorghe Văduva : Există la procuratură nişte chestii că un maior ar fi dat ordin să tragă în mulţime.)

Ce ?

(Gheorghe Văduva : În mulţime.)

Mi-au fost prezentate situaţiile, dar de ăsta nu mi s-a spus !

(Gheorghe Văduva : Implicarea armatei e o chestiune foarte serioasă. În general, se simplifică. Şi nu e bine. E rău !)

Noi, când spunem implicarea armatei, nu ne gândim la 10 divizii. Dacă un singur ofiţer în timpul serviciului a tras, e implicată şi armata !

Sigur că da !

(Gheorghe Văduva : Treceţi pe la noi să vă arătăm şi documente de-astea, culese de noi de-a lungul timpului. Asta e meseria mea.)

Există o derută interioară a multor români, o stare de nelinişte, de îndoială, de nemulţumire !

Asta le spuneam ieri unor colegi ai dumneavoastră. Scoateţi-mă pe mine, eu nu sunt îmbrăcat militar, eu sunt cetăţean român, ce putem să facem noi ?

Această stare se regăseşte şi în armată ?

A fost şi prima problemă pe care am pus-o, a fost să ne apucăm din nou de meseria armelor, să reînvăţăm ce înseamnă instrucţia, pregătirea cadrelor. În puzderia de evenimente a apărut o serie întreagă de oameni care se întreba ce se întâmplă cu ei, şi a doua, ce se va întâmpla cu ei dacă armata va trebui să fie redusă, ne aruncaţi pe stradă ?

Vă consideraţi implicat sau chiar participant la jocurile politice care au avut loc în ultima vreme în România ?

Da ! Aş vrea să vă spun că unii au vrut să mă implice în probleme deosebite. Vreţi să vă dau exemple ? Până la alegeri, mi s-a făcut propunerea să-mi dau demisia din armată şi să fiu un contracandidat pentru Ion Iliescu. Eu n-am urmărit puterea. După alegeri, au vrut să mă implice în conducerea guvernului şi tot n-am vrut. Erau din alte partide, nu din FSN. În pauzele CPUN, unii mi-au spus că singura soluţie în acel moment era o dictatură militară. Am rămas stupefiat. De ce să nenorocim o democraţie care acuma se naşte ?

Revin la clarificările cu care armata este obligată să vină.

Noi, în interior, ne-am clarificat !

Dar aceasta nu s-a făcut în mod public !

Poate că ar fi bine să fie încheiat public. Eu mai am o idee. O susţin şi aş dori să se realizeze. Aş dori să fie o împăcare la nivel naţional, să se ajungă la un consens şi să se înţeleagă necesitatea împăcării în vederea trecerii la ceea ce avem de făcut.

(Gheorghe Văduva : La treabă !)

Fiecare este obligat să-și pregătească adevărul și să și-l expună public și controlului public și, din acest punct de vedere, eu cred că și armata este datoare.

De acord, este datoare !

Nu ne rămâne decât să așteptăm !

(Gheorghe Văduva : Dar nu-i nimic de ascuns, totul trebuie spus.)

Să vedem cum facem. Facem un punctaj cu toate problemele discutate și să dăm să se pregătească materialele cu date certe, care pot fi verificate de oricine.

(Gheorghe Văduva : Vedeți dumneavoastră, adevărul este o relație, un raport, adevărul, el trebuie priceput, înțeles, eu, drept să vă spun, cu chestia asta, cu adevărul relativ și absolut, nu prea sunt de acord.)

Domnule Văduva, noi nu suntem filosofi, noi suntem ziariști și ne interesează exact. În data de cutare, guvernul a fost atacat. Cine, ce, cu ce sprijin, cum ? Dacă nu oferă răspunsuri, ori nu poate, ori nu vrea. Dar obligația este elementară ! În final, aș vrea să vă pun o întrebare. Știți ce vi se reproșează ?

Multe !

Care sunt reproșurile pe care le-ați auzit, ca să-mi dau seama dacă sunt aceleași ?

Că nu sunt suficient de aspru ca militar.

Mai exact spus, o prea mare abilitate politică.

Mă rog, asta nu e un reproș, e o laudă. Asta am învățat !

Da, dar aceasta se referă la contextul că, fiind vorba de armată, se aștepta la un spirit tranșant.

Nr. 31 / 1990

Ion Caramitru : Nu am fost niciodată partizanul Frontului Salvării Naţionale

[Interviu cu Ion Caramitru]

Mulţi m-au sfătuit să merg acasă

Aţi avut un mare curaj să intraţi la televiziune în 22 decembrie, când lucrurile nu erau atât de clare.

Mare curaj a fost pentru toată lumea în ziua de 21, când chiar nu se ştia nimic, încotro vor evolua evenimentele. În 22 s-a intrat în televiziune fără probleme. Zecile de mii de oameni cu mâinile goale se transformaseră într-o forţă teribilă. În orice caz, eu, care cunoşteam bine televiziunea şi ştiam cât de bine era apărată, am întâlnit atunci un singur ofiţer de Interne la intrarea în studioul 4.

Nu ştiu dacă aţi aflat că mişcarea secretă avea contacte în marile întreprinderi pentru ca, atunci când are loc răsturnarea, aceasta să fie sprijinită de o mişcare de mase, iar oamenii din conducerea televiziunii să sprijine anunţarea imediată a căderii, în aşa fel încât poporul să afle cât mai repede.

Ce ştiu e că am intrat foarte uşor, de parcă ne aşteptau cu braţele deschise ! Venisem în 21 decembrie cu avionul de ora 12 de la Cluj, unde avusesem un spectacol, şi, pe drumul de la aeroport spre casă, am văzut trei camioane cu trupe USLA îndreptându-se spre centru. Legând asta de ce aflasem în hotel la Cluj de la un radio la care prinsesem Europa liberă care comenta Timişoara, mi-am dat seama că momentul era copt. Am mers acasă, m-am dezbrăcat, am luat un trening şi o pereche de tenişi şi am ieşit, şi din acel moment n-am mai revenit acasă decât după câteva zile. Impactul meu cu revoluţia a fost absolut spontan, deşi în conştiinţa mea era foarte bine pregătit. Teatrul românesc a fost un avanpost al rezistenţei surde împotriva dictaturii.

Ce nelămuriri aveţi în legătură cu primele zile de revoluţie ?

Din momentul în care mişcarea pe care aş putea s-o numesc romantică a început să devină pragmatică, au început nelămuririle mele. Am petrecut, deci, ziua de 21 pe stradă, făcând ce mi-au cerut tinerii şi copiii atunci. M-au rugat să vorbesc cu oamenii care stăteau pe margine, nehotărâţi să se alăture celor curajoşi. Mulţi ne dădeau sfaturi să plecăm acasă !

Erau chiar atât de mulţi cei care se temeau şi atunci ?

Enorm de mulţi, infinit mai mulţi decât cei care aveau curaj. Grupurile din faţă, care se expuneau direct şi filmării, şi fotografierii, erau curajoşii. Pe margine erau sute şi mii care nu voiau să se apropie şi nu ştiau ce să facă. Încercând să-i conving, mulţi m-au sfătuit să merg acasă şi să am grijă de viaţa mea şi de a familiei mele.

Care au fost primele nelămuriri ?

Ele au început să apară din studioul patru. După ce au fost spuse primele lucruri, au început să apară Dumitru Popescu, Cornel Burtică, patriarhul Teoctist, foarte mulţi oameni care nu aveau ce căuta şi care voiau să vorbească. Pe Dumitru Popescu l-am oprit noi. Atunci l-am rugat pe Mircea Dinescu să încerce să scrie ceva, o proclamaţie sau un apel. Ne temeam să nu se întâmple o nenorocire cu oamenii de afară care presau. La un moment dat a apărut domnul Ion Iliescu în acea aglomeraţie nebună şi nu ştiu de unde venea.

Şi totuşi, nu vă formulaţi nedumeririle !

Când am început să mă mai limpezesc şi să ies puţin din tensiune, m-am îngrozit de ce se poate întâmpla dacă va exista un contraatac. Din acel moment am considerat că apariţia domnului Ion Iliescu este benefică. Un eventual conflict, care părea că se conturează între armată şi Securitate, a putut să fie oprit, cred eu, prin prezenţa domniei sale.

În situaţia în care nu se ştia cine, cum şi de ce urmează să preia puterea, acel cineva trebuia să fie un om care să ofere garanţii, altfel, lucrurile ar fi putut evolua foarte rău. Probabil că au trebuit respectate şi echilibrate nişte raporturi de forţe care, altfel, ar fi intrat în conflict.

Am refuzat să fiu preşedintele Frontului

Ce ştiţi despre solicitarea ajutorului sovietic anunţat de televiziune ?

Nu ştiu nimic. Am văzut ulterior comunicatele oficiale care anunţau că a fost o informaţie greşită. Nu am fost de faţă la o asemenea solicitare şi nu pot să spun că s-a făcut. Dar nici nu pot să cred că nu s-a făcut un apel. De ce natură însă, nu ştiu. Nu putem face abstracţie de faptul că tot ce s-a petrecut în Europa şi în România s-a petrecut şi cu un impuls sovietic. Ar fi o copilărie să credem altfel. Mai mult decât atât, scenariul pe marginea căruia putem specula, scenariul care a făcut ca în toate celelalte ţări ale Europei de Est schimbarea să se producă la vedere şi fără violenţă a fost stricat în România.

Credeţi că ne păştea tot un socialism cu faţă umană ?

Bănuiesc că da. Nu văd ce altă alternativă ar fi avut o eventuală tutelă a Uniunii Sovietice. De ce-ar fi fost de acord cu o variantă diferită faţă de cum s-a întâmplat în rest ?

A trecut iureșul, au dispărut teroriștii, n-au apărut și alte nelămuriri ? Erați în miezul lucrurilor !

O altă mare nelămurire a fost când s-a decis participarea Frontului la alegeri.

Inițial s-a anunțat că nu va participa. Cum s-a produs schimbarea ?

Eu am știut că nu va participa Frontul. În prima fază reprezenta revoluția, lucrul cel mai curat și consecvent cu evenimentele la care participasem. Deodată s-a propus participarea în alegeri.

Ce reacție ați avut ?

A fost momentul în care m-am decis să mă desprind de participarea în continuare la viața politică intimă a acestei formațiuni. Mai mult decât atât, mi s-a propus să preiau președinția Frontului ca partid. Am refuzat pentru că mi se părea imoral din punctul meu de vedere.

Nu vreau să dau nume

Nu v-ați simțit, ca și Ana Blandiana, ca un decor artistic pe scena puterii, folosit pentru popularitate și pentru a da credibilitate ?

Ba da !

Și de ce n-ați părăsit mai repede corabia ?

Eu cred că am făcut bine și mă felicit că n-am plecat. Una din marile greșeli care s-au făcut atunci a fost că oamenii puternici, oamenii responsabili n-au rămas înăuntrul mișcării și s-au retras. Influența lor putea fi hotărâtoare. Într-o discuție avută cu o mare personalitate poloneză, Adam Michnik, acesta susținea în principiu aceeași idee, că la o înlocuire de lumi, importantă este participarea valorilor la constituirea puterii. Dacă ele se retrag în opoziție în momentul fierbinte, calea de regăsire a echilibrului real între putere și realitate e întârziată.

Deci Ana Blandiana și Doina Cornea au făcut o greșeală ?

Cred că s-au retras prea devreme.

Ce s-a întâmplat în 12 februarie ? Aveți o perspectivă asupra acelei zile ?

Am fost extrem de implicat în ea. Erau de dimineață mici grupuri de oameni și, la un moment dat, s-a anunțat că va fi o demonstrație. Pe la orele 14, trecuseră deja de bariera făcută de soldați și se apropiaseră de clădire. Erau foarte mulți oameni incoerenți, odată cu căderea serii s-au adunat mai mulți, mult mai violenți și mai greu de stăpânit, și mai greu de interceptat ca ființe, ca univers. Nu se putea discuta, mai ales că, încer-

când, nu aveam cu ce, nici măcar o portavoce. Seara se anunțase o primă întâlnire a conducerii Frontului cu o delegație PNȚ. Am cerut să particip și eu. La televiziune, în prima zi, cred că am fost primul care am spus că mi se pare fundamental ca partidele să apară și să începem o reală viață politică. Roman coborâse și discuta, dar lumea îl cerea pe Iliescu. Acolo era Mazilu și a avut loc discuția care e cunoscută și care s-a încheiat cu reintroducerea pedepsei cu moartea și cu scoaterea în afara legii a partidului comunist. Momentul mie mi s-a părut o trădare.

A fost din cauza temerii de pierdere a puterii sau dintr-un joc pentru a crea o aparență de democrație ?

Nu exista nici un pericol de pierdere a puterii. Fizic vorbind, mulțimea aceea nu ar fi avut puterea să dărâme noua conducere.

Și atunci de ce a fost comisă o asemenea gafă ?

Din slăbiciune sau poate din competiție, din dorința lui Mazilu de a se propulsa. Privind retrospectiv lucrurile și casetele video, este limpede că s-a încercat o preluare a puterii de către Mazilu.

Ce s-a întâmplat în 28 februarie ?

Un lucru care ar fi putut să facă să nu mai stăm de vorbă astăzi, să nu mai existăm. Manifestația anunțată pe 28 s-a ținut după trei dialoguri care au avut loc separat și un al patrulea împreună cu cele trei partide istorice. La aceste runde de convorbiri practic n-au participat decât domnii Iliescu, Roman și cu mine, admis la cerere. Discuțiile care s-au purtat s-au purtat în primul rând în jurul legitimității participării Frontului la alegeri ca partid politic și a definiției de « emanație a revoluției ». În competiția electorală deja începută, ceva mi se părea neloial, pe de o parte, și ilegal, pe de altă parte. Atunci am aflat că se pregătește o demonstrație hotărâtă în 28, în care practic se cer legitimitatea Frontului și drepturi egale în competiția electorală.

Chestiuni corecte, în cele din urmă !

Extrem de corecte, plus discuții asupra modului în care urma să fie redactată legea electorală. La ultima întâlnire cu cele trei partide s-a decis crearea CPUN, legea electorală să fie realizată de reprezentanți ai tuturor partidelor în mod egal și ea să fie adoptată numai după ce este contrasemnată de fiecare partid în parte, ajutor material de la stat pentru fiecare partid. Eu am pus atunci problema dacă demonstrația anunțată pe 28 mai avea rost, din moment ce era concepută pentru a sprijini aceste solicitări. S-a răspuns că, în principiu, ar putea fi oprită, dar tineretul nu este de acord. Se anunțase deja de cealaltă parte că, dacă partidele istorice vor face demonstrația, ea va putea organiza o contrademonstrație. Pentru a nu avea o confruntare tragică, pentru a nu se produce o nenorocire sângeroasă,

am încerat să le opresc. Era 27 seara și s-a pus problema ca domnii Iliescu și Roman, împreună cu conducătorii partidelor istorice, să anunțe lumii că problemele esențiale ale acelui moment s-au conciliat. Dacă demonstrația din 28 era pusă față în față cu o contrademonstrație de proporțiile celei care era concepute, s-ar fi terminat tragic.

Dar contrademonstrația din 28-29 a fost destul de puternică.

Când partidele istorice n-au vrut să renunțe la demonstrație, s-a pus foarte violent problema contramanifestației, la care m-am opus disperat și am făcut tot ce am putut ca să opresc organizarea ei.

Cine susținea mai pătimaș organizarea contrademonstrației ?

Nu vreau să dau nume.

Dar e foarte important, pentru că a fost momentul care a produs scriziunea violentă a populației !

Nu e vorba de o vinovăție a unuia sau a altuia, ci de o disperare comună, de o încercare de păstrare a unei poziții politice. Important este că, în disperare de cauză, s-a găsit de cuviință să se organizeze o contrademonstrație care să stopeze o manifestație care ar fi putut primejdui existența în continuare a conducerii provizorii de atunci. Pentru mine era limpede că acest lucru, indiferent de coloratura politică a momentului, ar fi dus la un dezastru uriaș al tuturor valorilor care erau angajate de ambele părți : nu oamenii erau în pericol, ci însăși ideea democrației.

Existau datele unei tentative de lovitură de stat, așa cum ni s-a spus ?

Nu știu, poate. Dar, dacă ar fi fost o tentativă reală de lovitură de stat, ea ar fi reușit. Contramanifestația organizată de Front în seara zilei de 28 nu putea opri o tentativă de lovitură de stat. Cele câteva mii de contramanifestanți veniți în Piață în seara de 28 nu contau față de mulțime. Dar, dacă ar fi venit câți au fost a doua zi, în 29, și s-ar fi confruntat cu manifestația, ar fi ieșit o tragedie națională, cu mii de morți pentru care istoria nu ne-ar fi iertat. Aceasta m-a făcut să încerc și până la urmă să reușesc să opresc această contrademonstrație pe 28.

Și totuși, pe 28 seara au sosit și din provincie, iar pe 29 au fost organizați.

Dacă au fost aduși, n-au fost aduși la timp. Mulți au venit a doua zi. Dacă numai pentru atât n-am sărit din barcă, așa cum spuneți, încă aș avea o scuză în fața celor care mă judecă, dacă mă judecă.

Nimeni nu știe ce s-a întâmplat cu Securitatea

Ce greșeli ați făcut în perioada aceasta ?

Cea mai mare a fost că, în ciuda insistențelor și a energiei consumate pentru a convinge oamenii că evenimentele din Ardeal, din Transilvania, duc la o tragedie, nu am fost destul de eficient.

Știați că vin la orizont norii unui conflict interetnic. Dar știa tot grupul aflat la putere și avea obligația să ia unele măsuri preventive.

Eu am avut informații foarte precise de la cunoștințele mele din Târgu Mureș. Pe baza acestora, am socotit de datoria mea să-i atrag atenția domnului Ion Iliescu în fiecare zi, chiar de două ori pe zi, asupra perspectivei îngrijorătoare spre care se îndreaptă situația din Transilvania, lucru care s-a petrecut.

De ce au întârziat atât de mult CPUN și guvernul în luarea unor măsuri ?

CPUN era foarte la început. Responsabil de acest fenomen era domnul Ion Iliescu, el singur putea să liniștească lucrurile printr-o atitudine tranșantă pe care ar fi putut să o ia. A fost șovăitor, neîncrezător în perspectiva neagră pe care eu am semnalat-o. După evenimente, într-o ședință a biroului executiv, « l-am criticat », ca să folosesc terminologia veche, pe președinte că nu a luat poziție când trebuia și că evenimentele erau previzibile, în aceeași măsură în care era previzibil ce s-a întâmplat și în Piața Universității.

Într-o emisiune televizată, domnul Iliescu a spus că nu prea știe multe lucruri despre cum s-a făcut desființarea Securității. Dar și generalul Militaru spune acum că nu a știut multe despre asta cât a fost ministru. Iată că nici domnul Stănculescu nu știe, după cum susține. Dumneavoastră ați fost vicepreședinte la Front, apoi membru al biroului CPUN. Știți cum s-a făcut această desființare ?

În primul rând, trebuie să știți că aceste lucruri legate de Securitate nu s-au făcut în cunoștința de cauză a membrilor biroului CPUN.

Dar cine le-a stabilit și le-a făcut ?

Mie personal nu mi s-a spus mai mult decât că un număr de ofițeri au fost trecuți în rezervă, că un număr de ofițeri au fost promovați.

A fost prezentat biroului un raport, un material asupra modului în care s-a făcut această trecere ?

Nu !

Nu v-a cuprins nedumerirea în legătură cu aceasta ?

Ba da, nedumerirea mea, dar nu numai a mea, ci și a celorlalți, care erau în aceeași situație în biroul executiv.

Nu pot să cred că un vicepreşedinte al CPUN ştia atât cât ştiu şi eu în acest domeniu şi nu a fost informat deloc !

Ba ar trebui să credeţi.

Cine avea interesul ca această scoatere din priză a Securităţii să se petreacă departe de ochii opiniei publice şi chiar ai membrilor conducerii provizorii ?

Vă las să răspundeţi dumneavoastră la această întrebare.

Dar era şi este în continuare o obligaţie a guvernului.

Există o oarecare circumstanţă vizavi de conducerea CPUN, pentru că multe din partidele politice reprezentate acolo păreau a nu-i oferi o anumită garanţie morală. Se poate spune că, până la un moment dat, a avut loc o oarecare retragere în sine a puterii, care n-a dorit să dea instrumentele ei pe mâna unor oameni care nu erau pregătiţi. Însă se pune problema unde, când şi cum s-a împărţit şi s-a decis în cunoştinţă de cauză, vorbim de documente, de oameni, de dosare, de formele puterii, unde s-au centralizat şi cine a ştiut în amănunt aceste lucruri.

Şi totuşi, cineva a condus această operaţiune şi cunoaşte situaţia perfect. Dumneavoastră, ca simplu cetăţean român, care ştiţi cum aparatul de represiune a menţinut dictatura atâţia ani şi a reprimat nemilos, sunteţi mulţumit de modul în care s-a făcut descompunerea şi dezamorsarea lui sau vă simţiţi nemulţumit şi înşelat ?

Nu sunt mulţumit. Desfiinţarea partidului comunist n-a făcut decât să înlocuiască lupta politică adevărată cu una subterană, cu una în care membrii de partid periculoşi, în sensul de activism, s-au strecurat pe sub nisip parcă şi au revenit, pe un principiu de vase comunicante, în alte organizaţii politice, ca şi aparatul de represiune.

Vă simţiţi păcălit sau nu de desfiinţare şi reînfiinţare ?

Dacă rezultatul alegerilor ar fi efectul unei asemenea politici, atunci mă simt păcălit. Rezultatul alegerilor nu conduce către o veritabilă democraţie. Dacă desfiinţarea Securităţii şi reînfiinţarea ei, pe canale numai de noi neştiute, ar fi contribuit la modul în care s-au pregătit alegerile şi s-a votat, atunci am fost înşelaţi.

Cu Piaţa Universităţii se putea discuta

Ce atitudine aţi luat faţă de Piaţa Universităţii ?

Nu ştiu dacă sunteţi la curent, la începutul lui mai, împreună cu colegii mei de pe lista electorală a independenţilor, am insistat cât am putut pe lângă domnul Ion Iliescu să poarte acel dialog cu Piaţa. Domnul Iliescu s-a arătat dispus să ţină acest dialog...

De ce n-a admis transmisia în direct a dialogului ?

Mă întrebați pe mine ? Întrebați-l pe dumnealui. Cred că pentru prima fază a avut dreptate. Unul dintre marile mele regrete este că n-a avut loc dialogul președintelui cu Piața Universității și că, spre sfârșit, a avut loc un simulacru de dialog cu câțiva membri ai guvernului. Eu am încercat să-l conving pe domnul Iliescu că acest dialog trebuie să aibă loc *în orice condiții* și că este important să țină cont de această mișcare, de acest fenomen, de care nu se putea face abstracție în nici un caz. Am continuat să insist asupra acestui principiu ca dialogul să aibă loc.

Și totuși, de ce n-a avut ?

Dintr-o greșită apreciere a importanței mișcării, pe de o parte, și, pe de altă parte, după cum au demonstrat evenimentele, poate dintr-o încercare de demontare a fenomenului prin ignorare, iarăși o greșeală, printr-o greșită politică de informare, de frică, zic eu.

Credeți că televiziunea are partea sa de vinovăție în informarea corectă a românilor și în sporirea tensiunii ?

Da. Foarte mare chiar. Televiziunea e un element de care nu mai putem face abstracție sub nici o formă și care rămâne singurul mare canal de comunicare. Nearătând la timp și ce se întâmpla, a deturnat sensul manifestației, dar a și dat ocazia ca oamenii neobișnuiți cu politica să preia din informație numai aspecte care corespundeau unor porniri primare.

Credeți că televiziunea a jucat și ea o partidă pentru putere ?

Poate da, poate nu. Eu am încercat să mă lupt pentru acest dialog pentru că punea problema existenței noastre în comun. Mi se părea infinit mai important ca președintele, puterea în general, Parlamentul să țină cont de tot ce se întâmplă în țară. Condiția puterii constă din reprezentarea tuturor oamenilor care formează un popor. Au fost momente în care fuziunea care s-a născut în revoluție între clasele sociale, oameni și grupuri etnice a dus la un frumos moment de adevăr. Trebuia deci ca Parlamentul și președintele să reprezinte toate formele existenței noastre chiar dacă acelea erau împotriva lui. În Piață se punea mare preț pe punctul 8 al Proclamației de la Timișoara. S-a refuzat dialogul pe baza acestui punct. Cu cine să dialoghez dacă ei cer să dispar ? Nu toată lumea cere să dispăreți, am spus eu. Este o anume fracțiune, ceilalți doresc să rămâneți, este un prag de dialog. Să vedem unde-i adevărul. Se putea discuta. Era vorba de un principiu al democrației. Dialogul ar fi putut și ar fi trebuit să aibă loc cu toată spaima pe care o ridica apariția în direct la TV. Eu m-am retras din biroul CPUN în 16 mai, cu patru zile înainte de alegeri, considerând că refuzul dialogului este o foarte mare greșeală și că această neînțelegere a fenomenului poate duce la război civil. Mi s-a spus că această afirmație este exagerată. Ca dovadă că nu a fost exagerată sunt evenimentele din iunie.

Care a fost părerea dumneavoastră despre Piaţa Universităţii ?

Eu am considerat şi consider manifestaţia din Piaţa Universităţii ca pozitivă pentru că ea sintetiza în principal lupta, mişcarea studenţească, mişcarea tinerilor, a studenţilor (nu vorbesc despre ce s-a mai adunat acolo), care luptau pentru un principiu scump al revoluţiei pe care am făcut-o şi eu, acela de a bloca orice cale de acces oricărei noi forme de comunism în existenţa ţării noastre. Am cerut în mod expres să nu se folosească forţa, nici înainte şi nici după alegeri. Şi iată că s-a întâmplat şi aplicarea forţei în ziua de 13, ceea ce a dus la bulversarea care s-a petrecut şi la încercarea de-a explica astăzi nebunia care a urmat prin sau cu definiţii proprii anilor '40.

Aş fi vrut să ţip

Din cauza lipsei de clarificare în tensiunile şi conflictele care au fost, nu credeţi că există pericolul unor noi confruntări violente ?

Şi domnul Iliescu a spus-o. Eu cred că vor mai avea loc. Mi-e teamă de acest lucru. Mi-e teamă şi de un fenomen care, iată, inundă şi presa, radioul şi televiziunea, dar mai ales presa, prin reapariţia în publicaţii a vechilor servitori ai regimului Ceauşescu, care se apără atacând, încercând să dizolve în aceeaşi pastă mizerabilă toată lumea şi să corodeze cu aceiaşi acizi atât valorile, cât şi falsele valori spre a le târî în noroi. Nici viaţa noastră politică de azi nu impune o instanţă morală la care să ne raportăm.

După sublimul din decembrie, societatea românească face paşi repezi înapoi şi tinde să se adâncească într-o mlaştină a derutei, fricii, lipsei de încredere şi speranţă !

Cel mai grav lucru este faptul că lumea nu recâştigă gustul de a munci, de a-şi respecta existenţa.

Dar aceasta se poate deprinde printr-un cadru stimulativ.

Şi prin sentimentul adevărului. Omul nu e stimulat de nimic în acest sens. Vechile structuri s-au refăcut cu viteză şi cu o teribilă abilitate.

De ce aţi venit într-un suflet de la Chişinău în ziua de 14 iunie ?

Am venit nonstop şi am ajuns în 14, noaptea târziu, cu un sentiment de vinovăţie că nu am fost în Bucureşti. Aş fi vrut să ţip, să urlu, să mă iau de gât cu aceşti oameni minunaţi care sunt minerii, să-i conving că ceea ce fac este greşit. N-o să-mi iert niciodată că n-am ajuns la timp.

Ce puteaţi face ?

Nu ştiu, dar aş fi avut acelaşi sentiment al demnităţii mele pe care l-am avut în timpul revoluţiei. Venirea minerilor a fost cea mai mare gre-

şeală politică făcută după revoluţie. Cea mai mare şi faţă de care orice explicaţie s-ar da, până la cea mai crudă, nu poate fi justificată, pentru că semnificaţia acestei întâmplări nu mai poate fi exclusă din tragica istorie a acestor vremuri şi nu mai poate fi ştearsă.

Comunismul ar putea renaşte din cenuşă

Lumea a rămas totuşi cu nişte semne de întrebare legate de prezenţa dumneavoastră în barca puterii.

Care ?

Oamenii vă cred extrem de implicat în interiorul FSN-ului !

Lumea luată de apă nu a privit cu atenţie, pentru că eu nu am fost nici o clipă partizanul partidului numit FSN. Apoi am refuzat categoric participarea la alegeri pe listele Frontului. Aici am găsit nume de oameni pe care îi cunoşteam foarte bine şi faţă de care am tot dispreţul, faţă de existenţa lor penibilă. Faptul că Frontul a înscris pe listele sale vechi activişti de partid, vechi membri ai nomenclaturii lui Ceauşescu, reprezentanţi ai unor organizaţii mai mici sau mai mari care serveau interesele lui Ceauşescu pe mine m-a îndepărtat. Credeţi că-mi era greu dacă aş fi dorit din tot dinadinsul să fiu în Parlament sau în Senat ? Era destul să mă înscriu ca independent pe o listă a Frontului. Nu am vrut pur şi simplu. Am participat la alegeri pe o listă de 4 independenţi, alături de M. Dinescu, A. Pleşu şi D. Hăulică. Vorba lui Mircea Dinescu : până la apariţia Constituţiei sunt buni şi înlocuitorii de politicieni. Astăzi, privind cu detaşare, faptul că n-am reuşit la alegeri a fost un noroc, poate chiar o mare victorie. Nu doream să fac carieră politică. Puterea nu oferă garanţii, aşa cum viaţa nu oferă garanţii decât în problemele cunoaşterii de sine.

Nu v-aţi simţit la un moment dat un pion mutat de altcineva într-o partidă de şah politic ?

Nu, şi cred că nu am fost un personaj foarte comod. Dacă s-a crezut că eu pot fi folosit, cum probabil s-a dat impresia la început, a fost o greşeală.

De ce aveţi o reticenţă în a folosi nume ?

Pentru că istoria nu s-a încheiat. Politica poate oferi surprize !

Vă temeţi de ricoşeu ?

În sensul în care personajele politice se aseamănă cu cele dintr-o piesă de teatru, da. Există oricând posibilitatea ca un personaj care pare pozitiv să facă dovada unei măşti aplicate şi viceversa. Nu cred că la ora aceasta am putea aprecia sută la sută corect.

Nu vă miră faptul că, deşi aţi jucat pe prima scenă politică, în mijlocul firbinte al lucrurilor, nu ştiţi foarte multe detalii ?

A fost şi subiectul unor discuţii pe care le-am avut, fără rezultat. Până la un moment dat, nucleul puterii a fost reprezentat de trei oameni : Iliescu, Roman şi Brucan. În jurul acestui nucleu s-au răsucit ceilalţi. A fost un spaţiu însă unde m-am simţit folositor, mi-am luat foarte în serios existenţa, iar rezultatele pot fi verificate.

Care ar fi diferenţa dintre Front la începutul lui ianuarie şi acum, în august ?

Vedeţi, eu aş fi putut să apreciez mai bine Frontul dacă în trecut aş fi fost membru al fostului PCR şi aş fi cunoscut din interior sistemul lui de organizare. N-am fost membru şi nu am educaţia acestei organizaţii. Şi nici ambiţiile propriu-zise. Frontul de astăzi păstrează în interiorul lui majoritatea foştilor membri de partid. Sunt foşti membri de partid şi în alte formaţiuni politice, dar ponderea cea mai mare este în Front. Teama mea, metafizică, aş zice exagerând, este că aceşti oameni, păstrând în ei disciplina, structura organizatorică şi reflexele membrilor de partid, nu au cultura unui alt gen de organizare şi structurare, şi mi-e foarte frică nu cumva să se ajungă să se refacă din cenuşă tocmai ceea ce noi am crezut că am distrus – comunismul !

Nr. 37, 38, 39 / 1990 / *Dialoguri incomode*

Cinci sute de oameni tac de frică

[Interviu cu Gheorghe Robu, procurorul general al Republicii]

Discuţia cu domnul procuror general Gheorghe Robu s-a desfăşurat într-o sâmbătă dimineaţa. Dânsul se aştepta să-l întreb despre afirmaţiile făcute în *România Mare*. L-am întrebat însă dacă a intentat proces. A spus că da. Am cerut numărul dosarului. Am primit o listă. Am mai spus doar, sau câştigaţi acest proces, sau, dacă îl pierdeţi, onoarea vă obligă să vă daţi demisia. De altfel, dacă îl pierdeţi, veţi fi destituit pentru compromiterea prestigiului procuraturii. Şi, în loc de subiectul unui proces pe rol, am discutat despre terorişti, moralul şi moralitatea procurorilor, despre greşelile procuraturii şi despre vinovaţii care nu există. Bucuros la început, domnul procuror general, spre mijlocul dialogului, dădea vizibile semne de nemulţumire.

Domnule procuror general, într-un interviu acordat postului de radio BBC, domnul procuror Olteanu a afirmat că s-a constituit în cadrul

procuraturii un comitet pentru democratizarea ei și pentru eliminarea elementelor ceaușiste. Câți procurori vinovați au fost eliminați până în momentul de față ?

S-a constituit, într-adevăr, un colectiv de sprijin, care a avut sarcina să ajute fosta conducere a procuraturii de atunci în rezolvarea cauzelor care erau stringente. Chestiunea are însă două direcții. În primul rând, cu privire la activitatea procuraturii de atunci și, în al doilea rând, în legătură cu verificarea aparatului procuraturii. Una dintre preocupările noastre a fost descentralizarea procuraturii. De-a lungul anilor avusese loc o centralizare excesivă. S-a ajuns astfel ca procurorul-șef al unității să exercite o suveranitate excesivă, ceea ce a dus la pierderea autonomiei funcționale. Noi am încercat să-i redăm procurorului independența și demnitatea profesională.

Nu aveți nici un caz de corupție cu nume, prenume, localitate ?

De fapt, nu este vorba de corupție. La noi, corupția presupune îndeplinirea îndatoririlor de serviciu în mod abuziv sau condiționate. Cei scoși au fost scoși din alte considerente.

Ce înseamnă « alte considerente » ?

S-a apreciat că nu mai prezintă garanțiile de loialitate pentru cauza Republicii.

Cine a apreciat ? Cum s-a apreciat asta ?

Noi am organizat discuții pe colective de procurori. În fiecare unitate s-au făcut controale pe linie profesională de către inspectorii din Procuratura generală și din cea militară, s-a discutat cu colectivele și chiar s-a pus la vot. S-a acordat un vot de încredere sau de neîncredere celor care au deținut funcții.

Cum se explică atunci că în Consiliul de conducere al Procuraturii generale aproape opt funcții sunt ocupate de foști membri ai aceluiași organism în timpul dictaturii ?

Păi, nu știu care sunt ăștia opt. Ia să vedem ! Să-i luăm la rând.

Domnul Comșa, domnul Scherer, domnul Moldovan...

Da, domnul Scherer conduce direcția a III-a, Moldovan Mihai este adjunct la direcția a II-a, Comșa a fost adjunct la direcția I și, în urma discuției care a avut loc în colectivul direcției, aceasta a optat ca domnul Comșa să fie șef de direcție. Dânsul era director adjunct înainte, nu ? Fusese numit în 1989 în această calitate.

Da, dar a fost secretar de partid al unei procuraturi care trimitea în instanță țăranii români care luau doi știuleți de porumb !

Domnul Comșa a fost secretar de partid vreo câteva luni în anul 1989.

Ştiţi că există procurori care vă acuză pe motivul că nici dumneavoastră nu aţi fost ales democratic, că alegerea dumneavoastră era nedemocratică în modul în care s-a făcut la început ?

Am auzit de lucrul acesta. Numai că numirea mea nu a fost făcută de comitetul de sprijin. Colectivul de sprijin născut pe 25 decembrie s-a format într-o şedinţă spontană, la care a participat un număr foarte mare de procurori. Comitetul de sprijin era iniţial format din 12 procurori şi acesta, în ceea ce mă priveşte, mi-a încredinţat în decembrie sarcina de a coordona. Numirea mea ca procuror general nu s-a făcut de către colectivul de sprijin, ci de către organismele revoluţionare, create ca urmare a victoriei.

Se spune că această numire este opera lui Dumitru Mazilu !

Eu ştiu că decretul de numire este semnat de domnul Ion Iliescu. Pe vremea aceea, numitul Mazilu îndeplinea funcţia de vicepreşedinte şi s-a ocupat cu prefacerea cadrelor. Ceea ce pot să vă spun este că eu nu l-am văzut în viaţa mea pe Dumitru Mazilu până atunci. Doar în momentul în care am fost chemat şi mi s-a spus că urmează să iau conducerea Procuraturii generale.

Domnule procuror general, care este moralul procurorilor în momentul de faţă ?

Deşi ne confruntăm cu o gamă de activităţi şi cu sarcini extrem de grele, aş putea spune că bună.

Am discutat cu mulţi procurori şi ei spuneau că vor să se retragă. Spun că nu mai pot, că întâmpină piedici în aflarea adevărului ! Ce părere aveţi despre acest fapt ?

Pentru că e foarte greu. Din decembrie muncim pe rupte şi este firesc ca un procuror care are 10-15 ani vechime să se ducă în avocatură, unde poate câştiga şi 20 000 dacă munceşte din greu.

Ştiţi că un procuror şi-a dat demisia. Noi am publicat-o. La conferinţa de presă aţi spus că Marian Valer a oferit revistei Expres *o demisie, iar dumneavoastră alta. Am verificat şi nu este adevărat. Aţi primit aceeaşi demisie.*

Marian Valer v-a trimis dumneavoastră demisia, iar la noi a venit după două săptămâni.

Deci este aceeaşi demisie ?

Da, dar după două săptămâni.

Asta pentru că nouă ne-a oferit-o personal, iar dumneavoastră v-a expediat-o prin poştă. Esenţiale mi se par dezvăluirile acestui procuror

privitoare la modul în care lucrează SRI și alte organisme în descoperirea adevărului.

Întâmpinăm mari greutăți în activitatea de cercetare. Dar să acuzi un organ că nu vrea să te ajute, că nu-ți oferă probe, din moment ce tu n-ai probe că el are probe, mi se pare... Toți avem greutăți la cercetări. Dar pot eu să acuz poliția că a rămas miliția de altădată, că nu ne oferă probe ?

De ce nu ?

Problema identificării oamenilor este fundamentală în rezolvarea tuturor dosarelor, și ale revoluției, și ale evenimentelor și celorlalte dosare de drept comun. Este o problemă care nu ține de procuratură. Este problema poliției.

Domnule procuror general, în ianuarie, februarie, martie, când ați fost întrebat de teroriști, ați cerut presei să nu se amestece în activitatea procuraturii. Ați spus că se cercetează și se instrumentează dosare. Au trecut nouă luni. Care este situația exactă a teroriștilor ?

Noi prin « teroriști » am înțeles persoane care au tras în populație.

Exact.

Indiferent că aparțineau armatei sau ministerului de Interne.

Indiferent. Și indiferent de faptul că, poate, aparent aparțineau uneia sau alteia din aceste instituții.

Corect. Atât că au tras în populație.

Care este situația lor ?

Ce vă pot spune eu este că aceste persoane care au tras în populație au fost deja trimise în judecată și condamnate de către tribunale și că problema asta a teroriștilor este încă neepuizată în momentul de față.

Vă ofer un număr din Expres *cu fragmente din dosarul întocmit de Comisia națională de anchetă de la Timișoara. El conține declarații vizavi de cei care au tras în populație la Timișoara și acum sunt liberi și chiar au fost avansați. Dosarul se află la dumneavoastră !*

Nu, dosarul în legătură cu Timișoara se află chiar la Timișoara, se judecă în momentul de față.

Nu m-ați înțeles, domnule procuror general. Este vorba de dosarul Comisiei naționale de anchetă. Vă rog să citiți atent și articolul !

Da, da, văd aici din documentul pe care mi-l prezentați că este vorba de generalul Gușă și de generalul Chițac.

E vorba de mai mulți.

Nu-l am. Eu vă repet că problema persoanelor care au tras în populație în intervalul 16-30 decembrie nu a fost epuizată. Noi am trimis în judecată persoane în legătură cu care există suficiente dovezi.

Dosarul comisiei amintite conține dovezi despre militari care au făcut acest lucru !

Există mai multe dosare în Timișoara. Ele se cercetează în momentul de față. Deci cercetările nu au fost încheiate.

Dar au fost începute ?

Da, sigur că da. Se lucrează pentru Timișoara, pentru Brăila, pentru Brașov, pentru Cluj.

Dar în conferința de presă mi-ați spus că dosarul de la Timișoara nu a sosit la dumneavoastră. Eu știu că da.

Care dosar ?

Dosarul Comisiei naționale de anchetă. E vorba de cei care nu sunt arestați, deși există declarații că au tras.

Cine ?

Persoane care au tras sau au condus represiunea. Chițac a fost un caz național.

Da, a fost un caz național, fără îndoială, sau presa l-a făcut un caz național.

A fost amintit și generalul Gușă.

Sigur.

Ca și generalul Topliceanu.

Exact.

Care este stadiul cercetărilor ?

În momentul de față, cercetările nu sunt terminate. Prin urmare, nu putem spune că Guşă, Chițac, Topliceanu sunt implicați, nici că nu sunt implicați în această reprimare.

Domnule procuror general, dar mi se pare nefiresc să fie judecat un pârlit de polițai din Sibiu. Era ridicol !

Asta a fost în primele zile.

Și să nu se instrumenteze cazuri care implicau mai multe victime.

Se instrumentează.

Dar au trecut nouă luni de zile ! Iertați-mă dar oamenii respectivi au fost și avansați. Unii poate că nici nu mai sunt în țară !

Domnule Nistorescu, faptul că unele persoane sunt avansate sau nu excede atribuțiile procuraturii. V-aș ruga ca în acest spirit de sinceritate în care decurge discuția noastră să înțelegeți că în momentul de față nu am ajuns încă la o concluzie în legătură cu participarea acestor persoane. Deci nu pot să spun că sunt vinovați sau că sunt nevinovați. Tot ce pot să vă spun este că organele procuraturii militare investighează fiecare eveniment. Noi avem 1 033 de morți în revoluție și peste 2 000 de răniți. Noi vrem să stabilim în ce condiții concrete au murit aceste persoane și în ce condiții concrete au fost rănite aceste persoane. Vrem să identificăm aceste împrejurări și să stabilim dacă, în legătură cu uciderea sau în legătură cu rănirea lor, sunt sau nu vinovate anumite persoane. Din nefericire.

Sunt vinovate anumite persoane din moment ce oamenii nu au fost omorâți sau răniți dintr-un OZN. Și trebuie să se găsească dovezi că aceste persoane au fost omorâte de cineva, din România sau din străinătate, din moment ce morții și răniții există pe teritoriul României. Dumneavoastră nu reușiți să dovediți !

Păi, asta încerc să vă explic. Că în momentul de față nu dispunem de un aparat propriu de investigație. Noi nu suntem detectivi. Adică am făcut acte de investigație care erau și sunt specifice altor organe. Cum au fost înainte organele Securității statului, cum sunt acum organele de poliție, care au sarcina să investigheze. Prin urmare, pentru noi, în momentul de față, important este să identificăm persoanele care au participat și să stabilim contribuția fiecăreia în parte.

Domnule procuror general, revin la dosarul Timișoara, care v-a fost trimis. El pune la îndemâna procuraturii declarații, mărturii, dovezi și unele recomandări utile.

Ce e cu dosarul ăsta ? E la noi ? (Cheamă-l pe generalul Dan.)

Noi avem o copie și consultarea dosarului poate fi utilă în munca procurorilor.

Ați putea să ne puneți la dispoziție acest dosar ?

Nu, pentru că el există la procuratură.

O să vină generalul Dan, să vedem. În legătură cu dosarele revoluției, alternativa pentru procuratură era fie trimiterea în judecată pe măsură ce se identifică probele și făptuitorii, fie să nu trimitem în judecată până nu cercetăm întregul ansamblu și atunci să-i trimitem pe toți odată. Noi am optat pentru prima alternativă.

De ce ?

Pentru că durata cercetărilor în aceste cauze este extrem de îndelungată. Pentru că, deşi am dat nenumărate anunţuri la presă, de exemplu, nimeni sau aproape nimeni nu s-a oferit să ne furnizeze informaţii. Noi am pornit această anchetă în condiţiile în care fusese desfiinţată Securitatea. Ea dispunea de datele şi de informaţiile necesare. Deci era organul de investigaţie. Singura modalitate pe care a avut-o procuratura a fost să stea de vorbă cu cât mai mulţi oameni. Numai la Bucureşti, până la începutul lunii aprilie, procurorii au stat de vorbă cu peste 15 000 de oameni. (Intră în încăpere şi generalul Dan.) Iată, de exemplu, ştim că, în noaptea de 21-22 decembrie, în Piaţa Universităţii au fost ucişi 48 de oameni şi au fost trimise la Jilava, după ce au fost molestate de organele de miliţie, aproximativ 1 200 de persoane. Noi am reuşit, pe baza unor registre existente la Jilava, să identificăm aproximativ 350. În urma unor anunţuri date în presă şi prin audieri, am reuşit până acum să avem identificate cam 700 de persoane. Există încă vreo 500 de persoane care nu s-au prezentat să ne ofere detalii în legătură cu împrejurările în care ei au ajuns la Jilava.

De ce n-au venit ?
Nu ştiu !

Nu se poate. Sunt 500 de oameni care tac.
Şi totuşi, nu s-au prezentat la anchetă.

În România domină încă frica. Poate că n-au venit pentru că au văzut că acei care i-au bătut se află pe poziţii.
Dumneavoastră, în calitate de ziarist, puteţi să avansaţi orice fel de ipoteză.

Dumneavoastră nu vă întrebaţi de ce ?
Mă întreb, dar nu pot să vă răspund fără să am dovada respectivă.

În legătură cu morţii de la Universitate există vreun criminal arestat ?
Nu ! Morţii de la Universitate au apărut în condiţii speciale. Adică nu toţi în acelaşi loc. În puncte diferite. Împuşcaţi în timpul nopţii. A doua zi, din iniţiativa celor care erau la conducere, străzile au fost spălate. Cadavrele au fost transportate la Institutul de Medicină Legală, unde au fost făcute constatări extrem de sumare. De exemplu – moarte prin împuşcare. Deci, în legătură cu noaptea de 21-22, avem 48 de morţi cu 48 de autori neidentificaţi.

Aveţi vreun indiciu că a fost vorba de persoane din afara României ?
Nu, deocamdată nu avem nici un indiciu că ar fi existat cetăţeni străini care să tragă în populaţie.

Asta înseamnă că vinovaţii trebuie să fie în rândul armatei, al Securităţii sau ai populaţiei civile.

Normal.

În ordine, vă formulez altfel întrebarea...

Un moment, să lămurim puţin. Acestea sunt versiuni de lucru. Dar eu vă spun nişte chestiuni care fac ancheta dificilă. Dacă tot ce s-a produs s-a produs prin împuşcare, noi, pentru a stabili bunăoară locul de unde s-a tras, ar trebui să avem o descriere medicală a traiectului glonţului prin corp. Vă dau numai nişte date. Deci, de la traiectul glonţului am putea să descoperim distanţa de la care s-a tras sau să facem aprecieri. În măsura în care pe haine sau pe corpul omului există aşa-numiţii factori secundari ai împuşcării, care ar atesta că s-a tras de la o distanţă mai mică sau mai mare.

Domnule procuror general, în cazul morţilor din decembrie aveţi aceste probe ?

Lucrul acesta nu există.

În ordine.

Actele medicale trebuiau, în mod normal, să conţină datele privind autopsia tuturor acestor cadavre, să ne ofere nişte elemente cât de cât obiective de la care să plecăm. Nu există asemenea date.

Nici astea ? În ordine.

Şi atunci, noi lucrăm în condiţii a căror dificultate este evidentă.

Vă pun altă întrebare. S-a desfiinţat Securitatea. Printr-un ordin, s-a înfiinţat SRI. Aţi verificat câţi oameni din fosta Securitate erau suspecţi de a fi culpabili în evenimentele din decembrie ? Asta pe lângă faptul că ar fi trebuit să ne ofere cineva un raport despre vinovăţia sau nevinovăţia lor înainte de revoluţie.

Dar nu este de competenţa noastră să verificăm asta.

Asta înseamnă că există posibilitatea ca ofiţeri culpabili din Securitate, atât înainte de revoluţie, cât şi în revoluţie, să facă parte acum din SRI ?

Teoretic, da !

Să ne întoarcem la terorişti. Care este situaţia în momentul de faţă ?

În afară de dosarele pe care le-am trimis în judecată ?

Câte asemenea dosare aţi trimis spre judecare ?

Domnul locotenet-colonel Stanca ne va pune la dispoziţie aceste date.

Terorişti, cadre de miliţie, de Securitate sau de armată care au tras în oameni. Câte ?

Aşa, terorişti la care ne gândeam toţi, cei care au tras din poziţii ascunse, cum e posibil şi în Piaţa Universităţii, pentru că morţii sunt izolaţi şi uciderea nu s-a făcut prin tragere de foc automat (în acest caz, ar fi fost mult mai mulţi morţi faţă de cât s-a tras), deci dintre cei care au tras (sunt indicii că s-a tras şi din Intercontinental în mulţimea care manifesta), din aceştia nu avem nici unul.

De ce n-aţi spus acest lucru mai repede ?

Acum este momentul să vă răspund.

Deci câţi terorişti aveţi în momentul de faţă ? Arestaţi, cu ancheta încheiată, deferiţi justiţiei spre judecare ?

Să dăm un telefon. Cheamă-l pe procurorul Stanca să vină cu dosarele. Noi am trimis în judecată mai multe persoane.

A venit domnul general Dan. Să ne întoarcem la dosarul Timişoara.

Domnule general, domnul Nistorescu întreabă de un dosar al Comisiei de la Timişoara. Unde e ?

Gen. Dan : Am primit materiale multe.

Unde se află acest dosar ?

Gen. Dan : Este la procuratura militară Timişoara. Sunt în el materiale de cercetare ale Comisiei guvernamentale, dar juridic nu au nici o valoare. Deci procurorul a trebuit să ia totul de la capăt.

Gh. Robu : Cu alte cuvinte, dacă un martor a fost ascultat de comisie şi a dat anumite relaţii, el va trebui obligatoriu reaudiat de procuror.

Ele conţin o uşurare a muncii procurorului.

Gen. Dan : Da, sigur că da. Dar să vă dau un exemplu. Silviu Brucan susţine că au fost 30 de terorişti libieni. Aceasta este o afirmaţie, dar ea nu poate constitui probă în dosar. Trebuie să o complinim cu alte probe. Unde, când, pentru ce, cum au venit. Deci un martor poate să ne spună ceva, dar procurorul trebuie să-l întrebe, pentru ca dosarul să reziste, unde te aflai, unde se afla cel care a tras, cine mai ştie această chestiune, care erau circumstanţele obiective, corespund relatărilor martorului sau nu. Deci toate aceste materiale de care vorbiţi, noi le considerăm materiale brute, cu titlu informativ.

Gh. Robu : Domnule general Dan, vă rog să-i spuneţi domnului Nistorescu câte obiective, câte dosare speciale, particulare avem noi în Timişoara. Să le enumeraţi, dosare în condiţiile în care s-a ucis sau s-a rănit un om. Nu sunt identice. Vă repet, nu sunt identice. Deci câte sunt în anchetă în momentul de faţă ?

Gen. Dan : Noi am început cercetările înainte de a primi dosarul Comisiei guvernamentale pentru că ăsta era obiectivul nostru, să facem lumină.

Gh. Robu : Deci, în Timişoara avem Piaţa Operei, Piaţa Libertăţii, Podul Decebal, Calea Girocului, Calea Ialomiţei şi altele.

Unde au murit ?

Gen. Dan : Nu am situaţia acum, dar au murit peste tot.

Gh. Robu : Dar cum e cu persoana aceea singură ?

Gen. Dan : Am să-i explic. Deci au murit mai mulţi în şapte locuri. Mai sunt altele, în care a murit câte un om sau oameni pe stradă pur şi simplu împuşcaţi nu se ştie de cine şi de unde, unde nu erau dispuse forţe de represiune. Pe lângă cele şapte locuri importante, mai sunt cel puţin zece locuri cu morţi, unde trebuie să lămurim cine l-a împuşcat pe om în stradă... sau pe un copil care mergea cu părinţii pe stradă.

Gh. Robu : Explicaţi chestiunea aceea din Piaţa Operei cu singurul împuşcat.

Gen. Dan : Mai este o chestiune cu caracter general. Această comisie nu a putut să-i audieze pe toţi militarii care au fost acolo, indiferent de grad şi funcţie, n-au fost identificaţi toţi răniţii şi audiaţi.

De ce ?

E vorba de sute şi sute pentru fiecare loc.

Şi se lucrează pentru acest lucru la Timişoara ?

Sigur că da. Noi până acum am făcut mii de audieri.

Gh. Robu : Vă rog să spuneţi ce efective avem noi la Timişoara !

Gen. Dan : Cinci procurori militari.

Gh. Robu : Deci cinci procurori militari de vreo trei luni, la început au fost trei.

Şi civili ?

N-au competenţă. Noi, la Timişoara, avem 24 de procurori civili. Noi nu ne justificăm acum în nici un fel, vrem să conturăm nişte date obiective. În afară de aceste dosare ale revoluţiei, noi avem o activitate curentă, oameni care fură, ucid, violează.

Dumnezeule, am impresia că vinovaţii sunt foarte departe !

Gen. Dan : Staţi puţin. Să vă spun povestea cu maiorul Sucală. Era în Piaţa Operei. Guşă nu avea nici o legătură cu punctul acesta de la catedrală. Se spune doar că Chiţac ar fi dat ordin să se tragă, să se arunce cu gaze lacrimogene. Nu s-a adeverit decât în legătură cu gazele lacrimogene, pentru că acolo erau dispozitivele ministerului de Interne şi nu se supuneau ordinelor lui Chiţac. El nu putea să dea ordine şi nici nu se

confirmă să le fi primit de la el. Dar sunt câţiva martori care afirmă că l-ar fi văzut pe acest maior de miliţie Sucală trăgând în oameni. Pe scări erau 200.

E reţinut în momentul de faţă ?

Gen. Dan : A fost reţinut şi am fost nevoiţi să-l punem în libertate. La comisie au declarat că l-au văzut trăgând, dar la procuror martorii au început să se îndoiască. Ziceau că l-au văzut cu pistolul-mitralieră, dar nu erau siguri că trăgea el. Trăgeau toţi şi cam aşa rezultă : că trăgea tot dispozitivul. Despre Sucală, doi oameni care spun că au fost împreună fac declaraţii total diferite. Or, pe treptele catedralei există un singur împuşcat în frunte. Rafalele automate au fost trase în sus, după cum spun ceilalţi. Nu puteam considera că s-a tras cu arme automate în cei 200-300 de oameni. E o problemă cu proba materială. Putem considera că glonţul lui Sucală l-a ucis pe acel băiat ? De la cine a plecat acel glonţ ? Concluzia, cel puţin ca ipoteză, este că băiatul n-a fost împuşcat de cei care trăgeau rafale automate, care se confirmă că au fost pe deasupra mulţimii. Sunt urme şi în zidul catedralei.

Nu mi-aţi spus numărul teroriştilor arestaţi şi judecaţi.

Gh. Robu : Au fost... 32 de persoane pentru omor, complicitate sau instigare la omor.

Câţi au fost judecaţi ?

E vorba de terorişti sau de persoane din armată ?

Păi, ne-am înţeles că pe toţi cei care au tras în populaţie, indiferent ce fel de haine aveau, îi considerăm teroriști.

Au venit îmbrăcaţi în costume speciale, circulau pe ziduri.

Câte din aceste 32 de persoane aparţin armatei, câte ministerului de Interne şi câte sunt din populaţia civilă ?

Repet, chestiunea nu este încheiată.

V-am întrebat în legătură cu cei 32.

Da, da, să văd dosarul. Da, 29 sunt din fostul minister de Interne, 2 din armată şi un civil.

Câţi din cei 29 sunt securişti ?

În proporţie de 90 % din cei trimişi în judecată sunt foşti lucrători din ministerul de Interne. Deci o mare parte din cei care au tras au fost din Interne. Până acum.

La Otopeni au mai murit vreo 45 de oameni din greşeală.

Poate fi vorba de o eroare, dar cazul nu este încă soluţionat.

Chiar dacă este vorba de o eroare, există și omorul din culpă. Cine a greșit, chiar și în meseria de militar, plătește cu vârf și îndesat în cazul decesului.

Va trebui să stabilim fără dubii în ce măsură neîndeplinirea unor atribuțiuni strict prevăzute în regulamente intră în raport de cauzalitate cu uciderea acestor persoane. Va trebui să constatăm în ce a constat starea confuzională. În ce a constat dezinformarea și, în general, trebuie să facem lumină asupra împrejurării în care au fost ucise aceste persoane.

Domnule procuror general, după nouă luni tot mai vorbim la viitor !

Nu ne putem pronunța înainte de administrarea tuturor probelor. Nu suntem detectivi și nici nu avem o rețea de informatori.

Domnule procuror general, știți că au dispărut sume enorme din Comitetul Central în 22-23 decembrie ?

N-am avut sesizare în sensul acesta.

Cum explicați comunicatul procuraturii, dat pe data de 12 iunie, prin care ați cerut guvernului și ministerului de Interne curățirea Pieței Universității, câtă vreme combaterea corupției, a speculei și a altor asemenea forme apărute la periferia unui fenomen politic era treaba poliției, deci nu a dumneavoastră ?

Ce se întâmplă ? Procuratura are ca sarcină principală supravegherea respectării legii de către toate organele. Deci și în legătură cu activitatea desfășurată de poliție, procurorul poate să sesizeze aspecte de nelegalitate. Există o stare de fapt, blocarea circulației, ceea ce a dus la tulburări grave în legătură cu traficul.

Sper că faceți o distincție între Piața Universității din punctul de vedere politic și fenomenele antisociale care au apărut în vecinătate. Țiganii și bișnițarii au apărut și în 1978, când apele Dâmboviței erau gata să iasă din matcă. Vindeau pentru soldați, pentru gură-cască. La Universitate era un fapt politic, o demonstrație.

Noaptea nu era demonstrație. Demonstrațiile erau seara, iar noaptea rămânea nu știu cine. În plus, demonstrațiile se fac într-un cadru legal, au un anume spațiu, un traseu, o oră. Cu o demonstrație sau în numele ideii de demonstrație, nu se poate bloca o arteră de circulație fie în centru, fie la periferie. Faptul de a bloca strada, de a ține discursuri la 12 noaptea, de a cânta la o asemenea oră sunt acte cu caracter infracțional, n-au nici un fel de legătură cu politica sau nepolitica sau cum vreți dumneavoastră.

Domnule procuror general...

Dați-mi voie să continuu. Procuratura, ca urmare a sesizărilor primite, a telefoanelor nenumărate, note informative ale poliției (de altfel,

chestiunea era de notorietate), a cerut guvernului să întreprindă nu o evacuare a pieţei, cum se spune...

Cum s-a produs !

Nu ştiu. A cerut, mă rog, să întreprindă măsurile legale pentru a se intra în regimul regulilor de drept.

De ce nu a cerut Procuratura generală în ziua de 14 ca poliţia să intervină pentru reinstaurarea ordinii de drept la momentul în care minerii comiteau acte de violenţă ?

Aşa cum procuratura a cerut poliţiei în data de 12, a cerut şi în data de 13 şi de 14.

N-a auzit nimeni solicitările procuraturii în data de 14.

Sigur că nu le-am expediat adrese şi nici măcar nu trebuia să le cerem noi să facă lucrul acesta, deoarece stabilirea ordinii era o chestiune care îi privea pe ei, numai că în momentele din 13-14-15 şi, de altfel, şi în momentele din august (dar aici mai puţin palpabil), organele de poliţie s-au dovedit cu totul ineficiente în realizarea atribuţiilor lor de serviciu.

Cum « ineficiente », când poliţia a condus la Expres *minerii în data de 15 ?! E o contradicţie în asta. Dumneavoatră în 12 aţi cerut un fapt legal.*

Da !

Dar în 13-14, când poliţia era de aceeaşi parte în comiterea de violenţe, sub pretextul că era neputincioasă, n-aţi mai cerut respectarea ordinii de drept şi apărarea cetăţenilor.

În 13 poliţia a fost violentă ?

Da, la ora 4 dimineaţă, la evacuare, a folosit violenţa. Eu am văzut transmisiile posturilor de televiziune străine.

În 14, procuratura nu avea cum să ştie ce se întâmplă în stradă. Noi eram la muncă. Nu umblam pe stradă.

Pot să comit o obrăznicie. Nu ştiaţi ce se întâmplă în Piaţa Universităţii, în 200 de metri de procuratură, cum nu ştie nici Iulian Vlad sau Postelnicu ce se întâmplă la Timişoara. Nu s-a sesizat nimeni că în 14 au loc acte de violenţă în Piaţa Universităţii ?

În 14 nu !

Nu cred. Se auzeau urletele până în Procuratura generală. Nu puteaţi ajunge cu elicopterul de serviciu. N-au fost plângeri ?

Noi avem în momentul de faţă 46 de plângeri depuse de cetăţeni ulterior în legătură cu actele de violenţă comise împotriva lor.

Dar 46 de oameni sunt deja mulți. A fost deci un fenomen.
Pe care îl cercetăm.

Se producea deci în România un fenomen de care procuratura era străină. Nu știa nimic.
Nu aveam de unde să știm.

Nu se poate. Nu vă crede nimeni.
Procuratura nu poate să iasă pe stradă și să facă ea ordine cu propriii ei oameni.

De ce n-ați cerut ministerului de Interne, guvernului, președintelui să se respecte legea, să fie apărată integritatea cetățenilor ? Ați cerut sau n-ați cerut ?
Nu era nevoie să cerem.

De ce nu era nevoie ?
Pentru că ministerul de Interne știa cum trebuie să acționeze.

Știa și înainte și n-a făcut-o.
Păi, noi, dacă am cerut în 13 respectarea legalității, chestiunea aceasta nu era valabilă doar pentru 24 sau 48 de ore, era o chestiune de durată. Noi am cerut să se respecte legea și pe 13, și pe 14-15, și mai târziu, chiar și în ziua de astăzi. Mi se pare destul de clar.

Deci nu avea loc în 14, în Piața Universității, o nerespectare a legii ?
Cum adică « avea loc o nerespectare a legalității » ?

Erau bătuți cetățenii de pe stradă.
Dar procurorul nu este organ de constatare a...

Deci nu știați sau nu puteați face nimic. Tot nu înțeleg.
Ulterior am primit plângeri. Am mai făcut și altceva, deși nu trebuia să facem noi. Am organizat un colectiv de procurori care s-a dus prin spitale să-i identifice pe toți cei care au fost agresați. Toate aceste persoane au fost reținute, adică reținute în scris, au fost consemnate, și urmează investigații și cercetări în legătură cu data și locul în care au fost agresate. Facem cercetări și în legătură cu atacarea sediilor partidelor, ale unor ziare, dar, repet, și v-aș ruga să înțelegeți, asemenea cercetări nu cad în sarcina procurorului. Noi dispunem să se facă aceste cercetări, dosarele ni se înaintează și verificăm dacă soluțiile care se propun prin referatele poliției sunt corecte.

Și iar așteptăm rezultatul și, peste câteva luni, aflăm că lipsesc unele probe și minerii violenți nu mai pot fi identificați.

E o imagine greșită acum că de tot ce se întâmplă în România este vinovată procuratura.

N-am spus asta. Nu numai procuratura, ci și celelalte organisme care nu funcționează. În virtutea cărei legi ați acceptat ca simpli cetățeni să fie « internați » în 14-15 într-o unitate militară ?

S-a acționat acolo pentru a se înlătura pericolele care decurgeau din manifestările care au avut o expresie virulentă.

Cu ce drept ați acceptat încălcarea legalității ? Sau de ce n-ați protestat împotriva încălcării legalității ? Cum să fie reținuți cetățenii într-o unitate militară ?

Nu a făcut procuratura acest lucru. N-a ordonat procurorul, ci au fost îndepărtați oameni din zonele fierbinți.

Și apoi reținuți săptămâni fără temei legal.

Noi cercetăm în continuare.

Există dovezi că la 13-14-15 ar fi acționat grupări teroriste, fasciste, legionare sau extremiste ? Sau măcar indicii referitoare la o asemenea acuzație făcută public de președinte ?

În momentul de față nu avem date că ar fi fost un partid sau vreo organizație extremistă.

De ce nu i-ați întrebat pe cei care au făcut aceste afirmații ? Poate aveau dovezi ?

Cercetările nu sunt încheiate, știți foarte bine.

SRI v-a pus la dispoziție dovezi că ar fi vorba de legionari sau extremiști ?

SRI nu ne-a pus la dispoziție niciodată nici o informație sub acest aspect.

Ce-ați făcut în cazul procurorului Gheorghe Iancu, bătut de mineri ?

Am auzit și eu de cazul procurorului Iancu, care nu mai lucrează acum la Procuratura generală. Nu s-a adresat cu nici o plângere. Deși am stat atunci de vorbă cu Gheorghe Iancu. Nu mi-a prezentat vreun act că i s-ar fi fracturat ambele brațe.

În condițiile de față, urmărirea se face fără plângere prealabilă – zice legea.

De ce ?

Pentru că este vorba de ultraj !

Ultrajul nu poate fi realizat decât atunci când funcţionarul public se află în exerciţiul funcţiunii. Fostul procuror Iancu nu mi-a spus că ar fi avut o anume misiune, că ar fi acţionat în cadrul unei însărcinări.

El a intervenit când nişte mineri băteau o femeie.

Nu mi-a explicat circumstanţele concrete în care s-au întâmplat faptele.

N-aţi avut o discuţie cu el ?

L-am văzut doar, dar n-a venit la mine să reclame agresiunea.

Deci el discută cu procurorii din Procuratura generală, dar nu comunică şi cu dumneavoastră într-un caz grav.

Cu mine n-a comunicat !

De ce ?

Nu ştiu !

Credeţi că poate avea loc o democratizare a activităţii procuraturii şi o sporire a eficienţei ei fără un dialog real cu procurorii ?

Nu, în nici un caz. Dar dialogul ăsta îl facem...

La redacţie s-au prezentat procurori care afirmă că acest dialog nu are loc în cadrul procuraturii !

Să-i strângem într-o zi pe toţi procurorii de aici şi să veniţi dumneavoastră să le puneţi această întrebare.

Mă refer inclusiv la sindicatul procurorilor !

Mai precis, acest sindicat nu este al procurorilor, pentru că majoritatea membrilor de sindicat au fost dactilografe şi secretare. Cred că sunt foarte puţini procurori. Nu au dat un tabel cu membrii. Majoritatea fac parte din personalul administrativ care a fost foarte nemulţumit pentru că procurorilor li s-au mărit lefurile iar lor nu, ca şi cum asta depindea de conducerea procuraturii. Deci, pentru a câştiga aderenţi, folosindu-se de mijloacele de transport, de bufetul procuraturii, ei au procurat din comerţ produse din import, ciocolată, bomboane etc., şi le-au dat la bufet. Sindicaliştii s-au postat în faţa bufetului şi au zis, cine este membru cumpără bomboane şi ciocolată, cine nu, nu. Lucrul acesta creează o stare de spirit nesatisfăcătoare în rândul procurorilor, al unor membri de sindicat. În momentul de faţă, organizaţia sindicală nu a mai luat contact cu conducerea Procuraturii generale. Ne-am mutat în alt local, aş fi curios ce a făcut sindicatul, care era obligat să se intereseze de condiţiile de muncă. Nu a avut iniţiativa nici să mute scaunele...

Domnule procuror general, mă văd obligat să trec mai departe. Din punct de vedere legal, către cine se face o sesizare privind activitatea SRI ?

Depinde ce sesizare !

Modul de exercitare a atribuțiilor.

Adică concret, nu putem...

Faptul că un ofițer SRI m-a bătut, să zicem. Că acest serviciu și-a depășit atribuțiile pentru care a fost creat.

Se poate adresa și procuraturii.

Militare sau civile ?

Depinde de calitatea celui de la SRI. El poate să fie ofițer sau civil.

Cine îmi garantează mie, ca simplu cetățean, că acest organism funcționează și respectă democrația, că nu mai lucrează în stilul fostului aparat de represiune, de la care a luat majoritatea oamenilor ? Cine veghează ca acest lucru să nu se mai întâmple atâta vreme cât centralele de ascultare funcționează ? Că acest organism nu abuzează, că nu folosește informațiile în scopuri politice, în jocul de putere ? Cine îmi garantează mie că acest organism, în numele apărării intereselor României, nu-i ascultă pe țărăniști sau pe cutare partid pentru a oferi un avantaj, să zicem, FSN-ului ?

SRI răspunde pentru întreaga activitate în fața CPUN, iar după alegeri în fața Parlamentului.

Dar el se subordonează direct președintelui, conform decretului semnat de președinte, care și-a atribuit singur acest organism.

Da, dar răspunde pentru întreaga sa activitate în fața Parlamentului, și Parlamentul României trebuie să vă garanteze acest lucru.

Iacă, eu nu sunt mulțumit de cum îmi apără Parlamentul acest drept. Ce mă fac ?

Dacă cineva are sesizări... Probe negative nu se pot face. Se pot face numai probe pozitive. Eu nu pot să probez că un fapt nu se face, ci trebuie să probez contrariul lui. Dacă a vândut informații...

Domnule procuror general, îmi puteți indica vreo clădire în care acest serviciu își desfășoară activitatea și care să fie marcată public ? Nu mă refer la sediu.

Nu !

Deci în toate locurile în care ei lucrează ce se întâmplă ?

Eu nu am trecut prin oraș ca să văd o clădire cu steaua aia a SRI !

Acest organism are dreptul să rețină acte, să poarte arme, să perchiziționeze, să asculte ?

Nu !

Și totuși, a făcut-o !

S-ar putea să se fi întâmplat. Poate pe la început.

Mai nou, dețin și arme. Deși decretul de înființare nu prevede grupul de luptă antiteroristă, înarmat până în dinți, poartă pe haine trei litere : SRI.

N-am știut.

Sunteți procuror general. Vă mai întreb o dată. Cine îmi garantează mie că acest serviciu nu comite abuzuri, nu mă ascultă ? Nu pe mine, că mă poate asculta, dar, în principiu, pe cetățean ?

Există un act de înființare, prin care Parlamentul răspunde. Mergem la Parlament, la secretarul sau la președintele Adunării Deputaților sau al Senatului și întrebăm cine se ocupă de comisia pentru apărare. Cineva trebuie să se ocupe !

A fost desființată Securitatea. Există suspiciuni ale procuraturii că o serie de foști ofițeri de Securitate au tras asupra populației ?

Nu există. Atâta timp cât nu ai probe, prezumția de nevinovăție funcționează.

Deci nu există nici un ofițer de Securitate reținut ?

Ba da.

Din cele 32 de persoane trimise în judecată, câți sunt ofițeri de Securitate ?

29 sunt din fostul minister de Interne.

Deci au fost, și suspiciunea noastră se întemeiază pe ceva. Deci, dacă a fost desființată Securitatea și reînființat SRI cu foști ofițeri ai Securității și ai contrainformațiilor militare, nu cumva printre ei se află și oameni care în decembrie au apăsat pe trăgaci ? S-a făcut o verificare ?

Probabil a făcut-o organul lor de cadre.

Altcineva nu ? S-au verificat ei între ei ?

Eu, în calitatea mea de procuror general, nu vă pot spune cine a făcut această verificare. Vă pot spune că noi nu am făcut-o. Dacă vom descoperi că unul care a tras în populație sau a făcut alte abuzuri se află acum în SRI, nimic nu ne împiedică să-l trimitem în judecată. De altfel, o să vedeți, noi o să trimitem în judecată și din ăștia, nu chiar din SRI, din altă parte, dar tot cu munci informative.

Ați întreprins vreo cercetare vizavi de vânzarea în străinătate în stil de bișnițar a filmului « istoric » cu executarea familiei Ceaușescu ?

Nu, n-am făcut.

Există în legile românești un paragraf care condamnă instigarea la șovinism, violență, ură de rasă ?

Există !

Dumneavoastră, atacat de România mare, *riscați să pierdeți din vedere acest lucru. Pe noi nu ne interesează calomniile făcute de această revistă, întrucât cine vrea se apără în justiție. Dar ne interesează ce măsuri ați luat în fața acestui val de propagandă șovină, naționalistă. El poate, prin sporirea tensiunii, provoca noi violențe.*

Ne dați o idee.

Ideea aceasta vă este dată de legile României.

Dar când văd eu într-un ziar unguresc din Ardeal harta României cu un animal, nu pot spune ce animal, îmbrăcat în costum național românesc, cu o mână cerșind și cu alta nu știu ce făcând...

E aceeași poveste. Doar 2-3 ani, cât prevede legea.

Sau o societate ungurească, care își pune ca emblemă Transilvania.

Domnule procuror general, ca să nu ajungem la conflicte ca și acelea care au loc pe motive etnice între triburi din copaci diferiți, e suficient să aplicați legea.

Este o sugestie.

Dacă le tolerați românilor excese și ungurilor aceleași excese, vom ajunge unde nu vrem să ajungem. Dumneavoastră știți că un tipograf mi-a arătat o copie după articolul unui nenorocit care scrie că armatele române au ajuns de două ori la Budapesta și, dacă este nevoie, vor ajunge și a treia oară ? Din fericire, n-a apărut !

Nu știu. Îi vom însărcina pe cei de la presă – din păcate, acest serviciu al procuraturii este foarte mic – să întocmească un documentar.

Realizați faptul că de la Revoluție până acum procuratura a traversat o perioadă din care a ieșit cu prestigiul șifonat ?

A traversat o perioadă foarte grea. În al doilea rând, a fost singură. N-am avut nici un ajutor în investigarea cazurilor.

Reproșați public poliției faptul de a nu vă fi ajutat ?

Nu e vorba de reproș, ci de a constata obiectiv niște lucruri.

Se mai bate la poliţie ?
Din câte ştiu eu, nu. Ar fi aberant să se mai întâmple asta.

Dar cei reţinuţi la Măgurele după 14-15 spun că au fost bătuţi.
Or fi hoţii de drept comun sau tâlharii. Procuratura intervine în cazul unor sesizări. Dar n-am primit. S-a spus şi faptul că procuratura este organul de represiune şi că trebuie să dispară. Este o aberaţie. Vă întreb, ce a făcut procuratura ca organ de represiune ? Am trimis în judecată. Păi, atunci instanţele care au condamnat de ce nu sunt organe de represiune ? Noi am făcut propunerea, dar cei care au condamnat ce-au făcut ? De ce n-au nici în clin, nici în mânecă cu discuţia aceasta şi celelalte instituţii care concură la actul de justiţie ?

V-am mai întrebat despre moralul procurorilor. Este el scăzut sau nu ?
Nu !

Mă tem că viaţa ar putea să vă rezerve surprize.

Adio, domnule procuror general !
(În loc de ultima întrebare)

Până la cea mai spectaculoasă cădere politică de la sfârşitul acestui mileniu (între 16 şi 25 decembrie), în România au fost ucişi 1 033 de oameni şi 2 000 au fost răniţi. Cu înfrigurare, un popor întreg, preţ de câteva luni, v-a întrebat unde sunt vinovaţii. Aţi spus că aveţi nevoie de linişte pentru a cerceta. Acum spuneţi că nu există probe. Că teroriştii au şters urmele. După nouă luni, ne spuneţi un adevăr care ne paralizează. Că majoritatea criminalilor din cele 1 033 de cazuri sunt liberi. Că majoritatea vinovaţilor pentru cele 2 000 de răniri sunt liberi sau se cercetează. V-am întrebat de dosarul Timişoara pentru că îl cunoaşteţi şi pentru că procurorii militari, după ce au avut confirmarea unor declaraţii date în faţa Comisiei naţionale de anchetă, nu au arestat pe nimeni. O îmbrăţişare a criminalilor cu martorii n-ar face decât să prelungească agonia societăţii româneşti. Uneori vă suspectam că nu aţi putut afla adevărul. Pe măsură ce rezultatele cercetărilor ies la iveală, începe să se contureze şi altceva. Acum, când urmele crimelor încep să se şteargă din memoria mulţimii – singura instanţă care mai provoacă teama autorităţilor româneşti –, şi dumneavoastră, şi preşedintele ţării ne spuneţi că nu ştiţi nimic de terorişti, că dovezile crimelor au dispărut. Pentru o activitate în care n-aţi obţinut decât o coabitare între criminali, martori şi victime, un amar dar democratic şi sincer adio !

Nr. 43, 44, 45 / 1990 / *Dialoguri incomode*

« Nu SRI-ul, ci poşta ne cotrobăie prin scrisori »

[Interviu cu Virgil Măgureanu]

Domnul Virgil Măgureanu, directorul SRI, continuă să răspundă altor întrebări ale *Expresului*

Noi am fost tot timpul în ochii opiniei publice

Vă supuneam atenţiei faptul că ni se citeşte corespondenţa, că ne dispar scrisorile din plicuri.

Am beneficiat, în ghilimele, de acuzaţiile aduse prin intermediul ziarului dumneavoastră cum că SRI a trecut din nou la controlul corespondenţei. Bine era, pentru o bună conlucrare şi o corectă informare a opiniei, să ne întrebaţi pe noi înainte despre faptul acesta extrem de reprobabil şi în mod flagrant negativ vizavi de principiile democraţiei noastre. Era bine să ne întrebaţi pentru că noi am cercetat şi vreau să vă spun că, la ora actuală, SRI nu are un asemenea organism cu îndreptăţiri sau cu sarcini în controlul corespondenţei.

Eu m-am plâns şi la procuratură. Cine putea face un asemenea lucru ? Vin duşmanii României să ne citească scrisorile ?

Explicaţia este mult prea banală. Deţinem date certe, pe care vi le poate confirma şi cel care se ocupă cu diriguirea poştelor, că personalul (o mică parte din el) a început să aibă un comportament totalmente ilegitim. Cotrobăie prin scrisori în speranţa găsirii de valori. S-au confirmat asemenea cazuri. Unele dintre ele sunt făcute publice. Unii au şi fost trimişi în judecată. Credeam că ştiţi despre acest lucru. Apoi nu este deloc exclusă o campanie de denigrare a SRI dirijată în mod deliberat. S-ar putea ca unii să deschidă scrisorile pentru a arunca vina asupra noastră. E un tratament pe cât de dubios, pe atât de superficial. Noi putem dovedi uşor că nu avem de-a face cu deschiderea corespondenţei.

Ce ne puteţi spune despre serviciul de citire a corespondenţei care s-a mutat din Giuleşti pe Aleea Tonola ?

Noi am dezafectat locul unde se făcea altădată cenzurarea corespondenţei şi l-am predat poştelor. Puteţi verifica.

Atelierele de producere...

Dar am eu o întrebare acum. De ce totuşi, înainte de a se trece la acuzaţia că se ascultă telefoanele şi se cenzurează corespondenţa, ambele anticonstituţionale, de ce nu s-a făcut o simplă întrebare la SRI ?

Deoarece pentru cetăţenii români un răspuns de la dumneavoastră încă nu reprezintă un răspuns !

Eu am pus o întrebare, domnule Nistorescu, şi doresc un răspuns ! De ce nu ne-aţi întrebat şi pe noi înainte de a scrie aceste lucruri ?

Pentru că deschiderea corespondenţei a avut loc, iar răspunsul dumneavoastră nu este o garanţie. Noi avem nevoie de răspunsul unui for credibil, al unei comisii a Parlamentului care să ne comunice că SRI nu citeşte corespondenţa şi nu ascultă telefoanele.

Atunci de ce ne-aţi atribuit-o nouă ? Că faptele se produc confirm şi eu, dar lucrul i se poate atribui unui organism numai prin faptul că ai bănuieli că el ar putea face aşa ceva ? Asta vă întreb pentru a avea siguranţa unei sinceităţi şi a unui *fair-play* de ambele părţi.

Hâm...

Aştept un răspuns !

În momentul în care primesc plicuri fără scrisori, în momentul în care, în timpul unui interviu cu un post de radio străin, îmi moare brusc telefonul pentru zece minute, în momentul în care un ofiţer de la SRI se interesează de noi, în momentul în care aflu că lucrătorii de la cenzurarea corespondenţei se mută de la vechiul sediu în Aleea Tonola, în momentul în care redactori de la Expres *sunt reţinuţi în timp ce fotografiau o clădire a fostei Securităţi pentru a afla ce se petrece înăuntru, dumneavoastră la cine voiaţi să mă gândesc ?*

Astea nu constituie dovezi, vă rog să nu vă supăraţi !

Oferiţi-mi dumneavoastră dovada că SRI nu face acest lucru ! Ce comisie a controlat Serviciul Român de Informaţii în afară de dumneavoastră ?

Controlul asupra Serviciului Român de Informaţii, după părerea mea, a fost continuu.

Cine l-a făcut ?

E adevărat că un asemenea control şi, ca să zicem aşa, chemarea la ordine pentru activitatea sa n-au fost făcute neapărat prin intermediul Parlamenului. Dar noi am fost tot timpul în ochii opiniei publice.

Ei, vedeţi, eu, adică noi avem nevoie de răspunsul unui organism, al comisiei parlamentare care controlează SRI.

La comisia parlamentară am fost chemat, de mai multe ori chiar, și am dat amănunte. E vorba de această comisie care analizează evenimentele din 13-15 iunie. Acolo am dat mai multe rapoarte și vreau să spun că am ținut o permanentă legătură cu diverși factori din Parlament. Nemaispunând că cei care ne oblăduiesc acolo, comisia pentru apărare și conducătorii acestei comisii, vin frecvent aici să ne întrebe de una sau de alta.

Un control sistematic al Parlamentului n-a existat

Există rezultatele unui control al comisiei parlamentare în unitățile SRI ?

Domnule Nistorescu, noi am prezentat rapoartele acestea în mod repetat.

Eu vorbesc de un control, nu de un raport al dumneavoastră !

Un control privind ce ?

Activitatea SRI !

...

Pentru că, dacă nouă comisia parlamentară ne spune că SRI nu încalcă regulile de funcționare, nu încalcă asta și asta, a făcut următoarele greșeli privind selecționarea unor oameni, eu cred doar în această comisie parlamentară. Până în momentul de față, deși au fost exprimate destule suspiciuni, noi nu avem un raport al comisiei de apărare privind activitatea SRI și înlăturarea posibilității ca libertățile cetățenești să nu mai fie încălcate.

Eu vă confirm din nou că preocuparea celor de la Parlament care ne dirijează activitatea a fost continuă de la înființare. Nu știu dacă cunoașteți că primul birou pe care directorul SRI l-a avut a fost chiar în incinta Parlamentului. Acolo am făcut și primele întâlniri cu presa, care atunci au fost destul de frecvente. Rapoarte despre propria noastră activitate către președinte și către Parlament am dat în mai multe rânduri. Dacă ați dori să spuneți, de exemplu, o activitate de control privind structurile existente și control de către o echipă care în mod sistematic să verifice toate aspectele activității, un asemenea control nu s-a realizat încă. Dar diverse forme ale activității noastre au fost tot timpul în atenția opiniei publice. Nu s-a lucrat pe furiș, cum se crede, nici nu s-a lucrat în afara oricărei posibilități de control.

Să zicem că eu vă cred, dar cetățenii țării au nevoie de confirmarea unui organism democratic și independent.

Veți avea această confirmare. Pentru a confirma ceea ce v-am spus eu, v-aș ruga să vă adresați și celor de la comisia 13-15 iunie și să întrebați de modul nostru de raportare față de acele evenimente. Și materialele pe care le-am pus la îndemână și care reflectă propria noastră activitate, și atitudinea vizavi de presă, și atitudinea față de diverși parlamentari. La întrebarea pusă de dumneavoastă dacă acest control a fost dus până la capăt, apreciez că poate fi extins până la a asigura orice surpriză negativă în activitatea noastră. Cu asta sunt de acord. Cred că putem însă să facem mult și vă informez cu asta că pe data de 1 noiembrie sunt chemat în fața Parlamentului unde, cu acest prilej, vom avea un raport. Va fi o interpelare publică pe tema activității noastre de la început până acum.

A existat un atelier al Securității de produs aparatură electronică de supraveghere. Ce s-a întâmplat cu el ?

Nu este un atelier.

Un atelier de microproducție !

Este o secție specială, care produce într-adevăr anume genuri de aparatură necesară diferitelor testări în activitatea specifică.

Nu era aparatură de testare, era aparatură de ascultare, folosită și în alte scopuri.

Toate genurile de activități ale fostei Securități au fost înlăturate

Exact. Această aparatură a fost complet dezafectată. Apropo de Tonola, de care ați pomenit, aparatura este pusă sub sigiliu și, vă repet, ascultări de către noi de la înființare nu s-au făcut. Toate aparatele din sediile centrale și din teritoriu sunt încă sigilate și se poate verifica. Cereți confirmarea celor de la armată sub oblăduirea cărora este și acum această aparatură, nu pentru că este necesar să avem martori, ci doar pentru că este legitim, și știți chiar din partea celor care au preluat că se confirmă această conservare a aparaturii în scopul dezafectării sale, că toate genurile de activități ale fostei Securități care într-un fel sau altul aduceau o atingere drepturilor cetățenești, toate acestea au fost înlăturate. La Tonola, ca să vă dau în premieră o informație, vrem să ne facem un spital și o policlinică. Revenind la unitatea de care m-ați întrebat, acolo sunt niște specialiști de înaltă clasă și noi sperăm ca, odată cu satisfacerea unor necesități specifice noii noastre activități, să putem produce pentru țară și cu bune resurse valutare o serie întreagă de lucruri care n-au nici o legătură cu domeniul nostru de activitate. Am preluat totuși această secție pentru că este un personal format, pentru că este pe de-a-ntregul în afara

oricărei activităţi de acest gen şi n-are nici o legătură cu ceea ce făceau foştii securişti. Aceştia erau specialişti în domeniul tehnic şi atâta tot.

A fost vreo comisie parlamentară la sediile dumneavoastră din teritoriu, în Bucureşti, în fostele clădiri ale Securităţii pe care le-aţi preluat ?

Nu ! În privinţa asta aş fi avut nevoie de sprijin, fiindcă spaţiile... Noi ne pregătim să evacuăm toate spaţiile care au avut legătură cu activităţi compromiţătoare. Le-am şi pus la dispoziţie public şi vrem să facem schimb. La ora actuală se desfăşoară un asemenea schimb.

Aş putea face o vizită în aceste locuri ?

Da, puteţi. Unde adică... În noile spaţii în care aspirăm să ne mutăm ?

Nu, în cele vechi !

Da, de ce nu, da...

SRI – titular de plan

Ce fonduri aţi primit la înfiinţarea SRI ?

Domnule, aceasta este şi situaţia prezentă. Fondurile care s-au atribuit unei funcţionări pentru început s-au alocat SRI prin intermediul armatei. Noi suntem încă cobugetari acolo şi urmează ca, odată cu trecerea legii propriei noastre funcţionări prin Parlament, să devenim titulari de plan începând cu anul următor. Şi atuncea...

Şi armata este întreţinută din banii noştri, ai cetăţenilor. Cred că avem dreptul să ştim cât cheltuiţi pentru a apăra statul român.

Da, eu cred că aveţi dreptul să ştiţi acest lucru şi îmi permiteţi să mă amân doar cu câteva zile, până în momentul în care se vor pronunţa asupra cuantumului acestor fonduri cei care sunt îndreptăţiţi să o facă – Parlamentul.

Aveţi alocate şi fonduri în valută ?

Prea puţine, din păcate, întrucât, un aspect pe care l-am făcut cunoscut parlamentarilor care m-au întrebat, noi am rămas aproape complet fără dotare şi o parte din aceste componente ne-ar fi necesare să fie aduse din afară. De pildă, cele referitoare la activităţi antiteroriste.

Aţi luat contact cu vreun serviciu de informaţii străin ?

La alcătuirea structurilor noastre, a modului de funcţionare, am ţinut seama de cele mai semnificative exemple de acest fel din funcţionarea organismelor din principalele ţări democratice, SUA, Canada, ţările europene. Toate au fost studiate înainte.

Aveți un model în vreunul din directorii agențiilor străine de informații ?

Nu pot să am un model, câtă vreme nu-i cunosc pe nici unul din ei. Dar ne străduim să avem asemenea contacte.

N-ați făcut schimburi de experiență cu nici un fel de serviciu străin ?

Până în prezent, nu, dar primul cu care vom avea asemenea contacte este conducătorul serviciului similar din Turcia.

Am depus oarecari eforturi să am o întâlnire cu șeful CIA

Eu mă gândeam la SUA...

Domnule Nistorescu, eu am depus oarecari eforturi să am o întâlnire cu William Webster, șeful CIA, dar, așa, pentru că m-ați întrebat, modelul favorit în ceea ce privește structurile și modul de funcționare a fost cel canadian, care a întrunit calități și structuri de funcționare specifice mai tuturor celor care sunt pe rol în țările democratice.

Vedeți, mai toate aceste servicii nu prea au mâinile curate și nici nu se bucură de simpatia și respectul populației din țările respective.

Am s-o spun și în fața Parlamentului și am să v-o spun și dumneavoastră. Mai toate țările democratice își ocrotesc aceste servicii de informații și concură pentru a putea asigura o funcționare optimă.

Populația nu le iubește în nici o țară !

Eu nu pun problema iubirii !

Să zicem măcar simpatie. Și asta pentru că peste tot au fost implicate în lucruri mai mult sau mai puțin curate. De unde și teama cetățeanului față de ele și, implicit, față de dumneavoastră.

Dumneavoastră ați dat un răspuns la propria întrebare. Nu vă contrazic. Dar cred că relațiile în țările occidentale între opinia publică și aceste servicii nu trebuie să fie evaluate în termeni de simpatie sau antipatie, ci de acel grad de solicitudine din partea opiniei publice legat de activitatea acestora atunci când este vorba de ocrotirea unor interese naționale.

Am candidat ca independent pe listele FSN-ului

Spuneți că SRI este un serviciu independent. Da ?

La ce vă referiți ?

Independent politic.

Nu independent politic, aş spune echidistant politic, iar în esenţă, prin activitatea sa şi prin principiile sale de funcţionare, nu face nici un fel de politică. Este un organism apolitic.

În ordine, dar, din cauza relaţiilor dumneavoastră anterioare cu domnul Ion Iliescu, nu există riscul ca această echidistanţă să fie mai scurtă faţă de domnul Ion Iliescu şi mai lungă faţă de Radu Câmpeanu sau Corneliu Coposu, ca să dau două exemple întâmplătoare ?

Dacă vă interesează acest aspect, am considerat întotdeauna un lucru deosebit faptul de a-l fi cunoscut de multă vreme pe preşedintele Ion Iliescu, în legătură cu activitatea actuală a căruia am foarte multe aprecieri pozitive de făcut. Lucrul acesta nu ne împiedică să avem (iar această tendinţă a noastră se va accentua) relaţii cu toate formaţiunile politice. Suntem căutaţi, ne ducem noi la rândul nostru să le căutăm, am avut întâlniri cu lideri politici, întâlniri semnificative şi lămuritoare pentru ambele părţi, inclusiv cu cei despre care aţi pomenit. Cu domnul Coposu, cu domnul Câmpeanu şi cu alţi lideri ai opoziţiei.

Şi Internele, şi armata îşi au servicii de contrainformaţii

Nu ştiţi, ministerul de Interne şi-a creat şi el un serviciu de informaţii ?

Propriu-zis nu este un serviciu de informaţii, ci este un compartiment care se implică sau ar trebui să se implice în lămurirea unor cazuri flagrante de încălcare a legilor sau a unor fapte penale în legătură cu care poliţia trebuie să fie tot timpul informată. A existat un asemenea organism de informaţii care acum se află într-un proces de triere foarte amănunţit după ştiinţa mea. E bine chiar să-i întrebaţi la ce proporţii a rămas acest serviciu de informaţii cu care chiar întreţinem nişte legături.

Are şi armata un serviciu de informaţii ?

De ce nu-i întrebaţi pe ei ?

Dumneavoastră, în calitate de director al SRI, trebuie să ştiţi ce fac şi ceilalţi, dacă au fost create asemenea structuri.

Domnu' Nistorescu, în ceea ce priveşte structurile şi modul de funcţionare a acestora, noi considerăm că este o problemă a instituţiei respective. Ştiu că există un serviciu de contraspionaj, şi între noi şi ei pe această linie există o colaborare.

Deci un serviciu de contraspionaj e la SRI, unul la armată ?

Sigur că da. Dar această activitate a lor se referă la structurile de tip militar, nu la acelea privind viaţa civilă a societăţii.

Deci spuneam că SRI este un serviciu independent politic, nu-i așa ?
Da !

Atunci de ce v-ați depus candidatura pe listele FSN de la 20 mai ?
Eu am candidat ca independent !

Pe lista FSN !
Pe lista FSN, de fapt, era totuna ! A existat o perioadă în care eram preocupat, ca fost membru al CPUN, să duc o activitate de parlamentar. După aceea a fost o evaluare proprie a urgenței unora dintre sarcinile noastre privind stabilitatea țării și am considerat că mai pot să am încă o contribuție, o vreme, în ceea ce privește punerea pe picioare și echilibrarea unui asemenea organism. Ăsta este motivul pentru care m-am retras din Senat și am renunțat. De altfel, v-o spun deschis, nu intenționez să mai fac vreodată parte din vreun partid politic. Personal, îmi pare rău că am făcut parte dintr-unul.

Am mai fost implicat și în alte chestiuni politice

Fiind serviciu independent, cum explicați faptul că, în calitate de director, ați participat la o chestiune care ține de faptul politic ? Ați participat la desemnarea unui candidat. Este vorba de Vasile Moiș, la Satu Mare !
Propriu-zis, nu m-am amestecat în acea desemnare.

Ați fost prezent și nu aveați de ce.
Am fost, desigur, dar am fost chemat de către cei de la Satu Mare, care nu-și puteau defini lista și era ultima zi. Eram la Oradea și, la solicitarea lor, mi-am stricat o întreagă zi să asist la această deliberare de acolo, neinfluențând, vă repet, și puteți să-i întrebați pe ei. M-ați întrebat mai înainte de faptul de a mă fi implicat politic, n-am considerat niciodată, pentru c-am mai fost implicat și-n altele, tot politice, dar totdeauna cu scopul de-a aduce acea calmare și echilibrare necesară în împrejurări în care acest lucru s-a dovedit necesar.

În urma prezenței dumneavoastră la Satu Mare, de pe locul doi a trecut pe locul întâi un om care a comis două crime și acum este vicepreședintele Senatului.
Domnule Nistorescu, nu-mi pot asuma răspunderea pentru aceste lucruri. Cel mult pot spune că a fost rău inspirată cerința lor de a mă chema acolo să conciliez, nu în calitate de director al SRI, ci ca unul dintre cei care era cunoscut deja, eu, de origine, după cum știți, fiind de acolo. Pe senatorul Moiș eu l-am cunoscut exact în dimineața despre care vor-

bim. Nu știam despre trecutul lui nimic și vreau să spun că, așa cum în alte partide și formațiuni au existat diferite persoane necunoscute, despre al căror trecut noi nu știam mai nimic, acesta a fost riscul și în cazul Moiș. Eu nu cunosc acest caz și o parte din răspundere îmi revine, pentru că eu încercam să-i determin să-l aleagă nu pe Moiș sau pe un altul, ci să facă cea mai potrivită alegere ca să poată închide lista și să poată prezenta candidaturile. La atâta s-a redus contribuția mea. Regret mult, fără a nega partea mea de răspundere, că ceea ce s-a întâmplat ulterior și descoperirea acelor fapte au dus la a reda o umbră de îndoială cu privire la activitatea mea. Nu pot să îmi asum însă răspunderea pentru tot ce s-a întâmplat, nici pentru trecutul unora sau altora.

Am fost acolo nu ca șef al SRI, ci ca persoană interesată în calmarea unui conflict

După informațiile pe care le deținem la Expres, *în Covasna ați participat la schimbarea unui primar !*

Nu la schimbarea unui primar, ci la schimbarea prefectului.

Nu aveați dreptul, conform statutului, să faceți acest lucru.

Din nou trebuie să vă spun că n-am...

Dar prefectul ține de guvern. Ce să căutați dumneavoastră la schimbarea unui reprezentant al statului ?

Mai întâi că nu l-am schimbat.

Ați participat...

Îmi permiteți să vă informez cum a fost. În momentul în care s-a constatat că cel care fusese candidat și numit ca prefect nu-și putea îndeplini mandatul, de altfel, la ora actuală, el nici nu mai este în structura conducătoare, datorită unor tensiuni și conflicte care se pot ivi pe plan local, tensiuni care nu erau deloc nici neglijabie și nici ipotetice, erau chiar pe cale de a izbucni. Am mers acolo și am conciliat cu cei de care depindea calmarea situației, iarăși, nu ca director al SRI, ci ca persoană interesată în calmarea unui conflict. Consider că, dacă am făcut cu acest prilej politică, am făcut o politică bună, pentru că am cerut nu numirea unui alt prefect, ci am solicitat un alt candidat, care să nu fie contestat.

Dar are SRI dreptul să ceară un alt candidat ?

Nu cred că se poate judeca așa. Dar consider că această contribuție a mea a fost una benefică, lucru pe care vi-l pot confirma cei care...

Eu nu spun că a fost rea, eu spun că statutul de independență politică nu vă permite să vă implicați nici în politica « bună ».

Cu alte cuvinte, sunteți îngrijorat că mă amestec în politică ? Și de ce o fac, da ?

Exact ! A fost formulată și o asemenea opinie !

E posibil să aveți dreptate și nici nu intenționez neapărat să vă contrazic în această privință.

Aș vrea să vă propun o altă variantă. Și dacă, în timp ce dumneavoastră, ca persoană particulară, erați implicat în « politică bună » ?...

Să ne păstrăm pe acest subiect pentru a vă putea da un răspuns. Dumneavoastră, ca ziarist și ca om care ați fost implicat într-o... și cunoașteți multe dintre evoluțiile noastre din ultimele luni, știți că există o anumită labilitate a acestor structuri. Știți, de asemenea, că există în ceea ce privește structurile de putere un anumit provizorat, există încă echilibre neasigurate și, după părerea mea, în această perioadă, nu simt nevoia să mă disculp și nici n-am pentru ce, dar am zis că, în acestă perioadă de provizorat, până la echilibrare și o foarte clară și definitivă împărțire, o recunoaștere generală a diviziunii muncii în planul echilibrării noastre sociale, nu contează atât cine se amestecă, cât ce efect are demersul său pentru calmarea unei anumite situații. Eu în numele unei asemenea rațiuni am făcut-o, și nu pentru faptul că m-am dus acolo să impun soluția mea. Puteți să-i întrebați pe cei de acolo. Le-am spus niște lucruri care după aceea chiar au echilibrat situația. N-a fost în intenția mea să schimb prefectul, nici n-am făcut-o, de fapt, numirea acelui candidat a făcut-o primul-ministru, îndreptățit să o facă. Eu n-am făcut în situația aceea decât să evit un conflict care putea duce la lucruri nedorite de noi toți.

De ce n-a trimis primul-ministru pe un reprezentant al său să rezolve problema ? Nu era nici sarcina, nici dreptul SRI să facă asta, în conformitate cu decretul de înființare.

V-am răspuns în această privință. Asta este opinia mea. Și consider că, adeseori, dacă cineva nu are sarcini exprese într-un anumit domeniu, dar el poate, prin prestanța sa personală și prin iscusința lui să ducă la calmarea unei anumite situații și la evitarea unui conflict, atunci acest lucru este urgent să se facă. Asta-i problema.

Au fost cazuri în care s-au descoperit arme la cetățeni

Domnule Măgureanu, ați descoperit arme la cetățeni maghiari în România. Mă refer nu la țigani sau la hoți, care le-au furat din prostie.

...

Sau poliția a descoperit arme la cetățeni maghiari din România !
Da, cu concursul nostru, au fost descoperite arme...

În câte locuri ?
Cel mai adesea la frontieră, dar au fost cazuri în teritoriu în care s-au găsit câteva arme la cetățeni.

Aveau o destinație politică sau erau arme furate din București de țigani și golani cu diferite prilejuri ?
Cred că este cazul să judecăm lucrurile acestea într-un mod echilibrat. S-au găsit nişte arme. Modul şi starea lor ne arătau că ele puteau fi folosite în orice scop.

În ce oraș erau ?
La Târnăveni, județul Mureș. Persoana respectivă fusese semnalată și anterior revoluției din decembrie ca având asemenea preocupări. Nu știu dacă el mai fusese atenționat sau controlat pe o asemenea temă. Dar acum la el s-au găsit și erau arme care puteau fi folosite.

Alt loc în care s-au găsit arme la cetățeni maghiari ?
Mai ales la frontieră, când, de mai multe ori și cu concursul nostru, s-a prevenit introducerea în țară a unor asemenea armamente, unele chiar într-o cantitate mai mare. Dar v-aș ruga să vă adresați poliției. Cazurile de care pomenesc au fost prevenite, dar putem presupune, de pildă, că într-o perioadă în care n-a existat acel control necesar la frontieră, s-ar fi putut pătrunde cu arme pe teritoriul românesc. Cred însă că aici ne încurcă mai mult anumite zvonuri care circulă.

Circulă zvonul că, în perioada conflictului de la Târgu Mureș, în România au intrat mii de cetățeni maghiari. Aveți informații în acest sens ?
Când asta ?

În perioada conflictului interetnic de la Târgu Mureș !
A existat o anumită intensificare a circulației la frontieră, s-ar fi putut pătrunde cu arme pe teritoriul românesc. Cred însă că aici ne încurcă mai mult anumite zvonuri care circulă.

Unele gazete mărunte strigă că România este împânzită de spioni maghiari. E adevărat sau nu ?
Nu știu dacă un organ de informare a opiniei publice trebuie să ia act în acest fel de o situație care ar putea surveni din partea unora sau a altora. Că există o intensificare a activității de spionaj pe teritoriul nostru este un lucru pe care o să-l facem public pe toate căile posibile.

Ce dovezi puteți prezenta în acest sens ?

Activități specifice de acest gen. Dar eu m-aș feri într-o asemenea discuție să spun că s-a intensificat neapărat o anume activitate a unei anume oficine de spionaj. Spun doar că activitatea de spionaj în aceste luni a fost categoric intensificată și avem dovezi în această privință. Chiar cazuri pe care le avem în atenție acum.

A fost folosită și ideea sabotajelor pentru exacerbarea unor sentimente naționaliste. Credeți că asta ne face bine ?

Dimpotrivă ! Este un domeniu pe care ar trebui să-l studiem mai atent cu toții. Această industrie de zvonuri, singura care funcționează la noi fără cusur, această hiperbolizare a anumitor zvonuri sunt puse deliberat, și avem dovezi în această privință, în circulație de către unii tocmai pentru a se crea în mod artificial tensiuni. Există interese ale unor grupuri de orientare extremistă ca să producă asemenea zvonuri cu scopul de a crea derută și de a mistifica realitatea existentă la noi.

Ați reușit să identificați până acum persoane care lucrează în interesul unor instituții străine ? Adică, mai pe șleau, ați identificat vreun spion ?

Nimeni n-a luat în serios informațiile

Știți de ce privește lumea strâmb spre SRI ? Circulă zvonuri și informații pe care dumneavoastră nu le negați și nici nu le confirmați prin comunicate sau rapoarte !

Noi am raportat de câte ori ni s-a cerut. Vă puteți informa și la Parlament. Industria de zvonuri este aproape un reflex normal în niște timpuri ca ale noastre, când există fel și fel de interese în joc, când unii din asta trăiesc, din colportare. Cu regret trebuie să spun că unii au mers cu nerușinarea până acolo încât s-au dus și au infestat anumite ziare cu lucruri complet neîntemeiate și fără o bază reală.

Ce informații i-ați dat președintelui țării în data de 11 iunie ?

Cu privire la evenimentele care urmau să se producă ?

Presupun că, fiind organismul desemnat pentru asta, aveați niște informații despre ce urma să se petreacă !

În acele zile, după cum știți, nu numai noi, dar și alții, de la armată și de la poliție, au fost informați cu privire cu posibilitatea unei acțiuni în forță îndreptată împotriva ordinii publice și a unor instituții. Acest lucru însă nu era precizat pentru o anumită dată.

Ați avertizat inclusiv armata ?
Da, sigur, suntem tot timpul în legătură !

Deci majoritatea instituțiilor democratice din România cunoștea existența unui asemenea pericol pe filiera dumneavoastră ?
Nu numai pe filiera noastră, erau și ei avertizați cu propriile lor posibilități. Aici ne-a jucat cel mai mare renghi toată această industrie zvonistică. Și înainte, și după evenimentele din 13-15 iunie, asemenea zvonuri au persistat. Noi am avertizat pe filieră normală și președinția, și pe toți ceilalți legat de asta, dar nimeni n-a luat la modul foarte stringent o asemenea posibilitate.

N-a luat-o, înseamnă că este responsabil.
Să nu exagerăm răspunderile, întrucât și atunci, noi, ca și ceilalți, ca instituții, încă nu funcționam normal. Răspunderile, în măsura în care ele există, și probabil că ele există, din păcate, nu sunt cu adresă foarte precisă. Toți suntem implicați în asta, inclusiv opoziția, toți cei care ar fi putut avea o contribuție la calmarea situației. Să nu uităm că în momentele în care evenimentele s-au produs, cei care au comis atacurile în forma cunoscută erau cu toții din rândul celor certați cu legea. Erau culpabili penal, nu erau formațiuni politice. Atunci nimeni n-a fost la înălțimea răspunderilor pe care le avea.

L-ați informat pe domnul Iliescu că există grupuri legionare și fasciste care desfășoară această acțiune ?
Ipoteza unei intervenții în forță a unor grupuri extremiste exista. S-a spus că pe data de 14 urma să se facă acest lucru, odată cu deschiderea Parlamentului, și că acțiunea aceea în forță împotriva ultimilor locuitori ai Pieței Universității ar fi grăbit evenimentul, precum și o serie întreagă de lucruri făcute și care nu trebuiau să se producă. Unii dintre cei arestați pentru comiterea unor delicte grave la adresa ordinii publice fuseseră reținuți dimineața și, după două ceasuri, li s-a dat drumul. Pentru ca apoi, aceiași indivizi, împreună cu alții, să revină în piață și să facă ceea ce au făcut.

Am fost în Piața Universității

Domnule Măgureanu, eu vreau să știu cine i-a spus președintelui că sunt legionarii și fasciștii, și dacă există dovezi că erau implicate grupuri legionare și fasciste în această acțiune !
Sigur că există !

Eu aș vrea să le văd. Unde sunt ?

Vreau să vă spun că, printre culpele care li se atribuie celor care au fost reținuți, este și o asemenea acuzație, ca aparținând unor organizații extremiste.

Poate fi dovedit asta ?

Da, sigur !

Cu ce ?

Eu credeam c-ați urmărit toate acestea.

Nu, n-am urmărit toate « acestea ».

Pentru a lămuri și acest aspect, modul în care s-au derulat evenimentele acelea nu-i implică doar pe unii legionari, au fost mai multe grupări acolo, care toate au mers pe scenarii extremiste. În mod cert a existat și o împărțire de roluri. Aș putea spune că unii extremiști nu se revendică de la o mișcare de acest gen, dar modul lor de acțiune este tipic.

Știți de caseta pe care se aude că « de cei de jos se ocupă Măgureanu ».

Care de jos ?

De cei de jos, adică de cei din Piață. Era o discuție între Chițac și Diamandescu, înregistrată de un radioamator.

Da ?

Ați auzit de ea ?

Am auzit ! N-am avut răbdare s-o ascult, nici s-o văd.

E o discuție între generalii Chițac și Diamandescu.

Nu poate să mă implice în nici un fel. N-am fost în nici un fel implicat acolo, decât că în dimineața de 14 am fost îngrijorat că în anumite locuri s-ar mai putea găsi sticle incendiare și nu voiam să înceapă tot balamucul de la început, și atunci i-am luat pe băieții de la o grupă de antiteroriști, foate buni și bine echipați, cu care am încercat să facem acest control. N-a putut fi dus la capăt.

Ați fost deci în Piața Universității ?

Da, în dimineața de 14, înainte de venirea minerilor. Presupun că și dumneavoastră ați fost pe acolo !

Nu, din fericire eram la Campionatul mondial de fotbal. Altfel, o păteam !

Că am fost în Piața Universității am spus-o și public, dar de la a fi în Piața Universității până la a mi se atribui un rol e o distanță enormă.

Acest rol n-a existat. Dacă ne implicam într-o măsură informativă mult mai serioasă, atunci am fi reuşit să evităm.

Extremismul în România este unul marginal

Normal era să ştiţi. Care este situaţia extremismului în România din situaţiile pe care le deţineţi ?

Extremismul în România, ca orice extremism, este unul marginal, cu o pondere numerică categoric modestă şi care nu reprezintă pericolul major de pe urma căruia s-ar putea destabiliza ordinea publică în România de azi. Dar acest extremism există şi, după cum ştiţi, există tendinţa ca în vremuri în care instituţii nu-şi au echilibrul necesar în acest vid de putere, cum s-a întâmplat şi pe data de 13, poate debuşa extremismul. Acesta a fost, de fapt, scenariul. Dar, repet, din punctul de vedere al proporţiilor, noi nu trebuie să exagerăm. Este un pericol marginal, ţinând mai cu seamă de periferia societăţii noastre. De acolo, pe fondul unui anumit dezechilibru, pe fondul unui vid de putere, de acolo poate debuşa acest extremism. În România, niciodată extremismul nu a avut un avans, o şansă veritabilă pe termen lung.

Deci SRI nu ascultă telefoanele !
Nu le ascultă !

Nu citeşte corespondenţa ?
Nu o citeşte.

Nu foloseşte vechii informatori ai Securităţii ?
Nu ! N-am preluat acest gen de reţea.

Şi atunci cum lucraţi ? Care sunt alte posibilităţi tehnice de urmărire a unui suspect ? N-o să-mi spuneţi că ofiţerii dumneavoastră se rezumă doar la a urmări pe stradă ca nişte căţeluşi ! Cum ?

Există o metodologie pe care ne străduim să o afirmăm şi să o promovăm, ţinând seama de drepturile cetăţenilor. Acest gen nou de informare ţine de măiestria profesională a fiecăruia, de flerul fiecăruia, de o bază de date privind activitatea unora.

Cum naiba se manifestă măiestria asta profesională ? Doar nu te duci pe bază de fler şi-l prinzi pe unul şi-i zici, tu eşti spion sau agent ! Ori filmaţi, ori înregistraţi convorbiri, ori şopteşte unul. Nu există posibilităţi. Tot cu asemenea procedee şi aparatură trebuie lucrat.

Şi ? Desigur ! O confirm. Îndată ce o persoană, prin modul său de acţiune, atrage atenţia, după aceea se produc şi probe, pe care le punem la îndemâna procuraturii.

Și treceți la folosirea acelorași mijloace ?
Da, sigur !

Ați descoperit scurgeri de informații din domeniul economic ?
Din păcate, da !

Multe ?
Destul de multe.

Și lucrătorii SRI au făcut bișniță

Ați dat dovezile poliției sau procuraturii ?
Totdeauna ! De fapt, de informarea noastră au beneficiat și ziarele. Nu numai scurgeri de informații, dar și de bunuri la multe altele, inclusiv la fabrici cu producție specială, cu privire la raptul acesta care se practică în întreprinderi.

Am auzit că și lucrătorii de la SRI au făcut oarece bișniță peste granță cu tot felul de produse.
Da, e adevărat și, din păcate, a trebuit să dau ordin expres să fie îndepărtați. Nu e un fenomen generalizat, au fost doar câțiva. Spre norocul nostru, cei care s-au dovedit tentați au fost puțini.

V-ați preocupat să aflați cantitatea de bunuri pe care o dețin cei proveniți din miliție. Chiar și cei din fosta Securitate ?
Normalitatea situației celor selectați, chiar și în viața de familie, a fost un criteriu. Apoi bunurile pe care le au și, nu în cele din urmă, neimplicarea lor în acțiuni represive.

V-ați interesat de cei din poliție la nivelul județelor cum stau, mă refer la cei care s-au îmbogățit în anii trecuți ?
Vă poate confirma conducerea ministerului de Interne că am făcut asemenea avertizări în mod repetat, chiar și cu referire la aparatul lor central.

Aveți informații că începutul de piață liberă în România a adus în tranzacții și comisioane, de care se pare că au beneficiat mulți oameni implicați în negocieri, chiar și unii din oamenii guvernului ?
Nu vă pot răspunde exact. Au existat, știm, tentative, noi am avertizat cu privire la asemenea posibilități, dar nu avem cazuri flagrante până acum ca să le putem comunica.

N-am putut clarifica situația teroriștilor

Aveți informații privind activitatea unui ofițer SRI din teritoriu în timpul represiunii de la Timișoara ? Mă refer la un cadru de conducere din SRI de la Timișoara. Este vorba de ofițerul Biriș Dorinel !

Ar trebui mai întâi să verific și să mă documentez ca să vă dau un răspuns exact.

Apropo, nu credeți că ar fi binevenită o clarificare a relațiilor dumneavoastră cu domnul Iliescu și cu cei care au desfășurat o anume activitate înainte de decembrie împotriva lui Ceaușescu ?

Ba da, dar niciodată n-am avut timp de așa ceva.

Aveți dovezi că în evenimentele din decembrie au fost implicați cetățeni străini ?

Există o asemenea supoziție după care, încă înainte de decembrie, au fost organizate anumite scenarii de destabilizare a situației din România care vizau răsturnarea lui Ceaușescu. Eu rămân însă la părerea pe care am mai enunțat-o, că modul acesta extraordinar de derulare, mă refer la masele de oameni, n-a lăsat prea mult loc pentru derularea unor asemenea scenarii. Dar este previzibil că aceste scenarii au existat, întrucât toți cei din afară au fost preocupați de situația României, și nu toți au fost preocupați cu intenții bune.

Ați reușit să puneți la dispoziția președintelui și a procuraturii dovezi și informații legate de cei care au ucis în decembrie '89 ?

Întrebarea dumneavoastră, așa cum a fost rostită, are un sens restrictiv. Nu numai președintele, ci toți cei interesați de aflarea acestui adevăr, fundamental pentru noi, trebuie să beneficieze de rezultatele unei asemenea cercetări. Unele aspecte care au fost făcute publice în aceste procese sunt și contribuția noastră. Să nu uităm însă că instituția anterioară s-a prăbușit și informațiile vizând contribuția unora sau altora la morții din decembrie au parvenit destul de târziu și cu greutate. Deși în unele privințe am avut anumite contribuții, n-am putut clarifica până acum în mod coerent problema teroriștilor. Suntem atenți în continuare și sper să putem furniza date.

În încheiere, vă anunț că în acest an am luat legătura cu diverse persoane străine. Mi s-a întocmit un dosar ? Ați putea să mi-l arătați și mie, poate îmi aduc aminte cu cine m-am întâlnit !

Regret că trebuie să vă dezamăgesc, dar nu aveți nici un dosar !

Hâm !

Nr. 46 / 1990 / *Dialoguri incomode*

« Situaţia economică merge spre o degradare vizibilă »

(La acest interviu, între teamă şi dispreţ am ales curiozitatea)

[Interviu cu Ilie Verdeţ]

Când aţi început la modul serios să vă preocupaţi de reînfiinţarea partidului comunist ?

Nu este vorba de înfiinţarea PCR, ci de crearea unui nou partid. Această preocupare a început odată cu înfăptuirea actului de la 22 decembrie. Se poate vedea atitudinea mea, este înregistrată pe casete şi a fost dată şi la televiziune. În 22 decembrie, fiind invitat să particip la clarificarea unor probleme, am atras atenţiunea celor prezenţi dacă mă cunosc. Au spus că mă cunosc şi atunci am repetat încă o dată că eu am fost şi sunt comunist şi voi rămâne cu convingerile mele, însă n-am văzut niciodată un comunism de tipul acesta împotriva căruia m-am ridicat. Am făcut aceasta pentru ca să nu fiu învinuit că am pătruns pe uşa din dos.

De ce a dispărut guvernul dumneavoastră de 20 de minute ?

Guvernul acesta n-a existat nici un minut. El n-a fost instituit ca guvern.

Dar era un prim grup de putere care se putea dezvolta !

Nu ştiu dacă poate fi numit grup de putere, pentru că o seamă de lucruri nu se cunosc de marele public.

Care lucruri ?

Şi pentru că unii nu doresc să arate în mod fidel lucrurile.

La ce vă referiţi ?

Acolo a existat o cucerire a sediului în momentul în care Ceauşescu fugise. Rămăseseră doar câţiva în sediu, printre care şi eu. Eu eram cunoscut de manifestanţi şi am fost rugat să dau o mână de ajutor pentru prinderea lui Ceauşescu. Nu se ştia unde e şi nu ştia nimeni. În momentul acesta am fost invitat să particip la stabilirea unor lucruri care se impuneau în situaţia creată.

Cine v-a invitat ? Cum de s-a oprit tocmai la dumneavoastră ?

N-aş dori să numesc pe cineva anume, dar să ştiţi că mi-am notat tot în vederea unei clarificări pe parcurs a momentelor. La afirmaţia mea că « nu ştiu ce doriţi », i-am rugat să spună ce doresc ; acum a fost dărâ-

mată puterea, am zis să-i ajut, dar să-şi formuleze doleanţele. M-au invitat să iau cuvântul la balcon. Nu aveau formulat nici un program. În piaţă dominau lozincile cu *Jos dictatura*, *Jos tiranul*, *Vrem democraţie*, *Vrem alegeri libere*. Erau şi alte strigăte dispersate, care vorbeau despre foarte multe probleme. Ei m-au pus pe o listă a unui « comitet de acţiune ».

Cine mai era din echipa lui Ceauşescu ?

Nu era decât Dăscălescu într-o încăpere. Atunci eu am spus să-şi dea guvernul demisia şi a fost trimis Dăscălescu să-şi dea demisia. El a fost huiduit, n-a vrut să se ducă, l-am forţat să se ducă acolo, în faţa mulţimii din piaţă. A doua propunere a mea a fost să se decidă eliberarea tuturor deţinuţilor politici, precizând « a deţinuţilor politici », nu de drept comun. A treia, ca întreaga mulţime să fie îndemnată la linişte, având în vedere că înfăptuirea obiectivului pentru care s-au răsculat este înfăptuit (*sic !*), să se întoarcă toată lumea la locurile de muncă şi să formeze comitete, înlăturând pe toţi oamenii care nu corespund. Am atras atenţia ca starea asta de revoltă să fie cât mai scurtă ; că prelungirea acestei stări este împotriva noastră, că există riscul ca această bucurie a victoriei împotriva dictaturii să se transforme într-un haos. Apoi am ieşit la balcon şi am vorbit.

Ideea mea era cu totul alta decât aşa cum s-a procedat

Aţi fost fluierat ?

Asistenţa m-a primit cu aplauze. Am menţionat că s-a format un comitet care se va ocupa de aceste probleme, însă el nu poate reprezenta ţara, că trebuie ca în acest comitet să intre însă oameni din toate zonele ţării, oameni care să-i dea forţă.

Aţi fost contactat înainte de decembrie pentru a sprijini în vreun fel răsturnarea lui Ceauşescu ?

Nu am făcut parte din nici un grup de acest fel. Eram doar ţinta urmăririlor lui Ceauşescu. Eu am stat de vorbă cu unii despre situaţie, dar n-a fost vorba de o acţiune concretă. Dar discuţiile astea nu au importanţă, pentru că atunci tot poporul comenta situaţia ţării.

Cum v-aţi retras din grupul de putere care se constituia la CC ?

Eu nu m-am retras. Eu am rămas în sediu până în data de 28.

Dar cum aţi rămas atunci pe dinafară ?

La 12 fără un sfert, răsculaţii au pătruns în sediu. S-a întâmplat ce v-am spus. Mi s-a transmis că va veni de la televiziune cineva, au anunţat şi cine sunt aceşti oameni şi, pe la cinci şi jumătate, au sosit Ion Iliescu, Silviu Brucan şi încă câţiva. M-am întâlnit cu Ion Iliescu, pe care îl cu-

noşteam, au venit şi Mazilu, şi Voican, mai mulţi. Mi s-a spus de către Iliescu şi Brucan să ne întrunim undeva pentru a constitui ceva mai complet în situaţia confuză creată. Nu s-a prezentat nici un program. S-a stabilit o cameră, unde veniseră şi Gheorghe Apostol şi A. Bârlădeanu, dar camera aceea era ocupată de altcineva, între timp au fost busculade destule, erau sute de oameni şi nu am putut să mai pătrund la această încăpere. Nu am reuşit să-l mai găsesc pe domnul Iliescu. După un timp, eu am rămas în biroul meu cu mai mulţi oameni şi acolo am ascultat formarea consiliului frontului.

Dacă, din întâmplare, aţi fi ajuns dumneavoastră la televiziune, era o altă echipă ?

Acum ipoteza nu mai are valoare. După război, mulţi viteji se arată. Nu mai are rost.

Bine-bine, dar să zicem că s-ar fi putut întâmpla să rămâneţi în echipă, să o dominaţi. Ce politică aţi fi urmat ?

Ideea mea era cu totul alta decât aşa cum s-a procedat !

Adică ?

Eu mă gândeam, şi sunt şi acuma convins de treaba asta, că puteam în câteva zile să convocăm MAN, la care să fie destituit Ceauşescu, toţi deputaţii ar fi făcut acest lucru, convocat Comitetul Central şi scos din funcţie, destituit Ceauşescu şi trimis în faţa organelor de justiţie. Atunci ar fi fost o dezbatere foarte serioasă pe politica de fond şi s-ar fi putut restructura toate structurile de conducere ale societăţii româneşti.

Ne pregăteaţi, de fapt, un fel de perestroika ?

De fond. Nu de schimbare a numelui, de schimbare a firmei, cum s-a făcut în alte părţi, ci de schimbare structurală a concepţiei partidului.

Ce mai avea de schimbat în esenţă partidul comunist ?

În primul rând, anularea rolului conducător al partidului, renunţarea la un partid pe structurile pe care le-a avut, recunoaştere a pluralismului pe care l-am avut în cap cu mult înainte, una din erorile acestei perioade cu urmări grave...

Trebuia neapărat ca alegerile să limpeazească situaţia şi să fie un guvern fără culoare comunistă

O clipă, pluralism-pluralism, dar rămâne tot partidul comunist la putere să-l dirijeze ?

Era clar doar o tranziţie cu partidul comunist, dar trebuia neapărat ca alegerile libere care urmau să redea ţării un guvern fără culoare comunistă.

Dumneavoastră credeți că restructurarea partidului comunist era suficientă ?

Nu, dar pentru început era suficientă.

Păi, și dumneavoastră propuneți un început ușor, fără o judecare a întregii perioade și a întregului sistem.

Dar lucrul acesta nu s-a reușit nici după un an.

Dumneavoastră de ce credeți ?

Pentru că nu s-a procedat corect, prin a scoate în mod ilegal în afara legii partidul fost la putere. Era nevoie de o perioadă de judecare a întregului trecut și trebuia văzut și din interior, nu numai din afara partidului, cauzele care au dus la gravele denaturări, la erorile și la greșelile care au dus țara de râpă.

Sunteți de acord că echipa lui Ceaușescu a contribuit la menținerea situației și din cauza profiturilor pe care le avea ?

Nu ! Nu cred că la bază a stat asta. Mai mult a stat un oportunism.

Bazat tot pe interese !

Interesele au jucat un oarecare rol. Dar, dacă comparăm cu ce s-a întâmplat în ultimul an, nici nu erau mai privilegiați cu nimic. Era un oportunism produs de modul de selecție al celor care îl înconjurau pe Ceaușescu, și unii dintre ei îl sprijineau fără o judecată prealabilă. Îndeplineau fidel ordinele.

Bine-bine, și dumneavoastră le-ați îndeplinit la început. Ați fost unul din stâlpii pe care el și-a bazat puterea la început.

Judecarea mea și a celor care am fost în echipă trebuie explicată în contextul de atunci, nu printr-o opoziție față de Ceaușescu, ci prin susținerea acestei politici. Eu n-am făcut nimic fără convingere, deși în partid exista o disciplină oarbă. După o perioadă grea, de greșeli făcute sub influență străină, trebuie să recunoaștem, a existat o deschidere reală. Nu vom câștiga nimic dacă nu vom lămuri lucrurile. A urmat invadarea Cehoslovaciei, unde noi ne-am ridicat cu toții. Ceaușescu a folosit foarte bine toate aceste momente pentru a-și ridica propria persoană.

Cum ați ajuns dumneavoastră în echipa lui Ceaușescu ?

Eu n-am fost membru al Comitetului Central când a venit Ceaușescu la putere, ci cu mult înainte. Eram în Comitetul Central din 1955, și eu reprezentam, ca mulți alții, un curent reformator al tinerilor.

Care este cota dumneavoastră de contribuție la formarea cultului personalității lui Ceaușescu ? Nu aveți să vă reproșați chiar nimic ?

Ba da. Aceste alinieri la persoana lui, cu anumite poziţii de susţinere a personalităţii lui, modul acesta laudativ, nebazat pe nimic, pe care l-am folosit eu şi mulţi alţii, poate eu mai puţin decât alţii, dar asta nu-mi scade răspunderea morală.

Nu vă apasă această contribuţie ? Nu visaţi urât ?

Normal că mă apasă. Dar alături de mine sunt câteva generaţii de oameni care au muncit pentru această ţară, pentru reconstrucţia ei după război, şi care simt ca şi mine o apăsare şi o răspundere morală pentru faptele săvârşite şi, mai ales, o răspundere morală pentru faptul că nu am săvârşit mai devreme ce trebuia săvârşit, adică răsturnarea lui Ceauşescu, care începuse de pe la mijlocul anilor '70 să devieze.

Câţi dintre cei care-l înconjurau erau conştienţi de ce se întâmplă ?

Erau mulţi !

Şi de ce n-au avut o poziţie fermă ? De ce nu s-au exprimat direct în 17 şi 22 decembrie la CPEX ? Dumneavoastră ce-aţi fi făcut ?

Ceauşescu cunoştea poziţia mea şi special m-a scos din organele de conducere ale partidului. Când a fost chestia cu Polonia, eu am fost între cei care s-au ridicat împotriva oricărei intervenţii împotriva Poloniei. Un regim de baionete nu poate să trăiască şi, cu atât mai mult, nu se poate numi socialism. Poziţia mea a fost cunoscută de Comitetul Politic atunci când încă mai reprezentam ceva, că nu sunt de acord cu poziţii de forţă faţă de masele răsculate. Eu aş fi fost pentru dialog.

E firesc să vină pături tinere pentru a continua această activitate

Încercarea dumneavoastră de revigorare a partidului comunist reprezintă un sentiment de datorie sau unul de ispăşire a greşelilor pentru a vă putea disculpa în faţa istoriei ?

Cred că trebuie pus pe ultimul plan acest sentiment de a repara ceva. Eu consider altfel lucrurile. Masele, într-un entuziasm general, au trăit zilele din decembrie. Întregul popor, inclusiv comuniştii. Dar acest entuziasm a început să se diminueze. Oamenii cer adevărul şi nimeni nu poate să-i împiedice să afle acest adevăr.

Credeţi că partidul comunist, care ne-a ţinut 45 de ani într-o serie de minciuni, poate veni tocmai acum să ne propună o variantă de aflare a adevărului ?

Nu mi-aţi permis să explic. Situaţia economică merge spre o degradare vizibilă. Producţia scade. Continuă un proces accelerat de nefo-

losire a capacităţilor de producţie, cu urmări foarte grave asupra stării economice. O explicaţie a acestei participări scăzute este şi aceea că o masă mare de oameni care au pregătire, nu vorbesc de cadrele politice, stau într-o expectativă, purtând stigmatul acesta al răspunderii morale pentru faptul că au un trecut care mereu se aminteşte. Or, decongestionarea de aceste lucruri, crearea posibilităţii să se rupă făţiş, direct şi să se încadreze în noile procese de reformă cred că este un factor politic major care poate să contribuie la echilibrare. Din acest punct de vedere, convingerea mea politică este că reorganizarea partidului pe baze noi, nu numai ca denumire, ci şi în fond, este un factor politic care poate aduce o contribuţie la acest proces de normalizare, pentru o reconciliere şi crearea unui consens naţional.

V-am mai întrebat, credeţi că partidul comunist mai poate reprezenta o cale spre adevăr ?

Eu vorbesc de pe poziţia noului partid : indiferent ce se scrie, cei care ştiu cel mai bine lucrurile despre această perioadă controversată, atât de urâtă, sunt cei care au trăit în interior. Şi toţi cei cinstiţi, care privesc cinstit şi cu responsabilitate viitorul ţării noastre, vor putea să aducă o contribuţie la clarificarea lucrurilor. Eu cred că vom putea să aducem o contribuţie la clarificarea adevărului şi a istoriei, şi o contribuţie pentru formularea viitorului nostru, evitând anumite greşeli care s-au făcut.

Din perspectiva Partidului Socialist al Muncii, unde este greşeala cea mare în toată această nebunie pe care o trăim ?

Eu nu ştiu, dar vă pot asigura că eu şi formaţia pe care o conduc pot să ne aducem contribuţia la clarificarea, etapă cu etapă, a trecutului nostru şi să marcăm fără cruţare greşelile care s-au făcut.

Chiar dacă aceste greşeli vă privesc pe dumneavoastră personal ?

Chiar dacă mă privesc pe mine sau anumite persoane. Dar cred că e o greşeală să ne îndreptăm numai spre persoane. Sunt unii factori obiectivi şi alţii subiectivi care au condus aici. Totul trebuie analizat la rece şi fără idei preconcepute.

Dar cum să se desfăşoare asta dacă dumneavoastră aţi iniţiat o formaţiune politică bazată pe foarte mulţi corifei supravieţuitori ai stalinismului, pe oamenii lui Dej, pe activişti din vechiul val, pe ilegalişti ?

Aceasta este o realitate, dar cuvântul « foarte mulţi » (*sic !*) nu corespunde. Sunt. Ei reprezentau o poziţie în Partidul Democrat al Muncii. Nu era dorinţa nimănui ca ei să fie înlăturaţi. Dar, după declaraţia lor, ei vor trebui treptat să-şi recunoască faptele şi să se retragă. E firesc să vină pături tinere pentru a continua această activitate. Nu a fost ceva gândit că trebuie să fie aşa, ci asta a fost voinţa care s-a creat şi prin ea s-a dat forma aceasta de organizare.

Care este atitudinea dumneavoastră față de ilegaliști ? Ei n-au cum s-o mai sucească în fața ideii că nu sunt comuniști. Pe cei care nu s-au dezis îi considerați tot comuniști sau trădători ?

Vedeți, au fost multe presiuni ca acest partid să fie un partid marxist-leninist, să pornească de la ideologia materialismului istoric, dialectic și așa mai departe. Acest lucru nu mai era posibil. Iar la conferința care a avut loc s-a discutat proiectul-schiță-program, unde nu s-au văzut aceste idei prezente, aceștia au fost, poate, în primul rând șocați, dezamăgiți, și acum au trecut de partea cealaltă a baricadei. Nu e nici un pericol.

Dar cei care au fost comuniști, iar acum fac parte din Front, fără a avea o ideologie declarată ?

Eu nu-i consider la ora actuală în nici un fel. Nu ne-am fixat politica față de ei, pentru că iureșul creat imediat după 22 decembrie în favoarea FSN-ului era și normal să atragă o mulțime de membri ai partidului nostru în această formațiune politică. Oamenii își clarifică însă poziția vizavi de o altă poziție politico-ideologică. Eu nu pot să imput nimănui aderența la FSN. E o problemă de convingere a persoanei.

Nu pot nici să condamn, nici să fiu de acord, pentru că nu depinde de mine

Mai concret. În decembrie, domnul Iliescu spunea despre Ceaușescu doar că a întinat numele de comunist. Acum s-a mai nuanțat față de « nobilele idealuri ». Dumneavoastră cum îl considerați ? Mă refer numai la ideologie. Dar pe Alexandru Bârlădeanu, fostul dumneavoastră coleg ?

Nu mă interesează să-i privesc decât din punct de vedere democratic. Au ajuns la concluzia (poate) să fie radicali și, din ceea ce ei exprimă, n-am văzut nici o renunțare, pentru că nu s-au declarat, și, de asemenea, n-am văzut nici într-un fel o continuare. Mie îmi este foarte greu să mă pronunț și nu pot să judec decât după fapte. Poziția lor cu adevărat trebuie să și-o exprime dânșii. Nu pot nici să condamn, nici să fiu de acord, pentru că nu depinde de mine.

Considerați dizolvate toate organizațiile fostului PCR ?

Eu cuvântul « dizolvare » nu l-am folosit niciodată și nu-l folosesc, pentru că dizolvarea sau autodizolvarea nu poate fi decretată decât în conformitate cu statutul care a funcționat. Pentru mine, acum, funcționează regula Partidului Socialist al Muncii. Eu, fără să renunț la ideile mele, am încercat să le conturăm (*sic !*) într-un alt concept, cu dorința foarte sinceră că ne apropiem măcar de realitatea societății românești, de dorința maselor, și să ținem cont de noile transformări care au loc în toată Europa de Est.

Credeți că ne folosește la ceva această situație în coadă de pește a PCR ? Nici cal, nici măgar, nici mort, nici viu, dar încă tare.

Eu am declarat-o la conferința națională a PSM, că partidul comunist nu poate să părăsească scena istoriei ca și când n-ar fi existat. El a lăsat în urmă o perioadă de dominare sub acest simbol și în care s-au întâmplat lucruri deosebit de importante. Oricum ar fi, această perioadă neagră, bună sau rea, ea face parte din istoria neamului nostru, a țării noastre. Recunoscând cu adevărat toate forțele politice și, dacă este un stat al democrației, și credem asta, un stat de drept, să lase șanse egale tuturor forțelor politice. Iar pentru restabilirea adevărului, să ne antrenăm cu toții în mod cinstit, nu pornind de la persoană, ci efectiv de la faptele petrecute.

De ce credeți că Adevărul, *fosta* Scînteie, *organul Comitetului Central, v-a atacat cel mai violent ?*

Vedeți, nu mă așteptam să ne laude și să ne salute, așteptam doar să redea cât mai veridic. Dar să treacă la un asemenea limbaj nepermis și la asemenea insinuări la adresa mea și a partidului și, mai mult decât atât, la minciuni, la calomnii, nu e în ordine.

Intenționați să revendicați Adevărul, *fostul organ al Comitetului Central ? Sau să faceți o* Scînteie *nouă ?*

Adevărul, de fapt, este tot un titlu al unui fost ziar al partidului comunist în anumite timpuri. Sigur că acum această bătălie și luptă politică, cred că o s-o lăsăm (*sic !*) pe planul al doilea. Nu e acum timpul pentru asta. Dar, cu timpul, trebuie să rejudecăm lucrurile, totul în numele unui adevăr.

Aveți și organizații de tineret ? O să puneți la cale noul UTC ?

Nu. Sub nici o formă. Vom avea cu timpul cercuri ale tineretului, care să dezbată probleme specifice. N-o să mai fie nici dosarele de altădată. Carnete vrem să eliberăm. Trebuie să aibă niște bilete, ca să dovedească faptul că sunt membri. Și fiecare să plătească o cotizație, nu așa mare ca înainte. Vrem să avem și un cotidian, ca organ de presă, și sper să putem realiza asta cât de curând.

Noi suntem doar o alternativă de stânga la un program liberal

Ce ziceți dacă veți avea trei milioane de membri și câștigați alegerile ? Îmi vine să râd, dar, teoretic, s-ar putea să existe posibilitatea ! Cum veți conduce, tot spre comunism ?

Acum, pe termen scurt, ne preocupă reorganizarea partidului, conturarea clară a programului, nu critica aspră a apartenenței de partid. Noi suntem doar o alternativă de stânga la un program liberal. De reținut că

noi nu mai mergem pe o industrie etatizată complet. Noi suntem pe poziţiile unei economii de piaţă, dar socială, liberă, cu recunoaşterea tuturor felurilor de proprietăţi, egale juridic în faţa legii, pe dezvoltarea iniţiativei particulare. Dar toate aceste proprietăţi să nu fie făcute în dauna proprietăţii de stat, care se numeşte « a poporului », pentru că apariţia privatizării, până acum, nu ne-a adus nimic în plus, a schimbat proprietarul, în ghilimele, şi ne-a adus doar o înrăutăţire a situaţiei.

Cui îi revine răspunderea în viziunea dumneavoastră ?

Guvernul nu poate fi absolvit de răspunderea faţă de situaţia care s-a creat.

Aţi luat legătura cu PCUS ? Vă preocupă relaţiile cu Moscova ?

Vom avea relaţii cu toate partidele de stânga şi de centru stânga, cu toate forţele progresiste. Nu ne-am propus special PCUS ! Ci cu toate !

Cum consideraţi populaţia României în momentul de faţă ?

Eu cred că stânga are o pondere importantă. Domină cei care îşi câştigă existenţa printr-o muncă mai grea. O lume care nu mai doreşte ce-a fost, dar nici nu se poate împăca cu această situaţie din perioada de tranziţie, pentru că, demolând ce a fost, nu s-a pus la loc ceva viabil şi coerent. Nemulţumirea aceasta a maselor a apărut nu ca o urmare a platformei noastre, ci a situaţiei din ţară. Şi totuşi, nu contăm pe milioane de membri. Contăm însă pe un partid de militanţi adevăraţi şi care să-şi asume răspunderi sociale, dar nu pentru guvernare sau instituţii de putere. Mă refer doar la viaţa socială. Milioane nu vom fi, dar câteva sute de mii tot ne vom strânge.

Şi dacă mâine Parlamentul v-ar scoate în afara legii, aţi continua în ilegalitate, după vechea tradiţie ?

Nu, categoric nu. Ne-am opune, am pleda ca o societate democratică să nu îşi înceapă existenţa cu o asemenea măsură. Dar ilegalitate nu.

*

Am ieşit în stradă şi am privit jenat la ideea că m-ar putea vedea cineva ieşind din casa secretarului general al unui partid comunist. Şi, în atmosfera boierească din cartierul Primăverii, am pornit la pas, întrebându-mă mereu unde este diavolul şi zâmbind de fiecare dată când îmi aminteam de cuvintele lui Ilie Verdeţ, « m-am dus la Comitetul Şentral ! ».

Cornel Nistorescu : « Aveţi curajul şi vă pregătiţi moralul pentru a deveni preşedinte al României ? »

Nicolae Manolescu : « Dacă voi fi propus şi în condiţiile în care această propunere va avea un sprijin serios din partea mai multor formaţiuni politice din opoziţie, firește că am să accept ! »

[Interviu cu Nicolae Manolescu]

Am încercat să vă găsesc săptămâna trecută, mi s-au dat câteva numere de telefon și la unul mi s-a răspuns : aici e guvernul, vedeți unde-l căutați. De fapt, unde este sediul Partidului Alianței Civice ?

Deocamdată nu avem alt sediu decât spaţiul provizoriu de la revista *ACUM*, pe strada Laurenţiu Claudian nr. 9, unde se găseşte secretariatul.

Sunteți un partid mai puțin pragmatic sau situația asta este rezultatul unei politici, unei atitudini speciale... ?

N-aş vrea să spun că, exceptând Televiziunea Română, oficialitatea are o politică ostilă faţă de noi. Fac excepţie pentru televiziune, care, în mod evident, ne ignoră şi ne tratează de sus. Noi, pur şi simplu, apărând mai târziu, în momentul în care numărul de partide era prea mare şi posibilităţile, să spunem, de sedii prea mici, ne-am aflat într-o situaţie dificilă. Asta nu scuză Primăria de a nu ne fi acordat spaţiul solicitat de foarte multă vreme şi de a nu ne fi promis măcar ceva în mod ferm.

Ați sesizat totuși o adversitate specială vizavi de Alința Civică la factorii de putere din România ? Și cum vă explicați ?

Da. Am sesizat totuşi o anumită ostilitate. De exemplu, încăpăţânarea cu care domnul Iliescu repetă de la o vreme ideea că minerii au fost aduşi în cea de-a patra lor călătorie la Bucureşti de către Alianţa Civică face parte din această campanie, pe de o parte, de dezinformare, pe de alta, de, cum să spun eu, de presiune asupra opiniei publice referitoare la Alianţă. De câte ori am fost întrebat dacă am adus noi minerii sau nu, am răspuns că o asemenea întrebare nici măcar nu merită să fie luată în considerare. Nu ştiu cine l-a informat pe domnul Iliescu şi de unde vine această tenacitate cu care ne pune în cârcă mineriada. Şi cu ocazia întâlnirii pe care a avut-o cu diaspora românească la Fundaţia Culturală Română, preşedintele s-a exprimat în termeni aproape agresivi la adresa noastră. Cei de faţă au spus că era extrem de nervos când vorbea despre noi. Am avut reacţii şi din partea altor instituţii oficiale şi, aş spune, la fel de puţin motivate. De pildă, când am dat Declaraţia-Apel, la sfârşitul lunii august, în care

am sesizat posibilitatea unui scenariu destabilizator, ca să folosesc şi eu cuvântul ăsta la modă în România, asemănător cu cel de la Moscova, Serviciul Român de Informaţii, conducerea Ministerului Apărării Naţionale şi alte instituţii au protestat, au ţipat ca din gură de şarpe, acuzându-ne pe noi că vedem pericole imaginare. Pentru ca în Parlament, în timpul venirii minerilor, domnul Măgureanu să declare că ştia din luna iulie că se pregăteşte ceva în sensul acesta. Acuma, domnul Măgureanu sau ne-a minţit pe noi prin gura domnului Ulieru la televiziune, în august, sau a minţit Parlamentul prin gură proprie în octombrie.

Păi şi, şi, probabil...

Nu, şi, şi, nu se poate. Sau ştia, sau nu ştia ?!

Pe de o parte, sunteţi un partid fără dotare tehnică deosebită, pe de cealaltă parte, sunteţi un partid drept în cătarea factorilor de putere, care încearcă să contracareze orice mişcare cu ecou a Alianţei Civice, pe de altă parte, lumea spune că sunteţi un partid bogat, că sunteţi susţinuţi de americani, de străinătate. Cred că e cazul să clarificaţi lucrurile astea, mai ales vizavi de această chestiune pusă în circulaţie, adică susţinerea americană.

Da, sigur, totdeauna e binevenită o clarificare, mai ales dacă vorbim atâta de transparenţă, Din păcate, am constatat că ori de cate ori am încercat să le clarificăm, lucrurile au fost luate de la capăt. Mi-am publicat până şi fişa biografică în ziare în speranţa că o să înceteze invenţiile, şi, inutil, la două săptămâni după aceea m-am trezit cu o altă biografie pe care mi-o face Florian Popa Micşan în *România Mare*. Am mai multe biografii decât vieţi în momentul de faţă. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu partidul. Am spus de mai multe ori că suntem susţinuţi, cel mult, moral de anumiţi oameni sau de anumite instituţii, în ţară sau în străinătate, şi nicidecum material. Nu am primit până acum nici unul din milioanele de dolari care mi s-au pus în seamă (cu care eu aş fi venit în buzunar, ca şi cum există vreun american care dă bani în plic ca un fel de bacşiş, aşa, cuvântul a fost şi el folosit, e o naivitate să-şi închipuie cineva chestia asta).

Multă lume a interpretat conferinţa dumneavoastră de presă după întoarcerea de la Washington ca pe o dare de seamă după o întoarcere de la organul diriguitor.

Da.

Şi a socotit-o aproape un fel de greşeală strategică.

Da, există şi acuma ideea că ne vindem ţara, sloganul cu care Frontul a câştigat alegerile în 20 mai. Da, problema se pune aşa, dar orice partid politic, nu numai al nostru, a încercat să-şi expună punctul de vedere în afară şi în ţară. Am încercat şi noi să avem contactele absolut obliga-

torii, nu numai pentru a ne face cunoscuţi, dar pentru a vedea şi care este atitudinea altor ţări şi partide în privinţa României, nu neapărat în privinţa partidului nostru. Deci, întâlnirile de la Washington sau din alte părţi, de la Londra, unde am să plec câteva zile, sau de la Paris, unde mă duc în decembrie, sunt întâlniri de informaţie, şi, aş spune, reciprocă.

Aş vrea să intrăm puţin în detaliile vieţii de partid, în chestiuni de anatomie a existenţei politice. Cum faceţi faţă acestei vocaţii nenorocite a românilor : bătălia pentru putere, orgoliul care naşte confruntări mizere şi minore, pentru că se simte asta şi în cadrul emigraţiei, şi în ce măsură se simt în cadrul partidului şi în ce măsură reuşiţi ?

Viaţa politică presupune şi acest tip de rivalităţi, de relaţii şi de vanităţi. În fond, concurenţa umană se poate desfăşura şi în politică, aşa cum se desfăşoară pretutindeni. În al doilea rând, noi suntem într-o situaţie specială, noi, românii, care venim după o lungă perioadă în care exercitarea drepturilor politice a fost doar o ficţiune, şi suntem într-un fel de noviciat, care acutizează într-un fel toate pornirile individuale şi toate aceste dorinţe de a obţine puterea şi de a face cât mai mult pentru a-i împiedica pe ceilalţi să aibă acces la ea. Fenomenul este, sub un anume raport, mai ales moral, neplăcut, ca să nu mai spun că el poate avea consecinţe negative asupra imaginii unei formaţiuni politice sau a unor oameni politici. Din păcate, nu e mult de făcut aici. Doar o reaşezare a instituţiilor româneşti pe o bază democratică, după o anumită perioadă de timp de exercitare a drepturilor elementare politice ale oamenilor, va mai calma puţin spiritele. Vanităţile nu vor putea fi niciodată împiedicate să se manifeste. Tot ce pot să spun eu acum este că noi nu ne-am înfiinţat din dorinţa de a avea cu orice preţ puterea. Firesc, orice partid politic urmăreşte să obţină puterea, dar, am spus-o şi o repet, nu cu orice preţ şi nu de dragul de a avea puterea. Încercăm să facem ceva. Dacă nu reuşim, suntem gata să ne retragem. Deosebirea dintre Frontul Salvării Naţionale şi noi ar putea fi la un moment dat şi asta, că pe cât s-a cramponat Frontul Salvării Naţionale de putere, pe atât noi nu ne vom crampona. O reformă atât de complicată, cum este cea pe care dorim cu toţii s-o facem, presupune, în chip inevitabil, aş spune, schimbarea mai multor formaţiuni la putere şi a mai multor guverne. Nu există nici un guvern capabil acum să asigure tranziţia pe cont propriu vreme de câteva luni sau de câţiva ani. Schimbarea aceasta, corectarea erorilor făcute de o formaţiune, recunoaşterea erorilor proprii intră într-o regulă obligatorie a jocului. Când au venit minerii ultima dată în Bucureşti şi a căzut guvernul Roman, lucrul cel mai dezagreabil care s-a petrecut a fost că nimeni din echipa de guvernământ nu şi-a asumat nici o clipă vreo răspundere faţă de ceea ce s-a întâmplat. Domnul Iliescu dă vina pe Alianţa Civică, parlamentarii au dat vina pe regele Mihai ş.a.m.d. Cu alte cuvinte, vinovaţii erau căutaţi mereu în afară, în afara formaţiunii de la putere sau în afara ţării. Nu s-a spus un singur cuvânt

autocritic, nimeni din guvern n-a spus : da, într-o măsură oarecare (măsura ar fi rămas la aprecierea lor !), am greșit și noi. Acum, de exemplu, constatăm că domnul Iliescu critică foarte sever guvernarea lui Roman și măsurile care au fost luate, de pildă, în agricultură, ca și cum guvernul Roman a făcut de capul lui și președintele Iliescu în timpul ăsta s-a aflat pe Coasta de Azur. Lipsa de asumare, întârzierea în asumarea răspunderii este unul din aspectele, iarăși, foarte obișnuite și negative. Eu cred, mă rog, sper cel puțin că Partidul Alianței Civice va ști să-și asume răspunderile atunci când nu va reuși să-și aplice programul și va lăsa pe alții să continue, pentru că, în fond, asta este democrația.

Declarația-Apel a Alianței Civice din august, după lovitura de stat din Uniunea Sovietică, reprezenta nevoia unei anume părți a societății românești de clarificare în această societate, clarificări care nu s-au putut petrece. Aveți o strategie de a clarifica lucrurile esențiale vizavi de trecutul societății românești și vizavi de schimbările pe care le preconizați ? Și o explicație, de ce nu este posibilă nici un fel de clarificare în societatea românească – de la eveniment până la curente și până la situații generale ?

Avem o asemenea strategie și am plecat de la ideea că o asemenea clarificare este absolut necesară. O clarificare, sigur, în măsura în care într-un fenomen atât de complicat cum este acesta, se poate cunoaște chiar adevărul gol-goluț. Nu suntem atât de naivi, încât să credem că vom afla vreodată chiar totul și despre tot ce s-a întâmplat. Dar măcar trebuie să existe voința de a afla niște lucruri. Or, noi am constatat că guvernanții noștri actuali tocmai asta au făcut : n-au vrut să afle cine i-a adus pe mineri în cele patru călătorii ale lor, n-au vrut să afle ce este cu averea lui Ceaușescu. De fiecare dată este izbitor, ca element comun în toate aceste lucruri, faptul că dorința de a afla adevărul se dovedește foarte repede demagogică și procesul cercetărilor este repede stopat. În momentul în care se produce o criză, se repune pe tapet o anumită problemă, după care ea e lăsată acolo. Îmi vine în minte o vorbă a lui Mircea Crișan, care spunea că o particularitate a tuturor ședințelor de partid comunist din România este că se ridică o problemă și se lasă acolo. Toate problemele au fost ridicate, dar, de obicei sub presiunea opiniei publice sau a presei, rareori din inițiativă proprie, și au fost lăsate acolo cât mai mult timp cu putință. Nimic nu s-a lămurit. S-au făcut nenumărate comisii și rapoarte parlamentare și de altă natură. Nici un asemenea raport n-a lămurit, de fapt, nimic. Deci, noi plecăm de la dorința și de la voința de a afla cât mai mult cu putință, pentru că asta mi se pare mai întâi o necesitate morală. O societate care nu reușește până la urmă să se curețe de toată această zgură de îndoieli, de semne de întrebare, de neclarități este o societate care n-are cum să funcționeze bine.

Cum credeţi că veţi izbuti să faceţi ca să declanşaţi o asemenea mişcare în contextul în care forţa părţii conservatoare, a părţii vinovate, a părţii inerte este foarte mare ?

Da. Sigur că forţa asta este foarte mare. Sigur că fosta Securitate se va apăra până-n pânzele albe de aflarea adevărului. Sigur că cei amestecaţi în manipularea banilor lui Ceauşescu şi care au profitat, eventual, de ei după revoluţie nu vor vrea să se afle adevărul. Dar eu cred că această presiune, care deocamdată nu vine decât din partea presei şi din partea unei anumite opinii publice care poate să se exprime prin presă, va avea cu atât mai multe şanse de câştig, cu cât va veni şi din partea unor organisme oficiale. Deci, dacă vom avea posibilitatea să influenţăm şi de sus în jos, deci nu numai de la nivelul opiniei publice, ci şi de la nivelul guvernului sau al Parlamentului, vom influenţa cât vom putea, vom obţine cât vom putea.

Dar mai este ceva : eu sunt de acord cu domnul Quintus, de pildă, care, atunci când a preluat ministerul Justiţiei, a spus că un proces al comunismului în ansamblu nu este nici măcar juridic posibil, că nu se poate face decât procesul asupra unora dintre erorile comunismului, una câte una, pe sectoare, pe segmente istorice sau de altă natură, luându-se cazurile... Eu cred că domnul Quintus are dreptate : ar trebui început de undeva, ar trebui lămurite nişte lucruri, nu putem acum să facem procesul comunismului, procesul comunismului nici ca instituţie, nici ca oameni. La urma urmelor, ce înseamnă procesul comunismului ? Procesul comunismului înseamnă foarte multe lucruri : înseamnă procesul criminalilor comunismului, criminalilor de drept comun, procesul celor care au nenorocit economia românească, procesul celor care, după revoluţie, în loc sa încerce să reformeze cu adevărat economia şi să schimbe societatea, s-au cramponat de vechile structuri, începând să le ţină în loc. Deci, procesul comunismului înseamnă foarte multe lucruri. Toate aceste lucruri trebuie făcute separat unele de altele, nu e obligatoriu să le facem pe toate odată, să declanşăm un tăvălug general ca un fel de... care să treacă şi să calce în picioare tot ce s-a făcut şi toţi oamenii. Nenorocirea este că până în momentul de faţă nu s-a făcut în această privinţă absolut nimic. Chiar şi procesul foştilor membri CPEx este, de fapt, o farsă judiciară. Oamenii aştia sunt judecaţi pentru că au fost laşi sau pentru că n-au găsit momentul sau energia de a i se opune lui Ceauşescu, în schimb, nici unul dintre ei nu este condamnat pentru ce a făcut şi între ei sunt oameni care au făcut lucruri care se pot proba. În toate domeniile : în economie, în cultură, peste tot. Ajungem la absurditatea ca domnul Verdeţ, care a fost prim-ministru şi este responsabil de dezastrul economic dintr-o anumită perioadă, e bine mersi liber, e şef de partid, vorbeşte la televiziune, în timp ce alţii care nu fost încă mai puţin decât şefi de guvern înainte şi au avut o putere practică mai mică, au fost judecaţi şi condamnaţi pe viaţă.

Nu credeţi că este şi o parte de blestem vizavi de societatea românească de a nu putea... vizavi de o neputinţă în clarificarea adevărurilor fundamentale, şi anume o neputinţă de întoarcere la valorile morale ale societăţii, valorile morale, materiale, legale...

Nu ştiu dacă e un blestem, poate e mult spus un blestem. În general, n-aş vrea să... nu, nu ştiu, nu ştiu, nu-mi place să cred chestia asta, pentru că ne-ar duce la o viziune extrem de sumbră, de fatalistă. Eu cred că e mai mult o chestiune de educaţie sau de lipsă de educaţie. Într-un fel, după 40 de ani, eu aş spune că e aproape normal ca oamenii să se comporte aşa cum se comportă. Nu cred că trebuie culpabilizată o societate sau un popor care după 40 de ani şi-a pierdut într-o bună măsură instinctele naturale de conservare socială şi individuală. Eu nu-i culpabilizez pe cei care anul trecut au votat la 20 mai cum au votat. Mi s-ar fi părut într-un fel mai ciudat dacă ar fi votat altfel. Mi s-ar fi părut mai ciudat dacă, imediat după revoluţie, noi ne-am fi regăsit imediat valorile democratice şi suflul necesar ca să le punem în practică. Abia asta mi s-ar fi părut straniu. Nu se poate ca după 40 de ani să trecem cu buretele peste tot, să zicem : n-a fost nimic, suntem în stare să ne comportăm normal. Nu suntem în stare să ne comportăm perfect normal. Nu încă.

Domnule Manolescu, ce şanse electorale credeţi că aveţi cu Partidul Alianţei Civice ?

Aici am să răspund cu totul neelectoral şi nepolitic, spunând că nu ştiu. Nu ştiu, pentru că sondajele la noi sunt în primul rând extrem de rare, în al doilea rând, extrem de confuze. Partidul Alianţei a fost creditat şi cu 5 procente şi cu 16 procente. Mi-e greu să spun acuma că IRSOP-ul, care ne-a dat 5 procente, greşeşte neapărat, iar grupul de la GDS, care ne-a dat 16 procente, are dreptate. Sau invers. Cu adevărat, nu ştiu. Nu ştiu şi mă tem că nimeni nu ştie. Nici măcar actuala conducere a Frontului nu cred că ştie care sunt şansele reale într-o viitoare campanie electorală a formaţiunii de guvernământ. Pe urmă, la noi, sondajele de opinie sunt, ca să spun aşa, grevate de o mentalitate bine întreţinută vreme de 40 de ani, când oamenii nu răspundeau la întrebări de tipul ăsta decât la Securitate. Majoritatea ştia că, atunci când sunt întrebaţi lucruri ca astea, e bine să tacă. Or, eu nu cred că frica asta de a răspunde cinstit la întrebări politice a dispărut cu totul. Şi, atunci când cel care face sondajul se duce şi întreabă, foarte mulţi dintre ei nu răspund corect, nu răspund cinstit. Nu mai spun că sunt unii dintre ei care pur şi simplu nu vor să răspundă. Nu răspund cinstit din ideea că : de ce trebuie să ştie ei ce am eu de gând ? Este şi teama de faptul că, dacă, Doamne fereşte, iese altfel decât spun eu şi eu mă trezesc în opoziţie ! Cetăţeanul român a văzut vreme de 40 şi ceva de ani că nu e bine să fii în opoziţie. Că nu e neapărat bine să fii la putere, dar, oricum, e bine să fii cu puterea. De aici teama că va fi găsit în opoziţie când va veni la putere partidul împotriva căruia el a spus ceva, fie

și într-un sondaj, fie și anonim. Oamenii au imaginea întrebării de odinioară, când nimic nu se păstra secret și când Securitatea știa tot. Dar dacă răspunsul meu se înregistrează ? Dacă cel care a venit și mă întreabă mi-a notat și numele de pe ușa apartamentului ? Și atunci preferă să nu răspundă. În situația asta nu se poate conta pe sondaje. Și atunci pe ce se poate conta ? Noi toți avem informații, de obicei, din cercul în care ne mișcăm. Cercurile astea sunt destul de limitate, chiar dacă eu m-am tot dus prin țară și am fost într-o duzină de orașe mai mari sau mai mici, am stat de vorbă cu oamenii. Eu știu foarte bine că cei care au venit să stea de vorbă cu mine acolo erau cei care mă simpatizau, prin urmare, cei al căror răspuns eu îl știam dinainte. Întrebarea mea este : ce gândesc cei care n-au venit ? Dar aici n-am nici un mijloc precis să aflu.

Cât de greu pătrunde Alianța Civică în lumea muncitorilor și a țăranilor, la electoratul de bază al României ?

Aș spune că mai ușor la sate decât în mediul muncitoresc. În anumite județe avem foarte multe subfiliale rurale. N-aș putea să dau o explicație foarte precisă faptului. Cred că este o chestiune de compoziție a celor două medii : țărănesc și muncitoresc. Că este mai eterogen mediul muncitoresc, mult mai multă lume de strânsură, fără o conștiință foarte clară a apartenenței la o anumită categorie socio-profesională și fără o conștiință foarte clară chiar a propriilor interese. La urma urmelor, din '48 și până în '89, cam o treime din populația României a trecut la oraș, a intrat în mediul industrial, ceea ce înseamnă, dacă raportăm la ansamblul populației, 5-6 milioane de oameni. Acești 5-6 milioane de oameni și-au schimbat statutul social, pierzându-l pe cel avut înainte, fără să dobândească neapărat un altul. Opinia acestor oameni este o mare necunoscută nu numai pentru partidele politice, dar și pentru ei înșiși. Am un argument : sindicatele. Liderii sindicali nu cred că știu mai mult despre membrii sindicatelor lor decât știu liderii partidelor politice. Există o eterogenitate atât de mare și o fluctuare atât de mare, încât de aici pot veni surprize enorme. Este un electorat care poate bascula în orice parte. Mulți spun : muncitorii români nu sunt atât de naivi, încât să mai vrea acum comunism. Sigur, și eu cred asta. Eu cred că puțini oameni mai vor comunism în țara asta. Mai sunt chiar unii, comuniști, care poate vor privilegiile comunismului sau, cine știe, un regim care să-i pună la adăpost ca să nu fie pedepsiți pentru erorile făcute. Dar oameni care chiar să vrea comunism nu există. Dar nu sunt sigur că, împinși de deteriorarea situației economice și de frica de ziua de mâine, nu vor fi unii care se vor duce să voteze cu FSN-ul.

Cu ce platformă vă întâlniți cu muncitorii ? Care e platforma pe care le-o propuneți vizavi de existența lor și vizavi de partea economică specială a României : mamuții industriali ?

Încercăm să defetişizăm anumite concepte politice care sunt resimţite individual sau la nivel colectiv de către muncitori ca extrem de periculoase şi de alarmante, cum ar fi, de pildă, şomajul, privatizarea, revenirea la patroni a unora din întreprinderi.

Aveţi curajul să mergeţi în întreprinderi şi să le spuneţi clar că este nevoie de şomaj şi de închideri de întreprinderi ?

Da. Am curajul, am şi fost, mai ales că, după părerea economiştilor pe care i-am consultat şi pe mâna cărora mergem, chiar chestiunea aceasta a şomajului, care are cele mai mari implicaţii, termenul fiind conotat cel mai negativ dintre toate, este în bună măsură artificială. Economiştii spun că nu este obligatoriu ca această tranziţie să producă şomaj, aşa cum, de exemplu, scăderea temperaturii produce inconfort fizic pentru noi când intrăm în iarnă. Problema şomajului trebuie pusă altfel, mai nuanţat, şi lucrurile astea trebuie explicate. Eu am încercat să explic astfel de lucruri unui muncitor de la Câmpina care a venit la întâlnire în numele sindicatului de acolo şi din întrebările căruia am dedus că el era foarte doritor să ştie nişte răspunsuri precise. Problema somajului deci este în bună măsură şi o problemă artificială, adică şomajul nu este atât de înspăimântător cum pare după o educaţie de 40 de ani în care însemna capitalism, sălbăticie şi concurenţă la sânge între indivizi. Din păcate, în momentul de faţă, la noi, şomajul este mai mult efectul, să spunem, unor erori de apreciere corectă a situaţiei din anumite segmente ale societăţii şi în special din industrie. Este apoi şi o foarte proastă distribuţie a forţei de muncă în momentul de faţă. E adevărat că în unele întreprinderi există şomaj şi va fi şi mai mare. Dar sunt şi sectoare unde este clară lipsa forţei de muncă. Chiar Theodor Stolojan, în momentul când şi-a luat guvernul în primire, a declarat că nu se pot continua unele din construcţiile civile începute de Ceauşescu, de pildă, toate aceste blocuri care stau cu ferestrele căscate, goale, din care se fură ca în codru, nu atât pentru că ar lipsi fondurile, cât pentru că lipseşte forţa de muncă. Noi ştim cum îi aducea Ceauşescu pe cei care le făceau. Îi vâra în nişte nenorocite de cabane de lemn, în condiţii de promiscuitate absolută, le dădea ceva mai mult decât ar fi câştigat la ei acasă şi-i ţinea aici într-un fel ca pe nişte ostatici şi-i punea să muncească 24 de ore din 24.

Nr. 27 / 1991 / *Reportaj periculos*

O crimă în dispută politică

În data de 21 mai, ora 13.05, la etajul III al clădirii Divinity School din cadrul Universității Chicago a fost împușcat mortal profesorul român Ioan Petru Culianu. Autorul crimei nu a fost prins până astăzi. Deoarece pe seama morții profesorului Culianu s-au făcut mai multe speculații, într-o documentare de patru zile în Chicago, am încercat o descriere și sintetizare a celor mai importante fapte legate de această crimă.

Cine este profesorul Ioan Petru Culianu ?

Născut la Iași, absolvent al Facultății de Filologie din Universitatea București în 1972, a plecat cu o bursă la cursuri de vară în Italia, de unde nu s-a mai întors. La 21 de ani, înainte de a părăsi România, avea pregătit volumul de nuvele *Arta fugii*. Participase la demonstrația studenților din 1968 și se știa urmărit de Securitate. A obținut doctoratul la Universitatea din Milano și, mai apoi, un al doilea doctorat la Paris. Din 1975 a devenit profesor la Universitatea Groningen (Olanda). A obținut cetățenie olandeză și a fost căsătorit în această țară. Este și redactor-șef al revistei *Incognita* din Olanda. Din 1986, Ioan Petru Culianu pleacă în Statele Unite și devine *guest lecturer* la University of Chicago. Din 1988, Culianu devine *visiting professor* la această universitate, iar din luna iulie 1991 urma să devină angajatul definitiv al universității, fiind socotit una din marile speranțe în domeniul istoriei religiilor. În Italia, Franța, Olanda, SUA, Culianu a publicat 17 cărți de istoria religiilor și două de proză. Vorbea în mod curent șase limbi, iar la University of Chicago era considerat ca aparținând celebrei școli de istorie a religiilor începută de Mircea Eliade.

Locul crimei

Universitatea Chicago se află pe Ellis Avenue, în sudul orașului Chicago, în mijlocul unuia din cele mai proaste cartiere ale orașului de trei milioane de locuitori. Ellis Avenue, în toată lungimea ei, este mărginită de facultăți ale universității, întinsă pe aproape 20 de străzi și pe o suprafață de sute de hectare. Ca stil, Chicago este cel mai apropiat oraș de New York. În zona centrală, pe Michigan Avenue, se află cel mai înalt bloc din lume, cu 110 etaje ! (Sears), și alte sute de zgârie-nori care te amețesc în momentul în care le privești chiar de la bază. Orașul este destul de murdar, de periculos în timpul nopții și este socotit al treilea oraș al Americii din punctul de vedere al forței economice. Industria oțelului, a automobilelor, a cărnii domină încă în Chicago. Aici își află sediul una din cele cinci mari bănci-depozit ale SUA. University of Chicago, fondată în 1890, este mândria orașului. O treime din populație este alcătuită din negri.

În campusul universității, undeva în interior, se află Divinity School. Clădirea are trei etaje, este veche, are o parte din ziduri acoperită cu ie-

deră. Ambele intrări dau în parcul campusului. De la ieşirea din clădire, cea mai apropiată stradă se află la minimum 250 de metri şi accesul spre ea se face prin altă clădire a universităţii. Se poate ajunge cu maşina până la intrarea în clădire. Clădirea nu are portar în timpul zilei. La subsol se află un club al studenţilor şi un bufet, deschise de dimineaţă până la ora 16. La parter, o sală de curs, o sală de festivităţi, câteva birouri şi două camere cu materiale. La etajul I se află săli de cursuri şi seminarii şi cabinete ale profesorilor. La etajul II s-a petrecut crima. La etajul III se află birouri ale profesorilor şi săli de seminarii.

Etajul II

La etajul doi al clădirii în care se află Divinity School sunt câteva birouri, săli de seminarii şi secretariatul. Pe hol, în faţa scării principale, se află săli de seminar. Biroul profesorului Culianu se află în partea opusă a coridorului. Biroul său de lucru are numărul 304. Camera vecină este veceul în care s-a produs crima. Între uşa biroului şi uşa veceului, doar o distanţă de 2 metri. Pe latura care închide coridorul se află intrarea în secretariat. Faţă în faţă cu intrarea în veceu se află uşa care dă pe scara de serviciu. În faţa uşii de la biroul profesorului, pe partea opusă a coridorului, se află o cameră oarbă, destinată uneltelor de pompieri. Distanţa între toate cele cinci uşi este de maximum 2,5 metri. Pe uşa profesorului Petru Culianu scrie în engleză « Dumnezeu este păstorul meu ». Pe un panou de hârtie este anunţat seminarul « Noul Testament şi literatură creştină timpurie ». În faţa uşii se afla un coş cu flori din partea studenţilor. Biroul era închis pentru cercetări. Veceul în care s-a produs crima este alcătuit din cinci boxe separate între ele de pereţi de lemn înalţi doar de 1,8 metri. Crima s-a petrecut în cea de-a doua cabină dinspre geam. Geamul veceului dă spre parcul principal din interiorul universităţii şi se află la 15 metri înălţime. Criminalul n-ar fi putut pleca de aici nici dacă ar fi fost zburător. Urcându-se pe una din scoicile din cabina 1 sau 3, autorul crimei a putut să se aplece peste peretele despărţitor, să întindă braţul şi să apese pe trăgaciul pistolului de la o distanţă de 20 de centimetri sau chiar mai mică. După ce a părăsit cabina şi mai apoi veceul, autorul crimei a traversat culoarul de 2-2,5 metri şi a intrat pe uşa care dă pe scara de serviciu, pe care a coborât şi a ieşit fie în holul principal şi mai apoi pe alee, fie în spatele clădirii şi de acolo tot pe alee. De la celebrul incendiu din America, toate clădirile din SUA au obligatoriu două ieşiri.

Ce s-a petrecut în 21 mai ?

În ziua de 10 aprilie soseşte în SUA regele Mihai I. Ioan Petru Culianu a fost între cei care l-au întâmpinat la Chicago. Era un antimonarhist, dar, după ce îl cunoaşte pe rege, devine un monarhist convins. În ziua de 13 aprilie îi organizează regelui o primire la Divinity School, la care participă decanul, şefa Catedrei « Mircea Eliade » şi alte persoane. Seara, la Drake Hotel

din Chicago, are loc un banchet. Regele se întâlnește cu guvernatorul statului Illinois și o vizitează pe doamna Eliade, soția lui Mircea Eliade. În 17-18 mai, la Divinity School a avut loc un seminar de istoria religiilor cu participare internațională, organizat și condus de Petru Culianu, considerat mai apoi de *Chronicle*, publicația Universității Chicago, drept un mare succes. În 21 mai era Constantin și Elena, ziua mamei sale. Era o zi mai puțin aglomerată. La ora 13, etajele facultăților erau aproape goale. La acea oră se aflau mai multe persoane în secretariatul situat la 2 metri de veceul în care s-a produs crima. Studenții se aflau la parter, în sala de festivități și la demisol, în bar și în club. Femeile din secretariatul facultății au auzit o împușcătură, dar, după cum au declarat mai târziu poliției, au crezut că s-a spart sau a fost trântit un obiect. Preț de două minute, nimeni nu a ieșit din secretariat spre a vedea ce s-a întâmplat. Un student a intrat toaletă, a văzut sângele scurs din cabina numărul 2 și a anunțat secretariatul. Secretarele au venit și au văzut cadavrul, au plecat speriate și au anunțat poliția. S-au adunat studenții și cadrele didactice, inclusiv pompierul. În primul moment, toată lumea a crezut că este vorba de o sinucidere. Era prima crimă din istoria Universității Chicago și a Divinity School. Când a sosit poliția, studenții curioși și pompierul au șters posibilele urme ale autorului crimei. Nimeni nu a încercat să privească pe fereastră, în fața facultății, spre a vedea cine iese din clădire. Cu atât mai mult, nimeni nu a privit pe scara de serviciu sau la ieșirea din spatele clădirii spre a vedea cine iese. Criminalului i-au fost necesare doar 20 de secunde pentru a ajunge pe alee, printre alți trecători, și numai 10 secunde pentru a ajunge printre studenții de la parter. În prima fază, chiar și poliția a crezut că este vorba de o sinucidere. Ceva mai târziu, când au observat că nu pot descoperi arma crimei, au abandonat versiunea sinuciderii. Ulterior, poliția a solicitat sprijinul unui agent FBI cunoscător al limbii române.

Casa omului de știință

Ioan Petru Culianu locuia într-o garsonieră confortabilă dintr-un bloc modern, aflat într-un mic parc pe strada 46, vizavi de Muzeul de Știință și Tehnologie. Nu avea mașină de câteva luni. Și-o vânduse. Făcea drumul până la Universitate pe jos. Traversa parcul, trecea pe sub linia de metrou și mergea pe strada 47, prin cartierul de negri, până intra în campusul universitar. De ce nu a fost pusă la cale crima pe acest traseu ? În cartierul de negri, de la 1 ianuarie până în 10 iunie, ziua când am ajuns la poliție, au fost omorâte 66 de persoane. Multe crime aveau autori neidentificați până în acel moment. De ce nu a fost împușcat profesorul Culianu pe drumul său de acasă, prin părculeț, prin cartierul de negri și mai apoi în campusul universitar unde rămânea până târziu ?

În locuința sa, Petru Culianu avea câteva lucruri de valoare. Tablouri evaluate la sume frumoase, o cruce pictată pe lemn adusă de la Ierusalim, un computer pe care își scria și își depozita textele, o bibliotecă, un fax

cu *answering machine* și o păpușă românească îmbrăcată în stil țărănesc. La intrarea în apartament avea două sisteme de alarmă, iar în hol păzea un portar negru de 1,90 metri. Cele două sisteme de alarmă au apărut în ultima vreme, după ce cu un an înainte îi fusese spart apartamentul din Woodlawn Avenue și îi fuseseră furate o mulțime de dischete pe care se aflau studiile sale. De altfel, cu puțin timp înaintea crimei, Ioan Petru Culianu schimbase și încuietoarea biroului său de la nr. 304. Din când în când, Ioan Petru Culianu locuia în această garsonieră cu logodnica sa de 24 de ani, Hillary Wiesner, fostă studentă a lui Ioan Culianu, plecată la Boston pentru continuarea studiilor. În cursul acestei veri, profesorul de 41 de ani urma să se căsătorească legal cu fosta sa studentă de 24 de ani. După unul din părinți, Hillary Wiesner era evreică. În diverse cercuri s-a discutat destre trecerea profesorului de la ortodoxie la iudaism. În ziua crimei, logodnica sa se afla la Boston. Contul în bancă și asigurarea pe viață a profesorului Ioan Petru Culianu erau și pe numele logodnicei sale, fapt neobișnuit la americani înainte de căsătoria legală.

Ce spun profesorii ?

Am stat de vorbă cu Frank Reynolds, profesor la Divinity School, un om în vârstă, mare admirator al operei lui Mircea Eliade și un apropiat al profesorului Culianu. Profesorul Reynolds a fost cel care ne-a spus că Petru Culianu era socotit deja o autoritate în materie și era o mare speranță a universității în domeniul religiilor. « Era un gentleman, pedant, politicos, amabil, plin de cordialitate. N-ar fi supărat pe nimeni. Când cineva afirma lucruri stupide, îl punea la punct cu sarcasm. La capitolul ironie era necruțător. Ca om de știință, era o adevărată enciclopedie. Făcea parte din echipa de bază a facultății. Toți ne așteptam la lucruri spectaculoase în următorii ani. »

L-am întrebat pe profesorul Reynolds dacă știe de un conflict al lui Ioan Petru Culianu cu studenții. Mi-a răspuns : « În afara unor conflicte obișnuite, nu am auzit de o înfruntare sau de o dispută mai tensionată. » Profesorul Reynolds mi-a arătat corectura ultimei din cele patru cărți ale lui Culianu, aflată sub tipar. Cartea se numește *Out of This World* (« În afara acestei lumi »), cu o prefață de Lawrence E. Sullivan, directorul Centrului de studii religioase al Universității Harvard. Am stat de vorbă cu Gwendolyn Barnes, secretara lui Culianu, o negresă între două vârste, extrem de îndurerată de dispariția profesorului. « Nu aveau de ce să-l omoare. Era cel mai mare gentleman dintre umaniștii Universității Chicago. » Am încercat să aflu dacă profesorul dădea semne de nervozitate în perioada premergătoare crimei. Nici unul. Le-am întrebat pe celelalte secretare dacă au observat un suspect, o prezență mai insistentă din afară în acea perioadă. Mi s-a spus un nu categoric. Am încercat să obțin o întâlnire cu șefa Catedrei « Mircea Eliade », doamna Wendy Doniger, cea care a vorbit și la serviciul divin prilejuit de sfârșitul profesorului

Culianu. Nu am reuşit în ziua respectivă şi în ziua următoare pleca din oraş. Studenţii au fost extrem de amabili, afectaţi de pierderea profesorului, şi nu au adăugat nimic celor spuse de profesorul Reynolds. Mi s-a ascuns un lucru. Că a existat un conflict între Petru Culianu şi un student grec. Existase o presiune a studenţilor pentru excluderea acestui student grec de la cursuri, pornind de la comportamentul său bizar şi deranjant. El a fost primit doar la insistenţele profesorului. Grecul continuând să deranjeze, a fost în cele din urmă exclus de profesorul Culianu de la cursuri. Trebuie spus că University of Chicago aniversează o sută de ani şi această crimă în perimetrul ei a deranjat multă lume. Poliţia a verificat şi această pistă, şi studentul grec a fost scos din cauză.

Ce spune poliţia ?

La 4-5 kilometri de universitate, pe Wentworth Street, se află sediul departamentului I poliţie din Chicago. Am spus la intrare că trebuie să ajung la şeful poliţiei. Mi s-a spus etajul şi camera. Fără nici o legitimare am ajuns la etajul doi al clădirii, până în dreptul unei tejghele dincolo de care nu se putea trece. Dincolo de ea fojgăiau poliţişti cu pistoale şi cătuşe pe un şold şi cu aparate de emisie-recepţie pe celălalt. Comandantul lipsea. În locul lui am stat de vorbă cu echipa de detectivi care investighează moartea profesorului Culianu, echipă formată din Ellyn E. Weiss şi Robert A. McGuire de la sectorul 1, crime prin violenţă. Cei doi poliţişti au susţinut că urmele crimei au fost şterse de martorii precipitaţi. Nu au putut fi identificate amprente. Nu au fost văzuţi suspecţi prin preajmă. Nu a fost găsită arma. Toate datele indică ori un mare profesionist, ori un naiv. Au cercetat toate pistele, dar nu au nici un indiciu. S-au interesat de legăturile sale cu comunitatea românească din Chicago. Nici un indiciu de conflict. I-am întrebat dacă ştiu că printre emigranţii români s-au strecurat şi oameni ai Securităţii. Au spus că ştiu asta, dar nu au reuşit să identifice nici un colaborator. Pentru a investiga mai complex comunitatea românească şi pentru alte motive, a fost chemat la Chicago şi un detectiv al FBI vorbitor de limba română. Cei doi ofiţeri nu au vrut să-mi comunice numele detectivului FBI şi nici un detaliu despre investigaţiile acestuia. La fel, cei doi poliţişti mi-au spus că nu au găsit nici un indiciu că în această crimă ar fi implicaţi membri ai Gărzii de Fier. Pe hol, la plecare, am întrebat-o pe Ellyn E. Weiss care este părerea ei despre posibilul autor al crimei. Numai şi numai cu caracter de părere care nu are absolut nici o importanţă, a precizat ea, autorul crimei ar putea fi cineva din interiorul universităţii.

Ce spun prietenii ?

Mircea Sabău, radiolog la University of Chicago, a spus : « L-am cunoscut pe Culianu încă de când a venit în Chicago. Scrisese şi o carte în italiană despre Mircea Eliade. Era un mare admirator al profesorului

și, după moartea lui Eliade, a devenit un apropiat al doamnei Eliade. Este stupid să se spună că români din Chicago ar avea vreo legătură cu moartea lui Culianu. S-a vorbit și despre implicarea legionarilor. Este altă gogoriță. Legionarii sunt oameni trecuți de 70 de ani. Ei nu mai au o ideologie proprie mișcării de altădată, sunt doar anticomuniști și naționaliști. Și nu mai au nici o forță. Eu cred că povestea cu legionarii e doar o falsă pistă, bună de exploatat doar de Securitate. Cât privește convertirea lui Culianu la iudaism, nu știu de unde s-a născut și asta. Eu cred că Petru Culianu nu era un credincios în adevăratul sens al cuvântului. Toate religiile erau pentru el un subiect de gândire, de cercetare, dar, în esență, era un sceptic și le privea pe toate cu detașare. »

Ce spun legionarii ?

Am stat de vorbă cu mai mulți legionari bătrâni din Chicago. Prefer să nu le spun numele. Unul dintre ei, Eugen Vâlsan, mi-a permis să-i dau numele și mi-a spus : « Culianu a ajuns la Chicago grație lui Mircea Eliade, iar Mircea Eliade a fost legionar, deși nu a făcut politică legionară. Eu am fost cu Eliade în același lagăr. După aceea, el n-a mai făcut politică legionară, dar, în esența lui, a rămas ce a fost. Luat de aici, *grosso modo*, Culianu, fiind aproape de lumea lui Eliade, aparținea și el familiei noastre. Faptul că voia să se căsătorească în curând cu o evreică era treaba lui. Nu eram fericiți de asta, dar nici nu ne preocupa. Este o altă supoziție absurdă. De fapt, nu se caută decât un motiv ca să fim implicați. Ultima dată m-am întâlnit cu Culianu la biserică, de Paști. Eram în raporturi mai mult decât cordiale. Toți legionarii, atâția câți mai sunt, m-au sunat să afle vești și erau îndureraţi. Noi respingem în mod categoric orice acuzație legată de implicarea noastră în moartea acestui savant român. »

Ce spun rudele ?

Doamna Tereza Petrescu, soția disidentului Dan Petrescu, fost ministru secretar de stat la ministerul Culturii pentru o scurtă perioadă după căderea lui Ceaușescu, este și sora profesorului Ioan Petru Culianu. Am fixat o întâlnire la domiciliul lui Ioan Petru Culianu. Nu ajunsese la ora fixată. Am stat pe bancă în fața blocului. Am observat că sunt supravegheat de două persoane. Am plecat să dau un telefon pentru a afla ce s-a întâmplat cu întârzierea doamnei Tereza Petrescu. Am mers pe jos până la Muzeul de Știință și Tehnologie. Am fost urmărit până acolo și înapoi. Am așteptat sub privirile celor doi. Am plecat să dau încă un telefon. Am fost urmărit până la jumătatea drumului spre muzeu. Apoi mașina a dispărut. La muzeu am întâlnit-o pe doamna Petrescu, cu care am revenit la blocul din strada 47 și am urcat în garsoniera profesorului. Lucrurile cele mai importante, inclusiv unele tablouri, erau împachetate și aveau pe ele eticheta logodnicei, grăbită să-și însușească lucrurile mai valoroase din apropierea fostului ei profesor și logodnic. Doamna Tereza Petrescu venise

din Franţa pentru formalităţile legate de înmormântarea fratelui ei. Din Franţa a avut mai multe convorbiri telefonice cu fratele ei în perioada premergătoare crimei. « Încă de la sfârşitul studiilor, spunea Tereza Petrescu, Ioan Petru Culianu se ştia urmărit. Iar în ultima vreme fusese ameninţat de mai multe ori. Telefonic, prin scrisori, prin mesaje. » Din februarie 1990, Petru Culianu a început să scrie articole critice la adresa noii puteri din România. Cele mai multe au apărut în săptămânalul american de limbă română *Lumea liberă* de la New York. Dar ameninţările nu reuşeau să-l înfricoşeze. Le trata cu dispreţ şi ironie. « Eu cred că extrem de implicată în această crimă este o aripă de dreapta a Securităţii, care a împrumutat o serie de simboluri legionare. Precizez că nu cred că legionarii au vreun amestec, ei fiind oameni de 80 de ani, gata să mediteze asupra destinului românesc, plini de nostalgie, dar incapabili de violenţă. » De remarcat că asasinarea profesorului Culianu are loc la exact 50 de ani de la uciderea lui Nicolae Iorga. În plus, profesorul Culianu a fost omorât, ca şi Corneliu Dima Drăgan, împuşcat cu ani în urmă în Canada tot cu un glonte tras în cap. Am mai aflat că în timpul vizitei regelui au fost reţinuţi doi americani de origine română. Doamna Tereza Petrescu este convinsă că această crimă este opera Securităţii. « Eu îi acuz direct de această crimă, în care presupun că au făcut chiar o alianţă. Toate firele şi, mai ales, ameninţările conduc la o facţiune de dreapta a Securităţii. »

Ce spune Securitatea ?

L-am contactat pe fostul important ofiţer de Securitate Liviu Turcu, fugit în prima parte a anului 1989 în SUA. Iată punctul său de vedere : « După cunoştinţele mele, în istoria acestui serviciu nu s-a practicat lichidarea unui om de talia lui Culianu. El nu îndeplinea criteriile pentru a fi o ţintă. Nu poate fi vorba nici de un om din comunitatea românească, să-i zicem colaborator al Securităţii. În primul rând că şi serviciile străine, şi alţii folosesc pentru o asemenea operaţiune un om din afară şi pun la cale părăsirea locului şi a ţării în cea mai mare viteză. Dar pentru Securitate, deşi au existat colaboratori şi în Chicago, românii nu erau o problemă. La New York şi în Canada, da. Acolo îl iritau teribil pe Ceauşescu. Mai mult, nu cred că este opera Securităţii pentru că puţine servicii secrete au îndrăznit să pună la cale asemenea operaţiuni pe teritoriul SUA. Cine avea interesul să o facă ? Ar fi fost o enormă gafă politică. Nu uitaţi că la Bucureşti conducerea aparatului, specialiştii au rămas aceiaşi. Securitatea este intactă şi cei de la vârf sunt oameni bine pregătiţi şi nu-i cred în stare de o asemenea prostie. După părerea mea, nu există nici 25 % posibilitatea ca, prin logica sa, sistemul Securităţii să pună la cale această crimă. Ar trebui căutat în relaţiile cu studenţii, în grupul celor care ar fi avut interesul ca profesorul să nu se căsătorească niciodată cu o evreică. »

Ce au scris ziarele ?

Teresa Wiltz, ziaristă la *Chicago Tribune*, a scris mai multe articole despre această crimă. Unul dintre ele sondează opinia unor disidenţi români aflaţi în SUA. Dorin Tudoran şi Liviu Cangeopol susţin ideea că o implicare a Securităţii în această crimă este mai mult decât posibilă. *Chicago Sun Times* publică, sub semnătura lui Jim Casey (reporterul ziarului acreditat pe lângă cartierul general al poliţiei) şi Phillip O'Connor, un articol detaliat legat de împrejurarea morţii lui Culianu. Acelaşi Jim Casey revine cu un alt articol şi menţionează ameninţările primite de Culianu în perioada pre- şi post-Ceauşescu. La fel, *Chicago Sun Times* publică în articolele sale câteva opinii extrem de elogioase ale profesorilor şi studenţilor lui Culianu despre personalitatea savantului dispărut. Într-un articol nepublicat încă, radiologul Mircea Sabău, pe lângă faptul că subliniază dimensiunile personalităţii lui Culianu şi ale operei sale, precizează amănuntul că, înainte cu patru zile de a fi ucis, Ioan Petru Culianu îşi anulase prima sa vizită în România după 20 de ani.

Ipoteze

1. – Un conflict cu un student sau altcineva din interiorul universităţii.

2. – Un conflict cu o grupare naţionalistă care vedea în viitoarea căsătorie cu o evreică un fapt reprobabil.

3. – Alte persoane interesate să împiedice această căsătorie şi, eventual, să încaseze poliţa de asigurare.

4. – Serviciile secrete române, iritate de criticile violente la adresa Securităţii, a preşedintelui Ion Iliescu, a Frontului Salvării Naţionale.

Observaţii

Indiferent cine a comis această crimă abominabilă, păgubitoare pentru cultura română şi universală, nu putea să rişte executarea operaţiunii într-un loc atât de îngust, necirculat de publicul din afară (devenit imediat bătător la ochi). Cu infinit de mici procente de risc, crima ar fi putut fi comisă în jurul blocului, la întoarcerea de la facultate sau în timp ce Ioan Petru Culianu traversa cartierul de negri spre casă sau spre Universitatea Chicago. Crima a fost comisă de un adevărat profesionist sau de un mare naiv. Dar orice profesionist ar fi ales varianta execuţiei pe traseu şi ar fi respins-o pe cea din clădirea universităţii, unde, în 999 de cazuri din 1 000, la auzul împuşcăturii, una din secretare ar fi ieşit pe hol şi l-ar fi surprins pe criminal ieşind din toaletă. Până la descoperirea criminalului, ameninţările şi condiţiile speciale ale locului crimei rămân chestiunile cele mai clare.

enchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal ■ scrisori ■

Anul 1991

Nr. 2

La târg, cu nerușinare

Modernizarea economiei românești, obosită ca o ciubotă purtată pe drumuri desfundate, a oferit ocazia unor deschideri spre tehnologiile de vârf, prilej cu care, în numele cooperării, al eficientizării, se încheie contracte ciudate. Pentru o bucată de pâine obținută pe sub masă, diverși reprezentanți ai unor companii sau întreprinderi de stat sunt în stare să semneze nu numai convenții dezavantajoase, dar să iscălească hârtii prin care să-și vândă părinții. Am publicat un articol despre încercarea de rentabilizare și modernizare a industriei aviatice românești, încercare dubioasă prin însuși modul în care era concepută și prin partenerul susținut cu ardoare de cei interesați să se aleagă și ei cu ceva de la această masă a negocierilor. Ca să devenim rentabili, urma să acordăm un împrumut de 40 de milioane unei societăți pârlite din Anglia pentru ca România să aibă ce da de lucru muncitorilor și pentru a se alege și cu un profit suficient pentru o ciorbă de burtă. Există un raport privitor la caracterul falimentar al acestei afaceri, există oameni care și-au pierdut posturile pentru că s-au opus încheierii ei, dar există și profitori hotărâți să o sprijine. Există generali interesați ca industria aviatică română să continue producția de vechituri – civile și militare. În ciuda acestei dispute, a celor publicate în *Expres*, confruntările legate de încheierea afacerii n-au ostenit încă. Confruntarea de forțe și interese scoate scântei. Guvernul tace în timp ce un om care s-a opus acestui contract, fostul ministru secretar de stat Andrei Pintilie, în loc să se exprime public despre riscurile și implicațiile necurate ale combinației, ne trimite o scrisoare în care se dezvinovățește vizavi de niște informații greșite publicate în *Expres* în legătură cu alt subiect. În același timp, SRI, mai preocupat de patriotismul românilor și de spionii străini, nu ne spune nimic despre modul în care reprezentanții economiei noastre semnează sau se pregătesc să semneze contracte defavorabile. Și, dacă nu ne spune Serviciul Român de Informații, nici poliția, nici procuratura, înseamnă că fie nu sunt capabile, fie au o doză de complicitate. Cooperarea a devenit pentru unii români prilej de scoatere a României la mezat. Abundența de mașini noi, de îmbogățiți ca prin miracol în slujba modernizării economiei românești poate fi simptomul unei decăderi profunde. Afirmația unui om de afaceri străin că « din România poți să cumperi orice și pentru o bucată de pâine » spune ceva nu numai despre sărăcia noastră (mai ales morală), ci și despre un fenomen în care afacerea cu avioanele este doar un crâmpei dintr-un spectacol haotic. În nebunia schimbării de lume, drumul spre ordine trece totuși prin acțiunea de capturare a rechinilor.

Nr. 3

Moșul și politica

Proptindu-se mereu într-un baston de lemn, gros și încovoiat ca un semn de întrebare, și trăgând cu un singur ochi la lumea care fierbe, domnul Bârlădeanu ține morțiș să fie în primele rânduri ale vieții politice din România, în ciuda faptului că mulți români nu mai vor să înceapă o nouă viață sub ocrotirea celor care și-au făcut lecturile pe scările Kremlinului. După ce și-a închinat existența unor idealuri care nu mai fac doi bani decât la Tirana sau la Moscova, domnul Bârlădeanu se poartă ca un secretar de asociație de locatari, hotărât să țină cârma pe baza experienței sale de magazioner de popotă sau politruc de organizație sindicală. Nu ne-a preocupat prea mult biografia sa, deși circulă niște documente despre sosirea sa miraculoasă în România anilor '45-'46. Am încercat doar să-i descoperim opera și titlul genialei sale teze de doctorat susținută la Moscova. Academia nu ne-a răspuns până acum și e de crezut că o va ține ascunsă pentru ca nu cumva să i-o fure americanii, deși ceva nelămurit ne îndeamnă să credem că se referă la cine știe ce idei economice fenomenale ale tovarășilor Lenin și Stalin. Dintr-un comunicat mai vechi al confraților domnului Bârlădeanu de la Academie, am înțeles că dânsul ar avea o activitate științifică de mare valoare. Din păcate, suntem de altă părere. Noi socotim că admiterea sa în rândurile membrilor Academiei Române reprezintă nu numai o rușine, dar și o ofensă adusă trecutului acestei instituții în special și științei în general. Mai mult, faptul că domnul Bârlădeanu devenea academician și făcea parte din conducerea restrânsă a partidului comunist atunci când mari scriitori, artiști și oameni de știință erau prigoniți, dați afară din Academie și mureau în sărăcie și ostracizați reprezintă o culpă pe care orice tribunal serios, hotărât să judece crimele comunismului, trebuie să o supună analizei. Că au fost academicienii români atât de slugarnici încât l-au ales pe domnul Bârlădeanu și vicepreședinte al Academiei îi privește în exclusivitate și istoria instituției va consemna aceasta ca pe o altă rușine la care s-au făcut părtași. Dar faptul că domnul Bârlădeanu, în baza unei cuvântări la Congresul al IX-lea al PCR și a câtorva articole, unele neînsemnate (oricum, mai puține decât scrisorile pe care le scrie părinților un om obișnuit), se și consideră om de știință este o chestiune care ține de exacerbatul său orgoliu, întemeiat pe câteva amănunte dovedite de istorie a fi chiar lamentabile eșecuri. În loc să considere semnarea scrisorii împotriva lui Ceaușescu o mică dar nu suficientă reparație cu care era dator față de trecutul său de militant stalinist, domnul Bârlădeanu o consideră principalul argument pentru dreptul său de a se afla între fruntașii politici ai acestei perioade. Uimitoare lipsă de realism a domniei sale ! După o viață care, din punct de vedere politic, și-a trăit traiul și și-a mâncat mălaiul, domnul Bârlădeanu încearcă, în baston și-ntr-un picior, să se mențină la cârma unei societăți frământate, pornită în mare viteză spre nici ea nu știe

unde. Doar intenţia domnului Bârlădeanu de a apăra vechea gardă şi vechiul sistem îi poate oferi o justificare. Dar aceasta nu face decât să încrânceneze opinia publică sau grupuri de manifestanţi când strigă « Jos Bârlădeanu ! ». Când aude asta, domnia sa îşi imaginează că mulţimea este instigată de agenturile străine şi nu se gândeşte câtuşi de puţin la legile pe care le-a promovat, la biografia sa, pentru care îşi găseşte cu siguranţă amăgitoare scuze sau motivaţii, la intervenţiile sale cam bâlbâite care, într-o lume fără contorsiunile noastre, ar fi socotite ridicole. Pe noi ne interesează mai puţin piscina domnului Bârlădeanu, privilegiile sale de pe vremea când portretul său era spânzurat pe pereţi şi ni se băga în ochi ca un gunoi politic obligatoriu, sau afacerile dânsului cu vila de la Breaza sau Câmpina. Cineva le va judeca la momentul potrivit. Dar ne revoltă prezenţa domniei sale pe prima scenă politică şi onorurile academice cu care a fost încununat. Aceste două aspecte sunt nu numai imorale în ceea ce-l priveşte, dar şi extrem de periculoase pentru viitorul societăţii noastre. Acum ne apare din ce în ce mai clar ce calcule politice şi-a făcut domnul Ion Iliescu când a mizat la Cameră şi la Senat pe cei doi rinoceri ai comunismului. Numai că domnul Iliescu a fost ajutat substanţial în această mişcare de marea naivitate şi lipsă de experienţă politică a majorităţii electoratului român. Faptul că şi o parte din senatorii mai tineri s-au raliat unui asemenea mod de a gândi este de natură să ne sporească îngrijorarea. Dacă ei, fără petice în biografie, înţeleg să opteze pentru ce optează, nu le rămâne decât să aştepte şi consecinţele acestor hotărâri. Dar, dacă ei, într-o mişcare politică, s-au lăsat păcăliţi şi au ales un om epuizat şi fizic, şi moral pentru a conduce România într-un mod cutezător pe calea reformei şi lucrează ascultători sub bagheta sa, atunci numai Dumnezeu ne mai poate salva.

Nr. 6

Durerea privită de departe

Oricât încearcă să ne convingă oamenii puterii că situaţia României s-a îmbunătăţit, oricât ne amăgesc ziarele Frontului cu simpatia internaţională faţă de preşedinte şi faţă de primul-ministru, imaginea noastră dincolo de Curtici, de Ruse sau de Ungheni nu prea seamănă nici cu ce ne dorim şi nici cu ce ni se spune la Bucureşti. În Franţa, unde, după interviurile acordate pe aeroportul Otopeni sau prin avioanele Taromului, primul-ministru nu înregistrează decât zdrobitoare succese, imaginea României continuă să semene cu o lacrimă uscată pe un obraz nepăsător. De la declaraţia unui mecanic de locomotivă care, în primele zile după căderea dictaturii, a declarat la Radio că Franţa trebuie să se pregătească de război pentru a veni în ajutorul României până la indiferenţa, dacă nu chiar dispreţul de acum e o cale atât de lungă, pe care numai minciunile oamenilor politici români

o pot explica. Francezul de pe stradă, ziaristul, omul de afaceri, românul emigrat se simt ca niște copii înșelați și batjocoriți. Doar guvernul francez pare a-și mai păstra simpatiile și interesul din motive care privesc politica sa față de o țară din Est mult prea frământată pentru a fixa în ea ancora intereselor economice.

Ne-a preocupat mai puțin de ce primul-ministru a fost invitat să ia prânzul la un palat sau la altul și mai mult cum este privită țara noastră de personalități culturale, de ziariști și de oameni de afaceri. De la două mii de kilometri distanță de București, România nu seamănă decât cu un bestiariu sărac, în care cei mai flămânzi de putere sacrifică toate regulile luptei. Reacțiile francezilor față de « *je suis roumain* » s-au schimbat teribil. Toată lumea spune că în decembrie 1989 aceasta era sinonim cu erou, iar acum provoacă nepăsarea sau disprețul față de o « profesie ». Nici compatrioții noștri emigrați, întinzând o mână prin metrou sau pe la intersecții nu se bucură de mai mult. După toate șmecheriile politice ieftine organizate după căderea lui Ceaușescu, nu mai avem parte nici măcar de compasiunea pe care o stârnea dictatura. Acum, când îi pomenești cuiva de « revoluția română », râde sau zâmbește amar. Când vede mizeria în care supraviețuiesc handicapații, se cutremură. Când urmărește emisiunile cu milionarii de la Poiana Sibiului, face ochii cât cepele. Când află de Copșa Mică, cel mai poluat oraș din lume, se sperie. Sfârșește prin a refuza orice, pentru că nu mai înțelege nimic.

În fața lumii nu suntem decât un popor cu prestigiu șifonat vizibil, fără a fi pierdut însă onoarea. Pentru a fi alături de ceilalți, nu ne rămâne decât șansa de a construi. Fără minciuni, fără violență, fără sloganuri vechi, cinstit și cu frică de Dumnezeu în toate. Și abia atunci, din buricul pământului, din poporul inegalabil pe cinci planete, vom deveni, simplu, un popor european.

Nr. 7

Linguroiul se legitimează

Un sentiment de gol și inutilitate, de neputință și resemnare pune stăpânire chiar și pe oamenii curajoși. Mulți dintre ei își simt mișcările energice estompate de reacțiile călțoase ale puterii. Nimic nu e clar, nimic nu devine eficient, totul se amână, iar disperarea ia proporții care fac din noi locuitorii unui enorm sanatoriu. Nu se conturează nimic limpede pentru ziua de mâine fiindcă nu am reușit încă să clarificăm nimic din trecutul nostru imediat. Clienții de noi biografii răsar peste noapte. Generalul Marin Neagoe e judecat pentru deconturile de benzină și ulei ale lui Valentin și ale Zoei Ceaușescu. Curcile și găinile n-au râs niciodată mai strașnic. Nici armata nu este vinovată de ce s-a întâmplat la Timișoara. Nici Securitatea

nu are pe conştiinţă represiuni, nici membrii CPEX nu sunt atât de vinovaţi. Fiecare şi-a descoperit apărătorii şi prietenii dispuşi să-l compătimească public şi să-l reabiliteze pe nesimţite în ochii naivilor. Un alt slugoi de lux, fostul şef de cabinet al lui Ceauşescu şi dramaturg care nu ştie ce înseamnă o liniuţă de dialog, încearcă să pozeze în luptător pentru libertate şi victimă a dictaturii la uşa căreia a străjuit peste 35 de ani. Am depăşit toate culmile nerușinării şi ale cinismului. Reperele morale s-au făcut praf şi, cu strădania servitorilor, am împins limitele moralului până dincolo de troaca porcilor.

Ultima misiune în campania de reconstruire a unui trecut în numele căruia se revendică putere şi profit am descoperit-o într-un interviu acordat de actualul făcător de cărţi de la Palatul Cotroceni. Vasile Secăreş, un ideolog de serviciu al Academiei « Ştefan Gheorghiu », mâna dreaptă a unor picioare de fier în cultura română (Leonte Răutu, Dumitru Popescu), declară în *Azi* că în preajma « fabricii de activişti » (denumirea a fost inventată şi folosită chiar de studenţii şi de cadrele didactice de la amintita instituţie), în cadrul unui anume institut pentru cercetarea dreptului internaţional ar fi funcţionat un nucleu de disidenţi care punea la cale strategia dezvoltării României după căderea lui Ceauşescu. Şi din cine era compus ? Tocmai din cei care contribuiau la îndoctrinarea amărâţilor de activişti trimişi din producţie sau din reţea. Şi aceşti profesori, după ce le îmbâcseau creierele candidaţilor întru parvenire politică, se întruneau şi puneau la cale strategia dezvoltării României. Mai mult, fostul secretar de partid al academiei (în asemenea condiţii, academie era şi şcoala de frânari de la Roşiori), Vasile Secăreş, singurul Nostradamus al epocii de aur, vine acum şi susţine că, în decembrie 1989, el îi mai dădea lui Ceauşescu « doar două săptămâni ». Şi mai ciudat, membrii grupului de disidenţă (Vasile Secăreş, Adrian Severin, Virgil Măgureanu, Dan Popescu, Adrian Năstase etc.), despre care aflăm acum ce umăr zdravăn au pus la răsturnarea dictaturii, se regăsesc în poziţii-cheie ale puterii. Unii la preşedinţie, alţii la SRI, alţii la guvern sau în conducerea FSN (trecem peste aberaţia că membri ai conducerii FSN îndeplinesc şi funcţii de consilieri ai preşedintelui Ion Iliescu, asigurându-i acestuia o echidistanţă crăcănată spre partidul politic de guvernământ). Dacă mai luăm în calcul faptul că toţi tinerii revoluţionari care s-au afirmat în decembrie 1989 au dispărut treptat din structurile de putere, din măruntele responsabilităţi pe care le aveau şi chiar de prin conducerea FSN, atunci avem imaginea unei campanii a echipei de dascăli de la « Ştefan Gheorghiu » pentru a se insinua în centrele vitale ale puterii. Cum acest lucru s-a şi petrecut, interviul acordat de Vasile Secăreş are doar meritul de a cerşi un strop de consideraţie pentru o disidenţă imaginară, care de la statutul de grup de prieteni (în România se cam purta şi se mai poartă gaşca) încearcă să-şi justifice poziţia politică.

Într-o lume de câlţi, debusolată şi săracă, principiul linguroiului îşi caută motivaţia politică şi istorică.

Nr. 8

Cine votează Constituția ?

Într-o seară am auzit un beţiv cum cânta în tramvai un fel de parodii politice după cântece româneşti cunoscute. Primul cântec începea tânguios cu propoziţia « Parlament cu 300 de oi » şi stârnea printre călători un haz nebun, menit să-i mai dezmorţească în aerul lugubru al tramvaiului care se clătina bolnav şi aproape neputincios pe liniile uzate. Când beţivul a început al doilea cântec, « Iliescu, mută-ţi cuibul şi te du », feseniştii din vagon şi chiar independenţii au început să-şi manifeste indignarea prin huiduieli, tropăituri sau mormăituri politice dezaprobatoare, construite pe cuvântul « mamă ».

Am rămas cu titlul primului cântec şi am început să mă gândesc la parlamentarii care, în fiecare seară, invitaţi sau nu, îmi intră în casă pe acest canal luminos care nu răspândeşte decât ceaţă şi ambiguitate. Domnii parlamentari au prins gustul puterii, al jocului politic şi transpiră zi de zi pentru binele ţării. Se consideră aleşii poporului şi cei mai mulţi dintre ei se amăgesc cu ideea că au fost votaţi mai ales pentru meritele lor ştiinţifice, pentru caratele lor morale sau pentru izbânzile lor profesionale. După cum vorbesc, nu lasă impresia că ar realiza faptul că au fost aleşi la grămadă, în numele trandafirului, adică al acelui val de entuziasm stârnit de căderea dictaturii. Domnii parlamentari, în discursurile lor zilnice, încearcă să ne arate cât de pătrunşi sunt de misia lor. Vor să arate că pun în slujba ţării tot ce au ei mai bun. Numai că, privindu-i din scaunul neputincios al telespectatorului, îţi dai seama că în cazul celor mai mulţi acest « mai bun » este atât cât este şi e foarte puţin faţă de ce ne trebuie. Dacă în CPUN nu am avut decât o adunătură de vanitoşi, o masă de manevră pentru votat interesele celor abili, speranţele noastre că alegerile ne vor aduce în Parlament oameni de înaltă ţinută se risipesc, dacă nu cumva s-au şi risipit până acum. Aleşii noştri nu depăşesc nivelul unor tehnicieni veterinari sau preşedinţi de sindicat promovaţi pe la comună sau pe la judeţ. Aterizarea lor în Parlament, dincolo de marea procopseală financiară (până la urmă, trebuie să recunoaştem că, pe la slujbele lor obişnuite, ar fi fost oameni de cel mult 3 000-3 500 de lei), rămâne una din marile cocoaşe politice ale perioadei de reconstrucţie a României.

Citesc *Monitorul Oficial* şi descopăr producţiile istorice ale parlamentarilor noştri. Apoi încep să mă gândesc la cine a ridicat mâna pentru a da putere de lege acestor texte. Alexandru Bârlădeanu, Dan Marţian, Dan Iosif, Vasile Moiş, Constantin Sorescu, Viorel Faur, un domn Mischie, Vasile Văcaru, Barbu Popescu. Parcă aş înşira un comitet de stradă sau de scară de bloc. Oricât m-aş strădui, nu pot să mi-i imaginez ca parlamentari. Din păcate, o bună bucată de timp vom trăi după gândirea acestor oameni. Nenorocirea noastră este că aceşti oameni vor vota şi Constituţia României. Ea va avea putere de lege şi va trebui să ne supunem. Dar nici

un tribunal şi nici o instanţă nu mă pot obliga la consideraţia faţă de aceşti compatrioţi pe care, cu multă îngăduinţă, nu-i pot vedea decât în conducerea unei cooperative agricole de producţie datoare statului român câteva milioane. Singura mea consolare este aceea că, în ciuda mândriei lor de parlamentari, măcar Istoria va face dreptate şi-i va măsura de la genunchiul broaştei în jos sau în sus.

Nr. 9 / *În bătaia vântului naţionalist*

O infirmitate periculoasă

Ore întregi, alteori zile stau pironit de întrebările născute de acest val naţionalist care ne cuprinde şi, de luni de zile, nu găsesc răspunsul potrivit. Cunoscuţi şi prieteni, naivi şi oameni de cultură care mai ieri îşi duceau existenţa prin părţile de nord ale ţării, au devenit acum înflăcăraţi apărători ai unui pericol care în capul lor creşte şi tot creşte şi nu va sfârşi decât prin a ne îmbolnăvi de noi înşine. Încerc să discut cu ei şi căile argumentelor logice se închid pe rând. Nu vor să mă mai recunoască şi simt cum o albeaţă le acoperă nu numai ochii, dar şi gândirea. Câţiva dintre ei s-au aruncat spre Vatra Românească în prima parte a anului 1990, în clipele în care disputele legate de drepturile maghiarilor au luat forme din ce în ce mai violente. Au greşit maghiarii că au vrut într-o săptămână tot ce-au pierdut în câteva decenii sau au greşit românii că s-au purtat cu aceeaşi teamă ca şi foştii lor adversari cu două secole în urmă ? O comisie guvernamentală n-a fost capabilă să ne ofere un răspuns categoric. Dar absenţa lui, în loc să stingă patimile spre a face loc doar judecăţii, sporeşte coada cometei care părea să se stingă şi o umflă, o încarcă de reziduuri până la a face din ea o povară periculoasă. N-au fost de-ajuns Vatra Românească şi exaltările naţionaliste ale celor care se înflăcărau la gândul că ne-am putea întoarce în robie, dar a mai apărut şi un partid politic care să apere interesele românilor în propria lor ţară. Ca într-o stereofonie a surzilor, de partea cealaltă au răspuns exaltaţii maghiarilor (sau viceversa) şi astfel, pe coarda cea mai de jos, a început corul calomniilor şi invectivelor, al ameninţărilor şi comploturilor imaginare. Şi ţipetele au luat forma discursurilor politice, iar patriotismul asumat s-a despletit într-un popism tânguitor. Poate că Vatra Românească s-a născut şi din interesele obscure ale aparatului de represiune şi ale activiştilor, dar şi din incapacitatea acelei puteri abia constituite şi ridicol de fricoase în a-şi apăra scaunul, incapabilă să pună degetul pe rană, să discute lucrurile cu bărbăţie. Încet-încet, spiritul popesc şi tânguitor al profesorului de desen a contaminat nu numai populaţia naivă. A făcut pârtie pentru comercianţii şi bişniţarii de patriotism în stilul celor de la *România Mare*, ba mai mult, a reuşit să devină şi ton în politică. În locul unor analize lucide ale situaţiei politice,

economice şi sociale dintr-o Românie epuizată, în Parlament, în guvern, la Preşedinţie şi-au făcut loc aniversările, comemorările şi închinăciunile, de parcă poporul român ar fi fost chemat să îngenuncheze în fiecare zi în faţa propriei sale icoane. În loc de legi clare, de poziţii ferme, Parlamentul şi guvernul s-au ocupat mai mult de românism ca bogăţie inestimabilă pe care planeta o neglijează pe nedrept. Şi, astfel, un limbaj popesc găunos, naţionalist a început să domine discursul unor politicieni, al unor activişti recondiţionaţi la Nufărul aşa-zisei revoluţii, ca să ajungem astăzi să avem o organizaţie « social-culturală şi de atitudine civică » care, printr-un artificiu pueril, încearcă să se suprapună unui partid politic. Spre stupefacţia lumii civilizate, românismul tinde să devină o idee politică şi începe să facă prozeliţi agresivi. O idee născută în momente de tensiune şi panică, pentru a putea exista în continuare spre profitul celor care s-au aşezat să-i poarte steagurile, încearcă să transforme populaţia cu sentimente patriotice declarate în sprijinitoarea unei mişcări naţionaliste tipică doar pentru un grup minoritar. Mai mult, această campanie, pe lângă riscul de a se colora în nuanţe mai verzi, poate avea drept consecinţă împingerea disputei fals întreţinute până în faţa unor organisme internaţionale. O asemenea consecinţă nefericită ar putea să coste infinit mai mult decât gazul ars pentru întreţinerea flăcării naţionaliste. Sigur că tulburările din Iugoslavia, din Cehoslovacia, ca şi cele din Uniunea Sovietică dovedesc ce societăţi naive şi subdezvoltate lasă gheţarul comunist acum, când începe să se topească la întâlnirea cu malurile calde ale libertăţii. Sigur că Basarabia este o rană mult mai dureroasă decât altele, dar Vatra Românească încearcă să inventeze o problemă politică pentru a-şi acoperi neputinţa faţă de cealaltă, speculând amintiri, accidente istorice, nedreptăţi sau resentimente. Acum, când se discută Constituţia, în Parlament apar patrioţi încrâncenaţi care, pentru a motiva denumirea de stat naţional, invocă ideea că el ne vine prin negura vremurilor, « de la moşii şi strămoşii noştri, de la Mihai Viteazul şi de la Burebista ». Dezbaterile legate de această denumire ne-au arătat cât de puternic este un anume tradiţionalism al politicii româneşti, cât de conservatoare sunt sentimentele naţionale, dar şi cât de demodaţi putem fi într-o vreme a deschiderilor totale. Când o lume întreagă încearcă să adopte alte atitudini, să intre în comunităţi bazate pe principii moderne, noi nu facem decât să folosim cuvinte de acum 100 de ani, exagerând temeri pe potriva acelor vremuri. Mai mult, lipsiţi de curajul şi puterea de a aborda direct problema Basarabiei. Un reprezentant al PUNR a venit cu o idee care a făcut destule valuri prin difuzarea ei de către televiziuni. Ea se referă la reînnodarea legăturilor culturale cu diverse comunităţi desprinse din acelaşi trunchi cu poporul român. E vorba de meglenoromânii, istroromânii şi aromânii care trăiesc pe aiurea, ignorându-se un proces istoric produs cu multe secole în urmă şi integrarea lor în alte comunităţi. Iniţiativa de cercetare a românităţii (care, oricum, e treaba lingviştilor şi a istoricilor de atâta amar de vreme) nu e o preocupare

politică demnă de un Parlament decât în măsura în care bate un vânt de pretenții privitoare la puritatea rasei și care poate culmina cu pretenția de a cerceta românitatea și românismul și în Africa sau pe planetele învecinate.

Riscurile acestui val demodat și găunos de naționalism sunt enorme și greu de calculat în această fază incipientă. Mă tem că aceste porniri, indiferent de consecințe, vor trebui consumate, iar rezultatul va fi unul extrem de trist. Pentru a putea realiza cu adevărat ce infirmitate reprezintă pentru omul modern și naționalismul, și șovinismul, și antisemitismul, și fascismul, și legionarismul, și comunismul, românii sunt purtați acum de un val care îi va duce până la a se lovi cu capul de pragul de sus. Oricât de entuziaști, de fanatici vor fi în această campanie manipulată din umbră, ea se va desfășura fără noi. Ea ne va găsi alături, gata să ne înrolăm doar pentru cauze drepte, lucide și frumoase, menite a da României un loc de cinste între națiunile lumii.

Nr. 11 / *Epistole politice*

Dați explicații poporului român !

Domnului Virgil Măgureanu, strada Povernei, numărul, București

Mă simt obligat să vă scriu pe această cale pentru că expedierea prin poștă ar putea să-mi rezerve surprize și, în plus, cine știe cine ar putea-o socoti un început de delațiune. A trecut mai bine de un an de la ceea ce și dumneavoastră numiți revoluție și nu numai că nu am reușit să aflăm mare lucru despre ce s-a petrecut, dar nu avem nici un vinovat de crimele care s-au comis începând din 16 până în 25 decembrie. Nici rapoartele despre evenimentele de mai târziu nu pot fi socotite decât niște încercări de amăgire publică. Cât despre abuzurile și crimele fostului aparat de represiune, ce să mai vorbim. Cu discreție, arhivele s-au închis.

Mă tem, domnule Măgureanu, că aveți și obligații, și răspunderi în ceea ce privește clarificarea celor petrecute. Nu în virtutea postului pe care îl deținești, pentru că nici bunul Dumnezeu n-ar putea spune că i-a citit fișa, ci în virtutea unei elementare obligații de cetățean, intelectual și patriot. Mai întâi de toate, socot că aveți obligația să clarificați raporturile dumneavoastră cu oamenii aflați în sau alături de căruța puterii (Ion Iliescu, Nicolae Militaru etc.) înainte de decembrie 1989, în cadrul acelei conspirații galante în care ați fost implicat, după cum ați recunoscut într-o discuție pe care am publicat-o în *Expres*. Aș vrea să vă reamintesc că și dumneavoastră, și domnul Ion Iliescu refuzați sistematic o asemenea clarificare. Mai mult, de fiecare dată când vine vorba de colaborarea pe care ați avut-o în timpul acelei palide sau organizate rezistențe, ceva pare să vă irite. Nu știu dacă e vorba de incapacitatea de a trece atunci la acțiune sau de prea

marea implicare în desfăşurarea ei. O a doua chestiune extrem de importantă priveşte actuala dumneavoastră echipă. Ce dovezi aveţi că oamenii pe care i-aţi selectat au conştiinţa şi biografia curată, că nu au comis erori grave sau abuzuri ? Aţi preluat un aparat de represiune repudiat de douăzeci şi două de milioane de locuitori şi aţi reţinut profesioniştii, spuneţi dumneavoastră. Dar unii din cei reţinuţi fuseseră daţi afară, unii chiar arestaţi în decembrie. Credeţi că sigur sunt nevinovaţi atâta vreme cât nu avem nici măcar un vinovat ? Dar cei care nu mai fac parte ? Sunt vinovaţi de ce ? Există dovezi împotriva lor ? Cine le-a judecat ?

Domnule Măgureanu, aş dori să mă refer acum la o chestiune extrem de delicată. Aţi suferit de traumă. Vi s-a maghiarizat numele şi aţi copilărit într-o zonă în care confruntarea dintre români şi maghiari a produs victime şi amintiri urâte. Ştiu că românii au îndurat atrocităţi pe care nimeni nu le poate explica, nici măcar compatrioţii sau urmaşii celor care le-au comis. A trăi sub presiunea unei asemenea traume mi se pare totuşi o incurabilă boală din care s-ar putea naşte alţi monştri ai răzbunării. Foarte frumos spunea ministrul Adrian Năstase la o conferinţă de presă referitor la relaţiile noastre cu Ungaria : « Istoria şi geografia ne leagă, dar cred că trebuie să sacrificăm istoria în favoarea geografiei. » Or, dumneavoastră, în virtutea amintirilor, a biografiei, nu puteţi uita istoria şi daţi sentimentelor patriotice o încărcătură periculoasă. Îmi spuneaţi la discuţia premergătoare interviului publicat în *Expres* cu luni în urmă că v-aţi dus la Satu Mare la desemnarea candidaturii lui Vasile Moiş « pentru că ai noştri nu se puteau hotărî şi riscau să piardă în faţa ungurilor ». Atunci am înţeles că transferaţi încărcătura emoţională a biografiei dumneavoastră în activitatea politică. Mai mult, o anume relaţie şi atitudine faţă de senatorul Vasile Ceontea mă fac să cred că, în activitatea dumneavoastră « imparţială » de informare a puterii, acordaţi o prioritate specială acestui conflict. Aţi lăsat să circule informaţia că ungurii ar fi adus arme în România, fără a confirma cu date exacte asemenea fapte sau a nega aceste afirmaţii periculoase.

În raportul pe care l-aţi prezentat Parlamentului ne-aţi aruncat praf în ochi sau aţi socotit inutil să aduceţi dovezi şi clarificări. Aţi semnalat pericolul extern şi rolul agenţiilor străine în acţiunile de destabilizare a situaţiei din România (exact aşa cum a susţinut Vladimir Kriucikov, şeful KGB-ului, în faţa Sovietului Suprem), fără să ne daţi exemple. Poate că în acest domeniu exemplele nu pot fi date. Dar cele de români care au vândut interese economice pe nimic, lăsând să se scurgă din România avantaje, secrete economice, mărci şi interese ? Din câte îmi aduc aminte, aţi promis presei asemenea exemple ! După cum aţi promis compatrioţilor noştri că veţi clarifica împreună cu o comisie parlamentară cine ne ascultă telefoanele (pentru că atunci aţi afirmat că le ascultă).

Domnule Măgureanu, aţi bătut monedă pe pericolul extern, în timp ce o revistă a Securităţii numită *Europa* ne ameninţă că vom plăti pentru

revoluție, pentru nedreptățile făcute lui Ceaușescu și camarilei. Mai aveți vreo îndoială că revista aparține Securității ? Și totuși, eu vă întreb, cărei Securități ? Știți cum apare ? Cine o tipărește, cu ce scop, cu ce bani și cu ce interes ? Nu cumva e vorba de un pericol care cade tot în seama dumneavoastră și cu clarificarea căruia sunteți obligat de urgență ?

Domnule Măgureanu, închei această scrisoare dorindu-vă cât mai puțini spioni maghiari și asigurându-vă că de modul în care veți răspunde public la unele din întrebările de mai sus depinde chiar minima dumneavoastră credibilitate. Aș vrea să vă asigur că relativa tăcere așternută în jurul serviciului pe care îl conduceți și al Securității pe care totuși ați moștenit-o este departe de a ne mulțumi și de a închide definitiv un capitol extrem de dureros.

Al dumneavostră nesupus,
Cornel Nistorescu

Nr. 12 / *Epistole politice*

Alegeți între rușine și onoare !

Domnului Procuror General al Republicii

Domnule procuror general, nu știu în ce măsură vă îngrozește răspunderea care vă apasă. Într-o vreme în care justiția își caută drumul cel drept și se chinuie să reacopere ochii zeiței spre a cântări numai faptele, ați acceptat de bunăvoie să îndepliniți sarcina de procuror general al Republicii. Prin aceasta v-ați împovărat singur, fără cale de întoarcere. Ori veți așeza în jurul numelui dumneavoastră ideea de dreptate, lăsând timpului sarcina de a stinge resentimentele vinovaților, și asta înseamnă onoare și respect și un loc de cinste între bărbații care au slujit justiția și societatea română, ori veți cădea pradă comodității și intereselor mărunte, și rușinea va însoți numele dumneavoastră prin vremuri când și strănepoții vor fi uitat că le-ați fost bunic. Altă ieșire mă tem că nu există pentru funcția pe care o dețineți. Ea are legătură cu istoria și copleșește cu răspundere, pentru că nu le puteți spune românilor, nici măcar copiilor dumneavoastră că v-ați făcut datoria și aveți liniște atâta vreme cât criminalii continuă să trăiască nestingheriți printre noi. Nu puteți părăsi scaunul de procuror general fără a vă marca biografia și numele cu onoare sau cu rușine. Știu că suntem cu toții niște păcătoși. Atât în fața lui Dumnezeu, cât și a conștiinței noastre. Cu sufletul ne vom descurca fiecare după puteri. Dar mai suntem vinovați și în fața semenilor noștri. Unele din aceste vinovății nu vor putea fi cântărite decât de șubredele noastre morale, dar altele, mai ales crima și ruinarea unor destine, trebuie judecate cu la fel de șubre-

dele noastre legi. Iar dumneavoastră vă revine misiunea fără scăpare de a veghea ca aceste judecăţi să aibă loc indiferent dacă în boxe vor ajunge săraci sau generali, politicieni sau prieteni ai dumneavoastră. Oricât de mare ar fi spiritul pacifist care ne animă, oricât de bolnavă ni se pare războinarea, noi credem că vinovaţii de crime, de mutilări fizice sau psihice trebuie să suporte consecinţele judecăţii drepte.

Domnule procuror genereal, veniţi din justiţia militară şi vă paşte riscul de-a nu vă putea detaşa de lumea uniformelor. Puteţi cădea pradă prieteniilor sau ameninţărilor, după cum puteţi fi influenţat de neghiobiile publicate prin ziare, susţinute de politicieni sau întreţinute de vinovaţi. Priviţi-le pe toate şi pe toţi cu îngăduinţă şi detaşare, şi vegheaţi ca legea să fie aplicată corect în cazul tuturor. Oricât de bine v-aţi putea ascunde după paragrafe şi motivaţii, şi oricâte zvonuri vor zbura prin mintile şi urechile oamenilor, nu vom fi niciodată atât de naivi, încât să credem pe cineva care spune că toţi generalii şi ofiţerii din armata română au cugetul curat ca al unor fecioare, că toţi şefii şi toţi lucrătorii Securităţii îşi vor fi frecat mâinile cu bucurie privind de pe margine cum se scufundă sistemul privilegiilor şi abuzurilor. După cum nu vă puteţi îngădui să ne oferiţi prea multe momente de tragicomic când e vorba de acuzaţiile şi judecarea burtăverzimii comuniste, atâţia ani fericită să îndeplinească rolul de cârpă politică a unei familii psihopate.

Domnule procuror general, mă tem că orice încercare de-a menţine actuala convieţuire a criminalilor cu victimele şi martorii (oricât de mult le convine unora) nu face decât să amăgească societatea română, să umfle în fiinţa ei un buboi ce nu se va vindeca niciodată. Şi, oricât de mari ar fi slăbiciunile oamenilor (obişnuiţi sau cocoţaţi pe crăcile puterii), noi nu vom avea somn şi odihnă până când criminalii nu vor fi chemaţi să dea socoteală.

Vă invit să vă sperie posibilitatea că într-o dimnieaţă oarecare vă veţi trezi şi veţi afla că am tipărit dovezi despre un ucigaş pe al cărui dosar dumneavoastră aţi scris « NEVINOVAT ». După cum trebuie să vă sperie gândul că sărăcia şi confuzia au sporit corupţia, şi într-o altă dimineaţă vă veţi trezi şi veţi avea dovezile stricăciunii şi culpabilităţii unui prieten, subordonat sau om politic tratat de dumneavoastră cu îngăduinţă. Mă tem, domnule procuror general, că veţi trece prin clipe grele şi că stafiile nevinovaţilor vă vor urmări pretutindeni.

Mai mult, că din clipa în care aţi acceptat învestitura nu veţi scăpa de faptele dumneavoastră, aşa cum nu scapă nici pasărea în zbor de umbra ei, şi numai ele vor conta pe cântarul judecăţii : RUŞINE sau ONOARE.

În numele celor care nu mai pot vorbi,
al dumneavoastră,
Cornel Nistorescu

P.S. : Vă reamintesc că în anul 1990 am înaintat Procuraturii Generale un dosar cu dovezi și declarații ale unor oameni care au văzut 1,5 milioane de dolari în sediul Comitetului Central și care bani au dispărut, împreună cu alte lucruri și bani românești, în acele zile de cutremur social pregătit, se pare, atât de bine încât să pară revoluție.

Nr. 13 / *Epistole politice*

Toate se plătesc

Domnului Alexandru Bârlădeanu, președintele Senatului

Domnule președinte, nu-mi plac suferințele bătrânilor, mai ales atunci când sunt legate de politică, și nu fac parte dintre ingrații care vor să golească o țară de oameni trecuți de pragul senectuții. Nu-mi plac nici bărbații scoși pe ușa din dos a istoriei, după cum nu-i pot suporta nici pe cei care au intrat pe aceeași cale. Acum, când o mare parte a opiniei publice s-a întors împotriva dumneavoastră, această revoltă, pe care o consider îndreptățită și la care, într-o mică sau mai mare măsură, și publicația noastră a pus umărul, vă scriu cu un pronunțat sentiment de compasiune datorat vârstei și stării sănătății dumneavoastră. Dar mai întâi de toate cu un sentiment straniu că în revolta dumneavoastră vă întemeiați pe multe adevăruri, pe judecăți aproximativ corecte, că experiența politică v-a permis o atitudine de care puțini bărbați politici sunt în stare în clipa de față. Și totuși, domnule președinte, mă tem că ați predicat în pustiu, că vă aflați în situația dramatică a unui om care strigă adevărul, iar lumea se întoarce cu spatele, obligându-vă să plătiți pentru toate greșelile pe care numai Dumnezeu vi le mai poate ierta. Eu nu fac parte dintre aceia care vă acuză că ați depus prea multe jurăminte, că ați jurat și pentru Armata Roșie (trebuie să o fi făcut din moment ce i-ați fost soldat), și pentru pumnul de fier al stalinismului, și pentru « nobilele idealuri » ale odiosului, că ați semnat și actele istorice ale colectivizării agriculturii, și pe cele ale îngropării colhozurilor în variantă românească. Dincolo de frumusețea morală, omul rămâne un animal trecător, cu o dorință nebună de a trăi, și toate încercările sale, uneori disperate, toate păcatele și compromisurile sunt explicabile, oricât de reprobabile ne par.

Disidența dumneavoastră putea avea semnul ceasului de înțelepciune și judecată al unui om împovărat de greșeli. Pentru că, domnule președinte, ați fost între promotorii unui sistem dezastruos în România, nu v-ați opus stalinismului și, ce este mai rușinos pentru întreaga dumneavoastră carieră, ați acceptat să intrați în Academie, știind bine că aveți serioase probleme dacă nu cu tainele științelor economice, atunci măcar cu unele lucruri care țin de gramatica limbii române. Ați acceptat să fi-

gurați între înțelepții acestei națiii fără să fi făcut dovada că meritați, fără să fi trudit pe tărâmul acesta, fără să ajungeți vreodată în fața unei comisii de doctorat (deși mă tot întreb dacă undeva, pe la Moscova, nu s-or fi aflând câteva pagini cu teza dumneavoastră de doctorat). Dar și mai revoltător este faptul că ați acceptat prezența dumneavoastră în forul academic român când valul politic cu care ați venit pe creastă a împins în sărăcie și mai apoi în mormânt nume răsunătoare ale culturii române.

Am crezut că disidența dumneavoastră este măcar o întoarcere în genunchi în fața memoriei pângărite a acestor oameni și a miilor de deținuți politici îngropați cu linguriță în pușcăriile românești. În loc să faceți aceasta și să vă fi câștigat măcar un strop de iertare și chiar de respect, cu o trufie de neînțeles v-ați avântat din nou în bătălie. Și iarăși ați greșit. Când publicația noastră a început căutarea operei dumneavoastră științifice, ați acceptat un comunicat binevoitor al forului academic prin care vi se atribuia o operă științifică insuficientă pentru un biet profesor de liceu. Pierzând măsura, ați acceptat să fiți vicepreședintele Academiei, sublimând cu ostentație un sacrilegiu petrecut cu atâtea decenii în urmă.

Domnule președinte Bârlădeanu, vă înțeleg că în revolta dumneavoastră ați pierdut șirul gândurilor și ați comis greșeala de a ataca în Parlament situația unui partid politic. Mai tineri, adversarii dumneavoastră politici au folosit scăparea pentru a întoarce disputa, pentru a o devia. Dar ei n-au făcut decât să vă plătească incursiunile discrete la Palatul Cotroceni, unde cu insistență ați bătut în ușa președintelui pentru a cere descălecarea tinerei echipe guvernamentale. Asocierea dumneavoastră cu prietenii din tinerețe, cu vechii activiști vine acum în ochii opiniei publice ca o altă greșeală de neiertat. Șansa de a fi în mijlocul celor tineri, flămânzi de libertate ați pierdut-o printre degete, ca mulți alți confrați din generația dumneavoastră. Și astfel, onoarea de a transforma bastonul într-un semn de înțelepciune al vârstei s-a risipit, rămânând doar amărăciunea de a vedea cum bastonul nu arată decât semnul șubrezeniei.

Domnule președinte Alexandru Bârlădeanu, mă tem că trebuie să vă spun la revedere, cu sentimentul presant că în natură există un echilibru, iar în cea umană, o judecată morală, și până la urmă toate se plătesc. Și, ca o ironie a sorții, aceasta se petrece tocmai când aveți dreptate.

Cu tristețe și puțină indiferență,
Cornel Nistorescu

Nr. 14 / *Epistole politice*

Recursul săracilor

(Domnului prim-ministru Petre Roman, Piaţa Victoriei, numărul 1, Bucureşti)

Suntem siliţi împreună să privim lucrurile în dimensiunea lor naturală, în sărăcia şi tragismul lor. Foştii dumneavoastră colegi de partid (dacă un val se poate numi partid) v-au părăsit mai repede decât v-aţi aşteptat şi au câştigat orgoliul de a fi parlamentari, decoperindu-l ca fiind mai mare decât acela de a fi în aceeaşi barcă alături de dumneavoastră. De la Camera Deputaţilor nu prea aveţi ce aştepta pentru că şi în sală, şi în prezidiu se cam întâmplă acelaşi lucru ca şi la Senat. Mizeria şi foamea se adâncesc. Economia seamănă cu cursa chinuită a alergătorului cu un picior de lemn. Politica românească nu depăşeşte aplombul unei bătălii chinuite între mahalagii care îşi dispută întâietatea pentru o bere. Domnul Bârlădeanu bate mereu cu bastonul la uşa preşedinţiei pentru a convinge că a sosit vremea să vi se retragă mandatul de prim-ministru. SRI nu vă raportează dumneavoastră, ci preşedintelui, iar opoziţia, de ea nu prea are rost să vorbim. Mai întâi de toate că este modestă şi arată aşa şi din cauza faptului că ziarul *Azi*, pe care îl păstoriţi, a avut grijă să o bălăcărească atunci când aveaţi nevoie de un culoar ceva mai larg în alegeri. La fel şi *România Mare*, pe al cărei act de naştere v-aţi pus, din păcate, semnătura (şi greşeli de acest gen rămân în istorie, domnule prim-ministru). Deci nici pe opoziţie nu puteţi conta. Vă rămăsese un val de simpatie în rândul populaţiei, câştigat prin francheţe, prin dorinţa de trecere la piaţa liberă, prin tinereţe, fermitate şi inteligenţă. Pentru mine, cel mai mult a contat dorinţa dumneavoastră de a contribui la tranziţia spre o economie de piaţă. O asemenea apreciere mi-a adus eticheta că aş fi proguvernamental (ceea ce, privit prin prisma economiei de piaţă şi a democraţiei, mă şi face să cred că sunt în favoarea oricărui guvern care îşi propune asemenea ţeluri). În schimb, m-au făcut să tresar gafele dumneavostră (de la Alba Iulia, din alegeri, din raporturile cu Parlamentul şi din atitudinile faţă de presă) şi ezitările privind trecerea la economia de piaţă, cât şi o anume duritate sesizată în momentul în care aţi simţit că scaunul se clatină. Toate acestea au avut meritul de a nuanţa opinia despre dumneavoastră şi de a contribui la naşterea reţinerilor. Căci, incluzându-i pe adversarii încrâncenaţi ai comunismului, restul populaţiei a fost şi este gata să uite şi să vă ierte că sunteţi fiul unui comunist înrăit (deşi, într-un inteviu acordat televiziunii în perioada campaniei electorale, aţi încercat să-i mai dregeţi biografia şi atitudinea politică), că aţi copilărit şi crescut în cartierul Primăverii şi cele mai importante momente vă leagă prima parte a vieţii de o categorie socială repudiată acum de români. Această toleranţă e semnul că societatea românească nu mai are forţa să se răzbune şi că v-a acceptat în numele curajului din decembrie şi al hotărârii dumneavoastră de a

schimba ceva în societate. Alegerea dumneavoastră a fost ca un pariu al românilor pe generaţia tânără, pentru cei curajoşi, lipsiţi de prejudecăţi, în opoziţie cu cei bătrâni, care şi-au găsit şi ei sufragiul în frica de schimbare, încă puternică în mulţi compatrioţi.

Domnule prim-ministru, aţi ajuns pe creasta valului politic, dincolo de jocurile care încă nu ne sunt clare, purtat de interesul celor tineri în schimbarea economiei socialiste şi în construirea unei societăţi bazată pe eficienţă şi valoare, pe competenţă şi rigoare. Lumea v-a tolerat faptul că nu ştiaţi economie şi v-a admirat rapiditatea şi voinţa cu care aţi început să învăţaţi. La partea teoretică şi la calitatea limbajului aţi făcut un salt impresionant. Din păcate, lipsa de experienţă practică, a dumneavoastră şi a întregii echipe guvernamentale, începe să-şi arate urmările. Neprieperea şi vechile structuri v-au jucat cele mai teribile feste. Încet-încet, întregul mecanism economic socialist se opreşte şi se dezumflă ca un balon înţepat, şi nimic nu se naşte, nu porneşte din loc. Modul în care aţi condus trecerea de la economia planificată spre cea de piaţă s-a dovedit mai puţin lamentabil decât cel propus de domnii Bârlădeanu şi Iliescu, dar tot lamentabil este. Din păcate, nu vă pot da un sfat în acest al doisprezecelea ceas al dezastrului economic.

Ce mi se pare mai trist ţine de sărăcirea românilor. Nu doar a muncitorilor şi ţăranilor, pentru că ei au fost oarecum săraci şi înainte de decembrie. Modul în care aţi condus prefacerile economice (observaţi ce termen politicos folosesc) a dus la sărăcirea tuturor, mai ales a celor bătrâni. Domnule prim-ministru, ştiţi bine că sunt oameni care au îndurat 45 de ani de comunism. Acum sunt pensionari. Nu mai au şansa să înceapă o nouă viaţă. Nu vor prinde nici binefacerile democraţiei, dacă vom avea parte de ea. Nu se vor mai împlini nici profesional. Nu vor mai avea nici timp şi nici bani să călătorească. Pentru ei, căderea dictaturii s-a produs prea târziu. N-au rămas decât cu amintiri urâte şi cu câteva zeci de mii de lei la CEC, economii modeste, chivernisite pentru boli, singurătatea senectuţii şi, eventual, înmormântare. Toţi aceşti oameni îşi văd spulberat chiar şi acest ultim şi şubred punct de sprijin. Modestele lor economii mai valorează acum doar un costum şi o jumătate de frigider. Într-o asemenea situaţie, ei îşi formulează recursul nu faţă de economia de piaţă, ci faţă de modul în care a fost ea « implementată ». Dacă ţinem cont şi de faptul că tineretul, sărăcit şi el de speranţe şi de bani, se situează pe aceeaşi poziţie, domnule prim-ministru, mă tem că recursul oamenilor săraci va avea în curând aceeaşi forţă a valului care v-a adus pe crestele puterii. Şi, dacă el va fi puternic şi vă va doborî, spre a aduce în loc o echipă fidelă fostei nomenclaturi, atunci, domnule prim-ministru, mă tem că veţi fi socotit vinovat nu numai pentru amânarea unei şanse acordate celor invocaţi mai sus, dar şi pentru anularea ei.

Al celor invocaţi mai sus,
Cornel Nistorescu

P.S. : Domnule prim-ministru, mă simt obligat să vă atrag atenția că se discută din ce în ce mai mult despre implicarea soției dumneavoastră în politica de culise. Vă mulțumesc.

Nr. 15 / *Epistole politice*

Românul de export

[Domnului președinte Ion Iliescu]

O lungă perioadă v-am privit cu perplexitate, contrariat de zâmbetul cuceritor, dublat totdeauna de o anume șiretenie. Imaginea de ființă structural bună și generoasă, estompată doar de cele câteva izbucniri tăioase când în situații limită v-ați pierdut cumpătul, v-a adus succesul în alegeri. Vă mai aduceți aminte ce discursuri patetice dădeați naivilor entuziaști, dublate de răspunsuri când trandafirii, când lunecoase, oferite presei române și străine ? Vă mai amintiți ce declarați corespondenților străini și despre 28 ianuarie, și despre 18 februarie, și despre mineriadă, și despre Piața Universității, când știați perfect că adevărul este, dacă nu cu totul altul, atunci măcar parțial diferit de ceea ce încercați să arătați românilor și lumii ? De fiecare dată m-am întrebat ce se întâmplă cu dumneavoastră, de ce gafați cu atâta dezinvoltură, dacă nu și cu inconștiență. Primul mare semn de întrebare a început să vă crească pe frunte în clipa în care v-ați dezbrăcat de zâmbet și ați mușcat amenințător din cel care vă contesta cu o naivitate revoluționară care avea să-l ducă și după gratii în perioada mineriadei. Atunci am înțeles că puteți urî cu adevărat și că pe omul vizat îl paște prăbușirea, că îndărătul zâmbetului trăiește cineva care poate să îngroape, ca apoi, peste câteva clipe, să revină la zâmbetul electoral sau de serviciu. Vrând-nevrând, m-am întors cu gândul la casetele video din 22-25 decembrie pe care le-am tot privit în speranța că voi înțelege ceva mai mult din ce s-a petrecut. Și m-am izbit mereu ca de un pietroi de afirmația dumneavoastră televizată, cum că ei (familia Ceaușescu) « au întinat doar nobilele idealuri ale comunismului ». Știți ce s-a întâmplat atunci ? Nu mă refer la evenimente și la culisele lor, pe care le cunoașteți mai bine decât noi toți. În văzul lumii, dar pe fondul unui entuziasm general, care acoperea ochii tuturor ca o albeață politică, ne demonstrați că sunteți cu un pas în urma istoriei. Nu păreți decât un Gorbaciov de export, adoptat pe malurile Dâmboviței în varianta jerseu. La fel s-a petrecut și o lună mai târziu când le spuneați studenților că existența mai multor partide politice nu este o garanție a democrației. Și-n clipa aceea vă imaginați, probabil, că veți fi un Dej mai vesel și mai cordial cu românii sau un Ceaușescu mai sport și colocvial, detașându-vă astfel de doi politicieni români încrâncenați, care n-au avut niciodată curajul să râdă ca prostu-n

târg. Poate că oamenii care vă sunt mai aproape ştiu mai bine ce se petrecea atunci în sufletul dumneavoastră, cu câtă greutate vă rupeaţi de « viitorul luminos » al omenirii. Dar eu mă întreb : aţi crezut în el şi eraţi gata să îl reformaţi, sau îl disprețuiaţi dar l-aţi considerat o carte sigur câştigătoare în politica românească şi asta v-a determinat să o scoateţi atât de neinspirat pe scena momentului ?

Domnule Ion Iliescu, îndepărtarea dumneavoastră de oamenii tineri v-a adus în preajmă sau între susţinători lupii bătrâni, hodorogiţi, chilugi, cocoşaţi, abili, dar cu oasele ruginite, deci nu prea lupi şi nici prea oameni politici, gata să tropăie pe loc în speranţa că vor prinde pasul cu societatea românească pentru a putea rămâne în fruntea ei. De fiecare dată când mai sporiţi antologia de gafe, greşeli sau neinspiraţii îmi vin în minte încercările pripite ale lui Adrian Păunescu şi Dinu Săraru de a-şi ocupa în mare grabă o nouă poziţie, de a recâştiga locurile pierdute. Şi nu-mi pot reţine un zâmbet trist. Nu ştiu ce amărât de dascăl de la « Ştefan Gheorghiu » v-a sfătuit să spuneţi prostia aceea cu asasinul nedescoperit al lui John Kennedy spre a scuza neputinţa sau dezinteresul în identificarea criminalilor din decembrie 1989, asta după ce în clipele în care v-aţi simţit ameninţat aţi format şi comitete pentru cercetarea abuzurilor comunismului (şi le-au cercetat până le-au îngropat), sau aţi cerut păsuire pentru justiţia care îşi va face datoria şi şi-o făcea căutând de zor modalităţi de a ne convinge că urmele şi probele au dispărut. Îmi vine să râd şi eu cu gura până la urechi de modul în care nu cu mult timp în urmă încercaţi să acuzaţi opinia publică internaţională şi cercurile politice străine de deformarea imaginii României, de cum mai apoi aţi şi ameninţat-o că România îşi va îndrepta atenţia spre alte regiuni ale globului, ca în cele din urmă să o întoarceţi ca la Ploieşti în speranţa că veţi reuşi să vă strecuraţi în elita politică europeană. Din promisiunile dumneavoastră electorale n-a mai rămas nimic, neizbutind nici linişte, nici admiterea României între partenerii cerţi ai lumii politice şi economice contemporane, nici semne discrete de redresare a societăţii. Când în iunie anul trecut ţara noastră pierdea o enormă şansă de încredere şi investiţie, în loc să realizaţi incomensurabilul prejudiciu adus României, v-aţi încrâncenat să rămâneţi pe poziţie cu orice preţ, să vă împliniţi idealul dumneavoasră, nu politic (pentru că, dacă era ideal, nu putea fi atât de contradictoriu într-o perioadă atât de scurtă), ci doar de putere. Adică, mai pe şleau spus, mă tem că puteţi fi suspectat (numai istoria măsoară, cântăreşte şi acuză) de sacrificarea intereselor naţionale pentru o ambiţie personală. Sau pentru o amăgire. Toate încercările dumneavoastră de a repara ireparabilul nu depăşesc sentimentul unei tardive consolări inutile. Contribuind la degradarea imaginii internaţionale a României, la diminuarea unei şanse istorice, nu v-a mai rămas decât dorinţa deşartă de a exporta lumii politice internaţionale imaginea unui preşedinte, o imagine şubredă, cumpărată pe bani puţini doar la Belgrad, la Pekin şi la Moscova. Nu mă gândesc la creditul fabulos de 20 de milioane

de dolari cu care v-aţi întors de la Pekin, pentru că de obicei cam atâta dau şi alte ţări mai mici pentru achiziţionarea de ceapă şi arpagic, dar mă gândesc mai ales la preţul acestei imagini politice plătit la Moscova.

Domnule preşedinte, mă copleşesc gândurile, îndoielile şi temerile, şi nu ştiu pe care să le aleg pentru a vi le transmite, în speranţa că v-ar putea interesa neliniştile şi semnele de întrebare care cutreieră mintea unui român care nu v-a votat, nu vă împărtăşeşte majoritatea gândurilor şi acţiunilor dumneavoastră, dar se străduie să se adapteze şi el rigorilor democraţiei şi să recunoască instituţia prezidenţială, cu a cărui formă nu are nimic, dar faţă de conţinutul căreia îşi îngăduie să se exprime liber, interogativ şi polemic.

Probabil că aceleaşi sau alte nelinişti vă bântuie. Poate că aceste rânduri vă vor ajuta să înţelegeţi ce se petrece cu dumneavoastră, cel plecat după decembrie '89 pe valuri de entuziasm şi admiraţie, de simpatie şi încredere, iar acum, după un an de promisiuni neţinute, de amăgiri şi mai mici sau mai mari viclenii politice, a devenit pentru ţărani, orăşeni, intelectuali sau oameni simpli doar Iliescu-Păcălici sau *jolly joker*, adică numai râsul cu gura până la urechi a două cărţi de joc care pot ocupa orice poziţie, în orice combinaţie.

Niciodată al unui grup politic, dar nici al dumneavoatră,
Cornel Nistorescu

P.S. : Am privit interviul (dacă interviu se poate numi vorbăria politică făcută pe hârtiile scrise de acasă) acordat televiziunii şi m-a îngrozit părerea dumneavoastră despre vânzarea pământului. Deci vreţi economie de piaţă, dar pământul să nu fie vândut 10 ani (sper ca Parlamentul să aibă luciditatea de a vă spune, pardon, domnule preşedinte), urmând ca după decesul noilor proprietari să rămână în seama cui ? Cât priveşte afirmaţia partenerei dumneavoastră de dialog, care spunea că ţăranii « au preluat pământul şi îl muncesc cu dragoste », nu-mi poate reaminti decât proverbul « cine se aseamănă se adună ». Oricum, această discuţie televizată mi-a reamintit, domnule Iliescu, exact de apariţia dumneavoastră din decembrie când aţi spus « ei au întinat nobilele idealuri ale comunismului ». Mă tem, domnule preşedinte, că oricât am întoarce-o pe toate feţele, nici obştescul sfârşit nu vă mai poate vindeca de această infirmitate în gândire. Dumnezeu să vă aibă în pază, deşi mă tem că v-aţi jucat neinspirat încă o carte şi aţi pierdut cea mai comică şi tristă cacealma politică pe care aţi încercat-o.

Nr. 16 / *Epistole politice*

Urmează o diplomă pentru Râmaru ?

Ministrului de Interne, Doru Viorel Ursu

Primul şi cel mai important fapt pentru care vă scriu este legat de acordarea diplomei de onoare revistei *România Mare* şi de acceptarea unei donaţii din partea revistei *Europa*. De când aţi preluat conducerea aparatului poliţienesc din România nu v-am suspectat niciodată de rea-credinţă. Nici atunci când domnii poliţai au părut zîarişti, nici atunci când aţi scos scutierii în stradă pentru a apăra ordinea, deşi încep să mă gândesc dacă nu cumva şi alte interese intrau în joc în momentul în care aveau loc aceste defilări nu prea vesele. Mai mult, când am auzit că aţi refuzat să scoateţi poliţia în stradă în perioada demonstraţiilor de anul trecut de la Timişoara, am avut sentimentul că Internele au ajuns pe mâna unui om preocupat numai şi numai de legalitate, şi o anume doză de bun-simţ şi de frică de Dumnezeu îl împiedică să se pună în slujba unor interese. Abia când aţi acceptat schimbarea colonelului Viorel Oancea am înţeles că nervii dumneavoastră n-au mai rezistat presiunilor, că, alături de presa veselă, comisia guvernamentală şi ceilalţi, aţi acceptat descălecarea unui om cu adevărat brav în decembrie '89 şi teribil de incomod pentru guvern şi preşedinţie în evenimentele care au urmat. Faptul că aţi acceptat să înmânaţi diploma pentru revista *România Mare* mi-a făcut pielea de găină şi mi-a dat de înţeles că fie aţi renunţat la principiile care v-au călăuzit, fie aceasta arată deruta totală în care aţi intrat. Faptul că aţi acceptat o asemenea formalitate nu face decât să le indice românilor că ministrul de Interne de azi s-a întors la reflexele ministrului de Interne al României din vremea lui Ceauşescu. Şi atunci Internele foloseau *Săptămâna* pentru a spune ceea ce alte gazete nu puteau face decât traversând stări şi senzaţii de vomă. Tot ce însemna disidenţă, tot ce presupunea demnitate şi curaj era porcăit cu această vidanjă publică. Ei au fost bravii români care au publicat, la indicaţiile lui Petru Enache şi Ilie Ceauşescu, celebrele pagini care urmau să demonstreze creştinilor din România şi străinătăţii că în ţara noastră nu s-a demolat nici o biserică. Faptul că dumneavoastră aţi acceptat să conferiţi o diplomă unora pe care nici baia în acid sulfuric nu-i mai poate spăla de păcate nu face decât să vă coboare în acea sferă în care colcăie mocirla intereselor mărunte şi meschine. De la înmânarea diplomei pentru *România Mare* nu mai aveţi decât un pas până la a acorda o diplomă post-mortem lui Râmaru sau până la a socoti că România are nevoie de o dictatură militară sau de reinstaurarea regimului totalitar. Acordând această diplomă, daţi un semn că mâine vă putem vedea la braţ cu Ion Dincă, Emil Bobu, Dumitru Popescu etc., reproşând forţelor democratice că au avut curajul să existe.

Domnule ministru de Interne, aţi mai acceptat să primiţi 20 la sută din veniturile revistei *Europa*. Cum serviciul dumneavoastră de informaţii

funcţionează lamentabil, vă vom spune noi într-un număr viitor cine scrie şi susţine revista *Europa*. Este atât de calică poliţia română încât să accepte o donaţie de la o publicaţie care susţine că va veni vremea când reprezentanţii forţelor democratice vor fi judecaţi şi condamnaţi ? Citiţi numărul revistei în care este publicată scrisoarea dumneavoastră de mulţumire şi câteva pagini mai încolo veţi descoperi acuzaţii extrem de grave, care vă pot îngrozi. Conform acestora, foarte curând veţi fi şi dumneavoastră pe banca acuzaţilor, într-o ţară condusă de fosta nomenclatură.

Al doilea lucru care m-a determinat să vă scriu ţine de funcţionarea aparatului poliţienesc. La o conferinţă de presă ne-aţi întrebat ce credem noi că trebuie să faceţi şi v-am răspuns că e suficient să vegheaţi ca legea să fie respectată. Iată că noua poliţie se naşte greu, că abuzurile continuă, că « în teritoriu » subordonaţii dumneavoastră interpretează legile după interese şi, uneori, chiar după bunul lor plac. Ştiu că aveţi parte de o dotare sumară, de un material uman cam neinstruit, ştiu că în poliţie există o bătălie subterană pentru putere şi ierarhie, dar asta nu scuză incapacitatea aparatului poliţienesc de a stăvili fenomenul infracţional, de a stopa hoţia şi corupţia. Mai mult, n-aţi procedat la o evaluare a activităţii şi bunurilor foştilor şefi de poliţii locale, orăşeneşti şi judeţene pentru a raporta cetăţenilor României ce atitudine luaţi faţă de cei care au comis abuzuri şi s-au îmbogăţit pe vremea odiosului. Starea de lucruri e de natură să ne îngrijoreze pe toţi, şi pe zi ce trece mă întreb dacă misia pe care aţi primit-o nu vă copleşeşte peste măsură.

Al treilea lucru pentru care vă scriu este legat de vizionarea filmului *Lăcaşul zeilor muţi*, de Anita Gârbea, un documentar despre disidenţii internaţi în spitalele de psihiatrie. E vorba de un document zguduitor al perioadei de teroare. Cum în acea perioadă aţi făcut parte din justiţia română şi cum aţi semnat dispoziţii de internare în spitale psihiatrice, aşa cum rezultă şi din cele publicate în revista *Cuvântul*, v-am sfătuit să faceţi o clarificare a celor petrecute în faţa opiniei publice din România. Aţi promis, dar până în momentul de faţă nu am ştire de nici o explicaţie. Să se afle ea în noile dumneavoastră relaţii cu revistele *România Mare* şi *Europa* ? O asemenea posibilitate m-ar îngrozi cu adevărat.

Cornel Nistorescu

P. S. : Deoarece m-aţi acuzat că am scris undeva negru pe alb că sunteţi un comunist şi aţi acceptat un pariu pe două sticle de whisky, vă transmit că au trecut trei luni şi nu aţi prezentat dovada. Deoarece miniştrii mai sunt obligaţi de viaţă şi de politică să şi mintă, pentru a vă considera un gentleman care îşi respectă cuvântul de onoare, vă atrag atenţia că fie îmi prezentaţi dovada acuzaţiei, fie daţi dispoziţie şefului dumneavoastră de cabinet să se prezinte cu cele două sticle pe care mi le datoraţi. Nu voi primi băuturi proaste, cumpărate la jumătate de preţ.

Nr. 17 / *Epistole politice*

Degeaba fugiți de trecut !

Domnule Virgil Măgureanu,

Nu faptul că nu-mi răspundeți mă obligă să vă scriu din nou, ci starea de lucruri legată de situația Securității și a SRI-ului. Proiectul de lege cu care v-ați prezentat la Senat și ați fost trimis acasă spre refacere, graba cu care l-ați prezentat pe următorul, cât și conținutul acestora și, mai ales, absența oricărei informații publice asupra modului în care a fost soluționată situația aparatului de represiune mă fac să revin, în ciuda iritării pe care v-o provoc și a riscurilor pe care mi le asum. Știți foarte bine ce a făcut Securitatea înainte de decembrie (mărturisesc că mie nu mi-a făcut absolut nici un rău, dar cunosc destui oameni care au suferit enorm din cauza ei), știți bine și ce contacte ați avut cu o anumită lume (de exemplu, într-o bună zi aș putea fi atât de vesel încât să îmi vină ideea de a susține că ați lucrat cel puțin o lună în cadrul Securității) și, prin relațiile de prietenie care vă leagă de domnul Ion Iliescu, vi s-a încredințat conducerea acestui domeniu atât de important și, în același timp, atât de periculos. Noi am înțeles că l-ați preluat pentru a clarifica toate chestiunile legate de el, inclusiv greșelile și abuzurile, pentru a-i înlătura pe cei care au sărit calul și au provocat suferințe, nu pentru a pune umărul la salvarea acestui sistem. Până la urmă, nu vi s-a încredințat un costum murdar de sânge pe care să-l duceți la Nufărul, să-l curățați, să-l călcați și să-l parfumați pentru a ni-l oferi ca nou și lipsit de pete. Vi s-a încredințat o mare răspundere, nu o jonglerie politică, iar dumneavoastră ați pus la bătaie abilitatea acolo unde mai întâi de toate erau necesare curajul, spiritul de justiție, onestitatea și respectul pentru memoria celor care au suferit. A fost o perioadă de dictatură în România, a fost o cădere sângeroasă a vârfului de piramidă, a urmat o zvârcolire spre democrație. Și, în ceea ce privește Securitatea, ce-a aflat poporul român ? Dumneavoastră nu i-ați spus nimic. I-ați aruncat doar cu praf în ochi. Nu mai lipsește decât pumnul în gură. Nici cine l-a urmărit, nici cine l-a ascultat, nici cine l-a amenințat, nici cine l-a bătut, nici câți au fost. Nimic. Doar că mișună spioni străini, că puterile străine se înnebunesc după mămăliga și după citronada noastră chioară, că trebuie musai să punem la cale un serviciu mai organizat decât cel dinainte pentru a ne apăra sărăcia și patria. Ne-ați mai amețit cu nu știu cine care ne ascultă telefoanele, încercând să acreditați ideea că ai dumneavoastră sunt îngeri, ați încercat să convingeți instituțiile de drept ale statului că nu e bine să-i aflăm pe vinovații din Securitate, pe turnători și pe cei care au motive să viseze urât, fără să vă intereseze ce gândește acest popor despre propriile sale lichele.

Poate că aveți un sentiment de milă pentru cei care au un motiv să le fie frică, dar vă asigur că românii nu sunt atât de nebuni încât să ceară

spânzurarea de felinare a tuturor ofițerilor de Securitate. Pur și simplu, vor să-i cunoască exact pe vinovați și, în virtutea legii, chiar amnistiați fiind, să fie condamnați în mod simbolic pentru ceea ce au comis. Ei nu vor să lase trecutul în ceață, într-o mlaștină de incertitudini și vinovății, chiar dacă dumneavoastră credeți că e mai bine să știm adevărul după ce ne-au putrezit ciolanele, gradele și turnătoriile. Dacă aveți un interes din acest punct de vedere, vă privește, dar nu aveți dreptul să socotiți interesul dumneavoastră și al câtorva drept bază pentru o lege absurdă. Noi suntem mai curioși și vrem să murim împăcați.

Sper, de asemenea, că ambițiile dumneavoastră de putere, care v-au împins și în alegeri, cât și cele patriotice, care v-au împins în situații în care nu aveați ce căuta, v-au oprit totuși să aveți și o modestă contribuție la crearea noilor servicii. Mă refer mai ales la cel pentru Informații Externe și la Unitatea Specială de Pază și Protocol, dar mă tem public de faptul că, în așa-zisa dumneavoastră campanie de protejare a României împotriva agenților străini, nu faceți decât să vă acoperiți participarea la bătălia pentru putere care se desfășoară în România. Vă cer scuze că sunt suspicios, dar, de azi înainte, de fiecare dată când voi citi sau vă voi auzi vorbindu-ne despre instituția dumneavoastră, care apără interesele naționale ale României, secretul de stat și ordinea de drept, mă voi întreba ce interese aveți, ce jocuri puneți la cale, de partea cui sunteți și, mai ales, ce se va petrece cu cel care vă incomodează.

Domnule Măgureanu, ghinionul este că Dumnezeu ne-a lăsat pe lume cam în același timp, dar pe dumneavoastră în vârful poliției secrete, iar pe mine la o gazetă care nu își va ține gura (indiferent de risc) atâta vreme cât nu s-a dat socoteală despre oameni și fapte condamnabile, atâta vreme cât o minimă transparență democratică nu este asigurată, atâta vreme cât organismele de drept ale statului nu ne pot asigura prin control și rapoarte că revenirea serviciului dumneavoastră la vechile practici nu mai este posibilă.

Cu speranța că îmi veți răspunde la bună ziua și că mai există o cale pe care să putem trăi liniștiți, pentru ca dumneavoastră să vă exercitați în continuare profesia, iar noi să rămânem liberi și neexpuși amenințărilor pe care le cunoașteți,

Vă salut,
Cornel Nistorescu

P. S. : Având în vedere că proiectele de legi înaintate Senatului nu ne oferă o asemenea garanție, mă văd în situația de a atrage atenția partidelor politice, organizațiilor civice, sindicatelor și altor forțe cetățenești că a venit vremea să solicite aprobarea oficială pentru o manifestație de proporții, prin care să-i cheme pe români în jurul Senatului și al sediului dumneavoastră din strada Povernei. Poate atunci vor afla domnii sena-

tori şi veţi afla şi dumneavoastră ce gândeşte poporul român despre subiectele în cauză. Şi nu uitaţi că ne datoraţi un răpuns legat de afirmaţia că totuşi cineva ne ascultă telefoanele.

Nr. 17 / *Culisele politicii*

Români, vi se pregăteşte ceva !

Ei sunt naşii, de la ei ni se trage

Acest proiect de lege privind siguranţa naţională a României este o iniţiativă parlamentară, mai exact spus senatorială, avându-i ca autori pe senatorii FSN Leonard Finţescu, Ilie Plătică Vidovici (ambii din Galaţi) şi Alexandru Timofte (Neamţ), preşedintele misterios înfiinţatei Comisii de apărare naţională şi ordine publică din Senat. Argumentele generale ale proiectului au fost prezentate şi călduros susţinute de domnul senator Ion Predescu, preşedintele Comisiei juridice a Senatului.

Echipa a fost fericit (!) completată de domnul general Mihai Stan, director general adjunct al SRI, unul din oamenii de frunte ai Serviciului « Dezinformare » din cadrul fostului dar deloc defunctului Departament al Securităţii Statului.

Legea privind organizarea şi funcţionarea Serviciului Român de Informaţii

Gura, parlamentari !

« Art. 2 – Directorul Serviciului Român de Informaţii răspunde la întrebările membrilor Parlamentului referitoare la activitatea serviciului, dacă obiectul acestora nu afectează siguranţa naţională.

La cererea directorului Serviciului Român de Informaţii, şedinţele respective ale camerelor Parlamentului pot fi declarate secrete. »

Dacă întrebările sunt prea indiscrete şi se referă la siguranţa naţională, directorul SRI poate spune, pardon, domnilor, nu este de nasul dumneavoastră. După terminarea şedinţei secrete, încolonaţi, parlamentarii se vor deplasa la hotel, unde se vor retrage în camere. De la pupitrul de comandă, apărătorii secretului de stat vor asculta dacă reprezentanţii poporului nu vor scăpa detalii din marile secrete sau din apărarea naţională.

Faceţi liste şi respectaţi măsurile

« Art. 4 – Ministerele şi celelalte organe de stat, precum şi organizaţiile din sectorul public întocmesc liste cu documentele şi datele

secrete, potrivit domeniilor lor de activitate, pe care le supun aprobării Guvernului, cu avizul Serviciului Român de Informații.

Listele cu documentele și datele secrete se revizuiesc anual.

Organizațiile cu caracter privat ale căror activități implică acces la secretele statului român au obligația să aplice măsurile stabilite pentru protecția acestora.

Măsurile stabilite de Serviciul Român de Informații în baza și pentru executarea prevederilor legale privitoare la apărarea secretului de stat sunt obligatorii pentru toate persoanele fizice sau juridice care desfășoară activități pe teritoriul țării, precum și pentru reprezentanțele României în străinătate.

Sunt exceptate de la prevederile alin. 1-5 Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază și Direcția Generală a Penitenciarelor care își organizează măsuri proprii de apărare a secretului de stat conform legii. »

Obligațiile cetățenilor și instituțiilor publice față de SRI în numele secretului de stat sunt absolut identice cu cele dinainte.

Nu că există aceste prevederi este periculos, ci ce se poate face în numele lor, așa cum s-a mai abuzat și odinioară.

Legalizarea tinichelei

« Art. 6 – Numirea funcționarilor publici care au acces la date, informații sau activități cu caracter secret de stat, alții decât cei din organele prevăzute în art. 4 alin. 6, se face cu avizul Serviciului Român de Informații, în condițiile stabilite de lege. »

Încă înainte de aprobarea acestui proiect de lege, SRI-ul a și trecut la cercetarea dosarelor celor care lucrează în posturile-cheie, mai ales în străinătate. Membrii ambasadelor, guvernului sau ai Parlamentului care vor avea nenorocul să fie găsiți cu tinichele la dosar vor fi înlăturați cu discreție sau vor fi cooptați în rândurile SRI.

Ai secrete, plătești și n-ai belele

« Art. 8 – La cererea persoanelor fizice sau juridice din sectorul privat, Serviciul Român de Informații acordă asistență de specialitate pentru apărarea secretelor aflate în posesia acestora și prevenirea scurgerii de date sau informații nedestinate publicității. Asistența de specialitate se acordă contra cost, potrivit prețurilor convenite. »

Impozitul plătit statului nu este suficient pentru apărarea secretelor de stat ajunse în posesia particularilor. Pentru a fi patriot adevărat, mai faci un virament lunar și la SRI.

Terorismul, sursă de autofinanțare

« Art. 8 – Serviciul Român de Informații poate asigura, la cerere, protecție antiteroristă, contra cost. »

N-ai bani să plătești apărarea de teroriști, îți cumperi câini sau te muți pe strada Povernei, lângă sediul SRI. Directorii și muncitorii amenințați de terorism, dacă n-au bani să cotizeze, n-au decât să-și cumpere ciomege.

Și miniștrii ar putea da extemporale

« Art. 12 – În îndeplinirea atribuțiilor ce-i revin, Serviciul Român de Informații colaborează cu Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției, Procuratura României, Ministerul Finanțelor, Direcția Generală a Vămilor, precum și cu celelalte organe ale administrației de stat.

Organele prevăzute la alin. 1 au obligația să-și acorde reciproc sprijinul necesar în îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege. »

Prin reciproc, atâta vreme cât de la SRI nu primești nimic, se înțelege că dai sprijinul pe cât te țin sentimentele patriotice obligatorii pentru ca SRI să meargă bine. În numele acestui principiu se deschid larg porțile instituțiilor publice pentru ca oamenii cu funcții de răspundere sau fără să contribuie la « îndeplinirea atribuțiilor ».

Să trăiți, nu cumpărați un microfon ?!

« Art. 14. c) conduce, îndrumă și coordonează activitatea de comerț exterior privind importul de aparatură și tehnică specifică muncii de informații și de asigurare a asistenței tehnice corespunzătoare, precum și activității privind exportul de aparatură specifică muncii de informații și documentațiile pentru aceasta. »

Până când lumea va uita de afacerile nefericite ale firmei Dunărea, acest paragraf va rămâne pe planul al doilea. Apoi mai trebuie doar o mică hotărâre de reînființare a unei întreprinderi de comerț exterior.

Vulpea-și schimbă părul, iar băieții, gradele

« Art. 27 – Gradele cadrelor militare ale Serviciului Român de Informații și echivalarea lor cu gradele militare din armată sunt următoarele : a) inspector general – general-colonel ; b) inspector principal – general-locotenent ; c) inspector – general-maior ; d) comisar-șef – colonel ; e) comisar principal – locotenent-colonel ; f) comisar – maior ; g) detectiv-șef – căpitan ; h) detectiv principal – locotenent major ; i) detectiv – locotenent ; j) detectiv aspirant – sublocotenent ; k) maistru specialist principal – maistru militar principal ; l) maistru specialist I – maistru militar cls. I ; m) maistru specialist II – maistru militar cls. a II-a ; n) maistru specialist III – maistru militar cls. a III-a ; o) maistru specialist IV – maistru militar cls. a IV-a ; p) agent-șef – plutonier adjutant ; r) agent principal – plutonier major ; s) agent – plutonier ; t) agent aspirant – sergent major. »

Oxford-Băneasa

« Art. 31 – Pregătirea personalului se realizează prin sistemul de învățământ organizat în instituții proprii sau în instituții de specialitate ale Ministerului de Interne și Ministerului Apărării Naționale. »

Cursurile vor fi predate și de alte cadre de la Ștefan Gheorghiu, și de alți colonei și generali de Securitate nepătați, ridicați la rang de profesori universitari SRI la noul Oxford din pădurea Băneasa. Se va analiza posibilitatea ca Institutul Pedagogic de 3 ani să fie amplasat la Câmpina pentru acoperirea armonioasă a întregului teritoriu al României cu asemenea instituții de învățământ și cultura filajului și ascultării.

Uniforme, fâșuri, costume

« Art. 33 – Cadrele militare permanente ale Serviciului Român de Informații au dreptul la uniformă, care se asigură gratuit.

Categoriile de personal pentru care portul uniformei de serviciu este obligatoriu se stabilesc de directorul serviciului. »

În cazul în care spionii se vor deplasa la întâlniri sportive sau vor juca tenis (sport capitalist), lucrătorii SRI se vor îmbrăca adecvat. Legea nu prevede dacă lucrătorii vor aduce chiloții, tenișii și tricoul de acasă sau vor fi livrate din dotarea statului. Fâșurile, costumele demodate și hainele de piele vor fi procurate de la buget. De asemenea, se va lua măsura ca la trei lucrători statul să mai acorde și câte o umbrelă pentru vremuri ploioase.

Soldați, patria vă racolează !

« Art. 34 – În raport de necesități, Serviciul Român de Informații poate încorpora, prin centrele militare teritoriale, militari în termen pentru instruire specifică, pe baza cererilor adresate Marelui Stat Major, cu 50 de zile înainte de data încorporării.

Serviciul Român de Informații are organ de mobilizare care pregătește și execută mobilizarea și ține evidența întregului personal militar și civil propriu, precum și a rezerviștilor săi. »

Cum necesitățile SRI pot depăși imaginația oricui, țara îi va trimite pe cât mai mulți fii să apere instituția care apără secretul național. Patria recunoscătoare îi va păstra în evidența SRI și, dacă aceștia nu-și vor ține gura, vor vedea ei pe dracu' !

Spor de toxicitate la filaj

« Art. 38 – Pentru condițiile deosebite în care își desfășoară activitatea cadrele militare permanente și salariații civili din Serviciul Român de Informații pot beneficia de sporuri de până la douăzeci la sută din salariul tarifar.

Sporurile se stabilesc diferențiat de către Consiliul director al Serviciului Român de Informații, în funcție de complexitatea, importanța și

gradul de dificultate ale sarcinilor şi misiunilor ce revin fiecărei categorii de personal.

Directorul Serviciului Român de Informaţii beneficiază de un spor de 30 la sută din salariul tarifar. »

Urmărirea diplomaţilor străini care răspândesc miros de Yves Saint Laurent, Cacharel, Paco Rabanne, precum şi instalarea de microfoane şi ascultarea conversaţiilor în limbi străine reprezintă asemenea pericole toxice sau solicită mari eforturi de gândire, încât trebuie neapărat recompensată cu un spor de salariu de 20 la sută.

Avantajele invalidităţii în SRI

« Art. 42 – Urmaşilor cadrelor Serviciului Român de Informaţii decedate în timpul şi din cauza serviciului, datorită unor acte de devotament excepţional, li se acordă ca pensie salariul integral pe care l-au avut în momentul decesului.

În cazul când nu există urmaşi şi nici soţ supravieţuitor, dacă cel decedat era singurul sprijinitor al părinţilor săi, aceştia vor benefcia de jumătate din pensia de urmaş, stabilită potrivit prevederilor alin. 1.

Pensia pentru invaliditate permanentă, survenită în condiţiile alin. 1, este egală cu salariul avut în momentul respectiv, iar cei în cauză vor beneficia şi de o gratificaţie, o dată pentru totdeauna, egală cu de cinci ori salariul. »

Abia după această lege minerii, sondorii, aviatorii şi pompierii vor descoperi de ce e mai avantajos să mori sau să rămâi fără o mână fiind la SRI decât în slujbe de fraieri.

Amenajarea danturii şi cabinete de chirurgie plastică

« Art. 45 – În cadrul Serviciului Român de Informaţii pot funcţiona policlinici, spitale, cabinete medicale, societăţi comerciale, cluburi, asociaţii profesionale şi cu caracter cultural-sportiv, potrivit legii. De asemenea, serviciul poate lua în patronaj instituţii de învăţământ şi activităţi cu caracter social. »

Pentru lucrătorii SRI cu merite deosebite, pe lângă policlinici, spitale, restaurante şi case de cultură, vor fi amenajate şi confortabile staţiuni balneo-climaterice.

Dai cu bâta şi scoţi legitimaţia

« Art. 46 – În caz de absolută necesitate şi când folosirea altor mijloace de împiedicare sau constrângere nu este posibilă, personalul Serviciului Român de Informaţii autorizat să poarte armă poate folosi forţa armelor albe sau a armelor de foc în condiţiile prevăzute de lege. »

După ce s-a înfiinţat ca un serviciu al mieilor patrioţi, preocupaţi doar de binele cetăţenilor şi al ţării, SRI-ul descoperă că n-are nici un haz

dacă nu poartă și armă. Pentru a nu face prea mult zgomot în intervenții, legalizarea toporului, cuțitului sau ciomagului este obligatorie.

Adio turnători, adio abuzuri

« Art. 47 – Documentele interne de orice fel ale Serviciului Român de Informații au caracter secret de stat, se păstrează în arhiva sa proprie și nu pot fi consultate decât cu aprobarea directorului în condițiile legii.

Documentele, datele și informațiile secrete ale Serviciului Român de Informații pot deveni publice numai după trecerea unei perioade de 90 de ani de la arhivare.

Serviciul Român de Informații preia spre conservare și valorificare fondurile de arhivă ale fostelor organe de informații cu competență pe teritoriul național.

Fondurile de arhivă ale fostului departament al Securității Statului, cu excepția dosarelor penale și a celor referitoare la măsuri represive, altele decât cele stabilite prin hotărâri judecătorești, nu pot deveni publice decât după trecerea unei perioade de 90 de ani de la adoptarea prezentei legi. »

Toate speranțele poporului român de a afla cine a comis abuzuri, cum au fost posibile monstruoasele implicări ale aparatului de represiune în încălcarea libertăților și drepturilor omului se duc pe apa Sâmbetei. Adio turnători, adio informatori ! Vă puteți considera îngeri și vă așteaptă eternitatea raiului, unde tot nu mai contează ce aveți la dosar. În afara lui Virgil Măgureanu, singurul care mai are o șansă să apuce deschiderea propriului dosar rămâne maestrul Gică Petrescu.

Legea privind siguranța națională a României

A mai apărut un organism de binefacere

« Art. 6 – Organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale sunt : Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază, precum și Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne și Ministerul Justiției, prin structuri interne specializate.

Activitatea pentru realizarea siguranței naționale este organizată și coordonată de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării. »

Nici nu s-a înființat bine SRI, că, printr-o minune, ca dintr-o pălărie a mai apărut un organism al băieților. Serviciul de Informații Externe. Pentru o cât mai bună eficiență, lucrătorii acestui serviciu vor lucra ca paznici de ambasade, reprezentanți de firme de stat și private, funcționari în turism și externe, iar spionul României la Paris va fi acreditat nea Gică, devenit Georges, emigrant prin 1940, pe care să-l înjure toată emigrația.

Un chiriaș pentru apartamentul dumneavoastră

« Art. 13 – Situațiile prevăzute de art. 3 constituie temei legal pentru a se solicita procuraturii mandat prin care, în scopul culegerii de informații și al întocmirii, cu respectarea prevederilor Codului de procedură penală, a actelor de constatare ce se impun, să se autorizeze următoarele activități : interceptarea comunicațiilor ; căutarea unor informații, documente sau înscrisuri pentru a căror obținere este necesar accesul într-un loc, la un obiect sau deschiderea unui obiect ; ridicarea și repunerea la loc a unui obiect sau document, examinarea lor, extragerea informațiilor pe care acestea le conțin, cât și înregistrarea, copierea sau obținerea de extrase prin orice procedee ; instalarea de obiecte, întreținerea și ridicarea acestora din locurile în care au fost depuse. »

Sigur, Caragiale a lucrat și în SRI, dar istoricii literari n-au descoperit încă.

Pune umărul și mușcă-ți limba

« Art. 14 – Organele de stat și organizațiile din sectoarele public sau privat au obligația să sprijine, prin toate mijloacele ce le au la dispoziție, aducerea la îndeplinire a mandatului, cu păstrarea secretului privind obiectul executării acestuia și identitatea persoanelor. »

Să-l vezi pe dracul fără mandat !

« Art. 15 – În situațiile care impun înlăturarea unor pericole iminente pentru siguranța națională, se pot întreprinde activitățile menționate în art. 13 chiar fără emiterea mandatului, acesta urmând a fi solicitat în termen de maximum 72 de ore. »

Fiind vorba de mare urgență, băiatul incomod va fi reținut trei zile, frăgezit la maximum și apoi eliberat pentru că procurorul nu aprobă mandatul. După două asemenea cazuri, procurorul va fi schimbat și, eventual, în numele unei proceduri de urgență, va fi și el frăgezit.

Plan de muncă : să ne apărăm de spioni !

« Art. 18 – Organele și organizațiile deținătoare de secrete de stat sau a căror activitate poate fi vizată prin acțiunile considerate potrivit art. 3 ca amenințări la adresa siguranței naționale vor întocmi programe proprii de prevenire a scurgerii de informații cu caracter secret, care sunt supuse avizării de specialitate Serviciului Român de Informații. »

Dacă n-ați făcut un plan de muncă pentru apărarea contra spionilor și nu ați ținut la timp ședințele de ALA-Spionii, veți fi recomandat ca incompetent, nepatriot, sau vă veți trezi că oamenii muncii vor cere schimbarea dumneavoastră la inițiativa liderului sindical care alaltăieri a fost într-o vizită de exprimare a vigilenței pe strada Povernei, pe unde se umbla înainte după medicamente rare.

Nu vrea şefu"

« Art. 24 – Salariaţii organelor de informaţii şi ai celor cu atribuţii în domeniul siguranţei naţionale chemaţi ca martori în faţa organelor judiciare pot face depoziţii cu privire la faptele şi împrejurările ce privesc siguranţa naţională de care au luat cunoştinţă în îndeplinirea atribuţiilor de serviciu şi în legătură cu aceasta, numai cu încuviinţarea şefului organului din care fac parte. »

Or fi ele chestii grave despre siguranţa naţională, dar, dacă nu vrea şeful SRI să-şi dea aprobarea pentru depunerea mărturiei, nu ţi-o dă şi cu asta basta. Cu ce argumente ? Ia lăsaţi-mă, dom'le, cu secretele astea naţionale.

Până aici e bramburească, dincolo e secret

« Art. 25 – Iniţierea, organizarea sau constituirea pe teritoriul României a unor structuri informative, altele decât cele stabilite prin prezenta lege, aderarea sau sprijinirea în orice mod a acestora, precum şi culegerea şi transmiterea de informaţii cu caracter secret ori confidenţial, prin orice mijloace, în afara cadrului legal, constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 2 la 7 ani, dacă fapta nu este infracţiune mai gravă. »

Dacă nu ştiţi până unde să vă vârâţi nasul, riscaţi să vă fie scurtat. Şi, dacă vreţi să vă faceţi o agenţie de informaţii cu o structură informativă, v-aţi ars, înseamnă că vreţi să vă călcaţi pe picioare cu băieţii şi-i încurcaţi în muncă.

Pac, la România Mare *!*

« Art. 27 – Informaţiile privind viaţa particulară, onoarea sau reputaţia persoanelor cunoscute incidental în cadrul obţinerii datelor necesare siguranţei naţionale nu pot fi făcute publice.

Divulgarea sau folosirea, în afara cadrului legal, de către salariaţii serviciilor de informaţii, a datelor prevăzute în alin. 1 constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 2 la 7 ani. »

Dacă informaţiile despre neveste pot să fie folosite împotriva duşmanilor patriei, organele de stat îndreptăţite să ia măsuri pentru apărarea securităţii naţionale îşi vor da tot concursul ca documentele compromiţătoare privind viaţa particulară a duşmanilor să ajungă în paginile revistelor *România Mare*, *Europa* sau chiar la *Azi* şi *Dimineaţa*.

Ce era în mintea domnului Măgureanu ?

« Art. 27 – Serviciul Român de Informaţii are în compunere unităţi centrale pentru : contraspionaj, apărarea ordinii constituţionale, apărarea avuţiei naţionale, antiterorism, antidiversiune, investigaţii, transmisiuni, expertize, stocare şi prelucrare a informaţiilor, studii şi evaluări strategice,

unitate de cercetare, proiectare şi producţie de aparatură specială, probleme juridice, de personal, învăţământ, secretariat şi asigurare logistică.

Unităţile judeţene ale Serviciului Român de Informaţii au în compunere birouri şi compartimente corespunzătoare unităţilor centrale. »

Acest punct a figurat numai în proiectele mai vechi ale Legii de funcţionare a SRI, fiind exclus din proiectul care se dezbate acum. Dar, din cele de mai sus, se poate vedea ce proporţii şi ce activităţi, pe ce compartimente urma să se desfăşoare SRI-ul în imaginaţia domnului Virgil Măgureanu. Fostul Departament al Securităţii Statului nu era decât o grădiniţă de cartier faţă de ce se putea dezvolta din punctul 27 al acestui proiect straniu.

Pagini realizate de Cornel Nistorescu

Nr. 18 / *Epistole politice*

Părtaşi la trădare de frate

Domnilor patrioţi,

Vă privesc înmărmurit cum, de la microfoane parlamentare, stradale sau din alte locuri, vă umflaţi pieptul şi scoateţi panglici colorate, şi pe ele scrie cu litere fierbinţi « patrie, popor, românism, strămoşi », şi mă înfioară uşurinţa cu care vreţi să vă câştigaţi o pâine mai albă pe seama acestor cuvinte. Mulţi dintre dumneavoastră umflaţi baloane colorate şi înainte, sforăiaţi asurzitor în marile sărbători în numele aceloraşi lucruri, încasându-vă tainul şi fiind mândri de ceea ce faceţi, fără să vă recunoaşteţi nici măcar laşitatea sau vinovăţia. Ce umflaţi atunci vă venea din burtă şi se întorcea tot acolo, şi nu vă stârnea nici un strop de suferinţă. Când a fost să vorbim de vinovăţia fiecăruia dintre noi, de complicitatea mai mică sau mai mare cu care am participat la nelegiuirea de odinioară, aţi sărit ca arşi şi v-aţi descoperit imediat semne ale disidenţei în simple înlăturări de la oala din care vă înfruptaseraţi mustăcind cu bucurie. În loc să vi se încarce sufletele cu smerenie şi apăsare, aţi reluat sforăielile patriotice, v-aţi descoperit în laşitate temei de biografie disidentă şi v-aţi înghesuit iarăşi în primele rânduri, fericiţi că încă se mai poate trăi bine din jonglarea unor cuvinte mari şi a unor sentimente naţionale. Aţi făcut asociaţii, comitete şi comiţii pentru a avea tribună de la care să vă umflaţi baloanele deşertăciunii, panglicile demagogice şi vanitatea de a vă agăţa ca o scamă de pulpanele şifonate cu care poporul acesta trece prin istorie. Aţi ridicat dispreţul şi ura faţă de semeni la rangul de principii nobile, aţi inventat pericole majore în cârteli mărunte sau aţi folosit durerile istoriei pentru capital politic, fără să vă pese de fundătura spre care vă călăuziţi

semenii înfocați și naivi. Ați ajuns să faceți comerț, dacă nu chiar bișniță, cu sentimentele naționale, ați ajuns să-i învrăjbiți pe oameni și, în loc de a căuta o cale de împăcare, să întețiți focul urii pentru a putea rămâne la tribuna de pe urma căreia vă încasați tainul. Ați făcut tărăboi public pentru toate, ați pus la cale gesturi de aleasă mărinimie, dar ați tăcut ca niște rațe mute când reprezentanții României s-au îndreptat spre Moscova pentru a pune la cale și semna acest tratat al rușinii. Ați trimis cărți în Basarabia și Bucovina, dar ați tăcut mâlc când se pregătea semnarea și când s-a semnat acest tratat cu Uniunea Sovietică. Nu v-a fost teamă că el devine documentul rupt din inimă, prin care îi părăsim pe frații noștri de dincolo de Prut, nu v-a fost teamă că s-ar putea să fi fost făcut primul pas spre reîntoarcerea la prietenia asupritoare, care ne-a secătuit atâtea veacuri ? Nu vă îngrozește gândul că Bulgaria și Cehoslovacia se tem de un asemenea tratat și ne privesc cu groază pentru graba și judecata pripită a conducătorilor noștri ? Nu cumva în această tăcere se ascunde ceva ? Nu cumva elogiile comunismului, ale prietenilor noștri de la Răsărit, făcute în gazete puturoase (pentru că put interesele), nu ascund ele viitorul pas pentru a ne reîmbrățișa într-o prietenie ucigașă cu vecinii noștri de la Răsărit ? Și eu mă tem că suntem prea mici, prea slabi, prea săraci spre a pune piciorul în prag pentru soarta fraților noștri, dar a semna pactul cu diavolul, prietenia și buna vecinătate cu el, atâta vreme cât frații noștri se zvârcolesc chinuiți sub copitele sale, nu este cumva chiar semnul trădării, al vânzării lor ?

Domnilor patrioți, se miră alții și refuză cu groază gestul pe care iubitul nostru fiu mai nou a cutezat să-l facă, iar domniile voastre tăceți sau îl periați pe acesta, fără să vă temeți că și de data aceasta consimțiți la ceva care ne poate îngrozi. Ați ieșit pe străzi cu steaguri mari și vorbe goale pentru tot felul de lucruri, mai mici sau mai mari, mai dureroase sau mai puțin pentru țara noastră, dar ați tăcut când se semna un document care ne despărțea cu siguranță de frați, care îi abandona dincolo de marginea țării. Gestul acesta, făcut cu frica zilei de mâine, poate fi împovărător pentru vremurile viitoare și ne va apăsa ca un păcat la care totuși nu am consimțit cu toții.

Domnilor patrioți, răcniți din adâncul măruntaielor și vă înghesuiți ochii pe foile care vă cheamă să-i alungați pe unguri pentru păcatele sau greșelile lor, și nu ziceți nimic când se semnează tratatul prin care oameni de aceeași limbă și istorie cu voi sunt abandonați dincolo de Prut, fără să vă întrebați dacă vă faceți părtași la o însemnată greșeală a istoriei României și la un târg mărunt, făcut în numele unor trecătoare interese de putere.

Domnilor patrioți, nici eu și nici alții dintre noi nu știm cu exactitate unde se desparte binele de rău. Sub roata vremii trăim prea încrâncenați și orbiți de chinurile și vanitățile mărunte. Dar cu o teamă, cu o neliniște față de tot ceea ce facem sau consimțim în numele nostru suntem datori. Iar eu mă simt obligat să vă împărtășesc teama care mă cuprinde că iarăși suntem părtași la o greșeală. Să dea Dumnezeu să nu fie

adevărat, să fie numai aripa umbroasă a memoriei care a trecut o clipă peste noi. Dar tare mă tem că iarăşi greşim şi ne va părea rău peste ani, şi iarăşi va fi prea târziu.

Cornel Nistorescu

P. S. : Dacă toţi vedeţi în drumul deschis de revistele *România Mare* şi *Europa* calea pe care va merge România în anii viitori, atunci duceţi-vă singuri. Dar spuneţi copiilor voştri că mitingul de protest la adresa tratatului dintre România şi Uniunea Sovietică s-a ţinut la restaurantul Select.

Nr. 20 / *Epistole politice*

La ţâţa marelui ecran

Mult stimate domn [Răzvan Theodorescu],

În pofida unui oarecare respect pe care vi-l port pentru studiile de istoria artei româneşti, despre care unii spun că ar fi interesante, vă scriu cu teama că nu veţi înţelege mare lucru. Nu veţi înţelege, pentru că limbajul istoricului de artă îmi este oarecum peste mână, iar gazetăria vă este cu desăvârşire străină. Situaţia s-ar asemăna cu cea în care un prieten m-ar numi directorul reactorului de la Măgurele, iar un fizician mi-ar transmite câteva din obiecţiile sale legate de programul de cercetare. Prezenţa dumneavoastră în fruntea Televiziunii române cenuşii cam tot o poveste în genul acesta poate fi socotită.

Veţi spune şi vor spune şi alţii că dumneavoastră sunteţi doar preşedinte, nu şi profesionist al domeniului, şi că aţi fost adus (pus) pentru a asigura echilibrul şi viziunea luminată. Tocmai aici apare mărul discordiei. Dacă aţi fi avut bruma de onestitate să recunoaşteţi că instituţia vă depăşeşte cuprinderea şi priceperea, aţi fi rămas dascălul stimabil, eşuat în încercarea sa de a se angaja într-o treabă publică. Numai că orgoliile dumneavoastră de revoluţionar le-au sufocat pe cele de universitar şi, din şeful punctului format la casa odiosului, aţi trecut în capătul străzii, la câteva etaje mai sus, spre a veghea la bunăstarea poporului român în domeniul informaţiilor. Încet-încet, din revoluţionar v-aţi transformat în activist al grupului de putere abia închegat, cu toate cele care decurg din aceasta. În nobila misiune de luminare a poporului român, vi l-aţi luat alături pe ciudatul personaj care se numeşte Emanoil Valeriu şi aţi început ilustra dumneavoastră campanie, soldată cu o confuzie istorică, dacă nu cu o beznă totală în capul compatrioţilor. Într-o emisiune pe care aţi transmis-o (din protestele care au urmat, înţeleg doar că v-a scăpat pe post) am acuzat televiziunea ca fiind principalul factor în crearea confuziei şi a tensiunii în ţara noastră. Culmea este că şi acum cred acelaşi lucru. Că

aţi lăsat informaţii false sau trunchiate să circule nestingherite, fără să le daţi oamenilor posibilitatea să afirme sau să dovedească punctul lor de vedere şi, mai ales, contrariul. Aşa aţi procedat şi în martie, şi în iunie, şi mai târziu. Prin absurd, dacă aţi fi făcut asta doar în virtutea unei convingeri intime, personal v-aş fi înţeles, deşi nu v-ar fi scuzat cu nimic. Dar faptul că aţi procedat aşa, că aţi folosit poziţia şi atitudinea pentru a vă linge pe degete de mierea puterii vă coboară între cei mărunţi (folosesc termenul în accepţiunea sa prerevoluţionară) aduşi de decembrie în diverse poziţii şi puşi pe căpătuială, mai ales pe case şi firme. Cum altfel poate fi socotită insistenţa cu care aţi preluat vila cu două apartamente din strada Herăstrău numărul 35, despre care opinia publică are deja ştiinţă, dacă nu drept graba unui profesor care abandonează spiritul cărţilor şi se repede şi el la ciolan ?

Domnule Răzvan Theodorescu (era cât pe-aci să vă scriu « domnule profesor » !), presupun că nu ştiţi nimic despre modul în care s-a aranjat transmisia inaugurării magazinului Titan Mercato (care ne-a fost vârâtă pe gât drept emisiune de divertisment într-o sâmbătă seara), presupun că n-aţi citit mărturisirile unor oameni implicaţi despre presiunile efectuate de colegul dumneavoastră numit Emanoil Valeriu pentru încheierea acestei afaceri, deşi presupun că sunteţi totuşi la curent cu scandalul la care Televiziunea română are partea sa de contribuţie. Nici vila pe care aţi dobândit-o, nici participarea lui Emanoil Valeriu la punerea pe roate a afacerii Titan Mercato nu v-au clintit în hotărârea dumneavoastră de a împinge la mărfarul puterii, socotind că nu aveţi de dat nici o explicaţie publică, în ciuda faptului că o ţară întreagă se amuză de opintelile şi de modul în care transpiraţi în această operaţiune. Cât priveşte faptul că vă bizuiţi pe Emanoil Valeriu, nu pot decât să-mi exprim regretul că acest om, în încercările sale de a mai mulge şi el puţin vaca « democraţiei », a ajuns tocmai la ţâţa micului ecran.

Mult ciudate domn Răzvan Theodorescu, lăsându-l pe Emanoil Valeriu acolo unde-i şade bine oricărui pensionar dacă nu a comis fraude, adică în pace, mă văd obligat să vă atrag atenţia că Televiziunea română cenuşie, dincolo de interesele la care m-am referit mai sus, este şi rezultatul atâtor ani de slugărnicie, iar cele zece sau douăsprezece etaje, câte are, nu fac decât să configureze în beton un turn al mediocrităţii incurabile a celor care o alcătuiesc. Excluzând câteva personalităţi aflate acum într-o dramatică stare de remuşcare, turnul acesta al oamenilor mici, în vârful căruia dumneavoastră funcţionaţi ca moţ, a devenit simbolul şi sursa confuziei care ne macină ca o boală. Cum demisia sau înlăturarea dumneavoastră nu reprezintă decât o cataplasmă la un picior de lemn, fără un post de televiziune nou şi independent, eu nu văd nici un viitor, nici o soluţie.

Cam sătul de programele dumneavoatră,
Cornel Nistorescu

P. S. : Când, pe vremea Pieței Universității, am scris că « Țara arde și Răzvan Theodorescu se piaptănă », nu m-am gândit decât la durerile compatrioților noștri în timp ce dumneavoastră ne bombardați cu instalări de noi clopote și ce știm despre floarea-de-colț.

Nr. 21 / *Epistole politice*

Să trăim tovărășește !

Stimate domnule ministru Eugen Dijmărescu,

Mi-e foarte greu să vă scriu pentru că nu v-am cunoscut și nici nu știu cum arătați, și de fiecare dată când încerc să-mi imaginez un ministru de Finanțe nu reușesc să mă desprind de imaginea unui ghișeu de bancă. Formația mea de filolog mă împiedică să înțeleg tot acest mecanism al lumii moderne, care mi se pare diabolic în general și haotic în particular referindu-mă la România. Un singur lucru știu, că acest mecanism al Finanțelor are legile sale, că e dinamic și are puterea unui sistem care se autoreglează, și orice abatere, orice mișcare greșită naște consecințe, reacții și se repercutează în viața oamenilor. Prima mare surpriză în acest domeniu a fost anul trecut, când întreprinderile mici, înființate în baza decretului 54, se trezeau cu reprezentanții circumscripțiilor financiare care, politicoși dar contrariați, le explicau întreprinzătorilor că, în virtutea unui decret-lege (sau ce naiba o fi fost) din 1954, au obligația să plătească o mare parte din impozit în avans. Vă dați seama ce scenă comică ! Li se pretindeau sute de mii, dacă nu chiar milioane, unor oameni care nu câștigaseră aproape nimic sau câștigaseră ceva, dar nu știau cât vor supraviețui (inclusiv fizic). A trecut acel prim val de absurd care ne avertiza asupra viitorului mod de a opera în domeniul Finanțelor.

Presupun că știți destul de multe amănunte despre blocajul economic care paralizează cea mai mare parte a economiei, el având la bază și un blocaj financiar. Nu aș dori să mă refer la el întrucât vă pune destule probleme și dumneavoastră, și ministrului Economiei, și de modul în care veți izbuti această operațiune depinde chiar liniștea noastră economică și financiară. Situația afectează întreprinderi și nenorocește muncitorii săraci, care nu se mai pot bucura nici măcar de amărâta de leafă. Nu-mi pot exprima o părere legată de modul în care veți soluționa acest haos câlțos din care nu se desprinde nimic și care paralizează totul, dar vă asigur că o mare parte din români așteaptă cu sufletul la gură rezolvarea acestei situații.

Un alt lucru mă preocupă, mai puțin important în raport cu gravitatea chestiunii amintite mai sus, dar esențial pentru toate instituțiile noi și vechi și, mai ales, pentru cei care lucrează în ele. Domnule ministru, în hotărârea numărul 3 614 din 26 aprilie 1991 figurează o serie de in-

strucțiuni privind tehnica de calcul al impozitului pe profit. Ca și diurna stabilită de ministerul Finanțelor, care consideră că în actuala stare de lucruri un român se poate hrăni cu 59 de lei pe zi fără să dea ortul popii și, pe deasupra, să mai și rezolve chestiunile pentru care a plecat în deplasare. Mă văd în situația nepoliticoasă de a vă dori atât dumneavoastră, cât și primului-ministru Petre Roman să faceți cât mai multe deplasări la Constanța, Timișoara sau Cluj, unde să vă descurcați numai și numai cu 59 de lei pe zi și să vă fie interzise orice fel de mese de protocol, pe care să le suporte autoritățile locale. Că guvernul României are un buget sărac nu mă îndoiesc. Că el hotărăște ca toți funcționarii de stat să mănânce în deplasare doar în valoare de 59 de lei, pentru că atât își poate permite, e treaba guvernului (deși guvernul și primul-ministru, în loc să scoată la licitație o serie de bunuri, spații sau activități, spre a câștiga bani și spre a-și echilibra bugetul, a preferat să practice aprobările, din care nu s-a ales cu mai nimic). Dar să impuneți 59 de lei diurnă pentru toate întreprinderile și instituțiile, indiferent de situația lor economică, mi se pare ciudat, dacă nu și aberant. În urma hotărârii ministerului de Finanțe, delegații tuturor întreprinderilor, private sau de stat, trebuie să trăiască la același nivel, indiferent că reprezintă falimentul sau organizarea eficientă, să ducă o viață tovărășească în dezbatere.

Stimate domnule Eugen Dijmărescu, instrucțiunile privind tehnica de calcul a impozitului pe profit mai conțin și alte minunății. Cheltuielile de protocol, reclamă și publicitate însumate nu pot depăși 1 % din diferența rezultată între « totalul veniturilor încasate într-un an și cheltuielile aferente activității desfășurate ». Asta înseamnă că ministerul de Finanțe are la îndemână o rețetă mondială pentru calcularea procentului pentru publicitate, că știe el că, dacă o instituție cheltuiește 1 % din ce prevedeți dumneavoastră, sigur va ajunge să lanseze un produs care să se vândă (am impresia că autorul acestei idei este căutat de Academia suedeză pentru a i se conferi premiul Nobel). Mă întreb și vă întreb : grija pentru fondurile întreprinderilor v-a determinat să acceptați o asemenea prevedere sau o politică mai abilă se ascunde îndărătul unei asemenea decizii ? Nu cumva publicitatea și reclama sunt permise în limitele procentului de 1 % pentru ca, pe lângă problemele create celor care intenționează să lanseze noi produse, să nu existe o piață de reclamă în România și, implicit, instituțiile care ar fi interesate de asta să nu poată supraviețui ? Știți care sunt instituțiile implicate în piața de reclamă ? O televiziune independentă nu poate funcționa fără asta. Nici un studio de radio nu supraviețuiește în condițiile actualelor prevederi. Nici ziarele sau revistele supuse prețurilor în creștere nu pot participa cu adevărat la o economie de piață cu o reclamă limitată după criterii arbitrare. Limitând piața de reclamă la 1 %, nu faceți decât să îngrădiți, într-un stil pe care mă feresc să-l calific, forțe economice și, implicit, financiare capabile să dinamizeze domenii importante ale economiei de piață.

Mai mult, domnule ministru, instrucţiunea numărul 3 614 conţine încă o prevedere aberantă referitoare la sponsorizări şi donaţii umanitare. Faptul că o instituţie cu profituri doreşte să sponsorizeze o activitate culturală sau să doneze sume unor asociaţii cu scop umanitar este îngrădit într-un stil oarecum sovietic mă îngrijorează. Cine sponsorizează sau comite acte de binefacere cu asta s-a ales ! Nu este stimulat prin nimic să comită asemenea gesturi. Dă banii şi rămâne fără ei, spre deosebire de alte ţări, unde asemenea acţiuni în folos public sunt corelate cu o reducere a impozitului pentru instituţia generoasă. Aşa supravieţuiesc instituţiile americane, cercetătorii, fundaţiile, organismele de binefacere. În plus, dumneavoastră consideraţi că agenţii economici (cum numeşte primul-ministru firmele şi întreprinderile) nu au dreptul să depăşească 2,5 % din profit pentru această activitate. Slavă Domnului, ministerul de Finanţe al României a reuşit marea performanţă de a evalua procentual cât are dreptul o întreprindere să cheltuiască pentru publicitate, cât pentru cultură şi binefacere, şi tot ce depăşeşte aceste procente face rău economiei naţionale, sănătăţii publice, culturii, sportului, cercetării şi altor domenii atât de zgârcit finanţate de la bugetul săracului nostru guvern. Dumnezeu să vă aibă în pază, dar mă tem că greşiţi enorm. Cum se spune că faceţi parte dintr-un guvern de tehnocraţi, iar eu consider că, printre altele, tehnocraţii sunt oameni care mai şi gândesc, aştept răspunsul dumneavoastră într-o hotărâre care să mă convingă că sunteţi într-adevăr tehnocrat şi om de finanţe.

Cu gânduri bune,
Cornel Nistorescu

Nr. 22 / *Culisele politicii*

La Washington : români împotriva românilor

Trei deputaţi români veniţi la New York să pledeze pentru obţinerea clauzei naţiunii celei mai favorizate s-au adresat unui congresmen american, Robert Kanjorski, şi i-au cerut ca fondurile afectate României de National Endowment for Democracy să fie stopate, susţinând că acestea ar fi fost deturnate sau ar fi ajuns la o falsă opoziţie. Din discuţiile purtate aici, la Washington, şi dintr-o scrisoare discretă a preotului Gheorghe Calciu Dumitreasa (pe care o publicăm în parte) – reiese că membrii delegaţiei române (Ionel Săndulescu – PNL, Ioan Alexandru – PNŢcd, Anton Lintzmeier – reprezentant al minorităţilor germane şi poloneze din România) s-au referit la Alianţa Civică, la Grupul pentru Dialog Social şi la revista *22*. Cererea celor trei români împotriva altor români din alte

grupuri politice a provocat stupefacţie, devenind chiar un mic scandal politic românesc pe scena americană.

Clauza – un vis amânat

Să revenim puţin la misiunea celor trei şi la subiectul călătoriei lor : clauza naţiunii celei mai favorizate. Din acest punct de vedere, călătoria celor trei parlamentari pare absolut inutilă, adică în favoarea unui demers fără şanse de izbândă. Aflat în SUA într-un program de *visiting* şi contacte profesionale, m-am intersectat şi cu amintirea proaspătă lăsată de cei trei politicieni români. La Departamentul de Stat, unde am încercat să pledez şi eu pentru clauza naţiunii celei mai favorizate, m-am trezit în faţa unei poziţii categorice : guvernul României nu a dat dovezi clare că sprijină democraţia. Orice argument vizavi de importanţa acestei clauze se izbeşte de venirea minerilor, de lipsa libertăţii de expresie la televiziune, de problemele interetnice. Scurt pe doi. În ceea ce priveşte acuzaţia făcută de cei trei vizavi de fondurile acordate NED pentru România, domnul James Hooper, director pentru Europa de Est şi Iugoslavia, a spus că Departamentul de Stat respinge categoric această acuzaţie. Într-o discuţie cu mai mulţi reprezentanţi ai Departamentului de Stat, unii nu s-au sfiit să califice atitudinea celor trei vizavi de aceste ajutoare drept « idioată ».

Legat tot de clauză, reprezentanţii Agenţiei de informaţii a Statelor Unite cunoşteau foarte exact situaţia din ţară, de ce se împiedică democraţia, ce libertăţi sunt limitate şi cum funcţionează statul nostru de « drept ». În asemenea condiţii, şansa ca România să primească această clauză atât de necesară pentru economie este totuşi nulă pentru acest an. M-am deplasat şi la Congres, unde am purtat o discuţie cu Mike Pruker, funcţionar la biroul Barbarei Kennelly, cea care susţine acordarea clauzei. Domnul Mike Pruker spunea cu regret că, pentru acest an, România nu are nici o şansă să o obţină fără recomandarea guvernului american. Iar aceasta, din câte am aflat, nu va veni în nici un caz.

Gafa celor trei călători

Să ne întoarcem la noua acţiune a celor trei : interzicerea ajutoarelor pentru România. National Endowment for Democracy este o fundaţie de stat care acordă ajutoare pentru dezvoltarea democraţiei în diferite ţări din Asia, Europa, Africa şi America Latină. Banii sunt procuraţi din impozitele cetăţenilor şi, pentru a nu exista dubii privind utilizarea şi împărţirea lor, aceştia sunt repartizaţi diverselor grupuri de pe aceste continente prin intermediul a diverse organizaţii şi institute. Pentru a evita imixtiuni politice, aceşti bani sunt destinaţi doar unui ajutor material, de obicei aparatură şi mijloace tehnice, dar şi organizării unor seminarii sau dezbateri legate de principalele probleme ale democraţiei. Pentru România, aceste ajutoare au reprezentat aparatură pentru GDS, *România liberă*,

Liga studenţilor, PNŢcd şi PNL. Sosiţi la Washington pentru a pleda în favoarea clauzei, cei trei au stocat ajutoarele pentru România, cerând stoparea lor. Reacţia celor trei este absolut stranie. Se pune întrebarea dacă este doar a lor şi a fost hotărâtă la Washington sau reprezintă poziţia grupurilor lor politice ? Cer PNL şi PNŢcd întreruperea oricărui ajutor ? Atunci se pune întrebarea de ce au acceptat până acum maşini de scris, xeroxuri, faxuri şi alte ustensile tehnice. Din câte ştim, nu şi le-au procurat de pe piaţa română. Cei doi parlamentari din partidele istorice (I.V. Săndulescu şi Ioan Alexandru) au fost scandalizaţi de ajutoarele repartizate, afirmând că ei nu au văzut aici nici un dolar. Din nefericire, cei doi oameni politici (!?!) şi-au imaginat ajutoarele aşa cum şi le imaginau şi cei care în anul trecut le devastau sediile şi strigau « nu ne vindem ţara », adică sub formă de teancuri de bani. Or, asta nu s-a petrecut şi nici nu se poate petrece, pentru că legea americană interzice aşa ceva. Că ei se gândeau la banii pe care nu i-au văzut, neglijând aparatura pe care au primit-o, pare a fi o chestiune de naivitate, dacă nu de altceva.

Domnul Paul McCarthy, funcţionar la NED, ne-a declarat că fondurile destinate ajutoarelor au fost cheltuite în mod legal, că va verifica dacă toată aparatura şi materialele tehnice au ajuns la destinaţie. Deci cei trei oameni politici (?!) şi-au dat singuri cu stângul în dreptul. Mai mult, ca să încoroneze gafa, cei trei i-au declarat congresmenului american Paul Kanjorski că, « finanţând o falsă şi neameninţătoare opoziţie pentru FSN, NED diminuează de fapt posibilităţile unor partide ce se bucură de un sprijin popular mult mai mare ». Aici e cuiul lui Pepelea. Legând ce-au spus cei trei, conform scrisorii lui Kanjorski, de scrisoarea lui Gheorghe Calciu, se vede clar că atacul PNL şi PNŢcd vizează Alianţa Civică. Adică cele două partide tradiţionale ar avea un sprijin de masă în România, dar statul american prin NED ajută o opoziţie falsă, nepopulară, adică Alianţa Civică. În limbaj politic, gestul celor trei este un atac la adresa unui adversar potenţial, iar în limbaj românesc, poziţia lui Ioan Alexandru şi Ionel Săndulescu este ceva de genul « să moară şi capra vecinului ». Iată de ce poziţia celor trei a fost considerată aici idioată şi a fost respinsă în mod categoric. Mai rămâne de aflat dacă ţărăniştii şi liberalii au deschis război Alianţei Civice sau, veniţi fără sorţi de izbândă la Washington, s-au încurcat singuri şi au plasat cele două partide tradiţionale într-o postură jenantă. Ce este mai ciudat rămâne faptul că cei trei parlamentari români s-au adresat unui congresmen american care atacă în permanenţă guvernul pentru că din banii cetăţenilor risipeşte sume importante fără eficienţă. (Washington, 31 mai 1991)

Corespondenţă de la Cornel Nistorescu

Nr. 22 / *Epistole politice*

Fabulaţie şi ură

Domnule Nicolae Radu,

Stimate domn, nu ştiu dacă vă mai aduceţi aminte că ne-am cunoscut în anul 1990, la o lună după căderea lui Ceauşescu. M-aţi căutat printr-un cunoscut şi m-aţi întâlnit după puţine zile. Lucram încă la revista *Flacăra* şi m-aţi invitat să cunosc pe cineva important care dorea să editeze o publicaţie. Atunci m-aţi condus la o întâlnire cu domnul Ion Raţiu la hotelul Intercontinental, unde împreună am ascultat propunerea noii vedete politice a României, unde, tot în faţa dumneavoastră, i-am spus că îmi pare rău, m-am ars o dată cu un partid şi a doua oară nu o voi mai face, indiferent ce se va întâmpla. De altfel, la câteva zile, am şi publicat în revista *Cuvântul* o precizare, aceea că « legătura mea cu orice partid politic este şi va fi totdeauna zero ». La puţin timp m-aţi căutat din nou, invitându-mă să mă întâlnesc iarăşi cu Ion Raţiu, în speranţa că voi accepta, bănuind că aş putea fi tentat de vreun târg, deşi începusem să pregătesc apariţia *Expresului*. V-am refuzat şi atunci şi iarăşi aţi revenit spre a-mi face nişte destăinuiri extrem de importante, legate de colaborarea dumneavoastră într-o mişcare secretă pentru răsturnarea lui Ceauşescu, mişcare în care i-aţi avut parteneri pe Ion Iliescu, Virgil Măgureanu, Ion Ioniţă, Nicolae Militaru. V-am prezentat unor ziarişti, am avut mai multe discuţii în care mi-aţi povestit o mulţime de lucruri captivante, legate de conspiraţia dumneavoastră galantă în echipa de aur, acţiune întinsă pe o perioadă de peste 10 ani. Atunci am înţeles că îndărătul revoluţiei sau simultan cu ea se mai petrecuse ceva. Îmi aduc aminte cu mare exactitate o discuţie purtată în autoturismul meu (asta pentru că simultan o şi înregistram) în care mi-aţi mărturisit, printre altele, că gruparea dumneavoastră, pe nu ştiu ce cale, îl contactase pe rege, că din aceeaşi grupare, pe aceeaşi cale, îl contactaserăţi pe dramaturgul Eugen Ionescu, care a acceptat să vă sprijine şi a plecat în SUA pentru a obţine şi sprijinul americanilor. Acolo s-a întâlnit cu Reagan, care a cerut date suplimentare şi a însărcinat CIA cu o verificare a potenţialului politic şi militar al grupului de rezistenţă. Tot atunci îmi spuneaţi că verificarea întreprinsă de CIA şi, implicit, răspunsul americanilor au durat foarte mult şi din pricina asta, presaţi de timp, v-aţi îndreptat spre sovietici. Mi-aţi povestit de nu ştiu ce contacte cu generali sovietici, de o încercare a lui Vasile Patilineţ de a rezolva problema armelor şi a contactelor cu sovieticii prin intermediul unor diplomaţi sovietici de la Ankara. Mi-aţi spus o mulţime de lucruri, inclusiv de sumele enorme strânse pentru procurarea armelor, dispărute cu o persoană, precum şi de armele intrate în ţară. Tot dumneavoastră, în aceeaşi perioadă, mi-aţi adus o declaraţie a unui cetăţean din Constanţa, conform căreia Nicolae Militaru s-a întâlnit cu consulul

sovietic la Constanţa. Nu am înţeles de ce mi-aţi dat-o din moment ce aţi lucrat alături de Nicolae Militaru şi apoi îl deconspiraţi. A fost primul meu semn de întrebare în ceea ce vă priveşte. În cele din urmă, m-aţi căutat decis să-mi acordaţi un interviu. El a fost înregistrat pe casete video şi audio. A durat şase ore şi eu am revenit la povestea cu Eugen Ionescu. Când v-am întrebat de rolul celebrului dramaturg în conspiraţie şi de intervenţia sa pe lângă americani, mi-aţi spus că nu e adevărat, că a fost doar o idee, dar contactarea lui Eugen Ionescu n-a mai avut loc. Am fost şocat. La două săptămâni, îmi spuneaţi lucruri total diferite şi am înţeles că cel puţin într-una din variante mînţeaţi. Asta m-a determinat să nu public niciodată discuţia noastră. Mai mult, v-am rugat să nu faceţi publică discuţia noastră până când nu o public eu sau până când nu vă dau acordul pentru asta. Aţi făcut-o, fără să-mi cereţi consimţământul. Ne-am mai întâlnit şi după aceea şi am descoperit cu uimire că variantele dumneavoastră referitoare la revoluţie suferă diverse corecţii, majoritatea în flagrantă contradicţie. Convingerea mea că revolta a fost dublată de o mânărie politică a rămas şi rămâne în picioare, dar am început să vă ascult cu o îndoială nedisimulată toate poveştile, altfel, captivante. Se schimba doar ţinta şi se schimbau adeseori şi eroii, inclusiv rolul şi importanţa lor. Convingerea că fabulaţi pentru a rămâne în atenţia publică a devenit o certitudine. Aţi început să schimbaţi şi aliaţii, şi inamicii, şi asta m-a determinat să renunţ la întâlnirile pe care mi le propuneaţi.

Nu demult am citit că aţi reuşit marea ispravă de a vă introduce la revista *Europa*. De la Ion Raţiu la Nicolae Militaru şi apoi la echipa de activişti şi securişti este o distanţă enormă, care presupune o serioasă gimnastică de caracter. Mai mult, am citit declaraţiile dumneavoastră antisemite, tipărite în această gazetă penibilă. Domnule Radu, nu sunt evreu, nu sunt nici filosemit, nici antisemit. Sunt un om obişnuit, incapabil să trăiască asemenea exagerări. Şi antisemitismul, şi naţionalismul, şi fascismul, şi comunismul mi se par nişte excese bazate pe infirmităţi sufleteşti sau pe incultură şi egoism. Iată de ce declaraţiile dumneavoastră mi se par de o violenţă care ţine mai degrabă de patologic şi mă văd obligat să le tratez în consecinţă. Drept pentru care, în ciuda faptului că nu am publicat niciodată discuţia purtată împreună, mă simt jenat doar de faptul că am petrecut mai multe ore cu dumneavoastră. De asemenea, de faptul că v-am prezentat unor colegi de breaslă care, pe răspunderea lor, au procedat cum au crezut de cuviinţă.

Cu regrete şi jenă,
Cornel Nistorescu

Nr. 24 / *Epistole politice*

Defilarea mediocrilor

Domnilor directori şi patroni,

Cu mulţi ani în urmă am fost trimis aproape cu de-a sila să mă reciclez la Şcoala de proşti, aşa-numita Academie « Ştefan Gheorghiu ». Prima dată am reuşit să scap pentru că mi-au dat să completez o cerere pe care scria « Subsemnatul... vă rog să binevoiţi a mă înscrie la cursurile de perfecţionare organizate de Academia Ştefan Gheorghiu ». Am refuzat spunând că eu nu rog pe nimeni să binevoiască a mă înscrie la nişte cursuri de care nu am nevoie. În al doilea an n-am mai scăpat. Şi am descoperit o lume cu totul unică. Nişte umflaţi cărora li se vedeau maxilarele şi când îi priveam din spate, purtând nişte costume prea scurte la mânecă, de sub care se vedeau manşetele cămăşii, cu pixul chinezesc în buzunarul de la piept, cu geantă-diplomat de 250 de lei în care flendureau câteva hârtii, nişte oameni care aveau tot timpul o bârnă în privire, care îţi dădeau tot timpul o palmă când te întrebau, spuneau « poftim ? » şi apoi răspundeau printre dinţi, în propoziţii care erau mai degrabă gemete decât activităţi ale scoarţei cerebrale. Ei aveau examen la disciplina « Construcţie de partid », pentru care era organizată şi catedra de specialitate numită tot « Construcţie de partid », şi tot felul de activişti şi instructori ai Comitetului Central, deraiaţi de prin judeţe şi trimişi aici ca într-un cimitir al elefanţilor, încercau să convingă auditoriul că această construcţie de partid este o ştiinţă. Îmi aduc aminte că, la un moment dat, unul dintre dascăli a venit într-o zi să ne dea extemporal şi să ne treacă în primele bănci ca să nu copiem. Împreună cu Victor Ionescu de la « Actualităţi », am refuzat. Ni s-a comunicat subiectul extemporalului. Cuvântarea tovarăşului... . Mi-am scris numele pe o coală albă şi am ieşit din sală spunându-i profesorului că eu mi-am dat extemporalele la vremea potrivită şi, până când nu se va descoperi că diploma mea de universitate este falsă, nu mai am ce extemporale să dau, iar dacă el, adică domnul profesor activist, nu şi le-a dat, n-are decât să şi le dea. Fojgăiau prin această fabrică de activişti tot felul de oameni. Instructori rataţi şi debarcaţi, politicieni sancţionaţi, specialişti din diverse domenii trimişi aici să-şi adauge la dosar partea de beton şi, cea mai mare parte, activişti-studenţi, oameni selectaţi din producţie după ce dovediseră ataşament şi se afirmaseră în munca politică. Aceştia, după ce rataseră toate concursurile de admitere în învăţământul de stat, după ce le fusese testată şi dovedită incapacitatea, erau trimişi pe noua filieră, să devină specialişti în politic. Erau oameni neinstruiţi, trecuţi prin liceu cu note de cerşetori, ajunşi la şaibă şi disperaţi că prostia nu le dă nici o şansă să se cţere şi ei pe scara societăţii. Ei au descoperit şi lor le-a fost oferită această academie pârâtă drept scară de serviciu pentru ascensiunea prostiei în sferele politice. Şi astfel, această aşa-zisă

« fabrică de boi » (regret formularea, dar ea aparţine în exclusivitate populaţiei studenţilor şi cursanţilor) a ajuns un fel de bandă rulantă pentru produs incompetenţi care pierdeau examene sau rămâneau repetenţi « când o da leul din coadă » (afirmaţia aparţine tot studenţilor sau cadrelor didactice). Tot ei râdeau spunând că agricultura socialistă se va redresa numai când boii de la « Ştefan Gheorghiu » vor fi puşi la plug. Era în această instituţie o fojgăială de mediocri, o defilare de îngâmfaţi politici, cărători de damigene şi dresaţi întru plecăciuni, care trăia în cămin un dezmăţ demn de o Sodoma socialistă. Cred că a fost cea mai mare aglomerare de oameni pe kilometru pătrat cu cel mai mic coeficient de inteligenţă din câte au avut loc în istorie. Că acolo s-au oploşit şi oarece oameni cu o cultură politică, unii gata să mai şi conspire, nu spune nimic în raport cu valoarea produselor umane. După decembrie '89, această instituţie s-a clătinat ca o baracă putredă, dar a fost repede salvată. Activiştii, în abilitatea şi spiritul lor de conservare, au inventat repede modalităţile de revenire în prim-planul societăţii. Au fost create modalităţi de echivalare, a fost inventată Şcoala de Înalte Studii Politice, iar în ţară, absolvenţii s-au înghesuit repede în partidul care putea să le redea linguroiul privilegiilor.

Domnilor patroni şi domnilor directori, dacă tot a venit o brumă de libertate, încercaţi să vă apăraţi de această categorie numeroasă de subintelectuali cu pretenţii, risipiţi prin instituţii. Vorbesc frumos, sunt abili, slugarnici, violenţi, vicleni, hotărâţi să muncească puţin, gata să-şi sape confraţii sau colegii, dispuşi să bată iar cu pumnul în masă şi să ţină discursuri aiuritoare despre lucruri în care nu cred. Dacă vreţi să construiţi o nouă atmosferă, dacă vă interesează eficienţa şi competenţa, feriţi-vă de aceşti oameni şi încercaţi să-i întoarceţi la şaibă, la munca de jos, acolo unde se probează voinţa, caracterul, unde diplomele au doar valoarea bătăturilor din palme.

Cornel Nistorescu

Nr. 25 / *Epistole politice*

Păcătoși și fățarnici

Preasfinţitului şi preafericitului patriarh Teoctist

Preasfinţite şi preafericite patriarh, mă apasă sufletul că nu prea pot să iert, în ciuda nenumăratelor impulsuri de a fi bun, de a înţelege greşelile semenilor şi, mai ales, ale prietenilor. Păcatul acesta mă apasă, în ciuda faptului că, în egală măsură, nu-mi iert nici mie nimic şi de câte ori greşesc îmi dau singur palme în singurătate şi mă ocărăsc singur până când mi se face milă de mine. Nu sunt un credincios în adevăratul sens al cu-

vântului, deși mă tem de iad, mă smeresc în biserică și mă liniștesc, ajungând la liniștitoare împăcări cu mine. M-am rugat doar în copilărie, în liniștita noastră casă de la țară. Atunci îl vedeam pe Dumnezeu în toate și mă închinam lui. Dar, pe măsură ce m-am ridicat și am început să deslușesc ce se petrece împrejurul meu, încercând să descifrez adâncurile lumii din lucruri și din oameni, m-am depărtat pe nesimțite. Am început să cunosc și mai mulți preoți și am descoperit cum unul dintre ei pretindea o oală nouă pentru ritualul Sfintelor Paști și enoriașul aflat la rând cu pregătirea Paștilor o cumpăra de la magazin și, după sărbătoare, preotul i-o ducea înapoi gestionarului și își recupera banii, avertizându-l pe vânzător s-o păstreze până la anul, când trebuia să o vândă altui credincios, să fie folosită iar pentru sfințirea pascăi și iarăși revândută de preot. O biată oală cu smalț era învârtită între Dumnezeu și magazin, lăsând în fiecare an bani în punga preotului. Mai târziu, ajuns ziarist, am fost invitat să particip, ca asistent din partea ziarului la care lucram, la un raid organizat de poliție prin hoteluri și restaurante pentru depistarea prostituatelor, a hoților și a vagabonzilor. Îmi aduc aminte de o scenă petrecută la un bar de noapte. O prostituată a fost reținută de un maior de la secția Moravuri și întrebată ce face pe acolo. Speriată, păcătoasa a spus repede că este cu un preot tânăr din județul Galați. Curios, ofițerul de poliție l-a chemat pe preot. Acesta, rușinat de companie, pentru a scăpa de secția de poliție, a scos legitimația de preot. Ateu, polițistul l-a luat la întrebări. Popa a îndepărtat-o pe stricată și, crezând că și eu sunt polițist, ne-a mărturisit și mie, și maiorului că a venit și el să se disteze, dar ar trebui să-l înțelegem, că este de-ai noștri, adică de-ai miliției, că, știți, dom' maior, lucrez și eu cu domnul colonel cutare de la miliția județului Galați, mai dăm și o mână de ajutor când e cazul, mai raportăm și noi ce gândește un enoriaș sau cu ce păcătuiește. Atunci m-am înfuriat și am înjurat impersonal de mamă și i-am zis preotului ceva urât, care s-a încheiat cu « hotărăște-te odată, omule, ori cu Dumnezeu, ori cu miliția ». Viața nu m-a iertat nici ea. Mi-a scos înainte preoți care nu numai că îi turnau pe enoriași, dar îi și înșelau, erau fățarnici, păcătuiau cu nevestele aproapelui, dădeau carne, brânză și țuică ierarhilor lor pentru a prinde o parohie mai bună. Cei curați rămâneau în umbra actorului, în timp ce alții făceau mărturisiri despre mâncătoriile între preoți. Am văzut cum oamenii Bisericii au grijă să se slujească și să fie mai întâi slujiți ei ca ființe trecătoare și abia la urmă Dumnezeu din ceruri. Și m-am depărtat de Biserică, pentru că am descoperit că și ea, prin cei mici și prin mai-marii ei, își poartă fățărnicia cu nepăsare, că și-a făcut din consimțirea la dictatură o formă de supraviețuire nu a instituției, ci a persoanelor care o reprezintă. Și m-am depărtat și mai tare de preoți, păstrând neatinsă imaginea bisericii din satul meu, cu ungherele ei, când luminoase, când umbrite, prin care gândul se îndrepta cu mare ușurință spre Dumnezeu. Am revăzut nu demult benzile video ale zilelor de decembrie, când fețele bisericești se înghesuiau la Televiziune pentru

a-l condamna pe Satana după ce se îmbuibaseră şi îi sărutaseră mâna. Ştiu că prefăcătoria nu este un păcat la fel de mare ca preacurvia sau ca omorul, dar în mintea mea rămâne un păcat. Şi, dacă mă ocărăsc pe mine, de ce aş tăcea când e vorba de oamenii Bisericii ?

Am auzit că, în decembrie '89, preoţi de la Mitropolie s-au bătut cu tineri revoluţionari pentru a nu-i lăsa să tragă clopotele ca să cheme bucureştenii la răscoală. Şi apoi am auzit de neînţelegerea cu bisericile greco-catolice. Preasfinte şi preafericite patriarh, eu nu sunt greco-catolic*, dar îi respect în mare măsură pe greco-catolici, ca pe cei de un cult cu mine. Mulţi, puţini, bogaţi, săraci, socot că avem aceleaşi drepturi în scurta noastră viaţă. Şi mai socot că un lucru, dacă este al meu, chiar dacă îmi este luat cu forţa, nu poate fi al altuia decât atunci când am bucuria să i-l dăruiesc. Iată de ce mi se pare nedrept ca greco-catolicii să nu-şi primească bisericile înapoi, iar acolo unde biserica a fost ortodoxă, a devenit greco-catolică, apoi reconvertită cu forţa la ortodoxie, trebuie să-i chemaţi pe credincioşi să aleagă şi să-i ajutaţi pe cei mai puţini. Dacă nici lăcaşurile lui Dumnezeu nu pot fi împărţite după o judecată dreaptă, atunci mă socot obligat să mă îndrept nu împotriva dumnezeirii, ci împotriva celor care o slujesc strâmb.

Un muritor păcătos,
Conel Nistorescu

P. S. : Dacă nu veţi găsi de cuviinţă să-i ajutaţi şi pe cei nedreptăţiţi, mă voi alătura lor şi voi veni la sfinţia voastră să le pledez cauza şi, dacă nu mă veţi primi, vă aştept pe lumea cealaltă, deşi de mine sunt aproape sigur că mă voi duce în iad.

Nr. 26

Miopie şi antisemitism

Oricât ar părea de absurd, în această perioadă grea, România pare o ţară bătută şi de Dumnezeu, şi de ea însăşi. Fiecare bâtă cârpită de mineri pe spatele studenţilor şi al oamenilor din Piaţa Universităţii a costat România mai multe sute de mii de dolari de care economia avea nevoie ca de aer. Acest moment a anulat credibilitatea politică a Frontului, a guvernului şi a preşedintelui. Aceştia n-au înţeles să se retragă şi au încercat să-şi asigure nevinovăţia cu un raport imaginar şi fals. Aceasta n-a făcut decât să acrediteze în lumea politică occidentală ideea că România este

* Zece ani mai târziu am aflat despre originile greco-catolice ale familiei tatălui meu, Aurel Nistoresc [*n. a.*].

o țară care nu se poate guverna singură într-un stil democratic. În consecință, credite de politețe și dialog politic de complezență.

Numai că toate acestea n-au fost de-ajuns. Un dezechilibrat psihic începe în revista *Europa* atacuri violente la adresa evreilor, insinuând că actuala catastrofă s-ar datora acestora. De la judecata că Petre Roman are o anume origine semită și că primul-ministru, prin marea sa trufie și teribila sa nepricepere, a reușit să ducă totul de râpă, de unde, printr-o judecată întortocheată, n-ar fi vinovat numai el, ci toți evreii din România. Este acesta un atac doar la adresa lui Petre Roman ? Sigur că primul-ministru, încăpățânat să nu-și dea demisia, încearcă să rămână ca un moț pe o ruină la care a contribuit în mare parte, în ciuda dezinvolturii sale de tehnician care știe nu știu ce șuruburi dar este foarte departe de legile fundamentale ale economiei. Dar a transfera răspunderea primului-ministru (morală, materială și chiar penală) asupra originii sale semite pare a fi o judecată naivă, dacă nu chiar șchioapă și peltică. Numai că, din păcate, s-ar putea să fie vorba de mai mult. Izbucnirile grohăite din revista *Europa* îi sunt deja cunoscute cititorului român și străin. Revista Securității și a activiștilor ramoliți încearcă să salveze foștii membri ai Comitetului Central. Dar nu numai pe aceștia, ci și orientarea comunistă a societății românești. *Europa*, ca și *România Mare*, vrea « ce-a fost și mai mult decât atât ». Or, atacul la adresa evreilor, deși vrea să pară o deschidere de foc spre Petre Roman și, eventual, spre Silviu Brucan, țintește mult mai sus. El poate urmări să producă o iritare a comunității internaționale, în special a țărilor civilizate, unde antisemitismul este considerat o infirmitate și, astfel, să se obțină prin ricoșeu o izolare politică și economică a României. În cazul în care o asemenea campanie antisemită ar continua și, așa cum pripit a anunțat Moses Rosen că este gata să deschidă un pod aerian pentru evacuarea tuturor evreilor din România, atunci campania antisemită a *Europei* și a *României Mari* își va fi atins scopul. România, cu toate porțile închise spre țările dezvoltate, nu va avea decât șansa Uniunii Sovietice. Și, reveniți sub talpa Moscovei, cine poate fi iarăși mare la București ? Cei care au fost și mai mult decât atât.

În același timp, grohăiturile *Europei* și ale *României Mari* pot avea și o altă explicație. Dacă V.C. Tudor nu mai este o surpriză în antisemitismul său încă de pe vremea când scotea broșuri și poezii și-i cerea unei tinere să nu iasă cu el pe stradă decât în « rochie verde », pornirea *Europei* are și ea încă o explicație posibilă. Se aude că Radu Nicolae ar fi călătorit în ultima vreme și în Libia. Să fie amestecată oare lumea arabă în declanșarea acestei campanii spre a deturna atenția tuturor către Estul Europei, pentru ca, pe de de altă parte, în Golf să se poată produce altceva ? Asta înseamnă o afacere politică « top secret », în care ar fi angajați oameni și, mai ales, foarte mulți bani. Ar fi de-a dreptul scandalos ca niște amărâți și niște publicații de mahala din România să se angajeze într-un asemenea joc politic, în cele din urmă și el nefast pentru destinul poporului român.

Indiferent care ar fi însă explicaţiile acestei izbucniri antisemite într-o Românie bolnavă şi confuză, pericolul general de antisemitism este incalculabil din toate punctele de vedere. Discreditează România şi românii (care n-au fost şi nu sunt, în profunzimea lor, nici antisemiţi, nici anti orice naţie) în faţa comunităţii internaţionale, îi închid toate porţile economice şi fac din ea un stat mai slab ca oricând într-o dispută politică. Presa străină şi lumea politică din ţările de Vest s-au alarmat chiar peste măsură în faţa celor publicate în revistele de mahala de la Bucureşti, trecând peste faptul că nu sunt decât două reviste de mahala, editate de isterici disperaţi, şi că o campanie în sensul antisemitismului sau antimaghiarismului este totuşi departe de a avea susţinători într-un număr îngrijorător.

Mult trâmbiţata libertate a presei, care a permis şi aceste izbucniri în foile de mai sus, vine nu pe fondul absenţei unei legi a presei, cât pe acela al incapacităţii justiţiei de a-i oferi cetăţeanului posibilitatea de a se apăra în tribunal de toate aceste agresiuni şi aberaţii. În cazul izbucnirii antisemite a celor două publicaţii, dacă până acum nu s-au găst evrei sau maghiari care să le cheme în instanţă, atunci este de datoria Parlamentului, a preşedintelui, a guvernului şi a procurorului general să întreprindă ceva concret şi ferm pentru stoparea acestor excese. Şi, dacă preşedintele Ion Iliescu va reacţiona ca şi anul trecut, când, întrebat despre *România Mare*, a spus « dar ce, revista *22* este mai bună ? », atunci miopia sa politică trebuie compensată cu o acţiune cetăţenească. Sau Ion Iliescu îşi dă seama că face şi Parlamentul la fel, şi toţi aşteaptă să li se prăbuşească şi ultima cracă de sub picioare, spre a se îndrepta, cuminţei şi fericiţi, spre patria sovietică, sau asistăm cu adevărat la o miopie politică revoltătoare, periculoasă pentru întregul popor român. Şi atunci, ideea care circula la Washington că România este o ţară care nu poate fi guvernată este adevărată. Şi, în acest caz, suntem pierduţi.

Nr. 27

România spre marginea lumii

De câte ori m-am aflat în cumpănă am încercat să mă întorc cu gândul la oamenii simpli între care am crescut. Dincolo de ezitări, de tensiuni sau de greşeli, ei şi-au păstrat judecata dreaptă şi un bun-simţ şi o chibzuinţă cu care au trecut mai uşor sau mai greu prin veacuri. N-au beneficiat de informaţie, cel mai adesea nici de educaţie deosebită, dar printre atâtea pericole au trecut cu sufletul curat numai şi numai cu ajutorul curăţeniei morale. Şi, când au început accentele antisemite în presa română, m-am întrebat dacă românii ar putea fi antisemiţi. Ar putea lovi un evreu pentru simplul fapt că este evreu ? I-ar aprinde cineva casa numai pentru că este a unui evreu ? I-ar distruge culturile sau i-ar strica

bunurile numai pentru că îi aparţin unui evreu ? Sau ar fi ei în stare să arunce o carte sau să-i dea foc numai pentru că a fost scrisă de un evreu ? Cu siguranţă, nu ! Or avea destule păcate ţăranii de pe valea mijlocie a Mureşului, or fi greşit de multe ori nu numai în viaţa lor, poate şi în istorie, dar acest păcat nu-l au, după cum, prin extindere, nu cred că românii au adus prin vremuri în fiinţa poporului lor o asemenea infirmitate. Dimpotrivă, ştiu că există o mare admiraţie pentru inteligenţa, iscusinţa şi înţelepciunea evreilor, după cum o profundă compasiune izbucneşte când e vorba de dramele şi Holocaustul îndurat de evrei. Şi, când isteriile bolnave din *România Mare* şi *Europa* au început să se audă şi să îngrijoreze România şi opinia publică din întreaga lume civilizată, m-am întrebat iarăşi dacă românii pot fi antisemiţi. Şi iarăşi mi-am răspuns : nu. E vorba de o izbucnire disperată a crocodililor politici ai comunismului ajunşi în faza de disperare. Vinovaţi pentru perfecţionarea dictaturii şi represiunii, dezmoşteniţi de privilegii şi audienţă, de respectul public şi de putere, se zvârcolesc şi încearcă încă o coardă pe care să cânte, pe lângă naţionalism şi grohăitoarea invocaţie antisemită. Astfel, în publicaţii din România, editate de slugoii de ieri deveniţi publiciştii de azi, au apărut articole care în momentul de faţă n-ar putea apărea pe nici un continent, iar după mineriadă au reuşit să mai provoace o dată stupoarea şi indignarea lumii civilizate.

Aşa se explică îngrijorarea opiniei publice din lume şi în special cea a comunităţii evreieşti, venită la Iaşi într-un moment simbolic. Comemorarea pogromului de la Iaşi a devenit astfel un prilej de avertisment al lumii politice şi în special a comunităţii evreieşti din întreaga lume, un prilej de a-şi exprima îngrijorarea şi de a avertiza lumea că un pogrom, fie el cât de mic, nu va mai fi tolerat niciodată. Mai mult, s-a afirmat clar punctul de vedere al Casei Albe, care consideră chestiunea evreiască drept barometrul fundamental în evaluarea democraţiei din orice ţară de pe glob. La Iaşi am stat de vorbă cu o serie de reprezentanţi ai comunităţii evreieşti din România şi de pretutindeni, inclusiv cu laureatul Premiului Nobel pentru Pace, scriitorul Elie Wiesel. În ciuda neliniştii accentuate a reprezentanţilor comunităţii evreieşti, am încercat să explic şi să aduc argumente legate de atitudinea şi spiritul poporului român. Am fost întrebat de diferiţi oaspeţi ai României de ce *România Mare* este citită într-un tiraj atât de mare, cum pot românii cumpăra o asemenea gazetă ? Am început să explic că foaia în cauză se duce vertiginos pe toboganul lipsei de interes din partea cititorilor. Am fost întrebat câte proteste au existat şi câte demonstraţii s-au organizat împotriva acestei reviste. Am spus că proteste cunosc, am semnat şi eu o parte din ele, dar demonstraţii şi acţiuni cetăţeneşti nu cunosc, ba dimpotrivă, acţiunea cetăţenească a minerilor s-a repercutat dureros împotriva *Expres*-ului şi a *României libere*. Şi atunci am fost întrebat de atitudinea Parlamentului la invocarea personalităţii lui Antonescu. Şi, astfel, am ajuns la unul din punctele fier-

binți ale discuției. Reprezentanții comunității evreiești susțineau că este o dovadă clară de antisemitism faptul că este omagiat Antonescu, cel care a fost aliatul lui Hitler și a ordonat pogromul de la Iași (cum avea să susțină și senatorul Gelu Voican Voiculescu în discursul său).

Timp de 45 de ani, generații întregi de români au trăit cu informația că România a fost singura țară din Europa care nu a îngăduit deportarea evreilor. Dacă nu mă înșel, a spus-o chiar rabinul Moses Rosen înainte de decembrie 1989. Așa am știut eu și cei din generația mea vreme de ani de zile și ne-am mândrit cu asta, respectând și încercarea lui Antonescu de întregire a României și disprețuindu-l în același timp pentru alianța sa cu Hitler. Și, dintr-o dată, fără dezbateri, fără studii și cercetări de istorie, fără să-i aibă pe martori în față și să le audă confesiunile, românii se trezesc că li se spune un alt adevăr. Că la Iași, în 1941, Antonescu a ordonat uciderea evreilor, că numărul morților este cu mult mai mare decât am știut cu toții, că, mai mult, Holocaustul a început în România și că purtăm pe umeri povara uciderii a 400 000 de evrei. Iată că ne trezim cu un alt adevăr despre istoria României, pe care nu l-am învățat nici în școlile din vremea lui Ceaușescu, pe care nu l-am citit nici în cărțile de istorie, nici în cele de mărturisiri. Aceste afirmații au fost de natură să descumpănească, să trezească un sentiment de nemulțumire în rândul românilor, dar foarte departe de a putea fi catalogat « antisemitism ». Iar acuzațiile au avut drept consecință, dacă nu o simpatie pentru *România Mare* și *Europa*, atunci cu siguranță o tresărire viguroasă a orgoliului național. Efectul unor acuzații încă nedovedite de oamenii de știință și de martori, la modul public și pe canale de audiență națională, a fost tresărirea de orgoliu care a dat apă la moară celor două gunoaie publicistice. În același timp, e greu de negat că, în 1941, la Iași, evreii au fost persecutați și că antisemitismul a produs crime. Rămân doar de dovedit întregii populații, cu documente, martori și studii tematice, proporțiile acestor crime și, implicit, proporțiile culpei. Orice eroare, în sensul diminuării sau sporirii proporțiilor, ar însemna doar o minciună jignitoare atât pentru români, cât și pentru evrei.

La comemorarea de la Iași mi s-a întărit o convingere. Că antisemitismul gazetelor de mahala nu se explică atât de mult printr-o deviație patologică, cât mai ales printr-un interes politic. La Iași, în timp ce vorbea Elie Wiesel, o femeie care se voia din popor a strigat « minciună și rușine » și apoi a fost dusă de poliție departe de orice curiozitate a ziariștilor sau cetățenilor. Din modul de a răspunde și de a explica situația, șeful poliției nu a lăsat să se înțeleagă nici măcar o nepăsare, cât mai ales un firesc al acestei atitudini, lipsită de un minim respect. Fiind unul din martorii care au urmărit îndeaproape întreaga scenă, reacția femeii și, mai apoi, evacuarea ei, susțin că ea nu reprezenta nici pe departe o izbucnire întâmplătoare, ci mai ales o voce pregătită unui interes politic bine definit.

Că acest gest, ca şi aberaţiile din cele două reviste pot contribui la imaginea unei Românii antisemite nu mai am nici un dubiu. Consecinţele ei sunt incalculabile. Morale, politice, financiare, democratice. Adică o depărtare de lumea civilizată, de ţările democratice şi, implicit, o împingere înapoi spre supremaţia slugoilor de partid. Că există şi un asemenea interes mi se pare firesc în actuala stare de prăbuşire a nomenclaturii. Dar că guvernul şi preşedintele cu pretenţii democratice, inclusiv Parlamentul, tolerează asemenea aberaţii sancţionabile în legile României nu numai că îi face părtaşi la izolarea României şi la îndepărtarea ei de comunitatea internaţională dar îi transformă în coautori şi responsabili de consecinţele acestor manifestări şi stranii, şi aberante.

P. S. Transmit pe această cale uimirea mea faţă de comportarea rabinului Moses Rosen, atât de lunecos şi complicitar în perioada dictaturii şi atât de viteaz şi de dornic de a se preface în erou în aceste zile. În cazul în care socoteşte că mint, mă văd obligat să-i reproduc din declaraţiile anterioare căderii lui Ceauşescu şi, mai ales, declaraţiile sale date în *Revista mea* din Israel în legătură cu prima izbucnire antisemită a izmenarului naţional V.C. Tudor.

Nr. 27 / *Epistole politice*

Ne-au tăiat tătarii

Domnule ministru Adrian Năstase,

De când aţi apărut pe scena politică vă urmăresc cu interesul omului preocupat de soarta ţării sale, fără o privire specială asupra personalităţii dumneavoastră. Nu m-a interesat nici cine sunteţi, nici accidentele biografice tocmai bune de publicat. Nu mi-aţi provocat spiritul scormonitor şi nu m-am simţit niciodată tentat să merg să văd salonul de coafură al soţiei dumneavoastră din Piaţa Dorobanţi, nici să aflu cum l-a obţinut, nici relaţiile speciale pe care le aveţi în preajma Intercontinentalului, nici studiile, n-am fost curios nici măcar să vă citesc lucrările publicate la fosta dumneavoastră slujbă. Am socotit că ar trebui să fiţi scutit de toate acestea, deşi lucruri neplăcute ar putea fi scoase la iveală, pentru a vă putea consacra întreaga energie politicii externe a României. Mă declar un om înşelat în aşteptările sale. Iată de ce ! Nu pentru că aţi călătorit unde era şi unde nu era nevoie, nici măcar pentru faptul că rezultatele călătoriilor dumneavoastră au fost de cele mai multe ori extrem de modeste. Nici măcar pentru faptul că nu aţi reuşit să curăţaţi în întregime ministerul şi aparatul diplomatic al României de elefanţii Epocii de Aur. Greşeala dumneavoastră e mai presus de toate acestea şi am convingerea că pentru ea nu există iertare.

Pe parcursul anului trecut, aţi primit sarcina de a construi noile relaţii politice şi diplomatice cu Moscova. În urma contactelor preşedintelui Ion Iliescu, a altor contacte bilaterale, aţi pus la cale cadrul şi pregătirea tratatului de prietenie şi bună vecinătate cu Uniunea Sovietică. Nu pot să-mi dau seama ce sentimente de răspundere aţi avut atunci când l-aţi desemnat pe Romulus Neagu drept reprezentant al părţii române la pregătirea şi redactarea tratatului. Ştiaţi sau trebuia să ştiţi că Romulus Neagu este o vulpe bătrână a politicii lui Nicolae Ceauşescu, că şi-a făcut studiile în Uniunea Sovietică, la Kiev, de unde s-a întors direct la ministerul de Externe. Poate nu ştiţi celebra lui poveste de dragoste cu soţia şefului de protocol de la acelaşi minister, cea care avea să se sinucidă sărind de pe clădirea ministerului. De la Externe, Romulus Neagu a ajuns în China, iar de acolo la misiunea permanentă la ONU, pentru ca în 1970 să reapară la Externe, să reprezinte România la Conferinţa pentru securitate în Europa, alături de Valentin Lipatti. Din 1978 a fost numit directorul Direcţiei a II-a Relaţii, cea care se ocupa de Europa Occidentală, perioadă în care era extrem de blajin dar îi « dădea afară » din birou pe toţi ofiţerii de Securitate care îi deschideau uşa. După plecarea în străinătate a fiului său a ajuns director la un minister, de unde s-a întors, pe post de victimă, la ministerul pe care îl conduceţi. Şi acest om a scris prima pagină a tratatului de prietenie cu Uniunea Sovietică, conform căruia România şi Uniunea Sovietică vor avea relaţii de prietenie indiferent de împrejurări. Şi dacă tancurile sovietice vor ajunge pe pământ românesc, conform tratatului redactat de Romulus Neagu şi semnat de dumneavoastră şi de preşedintele Ion Iliescu, vom fi obligaţi să avem acelaşi tip de relaţii ? Graba cu care aţi semnat acest tratat în care, pentru 15 ani, recunoaşteţi actualele graniţe vă încarcă de o răspundere dramatică. Aţi reuşit să vă puneţi numele pe un act care răscoleşte o rană adâncă a poporului român. Mai mult, să consfinţiţi printr-un document o nedreptate pentru care şi-au sacrificat viaţa domnitori, boieri, ţărani şi soldaţi, să puneţi o semnătură ruşinoasă pe un act potrivnic unei aspiraţii venite din istoria României, pentru care alţi diplomaţi români au trudit o viaţă, iar alţii chiar şi-ar fi dat-o. Dumneavoastă, cu o naivitate de fotbalist ajuns în politică, v-aţi pus semnătura pe un asemenea act şi veţi rămâne în istoria României ca o figură tristă a Externelor. Vi se pare dur şi nedrept ? Eu vă amintesc că, nu cu multă vreme în urmă, în faţa Parlamentului României aţi declarat că « a emite pretenţii » asupra Basarabiei nu este în spiritul principiilor şi este « utopică ».

Domnule ministru, o fi fiind Basarabia o utopie pentru familia dumneavoastră, pentru prieteni sau pentru guvernul din care faceţi parte, dar pentru poporul român nu este. Basarabia este un drept al românilor, un vis de veacuri, şi, dacă el nu poate reprezenta o pretenţie imediată din cauza complexului de factori politici, nu înseamnă în nici un caz o renunţare definitivă. Nici un om serios nu poate cere mâine retrocedarea

Basarabiei, dar nici unul din România n-ar avea dreptul să nu mai spere și, mai mult, să califice această aspirație drept utopie. Cum ați putut să faceți o asemenea afirmație ? Nu aveți nici un străbunic tăiat de tătari ? Nu aveți nici un prieten sau o rudă în Basarabia ? De ce n-ați tăcut ? De ce nu v-ați oprit spre a vă înghiți cuvintele și gândul ? Știți dumneavoastră că afirmațiile unui ministru de Externe, făcute chiar și la telefon, angajează statul respectiv și au o valoare extraordinară în relațiile dintre țări ? Afirmația dumneavoastră din Parlament va putea fi folosită pe post de răspuns al sovieticilor dat generațiilor viitoare, când problema Basarabiei va fi repusă fără îndoială. Atunci vor încerca să le închidă gura cu afirmația dumneavoastră, că este o « utopică ».

Domnule ministru, nu vă acuz decât de nepricere și, cu o asemenea aberație făcută public într-o chestiune de maximă importanță pentru poporul român, nu mai aveți decât șansa unei demisii triste. Pentru că, din punctul de vedere al istoriei acestei țări, în ciuda bunăvoinței de care ați dat dovadă în această perioadă, ați intrat deja între numele care poposesc de obicei în notele din subsolul paginilor, acolo unde se fac precizările pentru adevăruri de neocolit dar rușinoase.

Cu amărăciune și revoltă,
Cornel Nistorescu

Nr. 28 / *Epistole politice*

Elita și derbedeii

Domnule președinte Ion Iliescu,

Nevoia de bunătate este la fel de mare ca și aceea de adevăr. Din păcate, nu avem parte nici de una, nici de cealaltă, și încrâncenarea oamenilor mă sperie cu atât mai mult cu cât descopăr că și eu izbutesc cu greu să dobândesc această stare. Și m-am întrebat mereu ce mă împinge până acolo încât o atitudine radicală să se transforme uneori în încrâncenare. Și mi-am răspuns că toate acestea vin doar din exasperanta susținere și continuare a minciunilor, a adevărurilor pe jumătate, a lipsei de curaj și decizie în a spune lucrurilor pe nume, în a tăia cu bisturiul buboaiele societății sau ale biografiilor noastre, inclusiv într-a dumneavoastră. Nu o să vă repet greșelile pe care le-ați făcut și nici slăbiciunea care vă împiedică să le recunoașteți, pentru că sunt convins că în sinea dumneavoastră rod carii îndoielii și ei țes acea pânză a deznădejdii care vă macină puterea, fermitatea, curajul și luciditatea. Veți rămâne poate surprins când veți afla că sunt unul dintre aceia care vă consideră un om bun, educat în spiritul unei epoci, mai deschis și mai inteligent decât bivolii printre care ați

mărşăluit o vreme, într-un fel de turmă a consimţirii. Sunt convins că speraţi în vremuri mai bune pentru România, că vă chinuia fundătura în care ne avântam eroic, că în familie şi între prieteni vă exprimaţi exasperarea, sunt convins că, ajuns la capătul puterilor, aţi încercat să puneţi la cale ceva, după cum sunt convins că în decembrie aţi avut o enormă tresărire de bucurie, simţind că porţile libertăţii se crapă şi s-ar putea deschide cu adevărat. Sunt gata să jur că aţi visat, că v-aţi făcut planuri. Nefericirea tuturor, adică a dumneavoastră şi a românilor, vine din faptul că, în ciuda entuziasmului teribil, n-aţi intuit calea spre care se vor îndrepta lucrurile. Dumneavoastră vă imaginaţi un socialism mai blând, şedinţe de partid fără bătăi de pumn în masă, primiri fără biografii de la Securitate, un viitor luminos spre care să nu mai înaintăm împinşi cu forţa, ca nişte animale disperate, ci mergând mai încet, veseli, convinşi de steaua norocoasă a comunismului. Neşansa dumneavoastră vine din faptul că poporul român a vrut mai mult. Nu tot, ci partea sa gânditoare, lucidă. Şi nu vă bănui nici o clipă de răutate, de trădare, de duplicitate. Convingerile, educaţia, instrucţia şi visele dumneavoastră de mai bine vă îndreptau spre cu totul altceva, spre mai puţin, spre mai mic. Viaţa dumneavoastră continua organic spre ceea ce vă dictau amintirile, şcoala, formaţia şi convingerile, obligându-vă într-un fel să rataţi marea şansă oferită de istorie, aceea de a conduce, curajos şi clar, acest popor spre libertate. Avea loc în acest fel o scadenţă hotărâtă de natură. Şi abia atunci s-a putut vedea că nu sunteţi un om rău, prin faptul că încet-încet aţi acceptat să vă îndepărtaţi de tot ce credeaţi, de tot ce ştiaţi, de tot ce speraţi în legătură cu viitorul României, pe care nu-l puteaţi concepe decât în culori apropiate de roşu. Un om rău s-ar fi încrâncenat, ar fi muşcat din carne vie ca să-şi apere principiile, îngustimea gândirii. Dumneavoastră aţi cedat, aţi renunţat. Nenorocirea este că aţi făcut-o fără convingere şi că asta v-a provocat şi teama că aţi putea pierde atât locul câştigat de împrejurări în sufletul oamenilor, cât mai ales poziţia de putere spre care v-au purtat valurile tulburi din decembrie. Şi frica aceasta v-a împins în greşeli. Una după alta, făcute nu din răutate, nu din meschinărie politică, ci pur şi simplu din omenească frică a unui om bun care nu înţelege ce se petrece în jur şi simte adâncimea prăpastiei care-l paşte. Şi aţi greşit ca un alergător pregătit pentru altă cursă şi aţi perpetuat greşeli, ca un om care simţea victoria la un moment dat şi mai apoi nu acceptă că ar putea ieşi al doilea. Şi, din greşeală în greşeală, împins de teamă, de slugarnici şi de carierişti, de vicleni şi profitori, şi, în loc să încheiaţi cursa cu aura celui bun care a greşit şi îi pare rău, s-ar putea s-o încheiaţi în faţa unei instanţe de judecată. Nu vă doresc câtuşi de puţin acest lucru, dar mă tem că altă soluţie nu iaşte.

Şi pentru că tot am amintit de slăbiciunile dumneavoastră, mă văd obligat să mai adaug una, legată de oameni. Biografia, hazardul şi neşansa, singurătatea şi sentimentalismul v-au adus aproape de un om pe care l-aţi îmbrăţişat fără să-l judecaţi, pe care l-aţi investit cu încredere fără să ţineţi

seama de tot ce v-au spus ceilalţi. Este vorba de Mihai Bujor Sion, un om care poate fi bănuit de orice în afară de caracter şi rectitudine morală. N-o să vă scriu despre bişniţa sa cu maşini, nici de aventurile sale amoroase, nici de golănimea în care s-a învârtit, ci de enormul prejudiciu adus ideii de dreptate, de justiţie morală prin menţinerea sa în imediata dumneavoastră apropiere. Acest om are neruşinarea [de a continua], după ce într-un mod ilegal a transferat din « bunurile poporului » (cum aţi decretat dumneavoastră într-un elan revoluţionar) o casă pe care, folosind exemplul « strălucit » al primului-ministru, se pregăteşte să o cumpere.

Domnule preşedinte, prietenul dumneavoastră de suflet susţine acum teoria că România are nevoie urgentă de o elită (presupun că ideea vă aparţine, pentru că modul său de a se comporta şi felul cum a trecut prin şcoală nu atrag atenţia asupra unei urme de inteligenţă în plan politic). Vă asigur că enunţul acesta conţine în el un sâmbure de adevăr. România are, într-adevăr, nevoie de o elită politică. Dar ea nu poate fi alcătuită în nici un caz din derbedei şi hoţi, din activişti sau oportunişti, din carieriști care au miros de corupţi, care nu pot intra între cei de seamă prin aprobări de case sau de închirieri de spaţii, prin mânării şi potlogării. Iată de ce mă consider obligat să vă atrag atenţia că sunteţi responsabil şi de calitatea oamenilor pe care i-aţi selectat spre a le oferi o asemenea şansă. Găsesc că în multe cazuri, ca şi în cel de mai sus, aţi greşit amarnic şi cu adânci consecinţe asupra anilor următori. Faptul că, în ciuda oricăror norme morale, spre această elită acced oameni potriviţi mai degrabă pentru periferia societăţii mă uluieşte, mă revoltă şi, cu toate riscurile care decurg, mă obligă să recunosc că sunt un încrâncenat.

Fără temenele,
Cornel Nistorescu

Nr. 28 şi 29

Matrapazlâcuri la nivel înalt

Banii, banii, ce-aţi făcut cu ei ?

După ce m-am întors în ţară din prima mea călătorie în Statele Unite, am descoperit că toată lumea s-a supărat pe mine : şi cei care au primit ajutoare, pentru că am spus de ele, şi ceilalţi, pentru că « m-au cumpărat americanii ». Şi au mai fost câţiva care s-au bucurat, cei fără caracter, care au folosit informaţiile transmise de la Washington pentru a calomnia, pentru a tranşa în favoarea lor o dispută politică. Întrucât la Washington, reprezentanţi ai guvernului american au respins şi cererea şi acuzaţiile lui I.V. Săndulescu, Ioan Alexandru şi Anton Sintzmeier, iar

la Bucureşti, din presă până în Parlament, situaţia a provocat reacţii contradictorii, mi se par obligatorii o revenire şi câteva clarificări. În plus, în momentul vizitei mele în SUA, cei trei parlamentari români părăsiseră America şi nu puteam verifica direct o serie de afirmaţii puse pe seama lor. Iată de ce revenirea este cu atât mai necesară, cu cât la chestiunea banilor se adaugă acum şi alte aspecte, unele dintre ele extrem de grave. Mă refer mai ales la cele privitoare la guvern.

Ce este NED ?

Fără să fac o investigaţie la « secu » american, cum face *România Mare* pe malul Dâmboviţei când se face că mai găseşte câte o hârtie mototolită aruncată în faţa redacţiei spre a primi un document compromiţător pentru un adversar, am luat statutul acestei fundaţii atât de discutată acum în România. National Endowment for Democracy a fost creată în anul 1983 ca organizaţie privată în districtul Columbia. Ea primeşte aprobarea anuală din partea Congresului SUA şi este condusă de un comitet director alcătuit pe principii bipartite (reprezentanţii partidelor democrat şi republican). Este scutită de taxe şi este o corporaţie non-profit. Deviza ei este întărirea democraţiei peste hotare. În documentele de prezentare scrie : « NED este o iniţiativă a SUA pentru întărirea instituţiilor democratice peste tot în lume prin intermediul eforturilor private, neguvernamentale, cu un comitet de conducere format din cetăţeni aparţinând celor mai importante curente ale vieţii politice şi civile, liberali şi conservatori, democraţi şi republicani, reprezentanţi ai muncitorilor şi ai oamenilor de afaceri, precum şi alţi oameni cu o experienţă internaţională îndelungată. Obiectivele NED de întărire a grupurilor şi instituţiilor democratice din alte ţări nu reflectă numai speranţa şi idealurile poporului american, dar este bazată pe principiile universal recunoscute ale dreptului internaţional. »

În materialele de prezentare a fundaţiei sunt indicate principiile care stau la baza activităţii de susţinere a pluralismului, a sindicatelor, a schimbărilor, a pregătirii în domeniul educaţiei civice, a procesului electoral, a afacerilor, a culturii şi comunicaţiilor, în sprijinirea educaţiei şi publicaţiilor independente (*Expres* n-a primit nici un sprijin de la NED, iar vizita subsemnatului în SUA nu a fost suportată de această fundaţie).

Mama răniţilor din toată lumea ?

Ce a făcut NED din 1983 până acum ? Nu ştiu dacă o fi comis oarece operaţiuni *undercover*, dar într-un dosar public, disponibil pentru orice cetăţean american sau străin, poţi citi datele esenţiale ale activităţii fundaţiei pe o perioadă de câţiva ani. Probabil că la solicitarea expresă primeşti raportul de activitate de la prima zi de după înfiinţare. În discuţiile purtate în SUA pe subiectul declaraţiei celor trei reprezentanţi români mi s-a spus că fundaţia nu oferă nimănui bani în numerar, că, eventual, acest fapt se poate produce numai în cazul în care un cetăţean

american este trimis pentru a conferenția pe subiectele propuse de NED. Dar nici banii de călătorie, cazare și masă nu îi sunt oferiți în numerar, ci sub formă de cec. Același lucru mi l-a comunicat și funcționarul fundației, domnul Paul McCarthy. De regulă, așa cum am scris și în numărul 22 al revistei *Expres*, în corespondența de la Washington, banii alocați de fundație sunt oferiți pentru dotare tehnică, seminarii, conferințe, burse etc., dar nu direct, ci prin cele două institute ale celor două mari partide politice din America. Conform raportului anual pe 1989 (1 octombrie 1988-30 septembrie 1989), comitetul de directori a distribuit și a cheltuit suma de 21 120 252 de dolari, din care 19 485 128 pentru programe, iar diferența pentru lefuri și alte cheltuieli administrative. În cadrul programelor începute în 1983 au fost întreprinse acțiuni de sprijinire a democrației în 75 de țări de pe glob. În anul 1989, cu cele 19 milioane de dolari au fost organizate acțiuni de sprijinire a democrației în Europa (Uniunea Sovietică – 533 000 de dolari, Cehoslovacia, Ungaria, Polonia, România – doar 40 000 de dolari în perioada amintită mai sus, Irlanda de Nord, Portugalia și Iugoslavia), Asia, America de Sud și Africa.

Câți bani au fost destinați României ?

Chiar în raportul președintelui Carl Gershman pentru perioada după octombrie 1988 se menționează printre evenimentele remarcabile și căderea dictaturii lui Ceaușescu în România (raportul fiind redactat după 20 decembrie 1989). Până la acea dată, sumele afectate pentru România erau neînsemnate, ele privind doar editarea revistei *Agora* și *Mihai Eminescu Trust*. După căderea lui Ceaușescu, României i-au fost destinate sume mult mai importante pentru sprijinirea procesului de consolidare a democrației. Astfel, dintr-un document public, pe care-l dețin și eu, National Endowment for Democracy a alocat pentru România suma de 2 279 288 de dolari. Din câte am înțeles, un ziar bucureștean a și publicat detalii legate de această cifră. Merită reluate unele lucruri. Astfel, prin intermediul lui Center for International Private Enterprise, în ideea de a sprijini programul de introducere și promovare a economiei de piață liberă, a fost alocată suma de 59 340 de dolari. Cine a fost beneficiarul ? Legionarii din România, fasciștii și alte elemente obscure ? Citez din raport : « Șase specialiști vor oferi consultații oficialităților guvernamentale și grupurilor din sectorul privat și vor asista următoarele instituții în formularea detaliată a programului economic de reformă : Comisia Națională pentru Mică Industrie și Servicii, Ministerul Economiei Naționale, Institutul de Economie Mondială și Asociația Română de Marketing. » Deci de banii oferiți de fundația americană a beneficiat și guvernul României, dar a fost fie sfătuit prost, fie n-a înțeles nimic din sfaturile primite, că economia a ajuns în halul în care este.

Tot pentru Asociația Română de Marketing au fost alocați 43 611 dolari pentru a stabili designul pentru un Centru Internațional de Studii

Antreprenoriale. De 125 000 a beneficiat ca sprijin Institutul Român pentru Liberă Inițiativă. Au mai fost alocați 15 000 de dolari pentru Mihai Eminescu Trust din Londra, pentru a sprijini activitatea culturală din România, 17 000 de dolari pentru apariția revistei *Agora* și 100 000 pentru sprijinirea legăturilor dintre românii din emigrație și cei din țară, precum și pentru un program de sprijinire a Grupului de Dialog Social în publicarea revistei *22*, cât și pentru organizarea unei conferințe internaționale în România, precum și un sprijin pentru un centru pentru studii democratice în București (?). Sindicatul Frăția a fost sprijinit cu 297 720 de dolari pentru achiziționarea de echipament necesar editării unei reviste, traducerea unor publicații străine, precum și sprijinirea unor sindicate americane în contactele cu Frăția. Suma de 522 705 dolari a fost alocată pentru achiziționarea unei tipografii pentru ziarul *România liberă* (tipografia este achiziționată, adusă în România și așteaptă o aprobare a guvernului pentru terenul pe care se va monta), spre deosebire de ziarul *Azi*, care n-a primit nici un sprijin din străinătate, dar a primit totuși de la guvern o sumă enormă în dolari, cu care și-a achiziționat o tipografie. Dar despre *Azi*, banii Frontului și guvernul Petre Roman vom reveni ceva mai târziu.

Suma de 100 000 de dolari a fost alocată echipamentului destinat Ligii Studenților, în special pentru echipament necesar copierii, editării și pregătirii de materiale. Suma de 141 975 de dolari a fost destinată unui sondaj de opinie în perioada preelectorală, precum și procurării de echipament necesar în alegeri la numărare și statistică etc. Altă sumă de 319 722 de dolari a fost destinată unui program de susținere a unor alegeri libere și corecte, incluzând seminarii nepartizane, sondaje de opinie și sponsorizarea delegației internaționale de observatori. De asemenea, fundația a alocat 100 000 de dolari pentru « *national civic education program* ». Alți 164 000 de dolari au fost alocați promovării unor alegeri libere și corecte și pentru sponsorizarea delegației internaționale de observatori din partea partidelor politice democratice. Ultima sumă menționată în documentul pe care îl posed este de 173 200 de dolari pentru echipament audio și video pentru producția de emisiuni ale studenților și a altor grupuri. În cazul sumelor pentru care nu am menționat instituțiile beneficiare, documentul nu precizează dacă sprijinul a fost concretizat în echipamente pentru unele partide, grupuri, asociații sau instituții din România, și nu pot preciza dacă ele s-au concretizat în aparatură sau în costul unor seminarii, călătorii în Statele Unite ale unor români sau ale unor americani în România. Nu ne rămâne decât să așteptăm raportul Congresului, deși e greu de crezut că bani lichizi de la NED au putut ajunge în România, cum a încercat să insinueze în Parlament și în ziarul *Azi* liderul grupului FSN Vasile Văcaru, o figură pe care o țin minte încă de pe vremea când, la ședințele de partid, ne călărea ideologic din partea Comitetului de partid, presă și edituri.

Ajutoare dispărute

Că Vasile Văcaru o ţine pe-a lui încă de pe vremea când îşi vopsea părul este firesc. Că încearcă s-o întoarcă în defavoarea adversarilor săi politici ţine fie de informaţii pe care nu le deţinem, fie de caracter. Că bani lichizi au ajuns în Piaţa Universităţii e greu, foarte greu de crezut. Asta ar însemna un enorm scandal în viaţa politică americană. Cât priveşte scrisoarea preotului Gheorghe Calciu Dumitreasa, ea trebuie luată aşa cum este, a unui fel de Vasile Văcaru pe partea cealaltă. De altfel, după ce am expediat corespondenţa de la Washington, am aflat că la Los Angeles preotul Gheorghe Calciu ar fi dat unui preot român din oraş o scrisoare deschisă împotriva celuilalt preot român din oraş şi i-a cerut să o difuzeze la credincioşi, iar ceva mai târziu i-a dat celui de-al doilea tot o scrisoare deschisă împotriva primului preot şi l-a rugat să o distribuie credincioşilor. Suficient. De altfel, zilele trecute am reuşit să-l întâlnesc pe domnul Ionel V. Săndulescu pentru a clarifica povestea de la Washington. Referitor la discuţia purtată cu Gheorghe Calciu, senatorul ne-a spus : « Afirmaţia că NED sprijină grupuri politice nereprezentative nu-mi aparţine. Îi aparţine părintelui Calciu. De altfel, problema trebuie împărţită în două. Ce s-a discutat oficial şi discuţia particulară, pe care am considerat-o particulară, cu părintele Calciu şi despre care niciodată n-am crezut că va deveni publică, fapt care m-a supărat puţin, chiar m-a deranjat. Partea oficială : ajuns la preşedintele comisiei pentru finanţe şi buget, am fost întrebat de senatorul Kanjorski dacă mi-au fost de folos cele primite de la dânşii, la care eu, când am auzit, am spus că n-am primit nimic. Mi-a spus că sunt documente din care reiese c-am primit. Fiind în cunoştinţă de cauză, am negat categoric. El a spus că atunci sunt două ipoteze. Ori cineva a falsificat acte, ori cineva le-a primit şi le-a însuşit. Şi, după o pauză, a spus că sunt şi alte organizaţii din România care au primit şi atunci semnul întrebării se pune pentru toate dacă au primit sau nu şi banii au ajuns la altă destinaţie. Concluzia pe care a tras-o a fost că este absolut necesar să se întreprindă o anchetă pentru verificarea acestor lucruri. Punct. Şi nu s-a mai discutat nimic şi nu s-a mai făcut nici un fel de altă afirmaţie. A doua sau a treia zi am avut o lungă întrevedere cu părintele Calciu, redată sub o formă amănunţită în scrisoare şi cu care prilej el a afirmat că demult a spus-o el că aceşti bani nu ajung la destinaţie. Atunci am luat în discuţie pentru prima dată problema Alianţei Civice. M-a întrebat ce părere am dacă s-ar transforma într-un partid. Şi i-am spus părerea că eu, personal, cred c-ar fi o greşeală. Discuţia s-a purtat pe părerea mea personală că nu ar fi bine să se transforme într-un partid politic. Tot părintele Calciu a fost acela care a spus că el a cerut bani pentru deţinuţii politici din România, dar cererea sa n-a fost luată în calcul şi a continuat cu părerile sale critice referitoare la faptul că Alianţa Civică nu a abordat niciodată problema religiei şi a credinţei. Asta a fost, în puţine cuvinte, tot ce s-a întâmplat acolo. »

Trebuie însă precizat că, în scrisoarea sa către congresmeni, Paul E. Kanjorski scrie : « Se pare că NED a sprijinit grupurile de opoziţie care nu se bucură de sprijinul maselor, grupuri care nu este probabil să constituie vreodată o ameninţare reală pentru FSN. Finanţând o falsă şi neameninţătoare opoziţie pentru FSN, NED diminuează de fapt posibilităţile unor partide ce se bucură de un sprijin popular mult mai mare. » Dar congresmanul Kanjorski nu s-a întâlnit, din câte ştiu, cu Gheorghe Calciu, aşa că ideea cu opoziţia falsă trebuie să vină tot din afirmaţiile celor trei.

În acelaşi timp, nimeni nu-i poate obliga pe cei cu bani să-l ajute pe unul sau pe celălalt. Alege, pur şi simplu, pe baza criteriilor sale. Problema este dacă au fost destinaţi bani pentru PNŢcd, pentru PNL şi grupul partidelor de centru. În acest moment, este aproape cert că NED a destinat 92 000 de dolari pentru sprijinirea cu echipament a celor două partide tradiţionale şi a unui grup al partidelor de centru. Ce s-a întâmplat cu aceşti bani ? Dacă din ţară nu ne va ajuta nimeni, vom aştepta rezultatele cercetărilor Congresului american.

Care este poziţia ţărăniştilor şi a liberalilor ?

Radu Câmpeanu, preşedintele PNL, ne-a spus : « M-a surprins toată această agitaţie pentru un lucru care în parte era ştiut şi nu avea nici importanţa care i s-a dat. Auzisem chiar mai înainte că o anume fundaţie americană, acest NED, ne-ar fi trimis şi nouă, partidelor istorice, un ajutor care se cifra pe la nouăzeci de mii de dolari. Precizez şi eu că în asemenea cazuri nu este vorba de bani, aceste ajutoare se dau, când se dau, sub formă de echipament şi ustensile. Când ne-am format, am primit maşini de scris, hârtie, chiar şi pixuri, copiatoare, reportofoane. Or, noi n-am primit nimic de la americani şi afirmaţia ne-a surprins, mai ales că aveam nevoie. Nici azi nu avem o cameră de televiziune. Prin urmare, s-a produs undeva o eroare. Iar faptul că alţii au primit mult pe noi nu ne interesează. »

În absenţa preşedintelui PNŢcd Corneliu Coposu, l-am întrebat de situaţia de mai sus pe Ion Raţiu : « Trebuie să spun de la început că eu am fost totdeauna pentru ajutoare de orice fel, de la cele umanitare la cele economice. Noi am adus din Anglia ajutoare umanitare în valoare de peste 10 milioane de lire. Nici pe vremea lui Ceauşescu nu am fost împotriva ajutoarelor economice pentru România. Nu este corect să facem poporul român să sufere din cauza unor condiţii politice. Nici la Congresul SUA eu nu am vorbit niciodată împotriva clauzei sau a altor ajutoare. Ceea ce nu înseamnă că nu am spus răspicat ce se întâmplă în România. Cât priveşte poziţia exprimată de Ioan Alexandru la Washington, el şi-a exprimat propria sa poziţie. Nu am discutat-o niciodată în partidul nostru spre a lua o atitudine faţă de acest lucru. »

Şi totuşi, unde sunt cei 92 000 de dolari aproape sigur destinaţi partidelor istorice şi grupului partidelor de centru ? Până izbutim să găsim nişte informaţii în plus prin România, să aşteptăm raportul Congresului

american. Şi să vedem ce-a făcut guvernul cu fondurile, de data aceasta lichide, primite din străinătate. Deci, săptămâna viitoare, Frontul Salvării Naţionale, ziarul *Azi* şi guvernul în faţa întrebării : « Banii, banii, ce-aţi făcut cu ei ? »

Tăcerea Poliţiei

Dacă opinia publică din România nu a fost câtuşi de puţin informată despre ajutoarele materiale primite de diverse formaţiuni politice după decembrie 1989, aceasta ţine şi de inexistenţa unui reflex de a face public orice sprijin primit nu numai din străinătate, dar chiar şi din interiorul ţării. După valurile de susţinători prăvălite pe străzile Bucureştilor în 28-29 ianuarie, atât de grosolan organizate de FSN, când muncitorii strigau « nu ne vindem ţara » şi reclamau sume în dolari plătite de unii sau de alţii, dar din care poliţia română anemică după revoluţie nu ne-a putut arăta nici o dovadă, sigur nimeni n-a mai avut curajul să vorbească despre ajutoarele primite din străinătate. Cu atât mai puţin după mineriadă, când echipele de mineri erau instigate şi provocate cu bancnote de 100 de lei şi 100 de dolari trase la xerox spre a-i înfuria şi mai tare pe opoziţia care fabrică bani. În oameni a început chiar să intre groaza că, într-o bună zi, cineva ar putea spune « voi aţi primit ajutor de 100 000 de dolari », care ajutoare au existat şi au fost binevenite. Din informaţiile pe care le deţin până acum, ele n-au fost niciodată în bani lichizi, ci în aparatură şi echipament, în minimumul necesar debutului nu numai în activitatea politică, dar şi în orice fel de alte activităţi. Era, a fost şi este un minimum al sărăciei, pe care îl pot condamna numai cei care nu ştiu nivelul instituţiilor amărâte din Occident, ca să nu vorbim de cele bogate. Oricât au încercat (şi au şi reuşit) servitorii puterii şi ai FSN-ului să acrediteze ideea că aceste ajutoare au fost în bani lichizi şi prin intermediul lor s-a produs destabilizarea ţării, pe mine încă nu m-au convins, pentru că n-au arătat dovezile. Eu cred că dezastrul a fost realizat în fapt prin incapacitatea guvernului şi a celor care l-au susţinut, în incompetenţa sa şi nevoia de a acoperi totul în stilul pisicii pudice, surprinsă asupra faptului. Dacă au existat şi alte forme, mă refer la bani lichizi, poliţia română şi neadormitul SRI ar trebui să ne facă o dovadă spre a cere socoteală unor asemenea oameni sau formaţiuni politice atât în faţa opiniei publice, cât şi în faţa justiţiei. Pentru că toţi cei care susţin Frontul şi guvernul acuză, acuză, acuză, dar poliţia română, care, din câte bănuim, nu prea simpatizează nici cu liberalii, nici cu ţărăniştii, nu ne-a oferit nici o dovadă probă şi n-a catadicsit să infirme nici o calomnie. În acelaşi timp, este cert că opoziţiei din România i-au fost alocate sume pentru un sprijin tehnic şi organizatoric. Din discuţia purtată cu două personalităţi ale PNL (vezi numărul trecut al *Expres*-ului) reiese clar că aceste ajutoare n-au ajuns la acest partid nici sub formă de echipament, nici sub formă de bani lichizi. Să aşteptăm raportul Congresului american. Până atunci, de menţionat că

circulă deja zvonul că nici Liga studenților nu a primit ajutoarele de care am pomenit în numărul trecut al revistei, menționate în raportul NED. Folosesc acest prilej pentru a mai face o precizare. Oricât behăie Tudor Corneliu, zis Vadim, în 29 de procese, revista noastră n-a primit nici un ajutor din străinătate, nici din SUA, nici din alte țări, nici de la formațiuni politice, nici de la persoane particulare. Nu avem nici investitor străin și singura « pomană » ajunsă în redacția noastră a venit de la ziarul belgian *Het Volk*, în care subsemnatul a publicat un serial de articole și a primit, pe lângă o sumă modestă în bani, și cinci mașini de scris fabricate în anul 1965-1968, din care astăzi mai funcționează doar două. Au trecut pe la revista noastră mai multe controale financiare, inclusiv de la Ministerul Finanțelor, și arhiva, împreună cu concluziile organelor de control, pot sta la îndemâna celor curioși (mai ales din SRI, poliție, guvern sau FSN). Și, până când domnii polițai și sereiști ne vor pune la dispoziție date despre banii pe care îi invocă pe seama opoziției, să ne ocupăm puțin și de prietenii noștri de la FSN, de la guvern și de la ziarul *Azi*.

Fecioara dormea cu călugărul

M-am tot întrebat de ce a fost pornită această campanie de defăimare a opoziției. Numai ca strategie politică de atac împotriva adversarilor ? Ar însemna că totul s-a limitat doar la folosirea unei atitudini incorecte. Mă tem că dincolo de împroșcarea cu noroi a opoziției se ascunde, de fapt, strategia unei echipe lipsite de *fair-play*, ca să nu spun caracter, care a folosit această atitudine pentru a-și acoperi mai bine propriile incorectitudini. Să o luăm pe rând. Concomitent cu primele ajutoare sosite pentru opoziție sau cu caracter umanitar, în ultimele zile ale lui decembrie 1989 și începutul lunii ianuarie, mulți străini sau români de peste hotare căzuți în plasa revoluției eroice, pe lângă inscripții în genul, Dumnezeule, îți mulțumesc că sunt român, au adus ba un teanc de bani, ba niște aparatură, ba niște invitații în străinătate. De o primă sumă vorbește chiar Mihai Montanu, zeci de mii de dolari, primită donație de la sediul Frontului Salvării Naționale abia încropit în Piața Victoriei. De la acești bani a ieșit un prim scandal. Montanu a ajuns în Algeria pe post de consilier sau atașat comercial la ambasadă, iar de bani numai Dumnezeu mai știe. Nu mai discutăm acum despre contul Libertatea. În primele zile de după intrarea în Comitetul Central au fost găsite sume importante în lei și valută. Revista *Expres* a publicat procesul-verbal de predare-primire a 1 485 000 de dolari, am publicat și declarațiile celor care i-au numărat. Mai mult, am întocmit un dosar cu cópii după toate aceste acte și le-am înaintat procuraturii pentru că banii nu au fost niciodată depuși în bancă. Nu am primit nici un răspuns, iar povestea milionului de dolari este pe cale de a fi uitată. Cam prin același început de an, doamna Mioara Roman pleca în Algeria, însoțită de două gorile, spre a revedea locurile în care ea a copilărit pe vremea când tatăl ei era ambasador în această țară.

Câtă din aparatura primită de Front imediat după tragica mascaradă a fost evaluată până acum ? Ea depăşeşte cu mult tot ce-a primit opoziţia la un loc. Povestea ajutoarelor e mult mai lungă şi mai complicată, şi ţine în primul rând de poliţie.

Să ne întoarcem însă la Frontul Salvării Naţionale din fecioară nevinovată a revoluţiei transformată în cucoană cu pretenţii politice. Manifestaţiile din 28 şi 29 ianuarie din Bucureşti au însemnat şi veritabile manevre de mase de oameni, păcăliţi într-un mod straşnic. (Păstrez încă numere de autobuz venite din provincie în sprijinul fecioarei isterizate de ameninţarea « loviturii de stat ».) Cine a plătit benzina şi ziua de muncă în duminica şi lunea care au băgat pentru prima oară groaza în bucureşteni şi în partidele politice ? Evident, de la buget ! Să nu mai vorbim de masiva mişcare de forţe din 13-15 iunie ! Cine a plătit zilele de muncă, trenurile şi autobuzele pentru mii şi mii de oameni ? Dacă îşi imaginează cineva că din cotizaţiile membrilor FSN din judeţele respective, atunci nu poate provoca decât râsul, pentru că nici poliţia economică şi nici ministerul Finanţelor n-au cerut nici conturile, nici chitanţele şi n-au oferit un raport despre decontarea acţiunii.

Să nu mai vorbim de campania electorală. Ştiţi cât a cheltuit FSN-ul pe mitinguri, pe materiale de propagandă, pe oameni scoşi din producţie ? Nu ştie nici dracu' sau ştie, dar n-a verificat cine trebuie şi nici nu ne-a fost oferit un raport. Campania electorală a FSN şi campania electorală a lui Ion Iliescu (sublim victorioasă) sunt un fel de Casa Republicii a lui Nicolae Ceauşescu. Nimeni nu ştie cât a costat şi actuala echipă de la putere nu a catadicsit niciodată să tragă linie spre a oferi românilor o socoteală. În schimb, am avut parte de acuzaţii dintre cele mai grobiene şi chiar porcoase referitoare la formaţiuni politice « vândute străinătăţii ». Tare mi-e teamă că fecioara care striga în gura mare şi cerea tuturor cinste şi corectitudine este stricată deja de multă vreme.

Bogăţia Partidului Calic

Nu intrăm în detalii despre repartizarea de spaţii comerciale, de atâtea afaceri puse la cale sau sprijinite de « prietenii noştri ». Nu discutăm acum cât a cheltuit statul român ca să-l mute pe domnul Petre Roman de la 3 camere într-o locuinţă care se voia pentru un prim-ministru şi chiar este, dar pentru care, statul fiind sărac, a mai pus şi soţia câteva zeci de mii spre a o face mai confortabilă. Numai că săracul stat va trebui să mai construiască sau să amenajeze încă o casă pentru viitorul prim-ministru, asta pentru că domnul Petre Roman a transferat cu o simplă semnătură de-a sa o locuinţă din « bunurile poporului » (după cum decretase Ion Iliescu) la un ICRAL de la care se pregăteşte s-o cumpere. Trecem peste aceeaşi figură şi cam aceeaşi cheltuială efectuată de statul român pentru amenajarea vilei unui demnitar eventual pentru desene animate, Mihai Bujor Sion, mutat şi el dintr-o vilă cedată lui Răzvan Theodorescu într-un

transatlantic, vecin cu primul-ministru, pe strada Gorki. Trecem şi peste casele celorlalţi, trecem şi peste maşina care o plimbă pe fiica primului-ministru (în SUA nu i-a fost acceptată benzina lui John Sununu nici pentru deplasări neînsemnate), trecem chiar şi peste măririle de lefuri făcute în scop electoral şi să ne oprim puţin la partidul aflat la putere şi la guvernul său. În luna martie a acestui an, FSN nu avea bani să-şi plătească nici funcţionarii tehnici. Suportul naţional de care s-a făcut atâta caz, tradus în cotizaţii, nu a ajuns nici să acopere banii de salarii. O perioadă, Lică Secăreş şi încă vreo doi, deşi fuseseră scoşi de la preşedinţie printr-o decizie, continuau să primească banii din Cotroceni pentru că FSN-ul ca partid era o instituţie calică. Fără să considere o obligaţie, FSN-ul a început să ceară împrumuturi. Şi, astfel, s-au găsit diverse firme care au donat ziarului *Azi* peste un milion de lei, pe care ziarul, mai târziu, l-a transferat formaţiunii politice ajunsă la sapă de lemn. Evident, FSN-ul n-a socotit obligatoriu să anunţe această pomană politică pentru a nu se putea verifica eventualele înlesniri sau favoruri făcute firmei drept recompensă. Mai mult, « partidul nostru drag » trece rapid de la sărăcie la prosperitate. Se mută într-un sediu mai arătos, are mai multe maşini (unele de la guvern) şi pe un mic palat plăteşte o chirie neînsemnată, deşi, cu un an în urmă, într-o discuţie purtată cu conducerea Frontului, aceasta se plângea că nu are bani nici să ofere o cafea. Cunoaşte cineva donaţiile şi bilanţul financiar al FSN-ului pe 1990 ? Poate fi el un document public ? Dar pe anul în curs ? A verificat cineva ce bani şi ce mijloace de la guvern (care este al tuturor, ca şi banii) se duc la FSN, care este un partid doar al unora ? A verificat vreo comisie parlamentară cum a cheltuit guvernul României moştenirea financiară lăsată de Ceauşescu ? Dar modul în care guvernul a cheltuit banii afectaţi prin buget ? Oricât de viteaz se ţine actualul nostru Parlament, el nu ne-a oferit şi nici nu ne poate oferi o analiză a situaţiei financiare a guvernului. Guvernul român al lui Petre Roman a cheltuit sume fabuloase pe care nu le-a verificat nimeni şi de care nu a dat seamă pe îndelete în faţa nimănui. Fără nici o aprobare a Parlamentului, guvernul a mai inventat un minister cu un buget de milioane de lei, prevăzut doar în imaginaţia autorilor. Mai mult, în vizita efectuată în Statele Unite ale Americii, am primit o copie după un ziar în care scria că guvernul României a contractat pentru 250 000 de dolari un institut din Iowa pentru a cerceta modul în care este receptată imaginea guvernului român în America. Ar fi fost de-ajuns o sută de lei împărţită pe câteva pâini şi fericiţii acestui cadou i-ar fi putut spune primului-ministru că imaginea guvernului său este la fel de proastă şi în străinătate ca şi în ţară. Până când vom afla detalii despre genţile cu sume lichide transportate în străinătate pentru a plăti sevicii de *public relations*, până când vom avea un raport asupra modului în care au fost cheltuite sau repartizate miliarde de dolari cheltuite de guvern, nu ne rămâne decât să-i cerem Parlamentului răspunderea cu care este dator şi să investigheze felul în care

guvernul a cheltuit enormele sume de bani. Şi apoi să ne ofere un raport pe care să-l dezbatem sau să-l înaintăm poliţiei. Profitând de faptul că pe vremea lui Ceauşescu ni se oferea un fel de bilanţ mincinos, de praf în ochi, lipsa de transparenţă financiară a actualului guvern le poate părea unora firească. Ea nu este, şi partidele politice, Parlamentul, inclusiv preşedinţia au obligaţia elementară de a exercita presiuni în vederea clarificării actualei situaţii. Tare mă tem că o asemenea campanie ne va duce în faţa unor lucruri care ne-ar putea perplexa.

Propaganda pe post de leac

Cine ţipă mai tare şi împroaşcă opoziţia din toate părţile ? Evident, ziarul *Azi*, fratele mai mic al *României Mari* şi al *Europei*, colegii săi de cartier şi de clădire. Că avea nevoie Frontul de un ziar nu mai încape nici o îndoială. Că şi-a făcut două, adică şi *Dimineaţa,* ca să aibă încă unul care să-l reprezinte şi pe preşedinte, tot mai merge, având în vedere că primul-ministru şi preşedintele sunt două personalităţi prea mari ca să poată avea un singur ziar pentru bogăţia lor de idei. Că FSN-ul şi-a sprijinit ziarul iarăşi trebuie înţeles. Doar nu era să ajute *Dreptatea* sau *Viitorul*. Numai că guvernul, care este totuşi al României, a mai dat şi el un brânci amintitului ziar pentru a-l sprijini în prezenţa cam zgomotoasă şi plină de imprecaţii din campania electorală. Când ministerul Sănătăţii se zbate în criză de medicamente, când pe handicapaţi şi pe bătrâni nu-i vede decât Dumnezeu, dintr-un buzunar de Iosefini politic apare un credit de milioane de dolari pentru tipografia gazetei *Azi*, din ce în ce mai agresivă şi mai confidenţială din punct de vedere al tirajului. Şi cine semnează pentru această sumă fabuloasă ? Colonelul Cornel Dinu (apropo, când vă face general ?), devenit ministru secretar de stat la ministerul Tineretului şi Sportului. Ştie cineva că domnul ministru colonel de la Sport, cel care nu e străin de tot comerţul cu fotbalişti români şi cel care a implicat banii sportului românesc în tipografia ziarului *Azi*, poate fi suspectat de a fi între acţionarii amintitei gazete ? A informat cineva opinia publică despre rezultatele investigaţiilor efectuate de poliţia română în legătură cu afacerile de la ministerul Sporturilor devenit ministerul surselor de maşini dinspre Vest spre Est ? Cum veţi afla câţi bani dă Mitterrand pe tramvai, tot aşa veţi afla de învârtirea banilor la Federaţia Română de Fotbal, la ziarul *Azi* şi la FSN. Cel puţin acum.

Până când Parlamentul, garda financiară, poliţia economică şi partidele politice vor obţine datele necesare unui raport, nu ne rămâne decât să ne întoarcem faţa spre micile găinării ale vieţii bucureştene de fiecare zi, ale corupţiei care urmează aceeaşi regulă clasică sintetizată în proverbul « Peştele de la cap se-mpute ». Numai că, în momentul în care capul peştelui dă să se strice, coada începe şi ea să moară.

Nr. 29 / *Epistole politice*

Niciodată, niciodată !

Preşedintelui de Senat, Alexandru Bârlădeanu

Pe zi ce trece mă conving din ce în ce mai mult că trăim într-o lume a surzeniei şi a miopiei politice. Orice le-ai spune celor aflaţi la putere, ei o ţin pe a lor şi merg neabătut pe linia lor, născută dintr-o gândire hermafroditică. Şi când îşi îngăduie să-i asculte pe ceilalţi, nu o fac decât pentru a atrage atenţia că sunt calomniaţi, că sunt atacaţi, că li se subminează prestigiul. Iată de ce, domnule Bârlădeanu, eram hotărât să nu vă scriu niciodată, să vă las în pace. Să vă amăgiţi că aveţi o mare operă ştiinţifică şi meritaţi chiar postul de preşedinte al Academiei (în speranţa că acest for va ajunge singur în situaţia de a se spăla cum va şti de enorma ruşine), să vă las să credeţi că aveţi strălucite merite şi la răsturnarea dictaturii, că, fără strădaniile dumneavoastră de om politic, în aceste zile România ar fi fost o ţară nenorocită. Mi-am dat seama că este o iluzie să încerci să-i explici unui om de vârsta dumneavoastră că gândeşte pe dos. În cele din urmă, ar trebui să înţeleg că nimeni nu vă poate întoarce la douăzeci de ani pentru a începe iarăşi studiile universitare spre a gândi cu adevărat liber. Eram hotărât să nu vă mai scriu niciodată, să vă las să sporovăiţi liniştit la microfonul Senatului, plin de importanţă şi demnitate (un om pe care nu l-am cunoscut spunea că demnitatea o ai sau nu o ai, că nu este trecătoare şi nu cade, precum părul sau dinţii), iar dumneavoastră să-i învăţaţi pe români ce sunt legea şi dreptatea, cinstea şi corectitudinea, privind cu subînţelesuri academice spre dreapta dumneavoastră, unde adeseori stă Vasile Moiş, autorul a două crime, devenit politician şi pus pe afaceri cu copii ca să mai scoată şi el bani pentru o ciorbă de burtă, sau în stânga, unde vă şade Dan Iosif, bun de membru supleant într-un bramburit comitet de bloc. Eram hotărât să nu mai încerc niciodată să vă comunic ceva, lăsând lucrurile să curgă în tulbureala lor şi cu speranţa că, într-o bună zi, locuitorii acestei ţări vor înţelege cum au fost păcăliţi, ce se întâmplă cu ei, şi atunci natura şi justiţia morală din firea lucrurilor vor aşeza totul pe calea cea dreaptă.

Numai că, miercuri 17 iulie, după ce opoziţia s-a retras din Senat, revoltată de modul în care grupul majoritar aborda legea privatizării, aţi comis o gafă care vă descalifică, mai mult, care poate speria mulţi români. Când grupul parlamentar FSN, convins că reprezintă patria şi poporul, încerca să decidă în spirit de turmă că ei sunt mai mulţi şi mai puternici, şi pot hotărî inclusiv această lege, dumneavoastră aţi încercat să temperaţi excesul de zel al naivilor senatori spunându-le că nu trebuie să se pripească. Şi atunci aţi spus ceea ce nu aveaţi dreptul nici să gândiţi şi nici să spuneţi. Miercuri noaptea târziu, când cetăţenii României dormeau profund, v-am urmărit la televizor spunând că « noi putem să-i dăm şi afară

din țară dacă vrem ». Nu știu ce gândesc alții, dar eu, fără să fiu academician sau om politic, fără să fi izbutit să fac vreun bine demn de luat în seamă pentru compatrioții mei, vă atrag atenția că este o enormă prostie. Mai mult, mă simt obligat să atrag atenția opiniei publice românești că în fruntea Senatului României se află un om care admite o idee aberantă, totalitară, cu o zguduitoare ușurință. Cine poate lua, chiar teoretic vorbind, dreptul unui om de a sta în țara în care s-a născut ? Un grup politic sau o persoană, pentru că are puterea ? Numai într-o lume a broscoilor, a pitecantropilor, a cotoilor și a catârilor, prin fabule sau în colectivitățile primare, unul sau câteva exemplare pot fi excluse pentru că au capul țuguiat, au un picior mai scurt sau văd numai cu un ochi. Dar între oamenii unei țări, chiar dacă ar fi să fie dublul chinezilor și al indienilor, toți la un loc nu au dreptul de a pune pumnul în gură, de a-l îngropa sau de a-l da afară pe unul singur pentru simplul fapt că el are altă părere. Asta pentru că nici acel om singur, dacă ar avea puterea și ar fi în stare să o facă, nu trebuie să poată să-i dea afară din țară pe ceilalți pentru că nu sunt de acord cu ideile sale bune sau proaste. Știți că nici Ceaușescu, dacă ar fi comis un număr dublu sau triplu de crime, nu putea fi dat afară din această țară ? Putea fi judecat (cum n-a fost), putea fi acuzat și obligat să se supună legilor noastre, putea fi chiar executat (cum a și fost), dar niciodată nu putea fi dat afară din țară, chiar dacă toată populația României și-ar fi dorit acest lucru. Faptul că te naști într-un loc este un dar de la Dumnezeu și nici el nu ți-l mai poate lua înapoi. Poți să renunți de unul singur, și aceasta este libertatea supremă pe care o ai, și apelezi la ea doar în situații disperate, dar de dat afară dintr-o țară nu te poate da nimeni. Au încercat și Hitler, și Stalin, și Brejnev, și Ceaușescu, și toți ceilalți, nereușind decât să-i facă pe oameni să aparțină și mai dureros de țara venirii lor pe lume.

Iată de ce enunțul dumneavoastră, ca posibilitate politică, formulată în numele faptului că sunteți mai mulți și mai puternici (nu discut acum felul în care ați devenit), mi se pare nu numai o enormă prostie, o gafă de neiertat, dar și o amenințare la adresa mea, a familiei mele și a cunoscuților mei. Trebuie să mă gândesc că mâine, dacă vă supărați și puneți problema în Parlament, și toți ajungeți la concluzia că eu și Popescu greșim, și un cap pătrat are ideea să fim dați afară din țară și se pune la vot, și Gheorghe Dumitrașcu, și Dan Iosif, și Vasile Moiș, și Victor Surdu, și Vasile Văcaru, și Barbu Popescu, și Radu Ceontea, și M. Moțiu, și alți aleși ai poporului mai sunt acolo, și toți la un loc ridică mâna și votează, eu și amărâtul de Popescu chiar putem fi dați afară din țară pentru că sunteți mulți și vreți și puteți hotărî în numele poporului ca noi să fim gunoiul României care se aruncă în Bulgaria sau în Ungaria sau în Austria ? Nu știu cu ce gând ar pleca amărâtul de Popescu, dar eu nu m-aș supune unei asemenea hotărâri sau, alungat cu forța, m-aș gândi că nu am trăit într-o țară, ci într-o colectivitate de cotoi, catâri, pitecantropi sau broscoi.

Iată de ce, domnule Bârlădeanu, vă invit să vă retrageţi un asemenea gând sau să vă mutaţi într-o lume de broscoi !

Cu revoltă şi milă,
Cornel Nistorescu

Nr. 32 / *Epistole politice*

Întoarcerea activiştilor

Multiubite şi stimate tovarăşe Ilie Verdeţ,

Nu prea ştiu multe amănunte despre lucrarea dumneavoastră politică, deşi am auzit că zilele trecute aţi desfăşurat un congres care, fără îndoială, va fi istoric. Am privit cu interes înfiinţarea PSM-ului şi am fost printre cei care n-au protestat, pentru simplul motiv că un partid politic de stânga, gata să accepte jocul democratic, nu strică nici unui eşichier politic, cu atât mai mult unei societăţi în care pătura activiştilor, completată cu cea a comuniştilor naivi, ar fi putut să se transforme într-o categorie a frustraţilor şi revoltaţilor. Nu-mi imaginam că veţi fi în situaţia partidului comunist american, care numără câteva zeci de mii de membri şi simpatizanţi (între simpatizanţi fiind trecuţi şi cei care nu scuipă când trec prin faţa sediului), dar nici nu credeam că s-ar putea să găsiţi atâţia membri încât să constituiţi o formaţiune politică demnă de luat în seamă. Iată însă că se vorbeşte tot mai mult de echipa dumneavoastră, că din centre muncitoreşti şi orăşele amărâte vă adunaţi din ce în ce mai mulţi membri, suporteri şi simpatizanţi. Nu neg faptul că, de la socialismul utopic francez (şi chiar de mai înainte), ideile de stânga s-au cuibărit în capul oamenilor şi, după teribilul eşec al ideilor lui Marx, Engels, Lenin la întâlnirea cu practica, vor mai exista încă mii şi mii de adepţi. Vor trece decenii, dacă nu chiar secole, până când omul va fi gata să recunoască înfrângerea definitivă a ideilor sale egalitariste. N-aş vrea să vă scriu acum despre cât de egali eram noi în anii socialismului şi despre enorma diferenţă între cartierul Primăverii şi viaţa care se trăia în Ţiglina sau Buiturile Hunedoarei. Ştiţi bine cât de egală era lumea dumneavoastră de activişti cu cea a muncitorilor amărâţi, cărora le băteaţi cu pumnul în masă şi pe care îi mânaţi ca pe vite în proiecte utopice, şi le vorbeaţi despre o societate în care nici nu credeaţi şi de care ar fi trebuit să ne apropiem abia după ce vă înşurubaţi şi urmaşii la putere şi după ce coboraţi în prea îngăduitorul nostru pământ cu toate plăcerile înfăptuite cu bunuri agonisite şi pentru strănepoţi şi cu un zâmbet dispreţuitor în colţul buzelor pentru ce păcăleală teribilă i-aţi tras lumii prin care aţi trecut fără griji. După ce ani şi ani aţi încercat să-i convingeţi pe români că sunt egali, de parcă toţi ar fi

fost un produs în serie pe bandă rulantă, şi că vor avea parte de o repartiţie după muncă şi după nevoi (în cazul activiştilor fiind mai ales după nevoi şi mai puţin după muncă), după ce aţi asistat la agonia unui popor care trebuia să înghită marmeladă şi să se spele după orar în decembrie, v-aţi bucurat că aţi scăpat cu viaţă, ca mai apoi, pe măsură ce confuzia din ţară a crescut, să ridicaţi capul plecat, să emiteţi pretenţii şi să aveţi curaj. M-am amăgit o vreme că animalul cu ceafă groasă şi rozalie, cu bot rotund şi obraznic, însoţit de o privire în care se citeau şi lăcomia, şi prostia, îmbrăcat cu cravată şi costum prea scurt la mâneci şi la pantaloni, cu pix ca semn de inteligenţă înfipt în buzunarul de la piept şi cu mina nehotărâtă, purtând hârtii care se numeau totdeauna « lucrări » şi erau importante, a ieşit din scena politică românească pentru totdeauna. Activistul acela prost şi obraznic, cu mutră de slugoi calificat în faţa mai-marilor săi şi transformat în fiară în faţa amărâţilor neputincioşi, a fost una din plăgile cele mai chinuitoare pentru români. Exceptându-i pe câţiva în care dorinţa de a se realiza sau de a parveni a înfrânt pornirile morale, o armată de dobitoci, selecţionată în complicate concursuri ale micimii creierelor şi ale absenţei caracterului, a pus stăpânire pe viaţa noastră. Personal, nu-i port pică socialismului pentru ideile de stânga pe care la un moment dat a încercat să ni le bage pe gât şi în creiere cu forţa. Au mai fost pe lumea asta, în complicata sa istorie, valuri care au dus idei falimentare, ridicole, comice, groteşti, irealizabile în postura de tendinţă generală sau de modă trecătoare. În fond, o mare parte a omenirii, în încercarea sa de a găsi căi spre o viaţă mai bună, a şi greşit, a călcat pe alături de drumul cel bun. Şi comunismul, şi fascismul sunt două asemenea abateri regretabile, de care omenirea se va ruşina multă vreme. Dar eu nu pot să-i iert sistemului dumneavoastră modul în care a perfecţionat mecanismul de selecţionare a preşedinţilor şi felul în care aţi organizat viaţa politică a României în aşa fel încât întreaga ţară să se supună voinţei oamenilor cu creier mic şi fără caracter. Nici când voi muri nu o să vă pot ierta maşina diabolică de promovare a proştilor şi, mai ales, dezumanizanta competiţie a slugoilor în a oferi şefilor lor o bancă de idei cretine numai şi numai pentru a le face plăcere. Toată viaţa am nutrit un dispreţ profund pentru aceşti oameni şi, dacă vreodată ar trebui să le transmit un mesaj, acesta n-ar fi decât « duceţi-vă dracului ».

Mult stimate tovarăşe Ilie Verdeţ, în ciuda unei anume chibzuinţe pe care am observat-o la dumneavoastră în timpul cât ne-am întâlnit pentru interviul publicat, nu pot decât să-mi exprim uimirea faţă de pretenţiile din ce în ce mai mari şi chiar mai lipsite de realism pe care le emite partidul dumneavoastră. Actuala stare de lucruri pare a vă aduce vântul în pânze. Economia planificată pe care aţi construit-o moare ca o capră bătrână şi bolnavă. Noile forme sunt firave sau nu s-au născut şi, astfel, oamenii, în vremuri de confuzie şi sărăcie, încep să vorbească din ce în ce mai mult despre Ceauşescu, regretând « epoca de aur ». Ştiu că sunt mulţi

care, dacă ar fi avut parte de puţină mâncare în plus, de apă caldă, căldură, paşapoarte şi benzină, ar fi zis că socialismul era totuşi rezonabil. Asta o spun mai ales cei fără personalitate, cei care se minţeau singuri că muncesc şi îşi compensau nevoile prin şterpelit sau mici aranjamente. Dar acum, când criza se accentuează, să profiţi de comoditatea oamenilor care nu înţeleg ce înseamnă competiţia, care nu au banii cu care s-o înceapă mi se pare, pe lângă o strategie electorală, şi o nerușinare politică. Toţi cei care se mulţumeau să fie figuranţi în societatea românească şi din când în când ridicau mâna sau ziceau două laude sunt acum în pericol şi pot deveni chiar adversarii democraţiei, pentru că democraţia le cere curaj, idei, competenţă, onestitate, legalitate. Cum Dumnezeu să o slujească dacă ei n-au trăit cu aceste noţiuni decât în şedinţele de partid, după care tot ei îşi băteau joc de ele. Cine trăia în spiritul acestor valori era un condamnat, un ridiculizat şi ceilalţi îi râdeau în nas şi îi ziceau fraier. Cum să îmbrăţişeze această categorie de oameni tot ceea ce presupun democraţia şi economia de piaţă, când tocmai la atmosfera de *dolce farniente* şi de mici găinării li se cere să renunţe ? Ei şi naivii care nu au curajul să înceapă o nouă viaţă îl regretă din ce în ce mai mult pe Ceauşescu şi îşi întorc faţa spre partidul dumneavoastră, neglijând oportunităţile şi şansele oferite de libertate şi de democraţie. Iată pe cine vă bazaţi şi cine se îndreaptă spre dumneavoastră, adică înapoi, spre înregimentarea în turma strunită de biciurile puse în mâna proştilor.

Stimate tovarăşe Ilie Verdeţ, în nopţile mele de umor negru, îmi tot doresc să aveţi un succes copleşitor în alegeri, ca peste câteva luni să pot vedea şi eu cum vă fugăreşte lumea pentru dezastrul luminos pe care l-am continua sub conducerea partidului dumneavoastră. Poate că aşa ideile comuniste îşi vor epuiza resursele în România, iar partidul nostru comunist va rămâne doar cu bătrânii rinoceri din Comitetul Central şi cu câteva mii de membri şi simpatizanţi, socotindu-i, evident, şi pe cei care nu scuipă când trec prin faţa sediului.

Cu salutări reacţionare,
Cornel Nistorescu

Nr. 33 / *Punctul nostru de vedere*

Adio perestroika !

Mişcarea de reformare a comunismului se opreşte brusc. Cu acelaşi truc al şedinţei-fulger, în timp ce liderul de la Kremlin se afla în Crimeea în vacanţă, aşa cum se afla şi celălalt reformator, Nikita Sergheevici Hruşciov, cu multe decenii în urmă, Gorbaciov este descălecat. Pe aceleaşi motive ale stării de sănătate pe care le pot crede doar proştii şi

copiii. Gerontologia sovietică, după impasul de câţiva ani, a prins curaj şi a ieşit la atac cu succes. Exact ca nomenclatura românească după orele de spaimă când se bucura că scapă cu viaţă, iar acum scoate capul şi pretinde puterea.

Ce părea un vis pentru o lume însetată de libertate stă acum pe marginea prăpastiei. Şi independenţa unor republici, şi economia de piaţă în Uniunea Sovietică, şi pluripartidismul. De la Moscova se transmit ştiri îngrijorătoare. Ieri dimineaţă (luni), corespondenta noastră la Moscova, Andra Gram, ne relata despre starea de tensiune pe străzile moscovite. Au apărut primele coloane de tancuri. Voice of America, într-un interviu prin telefon cu un militant al unui partid de opoziţie, difuza opinia acestuia că în câteva ore străzile Moscovei se vor umple de lume, că e de aşteptat ca populaţia sovietică, după ce a tras în piept câteva guri de aer liber, să încerce să-şi păstreze puţinele libertăţi câştigate. Acelaşi opozant sovietic îi declara Vocii Americii în limba engleză că, în acest moment, şansele de reală independenţă a republicilor baltice şi ale Moldovei se îngustează până la dispariţie, iar Boris Elţîn este de asemenea ameninţat. După toate probabilităţile, el va fi arestat sau destituit.

Gorbaciov îşi vede spulberate planurile sale din cauza jumătăţilor de măsură cu care a început un proces complicat. Într-o lume săracă, detronarea puterii comuniste este mult mai grea decât îşi puteau închipui chiar şi cei mai pesimişti comentatori politici. În plus, Gorbaciov vede acum câtă dreptate avea ministrul său de Externe, care îl avertiza că nu există democratizare cu instrumente totalitare, cu principii comuniste şi cu o continuare a deciziei centralizate. Mai mult, Gorbaciov plăteşte acum poliţa unei indecizii, aceea de a nu fi reuşit să reteze aripile militarilor, activiştilor şi mediocrilor politici. Schimbarea de gardă s-a făcut prea lent şi cu oarecari concesii, ceea ce se dovedeşte a fi fost o altă greşeală strategică. Pe măsură ce scriu, ştirile curg palpitant şi ameninţător. CNN difuzează imagini cu care blindate pe străzile Moscovei, Elţîn a convocat o conferinţă de presă şi se pregăteşte de grevă politică (dacă mai are timp să o facă), iar la sediul NATO febrilitatea a crescut, toată lumea s-a regrupat şi urmăreşte cu ochii în patru evoluţia stării de lucruri. Despre Gorbaciov nu se ştie dacă este arestat sau are doar interdicţie supravegheată la sediul său de vacanţă.

Câteva întrebări se pun totuşi cu obligativitate. Cât de mare este forţa grupului care a izbutit acest recul ? Este toată armata, adică vârfurile ei, împotriva perestroikăi ? Care este suportul lui Gorbaciov în rândurile activiştilor ? Sunt atât de puţini sau a avut loc o trădare în secret ? Sunt şi cei mai apropiaţi colaboratori ai preşedintelui sub strictă supraveghere sau au schimbat direcţia şi s-au raliat noii echipe ? Şi nu în ultimul rând ca importanţă, ce reacţie vor avea popoarele sovietice ? Sărăcia şi criza economică a trecerii spre democraţie şi economia de piaţă le vor fi transformat în mari adepţi ai socialismului de odinioară, când Kremlinul gân-

dea şi hotăra şi pentru ei, în stilul în care muncitorii noştri, lipsiţi de resurse şi de experienţa iniţiativei, vor fi început să spună « era mai bine pe vremea lui Ceauşescu ! ». Nivelul de cultură politică al sovieticului ţinut în izolare aproape un secol este mult mai scăzut decât al românului şi, în mod normal, ar trebui ca rusul să îşi întoarcă sufletul spre tătucul Stalin şi tătucul Brejnev, care luptau pentru viitorul luminos, pentru bunăstare şi fericire, şi îşi asumau deciziile pentru viaţa submediocră a sovieticului. Numai că logica poate fi uneori călcată în picioare de mişcări inexplicabile în mersul istoriei. Şi dacă ruşii, în loc să o ia în stil Verdeţ, ştiind şi de crimele lui Stalin, şi de abuzurile familiei Brejnev, în loc să înceapă cu văicărelile după epoca de aur, cum au început ai noştri, din adâncul lor atât de straniu vor avea o reacţie în stil albanez şi vor fi gata să îşi apere puţina libertate ? În cazul acestei ipoteze, dezgheţul sovietic va intra în faza sa violentă. Se vor ridica republicile, vor începe naţionalismul şi separarea, şi guvernul american va fi într-o situaţie extrem de dificilă în a adopta o decizie. Totul depinde de forţa actualului grup condus de Ghenadi Ianaev, după toate probabilităţile sprijinit din umbră de artizanul acestei mişcări de şah politic, Vladimir Kriucichov, şeful KGB-ului, un fel de Virgil Măgureanu al Moscovei. Va rezista el în faţa mujicului şi moscovitului imprevizibil, în faţa dorinţei firești de libertate a popoarelor sovietice ? Dumnezeu ştie !

Sigur că de modul în care vor evolua lucrurile la Moscova depinde şi situaţia României. Luni la amiază încă nu aveam un punct de vedere al preşedinţiei şi al guvernului român. Dar, dacă la Moscova dezgheţul continuă în mod violent, sigur că România intră într-o doză de incertitudine. Dacă la Moscova se instaurează cu succes pumnul de fier, păstrarea României în cadrul democratic s-ar putea să devină un interes major şi, implicit, sprijinul politic şi economic să crească. În acelaşi timp, ameninţarea la adresa stabilităţii de aici ar creşte şi ea. Pe plan intern, echipa Verdeţ şi foştii rinoceri din CC îşi văd şansele sporite, fiind de aşteptat o creştere a agresivităţii acestora. S-ar putea ca ea să nu mai fie necesară, domnul Iliescu făcând pasul spre Moscova înaintea lor. Lucrurile intră de acum într-o doză de incertitudine. De la politică la economie, de la investiţii la starea psihică a populaţiei.

Este luni, ora 12, istoria se scrie în viteză. Singura credinţă rămâne totuşi aceea că tancul nu face parte din natură şi că, în mod firesc, omul se îndreaptă spre libertate. Dacă nu, atunci lumea este guvernată de diavol.

Nr. 33 / *Epistole politice*

Chinuiți și învingători

Tuturor deținuților politici

Captivată de mascarada politică, România vă redescoperă cu durere, uimire și neputință exact în zilele în care sărăcia varsă lacrimi de crocodil la rădăcinile încă verzi ale socialismului. Este atât de stupefiată de suferința îndurată de voi, încât nu are puterea nici măcar să-și ceară iertare. Într-o bună zi, trebuie să o facă și, dacă nu este în stare să vă sărute mâna, atunci măcar să privească în pământ cu rușine. Pentru că, oricât au dirijat rușii, până la urmă tot românii au fost aceia care v-au dezbrăcat în pielea goală și v-au întins pe podea, ca să tragă de coadă un motan gras încercând să se agațe de spinarea voastră sângerândă, pentru că tot români erau aceia care v-au închis în cisterne și v-au purtat pe arături, amenințându-vă că vă debarcă într-o altă țară, pentru că tot un fel de frați nemernici au fost cei care în pușcării v-au pus să-l înjurați de mamă pe Dumnezeu numai și numai ca să vă dea în plus un blid cu zeamă de mămăligă, spre a raporta că au mai obținut un ateu, pentru că tot român a fost comandantul de la sinistrul Canal, acolo unde de foame a trebuit să mâncați cățeaua « ilustrului » personaj al morții, pentru că tot român era și este Alexandru Drăghici, care v-a vizitat la Aiud și, când v-ați plâns că vă omoară de vii, deși când ei, comuniștii, fuseseră în ilegalitate, primiseră în pușcării și ziare, și cărți, și haine, și Ajutorul roșu, iar el rânjind v-a spus că ați făcut-o pentru că ați fost proști. Și mai trebuie să vă ceară iertare pentru că, tâmpi și slugoi, amăgiți că vor sări peste noapte în barca fericirii eterne, au fost în stare să vă descheie la pantaloni și să vă bată cu nuiaua peste ce trebuia să încununeze prin dragoste trecerea voastră prin lume, cu ideea cretină că omul bătut peste mădular își poate zăgăzui libertatea gândirii. Voi alcătuiți micul continent de curaj care n-a putut fi cucerit de armata proștilor, de slugoii care își puneau mamele în genunchi pe boabe de porumb pentru că amărâtele de țărănci bătrâne nu renunțau să meargă la biserică, stricând astfel dosarele lepădăturilor dornice de putere. Voi alcătuiți micul dar prețiosul tezaur de experiență și exemplu pe care compatrioții noștri îl pot folosi atunci când își educă fiii și le spun că, într-o bună zi, dreptatea și adevărul și libertatea vor triumfa. Fără voi, ar fi trebuit să tăcem cu toții și să îndurăm rușinea de a nu fi luptat până la ultima pâlpâire. V-au schingiuit și umilit, v-au îngropat de vii și ați rămas din ce în ce mai puțini, asistând de după gratii la așezarea valului de lături, minciună, sărăcire și oprimare peste o țară care a fost adeseori împinsă în această situație chiar « de cei mai buni fii ai ei ». Când ați ieșit din pușcării, subnutriți, aproape orbi, niște arătări mai înspăimântătoare decât turnurile de oase, v-ați purtat pasul cu îngăduință și înțelegere, ați lucrat prin grajduri, ați încărcat gunoaie, ați săpat șanțuri, ați îndurat toate

muncile chinuitoare şi marginalizarea, şi tot nu ne-aţi urât pentru că v-am lăsat acolo, pentru că am aplaudat ca să nu vi se audă urletele şi gemetele. Nu numai că n-am venit să dărâmăm zidurile închisorilor şi să aprindem lumina în întunericul în care orbecăiaţi, dar am mai ridicat şi mâna şi am vorbit cu elan, spunând despre voi că sunteţi ticăloşi, duşmani ai poporului care muşcă mai otrăvitor decât vipera, şi apoi am privit în jur şi tuturor celor care nu erau de acord cu asta le dădeam brânci spre subsolurile societăţii. Poate că mascarada pe care o trăim acum este chiar preţul cu care suntem obligaţi să plătim tăcerea, consimţirea sau laşitatea de a nu fi recunoscut înălţimea morală a curajului vostru. Dar mă tem că nu este şi singurul preţ, pentru că atunci am scăpa uşor. Eu cred că multă vreme vom îndura şi plăti păcatul de a nu ne fi ridicat alături de voi, de a fi tolerat degradarea vieţii noastre până când a ajuns acolo de unde ne chinuim s-o urnim astăzi, de a ne fi adus modestul obol la înscăunarea ticăloşiei, a minciunii, a fanfaronadei şi laşităţii.

Iată de ce acum vă privesc cu uimire şi nu înţeleg de ce nu ne urâţi, de ce nu doriţi nici măcar răzbunare. Sunteţi atât de frumoşi în toată această bunătate şi înţelegere a greşelilor noastre, a cruzimii cu care tâmpii cu carnet roşu în buzunarul de la piept v-au împins spre limitele condiţiei umane. Singuri, răvăşiţi de boli şi, mai ales, de amărăciunea de a nu fi putut să vă împliniţi un destin, de a deveni ce aveaţi dreptul să încercaţi, sunteţi atât de generoşi şi de bogaţi în toată sărăcia voastră, pe care emanaţii n-o îndulcesc cu nimic, încât mi se sfâşie sufletul că nu se poate să aveţi parte de o altă viaţă în care, după cea chinuită pe nedrept, să mai puteţi trăi una, dar liberi, cu un iubit sau cu o iubită, cu copii mulţi şi o casă liniştită, în care să nu calce ciubotele minerilor şi să nu vâjâie botele proştilor întărâtaţi pentru că nu gândiţi ca ei.

Cum mă gândesc adeseori că mulţi compatrioţi n-au învăţat nimic din toată tragedia voastră, nu-mi rămâne decât să mă gândesc la cei tineri. Sunt prea curaţi ca să nu înveţe din ce-aţi suferit mai mult decât dintr-o carte de istorie. Povestiţi-le mereu ce infern unic am pus la cale chiar noi, români şi neromâni, spre a înţelege mai repede ce s-ar putea ascunde în mintea unor oameni care vorbesc de naţiune, patrie, popor şi libertate, şi se bat cu pumnul în piept. Şi, pentru că n-am făcut nimic pentru voi, pentru că atunci când vă forţau să muriţi, deşi eram copil şi nu ştiam nimic, iar mai târziu, când am ştiut, n-am avut curajul să urlu şi să sparg măcar ferestrele puşcăriilor, pentru asta vă cer iertare şi o să mă rog lui Dumnezeu să aveţi parte de încă o viaţă şi, dacă asta nu se poate, atunci măcar de multă linişte, de sănătate şi de soare.

Pentru totdeauna al dumneavoastră,
Cornel Nistorescu

P. S. : Dacă întâmplător o vedeţi pe « tovarăşa croitoreasă Drăghici », spuneţi-i că are acasă o oglindă îngăduitoare sau se priveşte într-o cutie de conservă, pentru că, dacă s-ar privi într-o alta, nu numai că obrazul şi căpăţâna ei de croitoreasă « cu munci de răspundere » nu s-ar şterge cu toate cârpele de la APACA, dar ar începe să şi strige : dă cu capu', dă cu capu' !

Nr. 34 / *Epistole politice*

Munceşte şi cere socoteală

Către omul sărac şi foarte sărac

Te cunosc la fel de bine cum îmi cunosc amărâtul de buletin de identitate, cu toate adresele pe care le-am schimbat de-a lungul anilor în speranţa că, într-o bună zi, voi descoperi între graniţele României un loc liniştit şi sigur. Ştiu ce înseamnă să ai numai trei lei pentru o săptămână, să împrumuţi o jumătate de pâine, să mănânci apă cu zahăr şi cu oţet sau pâine cu prune, ştiu ce înseamnă să dormi pe un grătar de scânduri, pe o masă, ştiu ce înseamnă să dai cămăşile la tura a doua de folosinţă, ştiu cât de dureros este dispreţul celor care au bani şi ce umbre lasă dorinţele neîmplinite în sufletele copiilor tăi când privesc o vitrină din care nu pot avea nimic. Pe toate acestea le-am trăit singur şi în fiecare zi mi-a sunat ca un ciocan în urechi o frază pe care am urât-o până când a început să-mi facă plăcere : « tu trebuie să munceşti, tu trebuie să munceşti, dacă îţi doreşti ceva ». Ani la rând, într-o fabrică sau într-un nenorocit de CAP, am locuit în această propoziţie mai strâmtă decât celula unei puşcării şi, oricât am încercat şi i-am privit cu jind pe cei care primeau totul de-a gata, n-am izbutit să evadez din ea şi probabil că nu voi reuşi nicodată. Te ştiu cum te descurcai şi pe vremea odiosului, cum îţi împleteai şi munca, şi ciupeala într-un stil al minimei rezistenţe. Ştiu şi cât de ascultător erai, ca un actor naiv care juca rolul fals al slugărniciei, şi ziceai, da, da, ce bine, ce frumos, şi pe urmă, după ce dădeai colţul, scuipai în ţărână şi ziceai, băga-te-aş în mă-ta ! După cum ştiu foarte bine că uneori, ca să poţi supravieţui, duceai slugărnicia până departe şi îndurai corvezi, şi că de-a lungul anilor ţi s-a dezvoltat o vocaţie de a te pune bine cu cel mai puternic, de a-l măguli şi de a-i cânta în strună. El te bătea pe umăr, îţi ordona ce să faci, ce să nu faci şi te mâna cu biciul legilor şi al slugoilor calificaţi, ca pe un animal inteligent dar supus, nepericulos. Ai fost împins până acolo unde tresăreai de bucurie când aveai apă caldă, salam sau pâine proaspătă, fără să ai habar cum trăieşte restul lumii civilizate, şi te-ai obişnuit cu această Biafră socialistă europeană, fiind gata să te declari fericit dacă mai primeşti şi benzină, şi filme de aventuri. Tu te făceai că munceşti şi ei se făceau că te plătesc, şi cu ce reuşeai să mai ciupeşti socoteai că te

descurci. Şi aşa ai ajuns într-un apartament amărât la periferie sau în propria ta casă din sat, dar fără pământ, fără animale, cu acoperişul şubred şi cu zidurile coşcovite. Şi ai început să icneşti, « mârâind » că nu mai poţi. Şi, dintr-o dată, a venit lovitura de trăsnet. Marele gânditor s-a dovedit a fi un dobitoc şi un nemernic, şi tot sistemul, cu rotiţele lui monstruoase, s-a prăbuşit. Ai început să urli că eşti liber şi, în numele libertăţii, ai fost fraierit ca un căţel căruia i se arată duşmanul şi tu ai sărit cu ură pe cei care îţi voiau binele şi i-ai bătut cu sălbăticie, crezând că bâta pe care ştii s-o învârţi este principalul instrument al libertăţii.

Om sărac, mi-ai fost totdeauna prieten şi te-am apărat cât am putut şi o voi face cu orice risc, dar n-o să-ţi uit niciodată violenţa cu care te-ai aruncat asupra semenilor tăi. Te iert pentru că nu ştiai ce faci şi nemernicii şi-au bătut joc de tine şi te-au păcălit. Dar de-acum înainte trebuie să începi să gândeşti singur. Să înveţi că, fiind liber, nu trebuie să te mai pleci în faţa nimănui, să nu mai linguşeşti şi nici să slugăreşti. Va trebui să cumpăneşti totul, să spui doar adevărul şi să nu taci. Să nu mai furi zâmbind şi să ceri socoteală celui care te minte. Să nu mai baţi la uşa din dos şi să nu îţi mai întrebi prietenii dacă nu cunosc pe undeva pe nu ştiu cine suspus. Să nu-ţi mai pârăşti aproapele şi să nu-i mai pizmuieşti capra. Să nu uiţi că, prin voinţa ta, avem o majoritate parlamentară, că tot în numele ei ni se fac legi. Să nu uiţi niciodată că ai fost păcălit de comunişti, că te-a păcălit şi FSN-ul, că te-a păcălit şi Securitatea, că pe spinarea ta s-au făcut toate cărţile, şi lor le-a mers mai bine, şi tu ai rămas la manivelă şi cu cârca. Fii atent la şnapanii care îţi vorbesc de patrie, de popor, de naţiune. Ăştia te-au păcălit cel mai des. Ei ţi-au spus că tu eşti viteaz, înţelept şi bogat, că nu e nimeni în lume mai breaz decât tine şi decât noi, şi nu mai aveam ce discuta nici cu francezii, nici cu englezii, nici cu americanii, eram mai breji decât toţi, dar nu reuşeam să-i depăşim pe albanezi. Ai fost prostit şi ţinut în beznă, şi acum, când ai să ieşi, vin alţii şi, în numele românismului, al naţiei noastre unice pe toate planetele, te vor împinge pe tine să le cânţi în strună, ei oferindu-ţi în schimb iertarea păcatelor şi a greşelilor, iar tu, cu ghetele scâlciate, cu pantalonii rupţi în fund, cu casa goală, cu frigiderul gol (sau fără el), auzind melodia politică « noi suntem cei mai grozavi din lume, suntem chiar trimişii lui Dumnezeu pentru a-i învăţa pe alţii », să ajungi iar la greşelile pe care le-ai făcut, la legionari, la naţionalişti, la lucruri pe care lumea le priveşte ca pe nişte vechituri bune doar de dispreţuit. Încearcă să judeci drept şi, când ţi se pare că ai dreptate, mai pune-ţi o dată întrebarea dacă nu se poate şi altfel.

Şi acum, prietene, chestiunea sărăciei. Sigur nu este o ruşine. Dar asta nu este suficient ca să o suporţi. E o nedreptate cu care te-ai născut sau cu care ai fost « blagoslovit » de cei care te-au păcălit. Nu poţi să scapi de ea decât muncind. Uneori nici atunci. Îţi mai trebuie şi curaj, şi încrâncenare, şi credinţă. Şi, mai ales, puterea de a nu cădea în păcatele cu care ai trăit până acum. Şi o să fie bine, pentru că şi fratele tău de dincolo de

Prut va fi alături de tine, iar cel de dincolo de el va începe să-şi cureţe ograda şi să muncească şi nu va mai avea timp să dicteze în politica lumii.

Dumnezeu să te binecuvânteze, pentru că tu eşti şi nădejdea, şi puterea noastră. Şi să te ajute să găseşti calea cea dreaptă.

Cornel Nistorescu

Nr. 35 / *Epistole politice*

Căprarii cu vipuşcă

Domnilor generali kaki şi albaştri,

De treizeci de ani vă tot privesc şi încerc să înţeleg principiile după care se ordonează gândurile care vă circulă pe sub caschete. Asta pentru că, înainte de a întâlni unul în carne şi oase, citisem deja prin paginile cărţilor de istorie şi ale romanelor de război despre o sumedenie de generali. Toţi frumoşi, toţi curajoşi şi viteji, cu onoarea la rangul de valoare supremă. Şi, când l-am văzut de aproape pe primul general de armată, am început să plâng, ca în faţa unei minuni. M-am ales cu două palme de la un unchi care mi-a zis, ce te smiorcăi, bă, nu vezi că generalul se duce şi el la veceul gării ? Asta mi-a mai ostoit admiraţia, ceea ce nu mi-a împiedicat curiozitatea. Şi, cu fiecare zi, am descoperit că între personajele din romane şi generalii care tropăie prin viaţa noastră este o distanţă din ce în ce mai mare, pe care acum pot să o declar prăpastie. Pentru că, domnilor generali, am aflat cum aţi avansat imediat după război şi cum, din pârliţi de căprari, pe puncte şi mai ales pe baza adeziunii fierbinţi faţă de tânăra democraţie a proletariatului, aţi sărit în tagma coloneilor, de unde, după o scurtă opinteală ideologică, aţi scuturat stelele de bronz şi v-aţi ales cu cele aurite. Ştiu că aţi contribuit şi la capturarea « contrarevoluţionarilor » din munţi, pe care i-aţi înfundat în numele poporului pentru că aveau puterea să se opună steluţei de la Răsărit, am aflat cât de bravi aţi fost şi-n timpul proslăvirii armatei eliberatoare, cât de sârguincioşi aţi fost la învăţatul limbii ruse, când unii dintre dumneavoastră au descoperit că o limbă, pe lângă faptul că poate fi vorbită, mai poate fi şi caligrafiată cu nişte gândăcei al naibii de complicaţi. Eraţi un fel de Moş Teacă înarmaţi ideologic, care executau toate ordinele filtrîndu-le doar prin cizme, în timp ce gândurile, în loc să se înlănţuiască după principii logice, băteau şi ele pasul de defilare pe scoarţa cerebrală.

Domnilor generali, după treizeci de ani de curiozitate şi observaţie, am ajuns la concluzia că nu sunteţi decât nişte animale politice periculoase şi însetate de putere. Că aţi fost gata să daţi onorul oricui şi oricum, că aţi brevetat chiar şi generalul fără coloană, care se apleacă până la pro-

priile sale cizme, că l-aţi înfundat fără milă pe cel pe care vi se cerea să-l îngropaţi de viu, că aţi exclus gândirea dintre drepturile subordonaţilor tocmai pentru că era ceva extrem de stânjenitor şi aţi ridicat absurdul executat fără comentariu la rangul de regulament. Şi, în acelaşi timp, aţi început să deveniţi făţarnici, exersându-vă în special în duplicitate. Executaţi toate prostiile ambalate sub formă de misiuni patriotice, apoi cârteaţi, dar, pentru slugărnicie în aplicare, vă luaţi partea vulpii din micile găinării. Mergeţi acum şi spuneţi-le românilor că tot ce aveţi aţi obţinut pentru că eraţi simpli cetăţeni ai României, juraţi-le preoţilor prin biserici că nu v-aţi slujit de soldaţi în treburile gospodăreşti, că n-aţi trimis doamnei generălese sacoşe cu peşcheşuri şi chiar mită, că n-aţi mințit niciodată, că n-aţi raportat fals şi că aveţi sufletul curat.

Zilele trecute v-am citit protestele la chemarea unui partid politic care îi semnala opiniei publice câteva anomalii din lumea uniformelor. Şi ce-aţi zis, cum să facem noi propagandă şovină sau comunistă, noi, capete luminate, care n-am fost niciodată comunişti, care ne-am hrănit doar din idealuri patriotice, ia să le ardem noi un comunicat, prin asta izbutind marea performanţă de a arăta că, atunci când gândiţi, de fapt nu faceţi decât să mimaţi. Şi aţi pus iar placa « întregii noastre oştiri », a « înaltului patriotism », a « datoriei sacre », cu care ne-aţi asfixiat şi înainte. Şi, tot ca Moş Teacă, aţi încercat să vă apăraţi cu argumentul că aţi primit la conducerea oştirii 91 de oaspeţi din străinătate care nu v-au reproşat nimic. Dacă puneaţi vreo 300, poate că le convingeaţi măcar pe precupeţe şi frizeriţe. Cât priveşte afirmaţia că nu aveţi nimic de ascuns, asta să o faceţi într-un comunicat către surdomutul din Titu. Adică domniile voastre vreţi să susţineţi că vă zdrobiţi zilnic să aflaţi care dintre voi aţi coordonat operaţiunile de reprimare din decembrie 1989. Am aflat că, după ce aţi băgat în oameni gloanţe ca în manechine, vreţi să-i convingeţi pe români că s-au împuşcat singuri, ca proştii, că au fost bătuţi şi ciuruiţi de ţăranii înarmaţi cu sape automate şi cu lopeţi cu fumigene, în vreme ce domniile voastre, fecioare nevinovate şi curajoase, conduceaţi mulţimea în revolta sa împotriva lui Ceauşescu. Mai mult, domnilor generali, vă acuz că aţi avut neruşinarea de a îmbrăţişa o idee absolut cretină, ca să vă salvaţi pielea şi onoarea (pe ultima tot n-o mai aveaţi), că aţi deschis focul pentru că la Timişoara elemente huliganice în stare de ebrietate se manifestau anarhic împotriva ordinii constituţionale şi a iubitului cârmaci. Sigur că aţi sărit ca arşi, declarând că nu aveţi nimic de ascuns, în rest făcând totul ca să nu transpire nimic, să nu iasă nimic la iveală, ca nu cumva să aflăm public ceea ce ştie toată lumea : că, timp de 45 de ani, după ce i-aţi înfundat în pârnaie pe adevăraţii generali, aţi fost braţul drept cu care s-a îmbrăcat dictatura, stângul de lemn fiind reprezentat de armata activiştilor slugoi, proşti şi încrezuţi. Sigur că nu aveţi nimic de ascuns vizavi de toate nenorocirile la care aţi fost părtaşi pentru simplul motiv că le ştie aproape toată lumea. Ce vă incomodează şi încercaţi să opriţi cu acest « nu avem

nimic de ascuns » este cercetarea oficială şi judecarea simbolică a ceea ce aţi slujit, pus la cale sau executat din monstruozitatea pe care am trăit-o.

Două lucruri aş vrea să vă mai scriu. Primul se referă la cuvintele mari de genul « oştirea străbună », « înalt patriotism », « faptele de glorie ». Nu încercaţi să vă faceţi un capital din faptele eroice ale înaintaşilor pentru că, oricât v-aţi căzni, tot n-aveţi nici o legătură cu mantaua ciuruită a generalului Dragalina. N-aţi câştigat nici un război, nu voi aţi eliberat teritorii româneşti, nu voi aţi eliberat propriul vostru popor. Dimpotrivă, i-aţi pus cizma pe spinare şi acum vreţi să fiţi urmaşii statuilor din istoria poporului român. Lăsaţi-o mai moale, că voi nici măcar n-aţi strâns recolta, au strâns-o soldaţii şi tot ei v-au cărat acasă câte o paporniţă cu cartofi sau gogonele.

A doua chestiune pe care aş vrea să v-o reamintesc ţine de putere. Ştiu că vi se pare o jucărie tentantă, că, după circul de la Moscova, începuseră să vă freamăte nările şi să vă sclipească ochii. V-aţi frecat palmele şi mulţi v-aţi zis în gând, ce-o să le mai dăm ăstora cu cărţile peste ochi şi ce-o să-i mai învăţăm noi democraţie ! Pe odihnitele circumvoluţiuni protejate de caschete au început iar să se înfiripe planuri vioaie de produs şi vândut armament către tot felul de căcănari africani pe care i-aţi ajutat să rămână la putere cu automatele produse de voi. (Poate că n-ar strica să începem o mică operaţiune de scociorâre a hârtiilor pentru a afla şi noi câteva amănunte în plus despre comerţul cu arme de care în mod sigur nu sunteţi străini.) Cât priveşte puterea, sau azi democraţia, aş vrea să vă avertizez că ea nu are nevoie de ochelari de cal şi că ar fi mai bine să recunoaşteţi că, de câte ori aţi intrat cu cizmele în ea, s-a produs o veritabilă tragedie. În locul domniilor voastre, mi-aş vedea de instruirea soldaţilor şi subordonaţilor, iar în timpul liber aş mai pune mâna pe carte. Pentru că, altfel, ori de câte ori aţi încerca să vă implicaţi în viaţa politică şi democratică a societăţii, mai întâi ar trebui ca obrazul să vi se facă de culoarea vipuştii şi mai apoi să vă cereţi scuze că, preţ de câteva decenii, nu v-aţi purtat decât ca nişte căprari.

Sergent (r) *Cornel Nistorescu*

P. S. : Dacă vreţi să-mi ardeţi o concentrare, vă avertizez că, fiind timp de pace, nu mă voi supune la nici un ordin şi voi continua să povestesc despre toate potlogăriile de care nu sunteţi străini.

Nr. 36 / *Culisele politicii*

Fișe de la o vizită prezidențială

Politică, turism și evanghelizare

Premise

Relațiile formale cu Israelul, rămase din perioada echilibristicii politice a lui Nicolae Ceaușescu, preocupat de balansul între evrei și arabi, nu mai corespundeau nevoilor politice și economice ale României. Israelul, o țară cu un potențial financiar ridicat, era absent în economia de piață a României. Comunitatea evreilor de origine română – cea mai mare și cu forța economico-financiară cea mai importantă – nu era conectată la schimbările din țara natală și nu era implicată în susținerea politicii românești. Lipsa de credibilitate la Washington și pierderea influenței sovietice în zonă impuneau un nou curs al raporturilor.

Scopuri

Realizarea unei comunicări fluente cu Ierusalimul, conturarea unei imagini politice credibile, convingerea finanței evreiești și asigurarea de garanții referitoare la investițiile în România, contracararea acuzațiilor de antisemitism provocate de *Europa* și *România Mare*, obținerea sprijinului evreilor de origine română și stabilirea unor cooperări.

Pregătirea

Concepută cu multe luni în urmă, vizita în Israel a fost pusă la cale de o echipă redusă de diplomați, aflați în modesta clădire de la Tel Aviv, și de un ambasador, Radu Homescu, prezentat la post doar cu câteva săptămâni înaintea evenimentului. Suprapunerea vizitei președintelui Ion Iliescu cu sfârșitul de an ebraic, cu dezbaterile guvernului pentru noul buget a diminuat interesul, atenția și preocupările executivului israelian. Având în vedere că în lumea politică israeliană planau o serie de îndoieli legate de noul președinte al României, eforturile diplomatice de conturare a unei noi imagini politice și publice nu au dat o încărcătură deosebită momentului politic, Ion Iliescu fiind considerat în momentul începerii vizitei un conducător de mâna a doua din Europa de Est venit în vizită la Ierusalim, de prima mână fiind socotiți Havel și Walesa, cei doi sosind înaintea președintelui României în vizite protocolare similare. Dar mult mai discutate, mai eficiente și, implicit, plecați acasă cu rezultate politice superioare.

Delegația

Delegația a cuprins prea mulți consilieri și funcționari prezidențiali, unii absolut inutili, prea mulți oameni de cultură și prea puțini tehnicieni

ai guvernului (Eugen Dijmărescu, Petru Mărculescu, ministrul interimar al Agriculturii, şi Ioan Grigoruţ, secretar de stat la Turism). La plecare a mai intervenit şi o discriminare între ziarişti. Unii (printre care şi subsemnatul) au plecat cu o cursă de linie, au plătit autobuzul Ierusalim-Tel Aviv şi au fost cazaţi contra cost la un hotel-cămin pentru tineret YMCA, spre deosebire de ceilalţi ziarişti de la televiziune şi radio, *Azi*, *Curierul Naţional*, *Dimineaţa*, Rompres, sosiţi cu avionul prezidenţial în ziua începerii vizitei şi cazaţi în acelaşi hotel cu preşedintele.

Program

Pentru patru zile, programul a fost conceput în stilul vechi al vizitei de lucru maraton. Patru recepţii, două întâlniri cu colectivităţi, patru vizite la locuri sfinte, întâlniri la două biserici, două întâlniri protocolare cu preşedintele Chaim Herzog, o întâlnire cu primul-ministru Yitzhak Shamir, una cu ministrul de Externe David Levy, o întâlnire cu Moşe Nisim, ministrul Comerţului şi Industriei, o vizită la Knesset absolut formală (Knesset-ul fiind în vacanţă), unde s-a vizitat sala goală şi au fost admirate tapiseriile lui Marc Chagall. Acestora li s-a adăugat vizitarea unui institut de cercetări, a trei fabrici, una la Nazaret, de ciocolată, a doua, modernă şi complexă, la Tefen (ambele vizite formale şi protocolare), a treia, Întreprinderea de avioane din Tel Aviv, în mare fugă şi, implicit, superficială, în ciuda contactelor existente cu România. Mult prea încărcat acest program divers, cu prea puţine întâlniri la nivel înalt. A fost conceput în ideea de a acoperi toate domeniile societăţii, de la religie la politică, de la finanţe la agricultură.

Protocol

Punctul slab al vizitei. La ceremonia de primire desfăşurată la Rose Garden, trecând prin faţa gărzii cu drapele, Ion Iliescu a trecut neatent pe lângă steagul Israelului, fiind atenţionat de preşedintele Herzog să se întoarcă spre a face cuvenita plecăciune în faţa drapelului naţional. La sfârşitul trecerii în revistă a gărzii de onoare, Ion Iliescu s-a încurcat şi s-a întors greşit, lovindu-se de preşedintele Herzog. La prezentarea delegaţiei române, Ion Iliescu l-a condus pe Chaim Herzog şi l-a ţinut de încheietura braţului stâng în timp ce acesta dădea mâna cu membrii delegaţiei, Ion Iliescu repetând astfel un gest neprotocolar pe care l-a comis şi faţă de preşedintele Franţei în timpul vizitei la Bucureşti. De asemenea, la sosirea la locul de ceremonie, garda personală din maşina preşedintelui a avut o mică altercaţie cu ofiţerul israelian desemnat cu deschiderea uşii la maşină. Observaţii legate de protocol se pot face la nesfârşit, începând cu ţinuta neîngrijită a maşinilor de protocol şi încheind cu gulerul de la cămaşă scos peste sacou în maniera sindicalistă a anilor '60.

Atmosfera

Deşi nu cunosc îndeaproape morga vizitelor lui Ceauşescu, pot să afirm că vizita în Israel s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială în cadrul echipei de tehnicieni şi politicieni. Chiar prea relaxată. Marţi seara, după ora 23, mulţi consilieri şi membri ai delegaţiei flecăreau în holul hotelului King David, lăsând o imagine mai puţin protocolară. Mai mult, deşi a doua zi urma un program extrem de lung şi obositor, o parte din membrii delegaţiei, în loc să pregătească programul, a organizat o mică petrecere într-un salon al hotelului pe strunele cobzei lui Tudor Gheorghe. Plăcerea a depăşit ora 2, în timp ce guvernul israelian, cu o zi înainte, petrecuse tot o noapte aproape albă dar dezbătând bugetul.

Emigraţia

Cea mai numeroasă din toată lumea, dar şi cea mai ataşată de România. Ea i-a organizat preşedintelui o primire pentru care şi Ceauşescu ar fi fost invidios. Plină de patetism, chiar mai patetică pe alocuri decât fesenistele în campania electorală. Serioasă şi muncitoare. Nedivizată şi mai puţin preocupată de bârfă, invidie, suspiciune. Dimpotrivă, respectată în societate, cu greutate în viaţa politică, economică şi financiară. Sentimentală faţă de România, cu mare dragoste de locurile natale în ciuda ororilor din 1940, în ciuda accentelor antisemite din 1991 în *România Mare* şi *Europa*. Hotărâtă să nu le accepte şi să determine stabilirea adevărului în legătură cu drama din 1940. Mai puţin informată la zi despre toate detaliile vieţii politice şi ale poziţiei preşedintelui Ion Iliescu din punctul de vedere al opoziţiei. Gata să ajute România şi să investească. Asociaţia evreilor proveniţi din România şi-a propus ca fiecare membru al ei să-şi revadă ţara natală cel puţin o dată la trei ani. Asta ar însemna peste 100 000 de turişti anual. I-a oferit preşedintelui un stilou de aur cu care să semneze numai acte binefăcătoare pentru români. Majoritatea vorbea limba română fără stâlceli, deşi plecase din România de 30-40-50 de ani, spre deosebire de mulţi din cei plecaţi de 4-5 ani în Germania şi Franţa, care pocesc limba română din snobism. Emigraţia este marele câştig al acestei vizite.

Locurile sfinte

Fascinante prin pitoresc, incluse doar cu valoare turistică atâta vreme cât preşedintele Ion Iliescu a recunoscut că nu s-a rugat, că le-a vizitat doar pentru a le vedea şi pentru a le cinsti. La conferinţa de presă desfăşurată în avion pe drumul spre casă, l-am întrebat cu ce gând a aprins o lumânare pe Golgota. Cu speranţa că va răspunde că a făcut-o cu gândul la suferinţele românilor sau ale tuturor oamenilor nenorociţi, a răspuns că domnia sa a aprins o lumânare prin toate bisericile în care a intrat, dar pur şi simplu nu s-a gândit la nimic. Rămânând în continuare ateu, preşedintele n-a cheltuit timp decât pentru valoarea turistică şi, eventual, spirituală, a locurilor sfinte.

Biserica

În programul vizitei au fost incluse şi două contacte bisericeşti. Unul la patriarhul bisericii greco-ortodoxe şi unul la biserica românească din Ierusalim. Patetism exagerat şi o slujbă ca pe vremuri cu « Să ne rugăm pentru preşedintele României » şi « Mulţi ani trăiască ».

Limbajul

Secondat de zâmbetul arhicunoscut, limbajul pe un ton cald a avut un succes enorm asupra emigraţiei şi i-a contrariat pe unii ziarişti străini. Referitor la partea conceptuală, preşedintele României s-a lansat de două ori în divagaţii politico-ideologice, apărând în vechiul său limbaj ideea de socialism şi explicând perioada dictaturii doar prin antisocialism. Dacă la întâlnirea sentimentală cu emigraţia, disertaţia a fost doar o buclă mai puţin jenantă, la kibbutzul din Tzorah a fost neaşteptată şi a provocat chiar un mic incident. Cu mai multe prilejuri, preşedintele, în ciuda faptului că avea la dispoziţie o translatoare împrumutată de la ministerul de Externe, a vorbit în limba engleză. Fără să declare că îl concurează pe Petre Roman, preşedintele nu are nici o reţinere când foloseşte o limbă engleză care, pe lângă că nu îi permite să exprime nuanţe, sună în stilul limbii engleze folosite de militanţi africani sau de ruşi plecaţi în excursie în Turcia. În plus, preşedintele foloseşte constant cuvinte de genul retribiuşăns (salarii) şi constateişăns (constatări), care nu sunt decât românisme băgate cu forţa pe gâtul limbii engleze.

Atitudinea

Decentă, mult prea colocvială când era vorba despre lucruri grave sau tragice. Când a ajuns în faţa unei fotografii a lui Elie Wiesel la Muzeul Holocaustului, n-a găsit ceva mai bun decât să amintească de prezenţa tatălui său într-un lagăr. Când s-a vorbit despre civilizaţia ebraică, a etalat cunoştinţe care au impresionat plăcut, dar când, în două rânduri, a fost pomenit Ion Antonescu doar criminal de război, nu a avut curajul (şi din lipsa unui sprijin în lucrările de istorie) de a delimita culpele grave ale mareşalului faţă de evrei de celelalte merite atribuite de români acestui personaj.

Antisemitismul

Subiect extrem de delicat şi încercat mereu de gazde. Şi primulministru, Yitzhak Shamir, şi ministrul de Externe, David Levy, şi emigraţia română, şi presa locală au abordat acest subiect. De fiecare dată preşedintele României a vorbit la modul general, condamnând această atitudine şi promiţând măsuri legale împotriva izbucnirilor antisemite din România. Rămâne de văzut dacă aceste măsuri sunt doar afirmaţii de circumstanţă dintr-o politică de export sau sunt intenţii clare, pe care le vom vedea concretizate în perioada imediat următoare. Se pare că oficialii

israelieni nu au considerat ca suficiente asigurările date de preşedintele României, mai ales că în prilejurile avute nu s-a referit câtuşi de puţin la masacrul din 1940. Ceea ce înseamnă că simpatia câştigată în sânul emigraţiei şi prietenia româno-israeliană nu sunt încă lucruri bătute în cuie, şi ele pot suferi nuanţări, dacă nu chiar modificări, în funcţie de modul în care evoluează situaţia din ţară, în acest moment antisemitismul fiind socotit unul dintre factorii esenţiali în judecarea unei societăţi democratice sau anarhice (sau totalitare).

Jocuri naive

La întâlnirea cu reprezentanţii evreilor originari din România, după urările de bun-venit, după saluturile protocolare şi unele trimiteri ferme la manifestările de antisemitism din România, după unele întrebări legate de investiţii, de garantarea lor sau de restituirea vechilor proprietăţi, în special cele imobiliare, confiscate ilegal după 1945, spre sfârşitul întâlnirii, a cerut cuvântul un tânăr inginer, venit de trei ani în Israel şi angajat la SAITEM, una din marile şi celebrele companii din Israel. A mulţumit Israelului pentru cum a fost primit, i-a mulţumit preşedintelui Ion Iliescu şi apoi, în ciuda faptului că i se sugera să-şi încheie discursul, a continuat, spunând că el nu a simţit niciodată antisemitism în România şi că n-ar trebui să se facă atâta caz de el. *România Mare* şi *Europa* fiind două « gunoaie ordinare », care n-au ce scrie. Era o încercare de acreditare a ideii că, dincolo de inconştienţa celor două fiţuici, nu se mai ascunde nimic şi evreii trebuie să se liniştească şi să nu se mai sperie de antisemitism şi să mai tot facă trimitere la el când este vorba de România. După încheierea întâlnirii s-a văzut că inginerul, care ne-a declarat că se numeşte Nicolae Olaru (dacă nu mintea), nu era decât un prieten al lui Mihai Bujor Sion, fostă beizadea de cartierul Primăverii, devenit consilier prezidenţial cu probleme de emigrare.

Reacţii stupide

La kibbutz-ul Tzorah, la o întrebare a lui Edwin Roth, de la Radio Viena International, adresată directorului de kibbutz şi legată de şansele socialismului, Ion Iliescu a început o pledoarie în favoarea ideilor socialiste, spunând că ce-am trăit noi n-a fost decât antisocialism. Atunci, Edwin Roth i-a pus preşedintelui României o întrebare tăioasă, la care câţiva din membrii delegaţiei române au sărit ca arşi şi au început să strige în limba română, dar cine eşti dumneata, domnule, ce vrei dumneata ? etc. Dincolo de penibilul momentului, trebuie precizat că Edwin Roth este englez şi nu pricepe nici un cuvânt în limba română.

Gafe

Aproape nici una, cu excepţia includerii ziarului *România liberă* alături de *Europa* şi *România Mare*.

Presa

Radio Kol Israel, în limba română – extrem de elogios. *Viața noastră*, cotidian de limbă română – rezervat. *Ma'ariv*, cotidian de mare tiraj – extrem de critic în editorialul său legat de vizita președintelui Ion Iliescu. *Hatzofeh* – plin de așteptări. *The Jerusalem Post* – detașat, obiectiv. Toate s-au referit la accentele de antisemitism în România.

Clauza națiunii celei mai favorizate

Din afirmații ale președintelui Ion Iliescu reiese că oamenii politici evrei au făcut trimiteri la posibilitatea ca lobby-ul evreiesc din America să contribuie la accelerarea demersurilor de obținere a clauzelor pentru România.

Basarabia

A reieșit că guvernul israelian privește cu interes declararea independenței Republicii Moldova, dar de recunoașterea oficială a acesteia ca stat independent încă nu poate fi vorba.

Rezultate

Câștigarea evreilor născuți în România pentru țara lor de origine și chiar pentru președintele Iliescu, acorduri (cam puține), creșterea interesului pentru investiții și cooperări (mai ales prin întâlnirea cu oamenii de finanțe și cei de afaceri), desprinderea de politica falimentară față de țările arabe, o călătorie la locurile sfinte din care președintele s-a întors tot ateu.

Nr. 36 / *Epistole politice*

Nici iertați și nici judecați

Scrisoare unui prieten

Fac gestul acesta într-un moment de adâncă amărăciune, provocată de o înșiruire nefericită de întâmplări mai mici sau mai mari pe care am fost obligat să le trăiesc în ultima vreme. Fiecare a contribuit mai mult sau mai puțin la starea aceasta și nu ți le voi descrie pe toate prin câte am trecut pentru simplul motiv că pe unele le-ai parcurs și tu, alături de ceilalți locuitori ai României. Iar pe cele mici mă feresc să ți le enumăr pentru că n-aș alcătui decât o înșiruire de « chinuri » zilnice la care a trebuit să mă supun în încercarea de a face ceva. Dar capacul l-a pus o scenă stupidă, produsă vineri după-amiază, la demonstrația Asociației Foștilor Deținuți Politici din România. Era spre ora 6, când mă întorceam de la redacție și când Piața Romană era blocată și a trebuit să aștept trecerea

coloanei de manifestanți spre sediul guvernului. Aveam geamul mașinii coborât și priveam coloana de manifestanți, încercând să descopăr în rândurile ei vreun cunoscut sau, pe margine, reporterul și fotograful *Expres*-ului, plecați la acest eveniment. Și, la un moment dat, din mulțime, o femeie spre patruzeci de ani mi-a strigat, ce te uiți, bă, nenorocitule, fire-ai al dracului, o să vă arătăm noi vouă ! Și, repede, de lângă ea, altul mi-a strigat, tu nu știi ce-i aia foame, mă ! Mi-am dat seama că, dacă le-aș fi răspuns, mulțimea s-ar fi întărâtat și m-aș fi ales cu o bătută. Așa că am trecut și i-am privit încremenit, nu cu disprețul cu care mă măsurau cei din preajma femeii din coloana care se scurgea încet, pe ritmul unor lozinci, spre Piața Victoriei. Mi-am dat seama că se înșelau din cauza faptului că mă aflam într-o mașină și pentru că eram îmbrăcat elegant, cu costum și cravată, și că reprezentam pentru ei unul din rândurile puterii, un inamic gata de înfundat fără nici o cercetare prealabilă. N-am mai fost bun de nimic, chiar dacă, peste un timp, din coloană m-au recunoscut câțiva deținuți politici care m-au salutat. Unul dintre ei chiar a venit la geamul mașinii și mi-a strâns mâna. Gestul acelui om bătrân și împins atâția ani dincolo de granițele disperării de teroarea detenției n-a reușit să mă readucă la normal. În primul rând pentru că am descoperit că toate străduaniile mele și ale colegilor mei de a-i ajuta pe oameni să înțeleagă ce se petrece cu ei și, mai ales, de a le oferi informații cu care să judece singuri n-au izbutit să miște din loc nici măcar o fărâmă din inerția și prejudecățile care domină oamenii simpli. Tu știi că amândoi știm ce înseamnă și foamea, și sărăcia încă din copilărie, și știi la fel de bine că am fost întotdeauna de partea celor săraci, a nedreptățiților sau a nefericiților. Mi-am pierdut atâția ani pe drumurile României alergând prin sate nenorocite sau orășele uitate de Dumnezeu ca să urnesc nedreptatea sau disperarea cine știe cui. Aproape că mi-am ratat o mare parte din anii cei mai productivi făcând numai aceasta, încercând să prind din zbor nenumăratele destine care amenințau să cadă și să se facă țăndări ca niște globuri de cristal aruncate pe stânci. Și faptul că de multe ori am reușit a devenit un fel de consolare, un fel de justificare a mea că am făcut și eu atâta bine cât am fost în stare, chiar dacă pentru asta am scris mai puține cărți și n-am reușit să ajung la un răspuns la întrebarea dacă am sau nu talent pentru literatură. Și, după atâția ani, cu ce m-am ales ? Cu aceiași oameni pe care i-am ajutat deveniți nepăsători sau complezenți și cu alții de felul lor pentru care am făcut mai puțin și au ajuns la un pas de a mă scuipa sau a mă bate ? Pentru ce ? Pentru că eram bine îmbrăcat ? Pentru că nu demonstram alături de ei ? N-am demonstrat niciodată, pentru că situația mea de gazetar mă obligă să stau alături și să privesc lucrurile la rece și apoi să spun în primul rând ce am văzut și mai apoi ce cred. Și acest fapt m-a obligat să reiau totul de la capăt, și viața mea, și situația oamenilor ajunși în pragul disperării. Sunt aceiași care strigau « nu ne vindem țara ! », aceiași care te pot urî pentru că tu cumperi două kilograme de brânză în timp ce ei

nu pot cumpăra decât o jumătate, aceiași care conduc haotic sau lenevesc la slujbă, sau cei care muncesc din greu și nu se mai descurcă. Sunt aceiași cu cei ieșiți pe străzi, cu cei care au acceptat tacit și munca patriotică, și primirile zgomotoase ale răposatului, acea lume amestecată, care nu are nici puterea, nici curajul de a-i ierta sau de a-i condamna pe vinovați. Pentru că, dacă am porni să îi judecăm pe toți vinovații, vor fi destule lichele, interesați și milostivi care să spună, lăsați-i în pace, o să-i ierte Dumnezeu, deși, când le va ajunge cuțitul la os, ar fi în stare să-i siluiască fără măcar să ducă o asemenea campanie dezumanizantă până la capăt. Și, în același timp, dacă ar fi să propunem iertarea tuturor vinovaților, cei care au suferit, alături de alții cu simțul justiției și al dreptății, alături de toți ceilalți oameni normali, ar spune, nu, trebuie judecați măcar simbolic și descălecați de pe crăcile puterii unde se ambiționează să rămână cățărați. Nu știu care parte este mai numeroasă, dar sunt convins că totdeauna ar fi mulți în ambele tabere. Și asta mă duce cu gândul la ipoteza că nu avem nici o scăpare, nici o cale de ieșire din această fundătură. Că orice soluție am încerca, mereu se vor găsi nemernici sau cinstiți, vinovați sau chinuiți pe nedrept care să se opună. Sau, altfel spus, că nimic nu se va desprinde din această stare de confuzie, și sărăcia se va adânci, ca și dezordinea, haosul, disperarea, și de toate acestea vor profita cei de care ne temem, și ei vor atâța mulțimea împinsă la isterie împotriva oricui va fi nevoie. Și abia atunci vom cunoaște adevăratele nenorociri abătute pe capul românilor.

Îți scriu această scrisoare îngrozit de imaginea că uneori oamenii liberi sunt mai dizgrațioși, mai periculoși și mai bezmetici decât atunci când erau încolonați și altcineva gândea pentru ei. Iată de ce trăiesc o stare de adâncă dezamăgire prin care colindă gândul de a renunța, măcar pentru o vreme, la toți și la toate, și de a mă retrage undeva, de unde, în liniște, să pot privi cum compatrioții noștri descoperă singuri calea spre bruma de bine pe care sunt convins că o merită.

Te îmbrățișez,
Cornel Nistorescu

Nr. 37 / *Epistole politice*

Prieten, dar și soldat

Stimate domnule președinte Árpád Göncz,

Vă scriu într-un moment de mare încărcătură politică, psihică și socială, dintr-o țară pe care presupun că nu o cunoașteți atât de bine, dar în care au apărut accente naționaliste, xenofobe și antisemite, în care procesul de democratizare se desfășoară mai greu, iar economia se vindecă încet

de cocoaşele centralizării. Eu sunt un ziarist de limbă şi naţionalitate română, care şi-a făcut şcoala şi universitatea în Transilvania. Destinul a făcut să mă nasc într-o comună în care locuiau şi câteva sute de maghiari. Am fost şi prieteni, ne-am şi bătut, dar de descoperit că între noi ar putea fi un temei de dispută doar limba sau naţionalitatea am aflat-o mult mai târziu, în timpul studenţiei, când am observat ironii, conflicte sau dispute între români şi maghiari. Tot atunci am parcurs mai serios o serie de cărţi pe acest subiect şi am început să realizez rădăcinile adânci ale conflictului. Ele vin de departe, din Evul Mediu, şi, până la unirea Transilvaniei cu România, n-a fost decât un război între interese de proprietari şi drepturi ale unui grup etnic. Ele au făcut să curgă sânge, să apară excese, umilinţe şi nedreptăţi, şi toate la un loc au adunat reziduuri în psihologia românilor şi maghiarilor. Cunosc, de asemenea, detalii despre o serie de crime (îmi pare rău, dar cuvântul acesta nu poate fi ocolit) comise imediat după Dictatul de la Viena. După cum, oricât de tare s-ar supăra compatrioţii mei, mă simt obligat să recunosc că, în anii comunismului, ungurii din România, ca şi evreii, ca şi nemţii, şi-au pierdut încet-încet din drepturile lor, că Ceauşescu, în ciuda aparentelor bune relaţii cu János Kádár, a avut o subtilă politică de anulare a libertăţilor cetăţeneşti, culturale şi spirituale ale maghiarilor.

Vă scrie un om care, în ciuda atâtor dispute şi chiar tragedii nejudecate, presărate de-a lungul relaţiilor între cele două popoare, nu poate urî. Nu-i poate urî nici pe ruşi pentru că sunt ruşi, nici pe evrei pentru că sunt evrei, nici pe unguri pentru că sunt unguri. Rămân la credinţa că un asemenea sentiment primar nu se poate dezvolta decât în sufletul unui infirm. Şi infirmi au fost mulţi, domnule preşedinte, şi sunt şi poate că vor mai fi şi în deceniile următoare, indiferent la ce grad de civilizaţie va ajunge omenirea. Când ne pregătim de mileniul al treilea, după ce am atins un nivel ridicat de cultură, iată că finele mileniului este sfâşiat de conflicte etnice şi naţionaliste. Mi se pare de necrezut, inexplicabil şi, în acelaşi timp, oribil. Se războiesc religii, etnii şi unele popoare au intrat parcă în tragismul unei piese de Shakespeare. Spre mirarea dumneavoastră şi a multor români, eu nu pot fi naţionalist, fiind adeptul credinţei că omul este liber să vorbească şi să trăiască în limba părinţilor lui, să ducă prin timp toată bogăţia culturală, religioasă şi laică adusă de aceştia prin veacuri. Şi, ca un încăpăţânat ce sunt, continui să cred că aceasta se poate fără a stâlci sau umbri bucuria celorlalţi. Iată de ce, de câte ori am trecut prin Ungaria, am admirat ţara dumneavoastră fără nici o reţinere, ba am trăit chiar un sentiment de ruşine pentru ceea ce noi, românii, n-am reuşit să facem în timpul « epocii de aur ». După cum nu mă pot opri să admir paşii mult mai mari pe care societatea maghiară îi face spre democraţie, însoţiţi de un nivel de trai care pe mulţi români îi răscoleşte şi-i face să fiarbă de invidie.

Domnule președinte, vă port chiar stimă pentru felul în care le conduceți pe toate acestea. Dar de scris, vă scriu pentru cele care se petrec și ne privesc în egală măsură, ca simpli cetățeni. Patrioți verzi și din Ungaria, și din România trăiesc cu fierea în gât și se revendică din paginile dure ale unor momente cu adevărat tragice. Lipsa de abilitate a unor maghiari din România în dorința lor sinceră de a-și recupera drepturile pierdute în patruzeci și cinci de ani de comunism, greșelile unor lideri politici, mai mari sau mai mici, afirmațiile stranii ale pastorului László Tőkés și multe altele care nu țin neapărat de maghiari au alimentat ideea că maghiarii urmăresc recuperarea Transilvaniei. Un val naționalist crește în intensitate pe pământurile Transilvaniei, și el mi se pare în egală măsură periculos pentru români și pentru maghiari. În primul rând pentru că redeschide calea extremismului, pentru că alimentează în fiecare zi tensiuni care ar putea să răbufnească iar, mai violente decât înainte.

Domnule președinte, probabil aveți știre și de *România Mare* și de *Sfânta Coroană*. Acest gunoi publicistic numit *România Mare* i-a jignit profund pe conaționalii dumneavoastră, după cum a făcut-o și cu ai mei. Pe mine, pentru că nu pot fi naționalist, m-au socotit pe locul șapte în clasamentul vânzătorilor de țară, deși până acum n-am vândut din România nici măcar un tricou, iar de trădat n-am trădat-o, pentru că nu a dovedit-o nimeni, iar dacă aș face-o, n-aș mai putea trăi. Românii și maghiarii din România au înțeles să împărtășească opiniile acestui șervețel politic înaintând plângeri la organele de justiție și, dacă doriți să aveți proba bunei-credințe a factorilor de putere de la București, cereți doar pe căile diplomatice ca, pentru conaționalii dumneavoastră, ca și pentru români, în țara noastră să se respecte legea.

Domnule Árpád Göncz, vă cer scuze că vă răpesc din timpul dumneavoastră împărțit între politică și cultură, dar vă mai rețin atenția asupra unui fapt. Fierberile și jocurile politice din Europa lasă să se înțeleagă că ne putem aștepta la orice, nu numai la refaceri de alianțe, ci și de granițe. Unirea Germaniei, Țările Baltice și situația din Iugoslavia stau mărturie în acest sens. Unii discută chiar despre refacerea sferei de influență a fostului Imperiu Austro-Ungar. În general, mie nu-mi plac imperiile, nici lagărele de concentrare și nici supremația unui popor asupra altuia. Iată de ce, ori de câte ori s-a comis o agresiune împotriva evreilor sau a maghiarilor, m-am simțit solidar cu ei și am simțit că e de datoria mea, ca ființă gânditoare, să nu mă alătur istericilor și să mă așez de partea celor amenințați. Din cele de mai sus puteți înțelege că sunt un român care îi va apăra totdeauna pe conaționalii dumneavoastră când minți înfierbântate vor sări asupra lor pentru simplul fapt că vorbesc limba maghiară sau doresc să obțină drepturile care li se cuvin. În același timp, domnule președinte, aș vrea să vă atrag atenția că din anumite gesturi sau poziții ale oamenilor dumneavoastră politici s-ar putea înțelege că teama naționaliștilor din România ar avea un anume temei. Posibilitatea aceasta m-ar

îngrozi. Şi ea mi se pare în egală măsură o nebunie fără margini, împotriva căreia mă voi ridica, riscându-mi bunurile şi viaţa. Asta pentru că înţeleg să fiu de partea maghiarilor atunci când sunt acuzaţi pe nedrept, dar, prin voinţa lui Dumnezeu, trebuie să mă socot împotriva oricui atentează la libertăţile şi drepturile naturale ale poporului meu. Iată de ce, domnule preşedinte, în caz de gânduri bune, maghiarii şi din România, şi din Ungaria au în mine un prieten sincer, şi nu numai în mine. Vă asigur că numărul românilor capabili de aceleaşi sentimente este impresionant. Dar mult mai mare este numărul celor care s-ar ridica la hotare împotriva oricui ar încerca să micşoreze ţara asta amărâtă cu un metru pătrat, cu o jumătate de metru sau chiar cu o palmă. Trebuie să vă mărturisesc că asta nu se poate atâta vreme cât suntem vii. Şi, oricât de modest luptător sunt, chiar dacă agresiunea împotriva României ar fi universală şi vor participa la ea şi chinezii, şi americanii, şi ruşii, şi indienii, şi malgaşii, eu tot îi iau pe prieteni şi pe toţi ceilalţi cunoscuţi ca să apărăm pământul acesta chinuit de istorie şi de prezent.

Domnule preşedinte, vă asigur de toată consideraţia mea şi a familiei mele, de cea a colegilor de redacţie, şi vă invit cu respect să povestiţi cunoscuţilor dumneavoastră despre românii care le sunt prieteni. Dar, în acelaşi timp, vă rog să le explicaţi că uneori greşesc şi nu fac decât să pună paie pe foc, iar asta nu face decât să îngreuneze procesul de recuperare a drepturilor minorităţii maghiare din România şi, implicit, procesul de democratizare din ţara noastră. Într-o situaţie de acest fel, nu ne-ar rămâne decât să ridiculizăm gogoriţele din capul exaltaţilor şi, dacă vor sări peste cal, să forţăm justiţia să îşi facă datoria.

Cu prietenie,
Cornel Nistorescu

Nr. 38 / *Epistole politice*

Începutul pocăinţei

Domnule colonel (r) Gianu Teodorescu,

Am rămas de-a dreptul stupefiat când v-am descoperit într-o emisiune de televiziune care continuă să le arată românilor la ce fel de crime au fost părtaşi de-a lungul anilor. Nu ştiu dacă v-aţi dat seama sau nu, dar eu am un anume resentiment faţă de colonei şi generali încă de pe vremea stagiului militar, când un mahăr cu trei stele mari m-a făcut de minune la un fel de oră de pregătire politică a soldaţilor şi când, în hazul tuturor, a demonstrat, numărând dracu' ştie cum, că suntem în secolul douăzeci şi unu. Oricât m-am străduit să îi explic că nu suntem în două-

zeci şi unu, tot n-am izbutit şi am rămas de hazul companiei că nu ştiu în ce secol trăim. E drept că o asemenea umilinţă nu reprezintă absolut nimic faţă de tot ce au îndurat ceilalţi români pentru simplul motiv că nu voiau să gândească după reţeta sovietică. Vă mărturisesc că monstruozitatea crimelor pe care le-aţi relatat m-a impresionat profund, dar, în egală măsură, şi puterea dumneavoastră de a vă recunoaşte o anume vinovăţie. Am înţeles corect. Nu aveţi ce vă reproşa la modul foarte grav, pentru că nu aţi ucis şi nu aţi chinuit pe nimeni. Dar vă simţiţi vinovat pentru o anume consimţire, pentru faptul că aţi fost alături de ei, că aţi respirat acelaşi aer, aţi mâncat la aceeaşi masă şi aţi primit aceeaşi leafă.

Domnule colonel, faptul că vă chinuie memoria numai şi numai pentru că aţi trăit o vreme în care sub cuvinte mari s-au produs crime incalificabile vă înalţă în ochii tuturor românilor. Dacă nu mă înşel, sunteţi primul bărbat care se aşază în faţa semenilor săi şi, fără a avea sufletul prea încărcat, îşi mărturiseşte durerea şi vinovăţia. Din câte am înţeles, aveţi mai mulţi copii şi s-ar putea să vă temeţi de gândurile lor. Domnule colonel, prin puterea de care aţi dat dovadă aţi câştigat deja nu numai iertarea, dar şi consideraţia noastră (mai puţin pe cea a criminalilor pe care i-aţi dezvăluit). Faptul că aţi venit de bunăvoie ca martor nu numai că v-a ridicat în ochii tuturor, dar este o dovadă că puţine crime pot trece definitiv în uitare, că există în natură o justiţie care până la urmă se înfăptuieşte. Iar mărturia dumneavoastră vine şi aşază încă o greutate pe umerii noştri, ai generaţiilor mai tinere şi, mai ales, ai guvernanţilor de astăzi. Aceea că şi noi, şi ei trebuie să facem ceva pentru dreapta odihnă a morţilor. Mă tem că puterea, atâta vreme cât în primele ei scaune stau smochiniţi sau foşti tineri soldaţi din detaşamentele crimei, nu se va strădui prea mult să participe la o justiţie obligatorie (iată de ce gestul televiziunii este cu atât mai straniu şi, poate, mai merituos). Dar ea trebuie să aibă loc şi chiar va avea atâta vreme cât nu ni se va pune iarăşi pumnul în gură şi ţeava pistolului în coaste.

Domnule colonel, credeţi că sunteţi cel mai potrivit om care trebuie să regrete trecutul în mod public ? Deşi nu prea aveaţi mari motive, este bine că aţi făcut-o şi m-aş bucura să fie începutul unui gest de pocăinţă pe care ar trebui să-l facă mii şi mii, poate sute de mii de români. Vă mărturisesc sincer că mă simt obligat să comit şi eu un asemenea gest. Chiar dacă nu am participat la înscenări odioase, chiar dacă n-am fost slugoiul silitor care să contribuie la perfecţionarea monstruozităţii, chiar dacă n-am fost propagandist sau activist înflăcărat, mă simt vinovat că n-am avut puterea de a fi disident, că nu l-am luat de guler pe şeful meu când mi-a strecurat în articole propoziţii ruşinoase sau când m-a obligat să semnez câteva texte pentru care ar fi trebuit să mă retrag din această profesie sau să mă sinucid. Dintr-o slăbiciune pe care nu mi-o pot ierta, nu am făcut-o, şi asta îmi apasă sufletul, oricât aş încerca să îmi răscumpăr slăbiciunea de atunci prin bruma de curaj care mă animă acum. Mă întreb

mereu dacă voi izbuti vreodată să mă împac cu mine pentru acea discretă consimţire (atâta vreme cât am mai mârâit, dar n-am protestat) şi răspunsul e încă departe, mai ales că slugoii fideli, poliţaii şi securiştii tălâmbi şi inconştienţi, activiştii cu creiere de răţoi şi-au mutat obrazele în pantaloni şi trec pe lângă noi de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat sau de parcă şi-ar fi redobândit onoarea la consignaţia de după colţ. Sunt atât de liniştiţi, încât îţi dau sentimentul că toată nenorocirea prin care a trecut România este numai opera ruşilor, a albanezilor şi a norvegienilor. Domnule colonel, uneori mă gândesc că numărul vinovaţilor este mult mai mare, ba chiar ajung să-mi spun că întregul nostru popor ar trebui să-şi ceară scuze în faţa propriei sale istorii. Pentru că, dacă suntem ceea ce pretindem adeseori că am fi, atunci cu siguranţă ar trebui să ne căim cu toţii, să ne închinăm în faţa martirilor care ne-au scăpat de ruşinea de a nu fi avut curaj şi care ne-au lăsat, prin moartea lor, şansa de a ne recăpăta demnitatea.

Vă mulţumesc pentru curajul de care aţi dat dovadă,
al dumneavoastră,
Cornel Nistorescu

Nr. 39 / *Glose la a doua mineriadă*

Cum e mai rău

Tocmai când lumea începuse să uite că am fost în stare să ne batem ca orbii, să ciomăgim femei tinere şi studenţi numai pentru simplul motiv că nu pot gândi atât de îngust ca o precupeaţă, tocmai când lumea era gata să accepte că antisemitismul nu este decât opera interesată a unor publicişti găinari, tocmai acum s-a petrecut această venire a minerilor, care, dincolo de toate, n-a făcut decât să sporească imaginea de popor neguvernabil. Când am auzit prima dată această sintagmă, m-am aprins ca focul şi am devenit agresiv, reuşind chiar performanţa de a-l jigni în mod grosolan pe un demnitar, care s-a şi ridicat apoi de la masă. Am tot revenit asupra ei şi, oricâte păcate am avea, nu am putut să o accept, asta pentru că sunt convins că suntem neguvernabili doar atunci când la putere, în structurile de bază ale statului, se află doar oameni de paie, făţarnici, vinovaţi, lichele sau, mai ales, carieriști nepricepuţi. Din nefericire, ultima venire a minerilor n-a făcut decât să ne coboare şi mai mult în ochii lumii, să ne priveze de importante ajutoare financiare, fără de care ţara noastră nu seamănă decât cu un tren deraiat, maltratându-şi călătorii în alunecarea sa accidentată spre o direcţie necunoscută.

Venirea minerilor nu poate fi tolerată în nici un chip. Dar ea poate fi explicată în mai multe feluri. În primul rând prin sărăcie şi disperare.

Amăgiți înaintea alegerilor, îmbătați după alegeri, păcăliți în 13-15 iunie, minerii au descoperit că reforma fără cap și fără coadă, fără logică și articulații sociale serioase, a fost promovată fără o dezbatere prealabilă, fără o pregătire temeinică a electoratului. Guvernul le-a promis tuturor marea cu sarea, chiar și atunci când el nu mai avea nici bani de izmene. Știe noua echipă guvernamentală, mutată în vilele de soi ale fostei nomenclaturi, cum se trăiește în Valea Jiului și care sunt costurile reformei în toată țara, nu numai aici ? Știe cineva de la guvern că în Petroșani pâinea este ca săpunul de rufe, iar salamul ca porumbul mucegăit, că nu curge apă caldă decât o dată pe zi câte o oră, că apa rece curge uneori mai puțin decât berea, că viața în aceste orașe bătute de Dumnezeu aduce mai degrabă cu cea din lagărele de concentrare decât cu binefacerile dintr-o societate civilizată ? Ceea ce nu știu guvernul și nici președinția și nici Televiziunea română este faptul că mulți muncitori disperați din provincie sunt de acord cu minerii și unii ar fi fost gata să-i însoțească și, dacă la București și pe drum nu s-ar fi întâmplat ce s-a întâmplat, ar fi și făcut-o. Numai că minerii, neștiind că greva generală rămâne totuși soluția cea mai eficientă și legală de a lupta împotriva unor căpătâni paralizate, au adoptat aceeași atitudine ca și în cazurile precedente, când au fost folosiți ca forță de reprimare a altor forme de exprimare a nemulțumirii și neliniștii politice și sociale. Să nu uităm că bâtele lor au mai fost folosite, iar parlamentarii noștri, care urlă ca din gură de șarpe după ce le-a tremurat turul pantalonilor și au fost umiliți ca niște copii retardați, sunt aceiași care, cu luni în urmă, în același Parlament, întocmeau un raport în care acopereau precum pisica venirea minerilor din 14-15 iunie 1990. Sigur că a avut loc o incredibilă și comico-dramatică șifonare a statului de drept și ea nu poate fi tolerată, dar ea a fost posibilă pentru că, în același Parlament al lui Caragiale, cu un an în urmă, oțărâții de acum îi dădeau minciunii o dimensiune oficială. Din păcate, rușinea nu este un sentiment politic de care unii să fie capabili, poate tocmai de aceea ciclul justiției morale trebuia încheiat, și natura chiar a făcut-o.

Legal, venirea minerilor este condamnabilă. Și anul trecut, și anul acesta. În mod normal, în ambele cazuri, ea trebuie judecată. Dar politic și moral nu este. Pentru că aceiași mineri, într-o formă mult mai violentă, au fost folosiți anul trecut și nimeni nu a dat socoteală, acreditându-se României și forurilor internaționale o nerușinată minciună care a schimbat logica lucrurilor și ea s-a și răzbunat. În același timp, minerii, forță de șoc greu de controlat, au comis, ca și anul trecut, lucruri reprobabile. Luxul de a comite asemenea călătorii corective în Capitală a fost asumat, fără să fie dublat de o capacitate organizatorică a sindicatelor care au venit în fruntea lor. Așa s-a petrecut anul trecut, când minerii au distrus ceea ce nu trebuia distrus, când unii dintre ei au și sustras, când au comis violențe ieșite din comun și cu totul gratuite (și când acestea au fost cocoloșite, tolerate sau ascunse cu maximă preocupare). Așa s-a întâmplat și

anul acesta, când sindicatele lor, fără să învețe nimic din greşelile precedente, au acceptat să-i conducă la Bucureşti şi, fără să-i ţină sub control, au permis spargeri de magazine, distrugeri de echipament sau de bunuri comune. În acelaşi timp, trebuie precizat faptul că venirea minerilor, dincolo de excesele ei, a devenit prilej şi pentru grupuri nemineresti profilate pe spargeri şi sustrageri. Avem semne că nu toate violenţele şi furturile le aparţin minerilor şi nu este exclus ca ele să fie nu opera unor simpli hoţi, ci aceea a unor profesionişti montaţi să arate lumii efectele condamnabile ale acestei călătorii.

Sigur că sărăcia şi disperarea au fost motorul de bază al nemulţumirilor şi, implicit, al plecării spre Bucureşti. De fapt, minerii au pornit împotriva scumpirilor, a haosului din economie, a sărăciei, a lipsei de siguranţă. Guvernul Roman, pe lângă că are meritul de a fi iniţiat acest proces dificil de reformă, pe lângă deschiderea realizată spre comunitatea internaţională (unde preşedintele, din cauza venirii minerilor în 1990, nu a reuşit aproape nimic), a pierdut partida pe merit. Unu : pentru că era dificil de rezistat într-o asemenea cursă. Doi : pentru că n-a explicat lumii pe îndelete, nu savant şi preţios, costurile reformei. Trei : pentru că, încet-încet, dincolo de transparenţă, n-a practicat decât mişcări de culise. N-am avut nici un raport asupra banilor cheltuiţi de guvern, n-am avut nici un bilanţ al împrumuturilor internaţionale şi al modului în care au fost folosite. O anume trufie şi îngâmfare l-au pierdut în primul rând pe primul-ministru. Încrâncenat să rămână la putere cu orice preţ, făcând concesii şi promisiuni deşarte, el n-a făcut decât să-şi sape singur groapa. Pornind de la modul în care şi-a şmecherit casa din strada Gorki (care trebuie restituită statului, neputând rămâne în nici un caz pe numele său), trecând la felul în care a acordat o serie de facilităţi unor prieteni sau apropiaţi, inclusiv unor membri sau funcţionari ai guvernului, până la lipsa sa de pricepere în economie, dublată şi ea de o anume incompetenţă în acest domeniu a echipei sale, toate acestea l-au pierdut, arătând că demisia intervine poate prea târziu pentru a salva viitorul politic al primului-ministru. În acelaşi timp, trebuie reţinut efortul său în descătuşarea economiei de piaţă şi, mai ales, bărbăţia sa de a rămâne singur pe baricade. Pentru că situaţia din finalul mandatului său, când afară atacau minerii, iar înăuntru Petre Roman era părăsit de cea mai mare parte din echipa sa, fugită ca şobolanii de pe corabia în scufundare, ne arată un bărbat politic cu o mare tărie de caracter. Şi asta trebuie totuşi apreciată într-o perioadă în care oamenii sunt lunecoşi, când fiecare încearcă să-şi salveze pielea, când valorile morale contează atât de puţin. Ce sentimente a putut trăi profesorul de Politehnică urcat pe culmile puterii şi părăsit de echipa sa grăbită să-şi arate şi înălţimea morală de şoricel sunt chestiuni care ţin numai de literatură şi nu privesc politica.

Puteau fi opriţi minerii ? Cu siguranţă că da. Serviciul Român de Informaţii şi ministerul de Interne cunoşteau foarte bine starea de lucruri

din Valea Jiului. Au înaintat aceste rapoarte preşedintelui, Parlamentului şi primului-ministru în legătură cu situaţia-limită ? Nu cunosc activitatea acestor instituţii de pomină, dar, înaintea primului-ministru, bunul-simţ l-ar fi obligat pe ministrul de Interne să-şi prezinte demisia. Incapabil să stăpânească încălcările de lege, să apere clădirea guvernului, să intervină ferm, el se dovedeşte acelaşi băiat de treabă, subminat de propria-i nepricepere, ca şi de cea a generalilor mai importanţi. De altfel, nu putem şti în ce măsură o parte din personalul cu stele mari din ministerul de Interne nu a făcut jocul ofiţerilor de la revista *Europa*, de la *România Mare* şi al altor înstelaţi din armată. După cum a fost apărat guvernul, după cum a fost părăsit Parlamentul şi după forţele enorme blocate doar la preşedinţie şi la Televiziune, se pare că afirmaţia parlamentarilor cum că ar fi avut loc chiar o trădare a guvernului şi a Parlamentului nu numai că nu este exclus să fie corectă, dar ea pare extrem de plauzibilă.

Este căderea guvernului o simplă consecinţă a costurilor ridicate ale trecerii spre economia de piaţă sau, împreună cu ele, este vorba şi de succesul forţelor oculte interesate în stoparea acesteia ? Ştim foarte bine încrâncenarea vechilor rinoceri în a stopa ceea ce nu înţelegeau şi îi defavoriza pentru că le pregătea ieşirea din scenă. Petre Roman şi Adrian Severin stăteau ca doi scaieţi în gâtul lui Alexandru Bârlădeanu. Poate că nu se aflau într-o poziţie ceva mai favorabilă nici faţă de Dan Marţian sau de Ion Iliescu, faţă de generalii mitelor şi sarsanalelor din epoca de aur. Toţi aceştia ar fi fost în stare să le facă inclusiv donaţii celor care puteau să-i ajute la înlăturarea generaţiei mai tinere. Serviciul Român de Informaţii pare să fi şomat în această perioadă, dar sunt mai multe indicii că el a lucrat din plin. Cum a putut să difuzeze ministerul de Interne un comunicat că minerii au plecat din Valea Jiului strigând lozinci antiguvernamentale şi antiprezidenţiale, dar şi promonarhiste ? Cum se explică difuzarea ştirii cu venirea regelui ? Cum se explică împingerea minerilor spre congresul PNŢ-c.d. pentru a obţine două lovituri dintr-un foc – compromiterea ţărăniştilor, puşi într-o sugerată cârdăşie cu minerii, şi compromiterea celor din urmă ? Toate acestea fac parte din găinăriile politice ale acestor zile tensionate, din greşelile opoziţiei gata acum să-i sprijine pe mineri, după ce cu un an în urmă le îndurase ciomăgirile ! E greu de ştiut cum s-au conjugat aceste forţe. Cert este că, pe lângă mineri, rinocerii şi smochiniţii epocii de aur au avut acelaşi interes. Nu ştim încă datele exacte ale implicării.

În primul moment al balamucului, ziarul *Azi* a prezentat cu oarecare aproximaţie datele momentului, creionând câteva amănunte dintr-un puci de stânga. Două zile mai târziu, ca şi *Adevărul*, ca şi SRI, ca şi ministerul de Interne, conform imaginii deformate şi dorinţei discrete a preşedintelui Ion Iliescu, totul a fost împins spre rege şi spre Alianţa Civică. Aceasta dovedeşte faptul că există un interes real în descălecarea guvernului, blocarea reformei şi apoi acoperirea loviturii în stilul pisicii. Dacă oscilaţiile ziarului *Azi* ţin tot de stilul de părăsire a corabiei, cea de

la *Adevărul* ridică o problemă specială. Fostul ziar al PCR, după slugărniciile şi minciunile din campania electorală, încercase o redresare, o echilibrare a poziţiei, uneori de-a dreptul izbutită şi cu succese profesionale vizibile. Confuzia stârnită de articolul abracadabrant « Fir-ai al naibii, Majestate », semnat de Sergiu Andon, unul dintre membrii colegiului director, ne arată că schimbarea de macaz de ultimă oră, pusă la cale de creierele acestei lovituri, are la bază forţe importante, care includ şi leagă ziarul pretins independent de conservatorii epocii de aur. Deturnarea evenimentelor spre rege nu reprezintă decât acoperirea unui carambol politic şi continuarea programată a campaniei de compromitere a unui simbol socotit extrem de periculos pentru activişti, securişti, slugoi şi vinovaţi. Faptul că fostul ziar *Scînteia* se angajează într-un asemenea slalom politic priveşte în exclusivitate redacţia şi cititorii. Dar faptul că preşedintele Societăţii Ziariştilor Români se angajează într-o mânărie politică jenantă, cu consecinţe grave în denaturarea adevărului, devine extrem de grav, şi situaţia trebuie luată în discuţie de sindicatul ziariştilor.

Vizita minerilor în Bucureşti ne-a arătat acelaşi preşedinte surâzător dar incapabil să rezolve situaţia creată. În prima zi, în loc să-i întâmpine, să dialogheze cu ei, să temperze lucrurile, a stat în spatele cortinei, aşteptând ce, dacă nu demisia guvernului ? Apoi preşedintele, pentru a-şi salva poziţia, a făcut promisiuni pe care nu avea dreptul să le facă, întrucât ele ţin de executiv. Aşa că minerii s-au întors în Valea Jiului cu o promisiune cât roata carului, care a fost făcută fără nici o acoperire şi va deveni cu timpul încă o minciună care va conta greu în sufletele lor amăgite de atâtea ori. În plus, după ce aceştia au plecat, până şi promisiunea simbolică a unei vizite simbolice le-a fost retrasă sub pretextul comic al mobilizării de forţe la graniţa României. Ion Iliescu s-a salvat a doua oară cu aceleaşi vorbe frumoase şi calde cu care, din decembrie 1989, a condus reducerea până la zero a prestigiului internaţional al României. El se dovedeşte a fi acelaşi om agreabil şi, în egală măsură, inutil şi ineficient preşedinte.

Venirea minerilor în Bucureşti deschide calea altor tulburări sociale. În perioada următoare pot veni alte categorii sociale în valuri mult mai mari şi, s-ar putea, la fel sau chiar mai violente. Minerii, cu sprijinul tuturor forţelor de bază ale puterii, au deschis de-acum calea, şi ea nu mai poate fi blocată cu gloanţele ordonate de inconştienţa generalilor. Nădejdea muncitorilor va fi în ofiţerii tineri, şcoliţi în ultima vreme, în noua generaţie de soldaţi, care nu va accepta să tragă. Iar muncitorii trebuie sfătuiţi să renunţe la asemenea migraţii şi forme de exprimare violentă. Ei trebuie convinşi că, dacă au revendicări importante, care ajung până în sfera politicului, singura soluţie acceptabilă într-un peisaj democratic este greva generală. Pentru căpăţânile de la putere, ea reprezintă gazul de luptă cel mai eficient aflat la îndemâna muncitorilor.

Au fost minerii păcăliţi ? Cu siguranţă, da. De preşedinte, de liderii lor, de bucureştenii care li s-au alăturat într-un număr destul de mic, plă-

tindu-le altfel umilinţa şi bătaia încasată cu un an în urmă. Dar venirea minerilor în Bucureşti, dincolo de părţile ei total condamnabile, era pe punctul de a se transforma într-o mişcare amplă de curăţire a societăţii româneşti de toate viciile, de păcatele sale. Prin greşelile comise, prin violenţele stupide şi inutile, dar mai ales prin şmecheriile discrete ale SRI, primirea lor a fost compromisă şi societatea românească a ratat încă o posibilitate de curăţire generală. Ca de obicei, pe malul Dâmboviţei, totul se termină în coadă de peşte, adică exact cum este mai rău.

Ne mai rămâne un lucru. Parlamentul şi-a descoperit curajul şi rostul. Dacă anul trecut a fost părtaş la o minciună de ale cărei roade ne-am bucurat acum, anul acesta, parlamentarii, chiar înghesuiţi în judecăţi, au prins curaj şi reclamă justiţie şi legalitate. Ei se pot spăla de ruşine şi umilinţă într-un singur fel : făcând lumină şi dreptate în această poveste. Altfel, românii vor putea să cânte liniştiţi *Parlament cu trei sute de oi, Parlament cu trei sute de oi* !

Nr. 40 / *Epistole politice*

Jumătăţi de măsură şi caracter

Stimate domnule Dan Marţian,

Nu pentru că sunteţi ardelean nu v-am scris până acum, deşi greşelile de limbă română cu care conduceţi Camera Deputaţilor m-au provocat să le aşez pe o listă. Nici pentru faptul că aţi slujit ca prim-secretar al Comitetului Central al UTC, unde, faţă de pelticii din celălalt Comitet Central, vă puteaţi considera un adevărat stilist. Nici pentru modul în care, imediat după revoluţie, v-aţi constituit în « factor activ ». Nu mă grăbeam să vă scriu nici în urma nenumăratelor semne primite pe diferite căi, referitoare la modul în care învârtiţi pe degete activitatea Adunării Deputaţilor. Nu am reacţionat atât de prompt nici când mi-am dat seama că aţi alcătuit, în spatele Adunării (ca şi al Senatului), un aparat care defilează cu aceiaşi bivoli care au mărşăluit prin întunericul roşu al epocii de aur. Tot ce aveau Consiliul de Stat, Gospodăria de Partid şi MAN în materie de slugoi administrativi a fost remachiat, călcat şi redistribuit în aparatul tehnic al celor două organisme importante pentru viaţa democratică a României. Nimic din toate acestea nu m-a putut determina să vă scriu, mulţumindu-mă doar cu un rictus care făcea legătura între biografia dumneavoastră, jocurile politice din Cameră şi aparatul ei tehnic. Totdeauna mi-am spus că nu sunteţi decât un ardelean cam de acelaşi calibru cu cei în faţa cărora vă aşezaţi aproape în fiecare zi şi îi păstoriţi la microfon cu acea voce pe care o aud şi noaptea când bate vântul.

În primele clipe în care minerii au intrat în Adunarea Deputaților mi-am zis, uite, încă un ardelean pe care l-a bătut Dumnezeu ! Nu știu dacă v-ați dat seama, dar cea mai mare parte a ardelenilor care s-au implicat în politică au încheiat modest, dacă nu chiar tragic această experiență. De la Avram Iancu până la Octavian Goga și Iuliu Maniu, toți s-au trezit cu sufletul ca o catedrală prin care zburau cucuvele. Dar asta n-a însemnat nimic pentru toți ceilalți, și alți oameni de caracter au încheiat la fel de trist, iar alții, învățați cu arta lunecării, au supraviețuit, dar n-au mai fost ardeleni. Iată de ce, când minerii au intrat în Adunarea Deputaților, am zis, uite încă un ardelean bătut de Dumnezeu. Știți de ce ? Pentru că îmi imaginam că o să vă încasați răsplata pentru atitudinea față de mineriada din iunie 1990 și minerii, treziți din păcăleală de atunci, vă vor pune să jucați lapte-gros în marea sală a Adunării Deputaților sau vă vor obliga să ștergeți geamurile de praf sau să cântați « Jos Parlamentul ! » pe o muzică de Laurențiu Profeta. Spre norocul dumneavoastră și al celorlalți, acest lucru umilitor nu s-a produs. Numai că, în loc să înțelegeți ce enormă și impardonabilă greșeală ați comis anul trecut, când ați tolerat această venire, cu toate violențele care au decurs din ea, acum, pentru că ați tremurat ca niște iepuri la târg, ați prins glas și protestați vehement. Știu că deputații au îndurat o umilință care nu le-a fost dată altora prin lume (măcar cu atâta să rămână) și acum au devenit lei și cer pedepsirea vinovaților. Și eu cred același lucru. Că vinovații trebuie pedepsiți. Dar nu pot să fiu alături de « maiorul » Hamza de la organul vizual de propagandă al puterii și să vorbesc chiar despre deraierea trenurilor. Pentru că, domnule Marțian, știți bine cum ați procedat anul trecut, știți bine că sunteți părtaș la o altă mineriadă (dacă nu la provocarea ei, atunci măcar la scoaterea ei de sub incidența legilor românești). Activist de nădejde pe vremea tovarășului, n-ați mai avut timp să învățați un lucru, că societatea, chiar și cea românească, are totuși dinamica unui sistem și orice perturbare se repercutează în timp. Credeați că raportul mincinos despre cealaltă venire a minerilor nu va rămâne decât cu consecința că toți fiii poporului au prins rădăcini pe locurile ocupate în mare grabă și nu prea corect. Acum, dacă mai aveți un strop de luciditate politică, veți înțelege că ați pățit ceea ce ați pățit pentru că la mineriada precedentă ați mințit și nu ați făcut nimic pentru ca Adunarea Deputaților să contribuie la respectarea legilor acestei țări. Acum îi văd pe deputați cât de revoltați sunt, cât de « legaliști » se arată, și tot nu pot să înțeleg cum de nu se trezesc din minciună spre a privi fenomenul la existența căruia sunt părtași în întregul său.

Pentru că cea de-a patra mineriadă n-a clarificat nimic și am rămas să ne construim democrația tot cu dumneavoastră, tot cu domnul Bârlădeanu și cu domnul Iliescu, nu ne rămâne decât să înțelegem morala. Că nu vom avea pace și liniște până când nu vom izbuti să obținem respectarea legilor acestei țări, bune sau proaste, dar totuși legi. Iar respectarea acestora nu ne va fi cu putință până când în locurile de seamă ale socie-

tăţii nu vom izbuti să alegem bărbaţi adevăraţi, nu marionete, netrebnici sau activişti.

Domnule Dan Marţian, vă scriu acum, când apele par a se limpezi pentru puţină vreme. Dacă veţi impune respectarea legii numai pentru ultima mineriadă, veţi greşi profund şi vom înţelege că nu avem parte decât de o democraţie machiată de câţiva pictori cu experienţă. Şi atunci trebuie să vă treziţi în fiecare dimineaţă cu gândul că minerii vă stau la fereastră. Dacă nu veţi socoti gravitatea ambelor intervenţii violente ale minerilor, degeaba o veţi face, pentru că firea lucrurilor va rămâne cu un buboi al minciunii şi el se va întoarce împotriva dumneavoastră, şi atunci veţi descoperi ceea ce a descoperit şi fostul prim-ministru, că a venit vremea rotirii şi că aceasta nu trebuie să se bazeze pe locomotive şi buldozere, ci pe subţirimea obrazului.

Socotind că nu este legal, dar aţi meritat-o,
vă salut cu condescendenţă,
Cornel Nistorescu

P. S. : În cazul în care veţi discuta ambele mineriade, ne înscriem şi noi cu un reporter bătut, cu un fax distrus, cu cafea, pixuri şi alte mărunţişuri furate, şi cu câteva aparate şi maşini de scris dereglate cu bâta.

Nr. 41 / *Epistole politice*

« Folkul şi porcul »

Prea ştiute domnule Adrian Păunescu,

Oricât credeţi dumneavoastră în infinitul memoriei, ca apoi să preamăriţi uitarea, tot nu veţi reuşi să incineraţi toată hârtia pe care aţi pângărit-o şi nici să curăţaţi cu diferiţi detergenţi literari sinistrele urme pe care le-aţi lăsat în ridicarea minciunii la performanţe apocaliptice în timpul epocii de aur. După cum, oricât vă vor fi pictat cu scuipaţi acei tineri care, la câteva zeci de ceasuri după ce îşi riscaseră viaţa, erau să se procopsească iarăşi cu trubadurul cârmaciului venit să mai înceapă o întâmplare literar-artistică, tot nu voi să vă acuz numai de minciună şi lipsă de caracter.

Domnule Adrian Păunescu, am lucrat împreună timp de patru ani, în care am stat de vorbă de vreo şase ori, însumând maximum 20 de minute. Nu ne-am simpatizat, nu am fost omul dumneavoastră de casă, nu ne-am turnat şi, până la urmă, în ciuda faptului că lucram în aceeaşi instituţie, nu prea am avut multe lucruri în comun. Şi totuşi, ne leagă aceeaşi revistă şi, mai ales, aceeaşi epocă, în care dumneavoastră v-aţi asumat

rolul de clovn literar-artistic al României, în timp ce eu abia mă strecuram prin furcile caudine ale complicatei poziţii de slujbaş la Diavol. Şi apoi a intervenit despărţirea, asupra căreia voi reveni, pentru că tot un fapt de atunci mi-a provocat scrisoarea de astăzi. Atunci când aţi pledat ca preşedintelui Ion Iliescu să i se acorde prerogative lărgite, ca unui preşedinte american, pentru că domnia sa a atins o maturitate politică demnă de o asemenea poziţie, eu am inclus propoziţia dumneavoastră la « Noua antologie a ruşinii », mulţi dintre foştii mei colegi de redacţie au sărit să mă acuze, spunându-mi să vă las în pace. Că am lucrat împreună, că aveţi merite, că sunteţi un poet celebru în România, că am învăţat meserie de la dumneavoastră. Nici una nu este adevărată şi, în ciuda faptului că eram student când *Flacăra* în noua ei formulă îşi începea existenţa, am urmărit-o cu o atenţie specială. Ea a adus în viaţa românilor stropul de adevăr şi gura de libertate de care aveau nevoie pentru a putea supravieţui. Şi uneori chiar a reuşit să le ofere oamenilor o aspirină pentru durerile lor, să îi ajute în caruselul de nenorociri, să le bandajeze rănile, superficiale sau chiar adânci, provocate de epocă. Dar niciodată nu a săpat la rădăcina răului şi niciodată nu s-a luat de piept cu cine nu-i era îngăduit. Pentru mine, ca şi pentru alţi ziarişti, *Flacăra* a fost o supapă de respiraţie pe care aţi însufleţit-o în mare măsură. Şi pentru asta v-am respectat şi vă sunt recunoscător, deşi am avut neşansa de a lucra în redacţie când posibilităţile de a spune ceva erau din ce în ce mai mici. Când am venit eu, revista era doar umbra palidă a ceea ce fusese (şi am venit cu condiţia să nu fiu niciodată nici un fel de şef, ca, mai apoi, când m-aţi încălţat cu responsabilitatea unei secţii – care, de altfel, s-a şi autodesfiinţat –, să îmi tăiaţi trei zile din salariu pentru că, în loc să vă mulţumesc, v-am refuzat bărbăteşte).

Domnule Adrian Păunescu, oricât de revoltat veţi fi de aceste rânduri, oricât aţi prefera să trecem mai departe, povestea *Flăcării* trebuie clarificată şi, în egală măsură, povestea dumneavoastră. Pentru că *Flacăra* şi Adrian Păunescu au fost imaginea perfectă a curajului duplicitar din epoca de aur. Pe de o parte, vorbeau despre săraci şi nedreptăţi, pe cealaltă, ridicau linguşirea şi minciuna la proporţii nemaiatinse nicăieri în Est, perfecţionau laşitatea şi slugărnicia, ca într-un institut de cercetări ale Satanei. Pentru că eu sunt gata să depun mărturie că revista *Flacăra*, prin spiritul pe care i l-aţi imprimat, a dat case oamenilor rămaşi fără adăpost şi butelii celor care nu aveau pe ce să-şi încălzească laptele pentru copii, le-a dat şi slujbe celor daţi afară pe nedrept, a întors şi cazuri măsluite de justiţie, a scos din umbră şi din magazia de vechituri a societăţii savanţi şi inventatori pe care nu-i mai ajuta nici Dumnezeu. Şi, în acelaşi timp, tot la dispoziţiile dumneavoastră şi cu cunoscutul dumneavoastră spirit de grafoman politic, a pus în circulaţie poemele de vârf ale slugărniciei, formulele cele mai scârboase de adulat un om politic diabolic, a ridicat slugărnicia la o cotă incredibilă, obligându-i pe activiştii politici să-şi dea în petic în

descoperirea altor formule care nu v-au putut depăși și care s-au dovedit doar performanțe în cursa pentru culmea tâmpeniei. Dumneavoastră ați murdărit zeci de pagini de revistă cu iubit cârmaci și trăiască-n veci cârmaciul țării noastre și stejarul din Scornicești, obligându-i astfel pe poeții castrați să își stoarcă și ei creierii pentru a vă depăși în această campanie de perfecționare a lingușirii și slugărniciei. Și eu nu v-am depășit niciodată pentru că nu aveam nici talentul, nici forța, nici nerușinarea dumneavoastră. Și, culmea prefăcătoriei, a duplicității, în timp ce preamăreați prostia politică a României și făceați din naționalism o icoană, în același timp și cu aceeași voluptate, vă consumați în pamflete, diatribe și poeme protestatare împotriva gugumanilor, cretinilor și servitorilor cu care vă îmbrățișați în public, cu care defilați politic, pe care îi preamăreați în paginile revistei. Pot să depun, de asemenea, mărturie că, în același timp cu cele mai rușinoase producții literare ale vremii, ați scris și cele mai dure poeme la adresa regimului (pe care nu vi le-a publicat, evident, nimeni în acea perioadă), convins fiind că aveți dreptate sau pregătindu-vă în mânecă o carte pe care s-o puteți juca spre a supraviețui după prăbușirea monstruozității. Nu pot judeca aceste două fețe decât împreună. Prima, lașitatea și slugărnicia față de Ceaușescu nu mi-o pot explica decât printr-o nemărginită sete de putere culturală, politică și socială, care v-a ordonat existența pe această linie nefericită. Nevoia de bani, case, putere, mașini, femei și glorie, într-o vreme când astea nu erau permise muritorului membru de partid, nici celui de la șaibă, nici chiar de la județ, v-a împins acolo unde numai lipsa de caracter și valori morale îl poate duce pe un om. Și, în același timp, stropul de luciditate, conștiința literară și civică v-au semnalat că vă adânciți într-o minciună periculoasă, într-o mocirlă morală, că scriitorul, pentru a compensa grotescul cetățeanului, trebuie să mai întreprindă ceva. Și, astfel, s-a născut fenomenul cel mai straniu al acelei vremi, lingăul Adrian Păunescu și protestatarul Adrian Păunescu, marele șopârlist tolerat de putere pentru că tot el era și campionul lingușirii. Mulți ani a supraviețuit această formulă de dans pe sârmă între adevăr și minciună, între lașitate și curaj, între justiție și corupție, iar dumneavoastră l-ați perfecționat până la limite absolute. De altfel, cred că acesta a fost și tipicul după care a supraviețuit întreaga noastră societate.

Și acum să ne întoarcem la căderea dumneavoastră spectaculoasă în urma accidentului de la Ploiești. La puțin timp ați fost destituit și o echipă complexă de la stăpânire, compusă din Petru Enache, Constantin Mitea și Nicolae (?) Niță, plus vreo câțiva mai mici, a pus la cale o ședință de descălecare și analiză în fața unui grup de redacție. Și atunci, Constantin Mitea, alt duplicitar performant, v-a făcut albie de porci, corupt, inconștient, derbedeu, imoral, iresponsabil politic și nu-mi mai aduc aminte ce și ne-a acuzat și pe noi că n-am semnalat conducerii partidului gravele dumneavoastră abateri de la normele de « etică și echitate socialistă », de parcă partidul ar fi fost undeva prin Sahara și n-ar fi știut cum se zben-

guie poama sa politică. Trec peste faptul că, în perioada imediat următoare, ați amenințat cu sinuciderea, că ați plâns ca un copil spunând mereu cine ați fost dumneavoastră (?) și cine ați ajuns, că ați încercat să redeschideți ușile lui Ștefan Andrei, Nicu Ceaușescu și ale multor altora, și n-ați acceptat că ele vi se închid din ce în ce mai mult. Trec și peste anonimatul pe care nu-l mai puteați suporta și, când ați încercat orice, chiar și să vă reuniți cu alții aflați în dizgrație. Și a venit căderea lui Ceaușescu. Și atunci ați crezut că poeziile din sertar vă pot salva și ați ieșit în stradă, convins că iarăși a venit vremea dumneavoastră. Și ați fost scuipat și lovit ca un găinar mărunt, de care lumea râde și nu se ia în serios ca să-l bată cu adevărat. Ce m-a îngrozit cel mai mult a fost faptul că nici nu vi s-a uscat bine de pe obraz și de pe haine dispreţul celor tineri, că, în stilul dumneavoastră, lipsit de măsură, v-ați aruncat iar pe scena politică, ați înțeles repede că nu aveți nici o șansă în fața celor tineri și liberi, și ați început să jucați iarăși cartea bătrânilor rinoceri. Și ce-ați făcut din două reviste care-au încăput într-una singură (și-n care mai încap încă patru), ați început să jucați cărțile politice scorojite ale lui Alexandru Bârlădeanu, Dan Marţian, Constantin Mitea și Ion Iliescu. Și ați uitat că Ion Iliescu nu v-a primit la Iași și-l urați pentru că vă dispreţuia, și ați început, conform vechilor reflexe, să lingeți mâna care v-a lovit. Și pe Eugen Barbu, care, alături de C.V.T., pusese în circulație pamfletul *Folkul și porcul*, l-ați îmbrățișat iarăși, iar pe Constantin Mitea, cel care v-a regizat descălecarea, l-ați îmbrățișat iarăși și l-ați găzduit în coliba comună a revistelor dumneavoastră cu articole în care susținea tot felul de bazaconii, inclusiv că vila de la Breaza v-ați construit-o din sudoarea pixului. (Vă avertizez că domnul Constantin Mitea minte și, dacă el dorește sau doriți amândoi, vă pot ajuta doar în fața justiției să aflați mai multe adevăruri despre vila de la Breaza.) Reîncadrarea dumneavoastră în vechea armată de activiști, în speranța reîntoarcerii la putere, nu face decât să arate de ce sunteți în stare pentru a vă reîntoarce cu orice preț pe prima scenă. Numai că toate aceste zvârcoliri inutile nu sunt decât dovada că timpurile acelea s-au dus, iar vremea dumneavoastră s-a terminat. Ceea ce ați făcut și căutați iarăși nu este decât încercarea de a reinstaura duplicitatea ca formulă de existență. Adică legea lui « oricum, orice, oricât, numai să conducem noi ». Dar asta a murit, domnule Păunescu, s-a dus dracului și lumea, care învață abia acum să trăiască liberă, nu mai vrea să continue după aceleași principii, ale lingerii locului în care a scuipat (vă cer scuze pentru duritatea imaginii), ale sărutării mâinii care te-a lovit, ale prieteniei cu cel care a încercat să-ți fure friptura din farfurie și care, după ce n-a reușit, încearcă să-ți lipească botul său rozaliu pe obrazul încremenit. S-au dus acele vremuri la îmbolnăvirea cărora ați contribuit din plin și vor veni altele în care va trebui să stați liniștit pentru a permite lumii să vă uite. Pentru că tot nu va avea încotro și va trebui să adune cel puțin o sută de poezii pe care să le dea copiilor ei să le învețe la școală ca fiind dintre cele mai frumoase,

în timp ce, în institute, analiştii vor alcătui o altă antologie cu o altă sută de poezii, o antologie a ruşinii, cu cele mai scârboase pe care le-aţi scris, urmând ca unii şi alţii să se întâlnească în aceeaşi concluzie : Adrian Păunescu, modelul suprem al duplicităţii societăţii româneşti în epoca de apogeu al ruşinii.

Cu dispreţ,
Cornel Nistorescu

P. S. : Folkul reprezintă partea frumoasă a baladei, curajul şi singurătatea.

Nr. 42 / *Epistole politice*

Vinovăţie fără judecată

Domnilor Ion Iliescu şi Petre Roman,

E greu să vorbeşti cu doi oameni care nu seamănă deloc şi ei să înţeleagă acelaşi lucru, când ei, de fapt, sunt convinşi de altceva şi nu înţeleg de ce nu reuşesc să comunice cu lumea. Pentru că dumneavoastră (amândoi) consideraţi că de nenorocirile României din ultima vreme nu este vinovată decât opoziţia. Şi, pe lângă opoziţie, şi presa, şi, dacă nemulţumirile domniilor voastre neexprimate totdeauna public ar deveni legi, cu siguranţă că ar amuţi şi partidele incomode, şi ziarele care vă strică somnul. Numai că lucrurile acestea sunt mai greu de împlinit cât România nu este un preş sub cizma cuiva. Sigur că un asemenea lucru este din ce în ce mai greu şi, dacă nu pare absurd, în egală măsură din ce în ce mai uşor. Mai greu, pentru că oamenii au început să se bucure de gustul libertăţii, şi de măreţia unei asemenea trăiri nu se desparte fără suferinţă nici animalul, darămite omul, oricât de mare este preţul. Şi mai uşor, pentru că ţara noastră nefericită este slăbită de atâta confuzie, haos economic, sete de putere, frică de judecată, potlogării, minciuni şi ţipete disperate, că nimeni nu se mai înţelege cu nimeni şi, teribil de periculos, extrem de uşor de încăput sub cizma sau călcâiul unui descreierat cu vorbe mieroase despre patrie, popor, ţară, strămoşi şi viitor. De ce vă scriu, referindu-mă la aceste lucruri ? Pentru că vremea schimbărilor din România v-a luat pre creasta valului şi v-a adus în poziţiile cele mai înalte. Pentru că Frontul, fără domniile voastre, n-ar fi însemnat mare lucru (şi n-o să mi-o ierte membrii conducerii, dar nici nu înseamnă mai mult decât o ceapă degerată ajunsă pe o masă de lux). A fost enorma dorinţă de bine a oamenilor din toată ţara şi fiecare, după cât a înţeles ce se petrece, s-a depărtat sau apropiat mai mult sau mai puţin de Front. Dar au mai rămas

extrem de mulţi credincioşi domniilor voastre şi în numele lor aţi condus şi conduceţi. Şi, astfel, aţi devenit părtaşi la enormul rău şi la puţinul bine din această ţară. Actuala situaţie din România nu este opera nici a presei, nici a opoziţiei. Să ne înţelegem bine, domnii mei. Eu nu consider că opoziţia şi presa sunt două fecioare care vor ajunge în paradis. A greşit şi opoziţia, uneori chiar a sfeclit-o, iar presa a comis şi ea destule greşeli. Aş avea curajul să spun că uneori acest lucru mi s-a întâmplat şi mie. Dar aceste greşeli mi le-am asumat şi mi le voi asuma întotdeauna, convins fiind că, atunci când nu voi mai fi capabil de acest lucru, a sunat ceasul retragerii. Numai că domniile voastre nu aţi vorbit niciodată despre ele. E drept că, dacă aţi fi făcut-o măcar cu un strop de înţelegere, aţi fi câştigat. Dar n-aţi făcut-o, fie din teamă, fie din orgoliu (sau din ambele motive), şi aţi încercat să treceţi peste fiecare eroare socotind că lucrurile se vor repara cu timpul, ele având drept consecinţă cea mai mare greşeală pe care aţi comis-o, împreună şi separat, în funcţie de împrejurări şi reacţii. Şi aceasta constă în faptul că, din multiple cauze (unele îmi scapă cu desăvârşire), aţi introdus în viaţa politică românească modalitatea bătăliei politice incorecte. Aţi folosit pentru aceasta toate cuvintele de care dispune limba română şi le-aţi vorbit românilor despre tentative de lovituri de stat, de forţe oarbe, de reacţiune, legionari, fără să dovediţi nimănui nimic, fără să vă consideraţi obligaţi să-i şi probaţi acestui popor ceea ce afirmaţi. Când a fost vorba de alegeri la un alt termen, aţi inventat o organizaţie ridicolă şi ilegală, « Alegeri la 20 mai », când a venit vorba de rege, aţi inventat Liga antimonarhică, atunci când vă atingea la interes Proclamaţia de la Timişoara, aţi inventat o altă comedie de proclamaţie, şi tot aşa, cum se ridica o idee, bună sau rea, aţi încercat să o discreditaţi, opunându-i o caricatură care să o compromită. Iată de ce mă văd silit să vă acuz de contribuţie majoră la sporirea confuziei, deznădejdii şi haosului politic (că de cel economic se poate răspunde şi prin lege). Mă văd silit de realitatea deprimantă a acestor zile să caut cauzele cele mai adânci ale stării de lucruri şi, oricât aş încerca să găsesc alte explicaţii, nu pot să nu remarc rolul major jucat de domniile voastre de-a lungul celor aproape doi ani. Pentru că, fiind la putere, majoritari şi susţinuţi şi de cei care nu ştiau de ce, şi de cei care ştiau, aţi tolerat regula jocului incorect, aţi tergiversat aplicarea legii începând din ianuarie 1990. Aţi scos şi oamenii pe străzi ca să acuze opoziţia că vrea să vândă ţara, aţi lăsat să se umfle povestea Transilvaniei, socotind că arhicunoscuta coadă de peşte reprezintă o soluţie, aţi tolerat şi venirea minerilor şi uneori i-aţi acoperit, aţi lăsat ca toate situaţiile dramatice să sfârşească în câlţi, indecis şi ameţit. Adică aţi dovedit bărbăţie numai în vorbe, acoperind sau poticnindu-vă în faţa lucrurilor aspre. Şi, astfel, după aproape doi ani, România nu a reuşit să ajungă la nici un adevăr clar nici legat de ce s-a întâmplat în decembrie, nici despre 12 ianuarie, nici despre Târgu Mureş, nici despre mineriade, nici despre simulacrul de proces al nomenclaturii, nici măcar

despre amărâtul ăsta de buget al guvernului. Pe ce putem construi începând de mâine ? Pe ce adevăruri ? Pe ce justiţie ? Pe ce repere ? Sigur că fiecare în parte vă puteţi răspunde, ca apoi să dormiţi liniştiţi. Numai că noi, ceilalţi, sau o mare parte am ajuns în situaţia de a răspunde : pe nimic. Şi asta ne leagă picioarele, ne acoperă ochii şi ne blochează gândurile, în timp ce domniile voastre tot mai credeţi că, dacă am tăcea şi v-am mai şi iubi, domniile voastre ne-aţi purta în mare goană spre fericire. Or, eu tocmai de asta mă îndoiesc mai tare ca niciodată.

Iată deci în ce constă marea greşeală a domniilor voastre şi de ce mă îngrozeşte gândul că nu poate fi vorba de nici o judecată, decât foarte, foarte târziu, când totul va aparţine Istoriei, iar consecinţele vor fi pietrele de moară ale generaţiilor viitoare.

Al nimănui,
Cornel Nistorescu

P. S. : Domnule preşedinte, în Israel, cu două prilejuri aţi promis măsuri legale împotriva manifestărilor antisemite din România. În avion, la întoarcere, într-o discuţie particulară, îmi spuneaţi că aţi cerut să se aplice legea. Au trecut aproape două luni. Nu aveţi curajul sau sunteţi neputincios ?

Nr. 43 / *Epistole politice*

Azi şi mâine, ce pericol mortal !

Stimate cititor al revistei *Expres*,

Se împlinesc aproape doi ani de când am început să-ţi spunem, săptămână de săptămână, ce se petrece cu tine şi cu noi, să-ţi împărtăşim îndoielile noastre, să îţi trimitem dovezi ale atâtor maşinaţiuni care se ţes în jurul tău pentru a putea fi păcălit mai uşor, pentru a împinge şi tu la remorca interesele celor care s-au aşezat la cârmă şi apoi ţi-au spus că te iubesc, te admiră şi te respectă, şi pentru toate acestea se vor zdrobi ca să-ţi aducă binele. Ştiu că ai fost descumpănit încă de la primul nostru număr, când ţi-am adus primele dovezi că televiziunea minte, că *Adevărul* nu era decât *Scînteia* travestită în revoluţionar imparţial şi patriot, când ţi-am spus ce politician de nimic este Victor Surdu şi când ţi-am promis că întotdeauana vom pune punctul pe i, indiferent de riscuri şi de adâncimea durerii. Am scris primul număr pe la prieteni şi pe colţuri de mese, prin sediile altor redacţii şi, când i-am văzut pe tipografi cum se aprind la citirea textelor, am hotărât un lucru aproape sinucigaş, să tipărim revista în 300 000 de exemplare, ca la numărul al doilea să mai riscăm o dată, să mărim iarăşi

tirajul şi, mai apoi, împreună cu prietenii, cu familiile, cu tipografii, să-l vindem pe străzi, strigând : « Prima spargere politică », « Prima spargere politică », « Burghezia roşie se aruncă pe case ! » şi alte subiecte de articole, cu sentimentul că deja ne aşteptaţi pe străzi şi aveţi nevoie de adevărurile descoperite şi scrise de noi. Pentru că nu aveam sediu, am spart fostul birou al comitetului de partid de la tipografia Informaţia Bucureştiului şi ne-am aciuat acolo, sub privirile îngăduitoare ale directorului (căruia-i mulţumim şi acum pentru că nu ne-a dat afară). Şi am fost prietenul şi duşmanul tău în fiecare săptămână, prieten pentru că eram de bună-credinţă şi-ţi spuneam tot ce ştiam, şi duşman pentru că îţi arătam în oglindă şi lucruri de care ar fi trebuit să te ruşinezi. Primeam sute de telefoane într-o singură zi, zeci şi sute de scrisori în care ni se spunea că suntem vânduţi, că suntem porci, că suntem unelte ale trădării, şi ne-am păstrat cumpătul, continuând să scriem ceea ce gândim. Oraşul a început să fiarbă de zvonuri că suntem cumpăraţi sau că am primit zeci de mii de dolari din partea străinilor pentru a compromite idealurile revoluţiei. Şi n-am avut nimic, nimic, nici măcar o maşină de scris. Le-am adus de acasă şi am făcut-o nu cu sentimentul că punem la cale o întreprindere care să devină prosperă, ci o voce, o tribună a adevărului cu care suntem datori pentru perioada de consimţire, tăcere sau laşitate din anii dictaturii. Atunci am fost transformaţi în duşmani periculoşi, şi tot atunci s-au alăturat *Expresului* tineri curaţi, studenţi şi absolvenţi care nu mai scriseseră niciodată şi care impresionau doar prin curaj şi onestitate. Astăzi, ei sunt redactorii care înfăptuiesc *Expresul*, sacrificându-şi bucurii pe care, oricum, cu greu le-ar putea avea.

Şi a venit mineriada, când noi am fost socotiţi duşmanii poporului deoarece spusesem că Piaţa Universităţii reprezintă un miracol al conştiinţei româneşti, şi minerii au venit şi ne-au distrus puţina aparatură pe care o aveam, iar oamenii din Alexandria, minţiţi ca nişte copii, au ameninţat că vor da foc tipografiei dacă aceasta va mai imprima *Expresul*. Şi atunci, prietenii tăi, care te-au învăţat să nu-ţi vinzi ţara, ţi-au spus că suntem legionari şi trebuie să fim judecaţi, şi mulţi aţi şi crezut că suntem legionari şi că vom fi judecaţi pentru asta, deşi nu eram, deşi urma să te judeci singur pentru toate greşelile în care ai fost împins cu viclenie. Nu ne-am supărat nici măcar o clipă, nu pentru că nu ne durea, ci pentru că eram convinşi că, în naivitatea şi buna ta credinţă, ai fost împins de nemernici numai şi numai pentru a-şi apăra poziţia şi interesele. Iată de ce noi, oricât de multă înţelegere am avea pentru toate, nu vom uita niciodată că preşedintele ţării şi fostul prim-ministru, cu echipele lor, pentru a se încoţopeni mai bine la putere, au fost în stare de minciuni, maşinaţiuni, vorbe în vânt şi promisiuni, că ei au introdus mijloacele necinstite în bătălia politică şi rezultatul strategiei lor nenorocite a semănat zâzanie, discordie, suspiciune şi ne-a dus în situaţia dramatică de acum. Noi n-am putut să fim nici naţionalişti, nici antisemiţi, nu vom fi nici fascişti şi nici

comuniști, și, dacă tu, iubite cititor, te vei întoarce spre *Scînteia*, spre *Democrația*, spre *Săptămâna*, *Viața*, *România Mare*, *Europa* și câte alte gunoaie mincinoase mai sunt, cu durere noi îți vom respecta opțiunea dar nu te vom însoți și vom fi mai bucuroși să ne retragem, recunoscând că nu am putut face mai mult decât să fim părtași în corul infirmităților, minciunilor și isteriilor. Noi nu mai avem puterea să tăcem încă o dată, să lăsăm ciuma să se întindă liniștită și nici nu ne vom preface că nu vedem când scroafa cea bătrână se urcă în copac.

Iubite cititor, ai parte de un sfârșit de an sărac, friguros și trist, singurele bucurii care ți-au rămas fiind acelea că nemernicii se sfâșie între ei, iar tu poți vorbi liber. Și noi te avertizăm că, după ce te-ai dus să votezi Constituția fără s-o fi citit și să o fi judecat, după ce ai stat în casă în jurul caloriferului tău rece, aniversând în gând doi ani de la clipa de mare curățenie și sacrificiu al celor tineri, te așteaptă un an mai greu și mai periculos decât ceilalți doi. Pentru că va trebui să alegi din nou, și bătălia pentru putere va fi și mai crâncenă, și vor fi mii și mii de încercări de a te câștiga cu minciuni dulci și, fără să-ți dai seama, îți vei încredința soarta unora sau altora. Și, dacă și de data aceasta reușesc să te păcălească, nu vei face decât să-ți semnezi singur sentința la mizerie, să fii părtaș la propria ta decădere. Iată de ce, iubite cititor, te paște un pericol de moarte și nu știu cum vom izbuti să trecem de el împreună. Noi nu mai avem cale de întoarcere. Tu poți să te prefaci, să mai săruți o dată mâna care te-a mințit sau te-a pălmuit. Noi n-o vom face niciodată și, din cauza riscurilor care ne pândesc, suntem de-acum condamnați să rămânem aceiași. Independenți, drepți, aspri, neiertători și cu credința că adevărul va izbândi.

Noi îți cerem iertare pentru greșelile noastre și îți dorim sănătate și fericire.

Cu respect,
Cornel Nistorescu

Nr. 44 / *Epistole politice*

Ion Iliescu după gâște !

Stimate domnule ministru Petre Mărculescu,

După cum vă aduceți aminte, ne-am cunoscut în Israel, în timpul vizitei prezidențiale, când v-am făcut și câteva fotografii la Mormântul Sfânt (pe care încă nu le-am developat) și când mi-am dat seama că multe dintre lucrurile pe care le auzisem despre dumneavoastră sunt adevărate. Și aflasem că, în ciuda faptului că aparțineți unui partid condus de un slăboi dubios (e vorba de Victor Surdu), sunteți dintre puținii membri ai guver-

nului cu o serioasă experienţă în domeniul pe care îl păstoriţi, că vă bucuraţi de respect şi sunteţi considerat un om de nădejde. Mi s-a părut că sunteţi un deschis, cu capul pe umeri, mai puţin pasionat de bătăliile politice şi gata să vă faceţi meseria. Iată de ce vă scriu, mai ales că situaţia din agricultura română tinde să devină catastrofală, iar preşedintele României dovedeşte că nu înţelege o iotă din tot ce se întâmplă, ba mai mult, încearcă să împingă lucrurile pe o pantă periculoasă. Vă scriu deci cu sentimentul că aţi putea să explicaţi şi primului-ministru, şi preşedintelui, şi capetelor din cele două Camere că situaţia este albastră de tot şi nu putem ieşi din ea încercând s-o facem mai roşie.

Domnule Petre Mărculescu, povestea agriculturii române a început cu o mare minciună, cu o grosolană exagerare în momentul în care fostul prim-ministru Petre Roman a afirmat că guvernul a câştigat pariul cu agricultura. Nu s-a ridicat atunci nimeni care să spună lucrurilor pe nume, nici preşedintele ţării, nici FSN-ul, nici măcar specialiştii nu au sancţionat exagerarea şi nu au atras atenţia asupra situaţiei dramatice. Au lăsat lucrurile să curgă în aceeaşi coadă de peşte în care a mers toată politica românească (şi, implicit, societatea), ca mai apoi, când situaţia s-a înrăutăţit îndeajuns, să înceapă « campania politică » de acum, să asistăm la această ultimă « plenară » cu agricultura, o comedie politică şi economică de cea mai proastă factură.

Domnule ministru, l-am auzit şi pe profesorul Alexandru Albu în Parlament susţinând o altă aberaţie. Că el ştie o comună în care dintr-o mie de hectare nu s-a semănat nici unul şi asta este din cauza absenţei unei autorităţi locale. Deşi îl cunosc bine pe profesorul Alexandru Albu, nu-mi aduc aminte dacă domnia sa este specialist în economie agrară sau în socialism ştiinţific. Cum nici eu nu mă pot lăuda că aş fi specialist într-unul din cele două domenii, consider că este mult mai corect să vă povestesc ce am văzut săptămâna trecută în câteva sate româneşti. Ţăranii ardeleni şi-au luat în stăpânire pământul în baza unui străvechi sentiment al proprietăţii şi cei mai mulţi au început să-l muncească pe brânci. Cu vacile, cu caii, cu boii, cu Dacia, cu sapa şi cazmaua, chinuit, dar cu o îndârjire impresionantă. Toţi sunt bătrâni, săraci, măcinaţi de boli, dar se încrâncenează s-o scoată la capăt, chiar dacă această trudă disproporţionată îi îngroapă mai adânc cu fiecare zi muncită. Am auzit un om spunând că decât ţăran, mai bine câine în lanţ, cu o coajă adunată din tomberoane. Şi acel om era mama mea, disperată că n-o scoate la capăt. Şi i-am văzut şi pe alţii, câte 7-8 oameni înghesuiţi într-o Dacie (România se poate lăuda cu automobile de o asemenea performanţă), veniţi să culeagă porumbul, am văzut chiar şi un cărucior mic tras de un ţap înhămat pe post de cal şi mi-am dat seama că, în ciuda chinului, doar cu tancurile şi cu toate trupele fostului Tratat de la Varşovia pământul mai poate fi smuls celor care îl au de la părinţi. Drama şi ruşinea sunt altele, domnule ministru. Că oamenii, în toată această disperare, nu au nici o

ieşire pentru simplul fapt că guvernul precedent s-a mulţumit să spună că a câştigat pariul cu agricultura (fără să-l câştige nici pe cel cu măgarul comunal) şi n-a dat ţăranului român nici credite, nici facilităţi, nici o certitudine. L-a lăsat să înceapă tot din 1900, tot cu sapa, tot cu carul cu vaci şi tot cu cârca. N-a fost doar o greşeală de guvernare, a fost o aberaţie, o inconştienţă pe care domnul Ion Iliescu vrea să o curme printr-o soluţie caprovarzistă.

Domnule ministru Petre Mărculescu, sper că nu sunteţi între organizatorii ultimei plenare cu agricultura şi că meseria pe care o profesaţi de atâta vreme vă împiedică să marşaţi la ideile acestei « teleconferinţe cu agricultura ». Spuneţi-i preşedintelui Ion Iliescu că domnia sa are alte atribuţii, iar agricultura este treaba guvernului şi, dacă guvernul nu este capabil s-o rezolve, singura soluţie este să ne propună un altul care s-o scoată la capăt. Şi, în al doilea rând, dacă tot îşi depăşeşte atribuţiile, spuneţi-i că între îmbunătăţiri funciare şi economie agricolă este o distanţă enormă. Şi vă mai rog să-i explicaţi cât se poate de politicos că ideea de a bate parlamentarii la cap că pământul trebuie să rămână de gâtul actualei generaţii îmbătrânite numai pentru că ea este adevărata proprietară este o altă absurditate, că promovează chiar negarea statutului de valoare economică a pământului. Există legea care prevede trecerea în patrimoniul statului în cazul necultivării suprafeţelor agricole (dacă statul o fi în stare să facă mai mult decât un moşneag sărac şi rebegit) şi asta ajunge pentru a reglementa abandonarea terenurilor. Cât priveşte trimiterile la bişniţarii de pământ, faceţi şi dumneavoastră trimitere la bişniţarii de vorbe goale şi spuneţi-i că implicarea preşedinţiei în distribuirea motorinei şi în mersul crescătoriilor de găini ne entuziasmează atât de mult, încât ne obligă să îi atragem atenţia că ar trebui creat şi un comitet naţional care să se ocupe şi de redresarea crescătoriilor de gâşte şi raţe, abandonate nejustificat după revoluţie, că avem nevoie de măsuri urgente pentru revitalizarea creşterii iepurilor de casă şi a viermilor de mătase. Şi, ca să continuăm absurdul situaţiei, vă rog să urgentaţi înfiinţarea acestor comisii locale şi să faceţi plan de muncă şi plan de producţie, şi să desemnaţi încă o comisie care să le controleze, şi la primăvară să-i analizăm pe toţi şi, pentru că nu au făcut nimic, să-i vârâm pe toţi în puşcărie (poate îl rugaţi pe Ion Dincă să vă ajute la asta), şi aşa scăpăm de toţi îmbuibaţii satelor şi comunelor din România trecuţi rapid de sub umbrela PCR sub cea a FSN ! Şi să nu uităm de elevi, studenţi şi militari care au lenevit destul.

În speranţa că veţi face ceva cu adevărat util
ţăranului român, vă salut cu respect,
Cornel Nistorescu

P. S. : Dacă tot vorbiţi cu preşedintele, spuneţi-i că, atunci când vrea să spună ceva, ar fi mai bine să-şi scrie discursurile sau să-i pună la trea-

bă pe scribi, pentru că, altfel, cuvântările libere şi indicaţiile sale au ceva de bolmojeală. Şi la agricultură, ca şi la fotbal, mai merge să-ţi dai cu părerea, dar limba română funcţionează numai pe baza gramaticii şi asta este totuşi o ştiinţă. Dacă engleza domniei sale provoacă râsul, este regretabil ca discursurile sale în limba română să provoace plânsul. Şi mai spuneţi-i, când dă din mână, să o facă pe orizontală, nu pe verticală.

Nr. 45 / *Epistole politice*

Ceapa degerată a democraţiei

Stimate domnule ministru Niculae Spiroiu,

Folosesc acest prilej pentru a vă transmite cele mai cordiale urări de sănătate şi succes, după cum mă obligă regulile elementare de politeţe faţă de un ministru al Apărării, funcţie extrem de importantă, pe care o îndepliniţi în momentul de faţă. Dar lucrul care mă îndeamnă să vă scriu nu ţine câtuşi de puţin de ceea ce am putea numi cordialitate, cum mi-ar plăcea mie, nici de subordonare, cum v-ar plăcea dumneavoastră. El ţine mai degrabă de o profundă neînţelegere. Şi, dacă v-aţi grăbi, aţi putea crede că este vorba de scrisoarea mea adresată generalilor, în urma căreia aţi reacţionat violent pe diferite căi, particulare sau publice, cu o mânie care mi-a provocat când mirare, când un zâmbet nevinovat. Motivele sunt multiple şi pe câteva aş putea să le înşir cu destulă uşurinţă. În primul rând, aş vrea să fac o precizare clară. Nu era câtuşi de puţin o scrisoare adresată armatei române. Nu pentru că nu mi-aş permite să mă refer critic la instituţii ale statului de drept, ci pentru că puţina istorie pe care am citit-o sau am parcurs-o cu privirea în locurile cele mai bogate în semnificaţii mă împiedică să confund generalul semidoct, făcut pe puncte, servitorul fidel al absurdului din anii '50-'90, cu armata română. Asta pentru că ştiu foarte bine ce înseamnă soldatul român (nu cel din Muzeul de istorie militară, făcut din ipsos şi cu bocancii văcsuiţi de îngrijitori). Îl ştiu din corespondenţele şi documentele de pe frontul Războiului de Independenţă, din călătoriile la Mărăşti, Mărăşeşti, Oituz şi Răcoasa, din discuţiile cu supravietuitori ai primului război mondial. Aş vrea să vă spun că un asemenea erou trăia cu ani în urmă nu departe de Mărăşeşti şi locuia într-o baracă. Fusese citat pe ordinul de front, avea medalii mai multe decât anii de şcoală ai unor generali şi membri ai CC din acea perioadă şi trăia într-o baracă şi mânca dovleci fierţi, cei cu care ţăranii hrănesc, de regulă, porcii şi vacile pe timp de iarnă. Şi fostul soldat din primul război avea o demnitate care făcea să pălească orice stea de pe un umăr de general. Când am vrut să-i ofer o sută de lei, mi-a împins mâna cu un zâmbet stins şi mi-a spus, domnul meu, toate trec, n-or fi zilele omului câte vremurile ! Şi, când soţia lui a

început să plângă, în ciuda celor optzeci de ani, moșneagul i-a spus consoartei, măi, fomeie, nu mai plânge, că viața asta nu-i o scurteică s-o tot croiești și s-o faci mai largă atunci când te strânge sau nu te mai încape ! Și moșneagul acesta s-a mutat, cu nevasta lui cu tot, în « vecii vecilor de nimeni trecuți », dar s-a dus în 1980, când dumneavoastră defilați cu pieptul scos și când o întreagă armată cânta marea operetă comică începută cu *Partidul, Ceaușescu, România* sau cu *Onor comandantului suprem*. Și aș vrea să mai știți că o oarecare apropiere de istorie și de frumusețea simplă a soldatului român, de fapt, țăran târât prin diverse războaie, vine și din faptul că atât bunicii mei dinspre mamă, cât și cei dinspre tată au fost împroprietăriți după același prim război mondial (din care unul din ei nici nu s-a mai întors), iar tatăl meu, tot țăran, a fost obligat să încheie cel de-al doilea război înainte de final pentru simplul fapt că avea mai mult metal în corp decât în geamantan. Și mi-am petrecut copilăria ascultând relatările despre mișcările schijelor ruginite prin corpul său de veteran care, dacă veți verifica, fără nici un rost figurează pe listele uitate de Dumnezeu în cine știe ce dulap al ministerului Apărării sau al nu știu cărei ligi a veteranilor. Și apoi știu soldatul român din timpul stagiului meu militar și-l știu și din Piața Victoriei și de la Televiziune din anul 1990, când el venea, plin de păduchi, înfometat și batjocorit, din unități militare uitate prin construcții sau prin agricultură. Și niciodată nu am păcătuit față de el nici cu gândul, nici cu fapta. Dimpotrivă, aș putea să vă prezint dovezi scrise ale acestei considerații pe care mi-am asumat-o ca pe o obligație morală. Oricât de tare v-ați înfuriat, tot nu veți izbuti să faceți proba că am desconsiderat armata română în sensul ei frumos, demn, curajos și eroic. După cum niciodată nu veți reuși să mă convingeți că există o identitate între soldați, subofițeri și ofițerii care au dus greul acestei instituții cu generalii care au încălecat-o în ultimii patruzeci de ani. Din acest punct de vedere, rămân nemișcat ca un catâr. Și, dacă doriți, aș putea continua cu exemple de privilegii ale generalilor, cu slugărnicii și abuzuri ale lor, cu absurdități și aberații (și, dacă n-o voi face, tot o va face cineva într-o bună zi). Ba eu cred că ne-am distra împreună, nu doar noi doi, ci tot publicul din România, dacă am lua puțin la bani mărunți tezele de doctorat ale iubiților noștri generali. Spectacolul ar fi și mai mare dacă i-am întreba și ce scrie în ele. Sigur, ați putea să vă înfuriați în continuare și să exclamați, domnule, nenorocitul ăsta ne face proști pe toți. Și iarăși ați greși enorm, pentru că eu nu mă refer la fiecare general în parte, ci la o stare de lucruri și la un mod de a fi care au dominat o epocă tristă. Și ea a fost încununată de erorile armatei în decembrie 1989, când în România au murit 1 025 de oameni și au fost răniți alți 2 500. Spuneam în acea scrisoare adresată generalilor că românii s-au împușcat între ei cu cozile de lopată, cu pixurile, și s-au omorât cu prăjituri care explodau, în timp ce generalii conduceau cu mari sacrificii apărarea patriei. Să fim serioși, domnule general, chiar atât de proști nu suntem ca să nu știm că mai sunt generali

care au ordonat deschiderea focului împotriva românilor şi acum îşi cară acasă solda cu sacul (dacă luaţi afirmaţia în stil cazon, atunci e vorba doar de săculeţ), că sunt ofiţeri care au apăsat pe trăgaci şi au fost promovaţi, iar dumneavoastră, ca şi predescesorul dumneavoastră în această funcţie, deşi aveţi în subordine şi Procuratura Militară, aţi contribuit la clarificarea lucrurile până acolo încât putem crede că românii au fost împuşcaţi de Sfântul Părinte sau de cofetarii din Mamaia. Dacă aveţi puţin răgaz să vă gândiţi la ce s-a petrecut, dacă luaţi puţin la mână rapoartele, declaraţiile, ordinele de zi şi chiar unele hotărâri ale ministerului Apărării, veţi descoperi că buba e tot pe la unii generali, şi pe unii dintre ei îi cunoaşteţi foarte bine sau vă sunt chiar prieteni.

Şi, ca să vă ofer o dovadă că nu sunt un încrâncenat împotriva armatei, nici măcar a dumneavoastră, folosesc acest prilej pentru a-mi exprima consideraţia pentru atitudinea dumneavoastră în timpul ultimei veniri a minerilor, când, în ciuda insistenţelor primului-ministru Petre Roman de a folosi armata împotriva revoltaţilor din Valea Jiului, v-aţi opus cu îndârjire. Ceea ce nu înseamnă că n-am rămas cu părerea că o anume generaţie de generali nu este decât ceapa degerată a armatei române.

Cornel Nistorescu

P. S. : Mi s-a spus că, în timp ce mă aflam în Bulgaria ca observator la alegerile din această ţară, v-aţi referit la arestarea mea şi la suspendarea publicaţiei *Expres*. Dacă legat de arestare nu am nimic împotrivă, fiind gata să vă şi aştept miercuri, la orele 16.20, în dreptul ceasului de la Universitate, legat de interzicerea publicaţiei, vă propun s-o lăsaţi mai uşurel, că s-ar putea să pârâie.

Nr. 46 / *Epistole politice*

Partidul băşcăliei

Domnule deputat Ştefan Cazimir,

Încă din momentul în care am auzit că se mai înfiinţează şi partidul liber-schimbist, ca parodie la ideea de partid, un miros de sulf a început să adie în jurul acestei iniţiative. România, chinuită de absenţa pluralismului vreme de atâţia ani, încerca să recupereze unul din principiile de bază ale democraţiei, şi, hop, dintre cei lipsiţi de libertate, nişte băieţi drăguţi, şmecherași de mâna a doua şi a treia, activişti nici prea vinovaţi, nici prea zeloşi, băieţi de-o bere şi de-un mic la şuetă în care râdeau şi de Dumnezeu, şi de nevestele prietenilor, şi de săraci, şi de viteazul cârmaci, au sărit să susţină partidul băşcăliei. Dacă românii au scăpat de dic-

tatură cu bancurile, de ce n-ar lua la mișto și libertatea, și încercările naive de a găsi drumul spre democrație. Era ca o instituționalizare a mistocărelii celor care se întreceau cu bancurile despre morți în zilele imediat următoare cutremurului din 1977, numai că, de data asta, echipa cu care ați început activitatea politică simțea nevoia să râdă de șovăielile, naivitățile și gafele românilor în încercarea lor de a găsi o ieșire spre democrație. Și, astfel, s-a născut partidul liber-schimbist ca o caricatură a ideii de partid, cu câțiva activiști care, din plăcerea de a demonetiza, și l-au încoronat pe Caragiale, de parcă el ar fi justificarea supremă ca să râzi în biserică, să faci haz de efortul unuia de a se ridica din genunchi, să-ți bați joc de încercarea nevăzătorului orbecăind prin hățiș în dorința de a da de o lumină și de un orizont.

Ați apărut pe scena politică (nu știu cu ce voturi și vă spun sincer că mă îndoiesc de faptul că s-au găsit totuși atâția câți vă erau necesari ca să împingă ideea și-n Parlament) încercând să stârniți râsul unor parlamentari care ei înșiși erau de râsul lumii, aducând palid spiritul lui Caragiale deasupra unei colectivități care ea însăși era întruparea perfectă a personajelor lui Nenea Iancu. Vă mărturisesc că știam de dumneavoastră încă de pe vremea când îl acuzați de plagiat pe Al. Piru și-l puneați pe două coloane cu Călinescu, și, când figura dumneavoastră țuguiată ca o stalagmită a apărut în dreptul microfonului Parlamentului, mi-am dat seama că el conține toată fauna societății românești, inclusiv caricatura caricaturii.

Domnule deputat, eu vă știam profesor universitar, nu bufon politic al unei instituții, ea însăși o bufonerie involuntară. Ați încercat să faceți Parlamentul și telespectatorii să zâmbească, nereușind de cele mai multe ori decât să fiți un element în povestea « râde ciob de oală spartă ». Pentru că a folosi arma subțire a umorului, ironiei și poantei (pentru că uneori ați folosit și poante ieftine) în fața unui auditoriu care este el însuși o poantă, o ironie a sorții, o consecință comică a unei situații istorice, mi se pare, dacă nu o strategie nepotrivită, atunci măcar picătura în plus într-un vas prea plin. Într-o țară care strânge din dinți ca să nu scape lacrimile prea des, dumneavoastră încercați să râdeți, de parcă ați vrea să-l înveseliți pe un nefericit care stă la capul tatălui său și își mușcă buzele pentru că îi simte respirația de muribund. Așa vă privesc unii oameni când vă ascultă poantele searbede, televizate prea des (domnule deputat, mă tem că Teatrul Tănase ar rămâne cu sala cam goală dacă v-ar transfera și v-ar împinge pe scenă), în timp ce parlamentarii vă ascultă cu atenție și râd cu gura până la urechi sau chicotesc ca la spectacolul unei brigăzi artistice de agitație (nu cumva v-ați exersat și în așa ceva în perioada de glorie ?). Din păcate, nu v-am auzit glumele și poantele pe seama acestei ultime enorme poante concepute în Parlament, pe care vreți s-o oferiți românilor drept Constituția României. Mă amuză copios pretențiile de modernitate emise pe seama unui act rezultat din cooperarea spectaculoasă a unor zbârcituri de pe scoarțe care rămân cam neputincioase în fața oricărui test de

intelligence quotient, unii având probleme şi la alte teste, cum ar fi cele de gramatică, onestitate, moralitate etc. Când mă gândesc că acest popor i-a desemnat pe Gheorghe Dumitraşcu, Dan Iosif, Vasile Moiş, Victor Surdu şi pe încă vreo câţiva, mie chiar îmi vine să râd şi să mă întreb de ce n-a dat-o IAS-ului Pietroiu din judeţul Călăraşi, că poate ne propuneau una mai bună.

Domnule deputat, mai în glumă, mai în serios, mă gândesc adeseori dacă n-ar fi fost cumva mai bine să le cântaţi colegilor dumneavoastră din corn, pentru că unii dintre ei chiar se poartă ca nişte vânători, decât să continuaţi acest joc inutil. Dintr-o găselniţă aţi făcut un partid şi continuaţi să ne propuneţi băşcăul drept ideologie care să ne vindece de prostie şi de naivitate. Mă tem că aţi greşit şi momentul, şi locul, şi uneori cred că reciclarea dumneavoastră din profesor în parlamentar reprezintă o altă opţiune neinspirată. Adică vreţi să folosiţi spiritul lui Caragiale pentru a corecta lumea pe care chiar dumneavoastră o încununaţi în cel mai comic şi dramatic mod.

Fără umor,
Cornel Nistorescu

Nr. 47 / *Epistole politice*

Baba doarme cu pompierul

Domnule Constantin Mitea,

Dacă nu mă înşel, n-am avut prilejul să ne cunoaştem niciodată şi, într-un fel, mă bucur că, în ciuda celor câteva luni care mi-au mâncat viaţa prin diverse şedinţe în care nici măcar nu puteam dormi, nu s-au mai adăugat şi câteva minute în care dumneavoastră să fiţi condescendent şi eu să zâmbesc şi să înjur în sinea mea. Din câte îmi aduc aminte, o singură dată am vorbit la telefon, atunci când aţi primit paginile revistei *Flacăra* şi m-aţi întrebat ce am vrut să spun cu proverbul « ţara arde şi baba doarme cu pompierul ». Aţi dat dispoziţie să fie scos, pentru că amândoi ne gândeam la acelaşi lucru, iar dumneavoastră vă temeaţi şi de babă, şi de pompier. Ne-am supus pentru că nu aveam încotro şi poate că eram chiar mai laşi decât suntem acum dispuşi să acceptăm că am fost (şi pentru asta vom purta fiecare în sinea noastră sentimentul păcatului după cum ne lasă sufletul şi înţelepciunea), în timp ce dumneavoastră vă supuneţi aceluiaşi lanţ al slăbiciunilor, dar nu ca om disperat care nu mai are ieşire, ci la modul creator, fiind chiar dirijorul minciunii monstruoase construită prin presă şi restul mass-mediei. De multe ori – şi atunci, şi acum – m-am întrebat dacă ştiţi ce faceţi şi de fiecare dată mi-am răspuns că ştiaţi foarte bine,

pentru că nu ajunseserăți în acel loc parașutat de undeva de la șaibă, ci chiar din presă, unde izbutiserăți performanțe demne și de un profesionist, și uneori chiar de o conștiință. De fapt, nu făceați decât să repetați traseul straniu al unei figuri funeste, Dumitru Popescu Dumnezeu, cel care știa și el ce înseamnă această profesie și își folosea cunoștințele pentru a o îngropa mai adânc în minciună, mizerie și neprofesionalism. Și, astfel, ca și predecesorul dumneavoastră, cu un cinism care vă permite să ridicați slugărnicia la rangul de artă și creație, ați orchestrat presa română într-una din cele mai triste perioade ale sale.

Domnule Constantin Mitea (vă spun « domn » pentru că nu găsesc o altă formulă de adresare care să definească exact un sentiment de dispreț), mă amuză faptul că acum începeți să-l criticați pe Ceaușescu, tocmai dumneavoastră care îi scriați discursurile și-i cunoșteați inclusiv respirația, ca să-i construiți o frază nu îndeajuns de lungă ca să se sufoce, dar nici prea scurtă ca să bolborosească de nervi. După ce atâta vreme ați fost mingea de ping-pong pe care și-o disputau cei doi și dumneavoastră săreați cu plăcere de la unul la altul, după ce ați orchestrat și consilierii, și imaginea sublimă a două caricaturi care erau înfrumusețate într-o oglindă pe care o păzeați cu strășnicie, tocmai dumneavoastră veniți și vă faceți că plouă, că nici usturoi n-ați mâncat, nici conștiința nu vă miroase. Vă jur că, dacă n-ați fi atât de bătrân, mai că m-aș aștepta să vă întâlnesc la circul lui Iosefini, într-un număr special de echilibristică a conștiinței. Sunt sigur că împreună cu Adrian Păunescu ați face un număr extraordinar. Și, culmea, nici măcar dintr-o vocație machiavelică, dintr-o anume voluptate a minciunii, ci pentru mult mai puțin, pentru o ciorbă de burtă sau pentru câțiva mititei, pentru că altfel cum s-ar putea interpreta această rocambolescă întoarcere pentru păstrarea unei simple case de activist care se teme să poposească în două camere, la etajul opt al unui bloc populat de cei pe care i-a mințit ? Ce mă amuză cel mai mult este că nici dumneavoastră, foștii membri ai Comitetului Central, nu vă puteți sustrage unui principiu pe care l-ați stimulat atâția ani, « cinci români alcătuiesc deja gașca și turnătorul ». Și iată că, pentru aceeași ciorbă de burtă în zona Primăverii sau, poate, și dintr-o plăcere a delațiunii, veniți acum să le spuneți românilor că istoricul Constantin Ardeleanu a fost autorul măsluirii acelei fotografii care trebuia să legitimeze tinerețea revoluționară a « tovarășului » și a « tovarășei ». N-aveți cumva niște nepoți pe care să-i luați pe genunchi și să le spuneți minciuna gogonată a disidenței dumneavoastră, să le istorisiți cum ați protestat la falsul lui Constantin Ardeleanu și ați vorbit cu redactorii-șefi să nu publice și că v-ați opus falsificării istoriei românilor ? Vă întreb de nepoți ca să știu dacă se va găsi cineva mai apropiat care să exclame, a nerozit bunicul, a început să ne vândă gogoși !

Știți ce mă miră, domnule Mitea ? Că o serie de subordonați ai dumneavoastră, pe care, promovându-i la secția de presă, i-ați antrenat la funestul aparat al minciunii, acum, în loc să se disculpe sau să acuze, au

totuşi bunul-simţ să tacă şi să stea retraşi, în timp ce dumneavoastră jucaţi drama delatorului, a slugoiului şi a cozii de topor care se vrea lemn de cruce şi os de înger.

Cornel Nistorescu

Nr. 48 / *Epistole politice*

Două Vietnamuri lângă Prut

Oricărui român de peste Prut

Am sentimentul că nu vei citi nicioadată această scrisoare, nu pentru că nu este scrisă în îmbârligatul alfabet slav, ci pentru că mesajul acesta nu va trece dincolo de Prut din raţiuni practice. Şi totuşi, îţi scriu în speranţa că o scrisoare a unui român adresată fratelui său dintr-o altă ţară rămâne ceea ce este, o interogaţie a unui om care se simte legat de soarta semenilor săi. Ştiu că eşti la fel de sărac ca şi fratele tău de dincoace, ştiu că ai avut copii sau chiar tu ai fost trimis să lucrezi în Siberia sau pe lângă fostul Stalingrad, să uiţi mai repede pământul şi limba care te-au marcat prin naştere, ştiu că zdrahonii cu pieptul încărcat de medalii îţi treceau prin curte şi-ţi intrau în casă, strigându-ţi, davai !, ştiu că ştii foarte bine infernul în care trăim şi-ţi este frică de el, de inflaţie şi de mineri, de demonstraţii şi de şomaj, şi ai destule clipe de îndoială privind ziua de mâine. Cu românii, cu ruşii sau voi singuri ? Şi, când te gândeşti la ruşi, ţi se pare că totuşi vei avea parte de un strop de siguranţă, că mamutul e balşoi şi nu se clatină prea uşor. Dar, în acelaşi timp, va trebui să te gândeşti că el nu scapă de cancerul care ne-a măcinat şi pe noi, românii, vreme de atâtea decenii şi, când vor începe spasmele sfârşitului, nu vor fi doar mineriade şi şomaj, va fi, după părerea mea, un cutremur îngrozitor, care va semăna cu un fel de sfârşit de lume din care îţi va fi foarte greu să te ridici şi să-ţi continui viaţa aşa cum ţi-o doreşti şi cum o meriţi. Să rămâi independent, încrâncenat de independent, poate să reprezinte doar o soluţie trecătoare, aşa cum spun Ion Iliescu şi Mircea Snegur, cum au convenit ei după discuţiile pe care le-au avut. Mă tem că şi ideea aceasta este o greşeală în care ai fost târât de oamenii politici lipsiţi de curaj şi limpezime. Căci eu te întreb : pe cine vom convinge noi, românii, că existenţa a două ţări româneşti este un fapt credibil, serios, demn de sprijinit ? Mă îndoiesc de aceasta pentru simplul fapt că este nefiresc, aşa cum nefireşti au fost şi cele două Vietnamuri, şi cele două Germanii şi chiar URSS-ul, după cum nefireşti sunt şi cele două Corei. Aici este vorba de o greşeală politică din care au decurs ţări artificiale împotriva naturii umane. Şi soarta lor nu este şi nu va fi niciodată alta decât cea firească,

adică revenirea la o singură țară. Am auzit că, la modul fugar, a circulat și ideea unei Moldove mari, așa cum era pe vremea lui Ștefan cel Mare. Iertat să fiu dacă îmi vine să râd, dar nu mi se pare mai brează decât ideea de a face o țară a lui Baba Novac sau una a lui Iancu de Hunedoara. Știu că-ți este greu să mai simți românește după atâtea decenii în care ai fost bombardat pe toate căile cu o altă civilizație, cu o altă gândire, de o altă ființă. Și unui om îi este greu să-și recunoască mama după 45 de ani. O privește cu nepăsare și nu simte aproape nici o legătură afectivă. Și la nivelul individului este aproape firesc ! Mirosurile se uită, imaginile se șterg, amintirile se risipesc. Dar, într-un popor, privitor la originea sa, așa ceva nu este cu putință. Din adâncurile memoriei sale revine ceea ce numim « istorie », renaște sentimentul identității, care a putut fi influențat, dar niciodată schimbat în întregime. Iar oamenii politici care ne conduc și cei care te conduc și pe tine, în loc să te învețe să te ridici împotriva pactului Ribbentrop-Molotov, să-l denunți cu hotărâre, așa cum l-au denunțat și alte popoare, și să pretinzi lumii respectarea anulării consecințelor lui monstruoase, și, implicit, să respecte reîntoarcerea ta la frații tăi, ei ne-au propus și ți-au propus jumătatea de măsură, adică trecerea provizorie prin stadiul de independență și abia apoi întoarcerea definitivă la țara ta de baștină. Știu că această formulă de independență satisface și multe orgolii. Vor fi mai mulți președinți, mai mulți senatori, mai mulți becheri, și orgoliile unora vor fi îndopate cu bucuria puterii. Numai că ea va fi de scurtă durată și împreună îi vom plânge pentru judecata lor îngustă și greșită. Pentru că, până la urmă, dacă nu vom fi un popor blestemat, și eu uneori cred că suntem, dar tot eu mă întorc și spun că nu se poate, că există și pentru noi un loc frumos sub soare – și el este chiar foarte frumos – și sunt convins că vom fi în stare să-l ridicăm în ochii lumii și să ne facem o viață mai frumoasă, mai liniștită, în care să ne putem bucura de faptul simplu că o trăim. Și, când te vei întoarce la țara ta, vei vedea și cât de greu ne este, și cât de departe suntem de visul bucuriei. Și atunci poate vei înțelege că nu suntem nici un popor miraculos, nici un popor superior altora, că suntem pur și simplu un popor între celelalte, cu greșeli și izbânzi, cu înclinații și tare, cu genii și ticăloși, și că viitorul, pentru a ne aduce ceva bun, nu poate fi întâmpinat nici cu sforăieli patriotice, nici cu complexe de vinovăție, ci lucid, cu capul pe umeri, fără prea multă adrenalină în sânge. Pentru că el trebuie lucrat ținând cont și de greșeli, și de lucrurile bune, lăsând loc pentru cuvânt tuturor oamenilor de bună-credință și închizând porțile ticăloșilor, panglicarilor și oportuniștilor. Pentru că nu știu câți mari campioni ai răului ați izbutit să scoateți dincolo de Prut, dar dincoace de râu, noi am contribuit la existența câtorva și la o mare întrunire a popoarelor, când fiecare ar propune câțiva candidați pentru campioni ai ticăloșiei, cu siguranță că și noi am avea pe cine propune și cu șanse mari de locul întâi.

Acum când sărbătorim Ziua Națională, săraci, dezamăgiți, înghețați și unii chiar înfometați, dar toți la un loc derutați și chiar disperați, nu uita că, totuși, ne bucurăm că suntem într-o țară și ne doare că tu ești în alta. Și dacă, din întâmplare, scrisoarea aceasta îți ajunge sub ochi, citește-o și gândește-te, dar nu-mi răspunde, pentru că, indiferent ce gândești, natura tot se îndreaptă spre armonie sau spre voința bunului Dumnezeu.

Cu sentimente frățești,
Cornel Nistorescu

anchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal ■ scrisori ■

Anul 1992

Nr. 1 / *Epistole politice*

Cavalerii și cuțitarii

Stimate domnule Corneliu Coposu,

Nu ştiu dacă vă mai aduceţi aminte de mine (ne-am cunoscut la o recepţie la Ambasada Filipinelor în vara lui 1991), dar primul lucru care m-a şocat a fost acela că sudaţi ţigările una după alta, de parcă aţi fi avut patruzeci de ani. Şi atunci v-am întrebat, domnule Coposu, cum Dumnezeu rezistaţi, după atâţia ani de chinuri, după acea campanie de defăimare orchestrată de FSN, care ar fi îngenuncheat şi un taur ? Aţi zâmbit şi mi-aţi spus, dragul meu, am îndurat atât de multe, încât nu mă mai sperie nici agresiunile fizice, nici minciunile puse pe seama mea. Vă mărturisesc sincer că am fost impresionat de rezistenţa dumneavoastră fizică şi morală, de optimismul pe care-l degajaţi, deşi vă aflaţi după atâtea decenii de puşcărie, după ani şi ani de marginalizare şi supraveghere, şi după încă doi ani în care gaşca ieşită pe creasta valului după căderea lui Ceauşescu v-a terfelit într-un mod inimaginabil, tocmai pentru că simţea în dumneavoastră un adversar redutabil. Sincer vorbind, eu n-aş fi rezistat unui asemenea asalt, aş fi renunţat sau aş fi ajuns la balamuc. Iată de ce, fără a fi membru sau simpatizant al partidului dumneavoastră, nu mi-am ascuns simpatia şi v-am mărturisit admiraţia fără nici un ocol. Gestul meu venea ca o modestă recunoaştere în raport cu suferinţa şi puterea unui om, şi nu pornea neapărat de la meritele istorice ale acestui partid politic, deşi vă mărturisesc că, între cele două războaie mondiale, în satul meu, oamenii cei mai serioşi făceau parte din partidul dumneavoastră. În ciuda faptului că ne-a fost ascunsă istoria politică a României, totuşi nu sunt străin de meritele grupării politice pe care o conduceţi, de rolul ei în înfăptuirea idealului naţional, de contribuţia la dezvoltarea democraţiei româneşti interbelice, de lupta anticomunistă desfăşurată imediat după război, când ruşii ne acopereau ca o pecingine şi ne întunecau şi gândirea, şi libertatea. Ştiu, de asemenea, cum militanţii de seamă ai partidului naţional ţărănesc au marcat cu suferinţe de mucenici puşcăriile staliniste ale României, că dintr-o jumătate de milion de ani de detenţie, cât au îndurat ţărăniştii, puţini au mai rămas în viaţă şi, dintre cei în viaţă, puţini şi-au mai păstrat puterea, luciditatea şi curajul de a continua cursa politică. Am înţeles de ce, imediat după căderea lui Ceauşescu, ţărăniştii au reintrat pe scenă având o anume duritate a limbajului, un radicalism al atitudinii, o vizibilă osti-

litate faţă de compromisul politic. Era tonul cu inflexiuni justiţiare, marcat de suferinţele carcerelor, galerelor politice şi care a speriat teribil populaţia românească, atât de fericită că a scăpat de Ceauşescu şi atât de bucuroasă că s-a trezit în spinare cu unul frumos şi cu altul zâmbăreţ. Ţărăniştii bătrâni, încrâncenaţi de suferinţă, au venit cu acel limbaj aspru, moral, direct, fără ascunzişuri, crezând că a sosit vremea dreptăţii, a legalităţii şi judecăţii. Şi această schimbare, atât de periculoasă pentru travestiţii în democraţie, a fost compromisă cu o abilitate şi cu o nerușinare incredibile. Şi, în loc să câştigaţi, aţi pierdut momentul, aţi fost împinşi până la limita oprobriului public, dacă nu chiar la un pas de scoaterea în afara legii. Mă tem că în acel moment România a pierdut chiar şansa unor paşi mai mari şi mai repezi spre democraţie, şi aceasta vine şi din lipsa de abilitate a opoziţiei în acea ieşire pe scena politică după atâţia ani de absenţă. Şi, pentru că tot vorbim de optimism, aş vrea să vă spun că în aprilie 1990 l-am întrebat pe domnul Ion Raţiu la o conferinţă de presă de ce susţine ca alegerile să aibă loc în 20 mai, riscul ca ele să nu fie libere cu adevărat fiind enorm. În ce sens să nu fie libere ?, m-a întrebat domnul Raţiu, şi eu i-am spus că nu neapărat din punct de vedere tehnic, deşi mă tem că veţi fi înşelaţi şi la acest capitol, dar din punctul de vedere al gândirii, al timpului prea scurt pentru ca oamenii să aibă informaţii corecte, să judece fără afectivitatea creată de decembrie 1989. Şi atunci domnul Raţiu a spus că el este optimist, că are încredere în poporul român. Şi eu i-am spus, bine, domnule Raţiu, o să vină alegerile, veţi suferi o înfrângere usturătoare şi pe urmă o să vă caut ca să vă acuz că aţi fost părtaş la o idee care s-a dovedit catastrofală pentru democraţia românească. După ce încrederea domniei sale în poporul român a fost răsplătită cu un procent atât de zgârcit, nu l-am mai căutat să-l întreb şi să-l acuz, dar optimismul domniei sale a dovedit aceeaşi lipsă de realism în estimarea potenţialului societăţii româneşti. Au trecut aproape doi ani şi acum aş putea formula principala greşeală pe care aţi comis-o şi care v-a fost, după părerea mea, fatală. Că aţi încercat să opuneţi mijloacelor necinstite ale adversarilor, potlogăriilor, calomniilor, manipulărilor şi trucurilor politice o strategie a onestităţii, a confruntării loiale, a argumentelor logice. Cum de n-aţi realizat că totul seamănă cu o încăierare între un boxer şi un cuţitar, că adversarii nu foloseau câtuşi de puţin regulile jocului politic, iar populaţia, în naivitatea ei, era păcălită şi vă era ostilă, muşcând din momeli sau savurând potlogăriile comise cu nerușinare ?

Revenind la optimism, la anul 1992 şi la mijloacele disputei politice, mă văd obligat să vă atrag atenţia asupra unui lucru extrem de important. Că prima înfrângere a fost de înţeles, explicabilă (ca în toate ţările din Est) şi, într-un fel, scuzabilă. Era şocul inadaptării după o atât de lungă absenţă, erau dificultăţile reorganizării, era criza de oameni. Numai că acum vă aflaţi în faţa unui alt examen şi nimeni nu este dispus să accepte încă o înfrângere de talia celei precedente. Iată de ce vă scriu, iată de ce

îmi exprim temerea că, în numele suferinței îndurate în anii comunismului, nu ați făcut decât să continuați linia tradițională a partidului (demnă de toată considerația în ansamblul ei), fără a izbuti însă să o nuanțați până acolo încât ea să se bucure de un sprijin cu adevărat popular. Mai mult, în acești doi ani nu ați pregătit noul val care să poarte confruntarea. Rămân totuși la convingerea că bătălia se va da între generația de 40 de ani și rinocerii din fostul aparat al partidului comunist, iar partidul dumneavoastră vine la acest război necruțător cu oameni măcinați de pușcării și vrea să câștige în fața activiștilor care au devenit de-o abilitate incredibilă, s-au remachiat și au atras de partea lor lupii tineri, virili politic, înfometați de putere și gata să folosească orice mijloace pentru a o deține.

Dacă înfrângerea trecută am înțeles-o și v-am iertat-o, pe cea de-a doua n-o să o mai accepte nimeni, și ea ar putea să însemne transformarea unui partid istoric de mare importanță într-unul de mâna a doua, semn clar al inadaptabilității la nevoile politice ale momentului. Și o astfel de poziție ar însemna nu numai o perioadă foarte grea pentru partidul pe care îl conduceți, dar și pentru viața democratică a României. Iată de ce, domnule Coposu, trăiesc un sentiment de neliniște și mă simt obligat să vă atrag atenția că vă aflați în fața unui examen extrem de dur, hotărâtor pentru existența dumneavoastră politică și pentru viitorul nostru democratic. Și tare mă tem că și de data aceasta veți fi în postura cavalerilor cu frac și papion, educați să respecte regulile jocului, veniți să se confrunte cu cuțitarii fără scrupule, în fața unui public mediocru, care vrea libertate, dar și circ.

Vă doresc succes,
Cornel Nistorescu

Nr. 2 / *Drame contemporane*

Tăcerea din jurul crimei

În vara anului 1991, când s-au comemorat 50 de ani de la tragicele evenimente de la Iași, când isteriile antisemite din câteva gazete erau opuse unor dezvăluiri acuzatoare (pentru prima dată în ultimii ani spuse fără aluzii sau jumătate de gură), am fost contrariat, dacă nu chiar șocat. Mareșalul Antonescu era citit când criminal de război, când i se sporeau meritele, fiind împins spre « legendă ». În primul moment am crezut că este vorba doar de o neînțelegere, că adevărul trebuie să fie undeva la mijloc. După ce, vreme de patru decenii, am fost bombardat cu afirmația că România a fost singura țară în care evreii au fost protejați în timpul celui de-al doilea război mondial, îmi era destul de greu să accept noua imagine asupra unui moment istoric despre care, din păcate, o politică de stat

şi o anume ignoranţă îmi conturaseră o convingere greşită. Asta pentru că vreme de patru decenii adevărul despre cele întâmplate la Iaşi, în Bucovina şi Basarabia, dar şi în celelalte provincii româneşti n-a fost prezentat publicului larg, pentru că oameni care ştiau fie n-au putut vorbi, fie n-au avut curajul să o facă, iar acum mulţi sunt dispuşi să considere tăcerea de atâţia ani sau ignoranţa drept dovezi ale faptului că nu s-a întâmplat nimic. Poate că şi eu aş fi rămas într-una din aceste categorii dacă întâmplarea nu mi-ar fi adus sub ochi această carte care se numeşte *Martiriul evreilor din România*, tipărită la Editura Hasefer în anul 1991, o selecţie de documente şi mărturii despre drama evreilor din ţara noastră în timpul celui de-al doilea război mondial. Cum nu mă apasă infirmitatea de a urî alte naţii, religii sau rase şi mai şi cred că există pentru toţi un loc sub soare spre a ne bucura în pace de trecerea grăbită prin lume, un pasaj din studiul istoricului Raul Hilberg, publicat în loc de prefaţă, a avut meritul de a mă consterna. Cercetătorul american, profesor de politologie, fost membru al Comisiei prezidenţiale pentru studiul Holocaustului, afirma în lucrarea sa *The Destruction of the European Jews*, că « nemţii asistau uneori cu consternare la represaliile românilor, haotic dezlănţuite, încercând să intervină pentru impunerea unor metode „mai tehnice". Astfel, dacă au fost momente când germanii se plângeau că acţionează exasperant de încet în soluţionarea problemei evreieşti, s-au ivit şi situaţii în care nemţii trebuiau să acţioneze, ca să zicem aşa, pentru frânarea unor excese şi acte pripite ». Deci noi, românii, « un popor blând şi ospitalier », cum ne place să ne prezentăm în pliantele turistice, am avut momente care au întrecut în cruzime diabolicul mecanism de exterminare al lui Hitler ? O acuzaţie nefondată sau un adevăr trist ? Lectura cărţii dă în mare parte şi răspuns, ea având şi meritul că nu aruncă anatema asupra poporului român în ansamblu, deşi concluzia logică a acestei selecţii de documente, în ciuda faptului că nu este formulată, ne obligă să ridicăm problema unei responsabilităţi morale apăsătoare.

Cum mai avem încă speranţe de-a trăi într-o societate democratică, nu cred că ne putem apropia de ea pe drumul minciunii, al ascunderii adevărului, oricât de dureros ar fi acesta. Iar *Martiriul evreilor din România* începe seria de documente cu situaţia juridică a evreilor din ţara noastră în perioada ianuarie 1938-octombrie 1940, oferind un tablou clar al evoluţiei cadrului legislativ din acea perioadă, de la excluderea profesorilor evrei din învăţământul de stat până la scoaterea cultului mozaic de sub protecţia normelor constituţionale, închiderea cimitirelor, interzicerea dreptului de a lucra ca funcţionari de stat şi până la accesul lor în anumite clădiri. Mai mult, abia acum, după 50 de ani, aflăm că în România un ministru al Justiţiei, Ion Gruia, în Expunerea de motive la Decretul lege nr. 2650/ 1940 privitor la Reglementarea situaţiei evreilor din România, publicat în *Monitorul Oficial* din 9 august 1940, susţine : « Naţiunea, în sensul legii constituţionale, a devenit mai puţin o comunitate juridică sau o colec-

tivitate politică, mai mult o comunitate spirituală şi organică, aşezată pe legea sângelui, din care izvorăşte o ierarhie a drepturilor politice. În această lege a sângelui sunt cuprinse toate posibilităţile de suflet, de spirit, de etică. Apărarea sângelui constituie baza morală a recunoaşterii drepturilor politice supreme. » Ştiu oare românii că predecesorii naţionaliştilor de astăzi, în urmă cu 50 de ani, au proclamat criteriul sângelui drept bază pentru drepturile politice ? Că, într-o Europă dominată de stafia *Führer*-ului şi în România, se ajunsese ca în 1940 ministrul de Interne să susţină că sistemul statului are câteva principii fundamentale, dintre care primul era « principiul reglementării drepturilor evreilor, fără o preocupare de a le ridica calitatea de cetăţeni români, care, în economia proiectului, nu reprezintă nici o însemnătate » ? Poate cineva să creadă că în România nu a însemnat nimic faptul că erai cetăţean român dacă nu erai şi de sânge românesc, că în acele vremuri tulburi, dintr-un naţionalism exacerbat, legile româneşti făceau paşi mari spre rasism ? Îmi amintesc cele câteva fragmente din procesul filmat al mareşalului Antonescu, difuzate recent de Televiziunea română. Întrebat de ce a format un guvern legionar, Antonescu a spus că toată lumea îi voia pe legionari în guvern, pentru că în ţară legionarii aveau un suport foarte mare, aproape popular. Deci prezenţa legionarilor la conducerea ţării nu era doar manevra unui ins sau a unui grup, ci rezultatul valului de naţionalism, al capcanei în care o mare parte a populaţiei căzuse cu atâta uşurinţă. Şi dacă un asemenea fenomen s-a putut petrece, rădăcinile nu erau mai adânci şi nu cumva nu veneau de la un singur om sau de la un grup restrâns, ci de undeva de mai departe ?

Documentele publicate în *Martiriul evreilor din România* ne obligă să ne judecăm singuri. Pentru că sunt acte care demonstrează, fără putinţă de tăgadă, fiind redactate de oficialităţi române şi semnate de români, care dovedesc că soldaţii români au împuşcat, în 1 iulie 1941, la Dorohoi, în timpul unei procesiuni funerare, 52 de evrei, din care unii, copii de doi, cinci, şase şi şapte ani. Pentru că români declară că tot români îi aruncau pe evrei din trenuri pe geam şi marcau liniile ferate din Moldova cu crime sadice şi inexplicabile, că soldaţii români îi împuşcau pe evrei prin sate, prin oraşe, pe unde îi prindeau, că alţi români îi jefuiau şi pe vii, şi pe morţi. Există fotografii cu evrei puşi să spele sângele evreilor ucişi pe străzile Iaşilor, există mărturii că, în Basarabia, jandarmii şi soldaţii români, în loc să execute ordinul de a-i împuşca pe nevinovaţii trimişi morţii, preferau să-i înece, că femeile şi fetele deportate erau batjocorite. Există acte, mărturii, documente, fotografii, există şi supravieţuitori. Şi români, şi evrei. Iar acest val de crime comise de conaţionalii noştri a fost ţinut sub tăcere. Şi mai ciudat mi se pare faptul că o tăcere totală s-a aşternut în presa românească şi în jurul acestei cărţi. Nimeni nu o comentează. Nimeni nu vine cu argumente sau cu dovezi să conteste şi tare mă tem că nu este nimic de contestat. Dar, când citeşti declaraţii semnate de români în 1941, în care afirmă că « în noaptea de 27-28 iunie, a. c. sergentul major termen

redus Manoliu Mircea de la trenul regimentar al Regt 13 Dorobanți, aflat în cartierul Abator, însoțit de caporalul Nicolau de la aceeași formațiune, a arestat și ucis, prin împușcare, un număr de 6 evrei, fără a avea un ordin de la o unitate superioară », că « Toți acești 18 inși, între care și un copil cu tată și mamă, au fost duși în str. Vasile Conta, vis à vis de Piața Sf. Spiridon, culcați la pământ și au pus mitraliera carului de luptă în funcțiune, omorându-i », că « Acest consemn special i-a fost comunicat de către comandantul Legiunii Hotin, maiorul Drăgulescu, care i-a spus că, din ordinul Marelui Cartier General, evreii care nu se vor putea ține de convoaie, fie din neputință, fie din boală, să fie executați. În acest scop i-a ordonat să trimită, cu două zile înainte de plecarea fiecărui convoi, câte un reangajat pe traseu, care, cu ajutorul posturilor de jandarmi din localitățile pe unde urmau să treacă evreii, să facă din 10 în 10 kilometri câte o groapă pentru cca 100 de persoane, unde vor fi adunați acei rămași de coloane, împușcați și înhumați », chiar îți vine să te întrebi cine suntem și ce stihie ne poate tulbura uneori. Și apoi numai rușinea și vinovăția ne împiedică să descoperim adevărul sau tocmai ele ne obligă să-l ascundem ? Numai că, folosind o asemenea strategie, șansele noastre de a progresa și în raport cu noi înșine, și în raport cu lumea civilizată sunt extrem de mici. Mi se pare inexplicabil ca marelașul Antonescu, după ce în 8 iulie 1941 spusese « trebuie să fiți fără milă... Eu nu știu când, după câte secole, națiunea română se va bucura din nou de această libertate totală de acțiune, de posibilitatea de purificare etnică. Aceasta este ora când suntem stăpâni pe teritoriul nostru. Să o folosim ! Nu-mi pasă dacă lumea ne va judeca ca barbari. Imperiul roman a realizat o serie de acte barbare împotriva contemporanilor săi și totuși a fost cea mai mare instituție politică. Dacă va fi nevoie, trageți cu mitraliera și eu spun că nu există lege. Vom întocmi legi speciale, dar nu renunțați în nici un fel considerând că dispozițiile legale pot fi introduse astăzi și noi putem fi primii care le violăm mâine. Așadar, fără formalități, libertate deplină. Îmi iau întreaga răspundere și vă declar, nu există lege », după ce a condus această crimă de proporții, încât ministrul Franței la București să raporteze în noiembrie 1941 că « Azi nu mai încape îndoială că ne aflăm în fața unui plan sistematic de exterminare conceput cu câtva timp în urmă », mai apoi, tot el, « legendarul » Antonescu, să susțină cu nerușinare în ordinul de zi adresat armatei în 1 ianuarie 1944 că « Nimeni, pe unde ați trecut, nu a fost jefuit și nu a fost lovit. Omul pentru noi este om, orice relație ar fi între noi, ori din ce națiе ar fi el și oricât rău ne-ar fi făcut el. Toți acei care au fost găsiți în calea noastră au fost ajutați și ocrotiți ca oameni. Copiii lor au fost îngrijiți ca și copiii noștri, bătrânii lor au fost ajutați după cum ajutăm bătrânii noștri, familia rusească a fost considerată ca și familia românească, nu facem nici o deosebire între soldații lor prizonieri la noi și soldații noștri. Pe unde am trecut și acolo unde administrăm : școala și biserica, munca și libertatea au fost respectate, casele, bunurile, spitalele și instituțiile, orașele

şi satele au fost reconstruite, biserici şi şosele noi au fost făcute. Noi nu am deportat pe nimeni şi nu aţi înfipt pumnalul în pieptul nimănui ». Şi, după 50 de ani, tăcere aproape totală despre crimele comise şi încercarea de a face din acest personaj tragic în încercarea lui de a reîntregi România, dar şi vinovat de o crimă de mari proporţii, un erou naţional, să însemne ce ? Ignoranţă, inconştienţă sau exaltare ? Sub apăsarea documentelor publicate în această carte, nu găsesc puterea de a ajunge la un răspuns. Fără nici o îndoială, el va fi dat de istorici, de politicieni, de psihologi. Crimele comise de armata germană rămân ale armatei germane. Dar n-am face decât să ne acoperim de ridicolul minciunii dacă le-am pune şi pe ale noastre pe seama altora. În primul rând că trăiesc martori români şi martori evrei şi, oricât am izbuti să acoperim cu tăcere această tragedie, n-am face decât o enormă prostie din care n-am căştiga nimic. În plus, arhivele lumii sunt pline de dovezi care ne stau împotrivă. În al doilea rând, că aceste crime nu sunt ale poporului român luat în întregimea sa, ci ale unor exaltaţi inconştienţi, dezechilibraţi, ignoranţi sau laşi, condamnaţi deja prin procesele care au avut loc în anii de după război. Poate chiar simbolic, textul acestei cărţi se încheie cu nume de români de pe lista « Drepţi ai popoarelor », români care şi-au riscat viaţa pentru apărarea demnităţii şi a libertăţii, dar nu pe bază de puritatea sângelui, ci din respect pentru drepturile elementare ale fiinţei umane.

Mă întreb dacă tăcerea intelectualilor români privitoare la această carte şi, implicit, la evenimentele pe care le prezintă este legată doar de necunoaştere, dacă nu cumva ea vine şi din teamă sau din ruşine, sau chiar dintr-un sentiment de vinovăţie. Cercetând cu calm şi analizând public tot ce s-a produs în acei ani tragici şi trişti, am avea un beneficiu enorm : ne-am cunoaşte mai bine. Poate că am înţelege şi ne-am putea explica faptul că, după crimele din timpul războiului, mulţi dintre noi, în numele altor idei şi al altor interese, au fost capabili să-i persecute, ba chiar să-i ucidă pe semenii lor, că sistemul represiunii a beneficiat de serviciile sârguincioase nu ale germanilor sau ale italienilor, ci tot de ale românilor, care, în situaţii particulare, s-au întrecut pe sine în a-i priva de libertate, chiar şi de viaţă pe cei care nu se înregimentau ideilor băgate pe gât cu ciomagul, cizma şi pistolul. După cum nu are rost să ne amăgim că toate acestea au fost accidente stupide, pentru că după aparenta demolare a aparatului de represiune, tragedia violenţei a fost preluată de mineri şi de precupeţe care au fost în stare să maltrateze nici măcar în numele unei idei, ci al unei prostii scăpate de oameni iresponsabili. Tăcerea şi încercarea de a aşterne uitarea peste crimele la care unii au fost părtaşi sau autori nu face decât să ne îndepărteze şi mai mult de noi înşine, de şansa de a ne redobândi echilibrul. Din nefericire, doar prejudecăţile şi vinovaţii ne împiedică pe un asemenea drum. Faptul că un grup restrâns de interesaţi şi vinovaţi izbutesc să tragă covoare de tăcere şi peste crimele de la Timişoara, unde nu numai că ne-am împuşcat, dar ne-am şi incinerat singuri prin reprezen-

tanții noștri cei mai vigilenți și mai patrioți, și peste celelalte crime comise în decembrie în București și în celelalte orașe ale țării, așa cum s-au așternut și peste cele din epoca stalinismului și peste cele comise împotriva evreilor, faptul acesta mă cutremură și mă revoltă. Iată de ce, cu riscul de a-mi compromite definitiv orice viitor publicistic în fața celor stăpâniți sau nu de temeri sau prejudecăți, mă simt obligat în fața conștiinței mele să formulez afirmația că ne-au fost și ne sunt ascunse crime abominabile și, dacă nu vom rupe tăcerea din jurul lor și nu le vom dovedi, dacă nu vom fi în stare să ne cerem iertare în fața noastră și a memoriei celor dispăruți, nu numai că ne îndreptăm spre nicăieri, dar drumul nostru va trece și printr-o prăpastie morală.

Nr. 2 / *Epistole politice*

Cine l-a vopsit pe dracu' ?

Domnule Virgil Măgureanu,

Nu ne-am văzut de mult și nu îmi doresc să ne vedem prea curând, deși sunt convins că unul din multiplii dumneavoastră ochi se îndreaptă adeseori și spre mine. Probabil că vă întrebați de ce vă acord atâta cinste, încât din când în când vă adresez câte o scrisoare. Din păcate, trebuie să vă dezamăgesc, dar nu am sentimentul că vă fac cinste, dimpotrivă, mă simt obligat să vă scriu apelând la întortocheata dumneavoastră scoarță cerebrală (vedeți deci că nu fac nici o trimitere la anumite concepte morale) în speranța că măcar logica v-ar putea apropia de temerile mele. Spuneam logica, pentru că din punct de vedere afectiv nu există nici o punte între noi. Ba dimpotrivă, după ce am aflat că dumneavoastră sunteți principalul sprijinitor politic în ascensiunea acestui nemernic care este Vasile Moiș (cuvântul e cam tare, dar mi se pare prea puțin pentru un om care comite o crimă dublă), după ce am înțeles care sunt contribuțiile dumneavoastră la organizarea complotului împotriva lui Ceaușescu (și despre care complot nici dumneavoastră, și nici bunul dumneavoastră prieten nu ați avut niciodată curajul să vorbiți pe îndelete), după ce am aflat că ați fost între cei care ați coordonat mișcările din 14-15 iunie dintr-o clădire aflată pe Bulevardul Magheru, după ce mi-am dat seama că v-ați angajat în jocul politic mai abitir ca un polițai într-o partidă de table, vă mărturisesc că, după toate acestea și multe altele, mi-ați devenit extrem de antipatic. Antipatic pentru că figura dumneavoastră emană ceva ce am mai văzut pe fețele unor oameni, dar și în privirile unor animale de pradă și care m-a speriat întotdeauna și mi-a provocat o stare de alarmă interioară. Dar faptul că îmi sunteți extrem de antipatic nu trebuie să vă alarmeze. În fond, nu suntem nici vecini de bloc, nu avem nici rude comune și nici

nu prea mergem cu acelaşi tren. În plus, acest sentiment ar putea să vi se pară tolerabil, dacă nu chiar plăcut, dacă l-aţi compara cu dispreţul sau chiar cu ura pe care alţii o nutresc faţă de dumneavoastră. Şi apoi, sentimentele nu prea contează la dumneavoastră în bătălia pentru putere, iar la mine, în lupta pentru adevăr. Iar eu vă scriu nu din consideraţie, nici din antipatie, ci din teama şi cu convingerea că ne ascundeţi lucruri periculoase atât pentru noi, cât şi pentru dumneavoastră, că, dintr-o vanitate de profesor de socialism ştiinţific, care acum vrea să se numească politolog, amestecaţi părerile dumneavoastră politice structurate, totuşi, la fabrica de politruci « Ştefan Gheorghiu » cu atribuţiile dumneavoastră de director al SRI (unde, pe lângă vocaţia uneltirii, vă puteţi pune în valoare şi cinismul). N-aş vrea să înţelegeţi că v-aş dispreţui pentru că aţi complotat împotriva lui Ceauşescu, acest lucru putând fi mai mult decât meritoriu, ci pentru că aţi complotat nu neapărat pentru a repune democraţia, ordinea, adevărul şi valorile morale în drepturi, ci pentru că aţi făcut-o doar pentru a prelua dumneavoastră o parte din hăţurile puterii, acest lucru fiind mai mult decât descalificant. Iar dovada acestuia din urmă o constituie chiar modul în care aţi acoperit complotul, fosta Securitate vinovată de abuzuri, dosarele de turnători ai aparatului de represiune cu numele unor personalităţi politice aflate în bune relaţii cu dumneavoastră (şi îmi vine să zâmbesc la gândul că vă ofticaţi că nu găsiţi nici o hârtie semnată de mine pe care s-o pierdeţi din greşeală prin redacţiile *României Mari*, ale *Europei* sau *Spionaj-Contraspionaj*-ului). Spun deci că vă preocupă mai mult puterea decât valorile democraţiei, pentru că, prin tot ce aţi făcut de când aţi intrat pe nenorocita asta de scenă, n-aţi demonstrat cu nimic că vreţi altceva decât puterea, prin reprezentanţii de seamă ai poporului care vă sunt prieteni. Aţi izbutit să faceţi din fosta Securitate, pe care aţi tot remachiat-o până când o recunosc şi pisicile, un organism de informaţii echidistante (cuvântul vă aparţine) atât de echidistant, încât vă puteţi muta sediul la Cotroceni sau în biroul lui Dan Marţian. Ştiţi ce mă amuză cel mai tare ? Că, asemenea celor mai mulţi ardeleni care s-au apucat de politică, şi dumneavoastră aţi pariat pe un cal ştirb şi olog, şi mă distrează şi mai tare gândul că urmaşul dumneavoastră, descoperindu-vă contribuţiile, o să decidă că lucrul cel mai bun ar fi să vă trimită tot la Focşani.

Lăsând gluma la o parte, cel mai mare rău pe care ni l-aţi făcut şi ni-l faceţi nu este acela că aţi fost şi sunteţi urechea şi timpanul preşedintelui (că doar n-o să fiţi omul lui Radu Câmpeanu, care ar fi în stare să vă judece şi să mai confecţioneze şi avioane de hârtie în timpul procesului), ci faptul că aţi lucrat cu sârg ca toate urmele abuzurilor şi fărădelegilor să alunece în umbră, iar confuzia vizavi de toate acestea să persiste ca o mocirlă în viaţa noastră din care nici un adevăr nu reuşeşte încă să se ridice.

Iată de ce, domnule Măgureanu, tăcerea dumneavoastră mă sperie, dar în acelaşi timp mă provoacă, pentru că sunt convins că acest imperiu al tăcerii şi al umbrei, pe care, în loc să-l distrugeţi, l-aţi consolidat, va sfârşi ca şi în cazul prietenilor dumneavoastră de la Moscova. Cu o ştampiluţă pe o panglică de hârtie aplicată pe uşă şi pe tocul ei. Şi atunci Focşaniul va fi un oraş mai frumos decât Parisul.

Cu zâmbete,
Cornel Nistorescu

P. S. Am un prieten care se distrează la nebunie când vă vede trecând într-o maşină albă cu doi gealaţi alături care zâmbesc ca nişte mirese !

Nr. 3 / *Epistole politice*

Rugămintea unui dac

Domnule Ion Iliescu,

Presupun că v-am plictisit, ca şi pe cititori, scriindu-vă de atâtea ori şi fără nici un rost. Dumneavoastră vă vedeţi liniştit de treabă în postura de mediator politic, postură în care, de teamă să nu pierdeţi controlul asupra unui partid, vă băgaţi mâinile până la coate în viaţa Frontului Salvării Naţionale. Presupun că acum regretaţi enorm că aţi acceptat un Petre Roman în postura de prim-ministru şi vă pare rău şi-n somn că n-aţi insistat mai mult pentru prietenul dumneavoastră Virgil Măgureanu, care acum face o treabă extraordinară (tot pentru dumneavoastră) la SRI. O să vă întrebaţi de ce vă scriu, dar folosesc acest prilej pentru a vă mărturisi că am descoperit o plăcere deosebită în a trimite oamenilor politici tot soiul de scrisori incomode, poate ca o compensaţie la perioada în care un asemenea lucru îţi aducea un bolovan în cap. Cum dumneavoastră nu sunteţi capabil de asemenea reacţii descalificante şi cum nici nu le puteţi ordona, singura soluţie este să le primiţi şi, eventual, să le înţelegeţi.

Domnule preşedinte, ne-am cunoscut prea puţin ca să putem fi siguri fiecare de reacţia celuilalt. Chiar dacă nu vă vine să credeţi, eu sunt unul dintre aceia care le-a povestit prietenilor ce om minunat sunteţi, ceea ce nu mă împiedică să exprim şi nu exclude şi cealaltă părere a mea, aceea că sunteţi un politician catastrofal. V-am mai scris cu altă ocazie, când am şi afirmat că greşelile dumneavoastră nu au la bază răutatea, ci o anume educaţie şi experienţă, şi, în cel mai rău caz, frica de a vă pierde postul. Şi am încercat să vă înţeleg ambiţia de a rămâne în frunte, omenească şi ea pentru fiecare ins în parte, dar extrem de periculoasă pentru ceilalţi. Şi aici am ajuns la subiectul acestei scrisori, care nu este decât o rugăminte

extrem de sinceră. Nu vă acuz de nimic, nu vă reproşez nimic, dimpotrivă, aş fi gata să uit, să-i rog şi pe ceilalţi, ba chiar să-i conving să uite toate greşelile dumneavoastră, toate ezitările, toate clipele de nehotărâre sau de neinspiraţie.

Despre ce este vorba, domnule preşedinte ? Stând poate strâmb, dar judecând drept, rămâneţi personalitatea politică postdecembristă cu cea mai mare audienţă. Vă puteţi umfla pieptul de mândrie, dar eu nu m-aş grăbi s-o fac. Puteţi folosi chiar cuvântul « popor » în a vă apăra bucuria, dar trebuie să vă atrag atenţia că în acest cuvânt, adică în mulţimea care vă este favorabilă, în afara celor care se învârt în jurul dumneavoastră, nu mai sunt decât oameni simpli pe care i-au păcălit televiziunea şi zâmbetul dumneavoastră. Oricât de tare v-aţi supăra şi dumneavoastră şi oricât m-ar repudia ei, eu rămân cu convingerea că sunt doar oameni care încă nu ştiu pe ce fel de lume politică trăiesc. Oricât de optimişti sunt unii intelectuali independenţi sau unii militanţi ai opoziţiei, eu rămân la convingerea că, în aceşti doi ani, România nu s-a trezit într-o asemenea măsură încât să întâmpine cu un nu categoric ambiţiile dumneavoastră prezidenţiale. Adică, mai pe şleau spus, eu cred că, dacă veţi candida la preşedinţie, veţi câştiga (deşi nu va pot oferi nici o asigurare în acest sens). Ştiţi ce-ar însemna asta ? Pentru dumneavoastră, o enormă bucurie şi satisfacţie. Pentru sprijinitorii apropiaţi, la fel. Pentru oamenii simpli, un orgoliu primar satisfăcut, dar şi semnătura lor pe o nenorocire făcută de ei înşişi. Pentru că, domnule preşedinte, o realegere a dumneavoastră, oricât de bine ar fi pavată cu cele mai frumoase intenţii, nu va reprezenta decât o adevărată catastrofă pentru oamenii al căror « mai bine » vreţi să-l slujiţi. În primul rând că ea nu va aduce o pace socială. În numele suferinţelor îndurate, al abuzurilor şi fărădelegilor comise în timpul caricaturalului comunism din România, ei vor fi mereu împotriva dumneavoastră. Iar dumneavoastră, chiar dacă nu aţi fost craiul politic cel mai cel, aţi fost totuşi în locurile în care se făceau cărţile cele mai importante ale vieţii noastre şi unde s-a măsluit pe rupte. Chiar dacă imediat după alegeri veţi veni în faţa naţiunii şi vă veţi exprima regretele pentru chemarea minerilor, chiar dacă vă cereţi scuze de la golani sau veţi reuşi să stingeţi toată dihonia strecurată între noi, tot nu veţi izbuti să ştergeţi trecutul. Şi eu mă gândesc că, ajuns la sentimentul că nu mai am dreptul să tac până când nu-i veţi pune pe domnul general Spiroiu şi pe domnul Virgil Măgureanu cu ceva armament greu în faţa redacţiei, tot nu mă voi putea abţine să nu retipăresc în fiecare număr câte un pasaj din istoricele dumneavoastră cuvântări la congresele utm, utc sau pcr. Şi ce se va întâmpla ? Eu voi avea dreptate, pentru că ele sunt adevărate, iar dumneavostră veţi dormi prost pentru că nu ştiţi care text va apărea, vă voi strica şi zilele şi nu ne vom alege cu nimic. În plus, România va fi singura ţară din Est care va merge la întâlnirile cu lumea democratică reprezentată de un fost secretar al CC al UTC şi de un secretar al PCR, şi va fi tratată cu aceeaşi

neîncredere, cu aceeași lipsă de respect. Să nu mai vorbin de credibilitatea României pentru investitori și pentru organismele internaționale. Iată de ce, domnule președinte, vin cu ideea care se transformă într-o rugăminte extrem de sinceră. Nu candidați la președinția României și patimile se vor domoli, iar credibilitatea României va crește și vom vorbi și noi aceeași limbă cu țările civilizate. În plus, faptul de a nu candida, chiar dacă vă rănește orgoliul, vă scutește atât de posibilitatea unei înfrângeri, cât și de o ieșire incomodă de pe scena politică. Veți fi primul președinte din istoria României libere, un om care a condus dificila perioadă de tranziție, a făcut și greșeli, și gafe, a ezitat și a mai amețit lucrurile, dar a fost totuși omul care a făcut loc democrației și a știut să se retragă la momentul potrivit. Închei repetându-vă această rugăminte sinceră și dorindu-vă luciditatea de care aveți nevoie pentru o asemenea hotărâre, în speranța că nu vă va părăsi în momentul unei decizii atât de importante.

Cu speranțe,
Cornel Nistorescu

P. S. Vă dau cuvântul meu de onoare că, în cazul în care nu veți candida și România va avea un președinte țărănist sau de altă culoare, voi face uz de toată influența mea ca să nu fiți judecat și nici ostracizat în nici un chip.

Nr. 4 / *Epistole politice*

Două căciuli pe Prut

Domnule președinte Mircea Snegur,

Dacă nu ați fi ajuns președinte al Moldovei, n-aș fi auzit niciodată de dumneavoastră și cu atât mai puțin m-ar fi interesat modul în care gândiți. Dar fericirea și nefericirea v-au adus în poziția în care sunteți, și nu îmi poate fi indiferent un român ajuns în postura de președinte al unui stat român artificial, care român crede că unirea românilor de pe cele două maluri ale Prutului este o treabă care trebuie lăsată în grija viitorului. Dincolo de faptul că două state românești nu mai pot rivaliza decât la celebritatea celor două Corei, dumneavoastră vă dovediți partizanul cel mai înfocat al unei independențe când comice, când ridicole. În România, ziarele v-ar fi întrebat ce-ați făcut în ultimii ani și ar fi făcut asta pentru că ar fi fost sigure că modul dumneavoastră de gândire trădează mentalitatea activistului fără curaj, care vrea să rezolve lucrurile cu « să mai vedem, tovarăși ». Or, dumneavoastră nu numai că aveți un asemenea stil de gândire (care, dacă ați fi fost un, să zicem, tehnician veterinar,

tot n-ar fi însemnat mare lucru), dar încercați să convingeți românii din Republica Moldova de ceea ce nici un om politic normal și cu frică de Dumnezeu n-ar încerca să facă. Adică să mai aștepte, să mai vedem ce-o să se întâmple. Domnule președinte, munții nu se depărtează de două ori pentru a elibera prizonierul destinului. Iar dumneavoastră ați fost în fruntea moldovenilor în puținele clipe când era loc pentru înfăptuirea acestui ideal tragic al poporului român, când Uniunea Sovietică agoniza și nimic nu-i lua locul, când comunității internaționale i se putea smulge un da. Din păcate, aveți o singură scuză. Că dincoace de Prut nu aveați decât copia în oglindă, aceeași mămăligă politică, aceeași bolmojeală patriotică incapabilă de acțiune.

Domnule Mircea Snegur, mă tot întreb de ce tot bateți monedă pe independența Republicii Moldova, de ce ați fost defavorabil Convenției pentru unire de la Iași și o priviți de parcă este vorba de dracul ? Am auzit că și povestea leului moldovenesc este o surpriză în fața căreia v-au pus parlamentarii pro unire și n-ați mai avut cum să dați înapoi. În loc să priviți spiritul unionist cu admirație, dacă nu chiar să-l sprijiniți, dumneavoastră vă acoperiți de ridicol deschizând o ambasadă a Moldovei la București (adică un lucru pe care nu l-au îndrăznit nici cele două Germanii artificiale), intrând poate într-un fel de antologie a gafelor politice. Nu m-ar mira ca această situație unică să le dea și celor din Craiova ideea de a-și deschide o ambasadă la Brașov și așa mai departe, până când Găeștii vor avea și ei o ambasadă la Tecuci. Lăsând gluma și ridicolul la o parte, dumneavoastră ați acceptat (sau ați inițiat) întâlnirea de la Ungheni ca să arătați românilor despărțiți de o aberație a istoriei că nu dormiți pe coadă, ci faceți totuși ceva pentru ștergerea acestui rău geopolitic. Și ați făcut-o ca să contracarați într-un fel ce se petrecea la Iași. Chiar credeți că opinia publică din România este atât de naivă încât să nu-și dea seama că vă îngrijora Convenția de la Iași și modul în care oamenii politici vedeau lucrurile, că vă speria faptul că alții voiau să împingă istoria dincolo de limitele gândirii dumneavoastră, adică în matca lor firească ? Știți ce mi se părea cel mai comic ? Că la Ungheni nu v-a preocupat ce se discută la Iași, dumneavoastră analizând probleme importante ale colaborării între cele două state, ca mai apoi să le spuneți ziariștilor despre cooperarea între CAP-ul din Pielești și cel din Glogova sau de unde naiba erau ! Cât privește crearea unei zone libere de-a lungul Prutului, mă tem că ideea poate fi salvată de la ridicol doar dacă încercați să construiți întreprinderi deasupra apei, în ideea de a extinde suprafața economică. Altfel, nu vom avea decât o nouă operă măreață, în genul Canalului Dunăre-Marea Neagră, de care nu se vor bucura nici bunicul, nici strănepoții dumneavoastră.

Domnule președinte, după ce Ion Iliescu a semnat tratatul de prietenie cu Uniunea Sovietică, n-ați înțeles nimic. Nici măcar atunci când Uniunea Sovietică s-a desființat și destinul i-a mai oferit omului o șansă pe care nu îndrăzneam nici măcar să o visăm. V-ați grăbit și dumneavoas-

tră să semnați tratatul cu Comunitatea Statelor Independente, amăgindu-vă că l-ați prins pe Dumnezeu de pulpană, fără să vă dați seama cât ar putea să cântărească un asemenea gest și cât de mult vă va costa în timp. Și din acel moment am început să mă întreb și să ezit între două posibilități : sunteți un politician mediocru, lipsit de curaj și de fler, sau sunteți atât de egoist și de cinic, încât să vă faceți socoteala că într-o Republică Moldova păstrați totuși șanse la un fotoliu prezidențial ? Oricât încerc să aleg între cele două variante, nu reușesc decât să rămân la amândouă și, dacă stau bine să mă gândesc, ele nici măcar nu se exclud.

Din fericire, domnule Mircea Snegur, la Iași s-a născut exact organismul de care vă temeți, un grup politic care a ridicat în vânt steagul unirii, pe care nici dumneavoastră și nici președintele Ion Iliescu nu aveți curajul și nici puterea să-l purtați. S-a născut un organism peste care nu mai puteți trece și, oricât ați alerga gâfâind pe urmele lui, nu-l veți mai putea ajunge. Și știți de ce ? Pentru că oamenii gândesc mai curajos, mai repede decât dumneavoastră, pentru că ei simt istoria, iar sentimentul frățietății îi îndeamnă să o înfăptuiască.

Iată de ce, domnule Mircea Snegur, întâlnirea pripită de la Ungheni nu mi s-a părut o acțiune politică plină de coerență. Mai degrabă am avut sentimentul că pe malul Prutului s-au întâlnit doar două căciuli (pe care le știam de la televizor, și pe cea de miel, și pe cea rusească), purtate de doi slăboi care își umflau pieptul și nu-și dădeau seama că le sunt prea largi.

Cu salutări din Iași,
Cornel Nistorescu

Nr. 5 / *Epistole politice*

Surdu printre orbi

Prea agricol domn,

Mă tot întreb : dacă, prin absurd, ar trebui să călătorim câteva ore în același compartiment de tren, oare ce v-aș spune ? V-aș mărturisi toate obiecțiile mele legate de modul dumneavoastră de a fi ? V-aș spune oare tot ce gândesc și alți oameni pe care nu i-ați putut păcăli și apoi aș aștepta să văd cum vă apărați, adică aș aștepta să văd felul în care gândiți ? Și tot eu îmi spun că, în loc să încerc această inutilă campanie de limpezire a unei minți care mai totdeauna s-a dovedit a fi tulbure, prima reacție pe care aș avea-o într-un compartiment de tren ar fi să îmi arunc bagajele în plasă și să blestem în gând norocul de-a mă fi nimerit în același loc cu cel mai grosier om politic al acestor ani. Aș înjura în gând și aș ieși pe culoar la o țigară. Păstrând proporțiile, cam asta e situația pe care o traver-

săm cu toţii, un tren nebun, îngheţat, care se îndreaptă spre democraţie, dar nici dracu' nu ştie pe unde a luat-o. Şi-n acest tren lumea îşi fură mâncarea, se pârăşte şi se sapă pentru un loc la clasa întâi, se minte şi se ameninţă, se loveşte sub centură şi se îmbrăţişează patetic, ca mai apoi să se înjunghie fără milă, o lume aiuritoare, care merge rău, dar merge repede. Şi, dacă într-un banal personal sau accelerat aş fi tăcut cu dispreţ, în acest tren nebun, care cu minciuni, sărăcie, chefuri şi potlogari se îndreaptă spre democraţie, nu-mi pot permite luxul de a tăcea cu dispreţ în faţa expansiunii dumneavoastră grobiene. Cu puţin timp în urmă eram la Iaşi, unde aţi crezut că unirea poate fi transformată şi pentru dumneavoastră într-un ciolan politic, dar unde lumea nu v-a uitat. Cum de aţi fost atât de lipsit de realism încât să mergeţi într-un oraş în care aţi murdărit de-a lungul anilor toate valorile morale, unde nu numai că aţi fost unul din politrucii regretabili, dar aţi mai pus la cale şi treburi care fac legea să se transforme într-o copită aplicată pe obrazul celui care o agresează ? Eram înspăimântat la gândul că oamenii au o memorie atât de scurtă şi vă vor tolera sforăitul politic pe seama acestui ideal al românilor (cum au mai tolerat şi alţi politicieni la Convenţia pentru unire), dar m-am înşelat, pentru că imediat oamenii din sală au început să vă strige, ruşine, golan nenorocit, afară, derbedeule !, unii v-au inclus direct printre suine şi fierbeau de mânie în faţa unui asemenea afront adus lucrurilor mari care ne mai ţin în viaţă. În loc să aveţi un minimum de tact şi să vă retrageţi, aţi continuat să vă citiţi mesajul pe care nu vi-l asculta nimeni. Ştiţi de ce ? Nu pentru că aveţi conştiinţa curată, ci pentru că sunteţi atât de lipsit de scrupule, încât nu vă poate sta nimic în cale. Şi, ca să vă dovedesc asta, vă anunţ că în anul 1990 aţi ajuns ministru al Agriculturii (unii spun că v-aţi prezentat la respectivul minister în timp ce pe străzi încă se mai murea şi le-aţi spus oamenilor de acolo că sunteţi omul lui Iliescu şi aţi fost numit ministrul Agriculturii) şi imediat aţi început lucrările la acest partid al agrarienilor. Şi aţi folosit toată puterea pe care v-o dădea acest post pentru a-i obliga pe muncitorii din agricultură să se înscrie în partidul dumneavoastră. Mai mult, ca să nu credeţi că e o simplă aluzie, folosesc acest prilej pentru a vă acuza că în anul 1990, în calitate de ministru al Agriculturii, aţi ameninţat muncitorii de la o Staţiune de Maşini Agricole să renunţe la cererile lor de înscriere în partidele Naţional Liberal şi Naţional Ţărănesc, şi să se înscrie în PDAR, şi aceştia, de frica unor sancţiuni, au făcut gestul, părăsind respectivele partide şi înscriindu-se la dumneavoastră. Nu ştiu în câte locuri aţi făcut treaba asta, dar într-unul am fost chiar martor şi, dacă negaţi, pot să-i aduc pe muncitori chiar şi în faţa justiţiei. Atunci mi-am adus aminte de un articol publicat de *Scînteia* cu mulţi ani în urmă, care povestea despre matrapazlâcurile actualului preşedinte al PDAR pe vremea când era secretar cu economiile la comitetul judeţean pcr Iaşi şi mai apoi director de IAS. În chiar primul număr, când *Expres*-ul venea pe lume, am preluat o parte din acel articol şi v-am cerut explicaţii, explicaţii pe

care niciodată n-aţi catadicsit să le daţi societăţii româneşti, partidului dumneavoastră sau amărâţilor de ţărani pe care îi minţiţi cu atâta dezinvoltură. Dumneavoastră socotiţi că totul se şterge, că lumea vă seamănă ca o picătură de apă şi, ca atare, vă puteţi bălăci în ea ca un nou-născut. Din păcate, chiar dacă România se chinuie să se mai nască o dată în aceşti ani, dumneavoastră n-o mai puteţi face şi, dacă veţi izbuti, nu veţi fi decât un fel de avorton al democraţiei. Pentru că, dincolo de toate, oamenilor le rămân memoria şi dreptul la judecăţi morale. Să spunem că eu n-aş avea dreptul la o asemenea judecată. Şi poate că nici nu-l am. Dar nu-i puteţi opri pe aceiaşi ţărani pe care îi minţiţi la o bere şi la un mic să vă judece atunci când au limpezimea necesară. Ei nu ştiu nici de afacerile de la Agrobank, nici de bătrâna dumneavoastră mamă, pe care aţi trimis-o ca translatoarea unui grup de specialişti în Franţa, ei nu ştiu nimic de chiolhanurile de la Iaşi şi nici de matrapazlâcurile publicate în *Scînteia*. Ei vă iau promisiunile de bune pentru că încă nu au aflat cine sunteţi, pentru că aşteaptă un om care să-i bage în seamă şi să-i ajute să iasă la liman. Or, modul acesta de-a bea o bere şi de-a mânca un mic (în care sunteţi specialist) îi poate face pe unii să creadă că sunteţi exact omul pe care ei îl aşteaptă. Şi ce-aţi făcut pentru ei ? Aţi condus ministerul în perioada în care Petre Roman minţea propagandistic spunând că pariul cu agricultura a fost câştigat şi, în loc să spuneţi ceva în legătură cu situaţia dramatică a ţăranului, aţi confirmat minciuna prin tăcere. Şi mai apoi v-aţi înscris în ridicolul cor al parlamentarilor patetici.

Domnule Surdu, chiar dacă dumneavoastră credeţi că lumea asta este un chef monstruos, mă tem că viaţa va dovedi contrariul şi ne va arăta unde am greşit. Iar nenorocirea va veni din faptul că dumneavoastră nu veţi înţelege niciodată lucrul acesta. Dimpotrivă, veţi fi doar revoltat că oamenii n-au acceptat binele strâmb pe care vă pregătiţi să li-l băgaţi pe gât. Şi atunci se vor trezi şi ţăranii, şi orăşenii care v-au acordat un strop de credit şi vor înţelege ce orbi au fost şi cât de tare s-au păcălit.

Cornel Nistorescu

Nr. 6 / *Epistole politice*

Şi dacă se supără poporul ?

Iubite domn senator Gheorghe Dumitraşcu,

De câte ori vă văd am o reacţie extrem de ciudată. Nu îmi vine să râd, nu mă înfurii, evident, nu mă cuprinde nici o admiraţie, ci, pur şi simplu, îmi aduc aminte de un conflict al mamei mele cu un activist judeţean de partid de prin părţile Hunedoarei. Omul avea o ceafă ca un greabăn de

viţel bine hrănit, era burtos şi vorbea înţepat, de parcă ar fi avut turul pantalonilor plin cu pioneze, iar în gât microfonul din prezidiul şedinţelor destinate demascărilor. Şi insul ăsta mustăcios, cu părul creţ şi burtos ca un milog aciuat pe la înalte curţi şi trimis să-i civilizeze pe proşti, avea un stil de a-ţi spune ceva încât îţi dădea sentimentul că îţi rade două perechi de palme. Şi, într-o zi, cu ochii bolboiaţi şi roşu ca un curcan, a început să strige la părinţii mei că nu şi-au săpat porumbul şi o să-i aresteze ! Tata l-a privit numai cu un ochi şi a intrat în curte, în timp ce mama i-a zis, tu să nu strigi la mine, că nu eşti nici mare şef, n-ai nici şcoală, eşti un prost şi ai noroc cu partidu' ! Să ştii că n-o să-ţi meargă ! Or să vină şefii tăi şi le-om zice că te îmbeţi ca porcu' şi dormi prin şanţuri, că tu-ţi creşti porcu' de Crăciun pe la oameni pe care îi acoperi din hoţii, şi ai grijă, că toată comuna ştie la ce muiere dormi şi, când i-om zice lu' dom' partid ce faci tu aici, te dă dracului afară şi ajungi la roabă, că eşti prost şi n-ai şcoală, şi-o să rămâi pe drumuri ! Şi activistul, devenit verde, s-a cărat ameninţând şi, când a venit dom' partid de la judeţ, adică şeful activistului, ţăranii din comună s-au plâns de fărădelegile confratelui lor ceva mai bivol, au raportat şi ei la dom' partid şi, culmea, în câteva săptămâni s-a făcut anchetă şi activistul a fost descălecat de pe comună, dat afară şi trimis la munca de jos, ceea ce pentru el însemna la roabă, la furnalele din Călan. Şi mama nu se putea astâmpăra, voia să meargă până la Călan, să-i zicăăluia, mă, nu ţi-am spus eu să-ţi ţii gura şi să nu mai strigi la noi ? Şi, dacă n-ar fi avut treabă şi n-ar fi simţit o doză de inutilitate în tot acest gest, poate că s-ar fi şi dus, după cum şi mie îmi vine să vin la Senat, să vă zic, dom' Ghiţă, lăsaţi-o, dom'le, mai moale, că se supără poporul care v-a ales şi într-o bună zi vă ţăpă din Senat şi ajungeţi pe drumuri, că 'mneavoastră n-aveţi prea multă şcoală de soi ca să mai fiţi profesor, n-aţi scris cine ştie ce cărţi de istorie ca să vă dea unii o pâine şi tare mă tem că o s-o duceţi rău.

Domnule senator, stau şi mă tot întreb de ce figura dumneavoastră, în loc să mă trimită la *O scrisoare pierdută*, aşa cum toată lumea vede în dumneavoastră un Caţavencu natur, mă trimite la pârlitul ăla de activist comunal ! Şi de ce, multă vreme, în loc să mă întreb ce zbârcituri ciudate vă acoperă scoarţa cerebrală, m-am întrebat cine se află îndărătul dumneavoastră, cine vă mişcă aţele de păpuşă politică ? Pentru că v-am văzut în câteva situaţii în care, dincolo de grotescul discursului, dincolo de ridicolul situaţiei, ceva nu se lega şi suna straniu. Şi nu reuşeam să-mi explic. Mi se părea că gogoaşa nu a căzut întâmplător în ciorbă, că plescăitul mai are o explicaţie dincolo de valurile iritante. Şi, tocmai când mă pregăteam să vă trec pe lista misterelor naturale ale biologiei politice, iată că vine un om care aduce în redacţia *Telegraf* din Constanţa un dosar cu turnătorii Securităţii. Şi, printre atâţia inşi, tocmai numele dumneavoastră. Şi atunci mi-am muşcat buza şi-am privit în tavan ! Oare nu cumva, înaintea tărăboiului cu ungurii din Harghita-Covasna, cineva a venit şi v-a luat de curea şi v-a

zis, dom' Ghiță, ne mănâncă ungurii, sari și matale în Senat și zi aia și aia, și matale, ținut de curea, ți-ai făcut datoria ? Nu cumva, când s-a discutat legea SRI, băieții au venit iar și te-au luat de aceeași curea și ți-au zis, dom' Ghiță, nemernicii aștia din opoziție ne încurcă ploile și nu mai putem face nici comerț, trebuie să-i dăm pe față pe turnători, vezi că și mata ești în chestie, așa că ajută-ne, și mata, hop, în numele patriei amenințate de dușmani, ai sărit și ai țipat ca din gură de șarpe, lăsându-ne să înțelegem că te doare soarta țării, când de fapt te putea durea cureaua de care băieții te țineau zdravăn ! Domnule senator, eu vă pot tolera grotescul și umorul involuntar pe care îl provocați în Senat, după cum pot îndura umorul inutil și trist al confratelui dumneavoastră Ștefan Cazimir, cel involuntar al lui dom' Mischie și al altora, dar nu pot înțelege această potrivală de atitudine. Adică între cuvântările trosnitoare și interesele domnului Măgureanu ! Sigur că și dânsul are de dat socoteală vizavi de hârtiile publicate prin ziare, sigur că și dânsul zice, ca și dumneavoastră, că e o calomnie, că doar n-o fi atât de naiv încât să zică, vai, m-ați prins cu ocaua, sigur, nu va înțelege că noi am înțeles de ce listele turnătorilor și dosarele Securității pot fi deschise după patruzeci de ani, sigur că dânsul trebuie să conducă o instituție cu activități comerciale ca să-și poată băga coada și-n mișcarea banilor, sigur că și dânsul e implicat în povestea cu ungurii încă din copilărie și că se teme că va fi mâncat de ei, dar eu tot nu înțeleg potriveala asta de poziții și interese până când nu veți câștiga procesul prin care justiția să vă dea o patalama conform căreia nu ați fost turnător. Pentru că, altfel, oricât aș întoarce-o pe toate părțile și oricât am suci-o noi, tot la asta ne întoarcem. Că potriveala nu este întâmplătoare, ba dimpotrivă, că poate fi chiar dovada că băieții v-au ținut de curea și v-au pus să jucați mai abitir decât joacă ursul după cântecul țiganului.

Iubite domn senator, închei această scrisoare cu gândul la același activist ajuns la roabă și-mi vine să vă spun, nu mai strigați, domnule, și nu vă mai bateți așa cu pumnul în piept, că se supără poporul și într-o bună zi vă țâpă din Senat și rămâneți, dom'le, pe drumuri, că nici operă istorică nu aveți și nici politician de rasă nu sunteți ! Și e păcat de dumneavoastră, chiar dacă ăia v-au trecut pe listă și pe urmă v-au tras de curea !

Cornel Nistorescu

Nr. 7 / *Epistole politice*

Gata, s-a terminat !

Stimate domnule Corneliu Mănescu,

Vă scriu această scrisoare nu pentru că aţi candidat la 20 mai pe listele Frontului Salvării Naţionale şi nici pentru că aţi lucrat ca înalt funcţionar al Organizaţiei Naţiunilor Unite. Toate acestea ţin de vremuri care s-au dus. Vă scriu pur şi simplu pentru că sunteţi un om în vârstă, sfârşit fizic, şi pentru că reprezentaţi o generaţie de oameni politici scoşi de la naftalină şi reveniţi pe prima scenă politică. Imediat după căderea lui Ceauşescu aţi venit cu toţii să puneţi umărul la redresarea României (fiind politicos, nu-mi permit să vă spun că unii aţi făcut-o pentru ciolanul politic şi mai puţin pentru a folosi această şansă spre a vă spăla de păcate), şi-n acel haos unii aţi reuşit o palidă revenire, alţii au fost daţi la o parte şi încearcă şi acum cu insistenţă să se înghesuie la cazanul cu ciorbă politică. Dar vremurile încep să se clarifice şi în urechile noastre sună trompeta, semn că s-a terminat. Vreau să vă spun că sună stingerea pentru o întreagă generaţie de politicieni. Şi dacă pentru ei această retragere are şi o valoare de justiţie morală, pentru toţi ceilalţi oameni din România, ieşirea din scenă înseamnă o incalculabilă şi inegalabilă dramă. Ştiţi de ce ? E foarte simplu ! Pentru că toţi aceşti oameni şi-au distrus viaţa în lipsă de libertate, în orizonturi îngrădite, în teroare şi zădărnicie. Şi ei, bătrâni şi bolnavi, nu mai au şansa dumneavoastră de a deveni parlamentar, nici pe cea a lui Constantin Pîrvulescu de a fi preşedinte de onoare al unui partid, ei trebuie să se resemneze, să îşi recunoască înfrângerea şi să se chinuie să trăiască dintr-o pensie modestă. Nu numai că nu mai au nici o speranţă să înceapă o nouă carieră profesională, politică sau să deschidă o afacere, dar trebuie să facă faţă acestui val de sărăcie şi provizorat şi, în plus, să accepte ceea ce nu înţeleg. Unii dintre ei, în ciuda faptului că au trupul istovit, au rămas cu mintea limpede şi îşi dau seama în ce fundătură istorică i-a dus socialismul victorios şi acceptă schimbările. Ei sunt frumoşi, par tineri şi, dacă Dumnezeu le-ar mai da un strop de putere, ar fi în stare să trăiască o clipă de măreţie, trudind şi ei pentru câteva luni sau ani la acest reînceput de lume. Dar alţii sunt bătrâni cu adevărat, nu înţeleg nimic din ce se întâmplă şi apără cu încrâncenare lumea lor, aşa strâmbă cum a fost. Şi i-aţi văzut şi dumneavoastră la Piaţa Universităţii când dădeau cu sacoşele în cap tinerilor îngroziţi chiar de revenirea generaţiei bătrâne. O altă dovadă este că nu au curajul să îşi schimbe opţiunea, că, gălăgioşi şi agresivi, sunt gata să spurce idei şi lucruri împotriva cărora au luptat sub « steagul glorios al partidului comunist ».

Domnule Corneliu Mănescu, dumneavoastră vă puteţi retrage fără nici un regret : n-aţi trăit rău, puteţi spune că aţi avut parte şi de bucurii, inclusiv de o anumită recunoaştere publică şi profesională (nefiind spe-

cialist, nu pot depune nici o garanţie că ultimul atribut are cu adevărat temei). Până la urmă, vă puteţi retrage fără prea mari regrete. E de-ajuns să fiţi lucid şi să vă spuneţi, gata, s-a terminat ! Dar drama celorlalţi de vârsta dumneavoastră nu se poate închide cu un simplu « gata, s-a terminat ! ». Îmi aduc aminte de părinţii mei. Într-o toamnă, culegeam prune pe un fund de prăpastie, de unde le scoteam cu sacul. Şi mama mea, îndoită de muncă, s-a aşezat pe un pietroi ca să-şi mai tragă sufletul şi dintr-o dată s-a apucat să zică, dragul meu, mă tem că nu e nici o viaţă de apoi, că asta a fost totul şi cine a dus-o bine aici, cu asta s-a ales, şi pe lumea ailaltă nu e nimic ! Asta a fost şi raiul, şi iadul, şi noi am trecut pe lângă rai ca o turmă de oi înfometate ! Şi din acel fund de prăpastie presărat cu prune brumării şi-a ridicat privirea spre cerul care nu dădea nici un semn. Şi n-am putut să-i spun, lasă, mamă, că pe lumea cealaltă o să fie mai bine, şi nici n-am putut să-i confirm că pe lumea asta şi-a distrus viaţa muncind ca un animal de povară şi trecând pe lângă bucurii ca o căprioară însetată pe lângă un izvor răcoros. Şi ea şi-a risipit viaţa în marile bătălii ale socialismului, purtând acest război cu sapa şi grebla pe asupritoarele culturi de nimic ale agriculturii socialiste. Şi acum ce să facem ? Spune că Frontul a minţit-o. Şi dacă n-ar fi minţit-o, cu ce s-ar fi ales, în afara unei tardive consolări ? Pentru că, în aceşti doi ani de confuză libertate, nimeni n-a avut puterea să vină în faţa bătrânilor şi să le ceară iertare şi să le oblojească amintirile dureroase. Am continuat să-i minţim, am continuat să-i amăgim şi, când a fost vorba de o minimă grijă, am fluturat protecţia socială ca pe o politică din care nu s-a ales nimic. Ei sunt cei mai bătuţi de vântul schimbărilor şi nimeni nu le ţine partea. Şi eu cred (şi aici nu mă adresez dumneavoastră, ci tuturor, sau, pur şi simplu, vorbesc singur) că situaţia lor dramatică devine una din marile responsabilităţi ale celor de vârsta mea şi mai tineri. Şi tare mă tem că nu avem pe unde scoate cămaşa ! Speranţa mea este că pârliţii noştri de politicieni îşi vor aduce aminte că mai au şi ei părinţi, că bătrânii acestei ţări sunt cei mai ameninţaţi, şi vor cădea de acord măcar asupra acestui lucru şi vor întreprinde ceva spre salvarea situaţiei.

Domnule Corneliu Mănescu, vă scriu nu din simpatie şi nici din dispreţ, ci din preocuparea sinceră pentru soarta unei generaţii sacrificate, în speranţa ca înfrângerea suferită să nu constituie un prilej de revanşă. Vă scriu deci cu înţelegere şi, în acelaşi timp, cu nemulţumire. Că oamenii de vârsta dumneavoastră nu înţeleg că rolul lor s-a sfârşit, că părerile lor sunt bolnave de amintirile lor, că, din nefericire, o altă lume, liberă şi dreaptă, chiar dacă nu poate să îi neglijeze, nu se poate construi tot cu ei. Fără a conştientiza un asemenea lucru, fără a avea luciditatea de a vă retrage şi de a recunoaşte că pentru dumneavoastră totul s-a terminat, eu cred că nu vom izbuti să facem paşi siguri spre democraţie, spre adevăratele valori morale şi materiale ale lumii civilizate.

Cornel Nistorescu

Nr. 8 / *Epistole politice*

Vinovatul nu a făcut nimic

Stimate domnule prim-ministru Theodor Stolojan,

Vă scriu cu reală amărăciune, într-o perioadă în care vă apropiaţi de sfârşitul mandatului. Şi amărăciunea provine din faptul că, încă din primele zile după numirea dumneavoastră în dificila funcţie, mulţi români au început să-şi lege speranţele de hotărârile unui om aflat în afara politicii de partid, meseriaş de finanţe, desemnat ca dirijor de echipă guvernamentală. Cu atât mai mult speranţele noastre au prins aripi după ce aţi anunţat convertibilitatea limitată a pârlitului nostru de leu. Şi în mintea noastră s-a conturat ideea că sunteţi omul care vrea să facă ceva, şi asta într-o Românie în care, voind binele dar greşind, poţi să te trezeşti şi spânzurat. Vreau să spun că vă bănuiam de tărie de caracter. Şi am început să vă urmăresc şi eu declaraţiile tot mai atent. Nu m-a deranjat nici aerul dumneavoastră de gastritic, nici acordurile gramaticale siluite adeseori, nici limbajul oarecum tehnicist, din care nu înţelegeam mare lucru. O naturaleţe iradia din toate şi îmi spuneam, omul acesta are bun-simţ şi se pricepe. Şi, oricât de mare îmi este amărăciunea, nu voi spune niciodată că am greşit atunci când am afirmat asta. Dar, pe zi ce trecea, cu fiecare afirmaţie, am descoperit altceva. Că acest gest de trecere la convertibilitatea limitată rămâne şi singurul, că după aceea, cu fiecare prilej aţi spus că asta nu se poate, că cealaltă nu se poate, că nu se pot nici altele. Şi « nu se poate » însemna ce ? Doar o cale înfundată ? Atâta vreme cât nu aţi susţinut o altă variantă, cât nu aţi încercat o altă ieşire, am început să mă tem că vă lipseşte curajul. În fapt, aţi încercat să faceţi o plută nepericuloasă, în speranţa că nu veţi face prea multe valuri şi veţi scăpa cu bine din această încercare pe care, ziceţi dumneavoastră, nu v-aţi dorit-o câtuşi de puţin. Şi mi se pare demn de toată stima să nu-ţi doreşti să fii prim-ministru, mai ales când ai în mânecă o variantă mai frumoasă, mai profitabilă. Dar, din momentul în care aţi acceptat, din moment ce aţi făcut-o, mi se pare mai puţin stimabilă lipsa de curaj în a încerca să găsiţi lucrurilor un capăt şi sărăciei o coadă, confuziei un punct de reper şi speranţei o crăpătură care să adie.

Stimate domnule Stolojan, să nu fii vinovat de nimic mi se pare o crimă atunci când lumea are nevoie de acţiune, de decizie, mi se pare mai grav decât a risca şi a greşi. Iar dumneavoastră, cu gândul la viitoarea carieră de slujbaş internaţional, v-aţi preocupat să nu greşiţi şi să scăpaţi cât mai repede. În primul rând că nu aţi reuşit nici măcar această performanţă. Dând drumul convertibilităţii limitate şi lăsând-o să meargă lălăit pe acest drum fără nici un viitor, aţi comis deja o primă mare greşeală, pentru că o idee bună, comisă doar cu o jumătate de măsură, a creat probleme enorme chiar întreprinderilor profitabile, oamenilor care vor să se

scuture de mediocritate și somnolență. Mai mult, în loc să antrenați colaborări cu parteneri externi în ideea reparării și modernizării centralelor electrice, ați preferat să evitați un angajament riscant (și nu prea), folosind în același timp bruma de valută pentru importurile de energie. Ați lăsat astfel capra bolnavă pentru viitorul prim-ministru. Ceea ce vă scapă iarăși de posibilitatea de a fi greșit, dar cu riscul de a-i lăsa pe români să îndure de frig și de întuneric un an sau doi în plus pe lângă cât le era sortit în momentul în care ați fost prim-ministru. Am crezut că, fiind de meserie, veți oferi măcar o aspirină acestei economii în agonie. Și ce i-ați dat ? Fiind un om sobru, mai că nu pot să vă spun că ați masat-o tocmai pe piciorul ei de lemn, dar, tot dumneavoastră fiind un om modest și onest, trebuie să vă spun că m-ați dezamăgit. Nu pot fi atât de mic încât să vă acuz că țineți mai mult la cei 10 000 de dolari de funcționar internațional decât la prestigiul dumneavoastră. Sunt convins că acesta vă este mai prețios și tocmai de aceea v-ați trezit pe nesimțite prizonierul temerii de a nu greși. Nici în fața corupției, nici în fața agresiunilor scârboase practicate de *România Mare*, nici în fața situației bramburiste din agricultură. Și știți ce s-a întâmplat ? Au trecut aproape șase luni de zile în care, în afara faptului că ați izbutit o anume calmare a spiritelor, economia românească a pierdut o jumătate de an tropăind ca săracul în stația de autobuz, fără să prindă nici un tren. În acest timp, investitorii străini sosiți în România în căutarea unui partener au reținut doar indecizia și lipsa de hotărâre și au plecat aiurea, în Bulgaria, în Ungaria, Ceho-Slovacia, chiar și în Rusia. În alte țări din Est au fost deschise între zece și douăzeci de filiale de bănci străine, iar în România nici una.

Stimate domnule Stolojan, n-aș vrea să înțelegeți că eu vă acuz de sporirea haosului din economie sau din societate. Mă tem însă că vi se poate reproșa, fără teama de a greși, că nu ați făcut nimic elocvent pentru a-l diminua. Și, dacă alegerile generale se vor desfășura ceva mai spre toamnă, veți avea și răgazul de a descoperi că această convertibilitate limitată continuată fără nuanțări vă transformă în autorul unei măsuri limitate, consecința paraliziei totale a mecanismului economic. În cazul în care veți realiza situația cu adevărat dificilă și îi veți recunoaște cusururile, având curaj și recurgând imediat la măsuri de corecție, mai aveți totuși șansa de a rămâne în mintea oamenilor drept primul-ministru, « ăla cu fruntea lată, care vorbea ca un contabil-șef de fabrică și zâmbea din când în când, când nu-l supăra ulcerul duodenal ».

Cu migrene,
Cornel Nistorescu

Nr. 9 / *Epistole politice*

Privind cu tristețe, fără ură

Stimate maestre Geo Bogza,

De câțiva ani nu am mai avut plăcerea de a vă întâlni și vestea că sunteți bolnav m-a întristat peste măsură. Din nefericire, toți cei care au trăit cu patimă această meserie ajung într-o clipă când trebuie să plătească pentru toate drumurile, pentru zilele și nopțile nedormite, pentru efortul de a se fi identificat cu o lume și apoi, după redactarea reportajelor, de a fi trecut în alta, pentru iluzia că scriind schimbă un strop din alcătuirea vieții, ajutând-o să se apropie de armonie. Este ultimul cont pe care toți marii reporteri îl plătesc cu vârf și îndesat, spre durerea și onoarea lor deopotrivă. Dacă aceste cuvinte pot alina într-un fel suferința, atunci o puteți înfrunta cu zâmbetul omului care a izbutit să lase timpului un lucru de preț. Spun « de preț » pentru a nu folosi alte cuvinte mari despre tot ce ați scris între cele două războaie, când, alături de Brunea Fox, de Felix Aderca, de Tudor Arghezi și Tudor Teodorescu-Branișteați ridicat jurnalistica românească până acolo unde profesionalismul se întâlnește cu arta și unde numai cei aleși își câștigă un loc. De câte ori mă întorc la textele dumneavoastră mă încearcă o tristețe născută din sentimentul că niciodată nu voi izbuti să adaug ceva la jurnalistica de aur dintre războaie. Și asta acum, când suntem liberi și nici un topor nu ne mai scurtează textele. Îmi privesc colegii de breaslă și mă îngrozesc. Cei mai mulți sunt oameni mici, meseriași mediocri, veniți în presă în epoca de glorie a minciunii (când și eu am devenit jurnalist) dintr-un sentiment de vanitate al mediocrului și dintr-o tentație nestăpânită de a trăi mai ușor, de a se fuduli cu denumirea slujbei lor și de-a participa la ridicole privilegii. Mulți dintre ei, dacă ar fi rămas la vechile lor locuri de muncă, ar fi fost socotiți între cei mai slabi și n-ar fi depășit condiția de oameni de corvoadă, gata să tacă, să înghită orice, să semneze orice aberație și să se supună mărețului plan de mistificare a tragediei. Și atunci m-am gândit de câteva ori la posibilitatea de a trăi în libertate și mă speria gândul că aceasta, dacă va veni și când va veni, va găsi o breaslă a jurnaliștilor alcătuită dintr-o lume mediocră, incapabilă să-și facă meseria după rigorile clasice și internaționale ale genului. Și iată că suntem liberi și această libertate nu face decât să ne ajute să arătăm cititorilor imaginea noastră cel mai adesea caricaturală. Ziariști care mint, ziariști care greșesc, ziariști în slujba puterii, cu reflexele bine formate, gazetari care calomniază, gazetari care fac din patima lor un capăt de țară și sunt în stare să picure șoricioaică în sufletul oricui. Știu sigur că toate acestea nu au nimic comun cu profesia noastră și, oricât vi s-ar părea de ciudat, mă simt furat și eu de asemenea porniri patetice. Am descoperit că pe unii oameni i-am rănit fără să merite, în timp ce alții, escroci cu patalama, continuă să înflorească pe arena publică, și

toată truda mea de a spune adevărul s-a dovedit în zadar. Au revenit pe scenă şi campionii slugăritului şi, dacă în urmă cu un an, lumea i-ar fi bătut cu pietre când ar fi încercat să deschidă gura, acum au adepţi, au cititori, au susţinători între oamenii politici de vază. Mai mult, sunt pur şi simplu uluit de faptul că trupeţi şi mediocri, moluşte şi şobolani care dădeau târcoale mai tuturor ziarelor fără să fie băgaţi în seamă de cineva nu pentru că ar fi fost ostracizaţi, ci pentru că erau atât de proşti încât nici aerul nu-i îngăduia fără să se vânzolească, toţi aceştia au năvălit în presă, la radio şi la televiziune şi le dau românilor lecţii de comportament sau difuzează ştiri care nu sunt decât percepţia lor tălâmbă asupra unui fapt de viaţă. S-a prăvălit libertatea peste noi ca un miracol şi din subteranele societăţii au ieşit nimicurile şi complexaţii, cârnăţarii şi jumătăţile de creier, şi s-au înghesuit în această profesie şi vântură steaguri, cuvinte mari sau împroaşcă lumea cu balele lor. Cititorul, după primele săptămâni de voluptate, după ce a înghiţit şi minciuni, şi adevăruri, şi elucubraţii, şi bârfă, a ajuns să nu mai înţeleagă nimic şi să se depărteze de cuvântul scris. Îl seacă şi banii din ce în ce mai puţini, îl opreşte şi sentimentul de înfrângere şi inutilitate a zbaterii sale. De partea cealaltă, cel mai comic Parlament al României se pregăteşte să pună presei o botniţă pentru a obţine liniştea şi adeziunea la dizgraţiosul spectacol, cel mai adesea televizat. De partea cealaltă, economia de piaţă seacă puterile unor ziare mici şi acestea se închid ca florile la valul de ger. Prosperă doar ziarele năstruşnice şi cele ţâfnoase, dar mai ales revistele porno, pe care nu le opreşte nimeni.

Stimate maestre, vă scriu într-o perioadă grea pentru gazetăria românească, compromisă, stricată, neputincioasă, împovărată de prejudecăţi şi preţuri, de confuzie (sporită cel mai adesea cu bună ştiinţă de oamenii puterii şi de servitorii lor), şi mă tem că toată zbaterea unor disidenţi, a unor curajoşi îngropaţi prin puşcării nu dă nici roadele aşteptate, nici forţa spre a fi cu adevărat liberi. În speranţa că vom avea vremuri mai bune şi că vom recâştiga încrederea cititorilor care ne părăsesc, vă urez sănătate şi toate cele bune.

Cornel Nistorescu

Nr. 10 / *Epistole politice*

Aţi slăbit, domnule ambasador !

Stimate domnule ambasador Anton Vătăşescu,

Duminică seara aţi apărut în cadrul emisiunii « Convorbiri de duminică », o emisiune programată la o oră de maximă audienţă şi destinată oamenilor care înseamnă ceva pentru România şi, în plus, mai au şi

ceva de spus. Aş vrea să vă spun din capul locului că această convorbire a fost un eşec care mi-a lăsat un gust amar. În primul rând, partenerul. Un gazetar care vine până la Paris să vă întrebe care este scriitorul dumneavoastră preferat, care este personajul istoric pe care îl admiraţi cel mai mult mi se pare un om care nu-şi merită nici biletul de avion. De altfel, Televiziunea română rămâne unul dintre cele mai spectaculoase cimitire ale elefanţilor din România. Imaginaţi-vă că noi încercăm o nouă viaţă politică şi socială, ne chinuim să încropim măcar o brumă de lume liberă, iar la televiziune, meşterii ei sunt domnii Florin Brătescu, Liviu Tudor Samoilă, Emanuel Valeriu, Manase Radnev şi mulţi alţii, unul dintre ei, Alexandru Stark, fiind (spre bucuria noastră) mult mai apropiat de dumneavoastră decât de noi. Nu discut acum ce a făcut fiecare, nici meritele lor în aceşti ultimi doi ani de pârlită democraţie, dar prezenţa lor explică spiritul conservator, cel mai adesea aservit al acestei instituţii care a făcut României mai mult rău decât bine, care a jonglat cu informaţii şi a pus oameni şi partide în dificultate sau i-a ajutat pe alţii să se ridice. În plus, această emisiune a beneficiat de serviciile unui operator care fie a refuzat să-şi facă meseria, fie n-o cunoştea cum trebuie. Dacă memoria nu mă înşală, cel care a aşezat aparatul pe trepied şi şi-a aprins o ţigară, lăsându-vă să spuneţi ce vreţi, se numeşte Sergiu Huzum. Şi, dacă nu mă înşel, Sergiu Huzum este una şi aceeaşi persoană cu Serge Husum, unul din marii cameramani pe care i-a dat România, autorul unor imagini de filme documentare celebre. Şi, dacă este vorba de una şi aceeaşi persoană, atunci ajungem la acea propoziţie pe care aţi spus-o în timpul convorbirii referitoare la românii care sunt împotriva românilor. În primul rând că o asemenea afirmaţie, fără o nuanţare, mi se pare pur şi simplu o prostie pentru simplul fapt că ar putea lăsa să se înţeleagă că românii sunt împotriva românilor doar de dragul faptului de a fi. Sper că ştiţi bine situaţia din emigraţia românească. Înainte de căderea lui Ceauşescu, aceasta era sfâşiată de suspiciuni şi tensiuni generate nu atât de invidia tipic românească, cât de mulţimea de turnători şi agenţi acoperiţi ai Securităţii. Sper că ştiţi ce teatru comico-tragic a fost Parisul pentru agenţii români. Spre deosebire de Ceauşescu, celelalte ţări estice au folosit agenţii pentru coalizarea emigraţiei şi aservirea ei intereselor naţionale, în vreme ce România a practicat o politică de dezbinare, de promovare a suspiciunii, de compromitere a valorilor aflate dincolo de graniţă (mai ales a celor care nu-şi ţineau gura). Şi au picat ambasadele care erau nişte fortăreţe ale funcţionarilor tâmpi, mulţi dintre ei agenţi acoperiţi şi fricoşi să nu se audă la Bucureşti cât de nepricepuţi şi gafeuri sunt. Schimbarea acestor oameni care se scobeau cu acul în dinţi în timpul unei discuţii a fost înceată şi grea. Şi la Paris aţi ajuns dumneavoastră (după o trecătoare prezenţă a scriitorului Alexandru Paleologu) şi Alexandru Stark. Şi vi s-a părut că românii sunt în continuare împotriva românilor. Mi se pare incorect. Acum, românii din Franţa sunt doar împotriva preşedintelui Ion Iliescu, a domnilor Alexan-

dru Bârlădeanu și Dan Marțian, împotriva dumneavoastră și a domnului Alexandru Stark. Și știți de ce ? Pentru că nu au încredere în toți aceștia. La Paris se află intelectuali români de seamă și, oricât vă veți strădui să spuneți opiniei publice franceze ce oameni și ce spirite democrate au venit la putere în România, ei vor continua să râdă în barbă și să spună adevărul. Evident, pe dumneavoastră nu vă acuză că faceți parte din cimitirul de elefanți ai comunismului. Dar, făcând parte din guvernul Roman, cel care a creat sau tolerat câteva minciuni politice de proporții, vă bucurați de aceeași atitudine ca și Alexandru Stark. Și, dacă ei nu vă cred, cum o să o facem unii care știm cine și cum a fost numit ambasador ? Pentru că tot nu vom uita meritele traducătorului Darie Novăceanu sau cum fostul prefect de Pitești, după un chef la o cabană, a fost promovat secretar general al guvernului și, mai apoi, după câteva învârteli, trimis ambasador la mama dracului printr-o țară de lumea a treia.

Domnule ambasador, am înțeles că sunteți inginer și că în mai puțin de un an și jumătate ați învățat să fiți om de stat, iar în câteva luni ați deprins și cariera diplomatică. Deși în timpul interviului cravata vă stătea strâmb, iar vizavi de activitatea dumneavoastră zilnică v-ați plâns că ați slăbit șapte kilograme, că aveți atâta de alergat, socotind cele 140 de zile naționale la câte trebuie să ajungeți, noi v-am admirat mobilitatea și iuțeala. Nu știu cum ați deprins atât de ușor meseria de diplomat (de 15 ani mă străduiesc să deprind meseria de ziarist și încă nu mă pot lăuda cu asta), dar poziția dumneavoastră de ambasador vă așază pe umeri obligații enorme. Să restabiliți încrederea în România mi se pare lucrul cel mai important, or eu mă tem că vă este foarte greu, dacă nu chiar imposibil atâta vreme cât trebuie să purtați și povara celor de acasă, și lipsa dumneavoastră de experiență, și neîncrederea francezilor (și nu numai a lor) în iubiții fii ai poporului aflați la putere în țara noastră. Așa că vă înțeleg de ce vă este greu și înțeleg de ce operatorul a lăsat aparatul pe trepied și și-a aprins o țigară. Nu-i păsa ce ziceți, nu vă credea ambasador decât de conjunctură și vedea că are alături un ziarist care nu-i spune nimic. Drept pentru care a zis, merge și așa, și v-a lăsat să vă credeți ambasador, iar pe Manase Radnev reporter, în speranța că amândoi veți descoperi ce eroare se perpetuează și cât de greu poate fi îndreptată.

Cornel Nistorescu

Nr. 11 / *Epistole politice*

Aţi ninit-o !

Domnule preşedinte Ion Iliescu,

Este o duminică seara cu totul şi cu totul amarnică. Şi pentru mine, şi pentru dumneavoastră. Pentru dumneavoastră vine de la faptul că, în urma dialogului cu ascultătorii difuzat în direct de BBC, vă mai întrebaţi o dată ce are lumea cu dumneavoastră, ce rău i-aţi făcut, de ce se aruncă asupra dumneavoastră ca asupra unui copil prins şterpelind într-o piaţă şi tratat de toată lumea cu pumni după ceafă, şuturi şi fluierături. Pentru mine, amărăciunea vine din două părţi. Mai întâi pentru că, înainte de difuzarea acestui interviu, am ascultat două casete din timpul « unei discuţii de suflet » purtată de dumneavoastră cu o serie de reprezentanţi ai Frontului. Şi după ce, cu două zile în urmă, aţi declarat că aţi susţinut guvernul Petre Roman « fără nici o limită », fapt extrem de grav pentru situaţia în care se află România, v-am ascultat în timpul întâlnirii cu foştii dumneavoastră colegi de barcă politică. Faptul că unii au înregistrat discuţia spune ceva nu numai despre teama dumneavoastră că s-ar putea afla ce se petrece în culise, dar şi despre modul în care aceste « discuţii de suflet » se poartă între un partid politic şi presupusul nostru preşedinte « echidistant ».

Domnule preşedinte, mă văd în situaţia de a recunoaşte că am greşit. Spuneam în mod public faptul că vă cred un om de treabă. Şi cred şi acum că în componenţa caracterului dumneavoastră există o asemenea zonă destul de întinsă. Dar acum descopăr ceea ce bănuiam şi înainte, din clipa isteriei faţă de Piaţa Universităţii. Că, atunci când viaţa vă pune în situaţii deosebite, vă pierdeţi şi echilibrul, şi răbdarea şi deveniţi un alt om. În discuţia înregistrată cu grupurile parlamentare ale Frontului, m-a şocat agresivitatea omului care se teme să piardă, a fiinţei strâmtorate în colţul din care i se îngustează căile spre menţinerea puterii. Dintr-o dată, amărâtul de Harap-Alb se transformă în zmeu rănit şi muşcă în toate părţile. Când v-am auzit spunând « am înghiţit luni de zile mizeria care mi s-a aruncat şi n-am vrut să răspund », mi s-a făcut milă ca om şi am fost revoltat în calitate de cetăţean. Ca om, îmi era milă de cel care tace, de cel terfelit şi abandonat de ceilalţi, de neputinţa lui de a înţelege ce se petrece cu el. În calitate de cetăţean, m-a revoltat şi m-a durut faptul că preşedintele ţării mele este în stare să înghită mizerie pentru a se păstra în frunte şi pentru a proteja imaginea unui partid şi aşa şifonată până la naşterea fenomenului de respingere publică. Dar cel mai tare m-a revoltat, domnule preşedinte, discuţia purtată în direct cu ascultătorii BBC-ului. Vreau să spun că am descoperit că trăiesc într-o ţară cu un preşedinte pe care oamenii de pe diferite meridiane ale globului, români şi neromâni, îl transformă într-un sac de box şi-l terfelesc ca pe un infractor ! În ce fel de ţară trăiesc eu ? Ce le pot spune eu unora sau altora care şi-ar piede vremea cu mine despre poporul nostru şi despre oamenii care îl conduc, când strâ-

inii vă tratează într-un asemenea mod ? Vreau să vă spun că ei vă judecă la fel ca mine și nu ne deosebim câtuși de puțin în păreri. Și toți acești oameni nu sunt nici dezinformați, nici manipulați. Dar pur si simplu nu vor să vă acorde nici un fel de credit, nici un fel de șansă, nici un fel de speranță și nimeni nu-i poate obliga să o facă. Dumneavoastră ați încercat să faceți față, să ieșiți din aceste corzi ale disprețului și, vorba unui cunoscut care vă asculta cu mâinile la tâmple, ăsta până mâine seară o să-i tot amețească și-o să-i fenteze, că ăia n-or să înțeleagă nimic și-o să-și încarce doar impulsurile telefonice !

Domnule președinte, a fost mai lată decât mi-am imaginat, a fost mai rău decât într-un interogatoriu pe care vi l-ar fi luat « golanii » ăia din Piața Universității și poate că, dincolo de amărăciunea care ne-a fost produsă nouă, românilor, acest dialog are meritul de a vă ajuta să realizați ce se întâmplă cu dumneavoastră, cum vă vede lumea dincolo de gardurile Cotrocenilor, până în Canare și mai departe, până la mama dracului. Vă vede așa cum sunteți, și faptul că în această discuție n-ați avut puterea să puneți măcar un strop de regret pe fundația socialismului victorios la care ați transpirat atâția ani vă așază în rândul personajelor confuze din această perioadă, crăcănat pe două epoci și respins de amândouă. Cum Dumnezeu nu pricepeți că lumea vă identifică fără ezitare cu o epocă sinistră, la edificarea căreia ați contribuit totuși ? Cum Dumnezeu nu pricepeți că vremea dumneavoastră s-a dus și că este timpul să cedați locul ? Cum Dumnezeu nu pricepeți că, în naivitatea lor, mulți compatrioți ar fi în stare să vă aleagă din nou, și asta ar însemna o enormă catastrofă pentru întreaga țară ? Speranța mea este că discuția difuzată de BBC v-a edificat asupra faptului că în acest moment opoziția față de dumneavoastră include și negri din Africa, și galbeni de prin Asia, și înfrigurați de prin Norvegia.

Domnule președinte, știți ce se discută prin București ? Ceva mai mult decât v-au spus și întrebat ascultătorii BBC-ului ! Că între dumneavoastră și cei din jur ar fi un pact și că ei vă împing disperați pentru că n-au găsit omul care să le garanteze liniștea și securitatea. Și nu au liniște fără dumneavoastră pentru că au mâinile mânjite de sânge. Și toată această armată secretă de vinovați vă împinge în față, că nu mișcați fără acordul ei și că nu sunteți chiar atât de străin de faptele ei. Zilele trecute l-am văzut la televizor pe ginerele lui Corneliu Mănescu, venit cu un apel al aripii pentru unitatea Frontului. Era ca un politruc al anilor cincizeci, folosind un limbaj pe care îl știa mai bine socrul său. (Să nu înțelegeți că, îngrozit de limbajul funest al parlamentarului Petre Ninosu, m-aș situa cumva în favoarea celuilalt fanfaron politic.) Atacul tovarășilor care vă susțin nu face decât să vă denigreze, dacă nu chiar să vă descalifice. Or, această bătălie politică disperată mă îngrozește și ne compromite în lume. Iar dumneavoastră vă încrâncenați, fără să înțelegeți că a sunat clipa retragerii.

Cornel Nistorescu

P. S. Câtă vreme veţi fi preşedintele României, pentru a nu mă simţi terfelit şi umilit de ascultători sau cititori, mă văd obligat să evit ascultarea oricărui interviu acordat de dumneavoastră unui ziarist străin.

Nr. 12 / *Epistole politice*

Casca de fier

Domnului Miron Cozma, leader sindical

Încerc să-mi domin starea de stupefacţie care m-a cuprins sâmbătă la amiază, când televiziunea a difuzat câteva pasaje din discursul dumneavoastră în faţa Senatului. Era tonul unei noi mineriade, dar, spre deosebire de celelalte, în locul ciomegelor, cablurilor de oţel şi cozilor de lopată, cădeau cuvintele. Şi, într-un fel, nu-mi puteam explica. Şi în acelaşi timp încercam să înţeleg şi să-mi aduc aminte de situaţia specială în care minerii trăiesc de atâţia ani. În ultimul deceniu, am coborât de mai multe ori în mine româneşti, din Valea Jiului până la Valea Ursului. Şi în toate aceste drumuri am stat de vorbă cu colegii dumneavoastră, privindu-le viaţa aşa cum era şi este. Odată l-am întrebat pe un miner ce şi-ar dori ca fiul său să se facă în viaţă. Şi el, în cel mai curat spirit al sloganurilor difuzate de noi, ziariştii, a spus, cu pieptul umflat şi cu privirea îndreptată spre viitor, bineînţeles, tot miner ! Sigur ? l-am întrebat eu. Sigur, a spus el şi, după ce a privit în jur, şi-a oprit privirea în ochii mei, a cumpănit câteva secunde şi apoi a zis, domnul meu, când zice cuvântul miner îi rup gâtul cu mâna mea ! Omul acela învăţase şi el în toată simplitatea lui că duplicitatea era o soluţie până când se apropia limita suportabilităţii. Numai că această limită era mult prea împinsă dincolo de cotele normalităţii şi ale civilizatului, iar el nu o resimţea atât de puternic şi încă se mai putea preface, pentru că era mai învăţat cu greul decât locomotiva cu vagoanele de marfă sau cămila cu samarul. Şi fusese obişnuit să trăiască într-un Petroşani mai cenuşiu decât ceasurile premergătoare morţii, un oraş cu lacrimi murdare de var curgând din pereţii coşcoviţi, o aşezare peste care şi cerul părea să-şi golească toate coşurile de gunoi, cu străzi duhnind a sticle de vodcă, cu magazine noi şi goale, ca o joacă absurdă, cu altele vechi şi umede, ca un bot de maimuţă, o adevărată Vale a Plângerii peste care şi Dumnezeu se temea să privească pentru a nu-şi umple ochii de fum şi acreală. Nu mi-am putut niciodată imagina că lumina şi căldura ne vin din atâta chin şi sudoare, din atâta suferinţă şi ignoranţă, din sărăcie şi mizerie. La Petroşani, la Motru, la Valea Ursului sau la Rovinari, Epoca de Aur semăna cu un veac de întuneric prelungit cu forţa peste oameni nedreptăţiţi şi condamnaţi să trăiască adeseori sub pragul vieţii civilizate. Când le-a ajuns cuţitul la os, s-au ridicat, dar, lipsiţi de sprijin, organizare

şi clarviziune, n-au putut duce lucrurile până la capăt. Au fost înfundaţi şi mai adânc, ameţiţi cu o masă caldă, cu o ciocolată şi cu titlul de « detaşamentul de bază al clasei noastre muncitoare ». Mulţi dintre ei, în naivitatea şi incultura lor, s-au bucurat, crezându-se un fel de vedete ale socialismului, fără să-şi dea seama că trăiesc sub un bici invizibil. După decembrie, cine îşi putea imagina că minerii vor fi transformaţi în forţa de şoc a celor preocupaţi de acoperirea intereselor de putere, de manevrare a societăţii, ca forţă de presiune, ca element destabilizator al României ? Cine şi-a imaginat că minerii vor veni în Bucureşti să sape flori pe spinările studenţilor şi femeilor care îşi exprimau teama de ceea ce se întâmpla atunci şi acum ?

Domnule Miron Cozma, în toată trufia dumneavoastră inconştientă, care vă apropie prin exaltare de un alt paranoic numit Corneliu Vadim Tudor, nu realizaţi cum aţi fost folosit şi folosiţi împotriva intereselor României. Aş vrea să ştiţi că nu vă port pică pentru ce-aţi făcut în 14-15 iunie. Oamenii vă iartă, dar nu pot să vă uite, şi de ce au fost în stare oamenii dumneavoastră a văzut întreaga lume civilizată şi a fost spre marea ruşine a ţării noastre. Aş putea să vă spun că îi şi iert pentru distrugerile provocate în vizitele de la redacţia *Expres* (ei loveau şi stricau ceea ce nu înţelegeau), ba chiar că îmi este jenă că mi-au furat un pachet de o jumătate de kilogram de cafea şi câteva pixuri colorate. Mă tem însă că bunul-simţ i-ar obliga pe unii dintre colegii dumneavoastră să-şi ceară iertare pentru cei 250 de lei luaţi cu forţa femeii de serviciu. Şi cu asta basta, eu nu mai am nimic să vă spun legat de 14-15 iunie 1990, deşi oamenii politici aflaţi atunci la putere au obligaţia de a clarifica tot ce s-a întâmplat, de la mobilizare, coordonare, mulţumit şi trimis acasă. Clarificarea acestui eveniment, ca şi a celor din decembrie 1989 va însemna pentru multă vreme o piatră de hotar în triumful adevărului în România. Vă înţeleg într-un fel şi povestea cu accidentul de circulaţie. I se poate întâmpla oricui şi sentimentul vinovăţiei este copleşitor. Dar faptul ne contrariază şi mai mult şi avem motivele noastre de bănuială atâta vreme cât nu aţi clarificat în mod public această poveste. Iar faptul că vă folosiţi notorietatea publică şi pe cea din rândul minerilor nu vă scuteşte de dat socoteală. Numai un alt dezechilibrat de care pomeneam mai sus, Corneliu Vadim Tudor, crede că, dacă el a încălcat legea şi afară sunt câteva sute, pot să fie chiar mii, sute de mii chiar, asta îl scuteşte de pedeapsă. Dar nu acesta este motivul pentru care vă scriu. Nici faptul că încercaţi să apăraţi interesele minerilor. Ele trebuie apărate şi, pe măsura posibilităţilor, chiar satisfăcute. Vă scriu pentru că vă pasc un orgoliu, o trufie care vă pot pierde. Şi, dacă vă pierd pe dumneavoastră, vă priveşte, dar aceste trăsături de caracter, nepriceperea la politică, chiar şi amatorismul sindical vă pot pune în situaţia de a fi folosit dumneavoastră (împreună cu minerii, căci singur nu contaţi) pe post de berbec în spargerea altor uşi, în alte destabilizări, în alte « măsuri de curăţenie » care pot înfunda România şi mai adânc în mocirla con-

fuziei. Cam asta ar fi de spus şi de subliniat. Iar în încheiere, am de adăugat că în Senatul României, aşa de pricăjiţi cum sunt senatorii, fiind totuşi Senatul României, pentru a doua oară v-aţi purtat ca un necivilizat, ca să nu spun mitocan. Mă tem că pentru asta, într-o vreme în care avem nevoie de aceste instituţii, ar trebui să fiţi ori amendat, ori legat. În speranţa că în aceste chestiuni delicate veţi folosi mai puţin casca de fier şi mai mult ce apără ea de bolovani, rămân al celorlalţi conjudeţean din preajma Orăştiei,

Cornel Nistorescu

Nr. 13 / *Epistole politice*

Nea Vasile, du-te singur !

Oricui vrea să citească

Nu sunt evreu, nu sunt german, nu sunt ungur, nici bulgar şi nici ţigan. Nu am fost cumpărat de nici unii, nici măcar de români. Nu am o simpatie specială pentru nici o naţie, după cum nu pot să o urăsc pe nici una. Îmi displace chiar faptul că trebuie să repet asta spre a ieşi în întâmpinarea unor bănuieli bolnăvicioase. Mai spun o dată că sunt român, dar unul care nu poate spune că poporul din care se trage este cel mai cel din univers, dar nici cel mai păgubos de pe planetă. Eu cred că şi bune, şi rele se adună într-un nume pe care avem a-l apăra. Şi-l apărăm atunci când ne recunoaştem meritele, dar şi atunci când ne analizăm greşelile. Fără această putere, judecata noastră îşi pierde din limpezime şi se poate îndrepta împotriva tuturor. Aceasta a fost şi este singura raţiune pentru care m-am aşezat întotdeauna de cealaltă parte când am simţit că un om este nedreptăţit, că un grup comite excese, că o minoritate este agresată. Când valurile de exagerări încep să crească, mă simt obligat să mă delimitez şi să chem oamenii la judecăţi fără fierbinţeli. România a traversat o tragică perioadă de dreapta. Era o nefericită modă pentru întreaga Europă. Toată această isterie a culminat cu crime. Epoca a fost negată cu o exagerare spre stânga. Şi ea s-a încheiat cu crime. Şi acum, când secera şi ciocanul cad de pe instituţiile publice, riscul isteriilor, al alunecării spre celălalt mal ne paşte din nou. Nu numai pe noi. Şi pe francezi. Şi pe austrieci. Şi pe unguri. Parcă n-am fi învăţat nimic din vremurile trecute. Ele ameninţă a se întoarce mai proaspete decât înainte. Şi tinerii le urmează cu un entuziasm care mă sperie. Şi nimeni nu dă strigătul de alarmă, sau îl dă, dar urechile cuprinse de un straniu vâjâit nu mai receptează apelurile la raţiune.

Şi, indiferent ce credeţi, mă simt obligat să spun că preşedintele este lipsit de bărbăţie şi curaj. Că o scaldă. Când aşa, când aşa. Că guver-

nul nu este nici el mai curajos. O scaldă şi el, să nu supere populaţia. Şi o mai scaldă o dată ca să nu supere nici străinătatea. Şi lumea civilizată nu înţelege linia politicii româneşti, mai strâmbă decât mersul unui om beat. Procuratura le mişculează pe sub masă, în funcţie de ordinele primite. Şi tot scăldată rămâne. Partidele politice chicotesc pe seama extremismului, dar n-au curajul să-l înfrunte. Ideea naţională încape din ce în ce mai mai tare pe mâinile unor derbedei. Ei flutură steagul naţional peste capul înfierbântat al naivilor şi reuşesc să îşi sporească rândurile. Armata, instruită cu stema ţării pe figură, se regăseşte din ce în ce mai mult în revistele patriotismului comercializat de paranoici. Istoria măsluită este strecurată pe diverse canale în timp ce istoricilor li se refuză accesul la documentele necesare unei veritabile rescrieri a trecutului. Şi, pe nesimţite, ne îndreptăm spre ce ? Spre alungarea ungurilor şi a evreilor, spre măturarea ţiganilor ! Asta să fie soluţia pentru a-i depăşi pe japonezi ? Punerea greşelilor doar pe seama străinilor ne poate împinge într-o capcană periculoasă. A extremismului, a naţionalismului exagerat ! Sunt ele soluţii profitabile pentru România, când interese externe se îndreaptă, din ce în ce mai vizibil, împotriva ei ? Nu cumva aceste exagerări pot deveni pretexte pentru declanşarea unor situaţii extrem de periculoase ? Pe de altă parte, confuzia sporeşte şi în ea pescuieşte fauna cea mai periculoasă pentru scena politică românească.

Primesc scrisori şi telefoane care mă acuză. Că am organizat discuţii pentru a prilejui discreditarea unuia dintre cei doi oameni politici aflaţi într-o acerbă dispută. Că aş fi fost unealta unuia sau a celuilalt. Mărturisec că sunt străin de asemenea aranjamente, că le disprețuiesc şi, oricât de nobil ar fi scopul, nu voi participa niciodată la ele. Din fericire, am primit şi multe scrisori şi apeluri de la oameni echilibraţi. Nu vor nici răzbunare, nu vor nici alungarea străinilor, nici domnia ticăloşilor. Ei pledează doar pentru respectarea legii, pentru sancţionarea extremismului şi, mai ales, pentru o îndreptare a atenţiei spre soluţiile constructive. Cum să ieşim din acest impas fără violenţă, fără minciuni, consolidând valorile morale şi culturale, economice şi democratice ? Acestui spirit mă alătur fără rezerve şi din el poate veni salvarea.

Rămân la părerea că dialogul (chiar decăzut în discuţie pătimaşă) este mai profitabil decât tăcerea care acumulează mânie. Şi mai rămân la părerea că documentele istoriei sunt mai preţioase decât polemicile degradate. Iar când dialogul se întemeiază pe dovezi de adevăr, atunci societatea nu mai poate fi minţită şi nu mai alunecă în extremisme colective. Din păcate, dialogul cu capetele înfierbântate este mai greu de controlat decât un câine îmbătat cu vodcă.

Aşadar, iubite cititor, poţi să te îndrepţi oriîncotro vei dori. Spre Frontul Salvării Naţionale, spre liberali sau ţărănişti, spre legionari sau comunişti, spre Alianţa Civică sau spre partidele creştine. Eu nu te pot opri, după cum nu te pot îndemna să alegi unul dintre ele. Te poţi în-

rola şi sub steagurile fanfarone ale acestui burtăverde paranoic care este Corneliu Vadim Tudor sau te poţi pierde în puzderia de partide mărunte, născute numai din ambiţii de pensionari. Eu nu te pot însoţi, dar nici nu pot tăcea când te paşte pericolul extremismului. Iar dacă vrei să aluneci pe o asemenea cale, fă-o, dar îţi asumi o responsabilitate în faţa celorlalţi, a istoriei şi vei avea de înfruntat rigorile legii. Cum ţi se pare că riscurile nu sunt prea mari, ţin să te mai avertizez doar de faptul că în ţara noastră, care tânjeşte după un stat de drept, legile încă nu funcţionează. Şi, dacă te bazezi pe asta, într-o bună zi vei avea surpriza să le simţi şi să ţi se ceară socoteală. Deci fă aşa cum doreşti, dar în aceste cazuri extreme, pe mine te rog să nu contezi în nici un chip.

Cornel Nistorescu

Nr. 14 / *Epistole politice*

Comici vestiţi ai ecranului

Domnilor deputaţi şi senatori,

După ce v-am privit atâtea zile şi nopţi în care am râs, am sărit ca ars de pe scaun şi mi-a venit să distrug aparatul, după ce mi-a venit să plâng şi am trăit clipe de disperare, după ce m-am liniştit când unii dintre domniile voastre arătau a nu-şi fi pierdut capul, iată că nu mai rezist şi vă adresez această scrisoare. Aş vrea să înţelegeţi că ea le este destinată oamenilor care au ajuns în Parlamentul României, iar nu instituţiei ca atare, în faţa căreia sunt obligat să mă plec. Din nefericire, importanţa acestei instituţii vine în ceasul acesta mai ales din modul de a gândi al celor care i-au ocupat scaunele. Tradiţia este departe, regulile sunt puţine, iar calitatea oamenilor este cea pe care au dat-o listele electorale şi patima învălmăşită a românilor bucuroşi că au scăpat de Ceauşescu. Mulţi dintre dumneavoastră aţi ajuns să daţi viaţă acestei instituţii de bază a democraţiei mai mult dintr-o greşeală, fiind beneficiarii neştiinţei, nu ai judecăţilor drepte ale celor care v-au ales. Şi acum, după doi ani de zile, lucrul acesta se vede mai mult decât oricând. Nu aş vrea să vă reamintesc cum aţi chiulit de la legile României, încasând adeseori o leafă pe care n-o meritaţi. Nu aş vrea să vă reamintesc de banii pe care aţi început să vi-i furaţi, nici de multele gogomănii pe care le-aţi spus în faţa poporului român (uneori protestând că nu v-au fost difuzate în întregime). Nu cred că aş putea să vă reproşez puzderia de legi pe care le-aţi votat fără să le gândiţi în profunzime. Nu pot să vă reproşez nici gramatica şchioapă cu care i-aţi contaminat pe români, nici faptul că aţi ajuns să vă închiriaţi camerele de hotel pe perioada plecării în teritoriu, de unde adeseori v-aţi

întors fie cu o sarsana, fie cu murături și damigene. În fond, faptul că ați intrat în Parlamentul României nu vă schimbă ca oameni și nu vă ridică de la sine acolo unde ar trebui sa fiți. În cele din urmă, nu pot să-i acuz pe cei care au tăcut. Pentru că între dumneavostră sunt oameni care au luat leafă și au făcut o impecabilă figurație în instituția țării în care trebuia să se audă glasul alegătorilor. Poate că au făcut mai bine, socotind că într-o asemenea companie tăcerea este mai aproape de demnitate decât sinistrul bâlci al deșertăciunilor politice. Aș vrea să mă înțelegeți că scrisoarea le este adresată tuturor, chiar dacă în aceste judecăți nu îmi pot permite să mă refer la cei care nu avem nimic a le reproșa.

Domnilor senatori și deputați, în acești doi ani de parlamentarism românesc ați reușit marea performanță de a compromite chiar ideea în sine. Mulți români sunt în situația de a spune că un nou Parlament de același fel cu acesta i-ar determina să spună că preferă o viață politică fără o asemenea instituție. Din fericire, instituția ca atare a fost validată în toate țările democratice și nu ne rămâne decât să așteptăm un fel de mai bine, adică de alegeri în care oamenii de nimic să nu treacă dincolo de disprețul celor care îi cunosc. Din nefericire, plecarea domniilor voastre nu face decât să deschidă calea altor oameni politici, fără a înlătura însă enormele prejudicii pe care le-ați adus nu numai fiecăruia dintre noi, dar și imaginii noastre în ochii celorlalte țări civilizate. Ea va fi mai greu de schimbat chiar și decât legile șchioape pe care le-ați votat. Sigur că puteți contesta o asemenea afirmație, sigur că veți vorbi în continuare despre patrie și popor, umflându-vă piepturile, pentru a da sentimentul că sunteți gata să vă și sacrificați, mai ales în ziua de leafă, dar nu veți avea puterea să recunoașteți acest enorm prejudiciu. Lui i se adaugă și faptul că i-ați determinat în mare măsură pe cetățenii acestei țări să disprețuiască politica, să o refuze și chiar să se resemneze exact acum, când avem cea mai mare nevoie de dreptul lor de a alege și decide viitorul societății.

Domnilor senatori și deputați, felul în care vă împrăștiați acum ca potârnichile, părăsind grupurile parlamentare și partidele care v-au adus pe aceste scaune, nu face decât să adauge ultima trăsătură de penel la portretul celor mai mulți dintre dumneavoastră. Când se scufundă barca puterii, începeți să vă purtați ca niște iepuri care au ca rațiune nu salvarea, ci un alt morcov de ros. Mai mult, faptul că domniile voastre reprezentați acea infimă parte a societății care preferă prelungirea acestui provizorat politic vă transformă într-un grup cinic, spânzurat de o leafă mai sănătoasă. Faptul că sunteți gata să împingeți alegerile cât mai departe doar pentru câteva lefuri în plus, în detrimentul societății românești, obligată astfel să-și prelungească provizoratul, nu face decât să vă coboare în ochii oamenilor până acolo unde lipsa de caracter se suprapune cu iresponsabilitatea. Cuvintele acestea ar putea să vă doară și să le întoarceți pe dos, ca pe o agresiune la adresa unei instituții democratice. Tocmai de aceea mă văd obligat să repet că mă adresez dumneavoastră ca inși politici. Și nu tuturor de-a valma,

ci aproape tuturor celor care n-aţi trăit sentimentul ruşinii în câteva împrejurări în care ne-aţi făcut de râs.

Ba mai mult, faptul că dumneavoastră, domnilor senatori, aţi respins dreptul societăţii civile de a vedea cum veţi fi aleşi, cât de corect şi cinstit – mă refer la cei care aspiraţi să vă întoarceţi pe locurile de acum –, mi se pare o judecată strâmbă, capabilă şi ea să vă definească nu numai cultura politică, dar şi dimensiunea morală. Adică domniile voastre, alese aşa cum au fost alese, interzic acum celor care nu fac parte din nici un partid să vadă dacă intrarea dumneavoastră în Parlamentul României este cinstită sau nu. Iată cum, prin această hotărâre care ne limitează drepturile, nu faceţi decât să mai adăugaţi o picătură sărată în ochii lumii civilizate. De fapt, n-aţi confirmat decât că rămâneţi exact ce-aţi fost.

Cornel Nistorescu

Nr. 15 / *Epistole politice*

Televiziunea mocăită

Comitetului de conducere a studioului SOTI

Nu mi-am dorit niciodată să conduc un post de televiziune, cu atât mai puţin din momentul în care mi-am dat seama că el poate fi folosit nu doar în informarea sau relaxarea oamenilor, ci mai ales în manipularea lor. Căci televiziunea rămâne tunul cel mai puternic în toate războaiele politice, pipeta cea mai discretă cu care se poate turna cea mai teribilă otravă în mintea telespectatorilor, instrumentul electoral prin intermediul căruia o paparudă este transformată în personalitate, o gogoaşă într-un dirijabil şi un ticălos în erou naţional. Iată de ce în societăţile nedemocratice televiziunea este păzită mai abitir decât reactoarele atomice, iată de ce debarcarea lui Ceauşescu includea şi un plan de ocupare a televiziunii. Tot din aceste raţiuni s-a produs marea învălmăşeală din Calea Dorobanţi, din aceleaşi motive acolo a fost unul din centrele cele mai importante pentru dirijarea spiritului revoltei. Forţa ei de şoc, a televiziunii, a constituit pretexte pentru studii complexe şi sofisticate, care au stabilit faptul că omul contemporan este dependent de acest canal de informare mai rău sau aproape la fel de pătimaş ca de droguri, tutun, cafea, chiar pâine şi alcool. Ştiţi şi domniile voastre de ce s-a cramponat marele nostru Ilici de păstrarea televiziunii, ştiţi de ce a fost mai uşor cu debarcarea unui primministru decât a conducerii acestei instituţii. În momente de cumpănă, televiziunea este chiar mai importantă decât guvernul, şi de aceea a fost apărată ca atare. Iată de ce Emanuel Valeriu a fost mai greu de urnit decât Petre Roman.

Ideea domniilor voastre, născută în Piața Universității, de a prelua steagul luptei civile pentru înființarea unui post de televiziune independent s-a bucurat de o mare considerație. Multă lume a susținut-o pentru că înțelegea că plasa minciunilor nu poate fi spartă fără un asemenea tun de proporții, singurul care putea și poate provoca o enormă spărtură în ceața planificată a cârmacilor. Un asemenea calcul simplu v-a înconjurat cu respectul, simpatia și sprijinul societății civile. Și tot acest calcul v-a atras opreliști, ridiculizări în presa subordonată, și tot el a justificat refuzurile, ora aproape imposibilă și tot felul de alte șicane. Mocăiala autorităților venea din faptul că ele știau foarte bine că, într-o țară ca România, cu un canal de televiziune, în două-trei luni, poți să-l faci președinte nu numai pe Ion Rațiu, dar și pe Angela Similea sau pe Dan Spătaru. Apariția unui post independent ar fi putut să le dea de furcă, le-ar fi încurcat socotelile și i-ar fi amenințat cu pierderea pozițiilor privilegiate. Iată de ce v-ați bucurat nu doar de sprijinul societății civile, al partidelor politice sau al asociațiilor neguvernamentale. Și tot din nevoia unei surse neintoxicate ați fost sprijiniți de grupuri civile sau politice din alte țări. Eu însumi am pledat în fața acestora pentru ajutoare care să-i permită societății civile o armă de doborât minciuni periculoase și mituri false. Când am aflat știrea că veți emite, am sărbătorit momentul și l-am încărcat cu un milion de speranțe. Se va rupe tăcerea, se vor sparge minciuni, se vor dezbrăca hoții de masca onorabilității, se vor putea afirma cetățeni onorabili și politicieni integri. Sărbătoream, de fapt, democratizarea celei mai importante surse de informații într-o țară controlată doar cu minciuna și ignoranța politică.

Din nefericire, enorma mea speranță s-a transformat foarte repede într-o incredibilă dezamăgire. În primul rând pentru că domniile voastre și cei care au preluat ideea din Piața Universității nu v-ați mulțumit cu triumful ei, ci ați mers mai departe și ați crezut că șansa vă poate transforma în diriguitori de opinie sau în oameni de televiziune. V-ați avântat și dincolo de granițele unui teritoriu minat care se numește profesionalism. Și acolo ați șovăit, ați orbecăit, ați făcut gafe. Dar asta nu mi se pare cel mai grav și nici cel mai periculos. Încă înainte de a începe, v-ați lăsat furați de dispute pentru putere. Care să fie cel mai tare din parcare, care să iasă mai în față, să facă semn mămicii și bunicilor. Și, astfel, ne-ați oferit un post de televiziune dominat nu doar de dificultățile începutului, de improvizațiile tehnice (tolerabile și explicabile în cele din urmă), ci și de ambiții mărunte, de cea mai proastă factură. Am crezut că lucrurile se vor așeza pe făgașul lor firesc, că veți înțelege greșelile și slăbiciunile. Și, în loc să se producă multașteptata redresare, postul și-a continuat alunecarea în mediocritate și anonimat. M-am retras din această poveste încă de la început, când lucrurile au început să aibă miros. De altfel, întreaga societate civilă a simțit pericolul și a încercat să tragă un semnal de alarmă, dar ați înfruntat-o cu dispreț și trufie. Și, pe zi ce trecea, ați mai pierdut

din încrederea oamenilor, din respectul lor. Şi, implicit, aţi transformat într-o praştie cârpită un tun de care aveam nevoie. Nu ştiu dacă vă daţi seama ce enorm deserviciu aţi făcut societăţii româneşti. Mai întâi de toate, i-aţi dovedit că poartă în spinare un fel de blestem, că lucruri mari, importante şi extrem de necesare sunt târâte aproape inevitabil în mlaştina mediocrităţii. În acelaşi timp, i-aţi făcut şi un enorm serviciu. Aţi reuşit să trageţi un semnal de alarmă, atrăgând atenţia opoziţiei şi societăţii civile că şi ele pot fi servite de mediocrităţi impecabile, de oameni mici cât puricele, că de pulpanele ei s-au agăţat şi naivi, şi lipsiţi de caracter, şi mocăiţi, şi paparude. Dacă vom înţelege un asemenea lucru, tot ajunge ca să vă meritäm eşecul. Oricum, indiferent ce idealuri frumoase şi scopuri nobile vă animă, vă anunţ prieteneşte că aţi reuşit să compromiteţi o iniţiativă necesară şi să vă pierdeţi credibilitatea şi interesul. Cu toată tristeţea, vă transmit părerea mea. Că acest copil al revoluţiei s-a născut mort.

Fost telespectator SOTI,
Cornel Nistorescu

P. S. Domnilor Stoian, Ţurcanu şi Atanasiu, fiind mai şterşi decât o masă de cantină, nu vă pot transmite absolut nimic.

Nr. 16 / *Epistole politice*

Trăia modest, dar în eternitate

In memoriam Ovidiu Bârlea

Pentru că este o săptămână a reculegerii, pentru că mă apasă un sentiment de vinovăţie faţă de cel care a fost ilustrul om de ştiinţă Ovidiu Bârlea, toate nemerniciile politicii mi se par neînsemnate şi fără rost. Ce este Virgil Măgureanu, cu broşura lui care îl împinge să-şi spună « profesor », pe lângă un savant ? Ce este Alexandru Bârlădeanu, care a scris şi el trei scrisori către părinţi şi prieteni, faţă de opera zidită în singurătate a profesorului Ovidiu Bârlea ? Era un moţ aspru şi tăcut, venit printre oamenii de cultură cu o intransigenţă care i-a deranjat pe toţi. Nu i-a iertat nimic nimănui şi nu a cerşit nici măcar dreptul de a spune adevărul. A întrerupt cercetarea pentru a deveni soldat în cel de-al doilea război mondial, din care s-a întors abia în 1948. În prizonieratul din URSS a învăţat spaniolă şi italiană. Când s-a întors în România, foştii săi colegi, care au şi prosperat politic până în 1989, erau puternici şi le creştea deja mustăcioara de şefi.

A bătut toată România, din casă în casă, din sat în sat, prin fiecare loc pe unde mai supravieţuiau tradiţii sau cântece populare. A lucrat ală-

turi de mari savanți, și pe cei căzuți în dizgrația proletcultismului i-a cultivat cu respect, fără nici o frică de autorități și Securitate. A fost elevul lui D. Caracostea și al lui Ion Mușlea, și nu era în stare să dea bună ziua politrucilor intrați cu picioarele în știință și cultură. A desăvârșit lucrarea lui Ion Mușlea despre chestionarul lui B.P. Hasdeu, a scris o carte (doctoratul) despre folclorul în opera lui Creangă, a alcătuit o antologie de basme (în trei volume) și apoi s-a retras de la Institutul de Folclor. Trăia singur, într-o încăpere de pe strada Sfinții Voievozi. Când vecinul l-a înșelat la plata luminii, a renunțat la curentul electric și a trecut la lampa cu petrol. O dată pe lună se ducea la Chitila să-și cumpere sticle de lampă. Avea pereții acelei camere garnisiți cu o bibliotecă simplă de brad. Pe rafturile ei se afla cea mai serioasă colecție de carte științifică din domeniu. Unele titluri îi lipseau și Academiei. Pe un raft mai era o plachetă din lut ars cu Avram Iancu, simbolul istoriei pentru lumea lui de piatră, și o fotografie a fratelui său, monseniorul Octavianus Bârlea, pe care nu-l mai văzuse de peste patruzeci de ani. Singuraticul savant lucra zilnic, cu un program de ceas elvețian. Rareori, seara târziu, îl găseam singur, pe marginea patului, cântând la acordeon. Cânta cântece moțești și, uneori, scăpa câte o lacrimă. Și a doua zi scria iarăși. Bazându-se doar pe memorie și pe biblioteca sa. La Institutul de Folclor nu mai călca, iar la Biblioteca Academiei, după șicanele de care a avut parte, n-a mai descins. De altfel, după ce a primit premiul Academiei pentru *Istoria folcloristicii românești*, s-a mai deplasat o dată la amintita instituție pentru a depune o hârtie prin care preciza că nu poate primi premiul unei Academii care i-a refuzat accesul în bibliotecă.

În toată singurătatea lui, Ovidiu Bârlea n-a avut decât o dragoste. Tradițiile poporului român. Și, pentru a le cuprinde, folosea cercetările de teren, comparația cu alte culturi, documente de istorie. O muncă sisifică, de ani de zile, încheiată cu cărți fundamentale pentru cultura română. Sunt douăzeci. Sunt treizeci. Vremurile vor ține socoteala lor mai bine decât oricine. Și fiecare dintre ele pune ordine într-un domeniu. Și în nici una nu se vede vreo urmă de compromis. Omul de piatră n-a făcut decât știință. Și, din când în când, în loc să cânte, se așeza și scria proză. Lumea moților căutători de aur, lumea moților ridicată în apărarea drepturilor românilor, crunte povești de dragoste și sărăcie.

În felul său, Ovidiu Bârlea a fost printre foarte puținii savanți români care și-a continuat munca științifică departe de lumea chinuită a socialismului victorios. Când Adrian Dohotaru a fost scos de la *Flacăra* pentru celebrul articol « Există nervi », Ovidiu Bârlea m-a întrebat dacă n-ar trebui să punem bani, mână de la mână, să-l ajutăm. Și, în același timp, nu avea nici o considerație pentru figuranții Academiei. El avea respect pentru profesorul Petru Caraman, cel ieșit din pușcăria anilor '50-'60. Sfântul din Iași dormea cu toporul sub pernă și ziua spunea « domnilor, știința este o republică liberă, de aceea puteți să-mi spuneți chiar și ade-

vărul ». Când strada Sfinţii Apostoli a fost dărâmată, Ovidiu Bârlea s-a mutat într-o garsonieră pe strada Brâncuşi. Şi-a garnisit şi bucătăria, şi balconul cu cărţi şi manuscrise, şi a continuat să-şi scrie articolele pentru *Enciclopedia religiilor*, în 16 volume, tipărită de Mircea Eliade la Universitatea din Chicago. În locul drepturilor de autor a cerut cărţi. Cărţi, cărţi, cărţi ! Coresponda mereu cu Mircea Eliade, pentru care avea un respect nemărginit. De cealaltă parte, profesorul din America îi scria şi îi cita mereu lucrările. Graniţele spiritului scăpau de sub controlul Securităţii şi al activiştilor de partid. Omul care trăise despărţit de fratele său timp de 40 de ani şi care nu ieşise niciodată din România călătorea liber în spiritualitatea românească şi, cu o discreţie pe care puţini oameni au avut-o, aşeza pietrele de temelie pentru cercetarea tradiţiilor populare româneşti. Trăia modest, dar trăia în eternitate.

Ca o parabolă împlinită, Ovidiu Bârlea s-a stins în zilele de mare învălmăşeală din decembrie 1989. Cel care n-a fost primit nici în Academia Română, nici în Uniunea Scriitorilor, dar a lăsat României viitoare o operă de preţ a plecat cu aceeaşi discreţie cu care a existat. Măcar acum, de Sfintele Paşti, când ar trebui să ne uşurăm sufletul de mulţimea de păcate, să ne şi bucurăm în amintirea celor care n-au făcut niciodată un rău şi a căror trecere prin lume a adus românilor un strop de lumină care să-i însoţească prin vremuri.

Cornel Nistorescu

Nr. 17 / *Epistole politice*

« Veniţi acasă, oameni buni ! »

Majestăţii Sale Mihai I

Traversam Munţii Carpaţi ca pe un drum pustiu. Era a doua zi de Paşti, şi ţăranii şedeau pe la porţi, şi chipurile lor triste nu trădau nici un semn care să arate bucuria praznicului Învierii. Păreau mai degrabă nişte martori ai Răstignirii. Ţineau pe umeri toată durerea lumii şi simţeau că banii lor nu sunt buni pentru cumpărat bilet de călătorie spre paradis. Drumul era ciuruit şi, pe margini, turme de oi schiloade şi rebegite continuau un fel de mers spre nicăieri. Traversam tot acest peisaj cu gândul la o femeie bătrână, singură şi bolnavă. Îmi mărturisise cu o zi înainte că, în Sâmbăta Mare, aşteptase preţ de patru ceasuri să i se ridice găina de pe cuibar spre a-şi putea vopsi un singur ou. Ea m-a făcut să-mi fie ruşine că nu sufăr de foame. Chipul femeii, îndurerat de boală şi sărăcie, mă urmărea cu încăpăţânare, chiar şi atunci când BBC-ul transmitea urarea de sărbători fericite a Majestăţii Voastre. Şi, printre celelalte ilustrări sonore ale vizitei,

am deslușit deodată strigătul unei femei. Din mulțimea care v-a întâmpinat pe parcursul acestei călătorii, o femeie v-a strigat « veniți acasă, oameni buni ! ». Semăna cu un apel al unei mame și purta o încărcătură tragică, poate mai tragică decât al acelui « am învins », rostit la Maraton. Era ca un strigăt de ajutor, ca un apel disperat către fii. Suna mai degrabă a « veniți acasă, că ne prăpădim ! ». Majestatea Voastră va fi înțeles că este chemată înapoi pe tronul României. Poate că femeia chiar asta a vrut să spună. Numai că eu am înțeles în strigătul ei o chemare adresată tuturor, rătăciți prin lume sau prin prejudecăți politice. Fără întoarcerea acasă, adică la valorile profunde ale spiritului acestui popor, ne paşte o învrăjbire soră cu moartea.

Majestate, nu sunt nici monarhist, nici împotriva instituției monarhice. Când ați părăsit țara, nu eram născut și, mai apoi, am fost silit să sărbătoresc Ziua Republicii, fără să știu ce s-a întâmplat. Nu cunosc nici meritele, nici păcatele Casei regale. Nu sunt nici un partizan al republicii. Socot că, fiind unul singur, trebuie să mă supun dorinței celorlalți. Necinstit mi se pare să susțin că ei au și hotărât asta. Mulți dintre cei care au votat pentru republică nu știu de ce au făcut-o. Nici asistentele și croitoresele care v-au huiduit. Ca la atâția alți oameni scăpați din închisoare, libertatea de a-ți spune gândurile este înlocuită cu sentimentul violent al monopolului asupra adevărului. Nu trebuie să vă îndurereze. Dacă mâine la București ar descinde Papa, George Bush, Gorbaciov sau chiar Napoleon, tot s-ar găsi câțiva români care să-i fluiere. În această libertate buimacă sunt destui care ocărăsc și numele lui Hristos. Cu atât mai mult pe Majestatea Voastră, terfelită atâția ani prin cărțile de istorie contrafăcute. Din păcate, în locul repunerii adevărului în drepturi, oameni preocupați de putere au scornit patimi și minciuni. Au inventat o Ligă antimonarhică, alcătuită din oameni care nu știu ce-i aia o monarhie. Liga lor este o comedie politică. Și tot ei au încercat să vă oprească din drumul întoarcerii acasă. Rămânând depărtat de disputa « monarhie sau republică », nu am putut să nu mă revolt când ați fost oprit din călătoria spre mormintele strămoșilor. Eu cred că un român primește de la Dumnezeu prin naștere dreptul de a se întoarce acasă. Și, când vine de peste mări, și când vine dintr-o pușcărie, el păstrează acest drept primit de la natură. Noi, românii, suntem un popor mămos. Oriunde ne-am afla pe zbuciumata aceasta de scoarță terestră, cuvântul « acasă » ne rămâne în minte ca un cui ruginit, în jurul căruia stăruie mereu o durere. Iată de ce o întoarcere după 45 de ani este mai zguduitoare decât o cădere de imperiu. Numai românii prigoniți de o aberație a istoriei pot înțelege cu adevărat ce înseamnă să te întorci acasă după 45 de ani. După părerea mea, nu numai Majestatea Voastră, ci toți aceia care se întorc după decenii de dureroasă absență, toți ar trebui primiți cu onoruri și procesiuni care să le îndulcească suferința. Iată de ce gestul președintelui și al primului-ministru mi se pare mai mult decât neinspirat. Iată de ce mulțimea v-a întâmpinat cu atâta efuziune. Din cărțile

de istorie descindea un om în carne şi oase. Drama absenţei era mai electrizantă decât alternativele politice.

Însoţit şi de o lumină nefirească pentru un Paşti atât de trist şi de sărac, mulţi oameni străini şi de republică, şi de monarhie au asociat acestei întoarceri şi câteva speranţe. Că aţi putea stinge dihonia. Că n-o să le cereţi săracilor să mai strângă o dată cureauna. Că aţi putea să le sugeraţi mai-marilor ţării că nu strânsul curelei la cei care şi aşa au trăit o viaţă aproape spânzuraţi este soluţia, ci chiar strângerea rândurilor în faţa lui Dumnezeu când se hotărăsc destinele noastre. Nu ştiu ce vor înţelege din această zi însorită. Oricum, o clipă am putut să ne imaginăm cum ne-ar sta dacă România ar avea un rege. Şi tot într-o clipă ne-am dat seama că tronul s-ar putea să rămână gol pentru totdeauna.

Cornel Nistorescu

Nr. 18 / *Epistole politice*

Turnătorul

Domnului căpitan Virgil Măgureanu

Am sentimentul că este ultima scrisoare pe care v-o scriu. Nu pentru că nu mai am ce vă spune, ci pentru că nu meritaţi mai mult. Să vă explic de ce cred eu un asemenea lucru. Probabil vă imaginaţi că mă revoltă faptul că aţi fost ofiţer de Securitate. Vă înşelaţi. Recunosc această profesie, veche de când statul, dar nu-i pot tolera abuzurile. În Epoca de Aur, chiar dacă în ceea ce mă priveşte Securitatea nu a comis nimic care să-mi provoace o revoltă personală, ea a exagerat până acolo încât a ajuns să producă victime, să nesocotească oameni, să instituie teroarea, suspiciunea şi ameninţarea ca stări de bază ale societăţii româneşti. Securitatea ca instituţie şi o seamă de reprezentanţi ai ei fără frica lui Dumnezeu. Cunoscându-i pe unii ofiţeri care au răspuns de reviste şi ziare, aş fi nedrept dacă i-aş băga pe toţi într-o oală sau dacă le-aş reproşa lucruri de care nu sunt vinovaţi. N-am făcut-o şi n-o voi face. Ceea ce nu mă împiedică să plec urechea şi să fiu de partea oamenilor care au avut de suferit de pe urma Securităţii. Şi, până când ofiţerii care au comis veritabile crime împotriva demnităţii şi drepturilor omului nu vor fi traşi la răspundere, aceşti oameni nu vor avea linişte, iar noi nu avem dreptul să tăcem. În ciuda faptului că nu avem rezultatul unei anchete care să confirme că nu aţi comis asemenea lucruri, eu cred că nu le-aţi făcut. Nu prea aveţi datele unui maniac cu înclinaţii sadice. Deci nu mă deranjează că aţi fost ofiţer de Securitate. Era o slujbă la modă, iar dumneavoastră aveaţi nevoie de o pâine. Dacă nu aveaţi datele unui cercetător la Academie, era şi slujba

de cercetător la Securitate o soluție. Sper, deci, că înțelegeți că revolta mea vine nu din acele luni petrecute ca ofițer « stagiar » (dacă vă aduceți aminte, v-am mai scris o dată, și atunci v-am și spus că, dacă mă voi supăra, s-ar putea să vă acuz în fața opiniei publice că ați lucrat măcar o lună la Securitate). În fond, lunile acelea v-au ajutat să vă perfecționați stilul.

Și atunci ce mă roade atât de mult ? Foarte simplu, chiar dacă încercați s-o trageți pe faptul că vrem să dereglam sistemul securității naționale. Ne deranjează enorm că ne-ați mințit cu o dezinvoltură care frizează nerușinarea. Acum încercați să spuneți că a fost un episod trecător, nesemnificativ în viața dumneavoastră. Se poate. Dar l-ați negat sau, mai exact spus, l-ați ascuns, crezând că nu va ieși niciodată la iveală. Iată însă că jocurile meschine pentru putere au adus în scenă și documentele « stagiaturii » dumneavoastră. Și apariția lor a fost de natură să ne atragă atenția asupra încă unui lucru. Că directorul SRI este și el om și, în momente de supărare, își pierde cumpătul și își arată adevărata față. Căci din reacția dumneavoastră am reușit să vă completam portretul. Și acum domină o trăsătură morală. Că, pe lângă multe altele pe care le aveți sau vă lipsesc, se vede că stați cel mai prost la capitolul caracter. Vreau să spun că este sublim, dar vă lipsește cu desăvârșire. Nu pentru că, după ce ați încercat să turnați cu lopata sau cu pipeta ideologia de la « Ștefan Gheorghiu », v-ați alăturat președintelui Iliescu ca să vă faceți cruci de Paști în fața Mitropoliei, ci pentru că timp de doi ani ați lucrat intens la adoptarea unor legi care să îngroape dosarele turnătorilor și informatorilor pentru cât mai multă vreme, în speranța că și al dumneavoastră va rămâne îngropat. Și, după ce ați ratat o asemenea șansă, ați început să lucrați în sens contrar. În speranța că lumea va fi îngăduitoare, ați început să-i trageți în mocirlă și pe cei care au încercat să iasă din ea. Așa au procedat prin închisori deținuții prinși cu ocaua mică. I-au turnat pe ceilalți, cu credința că se salvează. Așa au procedat și turnătorii Securității din diferite instituții. Prinși cu ocaua mică și ținuți de curea pentru o vinovăție reală sau închipuită, i-au turnat pe alții, adâncindu-se și mai mult în mizeria morală din care încercau să scape. Dacă n-ar fi fost publicată dovada clară a faptului că ați fost căpitan « stagiar », după modul în care ați început să scoateți la iveală dosare, după felul în care v-ați împotrivit dării lor în vileag, ca mai apoi să sprijiniți o asemenea operațiune, eu eram gata să cred că n-ați fost ofițer, ci un turnător oarecare, lipsit de caracter, gata să vândă pe oricine, numai să-și salveze pielea. Iată de ce, indiferent ce funcție veți ocupa în țara aceasta, de la vreo primărie până la președinție, eu socot dialogul nostru încheiat.

Dar, înainte de a pune punct, aș vrea să vă mai atrag atenția asupra unui fapt, mai ales că sunteți foarte supărat pe mine. Nu am fost turnător și nici informator. Cu atât mai puțin ofițer sau subofițer de Securitate. N-am semnat nici o hârtie, nici măcar prăpăditele acelea de note obligatorii după întâlnirea cu un străin. În acest sens vă înțeleg supărarea, inclu-

siv dorința de a prinde publicația noastră de curea într-un fel sau altul. Mai mult, dacă tot ați început să vărsați găleata cu lături, vă invit să o faceți până la capăt. Măcar să ne cunoaștem cu toții. Mi-e străină orice idee de răfuială, dar publicarea listelor cu turnători și informatori, dincolo de enormul balamuc pe care l-ar putea produce, ne-ar ajuta la limpezirea lucrurilor. Fiecare își poate ispăși păcatele așa cum crede de cuviință. Iată de ce vă rog să ne puneți la dispoziție și lista informatorilor sau turnătorilor de la publicațiile *Expres*. Aveți, vă rog, amabilitatea să nu-i ștergeți pe cei care vă ajută acum. Și nu uitați să anexați o hârtie cu semnătura nefalsificată a celor în cauză. În cazul în care veți lansa în circulație hârtii contrafăcute sau lipsite de semnătura celor vizați, mă văd obligat să vă atrag atenția la modul cel mai serios că nu ne vom adresa nici președintelui, nici Parlamentului, nici justiției. Vom socoti aceasta o agresiune a unui om oarecare și vom reacționa ca atare.

Vă salut,
Cornel Nistorescu

Nr. 19 / *La răscruce de vânturi*

Mai este mult până departe

Consiliul Europei nu dă nici bani, nici certificate de bună purtare. Într-un oraș tipic alsacian, vechi și senin, de aproape 45 de ani se construiește ideea europeană. La conturarea ei au contribuit mari oameni politici ai continentului și, cu toate acestea, este departe de a fi desăvârșită. Chiar în aceste zile, televiziunea și ziarele franceze sunt pline de dispute și puncte de vedere referitoare la poziția Franței față de cele hotărâte la Maastricht. De o parte este echipa președintelui Franței, împreună cu ministrul de Externe, de partea cealaltă, Philipe Séguin, un fel de patriot în stilul lui Radu Ceontea, dar mult mai inteligent, ironic chiar, lipsit de patetismul deșănțat al ardeleanului nostru. Pe rând mingea este de o parte sau de cealaltă, și din aceste dispute ideea europeană se clarifică pe zi ce trece.

Consiliul Europei fiind o instituție eminamente politică, de-a lungul timpului și-a creat o serie de structuri, mecanisme și pârghii pentru a susține și amplifica trei dintre elementele de bază ale politicii sale : democrația parlamentară, statul de drept și respectarea drepturilor omului. Pornind de la aceste date esențiale ale democrației, în aproape 45 de ani, consiliul s-a tot extins, a primit noi și noi membri, ajungând în momentul de față la 27 și diversificându-și modalitățile de lucru, comitetele și comisiile, seminariile și întâlnirile. La un moment dat aproape paralel cu Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa de la Helsinki, Consiliul Europei tinde acum spre o mai mare individualitate politică în ideea

de a deveni principalul organism politic al continentului. După părerea noastră, un asemenea fenomen se va produce în următorii ani, nu neapărat în dezavantajul Conferinţei de la Helsinki, cât printr-o creştere vizibilă a rolului mecanismului de la Strasbourg.

Într-un complex arhitectonic impresionant dar şi oarecum complicat, au loc sesiuni ordinare ale Adunării parlamentare, şedinţele Comitetului de miniştri, ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului şi ale Curţii Europene pentru Drepturile Omului. Aproape o mie de funcţionari, în marea lor majoritate francezi, deservesc acest mecanism complicat, convenţional şi uneori extrem de plictisitor. Dezbateri în plen, pe comisii, pe grupuri, conferinţe de presă, recepţii, festivităţi, o multitudine de activităţi în care cuvântul, gestul şi zâmbetul sunt măsurate, calculate şi exploatate la maximum. Ca peste tot în politică, culisele îşi au rolul lor. Pe hol, la dineuri sau la barul parlamentarilor se testează idei, se câştigă aderenţi sau se dezamorsează tensiuni. În Adunarea parlamentară, parlamentarii din diferite ţări sunt organizaţi şi aici pe grupuri (ecologişti, conservatori, socialişti, liberali) şi reprezintă doar punctul lor de vedere şi, implicit, al electorilor lor. În Adunarea parlamentară, reprezentanţii diferitelor ţări susţin foarte rar punctul de vedere al guvernelor lor. Sunt, pur şi simplu, parlamentari. Iată de ce Adunarea parlamentară este mai degrabă un for în care se aud vocile electoratului şi mai puţin ale guvernelor. Ce este şi mai important este faptul că aceşti parlamentari chiar îşi iau misiunea în serios, întocmesc rapoarte, pun întrebări şi atrag atenţia asupra unor chestiuni sau chiar cazuri grave de pe continent. De regulă, o poziţie severă a unor parlamentari faţă de o încălcare a normelor democratice într-o ţară sau alta are un ecou puternic în opinia publică şi, implicit, în sferele politice. Prin pârgiile pe care le foloseşte, prin forţa ecoului provocat, Consiliul Europei şi-a dobândit statutul de barometru al democraţiei. Dar nu numai de instrument politic de evaluare, ci chiar de control al acesteia. Prin sistemul complex creat, guvernele, parlamentele şi preşedinţii ţărilor Europei nu mai pot aplica şi înţelege democraţia după ureche, ci numai în limitele unui sistem de norme extrem de precis stabilite. Orice abatere de la ele are drept consecinţă o reacţie a întregului mecanism şi, implicit, consecinţe nu tocmai fericite asupra mecanismelor de putere dintr-o ţară sau alta. În cele din urmă, Consiliul Europei este un mecanism politic al lumii democrate pentru a apăra cetăţeanul şi pentru a le dovedi potenţialilor agresori ai libertăţii unui om sau ai unei comunităţi că nimeni nu mai trăieşte singur şi de capul său pe bătrânul nostru continent.

Şi acum, situaţia României. La puţin timp după căderea lui Ceauşescu, România încearcă să valorifice posibilitatea de a participa ca invitat special, un statut premergător celui de membru cu drepturi depline. Numai că entuziasmul şi simpatia faţă de primii paşi spre democraţie ai ţării noastre aveau să se curme brusc odată cu venirea minerilor. După existenţa dictaturii lui Ceauşescu, nimic nu a dăunat imaginii României

ca invazia sălbatică a minerilor în Bucureşti. Violenţele de atunci nu s-au şters din mintea oamenilor politici europeni nici acum, la doi ani de la necugetatul lor gest. El a avut meritul de a pune un fel de căciulă la toate îndoielile care circulau în legătură cu FSN-ul, cu foştii comunişti remachiaţi în democraţi, cu activiştii din rândul doi şi trei săriţi la cârma diverselor instituţii administrative sau economice. Şi, astfel, România a primit statutul de invitat special abia la 1 februarie 1991, după Bulgaria, Polonia, Ungaria şi Republica Federativă Cehă şi Slovacă. Oricât s-au străduit parlamentarii, preşedintele şi membrii fostului guvern să convingă populaţia României că situaţia noastră la Consiliul Europei e din ce în ce mai bună, ei n-au reuşit decât să mai îndulcească puţin imaginea lor de acasă, fără a reuşi să facă prea mult pentru cea din exterior. Pentru că, iată, la doi ani după venirea minerilor, la Strasbourg, când se discuta despre România, se discuta tot despre mineri, tot despre comunişti reformaţi. Imaginea preşedintelui Ion Iliescu este aceeaşi şi e greu de crezut că aici se va găsi cineva care să-l considere partener politic. Degeaba încearcă oamenii politici din România să convingă că am renunţat la comunism şi la comunişti, dacă delegaţia parlamentară română la Strasbourg este condusă de Vasile Moiş, despre care până şi valetul care pune apa în paharul cuvântătorului a aflat că a avut de-a face fie cu poliţia, fie cu Securitatea şi că a omorât pe cineva. Oricât ar părea de departe acest Strasbourg, e de necrezut cât de repede circulă informaţiile despre oameni, situaţii politice, decizii şi atitudini. Toată lălăiala şi nehotărârea Parlamentului României în legătură cu data alegerilor este cunoscută aici mai bine chiar ca la Bucureşti. Care este situaţia cu legea audiovizualului, cu participarea observatorilor naţionali, cu situaţia din Moldova, absolut totul este cunoscut până la detalii pe baza unui sistem informaţional extraordinar de bine pus la punct. Aşa se face că atât de trâmbiţata la Bucureşti primire a României în Consiliul Europei în cadrul sesiunii din septembrie nu poate fi socotită decât o deşertăciune politică. Documentul pe care îl reproducem în facsimil, editat de Biroul Adunării Parlamentare, arată clar că România nu va fi primită mai devreme de 1993. Am încercat să aflu un lucru destul de frecvent în presa de la Bucureşti. Există o reţinere a Consiliului Europei faţă de România, dincolo de datele politice amintite mai sus ? Am purtat o serie de discuţii cu doamna Catherine Lalumière, secretar general al Consiliului, cu Heinrich Klebes, cu Hans Peter Furrer, directorul Comisiei de afaceri politice, şi cu Peter Leuprecht, directorul Comisiei pentru drepturile omului. Momentele politice de vârf din ţara noastră (exceptând alegerile locale) n-au convins prin dimensiunea democratică. Ea a fost considerată neconvingătoare. Prin ceea ce au făcut, cei mai mulţi oameni politici cu pondere din România nu şi-au dobândit imaginea publică de fiinţe democratice. În acelaşi timp, fiecare din oamenii politici abordaţi aici, la Strasbourg, au ţinut să precizeze marea lor simpatie pentru România şi români. Fiecare a dorit să înţelegem că atitudinea faţă de

România priveşte în exclusivitate nivelul la care a ajuns democraţia în ţara noastră şi absolut deloc valorile culturale sau morale din România. În acelaşi timp, nu mi-am putut reţine mirarea faţă de includerea situaţiei din Moldova între condiţiile de primire a României. Includerea unei ipoteze într-un document al biroului Adunării parlamentare se poate transforma în surse pentru alte amânări *sine die* ale intrării României în Consiliu. Din acest punct de vedere, reţinerile subsemnatului persistă, şi ele nu vor fi spulberate până la primirea ţării noastre în Consiliul Europei. Merită totuşi subliniat faptul că legarea situaţiei din Moldova de România este totuşi un semn că lumea politică europeană începe să accepte relaţia politică profundă între cele două teritorii româneşti. În parte, modul în care vor evolua lucrurile depinde şi de activitatea politică şi diplomatică de la Bucureşti. De la delegaţia română la Strasbourg nu ne putem aştepta la mare lucru. Abilitatea politică a multora dintre cei care o compun este extrem de modestă. Unii dintre ei abia depăşesc condiţia unor turişti politici. Iată de ce situaţia României la Consiliul Europei nu este deloc roză. Numai că, fără primenirea armatei de politicieni de la Bucureşti, fără formarea unei veritabile mentalităţi democratice în rândul electoratului, situaţia României nu se va schimba peste noapte. Deci, ca un fel de concluzie, mai este ceva până să ajungem departe.

Strasbourg, 8 mai 1992

Nr. 19 / *Epistole politice*

Să fim sinceri până la capăt

Domnului şef rabin Moses Rosen

Vă cer scuze că am întârziat publicarea scrisorii dumneavoastră, dar evenimente politice extrem de importante, ca şi lipsa de spaţiu ne-au împiedicat să o facem la timpul potrivit. În plus, pe lângă publicarea ei, mă simţeam obligat să-mi adaug şi eu câteva gânduri. Numai criza de timp m-a împiedicat să o fac. Cum tuturor lucrurilor le vine un timp şi un rând, vă rog să primiţi rândurile de faţă, împreună cu cele mai calde urări de sănătate.

Domnule şef rabin, după cum bine vă aduceţi aminte, ne-am cunoscut abia cu câteva luni în urmă, când eu v-am făcut o vizită pentru a vă cunoaşte şi pentru a vă exprima îngrijorarea faţă de unele izbucniri antisemite din presa românească. Pentru a nu avea impresia că asemenea porniri deşănţate animă multe ziare, am venit doar pentru a vă asigura că nu suntem cu toţii nişte exaltaţi, că nu împărtăşim câtuşi de puţin asemenea exagerări, proprii mai mult fiinţelor primare decât oamenilor civilizaţi.

Şi tot atunci v-am spus că o delegaţie a Asociaţiei Ziariştilor din România a făcut un demers pe lângă Procuratura Generală pentru ca legea să reintre în drepturi şi în cazul publicaţiilor antisemite. Aţi fost extrem de mişcat de poziţia mea, care era într-adevăr a mea, dar şi a multor colegi de breaslă. Şi tot atunci dumneavoastră mi-aţi oferit o carte care m-a cutremurat : *Martiriul evreilor din România*. Ea conţine documente incontestabile ale unei tragedii. M-a cutremurat, şi punctul meu de vedere rămâne acelaşi câtă vreme nu mi se vor aduce dovezi că ea nu s-a petrecut. Prin asta nu vreau câtuşi de puţin să-mi acuz compatrioţii, nu vreau în nici un caz să mă constitui într-un martor al acuzării, cum îmi scria cineva. Pur şi simplu, mă consider obligat să servesc adevărul, să spun ceea ce am aflat, fără să-mi doresc câtuşi de puţin culpabilizarea poporului din care mă trag. Dimpotrivă, am considerat şi consider că o mai exactă cunoaştere a celor petrecute, fie ele neplăcute pentru români sau pentru alţii, nu poate constitui decât baza unei convieţuiri în care asemenea aberaţii nu se mai pot petrece. După cele publicate în *Expres*, au fost destui cei care au considerat că m-am vândut evreilor, după cum au fost şi alţii care mi-au atras atenţia că o privire mai atentă asupra celor petrecute nu schimbă fundamental datele tragediei, dar o pot situa într-un context care, la rândul lui, obligă la o nuanţare. Şi, în loc să realizez ce teren minat şi dificil este acest subiect, am continuat (şi voi continua) să spun ceea ce gândesc. Şi ştiţi foarte bine că eu v-am propus acea masă rotundă de pomină, la care, după cum ştie toată lumea, istoricii români au ezitat să vină şi la care, după cum dumneavoastră ştiţi, aţi adus mai mulţi participanţi decât am convenit, fapt care a provocat o disproporţie de forţe nu tocmai fericită. Şi tot atunci eu am reluat lectura citatului atât de disputat din mareşalul Antonescu, cel care s-a dovedit a fi din profesorul Mihai Antonescu. În scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o [...] spuneţi că datele problemei nu se schimbă. Din punctul dumneavoastră de vedere, poate. Poate că nici din al meu. Crimele au fost crime. Morţii sunt morţi. Dar istoria nu poate rămâne numai cu asta. Aş vrea să mă înţelegeţi foarte bine. Nu vreau să neg un antisemitism pronunţat, existent pe baza unui context istoric în România premergătoare celui de-al doilea război mondial. După cum nu pot să neg un anume antisemitism pronunţat al multor vârfuri politice din acea perioadă. Era un val funest în întreaga Europă, era o modă politică nefericită care voia să lichideze complexe sau inegalităţi. Şi această modă s-a încheiat cu holocaustul. Numai că reacţia de apărare la acest val nenorocit a dat naştere unui val la fel de nenorocit. Şi el a ajuns până acolo încât a repetat într-un fel şi exagerările, şi greşelile, chiar şi crimele celui pe care încerca să-l contracareze. Şi implicarea mea în descifrarea tragediei petrecute în acei ani m-a dus în situaţia de a afla câteva adevăruri pe care nu le cunoşteam. Şi unul dintre acestea a fost şi acela că mareşalul Antonescu nu a spus niciodată ceea ce am citat şi mai apoi citit în respectiva emisiune de televiziune. Afirmaţia era a altcuiva şi era

făcută într-un context mai larg. Printre altele, se preciza că românii se află în Basarabia ca ocupanţi în vreme de război. Iar tratamentul acesta ultim şi atât de categoric exprimat nu se referea în mod special numai la evrei, ci şi la ucraineni, chiar şi la românii atinşi de microbul comunismului. Faptul că în acea perioadă s-au produs crime abominabile nu ne dă dreptul să punem afimaţiile unuia pe seama altcuiva. Şi dacă acest lucru n-ar avea nici o consecinţă, el tot n-ar trebui tolerat. Dar vreau să vă atrag atenţia că citatul din profesorul Mihai Antonescu, pus pe seama mareşalului în ediţia îngrijită de dumneavoastră, a fost pus pentru prima oară pe seama lui în chiar documentele procesului în care a fost condamnat la moarte. Mi se pare incorect să fim părtaşi la perpetuarea unui fals în istorie. Vă cer scuze, acum am ajuns chiar să mă întreb dacă această trecere de pe seama unuia pe seama celuilalt a fost o chestiune pur întâmplătoare sau este şi ea rezultatul unei operaţiuni planificate de a îngropa cât mai adânc un antisemitism şi un anticomunism care au produs crime. Nu cumva în această schimbare de paternitate a unui text este amestecată dorinţa unui evreu implicat în desfăşurarea procesului, hotărât să plătească cu vârf şi îndesat suferinţele coreligionarilor săi ? Încă nu am un răspuns la această întrebare. Când îl voi găsi, voi avea grijă să vă parvină în timp util.

Domnule şef rabin, îmi scrieţi deci că datele problemei nu se schimbă. Poate că nu. Dar în mod sigur trebuie nuanţate. În primul rând pentru faptul că în România nu a fost adoptată soluţia finală. Că, în ciuda faptului că românii uneori erau mai zeloşi în execuţii dar şi mai dezordonaţi decât le pretindea guvernul german, în acelaşi timp, tot ei au fost cei care au tergiversat deportarea evreilor, cei care ziceau una, iar în realitate îi ajutau să se repatrieze. În plus, ar mai fi de discutat un lucru. Nu ştiu dacă vă mai aduceţi aminte că, în timpul emisiunii de televiziune, v-am întrebat ce s-a întâmplat la retragerea armatei române. Totdeauna aţi negat că s-ar fi petrecut ceva. Dar, după acea emisiune, am primit fotografii, scrisori şi documente care arătau clar ostilitatea populaţiei evreieşti faţă de armata română, faţă de însemnele autorităţilor române. Aş vrea să mă înţelegeţi. Nu sunt nebun să susţin că ostilitatea sau ofensele ar putea fi socotite temeiuri pentru crime. Dar ele pot explica mai bine contextul în care s-au produs. Dar cel mai bine acea situaţie confuză şi dură de război poate fi înţeleasă în toate dimensiunile ei aberante şi prin faptul că era un război împotriva comunismului. Şi tot ca o reacţie de apărare împotriva fascismului, mulţi din coreligionarii dumneavoastră au sprijinit contrariul, soluţia cea mai puternică în acel moment de contracarare a ciumei negre, poate că fără să-şi dea seama că astfel contribuie la extinderea şi consolidarea altei ciume, de data aceasta, roşie. Şi acum ajungem la cea de-a doua întrebare pe care v-am pus-o în timpul acelei emisiuni. Dumneavoastră aţi spus că evreii n-au adus comunismul, că numărul lor în organele centrale ale partidului comunist a fost neînsemnat. Şi atunci v-am spus că eu am o părere foarte proastă despre românii care au fost atunci în

Comitetul Central şi v-am întrebat şi pe dumneavoastră ce părere aveţi despre cei doi evrei care au ţinut hangul românilor (sau le-au dat ordine) în Comitetul Central. Şi aţi scăldat-o, domnule şef rabin. Aţi încercat să disculpaţi evreii care au fost figuri ilustre în promovarea comunismului, să-i faceţi strecuraţi şi pierduţi prin acest fenomen trist, în ideea că rolul lor ar fi fost neînsemnat. Greşiţi, domnule şef rabin. Sau, pentru a salva memoria unor coreligionari, sunteţi dispus să participaţi la o mistificare a istoriei. Adică dumneavoastră aţi dori ca românii să cunoască şi să regrete crimele împotriva populaţiei evreieşti, dar nu sunteţi dispus să le regretaţi câtuşi de puţin pe cele la care evreii au fost părtaşi. Mă aşteptam de la dumneavoastră să formulaţi un regret, chiar să vă cereţi scuze în numele greşelilor făcute de ei. Nu numai că nu aţi făcut-o, dar, când a venit vorba despre Epoca de Aur, aţi crezut că rezolvaţi situaţia recunoscând pur şi simplu că aţi fost cameleon. Vă mărturisesc că am toată admiraţia pentru abilitatea cu care aţi reuşit să apăraţi interesele comunităţii evreieşti în timpul lui Ceauşescu. Nu aţi dat semnături pentru dărâmarea unor sinagogi, cum a făcut maestrul Teoctist, aţi reuşit, mai cu o vorbă bună, cu o telegramă, cu o cuvântare, să obţineţi emigrarea lor dintr-un infern. Dar mi se pare incorect ca acum să vă prezentaţi în faţa comunităţii evreieşti din întreaga lume ca un martir salvat ca prin minune din comunism. Dacă aţi fi avut măcar o discretă strângere de inimă faţă de compromisurile pe care a trebuit să le faceţi spre a vă salva comunitatea, atunci românii v-ar fi înţeles şi poate că v-ar fi iertat. Din păcate, n-aţi făcut-o şi nici nu cred că o veţi face. Ideea de a vă socoti un martir al comunismului vă animă chiar mai puternic decât adevărul. Din păcate, atâta vreme cât dumneavoastră nu veţi recunoaşte aceste greşeli, tare mă tem că nici alte adevăruri nu vor putea fi limpezite. Mai mult, orice efort dintr-o singură parte n-ar face decât să sporească valul de antipatie pe care aţi reuşit să-l stârniţi şi cu ocazia acestei emisiuni.

În încheiere, domnule şef rabin, vă invit să recitiţi finalul articolului « Tăcerea din jurul crimei », pe care mi-l reproduceţi şi în scrisoarea dumneavoastră. Vreau doar să vă asigur că nu mi-am schimbat părerile câtuşi de puţin. Regret şi acum crimele comise de români pe care nici măcar nu i-am cunoscut. Dar mă tem că şi dumneavoastră aveţi aceeaşi obligaţie, mai ales că este vorba de crime comise de oameni pe care i-aţi cunoscut. Pe unii chiar foarte bine. Deci falsul acela grosolan este adevărat. El nu schimbă datele problemei. Dar le nuanţează atât în ceea ce mă priveşte pe mine, cât şi pe dumneavoastră.

Cu gânduri bune,
Cornel Nistorescu

Nr. 20 / *Epistole politice*

Buimac între iluzii

Domnule președinte Ion Iliescu,

Mă văd obligat să vă scriu din nou, cu riscul de a vă plictisi nu numai pe dumneavoastră sau pe cititorii noștri, dar și cu acela de a mă sătura și eu de o asemenea operațiune. Seamănă mai degrabă cu aruncatul pietricelelor într-o prăpastie fără fund. Cu toate acestea, continui să o fac, în speranța că veți înțelege ceva nu din ceea ce vă imaginați dumneavoastră că se petrece dincolo de zidurile Cotrocenilor, ci din realitatea care vă scapă mai rău ca un iepure. Am înțeles că, în lipsa mea, nu v-ați anunțat candidatura, semn că încă mai ezitați să o faceți. După cum vizitele de lucru pe care le-ați efectuat în județele Călărași, Vaslui, Brașov, Iași și pe unde veți mai fi fost sunt dovada că încă mai sperați ca românii să-și exprime entuziasmul atât de necesar hotărârii dumneavoastră. Ba mai mult, în zilele imediat următoare întoarcerii regelui în țară, ați încropit acea vizită în județele Moldovei, unde vă știați iubit și de unde puteați să-i dați suveranului o palmă politică usturătoare. Procedura mi s-a părut fermecătoare. Toți foștii șefi ai țărilor socialiste, când voiau să facă o declarație importantă, trosneau câte o vizită într-un loc binecuvântat și de acolo își scuturau scoarța cerebrală. Patria, prin reprezentanții ei cei mai autorizați și semianalfabeți, reacționa furtunos și dădea o dimensiune istorică unui discurs furtunos, care nu depășea importanța unui pârț. Sincer să fiu, tare am fost mirat de stângăcia dumneavoastră politică. În loc să citiți o carte bună, v-ați dus până la Vaslui pentru a le transmite românilor și regelui nu un salut prietenesc sau un zâmbet cordial, ci doar o meditație proletară pe seama monarhiei. Și dumneavoastră, și un om politic pe care l-am luat în mașină de pe marginea drumului aveți aceeași idee. Că regele ne mănâncă. Nu știu dacă vi s-a transmis, dar eu nu sunt monarhist. Dar, când v-am văzut mânia proletară de la Vaslui și am comparat-o cu eleganța, decența și bunul-simț al regelui, parcă înclinam spre Coroană. Și, pentru că enzuziasmul de la Vaslui nu v-a satisfăcut orgoliul, v-ați gândit că n-ar strica o veritabilă prelucrare a nației pe această temă și ați dat fuga până la Iași, unde ticălosul nostru de popor, în loc să vă soarbă cuvintele și să tremure de emoție, a început să fluiere. Și, în loc să vă întrebați care sunt românii, cei de la Iași sau cei din județul vecin, de la Vaslui, în mod sigur v-ați spus că în zona în care ați fost atât de iubit și-a băgat dracul coada. Ori legionarii, ori rușii, ori corupții de capitaliști. Sper că la Iași nu le-ați arătat obrazul, ci ați cerut SRI-ului să cerceteze mai atent spre a descoperi ce agenturi străine lucrează la convingerile supușilor dumneavoastră. Sunt convins că a fost o surpriză de proporții. Vă puteați aștepta să vi se întâmple așa ceva la Constanța, unde vin atâtea vapoare și șlepuri, și printre mărfuri se mai strecoară și câte un dușman. Vă puteați

aştepta la una ca asta la Timişoara, care este mai rea de gură ca Bolivia şi, cum dă de un prost, îl fluieră, vă puteaţi aştepta şi la alte oraşe pe unde n-aţi avut curajul să mergeţi, dar la Iaşi nu. Sincer să fiu, nici eu. Dar se vede treaba că oamenii şi-au cam dat seama că după atâţia trandafiri le cam ghiorţăie maţele.

Domnule preşedinte, dacă mai căutaţi un răspuns la întrebarea dumneavoastră, oare ce zice poporul meu, mă vrea sau nu, eu zic să nu vă pripiţi. Să nu vă amăgiţi nici cu aplauzele, nici cu fluierăturile. Nici frişca şi nici urzicile nu fac bine la scoarţa cerebrală. Eu zic să cugetaţi îndelung. Dacă o ţară întreagă s-ar închina la dumneavoastră ca la sfintele moaşte, eu zic că tot n-ar fi de-ajuns să vă hotărâţi pentru a candida încă o dată. După părerea mea, un entuziasm general nu este un temei pentru a face un gest care să însemne pentru toţi o nenorocire. Dacă nouăzeci şi nouă virgulă nouă la sută din populaţia ţării ar îngenunchea înaintea dumneavoastră şi v-ar ruga să candidaţi atâta vreme cât dincolo de Curtici sau, haideţi să zicem Nikelsdorf, că de acolo începe Austria, cum zici « Ion Iliescu », cum oamenii serioşi încep să zâmbească sau chiar să râdă, eu tot aş mai sta pe gânduri şi m-aş teme să nu-mi nenorocesc compatrioţii. Să zicem că nu merită să-i luaţi în considerare pe capitaliştii aştia, pentru că sunt stricaţi şi, pe deasupra, vor să ne joace la zaruri (aţi auzit că nenorociţii vor să joace barbut în Casa Poporului ?). Dar nici poporul nu îngenunchează să vă sărute mâna. Dimpotrivă, mulţi îşi bagă în gură degetele acelea muncite şi adeseori murdare de la tot felul de slujbe chinuite pentru a vă fluiera. Ştiţi de ce ? Pentru că s-au săturat. Pentru că nu le-aţi adus nici liniştea, nici intrarea în Europa, nici mai bine, nimic. În afară de faptul că le-aţi adus minerii pe cap, altă bucurie n-aţi izbutit. Şi dacă aceia care vă roagă să candidaţi sunt mai mulţi decât cei care vă fluieră, e semn că în societatea românească s-a cuibărit o adâncă neîmpăcare. Şi dumneavoastră în nici un caz nu veţi fi pompierul care să stingă aceste patimi. Dimpotrivă, sunteţi picătura de gaz lampant care mai ţine vie această flacără chinuitoare.

Domnule Iliescu, vă scriu în speranţa că nu sunteţi dintre aceia care se îmbată cu apă rece, deşi vă văd cum sorbiţi din butoaie cu iluzii. Fac şi ele parte dintre slăbiciunile omeneşti. Din păcate, dumneavoastră vă întreţineţi aceste slăbiciuni cu mizeria morală a unui trombon ca V.C. Tudor, a unui contrabas ca Adrian Păunescu şi a unei goarne militare ca Radu Theodoru. Trec peste faptul că ei, pentru a le fi mai bine, ar fi în stare să o împingă şi pe Angela Similea în fotoliul prezidenţial, dar a vă înconjura de ei, mari campioni în făcut sluj şi jucat la comandă, vă face de ruşine şi vă coboară până acolo de unde nu vă mai puteţi întoarce.

Cu precizarea că îmi retrag promisiunea făcută în ultima scrisoare, vă salut de la o aruncătură de băţ.

Cornel Nistorescu

P. S. Dacă v-ați supărat, vă rog să-mi retrageți acreditarea la Cotroceni, pentru că oricum nu v-am cerut-o !

Nr. 21 / *Epistole politice*

Salvarea lui Lăscărică și Semaca

Preaiubite domnule Sergiu Nicolaescu,

Era să uit de existența dumneavoastră politică, mai ales că în ultima perioadă fie v-ați exprimat cu discreție, fie televiziunea v-a evitat de la desenele animate numite Cronica Parlamentului. Noroc cu « documentul stupefiant », depus la redacția *Adevărului* de un « necunoscut care a dorit să rămână anonim ». Având și certificatul celor « mai buni specialiști », am luat act de Raportul comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989. Și am citit și răscitit, și nu mă pot abține să nu vă împărtășesc câteva gânduri. Și primul dintre ele, domnule senator, este acela că raportul dumneavoastră seamănă cu o cacealma. În sensul că a fost inițiat cu mare tapaj și părea să pornească din revolta sinceră a unui om care fusese în miezul evenimentelor din decembrie și simțea că i se ascunde ceva.

Domnule senator, mă tem că ați comis o confuzie destul de gravă. În loc să vă asumați răspunderea politică pentru această operațiune, uitând că plecați de pe un scaun de senator spre o realitate istorică, v-ați lăsat copleșit de sentimente de regizor și ați procedat exact ca una dintre ficțiunile dumneavoastră, comisarul Miclovan, care le ducea pe toate la bun sfârșit, cu excepția ultimului act, când sfârșea și el în stilul lui Alain Delon. Vreau să spun că ați coordonat un raport care seamănă cu prinderea lui Semaca și Lăscărică. De ce ? Pentru că se bazează pe o ficțiune. V-o redau chiar din introducerea raportului dumneavoastră : « În condițiile interne și internaționale cunoscute în care s-a desfășurat Revoluția din decembrie 1989, forțe ostile acesteia au anticipat, probabil, amploarea și caracterul ireversibil al transformărilor structurale, radicale, care ar urma după victoria revoluției și au desfășurat o serie de acțiuni pe frontul războiului psihologic și radioelectronic... » Aici stă toată greșeala sau falsul pe care încercați să-l acreditați. Că acest război psihologic și radioelectronic a fost conceput și organizat pentru a bloca revoluția română. De către cine ? De unguri ? De bulgari ? De francezi ? De englezi ? De americani ? Nu sunteți și dumneavoastră convins că toți aceștia, ca și noi, voiau să scape de comunism și de Ceaușescu ? Ce interes ar fi putut avea aceștia în bulversarea, blocarea și dinamitarea « revoluției române » ? Singurii care ar fi avut interes să rămânem la vechea stare de lucruri ar fi putut să fie sovieticii, încă teferi la ora aceea. Dar n-au făcut-o nici în Cehoslovacia,

nici în Germania Democrată, nici în Bulgaria ! Şi atunci de ce să fi comis o asemenea desfăşurare de forţe împotriva « revoluţiei » din România, cu atât mai mult cu cât Ion Iliescu îi chemase în ajutor şi cu cât tot el, zicând că Ceauşeştii doar « întinaseră nobilele idealuri ale comunismului », îi asigura pe foştii săi amici de la Moscova asupra orientării perestroikiste începute în România. Nu am dovezi palpabile, demne să reziste în faţa justiţiei, dar, dacă le-aş avea, v-aş acuza că minţiţi şi că încercaţi să acreditaţi în opinia publică românească un neadevăr menit să acopere crime petrecute în istoria noastră apropiată.

Domnule senator, construind această premisă falsă, dumneavoastră vreţi să acreditaţi ideea că dumneavoastră, Ion Iliescu, Petre Roman şi toţi ceilalţi aţi fost eroii care au condus poporul român spre victoria « revoluţiei » atât de ameninţate de duşmanii externi. Pe cuvânt că îmi tremură fălcile de râs şi mi se încovoaie umerii de amărăciune. Dumneavoastră, marele autor de filme la comandă, om de casă prin case mari, votul fără de care nu mişca nimic în cinematografia română şi putea nenoroci regizori sau amâna filme care vă depăşeau puterea de înţelegere artistică, veniţi acum şi ne spuneţi că, alături de cei care manevrau sforile politicii, în frunte cu Ion Iliescu, Petre Roman, Silviu Brucan şi mulţi alţii, tocmai vă pregăteaţi de o Românie cu adevărat democratică, cu economie de piaţă şi stat de drept şi aţi luptat eroic împotriva celor care împiedicau acest proces ? Să fim serioşi ! În mintea domniilor voastre se răsucea doar holşurubul perestroikăi. Numai strada, amărâtele de partide politice şi contextul internaţional v-au depărtat de la un hermafroditism politic periculos.

Să ne întoarcem însă la raportul dumneavoastră. Şi eu cred că elemente străine au fost implicate în decembrie în România. Dar nu pentru a compromite « revoluţia », cum ziceţi dumneavoastră, ci exact pentru a provoca învălmăşeala propice căderii lui Ceauşescu. Cât de mare a fost rolul lor ? Avea Ceauşescu o armată de pămpălăi şi o Securitate de paraşute, să nu afle nimic despre ce se pune la cale ? Dacă ne aducem aminte bine, el a avertizat chiar asupra pericolelor şi ameninţării la adresa sa şi a socialismului din România. Ca să dea bine, el a pus tot acest pericol pe seama factorilor externi. Numai că, oricât de puternici erau aceşti factori, România totalitară nu era un deşert în care se puteau pregăti tot felul de năzdrăvănii fără ca idolul lui Adrian Păunescu şi Corneliu Vadim Tudor să aibă mijloace de a le identifica şi neutraliza. Deci factorii externi, de a căror prezenţă eu nu mă îndoiesc, au acţionat direct sau alături de elemente din armată, Securitate şi din sfera politică. Dar, pentru a afla într-adevăr ce s-a întâmplat, raportul dumneavoastră trebuia să înceapă cu Timişoara. A tras armata română în populaţie ca sa omoare factorii externi ? Dar la Cluj, la Braşov, la Brăila şi pe unde Dumnezeu i-o mai fi ciuruit ? Dumneavoastră şi cei care v-au ajutat să întocmiţi acest raport chiar îi credeţi pe români cretini ? Adică armata şi Securitatea au tras în

populație ca să provoace un regim pluripartit și o economie de piață, ca apoi să apere revoluția trăgând cu tunul în simulatoare, vedenii și baloane ? Ironia sorții este că s-ar putea să nu credeți în asta, dar în cele din urmă chiar asta să se fi produs. Adică vreau să vă spun că de aprinderea scânteii, de stârnirea lumii eu cred că sunt responsabile și forțe străine. Dar și forțe românești. Iar în decembrie, la Timișoara, armata a fost o forță patriotică într-adevăr, dar în sensul dat de Nicolae Ceaușescu, nu în cel pe care încearcă să-l acrediteze acum. Adică a primit ordin, a tras și a apărat cuceririle socialismului. Și la fel a procedat și prin alte părți, unde i-a ciuruit pe compatrioții noștri. Și, pe urmă, cînd și-a dat seama ce a făcut și ce se întâmplă, a întors-o. A apărat « patria » și « revoluția ». Problema noastră este să aflăm dacă nu cumva are și ea o legătură cu tot acest război electronic și psihologic. Pentru că în colecția dumneavoastră de zvonuri, care este la fel de interesantă ca o colecție de bancuri, lucrurile stau prea de tot. În primul rând că această « colecție » chiar discreditează armata română. O armată care trage cu tunul după baloane, care înnebunește la apariția țintelor false pe ecranele radar, care e păcălită la modul cel mai grosolan și pusă să lupte cu ea însăși și să-și omoare soldații, care nu vede decât teroriști, tancuri, aviație străină seamănă mai degrabă cu Svejk sau cu desenele animate. Raportul dumneavoastră are și ceva comic. Am sentimentul că, dacă luptam cu pietroaie și cu ciomege împotriva baloanelor și simulatoarelor, eram mai eficienți decât cu avioanele militare, cu rachetele și cu tunurile.

Domnule senator, mă tem că raportul dumneavoastră nu este doar o pistă greșită a comisarului Miclovan, ci chiar o cacealma pe care încercați să o trageți opiniei publice. Pentru că, dacă ar fi fost un raport precum acela de care avem nevoie, el ne-ar fi relatat ceva despre avertismentele transmise pe linia Securității că la finele lunii decembrie urmează să se producă un atentat la adresa lui Ceaușescu, ne-ar fi relatat dacă există o legătură între cele petrecute în decembrie și ce punea la cale grupul Iliescu, Măgureanu, Militaru etc., ne-ar fi prezentat amănunte sau ar fi infirmat povestea avionului plecat în Libia, ne-ar fi prezentat casetele înregistrate în turnul aeroportului Otopeni, ne-ar fi relatat ce s-a petrecut la Spitalul de Urgență și cum au fost eliberați sau făcuți dispăruți toți cei care fuseseră reținuți ca presupuși teroriști. Dumneavoastră ne-ați prezentat acea superbă antologie de zvonuri. Nu pot trece peste faptul că se rezumă la otrăvirea apei, dinamitarea barajelor și trimiterea unităților militare unele împotriva altora. Vă dați seama câte mii de informatori și agenți străini vorbitori impecabili de limbă română trebuiau să fi fost în România care să și cunoască obiectivele, pozițiile și psihologia, ca să repete aceste tâmpenii impresionante în fiecare oraș al țării ? Nu cumva erau tot de-ai noștri și nu cumva ei aplicau o lecție menită să stârnească panica și să prilejuiască spălarea pe mâini și transformarea în apărătorii patriei a celor pătați de sânge ?

Vedeți deci, domnule senator, că degeaba încercați să ne spuneți că i-ați prins pe Semaca și pe Lăscărică și că ei sunt plecați peste graniță. Degeaba încercați să-i faceți prinși-scăpați, pentru că noi nu vă putem crede. Cu încăpățânarea care ne caracterizează, noi așteptăm să-i vedem pe autorii scenariului, pe cei fraieri care din exces de zel au apăsat pe trăgaci și, eventual, să ne spuneți din ce țară erau cei care au lucrat la punerea scânteii. Și, înainte de a încheia, vă anunț că am știre de un scenariu conform căruia, la ora H, printre altele, trebuia să aibă loc pătrunderea în televiziune, iar din marile întreprinderi ale Capitalei coloane de muncitori să se îndrepte spre centru spre a sprijini noua ordine. Mi l-a spus un general. Și este român. Și era din gașcă.

Cornel Nistorescu

P. S. Apropo, dumneavoastră ați ajuns la televiziune întâmplător, împins de intuiția că revoluția română va schimba și sistemul politic, sau v-a chemat cineva ?

Nr. 22 / *Epistole politice*

Patria și salamul

Stimate domnule Radu Ceontea,

Îmi este extrem de greu să vă scriu pentru că aș vrea să mă refer la o chestiune delicată nu numai pentru noi doi, ci și pentru ceilalți cetățeni ai României. Cu real interes și de multe ori cu îngrijorare, vă urmăresc activitatea politică de după decembrie 1989. Nu aș vrea să o califlc, după cum nu vreau să fac un inventar al greșelilor, exagerărilor sau intervențiilor oportune pe care le-ați avut. Față de unele dintre ele ne-am pronunțat la momentul potrivit, uneori cu răutate, alteori cu ironie, venind mai degrabă din exasperarea cu care împingeați o idee generoasă într-o fundătură politică.

Domnule senator, aș vrea să mă înțelegeți foarte bine. Nu vă consider un profitor politic sau un nemernic. Departe de mine un asemenea gând. Dimpotrivă, din puținele date pe care le am, am înțeles că sunteți un om cinstit, că nu vi se pot pune în seamă potlogării sau șmecherii ieftine, în genul celor care domină societatea românească a ultimilor doi ani. Din anonimatul desăvârșit în care trăiați modest (cum am aflat că o faceți și în continuare), v-ați ridicat atunci când maghiarii, văduviți și ei de o sumedenie de drepturi pe vremea Cârmaciului, s-au ridicat în mare grabă spre a și le redobîndi, convinși că normalitatea se va instaura în România. S-au înșelat amarnic și au reușit să provoace destulă suspiciune, dacă nu

chiar teamă în rândul românilor din Transilvania. Şi atunci v-aţi alăturat altor români, îngrijoraţi şi ei de ce se putea petrece, reuşind marea performanţă negativă de a obţine exact contrariul. În locul comunicării aţi obţinut înfruntarea, în locul punţilor de legătură aţi bătătorit cărările pe care se mergea spre păruială. Nu numai dintr-o parte şi nu singur. Dar, în ceea ce vă priveşte, eu cred că aceste efecte negative se leagă şi de numele dumneavoastră. Şi ştiţi de ce ? Pentru că aţi folosit corzi sentimentale, patetismul şi chiar patriotismul sincer în locul unei strategii politice. A fost una dintre erorile care au contribuit la declanşarea conflictului şi violenţelor, când în jurul dumneavoastră s-au strâns oameni de aceeaşi bunăcredinţă dar străini de politică, după cum s-au strâns şi indivizi cu creiere mici, dar convinşi că din bătutul monedei naţionale se poate trăi bine, se poate face carieră şi se pot obţine avantaje. Şi, astfel, Vatra Românească a ajuns să fie un partid etnic. Adică un partid al românilor în propria lor ţară, îndreptat împotriva unui partid al maghiarilor în propria lor ţară. Sigur, dumneavoastră îi spuneţi « asociaţie », dar ea a fost un factor politic şi a fost confirmat de discreta transformare în partid (prin trecerea dumneavoastră ca preşedinte al PUNR şi prin aderarea celor mai mulţi membri ai asociaţiei la partidul amintit). Aţi pus astfel bazele celuilalt element al înfruntării politice pe criterii etnice. Mai mult, în patetismul dumneavoastră sincer şi nefiltrat de luciditatea necesară, aţi fost speculat de cei interesaţi să vă folosească sentimentele în diferite scopuri. De forţele şubrede şi ruginite ale puterii, spre a arăta un pericol care lor le făcea viaţa mai uşoară, după cum adversarilor dumneavoastră le-aţi fost folosit pentru a arăta lumii civilizate cum se poartă românii cu o minoritate. Nu fac parte dintre aceia care cred că o armonie paradisiacă va domina relaţiile dintre români şi maghiari. Câtă vreme cărţile de istorie rămân în biblioteci şi memoria oamenilor nu se şterge, vor rămâne reziduurile unor excese, nedreptăţi sau greşeli acumulate de ambele părţi. Aceasta este istoria, şi decontarea unor sute de ani nu este posibilă fără să provoace alte tragedii. Or, eu nu pornesc de la premisa că România nu poate fi ciuntită, dar şi de la aceea că o convieţuire civilizată cu maghiarii care s-au născut în România este obligatorie. Nu vreau să spun că dumneavoastră aţi început confruntarea. După cum nu am dovezi că ar fi făcut-o ei. Cert este că ea a luat naştere şi, în loc să ajungă sau să se apropie de un punct de la care să poată fi soluţionată, ea s-a dezvoltat şi atinge acum sferele politice, diferite straturi ale societăţii, luând forme noi şi capabile de a produce situaţii de care eu mă îngrozesc.

Domnule senator, în patetismul dumneavostră aţi mai comis o greşeală. Toţi cei care nu vă împărtăşeau sentimentele şi atitudinea de la început erau socotiţi împotriva românilor. Au fost taxaţi ca vânzători, trădători şi-n alte feluri. Sau, mai pe scurt, dumneavoastră eraţi români puri şi patrioţi, ceilalţi fiind antiromâni. Dumneavoastră eraţi apărătorul istoriei române, ceilalţi erau vânzătorii ei. Teribilă şi nedreaptă exagerare, pe care

naivii au crezut-o, iar politicienii au speculat-o. Şi, astfel, domnule senator, aţi reuşit să puneţi piatra de temelie a naţionalismului. Pe drumul bunelor dumneavoastră intenţii, pavat numai cu greşeli, a venit triumfal *România Mare*, au venit revista *Europa* şi altele. Mai mult, în această campanie l-aţi luat asociat şi stindard pe unul din personajele cele mai stranii ale tuturor mişcărilor care au trecut peste România de la cea legionară la cea comunistă. Mă refer la Iosif Constantin Drăgan. L-aţi pus preşedinte de onoare, i-aţi transformat revista concepută de doi « băieţi » cu dosare în organ al Vetrei Româneşti şi aţi recomandat tuturor să o cumpere. Cred că prin această alianţă nefericită aţi aşezat în fruntea dumneavoastră o smochină care se visează ambasadorul României la Vatican şi care face parte dintre extremiştii de vază ai ţării noastre. Mai mult, văzând că arhontele nu investeşte bani în ideile patriotice, aţi tolerat ca, sub pălăria patriotismului pe care o purtaţi, să înceapă tot felul de afaceri. Pe dumneavoastră personal nu vă acuz de nimic în acest sens. Dar vreau să vă atrag atenţia că « iluştrii » dumneavoastră colegi de asociaţie, în numele ideilor şi sentimentelor patriotice cu care îi înflăcărează pe compatrioţi, desfăşoară un comerţ cu cârnaţi şi îngheţată. Eu nu sunt împotriva afacerilor. Dar mă irită fornăiala patriotică îndărătul căreia unii scot bani din buzunar din vânzări de mezeluri şi alte lucruri pământeşti.

Domnule senator, faceţi cum credeţi de cuviinţă ! Vă respect sentimentele româneşti, cum respect, ca şi dumneavoastră şi ca alţi români, valorile pe care le apăraţi. Dar mă simt obligat să vă atrag atenţia că patriotismul lăsat pe mâna găinarilor poate degenera într-un naţionalism extremist mai periculos decât ciuma. Şi, dacă se porneşte, n-o să-l mai puteţi opri. Şi vom avea de suferit cu toţii. Poate vă mai gândiţi la asta !

Cu gânduri bune,
Cornel Nistorescu

P. S. Pe linia « bunelor intenţii patriotice », vă anunţ că PUNR-ul a pus la Cluj un primar care întrece un bivol şi care a reuşit să bage groaza în oraş. La Cluj, patria e plină de gropi şi începe să arate ca o planetă păcătoasă.

Nr. 23 / *Epistole politice*

Oracolul de la Vaslui

Scrisoare deschisă către locuitorii oraşului Vaslui

Ştiţi de ce vă scriu această scrisoare ? Domniile voastre v-aţi întrebat vreodată de ce românii, atunci când vorbesc despre politică şi vine vorba despre oraşul Vaslui, încep să zâmbească ? Credeţi că prin asta îşi

bat joc ? Și, drept răspuns, nu-i așa că spuneți că toți cei care râd sunt niște vânduți ? Vânduți cui ? Ați văzut dumneavoastră nota de plată ? Și pe cine au vândut ? Vasluiul ? Mai întâi de toate, v-ați gândit dacă ar fi cineva dispus să-l cumpere ? Nu vă îngrozește faptul că tot ce credeți este atât de ferm, încât este mai fix decât dacă ar fi bătut în cuie ? Nu cumva ați uitat că în mai 1990 credeați că președintele Ion Iliescu este salvarea României ? Știți de ce a venit la Vaslui după vizita regelui ? Ați putea să numiți un singur oraș în care n-ar fi fost fluierat ? Și de ce și-a anunțat candidatura, în coadă de pește, tocmai la Zalău ? De ce n-a făcut-o la Timișoara, în fața părinților celor care au murit pentru răsturnarea monstruoasei piramide ? Sau la București, unde a urcat pe baricade pentru a-l acuza pe Ceaușescu de faptul că nu a respectat comunismul științific ? Și dumneavoastră nu v-ați întrebat ce s-a ales de capra lui științifică ? A vopsit-o ? A vândut-o ? Cum a trecut-o pe sub masă și a scos-o de cealaltă parte cu coadă democratică ? Vă este greu să vedeți că este o capră pe care o încornorează și domnia sa, și domnul Bârlădeanu, și Vadim, și Păunescu ? Știți de ce marea dumneavoastră fleblețe politică amână împărțirea titlurilor de proprietate ? Știți cumva de ce și-a format un nou partid, alcătuit numai din boșorogi și stafidiți intelectual ? Sunteți gata să-l urmați într-o bătălie împotriva lumii pentru a reuși să introduceți democrația originală și-n mintea altora ? Poate nu v-a spus nimeni de ce s-a dus el în Grecia, unde nu l-a invitat nimeni ? Poate nu v-a spus nimeni cine se află în jurul său ? Poate nu știți de ce aceștia îl împing să candideze ? Știți de ce le este frică ? Știți ce vor să apere ? Cu ce ochi îl priviți pe Dan Marțian ? Dar pe Momanu, pe Vasile Văcaru, pe Dumitrașcu și pe cei de teapa lor ? Nu-i așa că vi se par buni și patrioți, și cinstiți, și cu biografii curate ca lacrima ? Știți de ce se fac presiuni pentru amânarea alegerilor ? Știți de ce Virgil Măgureanu se agață de scaunul serviciilor secrete ? Știți în serviciile cui se zdrobește ? V-ați gândit unde poate duce această nebunie ? Nu vă îngrozește faptul că puteți zice orice și nu se întâmplă nimic ? Nu v-ați întrebat care este cauza ? Ați reușit vreodată să vă speriați de gândul că sunteți părtași la situația pe care o trăim cu toții ? Nu ca beneficiari, ci ca sinceri coautori ai acestei stupide formule de existență politică ? V-ați întrebat vreodată ce cred alți oameni politici de aiurea despre faptul că românii în doi ani nu au reușit să se depărteze de câmpul magnetic al foștilor activiști de partid ? Îmi vine să vă întreb de unde aveți această siguranță în judecată și de ce credeți că intelectualii acestei țări sunt atât de orbi și de ticăloși ca să vă ascundă sau să nu vă arate calea dreaptă ? Vă temeți că sunt în stare să vă trădeze ? V-ați gândit care ar fi prețul ? Nu cumva credeți că ideală este o societate concepută și condusă de ciocănari, fie ei și școliți ? De câte ori v-ați gândit că adevărurile care vă sunt trimise drept actualități sunt știri mincinoase ? Nu vă revoltă faptul că vi se vând drept adevăruri tot felul de judecăți șchioape ? Dacă nu vă revoltă faptul că nu se cunosc criminalii de la Vaslui, cum puteți să

uitaţi că aceia din Bucureşti, Cluj, Timişoara, Sibiu, Brăila şi din alte oraşe sunt încă liberi, fac afaceri şi chiar dictează în politică ? Aveţi puterea să uitaţi un asemenea lucru ? Aveţi puterea să-i iertaţi pe cei care v-au umilit ? Mă simt mai întâi de toate obligat să vă întreb dacă aţi simţit o umilinţă în toţi aceşti patruzeci şi cinci de ani ? Nu cumva de asta depinde răspunsul dumneavoastră ? Şi curajul de a crede că tot ce gândiţi este corect ? Vă supără dacă vă spun că aţi fost îngropaţi într-o beznă roşie, peste care a pâlpâit chior lumina festivalului naţional Cântarea României ? Şi pentru că s-ar putea ca aceste întrebări să nu vă clintească în nici un fel, nu vă sperie câtuşi de puţin faptul că semănaţi ca două picături de apă cu locuitorii oraşelor mici din fosta Uniune Sovietică ? Să fie cumva o simplă coincidenţă ? Şi dacă este vorba de teama sclavului de a fi liber ? Apropo, câţi disidenţi au fost în Vaslui ? Câţi au făcut puşcărie pentru a vă convinge că libertatea fără sacrificii este un cadou ieftin, care nu te îmbogăţeşte câtuşi de puţin ? Fiţi sinceri şi întrebaţi-vă singuri când aveaţi dreptate : când aţi fost convinşi şi aţi votat în unanimitate, sau atunci când fiecare aţi avut o idee pe care aţi socotit-o mai bună decât cea pe care aţi susţinut-o ? Aţi ajuns vreodată la concluzia că amândouă judecăţile ar putea fi grosolane erori ? Şi de ce vă temeţi cel mai mult ? De foame sau de suficienţă ? Şi cu ce credeţi că vom supravieţui ? Cu îngăduinţa altora sau cu curaj ? Cu vechile costume, curăţate şi cârpite, sau încercând să ne croim o înfăţişare nouă, pe potriva lumii civilizate ? În CAP-uri sau pe pământuri proprii ? Cu indicaţii de la Bucureşti sau cu judecăţi cumpănite după mintea fiecăruia ? La grămadă şi ascultând de unul, sau fiecare pe cont propriu şi temându-se să nu încalce drepturile celuilalt ? Şi cu ce metru credeţi dumneavoastră că ar trebui să-i măsurăm pe oameni pentru a fi demni de a conduce România ? Cu cel cu care i-aţi măsurat pe cei care v-au condus înainte şi pe cei care vă conduc acum ? Nu vi se pare că este prea mic, că este un metru mincinos, care nu ne dă măsura lor adevărată ? Şi dacă la toate aceste întrebări sunt posibile mai multe răspunsuri ? Când veţi înţelege asta şi le veţi admite pe toate la un loc, dar nu le veţi respecta decât pe cele care trec de proba criteriilor morale, oare atunci vă veţi teme că aţi putea fi cu adevărat vânduţi şi veţi înţelege oare că există pericolul de a fi cumpăraţi, dar nu pe galbeni, ci pe o bucurie de a trăi alături de dumneavoastră ? Şi mai ştiţi oare că, în ciuda faptului că un asemenea târg nu se poate face acum, cu toate acestea, ceilalţi români ar fi gata să vă apere fără să se întrebe o clipă dacă o meritaţi sau nu ?

Cu respect,
Cornel Nistorescu

Nr. 24 / *Epistole politice*

Alarmă de gradul zero

Foștilor și actualilor Ion Iliescu, Alexandru Bârlădeanu și Dan Marțian

Vă scriu cu sentimentul unei situații-limită în toate câte ne înconjoară. În politică, în economie, în finanțe, în agricultură. Nu vreau să vă reamintesc de unde am plecat cu toții. Și totuși, v-aș ruga să nu uitați că România, ca și celelalte țări est-europene, a pornit de la aceeași cădere a cortinei de fier. Singura diferență este că începutul a fost făcut fără morți. Și peste tot s-au înghesuit la putere bătrânii dumneavoastră prieteni. Și ei trăiau sentimentul că a venit vremea unui comunism mai blând, a unui sistem totalitar, dar ceva mai însiropat. Numai că, și pe acolo, ca și prin România, oamenii și-au dat seama și s-au ridicat împotriva viitorului luminos. Nu mai voiau o anume fericire care să le fie băgată cu de-a sila pe gât. În unele locuri, n-a mai fost nevoie să se ridice pentru a fi scutiți de o astfel de bucurie. Confrații domniilor voastre cu obraz ceva mai subțire s-au retras din scenă. Și cu un strop de frică, și cu o îndoială. Frică pentru ce li s-ar putea întâmpla la o mânie a mulțimii și îndoiala că luminosul comunism mai poate încălzi pe cineva. Era în această îndoială semnul unei evoluții intelectuale, a unei disponibilități spre analiză. Și toate acestea i-au dus în situația de a nu fi bolovani pe noul drum al societății lor. Numai în România cei care mișculau în 22 decembrie împotriva puterii încă mai visau comunismul științific. Ați mai cotit-o când v-ați dat seama că gluma se îngroașă și v-ați lăsat împinși mai spre mijloc, fără a renunța la un mod de a gândi sustras din socialismul științific și materialismul dialectic. Vă poate cineva acuza pentru aceasta ? Oricât de mult dispreț pot avea pentru multe din păcatele omenești încoronate ca virtuți, tot nu vă pot urî pentru că gândiți așa. În primul rând că sunteți bătrâni și crenguțele scoarțelor dumneavoastră cerebrale nici nu mai înmuguresc, nici nu se prea scutură. Și, chiar dacă ați fi mai tineri, tot nu aș putea să nutresc un resentiment pentru un mod de a gândi. În fond, sunt oameni cu aceeași concepție care trăiesc în Coreea de Nord, în China, în Cuba și prin atâtea alte locuri. Asta ar însemna să am resentimente chiar față de popoare. Or, eu sunt și mic, și slab pentru a mă ridica la un asemenea sentiment împotriva unei părți din Univers. Și atunci, o să vă întrebați, de ce vă scriu ? De ce nu vă las în pace să coaceți viitorul nostru fericit ? Pentru că domniile voastre încercați să impuneți unui popor un mod de a gândi care s-a încheiat cu binecunoscutul tragic experiment. Iar faptul că în cea mai mare parte a lumii oamenii au ajuns că accepte că epoca de aur și-a dat duhul, iar în România domniile voastre, ca niște cavaleri ai Infernului, încercați să impuneți nu un mod de a gândi în stilul « comunismului științific », cât un fel de comunism fluierat după ureche sau, mai degrabă, frânturi

din el mi se pare de-a dreptul ridicol. Ridicol şi atât, pentru că sunt destui zănateci cu diverse idei. Şi ei încearcă să găsească adepţi, dar nu-i bagă nimeni în seamă. Dumneavoastră i-aţi şi avut, s-au dumirit şi, în ultimii ani, au încercat să se lepede de ele. Cel mai grav mi se pare însă modul în care aţi lucrat în a pune la cale un mecanism care să vă ajute la impunerea acestui socialism fluierat. Pentru că, în ambiţiile dumneavoastră de putere şi în convingerea că ideile care v-au rămas după ce-aţi uitat marxism-leninismul sunt cele mai bune şi singurele care pot salva poporul român, aţi blocat posturile cele mai importante ale societăţii, centrii ei nervoşi şi de echilibru cu oameni pe măsura dumneavoastră. Şi Parlamentul, şi Serviciul Român de Informaţii, şi conducerea armatei. Aţi inventat şi tot felul de curţi şi aţi pus deasupra lor pălării pe măsura capetelor dumneavoastră. Aţi inventat consilii, comitete şi comiţii şi le-aţi populat cu mediocrităţi ascultătoare, care să servească prompt ce-a mai rămas din ideile socialismului victorios. Dacă e să mă mir, atunci mă mir cum de aţi scăpat până acum ocazia să-i schimbaţi pe cei doi sau trei care încă nu cântă în orchestra dumneavoastră dogită. Acum vă pregătiţi să adoptaţi şi legea presei, ultimul ou de struţ clocit de creierul parlamentarilor pentru a putea intra liniştiţi în alegeri. Şi, dacă tot astupaţi şi gura opiniei publice şi mai reuşiţi să-l schimbaţi şi pe ministrul de Interne, atunci vă felicit. Încep să înţeleg de ce nu suportaţi ideea observatorilor naţionali. Cu o asemenea organizare, nici dracul n-o să mai ştie cine şi câţi au votat şi pentru cine. Şi atunci o să vă puteţi pune în aplicare opera. Pământul, care şi aşa nu este dat ţăranilor, se mai poate lua, privatizarea se poate opri, economia de piaţă, blocată de o Bancă Naţională abilă şi de un ministru de Finanţe adormit, se poate transforma iar într-o economie centralizată. Unii zic că planul Moscovei, omniprezentă şi ea în timpul lui decembrie şi după, este şi simplu, şi uşor de identificat. Cu cât România merge mai rău, cu atât Moldova este mai aproape de Rusia. Nu ştiu în ce măsură reprezentaţi asemenea interese sau în ce proporţie le realizaţi. Cert este că aţi reuşit isprava de a ocupa toate pupitrele de comandă ale societăţii româneşti. Şi aţi provocat exact ce visează Moscova. Şi mi se pare din ce în ce mai vizibil că încercaţi să determinaţi motoarele acestei societăţi să urmeze o linie care, oricât de sincer vi se pare că vă aparţine în exclusivitate, vine totuşi din marxism-leninism. Şi, oricât încercaţi să-i amăgiţi pe oameni cu pâinea de mâine dimineaţă, eu tot vă bănuiesc că nenorociţi interesele pe termen lung ale compatrioţilor noştri. Şi pentru asta nu v-aţi rezumat doar la cuvinte şi declaraţii patetice. Aţi populat sala de comandă a mecanismelor societăţii cu slujbaşi credincioşi care să conducă operaţiunea de traversare a Triunghiului Bermudelor.

Cornel Nistorescu

Nr. 25 / *Epistole politice*

Puteați să-i aruncați de la balcon !

Domnului senator Dan Iosif

Nu ne leagă nimic şi este de crezut că viaţa nu ne va pune niciodată alături. Dacă nu a făcut-o în vremuri chinuite, nici acum, în marea învălmăşeală, n-ar putea decât cu greu să ne apropie pentru anii care vor veni. Însă faptul că vieţuim pe aceeaşi corabie în furtună îmi blochează atitudinea de indiferenţă (sau oricare alta) şi mă obligă să vă privesc cu toată atenţia. Nu pentru că aţi fi un om politic. Doamne fereşte ! Pe amândoi ne desparte un secol de o asemenea poziţie, chiar dacă dumneavoastră sunteţi senator, iar eu un biet ziarist. Sper că aveţi luciditatea minimă pentru a vă da seama că, în ciuda faptului că ocupaţi un fotoliu senatorial, nu sunteţi câtuşi de puţin un om politic. Dumneavoastră aţi ajuns într-o asemenea postură în urma evenimentelor din decembrie, reprezentând spiritul revoltei celor tineri. Numai că, spre deosebire de ceilalţi, dumneavoastră aţi început slalomul relaţiilor şi al poziţiilor şi aţi reuşit să rămâneţi în cursă, în vreme ce toţi ceilalţi au fost îndepărtaţi, puşi pe liber, compromişi sau marginalizaţi, dacă nu chiar ameninţaţi. Aş vrea să fiu foarte corect înţeles. Am toată admiraţia pentru curajul pe care l-aţi dovedit în decembrie 1989. Aţi făcut ceea ce nu foarte mulţi români au avut curajul să facă. Unii dintre ei sunt morţi (Dumnezeu să-i odihnească !). Indiferent ce veţi fi făcut dumneavoastră mai târziu sau ce vor fi făcut aceştia, eu socot că vă suntem datori cu o anume consideraţie. La fel, aş vrea să vă spun că plasarea într-un scaun senatorial mi se pare o nefericită şi neinspirată recompensă. După cum mă văd obligat să vă atrag atenţia asupra unei iluzii pe care o trăiţi : că dumneavoastră l-aţi răsturnat pe Ceauşescu ! Doamne, ce frumoasă amăgire puteţi trăi ! Dacă vă construiţi întreaga viaţă pe acest sentiment, riscaţi o teribilă dezamăgire. Ea se va produce în clipa în care vom afla ce s-a petrecut cu adevărat în acele clipe, când şobolanii flămânzi de putere ieşiseră printre picioarele scaunului prezidenţial, iar afară, în stradă, moartea alegea dintre curajoşi şi nevinovaţi.

Domnule senator, un prieten pe care nu-l pomenesc dar pe care îl cunoaşteţi foarte bine, pentru că şi el şi-a riscat viaţa în 21 decembrie la Universitate şi, mai apoi, a fost în primele rânduri ale operetei politice, îmi spunea cam aşa : Doamne, dar ce proşti am fost, în 22 decembrie am avut puterea în mână şi nu am ştiut ce să facem cu ea. Singuri-singurei le-am făcut-o cadou nemernicilor ăstora şi pe urmă am văzut neputincioşi cum ne dau afară. Atunci puteam să-i punem la zid, să-i aruncăm de pe balcon, să-i arătăm doar cu degetul şi lumea îi sfâşia ! Şi noi, ca nişte naivi, le-am dat puterea ! Şi el şi ai săi au ajuns în stradă, au fost mocirliţi de cei cărora le-au oferit puterea, ba acum sunt chiar cercetaţi şi n-ar fi exclus ca eroismul lor de atunci să devină pe nesimţite pretext pentru a-i împinge

după gratii. Vorba unui alt prieten, pe noi ne-au dat afară încet-încet pentru că nu eram pe listele lor, pentru că nu eram în cărţile pe care le făcuseră dinainte şi le stricam jocul ! Dumneavoastră sunteţi printre foarte puţinii, dacă nu chiar singurul care aţi mai rămas. Ca un fel de curiozitate, ca un simbol amărât al acelor zile. Eraţi în cărţile lor ? Sincer să fiu, nu cred ! Mai degrabă vă suspectez de naivitate sau de slăbiciune. Dintr-una din aceste două cauze aţi rămas în cărţi. Şi ei v-au folosit. Tânărul revoluţionar care conduce minerii, tânărul revoluţionar (adică revoluţia) care este împotriva opoziţiei vânzătoare de ţară, tânărul spirit al revoluţiei care este împotriva măsurilor sau legilor care îi pot dezavantaja sau încurca pe boşorogii căţăraţi la putere !

În primele zile ale lui ianuarie 1990 m-am întâlnit cu un grup de tineri. Luptaseră şi ei pe stradă. Aveau prieteni morţi. Unii erau răniţi. Şi m-au întrebat ce să facă ! Să ceară un sediu, o maşină, ajutoare umanitare, echipament, bazele sportive ale UTC-ului ? Aveau între 18 şi 25 de ani şi, în afara curajului, nu aveau nici un argument. Şi le-am spus un lucru : că nu trebuie să se bată pentru un sediu şi pentru maşini, pentru hoteluri şi alte privilegii pentru că, într-o bună zi, le vor pierde. Le-am sugerat atunci să lupte pentru o poziţie a tineretului în societate. Prin faptul că au fost unul din factorii esenţiali în răsturnarea absurdităţii, au dreptul de a participa la toate deciziile care se iau în România. Şi, pentru că erau lipsiţi de experienţă, în faţa unei asemenea pretenţii periculoase, au fost minimalizaţi şi împinşi spre periferie. Ştiţi de ce ? Pentru că puteau să încurce jocurile politice. Fiind prea curaţi, deveneau extrem de periculoşi ! Dar, ascultându-i, bunicii noştri moscoviţi au înţeles un lucru. Că au nevoie de o marionetă care să-i reprezinte pe tinerii din stradă şi care să vorbească în numele acestora. Şi dumneavoastră, domnule senator, ce-aţi făcut ? Aţi apărat pe cine ? Aţi fost de partea cui ? Aţi început să simţiţi plăcerile fotoliului senatorial, v-aţi depărtat de cei din Piaţa Universităţii şi v-aţi apropiat de « colegii » dumneavoastră de generaţie, Iliescu, Bârlădeanu, Marţian, Momanu şi Dumitraşcu, în timp ce mai tinerii combatanţi de pe baricadă sunt acum cercetaţi, hărţuiţi şi împinşi la disperare. Mă tem că degeaba puneţi flori la Piaţa Universităţii şi prin alte locuri însângerate. Mai mult decât un cabotinism ieftin tot nu veţi izbuti să arătaţi oamenilor ! Faptul că aţi urcat în căruţa boşorogilor fără nici o remuşcare e de natură să vă depărteze şi mai mult de clipele curajului. Or, tocmai aceasta arată cu prisosinţă faptul că nu sunteţi un om politic, ci doar un bărbat curajos, pe care slăbiciunile l-au împins spre un eşec lamentabil. Gura mare şi gângăvelile patriotice nu vor reuşi să acopere un asemenea adevăr dureros.

În rest, vă urez numai bine şi petreceri zguduitoare la clubul revoluţionarilor din cartierul Primăverii !

Cornel Nistorescu

P. S. În legătură cu presupusele crime pe care le-ați fi comis și pe care le negați, aș vrea să vă atrag atenția că acuzația nu am făcut-o noi. Colegi de-ai dumneavoastră au declarat asta și noi le-am publicat mărturia. Descurcați-vă cu ei. Eu nu regret decât faptul că scrisoarea de dezmințire pe care mi-ați trimis-o s-a rătăcit și nu a văzut lumina tiparului.

Nr. 26 / *Epistole politice*

Partidul secretarilor de partid

Domnului Oliviu Gherman, locțiitor al secretarului general FDSN

Dacă nu mă înșel, dumneavoastră sunteți persoana care, într-o zi, cu aproape doi ani în urmă, privea stupefiată cum i se împrăștie conținutul unei pungi de plastic în apropierea Gării de Nord. Erați roșu ca racul și vă apăsau privirile curioase ale celor din jur. V-am dat atunci o pungă de plastic aflată întâmplător pe bancheta din spate a mașinii, spunându-mi în sinea mea, bietul moșu', pierde ce-a colectat într-o zi de alergătură ! Vă țin bine minte, cu figura aceea de curcan, cu gușa puțin transpirată, afișând o mină de director de regională cu pantalonii descusuți în fața personalului. Mi-am zis atunci, uite că se duce lumea ăstora, tipul are moacă de fost secretar de partid și acum se dă bunic trimis la piață și dă o raită prin Cișmigiu pentru o repriză de politică. Vă jur că nu mi-am putut imagina că sunteți un om politic. Mai târziu, când mi-am dat seama că sunteți una și aceeași persoană cu parlamentarul, nu mi-a venit să cred. Mi-am zis că s-a lipit și el de clanța revoluției și stă acolo în Parlament ca să-și mai scoată vreo două sute de pensii. Ba chiar începusem să am o anumită simpatie, bazată pe faptul că nu făceați parte dintre lătrăii instituției. Gura mică, somnul lung, leafa pe tabel, pachețelul la sfârșit de săptămână. Când mi-ați expediat o replică vizavi de comportamenul de circari al parlamentarilor, din aceeași compasiune față de pensionarul cu punga ruptă, am simțit nevoia să pledez pentru publicarea ei. Era ca o tresărire de orgoliu și ea merita măcar luată în seamă, dacă nu respectată. Dar duminică după-amiază, când am auzit că sunteți un fel de locțiilor al secretarului de partid (sper că nu contestați faptul că tovarășul Ion Iliescu este superiorul dumneavoastră pe această linie), am rămas uimit. Mi s-a părut cel mai edificator semn că generația secretarilor de partid se trezește din pumni și se organizează, ridică nasul și își întărește rândurile. Domnule Gherman, v-aș ruga să nu înțelegeți că vă acuz de faptul că ați fi fost secretar de partid. Poate că n-ați fost și vă puteți chiar considera un fel de nedreptățit. Abia acum puteți dovedi oricui că ați fi meritat-o pe deplin. Și, ca o răsplată, iată că viața vă recompensează cu această funcție suspusă în partidul tufei de trandafiri. Ea este reacția politică fermă a băr-

baţilor cu ceafa groasă şi mintea înflorată, care nu mai pot suporta ruşinea României. Minţi luminate, cu creier renascentist, ca Gheorghe Dumitraşcu, Vasile Văcaru, Dan Iosif, Alexandru Bârlădeanu, nu pot fi lăsate să mucezească fără a stoarce din ele marea idee a Salvării României. Vă declar sincer că sunt impresionat şi multe zile nu-mi voi putea reveni. Partidul tufei de trandafiri, pe care cu onor îl subconduceţi, alături de domnul Ion Iliescu, ne va întoarce la maşina absolută a lui Nicolae Ceauşescu, modernizată puţin. Adică marea învălmăşeală din decembrie n-a făcut decât să rupă firul dezvoltării noastre multilaterale. Că, de n-ar fi fost oprită, deja am fi depăşit Germania şi Franţa, ce să mai vorbim de americani. Numai revoluţia aia nenorocită ne-a despărţit de minunatul nostru săpun Cheia şi de inegalabila cuşcă mobilă numită şi « autoturismul Dacia 500 », de salamul cu soia şi « patrioţii » de porc. Am înţeles că programul partidului tufei de trandafiri prevede că nu se mai privatizează nimic, că ultramoderna noastră industrie va fi repusă iar în două labe şi va mârâi ameninţător la adresa economiei mondiale, iar noi vom fi reeducaţi în şcoli speciale, în care vom învăţa miracolele şi avantajele economiei centralizate. Mai mult, am înţeles că, în sclipitoarele discursuri concepute în straturile inferioare ale gândirii superioare ale membrilor partidului dumneavoastră, s-a vehiculat frecvent ideea conform căreia salvarea României ar fi China, şi iar m-am mirat cu gura până la urechi. Cum de nu ne-a trăsnit şi nouă prin cap ? Eu aş completa niţel. Aş adăuga şi Coreea de Nord. Şi de ce să fie *Hora Unirii* imnul tufei de trandafiri ? Asta înseamnă că incitaţi la un singur partid, în jurul căruia să fim strâns uniţi. Mai bine luaţi drept imn « Partidul, Iliescu, România », dacă mai găsiţi un exemplar care să fi scăpat de foc în decembrie. Sau o poezie de A. Toma. Sau *Mândră-i corabia, meşter cârmaciul* de Adrian Păunescu. Sau direct *Katiuşa*, ca să nu vă mai chinuiţi cu traducerea când vor veni ruşii. Şi-l puneţi pe haznaua de Vadim să organizeze un cenaclu al tineretului revoluţionar. Şi editaţi şi o revistă, *Socialismul cu gaură*, gaura reprezentând progresul, modernizarea.

Domnule Gherman, am văzut şi câteva imagini filmate de la convenţia dumneavoastră. Am crezut că sunt luate la o casă de ajutor reciproc a pensionarilor. Atât că nu ştiam dacă întindeaţi mâna după pomană sau o făceaţi ameninţător, ca băieţii mustăciosului. Cert este că exaltarea membrilor partidului dumneavoastră m-a cam speriat puţin. Pe urmă, tot eu mi-am zis, lasă-i în pace, sunt bătrâni, o să-i apuce criza de prostată şi se vor linişti. Şi pe urmă îi mai seacă şi buzunarul. Acum înţeleg perfect. Aţi strâns fiecare pensioară de la pensioară, v-a mai dat şi SRI-ul câte un post de observaţie pentru sediu, au mai cărat şi de la preşedinţie o carpetă, câteva linguri şi o strecurătoare. Dacă mai luăm în calcul milioanele primite donaţie de la miliardarul din Mali, ajunge pentru pus pe roate căruţa unui partid. Am înţeles că aveţi şi organizaţie de tineret, formată din Alexandru Bârlădeanu, Dan Marţian, şi că jumătatea cealaltă a

organizaţiei de tineret se află în detenţie din 1990, iar cu reeducarea celor din penitenciare se vor ocupa Dan Iosif şi Vasile Moiş. Ba mai mult, ca ideile geniale ale partidului dumneavoastră să nu se stingă, i-aţi dat repede o flacără lui Grigore Vieru, care să aprindă focul şi în Moldova. Sper că l-aţi sfătuit să încerce şi în Transnistria, inclusiv la ruşii de acolo, care ar putea deveni şi ei mari susţinători ai acestui front dur al salvării naţionale. Căci un lucru am înţeles din naşterea partidului dumneavoastră. Ori ne salvaţi, ori ne ia dracul ! Ceea ce, într-un limbaj mai academic, înseamnă totuşi ori câştigă Iliescu, ori vă duceţi pe copcă !

Cu strănutări tovărăşeşti,
Cornel Nistorescu

Nr. 27 / *Epistole politice*

Morţi şi poliţişti

Domnului colonel Alecu (?)

Domnule colonel, nu cred că vă mai aduceţi aminte de mine. De altfel, întrevederea noastră nu a durat mai mult de 60 de secunde. Ea s-a petrecut miercuri 1 iulie, la ora 20.45, pe scările Teatrului Naţional din Bucureşti. După un sfert de oră, urma să înceapă spectacolul studenţilor de la Academia de Teatru şi Film dedicat celor morţi în decembrie 1989. Împreună cu copiii acestora, orfani între şapte şi patrusprezece ani, se organiza un spectacol comemorativ, după care venea o mică recepţie pentru strângerea de fonduri destinate construirii unei biserici a martirilor. Trec peste faptul că nu prea multă lume s-a înghesuit să-şi aducă aminte de cei morţi şi să doneze nişte bani pentru această biserică. Au fost câţiva oameni de cultură, mulţi actori, ambasadorul Angliei, doi-trei oameni din guvern, câteva rude ale celor dispăruţi şi un grup restrâns de spectatori întâmplători. Dar nu despre acest subiect dureros aş vrea să vă scriu. Până la urmă, nu cred că vă interesează prea mult. Pentru a reveni la scopul acestei scrisori, trebuie să vă reamintesc acea seară şi, mai ales, acele 60 de secunde cât am stat împreună. Vorbeam cu un înalt funcţionar de stat, un distins universitar, pe care nu-l numesc aici. Şi v-aţi apropiat dumnevoastră, scund, cu costumul niţel prea mare, cu capul înclinat, aproape strâmb, cărunt, cu un început de chelie şi cu ciufuri de păr vâlvoi. Într-o mie de împrejurări dintr-o mie, aş fi jurat că nu sunteţi poliţist. Numai aparatul de emisie-recepţie vă muta din lumea pensionarilor necăjiţi în cea a poliţiştilor iscoditori. Şi ochii iuţi, vicleni, învârtindu-se ca două mărgele de mercur. Şi, ca într-o glumă, v-am întrebat, se anunţă ceva violent ? Aţi ţuguiat buzele, m-aţi privit de jos în sus, în stilul în care raţa se

uită la avion, şi mi-aţi spus hotărât : Nici o şansă ! Am oameni în civil pe tot trotuarul de pe partea Universităţii, plus alţii care se plimbă pe partea de dincoace şi prin parcare. Avem şi forţele în uniformă, aşa că spectacolul nu va fi deranjat ! De altfel, lumea a mai văzut şi repetiţiile din serile trecute şi nu va reacţiona !

Domnule colonel, am simţit cum îmi fuge pământul de sub picioare ! La un amărât de spectacol de binefacere, cu câţiva actori şi douăzeci de copii orfani, dumneavoastră aţi deplasat forţe în civil şi le-aţi « răsfirat » printre trecătorii din zona Universităţii, aţi masat şi subofiţeri echipaţi cu bastoane (poate şi cu « bolovani », pe care totuşi nu i-am observat) ca să apăraţi ce ? Să nu se transforme amărâţii aceia de copii în legionari şi să nu strige că au rămas pe drumuri, că părinţii lor au murit degeaba, că unii au murit şi cei care i-au ucis se află pe cealaltă parte a trotuarului şi se plimbă dispreţuitor, cu mâinile în buzunare ? Vă temeaţi cumva că studenţii în mijlocul spectacolului ies din hainele lor de actori tineri şi încep să strige « Jos Iliescu » ? Ce vi s-a spus înainte ? Că duşmanii patriei organizează o manifestare care s-ar putea transforma în complot împotriva ordinii de drept a statului ? Oricum, nu înţeleg şi nu ajung la nici un răspuns, chiar dacă dumneavoastră veţi spune cu făţărnicie că aţi mobilizat acele forţe nu pentru a contracara eventuale reacţii antiprezidenţiale, ci pentru a-i apăra pe tinerii actori şi orfani de eventuale agresiuni. Numai că tot eu mă întreb cine i-ar fi putut agresa. Doar cei care au interesul ca drama acestora să fie uitată ! Şi atunci nu văd pericolul, pentru că, în afară de alde Bârlădeanu, Dumitraşcu, Marţian, de cei care au apăsat pe trăgaci şi acum sunt fervenţi apărători ai patriei şi ai democraţiei, cine i-ar fi putut agresa ?

Domnule colonel Alecu, pur şi simplu sunt îngrozit de stupizenia acestui fapt. Mă îngrozeşte gândul că aţi rămas aceiaşi, că gândiţi la fel şi că folosiţi aceleaşi metode. Vreau să spun că numai ideea că în fiecare loc unde se adună câţiva oameni sunt strecuraţi şi lucrătorii dumneavoastră mă oripilează şi mă obligă să cred că aşa aţi procedat şi în celelalte împrejurări, în decembrie 1989, în 13-15 iunie, pe vremea celorlalte mineriade şi la demonstraţiile din Piaţa Universităţii. Încep să cred că la fiecare manifestaţie publică, între participanţi, unul este cu sufletul, celălalt este cu misiunea. Pentru ce ? Ca să renaşteţi un stat poliţienesc împotriva căruia luptăm cu toţii ? Ca să acoperiţi greşelile grave comise de unii dintre dumneavoastră în decembrie 1989 sau înainte ?

Domnule colonel, nu vreau să înţelegeţi că urăsc poliţia, că vreau să declanşez o campanie împotriva poliţiştilor ! Sunt străin de această intenţie, după cum nu pot uita umilinţele la care unii români au fost supuşi de colegii dumneavoastră. Din nefericire, nimeni nu a cerut socoteală pentru asta şi probabil că nici nu o va cere. Dar gestul dumneavoastră de a strecura poliţişti în civil la un modest spectacol comemorativ, când fenomenul infracţional ia amploare, când dotarea poliţiei cu tehnică şi personal este insuficientă pentru a face faţă noii situaţii, mi se pare nu doar o

gafă, ci o semnificativă reminiscenţă de gândire. Mi se pare chiar semnul indiscutabil al faptului că nu vă daţi seama ce s-a petrecut în România, că dumneavoastră mai trăiţi încă în atmosfera care a generat zilele de 16-18 decembrie la Timişoara şi pe cea de 21 la Bucureşti. Să-mi fie cu iertare că vă întreb dacă nu v-a ciupit nitel la suflet. Faptul că aproape cu aceiaşi oameni, în acelaşi loc, după doi ani şi jumătate, dumneavoastră voiaţi să apăraţi ţara de amintirea morţilor nu vă cutremură ? Răspunsul meu este nu, din moment ce aţi procedat aşa ! Din moment ce gândiţi aşa. Şi atunci ce ne rămâne ? Doar încăpăţânarea de a nu renunţa la încercarea disperată de schimbare a celor care gândesc strâmb !

Cu convingerea că nu aţi înţeles nimic, vă salut,
Cornel Nistorescu

P. S. În revista *Ţara*, cineva scrie că aş fi oprit o notă despre un parlamentar PNL-AT care ar fi colaborat cu Securitatea. Nu am făcut-o eu, dar nici nu va apărea până când nu vom avea dovezi în acest sens.

Nr. 29 / *Punctul nostru de vedere*

Talentul de slugă

Domnule Adrian Păunescu,

Ştiţi foarte bine că vă scriu nu într-o tentativă de a vă convinge de ceva, ci cu sentimentul că pot să-i ajut pe cititorii dumneavoastră să vă înţeleagă mai bine. Şi, în egală măsură, să judece mai corect ce s-a întâmplat şi ce se întâmplă cu noi. Şi fac acest lucru, indiferent de reacţiile lor, indiferent dacă judecata lor se va schimba sau nu. Până la urmă, ei au ultimul cuvânt şi n-aş vrea ca acesta să fie greşit sau mai puţin nuanţat decât o cere subiectul.

Privind emisiunea de vineri, nu mi-am putut opri un zâmbet. Dacă ar fi fost vorba numai despre dumneavoastră, la acel gest trecător s-ar fi redus totul. Adică la o nepăsare altoită pe dispreţ. Dar cazul dumneavoastră trece dincolo de importanţa unui om şi devine grăitor pentru o societate. Adică pentru România, hotărâtă să scape de dictatură în decembrie, ajunsă în situaţia de a-i linşa pe slugoii de frunte ai minciunii, o izbucnire impresionantă de moralitate şi curaj. Sper să nu uitaţi ce fericiţi eraţi şi dumneavoastră, şi Corneliu Vadim Tudor că nu atârnaţi de felinarele oarbe ale Bucureştilor. Socoteaţi scuipatul lumii o binecuvântare cerească, un semn al bunătăţii româneşti, al ospitalităţii de a vă îngădui încă în Cetate. Oricâte benzi ar fi trucat Mihai Tatulici pentru această emisiune, până când veţi intra în pământ sau în eternitate, tot nu veţi putea

uita scuipatul mulțimii, ghionturile și șuturile luate ca un găinar în Piața Matache. Putea să fie acel moment imortalizat pe casetă (o puteți găsi prin tot Bucureștiul) un fel de renaștere, un fel de rebotezare. Ea ar fi impus o minimă reculegere, după care păcatele omului Păunescu s-ar fi prăfuit și lumea ar fi rămas doar cu poeziile sale frumoase. Numai că omul Păunescu e purtat de un caracter care seamănă mai degrabă cu un animal flămând de putere. Doar el îmi provoacă disprețul. Și, dacă era vorba de un om și de păcatele sale, mai încăpea nepăsarea. Dar încercarea disperată a lui Adrian Păunescu, a lui Dinu Săraru, Corneliu Vadim Tudor, Eugen Barbu și câți mai sunteți (că sunteți o întreagă armată) de a reveni pe prima scenă este un fenomen extrem de dureros. Dumneavoastră, cu toată această gașcă a minciunii, încercați să-i convingeți pe români că nimic nu are importanță, că la urma urmei sunteți curați ca niște lebede și curajoși ca o umbră de martir. Pe zi ce trece, societatea românească se poticnește și se depărtează de șansele ei de a se reclădi pe adevăr și pe cinste. Și dumneavoastră vă întoarceți mereu ca dintr-un vis urât și-i inoculați amintirile ei umilitoare, spunându-i parcă, n-o să puteți fără noi, și tot noi o să fim ! Și chiar începeți să fiți. Dar într-un sigur fel. În cel în care ați fost. Iată de ce mă amuza disperarea dumneavoastră din timpul emisiunii. O claie de grăsime, păroasă și patetică, tremura de teama că mai ratează o ocazie de întoarcere la vechiul său statut de servitor curajos. Și disperarea aceasta dădea în clocotul transpirației, și dincolo de ecran duhnea a frică. Și a încă ceva. A minciună și a cabotinism. Oricât de tari vi se par cuvintele, eu sunt convins de adevărul lor. Fiți liniștit, nu voi așterne niciodată un rând care să nege frumusețea unui mare număr de poezii semnate de Adrian Păunescu. Nu pot fi atât de laș. Și nici să arunc o asemenea mănușă în fața unui adevăr cu care veți fi câștigător. După cum, în ciuda aceluiași dispreț pe care mă văd silit să vi-l reamintesc, nu voi spune niciodată că n-ați fi inițiatorul unei mari școli de gazetărie, că nu veți fi comis acte de curaj civic, uneori până la limita inconștienței. Am spus-o și o voi repeta, indiferent de destinul dumneavoastră, că din acea gazetărie justițiară comisă la *Flacăra* s-ar putea alcătui un mic oraș, dacă nu chiar un municipiu de beneficiari. Toate acestea au fost și sunt. Și nimeni nu le-a murdărit, nu le-a negat și nici nu încearcă să le șteargă cu buretele. Și în nici un caz pentru aceste lucruri ați îndurat umilința din decembrie și disprețul de mai târziu. Ele sunt recompensa pentru minciuna pe care ați orchestrat-o în paralel cu adevărul, pentru exagerarea astronomică a lingușelii, pentru toate umilințele la care i-ați supus pe unii oameni (pe care nu o dată i-ați înălțat). Iar Mihai Tatulici, cu caracterul său de cauciuc, s-a făcut că nu își mai amintește asta, încercarea lui de a discuta un caz reprezentativ pentru noi (amestecul uimitor de minciună și curaj, de geniu și slugărnicie) transformându-se într-un fel de emisiune în apărarea unui poet nedreptățit. Pe Tatulici îl știu mai bine decât pe dumneavoastră. Ne-am mâncat zilele de aproape două decenii. Și a construit o premisă

falsă, legată de un poet nedreptăţit. Vă ştiu şi pe dumneavoastră chiar mai bine decât vă imaginaţi. Şi această teamă îngrozitoare că veţi rămâne mocirlit pentru încă mulţi ani v-a determinat să mînţiţi încă o dată. Aţi spus că aţi crezut atunci când linguşeaţi versificat ideea de conducător. Aş vrea să vă reamintesc că minţeaţi încă o dată. O făceaţi iar cu un curaj nebun. Sunt destui martori care pot depune mărturie că lingeaţi şi scuipaţi concomitent. Prima îndeletnicire, pentru a vă menţine puterea, şi a doua, pentru a vă confecţiona scuza şi posteritatea. Aţi plâns şi aţi ameninţat cu sinuciderea în speranţa că veţi fi repus la *Flacăra* şi apoi, când v-aţi lovit de sila celui căruia i-aţi sărutat mâna, aţi încercat şi disidenţa. Aţi cochetat cu democraţia după decembrie 1989 şi aţi colectat pe obraz ceea ce nici un scriitor al acestui popor n-a reuşit să agonisească. Şi, dacă aţi văzut că drumul spre cazanul marilor mâncăi se închide, aţi luat-o repede pe altul, pupând cu smerenie când mâna, când altceva din existenţa noului stăpân. Nu opţiunea este descalificantă. Ci modul necondiţionat de a vă pune mereu în serviciile câştigătorului. Şi acum v-au apucat mărturisirile publice. Că sunteţi comunist şi ţineţi cu ţara şi cu săracii. Dacă aş fi convins de sinceritatea opţiunii, v-aş respecta. Dar ştiu foarte bine că ea nu se bazează decât pe dorinţele deşarte de a vă mai crăcăna o dată pe mese de prefecţi (că primii-secretari s-au dus dracului !) şi de a vedea un stadion excitat strigând « grasu', grasu' ! ». Şi ziceaţi că sunteţi comunist şi aţi crezut sincer şi credeţi şi acum. Şi-l admiraţi şi susţineţi pe domnul Iliescu (asta n-aţi spus-o în emisiune, că era prea de oaie) şi arătaţi ca un corb care se învârte peste un animal muribund pentru a împlini legea conform căreia triumful animalelor mirositoare este de neoprit. Şi-n tot acel cabotinism jalnic, cu lacrimi şi cu ţara care vă tremura până şi în pantaloni, am înţeles un lucru simplu. Că Tatulici încearcă să readucă în scenă un om de care are nevoie bravul preşedinte Iliescu în căutarea de slugi electorale cu gură de lătrăi. Aveam sentimentul presant că sacrificiile morţilor au fost inutile şi că aceiaşi corbi revin de pe gunoaiele periferiei şi ocupă altarul unei biserici. Şi, de lângă dumneavoastră, Tatulici, ciugulitor şi şmecher, parcă zicea, hai, măi băieţi, voi nu vedeţi că de pe seama revoluţiei nu mai poţi să haleşti nici măcar o friptură !

Cornel Nistorescu

P. S. Confirm autenticitatea cuvântării de la Mangalia şi a multor alte zeci de acte de curaj pe care nimeni nu le-a avut, după cum mă jenez să povestesc lucruri pentru care, în timpul emisiunii, cu o insistenţă dublată de sinceritate, acelaşi om s-a definit cu un singur nume de animal.

Nr. 30 / *Epistole politice*

Strategia turmei prinde contur

Cititorului necăjit şi singur

Îţi scriu pentru că am sentimentul că ţi se întinde încă o capcană. Că roata se învârte, dar tu rămâi mereu dedesubt. Sărac, minţit, dus de nas. Asmuţit împotriva celor care nu intră în turmă. Şi, deasupra, aceiaşi şobolani flămânzi, vicleni, cu mustăţile îngreunate de miere. Ei te-au scos în stradă. Ei te-au chemat să aperi cu pieptul dezgolit Televiziunea, să aperi Radioul, să păzeşti alte instituţii. Să răstorni dictatura. Pe urmă te-au chemat să-i ciomăgeşti pe alţii că vând ţara. I-ai ciomăgit ! I-ai scuipat. Şi tu ai rămas cu ce aveai şi ei au vândut ce au putut. Pe urmă te-au chemat că te ameninţă ungurii. Şi iar te-ai dus. Pe urmă au prins curaj. Din erou, te-au făcut infractor, hoţ de buzunare şi golan. Ţi-au zis că erai un golan ordinar când ai ieşit pe străzile Timişoarei, ale Clujului, Braşovului şi Sibiului. Că nu aveai dreptul să o faci. Acum chiar sunt gata să te judece. Cum ai avut nesimţirea să-l răstorni pe bietul odiosu' ? Tu nu vezi că ai dărâmat ceva înălţător, chiar dacă îţi ghiorţăiau maţele şi tremurai de frică în faţa băieţilor în civil ? Au început să-ţi spună, păi, nu era mai bine înainte ? Şi tu îţi freci barba ! Parcă pâinea nu era aşa de scumpă ? Şi castraveţii erau parcă mai mari ! Şi nu erau aşa de mulţi îmbogăţiţi ! Şi te mai scarpini în ceafă şi zici, parcă era mai bine. Zicea unul, faceţi aia, făceaţi, el răspundea, ţie ţi se rupea în paişpe, mergeai acasă şi râdeai. Spuneai bancuri. Şi a doua zi stăteai iar drepţi şi ascultai de vătafi. Ziceai da, îi păcăleai, şi acasă, pe întuneric şi în frig, la o bere, făceai mişto de ei. Te făceai că munceşti şi chiuleai pe rupte. Dar sufereai într-adevăr. Dar de viitorul tău răspundea altcineva. Şi acum trebuie să ţi-l croieşti singur. Să alegi. Ţi se pare periculos şi te scarpini în ceafă şi iar zici, parcă nu era rău când gândeau alţii şi hotărau ei. Şi eşti gata să dai o mână de ajutor la întoarcerea în acele vremuri. Sau nu ştii ce să faci. Şi, între timp, ce se întâmplă ?

Ei îţi gâdilă orgoliul. Că tu eşti forţa şi osul patriei, şi tu trebuie să hotărăşti. Şi ei îşi pun oamenii peste tot. La audiovizual, la SRI, la Televiziune, la armată, la Curtea Constituţională, la Curtea Supremă şi pe la alte curţi. Şi ţi-au dat o lege. Că, dacă faci gură şi nu-ţi convine, pot să folosească tancurile împotriva ta. Şi, dacă vrei să fugi din ţară, pot pune câinii pe tine. Au mai inventat partide care să te ameţească. Îţi zic toată ziua că îţi vor da pământ, tractoare, credite. Dar n-ai primit nici măcar hârtiile de proprietate. Mâine îţi pot lua totul înapoi. Ilici nu suportă acest drept elementar. Dar, în materie de case şi magazine, ei au luat tot ce se putea lua. Au vândut până şi părul din urechile caprei. Ţie ţi-e frică de şomaj, iar ei stau şi aşteaptă momentul în care te întorci în turmă ca să pună biciul pe tine. Şi de dimineaţa până seara îţi recită poezii şi se bat

cu pumnul pe stern și-ți zic că patria e în pericol, ne vând străinilor tocmai pe noi, cel mai talentat popor din Univers, cel mai viteaz, cu atâția sfinți și martiri. Și tu te uiți ca într-o oglindă la toată povestea și ți se pare că ești mai deștept și ca nemții, și ca japonezii, și ca americanii, și zici, ia mai dă-i în mă-sa de căcănari, cu banii lor cu tot, uitând un lucru, că te simți mare și viteaz, deși adeseori nu tragi apa la veceu după ce ai trecut pe acolo.

De fapt, ce vreau să-ți spun ? Că timp de 45 de ani ți-au dat impresia că ești cel mai tare și mai important, și tot ce au făcut în numele tău s-a întors împotriva ta. Și acum au început iar. Ți-au clătinat încrederea în intelectuali, spunându-ți că doar tu gândești corect, iar pe tine te învârt pe degete mai ușor decât bilele lui Iosefini. Te-au speriat și te-au amețit, ca să te poată duce oriîncotro vor. Împotriva ungurilor, a evreilor, a rușilor. Și tu, viteaz, pleci la luptă, în timp ce ei își vor umfla buzunarele și-n restul timpului îți vor călări nevasta. Și pe urmă îți vor da decorații. Te vor pune să defilezi cu steaguri. Te vor sfătui să strigi și să bați din palme. Și o vei face. Va fi ca o sărbătoare în onoarea ta. Și când, însetat, vrei să ieși din rând pentru o gură de apă, îți vor pune iar pistolul în coaste și-ți vor zice zâmbitor, nea Vasile, acum suntem la ora de entuziasm, dă-o dracului de sete. Și, când vei pleca la plimbare prin zona Primăverii, va veni dom' polițai și-ți va zice, nea Vasile, pe aici nu se poate, ia plimbă-te mata prin Titan.

N-o să-ți convină ? O să te revolți ? Păi, cum să te îndrepți mata împotriva democrației ? Ești un vândut americanilor și nemților, și o să-ți scoată ei pe nas ideea asta de a te împotrivi, legionar nenorocit ce ești. Și or să te împingă înapoi în turma cuminte, la pârnaie sau la spitalul de psihiatrie.

Așa că te rog frumos să te gândești serios. În fața ta, ademenitoare și mincinoasă, se deschide iarăși capcana în care ai mai căzut o dată. Cum să scapi ? Care este drumul cel bun ? În cine să crezi ? Chiar dacă te voi dezamăgi, răspunsul meu este nu știu. Nu știu, dar mă simt obligat să-ți mai strig o dată că te paște o nenorocire. Că vei rămâne tot sărac, tot carne de tun, tot mințit. Așa că nu-ți rămâne decât să te mai gândești.

Cornel Nistorescu

Nr. 31 / *Epistole politice*

Decontarea mineriadei

Stimate domnule Caius Dragomir,

Ieri, la amiază, am primit invitația dumneavoastră la un prânz, împreună cu alți jurnaliști. Întrucât am acceptat invitația, dar îmi va fi greu să vă monopolizez atenția pentru a vă spune tot ce am de gând, folosesc acest prilej pentru a o face. Este și mai simplu, nu va trebui să vă înfrunt privirea în timpul unor adevăruri care mă obligă să nu tac și care s-ar putea să vă incomodeze.

Domnule Caius Dragomir, din puținele lucruri pe care le-am aflat despre dumneavoastră s-a conturat imaginea unui om rezonabil, a unui intelectual ponderat. N-aș putea să vă reproșez excese, gafe sau tărășenii descalificante. Nu știu nici cum ați ajuns în Frontul Salvării Naționale și, mai apoi, în conducerea lui. Chiar dacă sosirea și ascensiunea ar avea o serie de detalii care ar putea să spună multe despre modul dumneavoastră de a fi, prefer să nu le caut și să rămân cu imaginea dumneavoastră de om rezonabil. În fond, m-am cam săturat să tot văd ticăloși, trișori și aventurieri, activiști și profitori. Eu încerc să vă privesc așa cum îmi păreți. Echilibrat, calm, cam sofisticat, dar de bună-credință. Și nu cred că sunteți singurul. Nici măcar în acest FSN. Din ultimele luări de poziție am înțeles că între FSN-ul agresiv și dogmatic, viclean și flămând de putere din primăvara anului 1990 și cel de acum este o diferență enormă. Parcă ar fi vorba de un alt partid. Dacă el n-ar avea deja o mică istorie sau dacă aceasta s-ar suprapune cu ceea ce vrea FSN-ul să pară acum, nu numai că l-aș fi aplaudat, dar și mulți alți cetățeni ai României, inclusiv deținuți politici, s-ar fi înghesuit să-l sprijine. Numai că oamenii nu sunt nici pietre, nici tranzistoare. Ei au memorie și ei nu pot să uite cum partidul care vă trimite acum spre candidatura de președinte al României a introdus dezinformarea și lovitura sub centură ca mijloace de confruntare într-o perioadă când România avea nevoie mai ales de *fair-play* politic. Din păcate, domnule Dragomir, eu unul nu pot să uit. Nu pentru că am fost fluierat la un miting al FSN-ului în aprilie 1990 (disprețul prostului onorează mai mult decât decorațiile), sau pentru că ziarul partidului dumneavoastră ne-a bălăcărit în fel și chip (judecata anterioară este valabilă și în acest caz). Dar nu pot să uit cum FSN-ul, în 1990, compromitea agresiv opoziția, cum tăia rând pe rând punțile de redresare democratică a României, cum deteriora cu fiecare gest politic imaginea externă a țării. Înțeleg că ați fost desemnat pentru a candida la funcția de președinte, fiind și unul dintre apropiații *leader*-ului național al Frontului, domnul fost prim-ministru Petre Roman. Or, toate încercările domniei sale de a se recroi pe lozinci și sloganuri care în 1990-1991 îi erau nu doar străine, dar constituiau chiar grave acuze la adresa opoziției sunt extrem de suspecte. Pentru că nimeni nu-l

mai crede acum pe fostul prim-ministru când se dă anticomunist, când se dă democratic, după ce a procedat nedemocratic, după ce a dat aprobări pentru prieteni şi a mişculat sume pentru instituţii care îi erau favorabile.

Domnule Caius Dragomir, mă tem că aţi preluat un lest care vă dezavantajează în această cursă pentru scaunul prezidenţial. Lestul este chiar biografia politică a FSN-ului din perioada lui de început. Veţi spune că oamenii care au rămas în acest partid nu au fost de acord cu linia de atunci a partidului, că acel spirit nu era reprezentat de generaţia de 40 de ani, ci de moşii şi strămoşii din preajma domnului Iliescu. Nu neg asta. Numai faptul că ei, mult mai curaţi decât aceştia, au susţinut o linie politică doar pentru raţiunea de a câştiga şi de a fi la putere, atât este suficient ca să-i priveze de încrederea noastră. Dacă, în iunie 1990, acei tineri din FSN, împreună cu domnul Roman, s-ar fi dezis de mineriadă, dacă ar fi socotit acea invazie violentă o aberaţie politică pusă la cale de cutare şi cutare, atunci România şi românii ar fi privit cu alţi ochi şi partidul, şi figura politică a domnului Petre Roman. Dar n-au făcut-o şi, acum, după ce interesele politice l-au despărţit de Ion Iliescu, este târziu. Târziu pentru un viitor politic imediat, dar nu foarte târziu pentru ca, peste ani, să-şi recâştige credibilitatea. Iată de ce, domnule Caius Dragomir, mă tem că angajarea dumneavoastră în cursa pentru scaunul prezidenţial al României nu are nici o şansă. Pentru că FSN-ul a început prin a acoperi ca pisica o mizerie politică şi a sfârşit prin a se declara democrat, anticomunist şi apropiat de idealurile opoziţiei. Abia acum, în actualele alegeri, FSN-ul este obligat să suporte decontarea mineriadei din iunie 1990.

Aş vrea să înţelegeţi că nu vă scriu această scrisoare pentru a vă defavoriza în cursa electorală. Ea îi onorează pe toţi cei care participă şi fac uz doar de mijloace oneste. Părerea mea este că nu aveţi prea multe dezavantaje. În afară de acela de a fi susţinut de un partid politic maculat moral, care acum încearcă să-şi regăsească echilibrul, identitatea şi partenerii. Abia când acest lucru va izbuti pe deplin şi când amintirea mineriadei se va estompa în memoria celor loviţi cu ciomege, bastoane şi pumni, abia atunci veţi putea intra în scenă fără a fi dezavantajat de greşeli pentru care nu vă asumaţi nici o răspundere.

Cu urări de succes, dar cu convingerea că nu-l veţi avea,
Cornel Nistorescu

Nr. 32 / *Epistole politice*

Apărați profesorul român !

Domnule ministru Mihai Golu,

Vă scriu în numele unei stări de lucruri, în numele unei tragedii pe care am trăit-o și eu în anii de școală, pe care a trăit-o și o mai îndură populația României, chiar dacă unii nu sunt dispuși să o recunoască. Este vorba despre decăderea învățământului românesc, produsă în ultimele decenii. Faptul că vă scriu nu vine câtuși de puțin din sentimentul că ați avea vreo contribuție la acest program de ruinare intelectuală a României. Vă scriu pentru că sunteți în vârful piramidei concepute pentru a organiza și supraveghea educația și instrucția într-o țară care și-a permis luxul de a falsifica acest proces fundamental pentru orice societate. Și, pentru că dumneavoastră conduceți această piramidă, mă văd obligat să vă atrag atenția asupra importanței fiecărei decizii, chiar mișcări pe care o faceți. În primul rând, aș vrea să vă spun câteva cuvinte despre ministerul pe care soarta a făcut să-l păstoriți pentru o vreme. Lucrând mulți ani la revistele *Viața studențească* și *Amfiteatru*, am avut prilejul să-l cunosc ceva mai bine pe dinăuntru. Și știu bine cine lucra acolo. Pe lângă puțini oameni de nădejde, ministerul Învățământului era un veritabil cimitir al elefanților, al activiștilor aflați pe linie moartă, al celor bâlbâiți de la UTC, care erau atât de proști, încât nu puteau fi promovați la partid, al celor tălâmbi de pe la UGSR, care nu mai puteau organiza nici măcar o masă tovărășească, plus o serie de profesori de mucava distinși în munca politico-educativă. Pe toți aceștia îi știu atât de bine, încât numai faptul că încap în memoria mea îmi face rău. Și tot acest aparat greoi și prăfuit, servil și tâmp lucra de zor la perfecționarea mecanismului de producere a omului nou. Și școala românească, în ciuda tradițiilor sale strălucite, a ajuns să fie transformată într-un nemilos instrument de propagandă. Debili și leneși, psihopați și tălâmbi, derbedei și genii, silitori și codași, terminau triumfal tot felul de școli și se vărsau în societatea românească drept meseriași sau intelectuali, devenind la rândul lor fervenți promotori ai gândirii șchioape, ai slugărniciei politice, ai incompetenței și corupției. Ieșeau meseriași, dar nu știau să pună mâna pe o mașină, ieșeau absolvenți de liceu și șchiopau limba română și tabla înmulțirii, deveneau ingineri și nu stăpâneau nimic. Iar cei mai proști, după ce își pregăteau un dosar beton, erau trimiși cu leafă și prostie la școlile de partid, de unde se întorceau cadre de nădejde. Și ei, la rândul lor, veneau în școli și băteau cu pumnul în masa foștilor lor profesori, transformându-i în supraveghetori de muncă voluntară sau numărători de saci și coșuri strânse în campaniile de recoltare. Și, ca să nu aibă timp de gândire, în timpul iernii erau împinși cu sila în organizarea armatelor de copii cântători ai bucuriei de a mărșălui spre viitorul luminos al omenirii. Și, astfel, cea mai importantă

categorie socială a unei țări a fost umilită, terfelită, redusă la a servi interesele partidului, transformată din reper moral într-o turmă ascultătoare, din care nu se puteau sustrage decât cei mai tari de înger, elevii geniali, plasați în programe de rezervație, profesorii colțoși sau cei aciuați pe la școlile privilegiate. Și astfel am ajuns unde suntem. Nu neapărat la o industrie cancerizată, nu neapărat la o agricultură debilă, nu musai la o știință după ureche. Toate acestea, prin măsuri inteligente, primul-ministru Stolojan sau următorul Stolojan le va putea redresa într-un timp mai lung sau mai scurt. Agricultura se poate redresa în doi-trei ani. Industria, în patru-cinci. Dar cine redresează oamenii rataţi intelectual pe care i-a produs învățământul românesc vreme de patru decenii ? Știți și dumneavoastră, domnule profesor, cum au fost îngropați în uitare marii profesori și savanți ai școlii românești și cum au fost înlocuiți cu geniile produse de facultățile muncitorești ? Știți și dumneavoastră ce luptă crâncenă a fost pentru ștergerea personalităților din învățământ și știință ? Am ajuns acum, la sfârșitul mileniului, ca galeria de mari personalităţi să nu o putem privi decât la timpul trecut. Oricât ne doare, oricât se cred unii că sunt gata să țină locul marilor dascăli, mă tem că se amăgesc. Și refacerea galeriei de mari personalități active ale școlii românești va dura. Cum va dura și redobândirea prestigiului profesorului și învățătorului. Știți, domnule ministru, că în aceste patru decenii, dar mai ales în ultimele două, oricine își permitea să disprețuiască un profesor sau un învățător, asta după ce, secole, învățătorul și profesorul au fost mâna lui Dumnezeu chiar și în satele uitate de Cel de Sus. Ultimul polițai sau secretar de sfat popular se credea în drept să-l terfelească pe bietul apostol al creșterii neamului românesc.

Domnule ministru, am citit recent că o cifră destul de mare de elevi nu a promovat examenul de bacalaureat. Chiar dacă îi compătimesc și regret insuccesul lor, această privare de patalama este de natură să semnifice primul pas în reconsiderarea școlii și, implicit, a profesorilor. Numai că gestul nu este și suficient. Profesorul român, pentru recâștigarea demnității sale, are nevoie de condiții materiale, de protecție în fața autorităților legale, de dotare, de libertatea de a-și rândui munca și judecata. Dumneavoastră aveți obligația să-l apărați pe profesorul român și la întocmirea bugetului, și la alcătuirea legilor, și la conceperea marilor proiecte pentru școala românească. Și, dacă nu veți mai fi ministru și un alt om de știință vă va lua locul, vă rog, când îi predați scaunul, să-i spuneți : domnule coleg, dacă nu vreți să mai avem academicieni analfabeți ca Bârlădeanu și Suzana Gâdea și atâția alții, vă rog să aveți grijă de profesorul și de învățătorul român, pentru că, fără ei, România viitoare nu va fi decât Academia « Ștefan Gheorghiu » de ieri.

Cu stimă,
Cornel Nistorescu

Nr. 33 / *Epistole politice*

Codul eticii și echității democratice !

Domnule candidat Ion Iliescu,

V-am citit « platforma-program » şi conţinutul ei mă amuză şi mă neliniştește. Iată pentru ce folosesc prilejul spre a face câteva comentarii şi sublinieri pe marginea ei. În primul rând mă contrariază un fapt. Dumneavoastră candidaţi la funcţia de preşedinte sau la cea de prim-ministru ? Este platforma dumneavoastră de candidat la preşedinţie sau este platforma FDSN, rafistolată puţin, pe ideea că se potriveşte şi pentru preşedinte ? În textul pe care l-aţi publicat în cursul săptâmânii trecute nu se înţelege prea bine, pentru că, în noianul de generalităţi pe care le-aţi aruncat pe piaţă, cât sunt ele de generalităţi, tot sunt incluse judecăţi care privesc în exclusivitate guvernul şi în care preşedintele nu se poate amesteca. Sau dumneavoastră nu izbutiţi o situare exactă în limitele prerogativelor funcţiei prezidenţiale, sau intenţionaţi să le încălcaţi, sau, cel mai probabil, insul care v-a redactat-o încurcă avioanele cu caprele şi le-a adunat de-a valma. Trecând peste faptul că această platformă este întocmită pe aceleaşi principii şi calupuri ca toate celelalte rapoarte la congresele PCR la care aţi participat, cu situaţie internă, defalcată pe industrie, agricultură, ştiinţă, cultură, învăţământ, principii organizatorice, şi încheind cu politica externă, îmbrobodită la sfârşit cu urări de succes şi spor la muncă, tovarăşi, aş vrea să zăbovesc puţin asupra unor afirmaţii electorale din acest « document » oarecum plictisitor, dar, oricum, mai scurt decât rapoartele amintite.

Ziceţi în platforma dumneavoastră :

« A face promisiuni ce nu sunt realizabile înseamnă, până la urmă, a te juca cu viaţa oamenilor, cu destinul naţional. » *Păi, asta aţi făcut şi anul trecut. Aţi promis linişte (un preşedinte pentru liniştea noastră s-a dovedit până la urmă un preşedinte pentru liniştea băieţilor din jurul dumneavoastră, nu a României !) şi pâine. Amândouă... cucu !*

« Nu avem dreptul să apelăm la soluţii improvizate, întâmplătoare », *ziceţi dumneavoastră. Şi eu vă întreb : Constituţia n-aţi improvizat-o singuri ? CPUN-ul şi măsurile lui bezmetice n-au descins din capetele dumneavoastră luminate ? Chemarea mulţimii în tot felul de situaţii aiurea, din care s-a întors cu ciomăgeli, vânătăi sau morţi, a facut-o patriarhul nostru albit de gânduri sau oamenii din jurul dumneavoastră ?*

Ziceţi în platforma dumneavoastră :

« Am pornit împreună... » *Nu-i adevărat ! Aţi pornit singuri, fără să vă pese de cei care nu erau de acord. Şi, pentru că nu vă ofereau unanimitatea, i-aţi bălăcărit mai delicat sau mai grosolan, după împrejurări sau posibilităţi.*

Şi ziceţi dumneavoastră în platformă :

« Sunt încrezător și vă chem să credeți împreună cu mine. » *Veți fi fiind. Dar eu nu sunt ! Nu v-am crezut nici acum doi ani și nu vă cred nici acum. Și mai sunt câteva milioane care nu vă cred nici ei. Să zicem că de mine puteți scăpa. Ce vă faceți cu ceilalți, pentru că ei în nici un chip nu vor să vă urmeze ?*

Și mai ziceți dumneavoastră în platforma-raport :

« În comunicatul către țară din noaptea de 22 decembrie se regăsesc definite natura politică și socială a Revoluției, caracteristicile și opțiunile ei : demolarea sistemului totalitar comunist, instaurarea democrației, respectul libertății și demnității umane, renașterea societății românești. » *Ați îmbătrânit, domnule candidat, și vă lasă memoria. Sau încercați să vă faceți că plouă când e vorba de propoziția care ne-a strecurat teama în oase și a pus prima sămânță a neîncrederii în dumneavoastră :* « Ei numai au întinat nobilele idealuri ale socialismului științific, ale comunismului. »

Și mai ziceți la capitolul agricultură :

« Încă din primele luni ale anului 1990 s-a dat pământ țăranilor. » *Mă tem că și asta este o mistificare. Din primele luni ale anului 1990, țăranii și-au luat singuri pământul. Cu adevărat nici în zi de azi nu li s-a dat.*

Și iarăși scrieți în docoment :

« Pentru că vechile structuri economice au fost demolate brusc, haotic, înainte de a le avea pe cele noi. » *Și eu vă întreb : sub bagheta cui au fost demolate ? Cum v-ați împotrivit ? Ce structuri noi ați propus ? Și dacă structurile astea nenorocite n-au fost demolate brusc ?*

Și iar susțineți :

« Deseori s-a manifestat pripeală și diletantism în adoptarea unor măsuri ale căror efecte negative se resimt acum și se vor manifesta încă mult timp. » *Eu zic că formularea nu este corectă și ar trebui să sune cam așa : « Deseori eu și cu Petre Roman, Dan Marțian și Alexandru Bârlădeanu am manifestat pripeală și diletantism în adoptarea unor măsuri ale căror efecte negative se resimt și acum și se vor manifesta încă mult timp. »*

Și iar ziceți :

« Pentru că, în agricultură, aplicarea Legii fondului funciar a fost întârziată. » *Nu sună corect. Mai bine ar fi să susțineți : « Pentru că în agricultură, aplicarea legii fondului funciar a fost întârziată de mine. »*

Și iar o amețiți în platforma-program afirmând impersonal :

« La dificultăți interne se adaugă și factori externi : ... derularea cu întârziere a sprijinului financiar extern. » *Reținem că nici acum n-ați înțeles că acest sprijin financiar extern n-a venit și nu vine tocmai pentru că dumneavoastră, reprezentând vechea turmă a activiștilor de partid, vă mențineți cu încrâncenare la putere.*

Și tot dumneavoastră scrieți mai departe :

« Este evident că, până acum, n-am reușit să definim și să prezentăm în mod clar trăsăturile sistemului economico-social pe care vrem să-l edificăm. » *Păi, n-ați zis dumneavoastră că facem o democrație originală, pe care până în ziua de azi nu ne-ați explicat-o ?*

Și iar deveniți impersonal cu câteva rânduri mai jos :

« Uneori sub presiunea străzii, a timpului, s-au luat decizii pripite, insuficient gândite. » *Păi, dumneavoastră și Petre Roman le-ți luat. Deci dumneavoastră, ca președinte, ați gândit insuficient, nu cei care nu mai suportau.*

Și tot dumneavoastră vă amăgiți susținând :

« Schimbarea poate dobândi profunzime, durabilitate și sens fecund : de la dezbinare la armonie, de la demolare la construcție, de la intoleranță la dialog. » *Adică dumneavoastră vă imaginați că puteți parcurge drumul spre armonie cu Asociația Foștilor Deținuți Politici, cu timișorenii, cu golanii din Piața Universității ? Doamne, ce optimism de paradă mai puteți avea !*

Și tot dumneavoastră dați dovadă de fariseism când ziceți : « Este vital ca instituțiile publice – și este necesar ca și partidele – să găsească mijloace de a stopa diletantismul politic și social, incompetența și impostura, introducând criterii de autentică selecție a valorilor. » *Deci dumneavoastră ați introdus numai criterii de « autentică selecție a valorilor » când l-ați trimis pe Gelu Voican Voiculescu la o ambasadă prin Africa și pe celebrul bișnițar Mihai Bujor Sion în SUA, și ați stopat diletantismul, fiind alături de Gheorghe Dumitrașcu Găgăuță, și incompetența când l-ați luat în brațe pe Vasile Văcaru, și impostura când i-ați întins mâna lui Vasile Moiș ?*

Și mai la vale ziceți o aiureală :

« Politica externă : Aici e nevoie, într-adevăr, de consens național. » *Pentru că eu nu înțeleg doar trei lucruri. Cum îl obțineți ? Cum îl consultați ? Și cu ce-l măsurați ?*

Și, în sfârșit, pentru că baia de generalități și nonsensuri este prea lungă, să vă atrag atenția asupra încă uneia. Este chiar grosolană. « Cred în poporul meu. » *Vă cam ia gura pe dinainte sau vă scapă mâna ! Numai Dumnezeu poate zice « poporul meu ». Și regii se cam sfiesc. Dar un pârlit de candidat cu bube-n cap nu poate să-și permită o asemenea afirmație. Poate ați vrut să spuneți « poporul nostru ». Dumneavoastră aveți mamă, frați, veri, nepoți, cumnați, subordonați. Dar nu aveți un popor. Poporul este al tuturor celor care fac parte din el și niciodată nu va fi al unuia, fie el geniu sau ticălos.*

Un alegător hotărât,
Cornel Nistorescu

Nr. 34 / *Epistole politice*

Foliculina politică

Domnului Alexandru Mironov, purtător de cuvânt şi interese

Vă scriu pe o căldură nebună, care-i îngroapă pe bătrâni şi pe cardiaci. Şi, cu toate acestea, nu-mi pot reţine starea de amuzament. După incidentul de la Constanţa (pe care nu l-am văzut la faţa locului), bâlciul şi neruşinarea ating cote din ce în ce mai mari. Şi, ca să înţelegeţi ce vreau să spun, aş vrea să insist asupra câtorva lucruri. În primul rând, nu sunt de acord cu nici un fel de manifestare a ziariştilor prin intermediul interjecţiilor. Un ziarist care strigă « huo » şi la un câine mi se pare necopt profesional. El pune doar întrebări chiar şi atunci când nu-i răspunde nimeni, el scrie ce vede, aude sau gândeşte, şi cam la asta se reduce socoteala lui cu lumea înconjurătoare. Deci nu împărtăşesc în nici un fel gestul colegului nostru din Constanţa. Dar aici mai apare un aspect care trebuie precizat. În general, nimeni n-a rămas în preajma preşedintelui Iliescu atunci când a avut alte păreri decât el. Trecând peste faptul că un asemenea lucru s-a întâmplat şi cu cel ciuruit la zid, aş vrea să vă atrag atenţia că omul care nu admite existenţa părerilor opuse nu este capabil de dialog şi, implicit, este un om mort, chiar dacă are cap şi picioare de fotbalist în plină glorie. Şi şeful dumneavoastră nu numai că nu admite contrariul gândurilor sale, dar este extrem de pătimaş cu toţi cei care i se împotrivesc. Şi dumneavoastră, în loc să-l trageţi de mânecă şi să-i spuneţi că nu se cuvine, nu faceţi decât să-i continuaţi o plăcere. La diverse reuniuni, vizite, conferinţe de presă, invitaţi doar ziarişti capabili să-i cânte preşedintelui la balalaică tot felul de melodii despre frumuseţea şi înţelepciunea sa. Mă distrează conferinţele de presă ale preşedintelui în care dumneavoastră daţi cuvântul unor gazetari care nu sunt în stare decât să întrebe *à la* Chicoş Rostogan. Şi în deplasări procedaţi aşijderea. Întocmiţi liste de acreditări ca pe o echipă de cântăreţi. Din acest punct de vedere, ziaristul din Constanţa nu are nici o vină. În numele publicaţiei, v-a cerut acreditarea, iar dumneavoastră, pe criterii de foliculină politică, i-aţi refuzat-o. În acel moment aţi comis cea mai gravă greşeală. Aţi instituţionalizat criteriile pe care le folosiţi în practica politică. Adică bunul plac şi dispreţul faţă de regulile nescrise ale unei profesii de care aveţi oarece habar (că S.F. e totuşi una, chiar dacă este la TV, iar gazetăria este altceva, chiar dacă nu e priceputâ la Cotroceni). Şi, comiţînd acest gest de cabinet judeţean de partid, l-aţi transformat pe bietul jurnalist într-un cetăţean oarecare, pe care l-aţi privat de dreptul elementar al profesiei sale. Şi omul acela, când vede că drepturile profesionale sunt tratate ca vânzarea brânzei în Piata Matache (iaca nu-ţi dau, că nu-mi place mutra dumitale), a început să fluiere şi să strige. Şi, din acest punct de vedere, s-a manifestat în cel mai democratic mod. Aş vrea să vă spun că şi eu l-am înjurat de

mamă pe unul din guvern care se credea mare sculă pe basculă şi intrase cu maşina pe sens interzis şi trecuse la mustaţă pe lângă un accident pe care îl putea provoca doar din simplă nesimţire. El era din guvern şi el putea să încalce legea, pentru că « aşa voia muşchii lui ». Deci tot cazul pe care îl faceţi cu omul acela, dincolo de faptul că are meritul de a smulge suspine din inimile pensionarilor sleiţi de sărăcie, nu vă ajută la nimic.

Şi acum să trecem la următorul aspect. Şeful dumitale are o slăbiciune. Când îi sar siguranţele cumpătului, scoate scântei, face spume la gură şi pierde controlul asupra comportamentului. Dacă ar fi fost prima oară la Constanţa, aş fi dispus să-l înţeleg. Dar a făcut-o de atâtea ori, încât această trăsătură a sa trebuie şi trebuia să ne pună pe gânduri chiar dacă incidentul de pe litoral n-ar fi avut loc. Numai că benzile audio care atestă că şi-a ieşit din pepeni nu mai pun la îndoială lucrurile petrecute acolo. Şi, ca să limpezim lucrurile, publicăm în acest număr fragmentul de dialog de pe fragmentul de peliculă difuzat de televiziune. Şi, dacă discuţia înregistrată pe banda difuzată de dumneavoastră (pe care o consider în cel mai bun caz incompletă) lasă să se înţeleagă că preşedintele era în deplinătatea echilibrului psihic necesar unui preşedinte de ţară, atunci eu îmi scot pălăria şi zic « duceţi-vă în bălăriile veacului ».

Să râdem ca la Stan şi Bran şi să zicem că nimic nu-i adevărat, că totul e o glumă proastă care continuă. Şi atunci eu, care n-am umor, vin şi vă întreb de unde ştia preşedintele că omul care îl huiduia e ziarist ? Mă tem că o dregeţi, ca să nu zic că minţiţi, când vreţi să acoperiţi ieşirea din pepeni a şefului dumneavoastră, spunând că preşedintele a vrut să-l întrebe pe ziarist de ce-l huiduie. Şi iar râd şi zic, şeful are cultură enciclopedică şi le ştie pe toate şi pe toţi.

Domnule purtător de, în încheiere aş vrea să insist asupra unui aspect. Aţi zis prin nu ştiu ce publicaţie tot felul de enormităţi. Că este vorba de un fel de campanie de denigrare a şefului dumneavoastră, orchestrată din afară. Mi se pare de un comic mai nefiresc decât urechile măgarului. Conspiraţia internaţională l-a coborât pe preşedinte din maşină ? L-a atras ziaristul din Constanţa într-o capcană ? Vă invit să ieşiţi de la Cotroceni, să urcaţi într-o maşină şi să mergeţi până în Dămăroaia, şi de acolo să încercaţi să priviţi situaţia şi să o judecaţi. Şi, dacă nu o să roşiţi singur de ce-aţi spus, înseamnă că aţi devenit cu adevărat un om politic şi nu mai aveţi nici o legătură cu S.F., ca să nu zic cu gazetăria.

Cu zâmbre şi zâmbete,
dar şi cu catastrofale urări de succes,
Cornel Nistorescu

Nr. 35 / *Epistole politice*

Se apropie ziua renașterii

Stimate domnule profesor Emil Constantinescu,

Cu o aproape inexplicabilă încredere vă scriu această scrisoare prin care nu vă cer nimic pentru mine (cum nici nu vă voi cere vreodată). De fapt, nu este nici măcar o scrisoare, rândurile acestea fiind doar consecința publicistică a apropierii de credința în schimbarea ce va să vină. În ultimele două săptămâni, mi-au trecut pe la ureche sau am fost întâmpinat de formulări clare ale unor interese comerciale exprimate de parteneri străini. Dacă, până mai ieri, în toate contactele mă loveam de zidul lui « să mai vedem », acum încep să adie semnele unui interes real față de România. Și când discutăm ? După alegeri, spun oaspeții noștri de peste hotare. Dincolo de toate prejudecățile și reținerile față de România, apar primele dovezi ale unui portret corect. Ei simt că schimbarea va avea loc. Că oamenii nu vor mai rămâne pradă încețoșării din 20 mai 1990. Sunt semnale clare că mulți oameni care ne privesc de departe au sesizat capacitatea de iluminare politică a românilor. Că au încredere în ei chiar mai mare decât avem noi. Și, astfel, intuind drumul României spre democrație, se grăbesc să fie aproape în ceasul schimbării, al rupturii definitive cu ideile răsăritene ale convietuirii la cazanul comun de ciorbă.

Stimate domnule profesor, fiți convins că schimbarea va avea loc. Nu vă temeți de umorile disperate ale bătrânilor activiști, nici de grohăielile patetice ale vechii armate de slugoi, care este în stare să își construiască fabrici sau cârnățării în care să-i umileacsă pe oameni (vezi mustăria cu lefuri de opt mii de lei a lui Adrian Păunescu), și tot ei, cu o incredibilă nesimțire, să fluture ideile comu-socialiste pentru a-și umple mai bine burta și buzunarele. Nu vă temeți de porcăielile care se coc în mintea lor și se vor revărsa prin târguri și sate în următoarele săptămâni. Nu vă temeți nici de ofițerii de Securitate. Oricât vă amuză ideea, eu cred ca sunt în aceste clipe printre cei mai aprigi apărători ai economiei de piață și ai democrației. Au fost mai iuți, au avut bani și acum dețin cele mai prospere companii. Nu-i credeți atât de proști, încât să vă imaginați că vor pune umărul la burțile lui Adrian Păunescu, Ilie Verdeț și Dinu Săraru. Și nu vă temeți nici de ofițerii de armată, în ciuda greșelilor spre care au fost împinși de unele capete pătrate, ferite de soare cu caschete de generali instruiți la Moscova. Și ei visează întoarcerea armatei la onoarea de care a fost deposedată, și ei visează să fie doar scut la marginea României, nu boactări (paznici) de ticăloși sau de case conspirative. Nu vă temeți nici de Biserică, pentru că porțile ei s-au deschis și, după ce păcatele consimțirii se vor atenua prin altare, Dumnezeu se va întoarce în lăcașurile sale. Nu vă temeți nici de basarabeni. Sunt simpli, săraci, umiliți de ruși, uneori chiar și de români, dar natura umană nu se va pleca niciodată definitiv în fața pre-

ceptelor din ştiinţa conducerii, şi ei se vor îndrepta cu toată fiinţa lor spre ţara mumă. Nu vă temeţi nici de unguri. Apăraţi-le toate drepturile după litera şi spiritul Constituţiei şi apoi spuneţi-i justiţiei că vinovaţii trebuie tunşi cu foarfecii legilor, indiferent de apartenenţa etnică. Nu vă temeţi nici de intelectuali. Lăsaţi-i pe cei cu sufletul apăsat de complicităţi să-şi desăvârşească lucrările pentru a plăti prin muncă ceea ce au trădat prin conştiinţă. Şi plecaţi-vă totdeauna urechea spre gândurile celor care vor avea puterea să vă înfrunte. Nu vă temeţi nici de deţinuţii politici. Ei vă vor ajuta să rupeţi ţara aceasta de amintirea terorii. Acordaţi-le toată consideraţia, dar feriţi-vă de recompensele exagerate. A-i transforma pe actualii deţinuţi politici în privilegiaţii ilegalismului comunist este un mod de a repeta o enormă greşeală. Nu faceţi loc răzbunării, oricâte temeiuri ar exista pentru ea. Nu vă temeţi nici de dirijorii terorii, nici de instrumentele ei. Românii au puterea să-i determine să-şi plece privirea.

Stimate domnule profesor, temeţi-vă în primul rând de săraci. Spaima lor este atât de mare, încât sunt în stare să se întoarcă şi împotriva lui Dumnezeu. Pot răsturna şi munţi, îi pot reaşeza şi pot da foc întregii lumi. Ei o împing înainte şi ei o pot întoarce. Ei au îndurat cel mai tare apăsările utopiei. Ei au fost biciuiţi mai nemilos decât toţi şi tot ei s-au stins, cu odraslele lor cu tot, în războaiele cu care s-au făIit alţii. Croiţi-vă viaţa, gândirea şi conduita în raport cu existenţa lor şi aşezaţi-vă de-a curmezişul oricui vrea să-i împingă spre limita suportabilităţii. Şi, când nu izbutiţi asta, veniţi în faţa lor, cereţi-le iertare că nu-i mai puteţi sluji şi retrăgeţi-vă în demnitate. Vă vor respecta şi vă vor acorda totdeauna încă o şansă.

Şi, când veţi începe să lucraţi cu grija lor, spuneţi că vă este ruşine pentru zilele în care vi s-a spus « tovarăş », faceţi-vă cruce şi chemaţi acest popor la renaşterea casei sale.

Cu stimă,
Cornel Nistorescu

P. S. : Cu ochii în patru la Televiziunea Română.

Nr. 36 / *Epistole politice*

Între bâlbâială și mustață

Domnule primar Gheorghe Funar,

Imaginea Clujului de altădată mă copleşeşte adeseori, îmi provoacă nostalgii şi zâmbete, îmi prilejuieşte reîntâlniri cu figuri solemne (o sumedenie) sau cu mutre odioase (nu multe, dar destule) şi îmi evocă dascăli. Unii dintre ei au păreri politice ferme, chiar au avut neinspiraţia de a se

înregimenta în cortegiul dumneavoastră de susținători. Asta nu mă împiedică să-i venerez și să le așez numele într-o galerie de care nimeni nu se poate atinge. Pe vremea aceea, domnule primar, chiar dacă orașul era stăpânit de mulți proști, pe sub umbrela lor circula, mai întâi nestingherită, apoi din ce în ce mai stresată, o lume de bună factură, intelectuali, orășeni cu reflexe civilizate, artiști și tineri în devenire. Ei îi dădeau orașului o aură specială. De cetate universitară în care cărțile puteau fi descoperite și-n privirile pensionarilor, și în cele ale muncitorilor. Relațiile între români și maghiari nu depășeau dimensiunea unei răni cicatrizate. Numai că disprețul lui Ceaușescu pentru aerul intelectualist al acestui oraș a adus un superdogmatic pe postul de cap de județ și un combinat de utilaj greu pe post de focar de proletarizare. Și, astfel, intelectualii au fost îngropați în anonimat, spiritul universitar, estompat, iar proletariatul semiindustrial, transformat în notă dominantă. Valorile culturale ale Clujului au început să părăsească orașul sau chiar țara și încet-încet cetatea de altădată a devenit un centru urban doar cu clădiri mai frumoase decât Galațiul. Și astfel a venit decembrie 1989, a venit momentul Târgu Mureș și apoi momentul Funar, toate lăsând să se înțeleagă că marele oraș universitar se îndreaptă spre cea mai cenușie perioadă a sa, ca să folosesc un cuvânt extrem de elegant.

De ce vă scriu toate acestea, domnule primar ? Deoarece mi se pare că sunteți ultimul moț care încununează această nouă formă și stare a orașului. Victoria dumneavoastră în alegerile locale mi se pare a fi ultima șifonare a imaginii sale academice. Pentru că el nu are nici o șansă să se întoarcă la ea propunând lumii civilizate stilul de ciocănar intolerant. Faptul că dumneavoastră vă bazați succesul politic pe o rană istorică nu face decât să vă coboare de acolo de unde vă doriți să fiți. Iar acela de a vă concentra atenția pe disputa cu un grup etnic face din Cluj nu numai un candidat cu pretenții la titlul de campion balcanic al gropilor, dar și o colectivitate mai preocupată de un conflict decât de propria sa devenire culturală și economică.

Domnule primar, ați ridicat în vânt un stindard al națiunii și i-ați umflat pânzele la modul exagerat, așa cum o fac Adrian Păunescu Burtăspartă și Corneliu Vadim Burtăverde (numai că ei, din spirit de slugărnicie, au pus același steag al patriotismului la picioarele lui Ion Iliescu, care le este mult mai drag și mai de preț decât steagul amintit). Faptul că vă animă sentimente patriotice mi se pare mai mult decât lăudabil. Dar faptul că acreditați ideea că oamenii care înțeleg altfel iubirea de țară și și-o rostesc în alt fel, modul dumneavoastră părându-le de-a dreptul grosier, faptul că vă faceți un fel de politică din a acredita ideea că aceștia sunt niște trădători și niște vânzători de țară plasează gestul dumneavoastră în zodia nemerniciei politice.

Domnule primar, încercarea dumneavoastră de a monopoliza un sentiment nobil și de a-l exploata politic folosind discreditarea celorlalți vă

descalifică. Dar nu numai atât. Ea este de natură să mă îngrozească. Faptul că ați ajuns primar al Clujului fără să prezentați locuitorilor un certificat de sănătate mintală este un lucru care îi privește numai pe clujeni. Dar actuala campanie pentru președinție, începută cu acele bâlbâieli și cuvinte scrâșnite și mușcate, vă atrage atenția că puteți avea o ascendență în familia spirituală a marelui bâlbâit decedat în decembrie 1989. Oricum, dacă nu ați luat-o într-acolo, atunci cu siguranță ar începe să vă răsară o mustață îngustă și neagră sub piramida nazală, sau măcar o coadă de vulpe, după moda georgiană.

Domnule Funar, vă dați seama ce încercați să strecurați în sufletul românilor ? Că toți cei care gândesc altfel și vă contrazic fac parte dintr-o conspirație și s-au înregimentat în armata vânzătorilor de țară. Adică dumneavoastră spuneți că, în afara celor care vă susțin și care, în baza unei campanii bine orchestrate, flutură un naționalism periculos, în afara acestora, mulți ar fi trădători de țară. Deci, ar putea, mâine la prânz, să semneze actul de cedare a Transilvaniei ! Vă desfid și spun că nu sunteți în stare să numiți un singur român-român capabil de așa ceva. Și, dacă îl veți numi și nu veți avea dovezi, veți fi socotit calomniator și iresponsabil. Faptul că împingeți asemenea acuzație gravă spre grupuri sociale, spre partide politice mi se pare a depăși toate limitele comportamentului civilizat sau politic.

Și, pentru că la a doua apariție ați avut reacția unui boxer american țâfnos, care susține la conferința de presă că își pune advesarul la podea și-i îndoaie mutra încă din prima rundă, aș vrea să vă atrag atenția că trebuie să depășiți o asemenea condiție comportamentală. Știți de ce ? Pentru că asemenea declarații de boxer se bazează pe forța fizică a luptătorului. Pe când dumneavoastră nu sunteți boxer, ci ar trebui să vă considerați un om politic care încearcă să iasă în întâmpinarea a peste douăzeci de milioane de idealuri morale, politice, economice și sociale. Și, din acest punct de vedere, păstrând ceva din spiritul declarației pe care ați făcut-o, aș încerca și eu un fel de pariu. Adică nu numai că nu veți câștiga din primul tur. Dar nu veți intra nici măcar în al doilea. Ba mai mult, în câțiva ani, numele dumneavoastră va fi una din rușinile orașului Cluj.

Un ardelean care își divinizează satul natal
dar vă disprețuiește campania electorală !
Cornel Nistorescu

P. S. Judecata dumneavoastră cum că procesul comunismului este o diversiune, în ciuda faptului că nu prea știu cum se poate organiza, mă face să mă cutremur în fața criteriilor dumneavoastră morale.

Nr. 37 / *Epistole politice*

Frica – ultimul motor politic

Domnule candidat Ion Iliescu,

Vă mărturisesc că nu-mi pot ascunde buna dispoziție provocată de campania dumneavoastră electorală. Toate momentele de umor bun difuzate pe diverse canale radio sau tipărite în ziare nu reușesc să-mi provoace mai mult decât un zâmbet. În schimb, campania dumneavoastră electorală seamănă cu o bizară încrucișare între Hašek și Caragiale. Veți spune că nu-i adevărat și eu voi spune « poate », dar nutresc convingerea că discursurile electorale, textele pe post de piatră-n praștie spre a fi catapultate în mintea oamenilor au o valoare umoristică incontestabilă. Și, peste câțiva ani, cei care vor urmări benzile sau vor citi textele se vor amuza mai abitir decât în fața unui Chaplin politic. Săptămâna trecută v-am auzit spunând că sunt « unii care vor să sugă din trupul țării ». Trecând peste verbul cam neprezidențial « a suge », mi-am imaginat câțiva capitaliști din Ferentari sau din California cum trag, ca dintr-o suzetă, din furnalele patriei. Și, pentru că din trupul țării nu mai suge și iubitul dumneavoastră odor politic, Mihai Bujor Sion (pe care l-ați trimis să sugă din trupul Americii), încerc să-mi imaginez România ca pe o sticlă de lapte sau ca pe una de vin. Și pe urmă mă uit în oglindă și-mi spun : chiar suntem cu toții atât de cretini, încât să ne fie fluturată pe sub nas o imagine a unei armate de sugaci însetată să treacă la biberon, iar luminăția voastră păzind cu ciomagul suzetele patriei ca nu cumva să se înfrupte din ele alții decât merituoșii clasei muncitoare ? Și, pentru ca groaza să intre în toți, nu numai pericolul ca unii să sugă din trupul țării ne este fluturat pe lângă inima noastră slăbită de atâtea emoții. Ați mai lansat una. Că vin moșierii și că își vor lua pământurile înapoi. Și iarăși văd cavourile deschizându-și larg ușile și scheletele clasei noastre boierești încolonându-se pe aleile de la Bellu și pornind spre vilele în care domniile voastre locuiți și spre pământurile pe care țăranii și le-au luat dar nu știu ce să facă pe ele. Și nu văd doar clăcașii cu botnițe, dar mă topesc de râs pentru că îmi și imaginez un schelet cum vă aruncă din bucătărie vasele de tablă și pe cele de plastic, papucii de casă, strecurătorile și biblioteca marxistă. Și, în timp ce unii sug din trupul țării și opoziția îi aduce de mână pe străini și le arată « sugeți și voi aici, că este mai dulce și iese mai repede », pe șosele uruie tancurile ungurești, despre sosirea cărora ne tot avertizați și dumneavoastră, și Gheorghe Funar, zis Pițigoi. Și, în acest amestec de tancuri maghiare, schelete boierești și sugaci autohtoni și străini, dumneavoastră, pe post de înger roz, salvând nenorociți și săraci, ologi și șomeri aruncându-se în fața autocarelor cu turiști străini veniți să petreacă două-trei zile în țara groazei. Adică opusul Disneyland-ului social pe care tocmai ați fost împiedicat să-l înfăptuiți.

Domnule candidat, spumele dumneavoastră de furie în colţurile gurii, în loc să nască acest scenariu al groazei, nu fac decât să îngroaşe şi mai mult imaginea umoristică a scenei politice. Pentru că frica lupului naşte monştri, iar frica şoricelului speriat naşte umor. Şi, în aceste zile, cavalcada de umor se îngroaşă. Şoricelul aleargă speriat pe la iepure, pe la vulpe, pe la broască şi le bate în geam, strigându-le, vin scheletele boierilor să-şi ia casele, vin ungurii să-şi ia castelele, vine Malaxa să-şi ia vilele, vin grecii să-şi ia cetăţile antice de la Marea Neagră, vin turcii să-şi ia înapoi cuvintele lor din dicţionarul limbii române, vin marţienii să-şi ia înapoi meteoriţii căzuţi pe vremea burgheziei, săriţi, că opoziţia vine şi aduce şi microbii de SIDA ca să ne moară caprele şi oile ! Şi şoricelul continuă să ţipe, să răspândească peste tot frica de ceva, pentru că el nu poate privi lumea decât prin prisma sentimentului pe care îl trăieşte. Adică al fricii. Dumneavoastră, de teamă că pierdeţi alegerile, vă construiţi bolboroseala politică numai pe sentimentul fricii. Că oamenii vor rămâne fără slujbă, că fabricile vor fi vândute, că pământurile vor fi luate, că locuinţele vor fi retrocedate şi oamenii aruncaţi pe drumuri, că ungurii ne iau Ardealul. Că vin ruşii ! Ei, uite, asta n-aţi mai zis-o ! Ori pentru că ruşii sunt aici, ori pentru că i-aţi chemat o dată în decembrie 1989 şi ei n-au venit.

Punând punct acestor exagerări umoristice, construite în marginea discursului dumneavoastră electoral, vă atrag atenţia că vă întemeiaţi întreaga campanie pe exacerbarea fricii din conştiinţe derutate, chinuite şi deprimate. Mi se pare sub demnitatea unui om întreg să-şi consolideze imaginea publică apelând la acest sentiment primar. În primul rând că românii sunt mai disponibili la umor decât la teamă. În al doilea rând, frica ocupă o poziţie inferioară optimismului, spiritului creator, speranţei. A vă baza întregul discurs electoral pe exagerarea unui sentiment primar vă scoate în evidenţă fie lipsa de imaginaţie, fie deznădejdea. Indiferent care sunt raţiunile pentru care încercaţi să exageraţi acest sentiment, indiferent dacă această strategie vă propulsează în scaunul prezidenţial sau la coadă la lapte tocmai la alimentara de lângă Televiziune, în oricare dintre cazuri, şi ca învins, şi ca învingător, veţi fi lipsit şi de cununa de lauri, şi de consideraţia adiacentă.

Şi, pentru că tot bate un vânt de stânga şi nu-i exclus ca prostia să prindă aripi şi să fluture iar deasupra noastră, eu tot nu mă pot opri să-mi imaginez popoare de sugaci aplecate peste trupul ţării spre a-l stoarce de petrol, clanţe, dovleci şi sfeclă de zahăr.

Cu bezele,
Cornel Nistorescu

Nr. 39 / *Epistole politice*

Monstruoasa bibilică

Domnule primar Gheorghe Funar,

La câteva ore după primele estimări asupra alegerilor de duminică, în loc să mă gândesc la naivitatea celor care au muşcat din momeala rîncedă a găştii politice de la *România Mare* sau la modul grosier în care preşedintele Ion Iliescu a reuşit să câştige de partea sa segmentul inert al societăţii româneşti, mă întorc involuntar la imaginea dumneavoastră, la acel rictus, o gură strâmbată dispreţuitor, deasupra căruia blincăne privirea electrică a unui animal agresiv. Oricât aş încerca s-o uit, imaginea aceasta îmi răscoleşte memoria şi îmi ţintuieşte starea de perplexitate provocată de rezultatul alegerilor. Şi, dacă stau să o sucesc pe toate feţele, tot la privirea aceea fixă, obraznică, de om care minte cu nerușinare, care îşi simulează perfect revolta, care îşi joacă perfid măştile de patriot, de competent, de salvator al poporului român, la toate revin aproape obsedant şi-mi spun că nu se poate ca un popor să vrea cu adevărat să intre în orchestra europeană a naţiunilor civilizate şi, în acelaşi timp, să fie păcălit de un aventurier. Pentru că un milion de oameni care să se dea pe mâna unui semen care minte (subliniez cu răspundere) cu aerul că taie partea putredă dintr-un măr stricat mi se pare a fi rezultatul fie al unei convalescenţe, fie chiar al unei infirmităţi publice. Vreau să spun că un milion de oameni incapabili să descopere creierul de bibilică al celui care flutură prin ochii oamenilor steagul naţionalismului înseamnă enorm. Poate fi semnul unei tragedii ce va să vină şi împotriva căreia mă simt obligat să mă aşez cu toate mijloacele mele modeste.

Domnule primar, urmărindu-vă îndeaproape, de la declaraţiile măciucoase cu care aţi pătruns în arena publică, trecând pe la gureşa operetă de ins ofensat la Timişoara (unde aţi încercat să acreditaţi ideea că aţi fost ciomăgit, pentru a şterge de fapt saliva « simpatiei » cu care aţi fost întâmpinat) şi până la ultima apariţie de la dezbaterea finală, eu tot nu reuşesc să-mi explic succesul dumneavoastră sau, mai exact spus, să identific resorturile celor care v-au sprijinit. Pentru că, la acea masă rotundă finală, când făceaţi promisiuni care zguduiau inclusiv furnalele şi laminoarele de la Galaţi şi Călăraşi, şi când Emil Constantinescu se distra de minune încercând să sape cu unghia dincolo de lozincile plicticoase, mă aşteptam ca măcar de ochii lumii să încropiţi câteva judecăţi pe care să vă întemeiaţi promisiunile. Şi am tot aşteptat, secundă de secundă, minut de minut, ca locul obrăzniciei să fie luat de luciditate, ca fanfaronada să fie schimbată brusc cu bruma de competenţă pe care o poate avea chiar şi un pârlit de economist. Şi abia la sfârşit am descoperit că tot val-vârtejul stârnit de cuvinte mari, bombastice are în spatele său un creier mic, prin care tropăie propoziţii metalice. Abia atunci am realizat cât de debilă

este judecata publică şi cum un slăboi gălăgios se poate instala în centrul atenţiei publice. Şi de atunci mă tot întreb cum este posibil. Nu cumva şi-a băgat dracul coada şi el a dat la pompă ca să umfle toată povestea ? Şi cine este îndărătul acestui enorm balon de săpun prost, umflat peste noi ? Numai Ioan Gavra ? Chiar îmi vine să râd ! Doar acelaşi Gavra, care era marele propagandist al micilor mâncători de seminţe din judeţul Cluj, care îşi alerga nevasta cu securea printre copacii holbaţi din preajma căminelor studenţeşti, care citea *Estetica* lui Georg Lukács pe plaja de la Costineşti şi, după o săptămână, era tot la pagina 3 ? Mi se pare prea de tot ca un dogmatic specializat în croitul ideilor din topor să poată umfla un balon atât de mare ! Nu cumva mai este cineva în acest joc politic pe care preşedintele Ion Iliescu l-a menajat ca pe propriul său odor ? Numai că domnul preşedinte Iliescu este mult prea preocupat de a face umbră şi de a feri de ploaie, tunete şi fulgere echipa sa îngrozită că ar putea fi chemată în faţa justiţiei, ca să se mai ocupe şi de imaginea publică a unui contabil de Cluj. Nu cumva îndărătul acestei priviri cu cotiere se văd şi umbre de epoleţi ? Sau nostalgiile unui pacient care aşteaptă ziua de vizită pentru a primi de acasă un supliment de hrană ? Nu cumva pericolul care ameninţă asupra poporului român este o creaţie în stilul celui care vindea conservele de peşte din alimentare ? Când stocul era prea mare, un om de la Dezinformare începea să şoptească amănunte despre manevrele pe care le fac ruşii înainte de a intra în România şi, astfel, rafturile se goleau de conservele de peşte în mai puţin de 24 de ore. Exasperat că nu găsesc un răspuns, ajung până acolo încât să cred că gogoaşa politică din care se hrăneşte o mare parte a populaţiei nu este doar opera *României Mari* şi a românilor naivi, ci şi a maghiarilor care, într-o clipă de cinism, mai că ar fi gata să pompeze şi ei la umflarea băşicii, pentru ca mai apoi să poată spune povestea nebunului care îi calcă în picioare.

Domnule primar, nu mă preocupă câtuşi de puţin gropile Clujului şi nivelul serviciilor din urbe. Este treaba celor care v-au ales. Nu mă îngrozesc nici judecăţile pripite ale unor naţionalişti unguri. E treaba guvernului ungar şi a celui român [să facă în aşa fel încât] vocile de măgari să nu urce la cer. Mi se pare revoltător doar faptul că insinuaţi sau afirmaţi explicit că o parte a populaţiei României ar fi vândută intereselor maghiare. Dacă în mintea dumneavoastră de contabil totul se vinde sau se cumpără, vă priveşte. Aiurea mi se pare doar faptul că, la capitolul vânzare, dumneavoastră puteţi include şi lucruri mai de preţ decât chiar viaţa unei fiinţe trecătoare. Şi pentru că dintr-o asemenea minte s-au născut nu numai acuzaţii, dar şi promisiuni pe care nu le puteţi acoperi cu nimic, mă văd obligat să vă atrag atenţia că aţi dat contur politic nu neapărat unei diversiuni, cum ar spune cei care vă contestă, ci unui lucru mult mai grav. Aţi declanşat un fenomen politic care provoacă porniri primare. Consecinţele lui, dincolo de confuzia stârnită în rezultatul alegerilor, mi se par şi mai periculoase, şi pentru ele, alături de alţi câţiva, veţi avea o anume responsa-

bilitate. Nu în domeniul contabilității, ci în cel al Istoriei. Dacă în următorii ani veți izbuti să vă afirmați și despre România se va spune că încă suferă după traumatismele dictaturii, că acestea au provocat adevărate infirmități, atunci puteți fi mândru. Ați realizat o operă. Și, la sfârșitul ei, v-ați pus semnătura și mustața.

Cornel Nistorescu

Nr. 40 / *Epistole politice*

Legalizarea slugărniciei

[Domnului ministru al Sănătății Iulian Mincu]

Mă adresez domniei voastre nu în calitatea dumneavoastră de savant, pentru că nu am instrucția necesară spre a vă judeca opera, ci în aceea de om politic și cetățean. Știu doar că ați efectuat o sumedenie de cercetări în domeniul metabolismului și al nutriției, că aveți o operă în acest sens și, ca bun patriot ce sunteți, ați pus rezultatele muncii dumneavoastră la dispoziția înaltelor foruri de partid și de stat pentru a salva România din situația catastrofală creată de ele însele. Și, pentru a scoate pe undeva cămașa cu exportul de produse alimentare, pentru a trece victorios peste dezastrul agriculturii socialiste, ați pus bazele programului de alimentație rațională. Dumneavoastră ați fundamentat științific generoasa teorie a poporului mâncău, conform căreia trebuia să fim educați pentru a înghiți mai puțin și a munci mai mult. Sunt convins, domnule profesor, că românii s-ar fi prăpădit cu adevărat într-o perioadă foarte scurtă dacă nu ar fi intervenit geniala dumneavoastră teorie conform căreia programul de alimentație ne poate salva de la îngrășarea creierului și subțierea mușchilor, pentru a avea un popor care să nască repede, să muncească eficient și să creeze spectaculos. A fost marea descoperire a epocii socialiste, pe baza căreia s-au înființat și fabricile de mâncare, s-au creat prăjiturile cu procent legalizat de zahăr, s-au porționat osul și grăsimea, s-au introdus înlocuitorii de cafea, carne, lămâie și multe altele, și, dacă marșul triumfal spre viitorul luminos ar fi continuat în același ritm catastrofal, n-ar fi fost de mirare ca Biroul Comitetului Central pentru creșterea natalității să fi decretat și producerea de mădulare artificiale mai eficiente. A fost supremul gest de patriotism când dulcei noastre Biafre din Europa știința îi oferea o salvare fundamentată pe cercetări temeinice. A fost dovada supremă că știința poate fi cu adevărat patriotică și este capabilă să aducă enorme servicii politicului, economicului, și că ea, practicată fără criterii morale, se poate transforma nu numai într-o formă de slugărnicie, dar chiar și într-un instrument de tortură.

Domnule profesor, fiind eu un mare consumator de fructe, programul dumneavoastră mi-a stârnit multe momente de umor, pentru ca, după prăbuşirea stâlpului său de bază, să-l uit, el urmând să-şi ocupe locul în acea colecţie de idei monstruoase. Mă gândeam doar ce sentiment enorm de jenă trebuie să trăiţi când vedeţi că roata istoriei s-a întors atât de spectaculos, încât reţetele dumneavoastră savante au ajuns să treacă de la onoare la batjocură. Şi tot eu, ca un naiv ce sunt, îmi imaginam că într-atât de mult vă apasă folosirea preceptelor şi descoperirilor dumneavoastră în scopuri politice, încât vă sacrificaţi tot timpul pentru a vă salva numele, pentru a demonstra că n-a fost decât o afacere politică în care ştiinţa a fost luată drept argument şi paravan pentru prostie. Îmi imaginam că, dincolo de zece lacăte, dumneavoastră, ascuns, vă dăruiţi ştiinţei şi marilor întrebări fundamentale declanşate de consecinţele unei înghiţituri. Mare iubitor de fructe, dar şi mai mare naiv politic, am ajuns în situaţia de a mă simţi ca un copil care muşcă dintr-o acriturâ. Am descoperit numele dumneavoastră pe listele Frontului Dărăpănat al Salvării Naţionale. Mare mi-a fost uimirea. Era ca un punct final al unei concluzii dureroase. Slugărnicia lui Adrian Păunescu n-a fost un accident. Servilismul lui Corneliu Vadim Tudor n-a fost o cădere morală. Lipsa de caracter a lui Eugen Barbu n-a fost doar o formă de supravieţuire. Şi mie îmi vine să râd de propria-mi naivitate. Vocaţia slugărniciei la oameni fără caracter poate să ducă la aberaţii legiferate chiar şi de opinia publică. Şi, din seriozitatea cu care o întreagă armată de oameni de valoare a participat la edificarea unei catastrofe, am înţeles că nu e vorba doar de o scăpare, ci chiar de o politică disperată a celor care, cu orice preţ, vor să se arate lumii ca fiind cocoţaţi chiar şi pe un munte de gunoi.

Care va să zică, domnule profesor, dacă Academia nu geme, nu geme nici morala, nu crapă nici politica, şi iată că, în loc să curăţăm locurile publice de ruşinea în care am supravieţuit, o instituţionalizăm, o legiferăm, o ridicăm la rangul de mândrie naţională. În loc să edificăm o nouă scară de valori, după tipul societăţilor civilizate, o proptim iarăşi pe cea veche, cu maimuţa în vârf pe post de cugetător şi minte luminată. Şi, spre mândria noastră faţă de toate naţiunile lumii, vom face legi cu găgăuţii şi pelticii colectaţi din ruinele istoriei, decretând că loboda e mai de preţ decât uraniul, că buhaiul întrece în scheunat până şi orga electronică.

Ştiţi, domnule profesor, că, în urmă cu ani, îi spuneam unui prieten că nu mă tem decât de epoca în care proştii s-ar putea să aibă dreptate şi să dicteze mersul lumii. Şi acel prieten îmi spunea, bătrâne, ca să ajungem acolo, trebuie mai întâi să ajungem la domnia lichelelor. Cu nespusă teamă, vă transmit convingerea mea că în 27 septembrie am făcut un important pas spre epoca delimitată de cunoscutul meu. Drept pentru care, domnule profesor, vă doresc succes, alături de cele două burdihane naţionale, în măreaţa operă de transformare a României într-o palpitantă curiozitate a globului pământesc. Şi vă rog un lucru, nu uitaţi să-i avertizaţi pe

colegii dumneavoastră de partid, inclusiv pe cei care se consideră deja izbăviți de păcatele slugărniciei și acum se dau ca nou-născuți, că, în conformitate cu preceptele alimentației raționale, consumul repetat de ciușcă și usturoi șterge inclusiv duhorile morale. Și, atât pentru a ne salva patria de la dezastru, cât și pentru a scoate din impas și alte țări nenorocite din Africa și America de Sud, exportați vasta noastră experiență de înfometare rațională. Și, dacă nu vor să o cumpere, măcar un export de țambale sau de lobodă să le oferim, în spiritul clasicei noastre întrajutorări prietenești. Și, dacă vă poticniți în această măreață operă, chemați-i în ajutor pe bunii dumneavoastră prieteni aflați la Jilava. Sau faceți-le măcar o vizită.

Cornel Nistorescu

P. S. Sper că ați înțeles exact rațiunea pentru care eu votez cu Emil Constantinescu.

Nr. 41 / *Epistole politice*

Rușine salvatoare sau scufundare demnă ?

Stimate domnule Corneliu Coposu,

Oricât am încerca să ne amăgim cu un petec de viitor mai senin, ca să nu spun luminos, o realitate năclăită de confuzie ne sufocă fizic și ne transformă judecățile morale în păreri și părerile în temeri. Această stare mi se pare mai importantă decât adevărul matematic rezultat din prezentarea la urne și decât discuția despre putere și opoziție. Chiar dacă suportă o analiză îndelungată, faptul că ați pierdut alegerile sau v-au fost furate nu schimbă prea mult situația. Dacă, dacă, dacă, dacă... O întoarcere la un moment dat pentru a încerca o altă cale este imposibilă chiar și în viața personală, darămite la nivelul unei societăți. Deci trebuie să luăm lucrurile așa cum sunt. Boante, confuze, sparte, lipsite de strălucire. Și oamenii ! (Aici nu mai folosesc atribute.) Dar cei mai mulți dintre ei nu sunt decât niște semne de întrebare umblătoare. Ce se va întâmpla cu noi ? Ce se va alege din bruma noastră de speranță, iluminată o clipă de o aripă care a trecut prea repede, neîmplinind încă nimic ?

În același timp, un prieten mi-a expediat o copie neoficială după un buletin editat de un grup de politicieni de la Universitatea Oxford, buletin socotit una dintre cele mai serioase surse de informare și apreciere politică în domeniul relațiilor internaționale. El contează în cancelariile străine mai mult decât părerea unei armate de politicieni români. Aș vrea să vă reproduc finalul acestui text :

« Investițiile străine au fost derizorii și investitorii potențiali este puțin probabil să fie atrași acum. O politică de hărțuială a minorităților

etnice – aproape o necesitate din cauza dependenţei lui Iliescu de partide naţionaliste – va încorda şi mai mult relaţiile cu Ungaria. Şi, în spate, aşteptata Moldovă, unde cererile de unificare cu România, respinse până acum de Iliescu, vor creşte cu mai multă insistenţă. Mai important, rezultatele electorale din România pot anunţa un proces care ar putea avea loc şi în alte state din Balcani : Bulgaria, Croaţia, Slovenia şi Albania. În toate acestea, coaliţia care a adus un preşedinte la putere se dezintegrează şi şeful statului este în permanent conflict cu Parlamentul. În toate aceste state, naţionalismul se amestecă cu comunismul, iar partidele sunt grupate în jurul unor individualităţi, nu al ideilor. România ar putea fi primul stat care iese din comunism şi intră direct într-un stat cvasitotalitar ca tip de guvernare, cu o economie de stat, o opoziţie lipsită de forţă şi o dislocare socială masivă. Acest scenariu aproape garantează violenţa în continuare. Serviciile de Securitate, care au supravieţuit aproape intacte căderii lui Ceauşescu, sunt sub controlul lui Iliescu. Forţele armate, totuşi, par a sprijini partidele din opoziţie şi vor refuza să-l salveze pe preşedinte dacă vor începe din nou demonstraţii masive, şi ele vor începe, pentru că, indiferent de rezultatele alegerilor, rămâne faptul că, cel puţin pentru jumătate din populaţia României, Iliescu este în continuare inacceptabil. Nu în primul rând pentru ceea ce face, cât pentru ceea ce este. Adică o soluţie şi mai rea într-o zonă balcanică deja instabilă. Concluzie : opoziţia populară faţă de un guvern din ce în ce mai autoritar va scoate lumea în stradă, cu atât mai mult cu cât dislocarea socială se înrăutăţeşte. Această schemă pare să se aplice peste tot în Balcani. »

Deci, în faţa unui guvern de coaliţie între FDSN, Funar, Verdeţ şi Vadim, românii pot să-şi aprindă lumânările. Şi atunci ce ar mai fi de făcut ? Mă încearcă mereu sentimentul că bătrânii noştri comunişti, spălaţi şi scrobiţi la Nufărul revoluţiei, mai au un strop de minte şi înţeleg enormul pericol. Şi atunci vor veni la dumneavoastră pentru un dialog. O participare a Convenţiei Democratice la guvernare ar putea să însemne menţinerea unor porţi deschise. Nu este decât o ipoteză. O nenorocită de ipoteză pe care nimeni nu are curajul să o formuleze coerent. Ea ar însemna cel mai ruşinos pact politic şi moral făcut de conştiinţele care au rămas drepte în faţa bocancului sovietic. Aveţi curajul să vă puneţi semnătura pe un asemenea document care consfinţeşte resemnarea tuturor celor care au suferit ? Aveţi puterea morală să-i priviţi în ochi şi să le spuneţi colegilor dumneavoastră că mediocrii şi vinovaţii au fost mai puternici ? Îi puteţi convinge că o justiţie morală nu va mai avea loc niciodată ? O asemenea atitudine i-ar putea trimite pe unii direct în mormânt. Şi care ar fi profitul ? Mai multă linişte ? O credibilitate externă şi, implicit, un sprijin pentru economia noastră paralizată ? O pace generală, de genul unei judecăţi monstruoase (gata, ştergem cu buretele trecutul şi începem să trăim doar pentru noi şi pentru generaţiile viitoare), ar fi o soluţie ? De fapt, s-ar putea ca elementele opţiunii să fie dure. De o parte, minima stabilitate (obţinută prin par-

ticiparea Convenţiei) ca punct de plecare pentru reconstrucţie. Ceea ce ar însemna o negare morală, o cedare ruşinoasă şi o recunoaştere a neputinţei, dar şi o şansă pentru România şi pentru români. Şi, de cealaltă parte, inflexibilitatea şi rectitudinea morală, ceea ce ar întreţine nemulţumirea unei jumătăţi din populaţia ţării, o creştere continuă a naţionalismului şi a stângii, mişcări de stradă, instabilitate şi Dumnezeu ştie câte multe altele. Şi atunci chiar aprindem lumânările !

Stimate domnule Corneliu Coposu, vă scriu toate acestea fără a vă sugera în vreun fel o atitudine sau alta. Sunt numai întrebări cutremurătoare care mă apasă. Nu am puterea să înclin în nici o parte. După ce aţi traversat tot infernul roşu şi aţi rămas drept, deasupra bâlciului politic, obligaţia de a alege mi se pare o încercare inumană, gata să-l copleşească şi pe cel mai puternic om din lume. Căci numai demon să fii şi nici atunci nu poţi alege între o ruşine salvatoare şi o scufundare în demnitate, fiind vorba nu de un om, ci de o enormă colectivitate.

Cu aleasă consideraţie,
Cornel Nistorescu

Nr. 42 / *Epistole politice*

Seismograful şi penița

Domnule Eugen Mihăescu,

Cu foarte mulţi ani în urmă, când revista *Sinteza* circula pe sub mână, am citit un articol despre dumneavoastră. Era povestea unui desenator român care avusese curajul de a spune nu unei lumi devenite din ce în ce mai nebună, părăsită în fiecare an de sute de mii de oameni. Numai că dintre toţi aceştia, după ce îşi ruinaseră viaţa sub presiunile dogmei, foarte puţini reuşeau. Iar povestea graficianului emigrat era victoria omului cu şanse minime, rebel împotriva destinului, hotărât să-şi mai ridice o dată steaua într-o lume fără prea multe locuri virane. Îmi aduc aminte chiar şi desenele care însoţeau acel articol. Unul dintre ele era reprodus după o mare revistă americană. O scară de serviciu pe un timpan de clădire. Numai că uşa se afla la câţiva metri de locul de întâlnire al zidului cu scara. Un desen frumos, cu o reprezentare sugestivă a absurdului. A fără-rostului şi prostiei în cele care au nevoie neapărată de un rost şi de o logică. Şi mai târziu am şi împrăştiat printre cei care nu ştiau cine sunteţi povestea graficianului plecat cu convingerea că el va face coperţi pentru marile reviste ale lumii. Şi care, până la urmă, chiar le-a făcut.

În 1990 am insistat atât de mult să public măcar un desen dintre cele pe care le-aţi trimis pentru *România liberă*, încât eram gata să-l fur.

România liberă, pe atunci stindardul scrâşnit al opoziţiei, îmi provoca invidie numai pentru faptul că putea să publice aceste desene. Cel pe care am reuşit să-l obţin şi care a apărut chiar pe coperta revistei noastre reprezenta un domn care trecea peste un râu. Tot farmecul desenului venea din faptul că pe post de punte se afla o lamă de bărbierit. Şi omul acela trecea spre altă lume pe ascuţişul unei lame. De ce vă povestesc aceste desene ? Pentru că ele conţin şi un sens parabolic, valabil pentru o sumedenie de situaţii, inclusiv pentru România unui moment dat. Şi, dacă nu vă supăraţi, chiar şi pentru dumneavoastră. Dar despre asta, ceva mai departe.

Într-o seară târziu, aproape de miezul nopţii, mă aflam într-o vizită. Cineva de pe balcon v-a observat şi v-a chemat sus. Peste un minut îi mărturiseaţi că mergeaţi acasă la Petre Roman să-i faceţi o vizită. Vă reamintesc că era spre miezul nopţii sau puţin trecut. Şi am rămas doar cu o întrebare : ce Dumnezeu caută Eugen Mihăescu la primul-ministru acasă la miezul nopţii ? Povestea aceasta se petrecea la câteva luni după mineriadă şi m-a şocat pentru că era vorba de un artist, cunoscut şi ca disident român în străinătate. Mult mai târziu aveam să aflu că eraţi unul dintre apropiaţii primului-ministru, acum fost. Mai mult, mi s-a spus că la un moment dat aţi fost chiar oaspetele fostului prim-ministru într-o călătorie de la New York la Bucureşti sau viceversa. Am zâmbit, cu gândul că fie aţi încercat să economisiţi nişte bani, fie aţi început să cochetaţi cu cei care dirijează împărţitul mămăligii.

Şi iarăşi vremea a trecut şi am aflat că, din atelierul de grafician, după ce avionul primului-ministru nu vă mai stătea la dispoziţie, aţi apărut direct în maşina cu care Ion Iliescu vizita litoralul şi cobora să-l ia la întrebări pe un ziarist hotărât să-l huiduie. Şi atunci am început să mă cutremur la ideea că un disident poate deveni un fel de artist de curte. Şi, când v-am văzut la Curtea Constituţională, am început să înţeleg. Dacă mai aveam o reţinere când îi auzeam pe unii că sunteţi de-a dreptul consternat că nu vă propune nimeni pentru preşedinţia României şi zâmbeam ca la o glumă proastă, aceasta s-a spulberat. Când v-am văzut la Curte, am realizat cum artistul Eugen Mihăescu începe să fie purtat de slăbiciunile omului. Pentru că, în sărăcia aceea de asistenţă, când o mulţime de oameni nu-şi revenea din buimăceala creată de rezultatul alegerilor, iacă şi noul « toboşar al vremurilor noi », adică un fel de Mihai Beniuc al gâdilatului lui Gheorghiu-Dej şi un fel de Adrian Păunescu al bietului odios, înghesuit şi el la o ceremonie pentru a se prezenta drept un « seismograf » al societăţii. Ceva îmi spune că mai mult decât durerile românilor vă preocupă un scaun, că în loc de a vă păstra poziţia de conştiinţă lucidă, cum au făcut cei mai mulţi artişti ai lumii, o preferaţi pe aceea de burtă plină, gâdilată cu onoruri.

Domnule Eugen Mihăescu, regret enorm că trebuie să vă spun că nu vă paşte decât soarta lui Adrian Păunescu, mai puţin grobian, mai puţin grotesc, dar gata să-şi pună iarăşi la bătaie prestigiul câştigat prin talent

şi ruinat prin lipsă de caracter. Asta ar însemna să accept şi ideea că artistul are în el şi un mic suflet de clovn politic. Istoria este plină de asemenea cazuri. Şi unora le-au fost chiar tolerate şi uitate greşeli de neiertat. Cu riscul de a vă deranja, mă văd obligat să vă atrag atenţia că încă nu aveţi o operă care să vă scuze orice greşeală şi să vă salveze în timp, indiferent de scăderile caracterului. Şi, chiar dacă aţi avea-o, eu rămân la părerea că artistul, oricât de bune sau de rele ar fi vremurile, arde ca o flacără de veghe a unei naţii. Şi se aşază totdeauna de partea cealaltă. Nu împotriva tuturor. Ci, pur şi simplu, de partea cealaltă, lucid, cu teama de monştri şi cu gândul la echilibru.

Şi, dacă vă supără aceste rânduri, este chiar dovada că vă paşte nenorocirea de a intra într-o galerie de toboşari acoperiţi de onoruri şi disprețuiți după ce li s-a îngropat hoitul.

Cu uimire,
Cornel Nistorescu

P. S. Când ajungeţi în partea cealaltă a drumului făcut pe ascuţişul lamei, daţi-mi şi mie un semn de viaţă !

Nr. 43 / *Epistole politice*

Învingător fără glorie

Domnule preşedinte Iliescu,

Oricât de mult intră în bunele maniere să feliciţi pe cineva pentru un succes, eu nu o pot face. Ceea ce nu înseamnă că vă doresc ceva catastrofal. De altfel, natura, generoasă şi echilibrată, va avea grijă să vă hărăzească exact ceea ce meritaţi. Iar aşezarea finală hotărâtă de ea scapă şi politicului, şi conjuncturalului, şi patimilor, şi iubirii. De aceea socot acest subiect încheiat, având grijă să precizez că s-ar putea să acordăm sensuri diferite aceluiaşi proces inevitabil. Cum el cere timp, prefer să zăbovesc asupra unor lucruri imediate, mai mici sau mai mari. În primul rând, nu pot să nu remarc o schimbare de comportament. Oricine a putut să remarce o vizibilă creştere a curajului. Judecăţile dumneavoastră încep să-şi arate muşchii. Apărarea *României Mari* o dovedeşte pe deplin. Din fericire, atitudinea dumneavoastră are şi meritul de a ne clarifica. Cine punea umărul în procesele Robu-Vadim ? Cine dădea la pompa naţionalismului şi cine le ţinea pantalonii ? Românii au un proverb : corb la corb nu-şi scoate ochii ! (Şi, ca o ultimă răzbunare a celui care asistă la triumful corbilor, dicţionarul de proverbe ar trebui completat în acest caz cu precizarea că vine totuşi o vreme în care toţi corbii orbesc singuri.) Şi iarăşi îmi spun,

judecăţile dumneavoastră încep să aibă muşchi. Fortificaţi de proteinele oferite de 60 % din electorat. Sper ca această majoritate să nu vă dea sentimentul că aveţi dreptate, că tot ce aţi făcut este extraordinar. Mai mult, sper să nu vă ducă până acolo încât sa credeţi că aceia care gândesc altfel sunt duşmanii poporului sau numai ai dumneavoastră ! Şi de aici, mai departe, să mai faceţi un pas în ideea de a-i aduce pe toţi la unison. În primul rând, aş vrea să vă atrag atenţia că au mai fost cazuri de oameni aleşi cu procente şi mai mari, chiar la un pas de o unanimitate zguduitoare, şi, până la urmă, lumea a descoperit că, în cel mai democratic şi sincer mod, n-a contribuit decât la instalarea unui monstru. Nu vă faceţi probleme, pentru că în acest moment nu mă refer la dumneavoastră. Ba chiar sper ca niciodată să nu gândesc astfel despre dumneavoastră. Oricum, aş vrea să vă asigur din start că 60 % nu reprezintă pentru mine decât obligaţia de a mă supune legilor produse de aceste raporturi politice. În domeniul părerilor, rezultatul alegerilor nu înseamnă nimic. Pentru că eu continui să cred că n-a fost decât victoria abilă a fricii de schimbare. A unei frici picurate cu viclenie în sufletele celor derutaţi. Că li se vor lua casele, că vor veni moşierii, că ne vor sfâşia ungurii, că ne vor cumpăra americanii. Şi-n sufletul pios al pensionarului democrat, pornit cu paşi mărunţi spre anul 2000 ca spre alimentara din colţ, frica aceasta a dat roade electorale impresionante. O întreagă generaţie, poate chiar două, irosite de forţata epocă de aur, a încercat să nu-şi nege trecutul, socotind că o sută de grame de salam reprezintă un pansament gastric mai important decât o mustrare de conştiinţă. Neomiţând felicitările pentru cei care v-au orchestrat campania electorală, adăugând şi dispreţul meu pentru cinismul lor inteligent, nu pot să nu remarc câteva lucruri care s-au petrecut sub ochii noştri. Aţi vorbit despre eforturile dumneavoastră de a schimba imaginea României. Dacă e să mă refer la unii oameni pe care i-aţi trimis să ne reprezinte şi să servească interesele ţării, aş încheia cu două cuvinte : apă chioară ! Şi tot cu mare emfază aţi vorbit în campania electorală de contactele dumneavoastră cu guverne şi parteneri politici externi. Pentru că apa chioară nu sună prea elegant, aş folosi în acest caz un atribut mai curat : apă de ploaie ! Dar nu pot să nu remarc nonşalanţa cu care am fost potopiţi, nonşalanţă combinată adeseori cu o abilitate dublată de o capacitate de insinuare din care transpărea o jumătate de veac de şedinţe.

Domnule preşedinte ales, vă doresc succes, chiar dacă între campania electorală, dominată de ideea de protecţie socială, şi scumpirea uleiului anunţată ieri se află o distanţă mai mare decât o cratiţă care sfârâie. Şi, ca să vă conving că nu este o ironie, aş vrea să vă spun că uneori mă întreb dacă nu cumva mă înşel, dacă nu cumva activistul-democrat, adică soluţia caprovarzistă, este calea de mijloc cea mai potrivită pentru o ţară aflată în situaţia României. Şi tot eu îmi spun că lipsa de curaj, jumătatea de măsură şi caracterele şifonate nu au cum să fie rampa de lansare a democraţiei, drumul spre armonie şi prosperitate. Pur şi simplu, nu au cum

să fie începutul fericirii. Şi iarăşi îmi spun : şi dacă ? Această îndoială, învinsă de certitudinea de mai sus, mă face să continui a vă spune că n-a fost decât o victorie a fricii de schimbare. Deci o victorie a mediocrităţii. Şi o dovadă sunt chiar proiectele de consilii, comitetele şi comiţiile care să ajute preşedintele în a vindeca patria de relele zilei.

Şi, pentru că v-am deranjat destul de mult, tulburându-vă liniştea necesară căutării de idei şi forme, îmi propun ca o vreme să vă las răgazul unei refaceri. Şi eu am obosit să vă tot scriu despre ceea ce nu înţelegeţi, şi dumneavoastră aţi obosit după atâtea confruntări în care aţi încasat cât alţii n-ar putea duce într-o viaţă. Răgazul ar putea să ne fie folositor în egală măsură. Mie, pentru spulberarea oricărei urme de îndoială. Dumneavoastră, pentru spulberarea oricărei umbre de iluzie. Oricum, indiferent ce forţă are sentimentul victoriei care vă animă, vă asigur că el nu are totuşi puterea de a mă determina să gândesc într-un mod care ne desparte inclusiv în cimitir.

Cu un contrazâmbet,
Cornel Nistorescu

Nr. 44 / *Epistole politice*

Un elefant cu coarne şi aripi

Viitorului prim-ministru FDSN

Chiar dacă n-aţi făcut parte dintre cei care au ţipat de fericire în seara în care au fost anunţate primele estimări ale rezultatelor din 27 septembrie, vrând-nevrând, va trebui să înfruntaţi o situaţie nenorocită. Adică să slujiţi politica unui partid votat de omul simplu. Şi să guvernaţi pe baza unor legi adoptate de o grupare parlamentară ieşită la suprafaţă tot pe neclarităţile omului amărât, un om care se teme de economia de piaţă, de capitalişti, de opoziţie, de neopoziţie, până la urmă, de toţi. Şi-n frica aceasta a lui de ziua de mâine, se gândeşte adeseori că înainte a fost mai bine. Numai că în situaţia aceasta ce veţi face ? Veţi fi adeptul unei economii de piaţă cu binişorul ? Asta înseamnă să refaceţi « capacitatea de control a statului asupra economiei », cum spunea actualul preşedinte al Camerei Deputaţilor. Din păcate, o refacere a acestei capacităţi este mai mult decât dificilă. Doar o dictatură militară ne-ar putea aduce un asemenea cadou. Şi atunci ce veţi face ?

Domnule prim-ministru de mâine, vă compătimesc ca pe un tată sărac. Păstrând proporţiile, cred că veţi fi reprezentantul celei mai sărace instituţii publice din câte a avut România vreodată. Pentru că veţi avea prea puţini bani ca să reuşiţi să-i împărţiţi satisfăcător între sănătate, cultură, armată,

şcoală, protecţiee socială şi câte guri flămânde mai sunt. Vă veţi trezi în situaţia de a pipăi mereu fundul gol al vistieriei naţionale. Va trebui să vă luptaţi cu corupţia şi evaziunea fiscală. Puţinii bani care se produc în ţară scapă printre degete şi, în loc să încarce bugetul, alunecă în buzunarele multor funcţionari publici. Vă va fi teribil de greu să înfruntaţi mafia directorilor şi subdirectorilor din societăţile de stat. Aţi fi de-a dreptul naiv să credeţi că majoritatea lor trăieşte din amărâtele de lefuri pe care le puteţi accepta. Cei mai mulţi vor pune semnătura pe hârtii care privesc aceste instituţii numai cu condiţia ca buzunarul lor să se umfle. Şi, dacă e de privit cum se brambureşte totul şi cum se vinde pe nimic, cel mai interesant spectacol este acela al unor împuterniciţi ai statului care tratează instituţia ca pe propria moşie.

Şi, dacă nu veţi avea bani în vistierie, ce veţi face ? Îi veţi cere preşedintelui ? Parlamentului ? Aceeaşi slabă nădejde ca şi când i-aţi cere guvernelor străine. După părerea mea, aţi reuşi o performanţă de-a dreptul teribilă dacă, în actualele condiţii de neîncredere a Occidentului, aţi izbuti să deschideţi o uşă sau două şi să vă întoarceţi cu nişte credite. Ba chiar aţi săvârşi o adevărată minune dacă veţi reuşi să convingeţi lumea civilizată că România, după 27 septembrie, poate fi considerată ca atare şi promovată la toate examenele democraţiei. Rămân în continuare sceptic şi la acest capitol, deşi eventuale interese ar putea declanşa un sprijin care nu va fi în nici un caz meritul Cabinetului dumneavoastră, chiar dacă veţi încerca să-l consideraţi ca atare. Şi iarăşi mă întreb, domnule prim-ministru, ce veţi face fără bani ? Veţi agita cele două talăngi naţionale, Vadim şi Păunescu, şi veţi agita lumea că ne ameninţă ruşii sau ne atacă ungurii şi, astfel, electoratul dumneavoastră va uita şi de sete, şi de foame, şi de frig ? Este o soluţie practicată de mulţi dintre prietenii dumneavoastră din FDSN sau din apropierea acestui partid. Numai că ea poate degenera într-un Sarajevo nefericit şi v-ar aşeza între figurile funeste ale istoriei româneşti.

Şi atunci iarăşi mă întreb : ce veţi face ? Mă tem că intelectualii, exceptându-i pe câţiva achiziţionaţi pe post de ciucure la pălăria politică a FDSN-ului, vă vor privi de pe margine cu dispreţ şi vor aştepta să vă vadă cum predaţi cheile. Veţi încerca să găsiţi o uşă deschisă la opoziţie şi la cei mai mulţi veţi descoperi că nu le puteţi bate nici măcar la geam. Şi la cine să apelaţi ? La fosta Securitate ? În nici un caz. Cei mai mulţi s-au privatizat şi sunt adversari de temut ai socialismului de altădată, pe care l-au susţinut cu devotament. Poate la cei activi, rămaşi în solda domnului Virgil Măgureanu, şi la armata de activişti bătrâni şi rebegiţi, rămaşi pe linie moartă, oblojindu-şi rănile de animale înfrânte de destin. Asta ar însemna o catastrofă egală cu naţionalismul.

Şi iarăşi, pesimist şi cinic, îmi spun că veţi marşa pe economia de piaţă. În primul rând, o economie de piaţă după toate regulile în raport cu doctrina electorală a FDSN este mai mult decât o nucă în perete. Ar fi ca

un elefant cu coarne şi cu aripi. Adică protecţia socială mult trâmbiţată s-ar întâlni cu liberalizarea preţurilor şi cu judecarea tuturor instituţiilor după eficienţă.

Şi iarăşi mă întreb : ce veţi face dacă oamenii vor ieşi în stradă ? Veţi avea puterea demisiei sau, când ei vor scutura cheile, le veţi răspunde cu ciomegele ? Veţi chema minerii ?

Domnule prim-ministru, vă compătimesc şi mă tem că nu veţi avea parte de norocul ca, într-o bună zi, cineva să vă dea un telefon pentru a vă spune că în Bucureşti-Triaj a descoperit un tren încărcat cu aur.

Cu puţină nădejde,
Cornel Nistorescu

Nr. 45 / *Epistole politice*

Capra din cușeta vagonului de dormit

Domnule Adrian Păunescu,

Când încerc să privesc în ochii unui cal sau ai unui câine, se naşte în mine teama că, la întâlnirea cu puritatea naturii, s-ar putea să plec privirea, copleşit de amintirea momentelor în care am fost umilit sau în care mi-a fost ruşine. Şi, de fiecare dată când încerc o asemenea aproape aventură sentimentală, presimt că s-ar putea să mă îndrept împotriva celor mai crunte clipe ale trecutului meu şi mi-e teamă, vorba unui coleg, ca nu cumva, privind în ochi un cal sau un câine, să mă trezesc roşind. Presupun că un asemenea sentiment aproape stupid nu vă încearcă niciodată. Şi dacă aţi susţine contrariul, tot nu v-aş crede. Pentru simplul motiv că îmi aduc aminte comedia grotească a descălecatului Adrian Păunescu plângând cu disperare şi spunând printre sughiţuri, cine am fost eu şi ce-am ajuns, şi mai apoi claia de grăsime tremurândă îngânând că nu mai poate îndura umilinţa şi ruşinea de a fi debarcat şi ameninţând cu sinuciderea. Marea talangă patriotică a Cântării României nu îndura condiţia de clopoţel cu limba legată. Şi bătea pe la uşile membrilor Comitetului Central, cerşind iertare, îndurare, ba chiar o slujbă mai modestă în care să-şi poată arăta fidelitatea. Şi ce încercaţi să recuperaţi ? Poziţia din balcon şi statutul de trompetă naţională ? Demnitatea ultragiată a scriitorului ? Referitor la ultima, presupun că nu aţi revendicat-o niciodată, pentru că, la puţini ani după ieşirea în scenă, aţi înţeles să o faceţi cadou pe un ciolan sau pe un blid cu linte. Şi atunci pentru ce toată această disperare ? Oricât de mulţi oameni naivi ar fi dispuşi să creadă că vă zbateţi pentru recâştigarea demnităţii de artist şi cetăţean, eu sunt convins (şi aş putea să vă aduc dovezi) că o făceaţi doar din disperarea insului căruia i s-au retras privilegiile. De a-şi putea

transporta o capră la cuşeta vagonului de dormit, de a primi peşcheş un camion cu struguri sau o furgonetă cu brânză, de a angaja femei pentru exhibarea orgoliului masculin, de a putea să-şi împingă copiii acolo unde nu puteau ajunge. Şi multe altele care se pot naşte într-un cap paranoic peste care a fâlfâit aripa harului poetic. Şi atunci vă întreb : cum aţi putea să priviţi un cal sau un câine în ochi, fără să vi se facă rău şi să vă cuprindă greaţa ?

De altfel, mă tem că un asemenea sentiment nu v-a încercat niciodată. Dimpotrivă, eu cred că vă treziţi dimineaţa şi, când aşezaţi claia de păr în faţa oglinzii, în loc să fiţi şocat de câte elemente primare puteţi descoperi într-o fiinţă umană, vi se pare că descoperiţi o conştiinţă şi un mare caracter. Şi dumneavoastrsă vă contemplaţi în spălăturile veacului, în vreme ce, de jur-împrejur, lumea asistă la unul dintre cele mai palpitante spectacole ale neputinţei. Un om terfelit, disprețuit de o parte din semeni, adulat de o altă parte, se muşcă pe sine pentru că nu-şi găseşte locul, îi loveşte pe alţii pentru că nu-l bagă în seamă, îi sărută pe cei care îl scuipă, numai şi numai pentru a-şi recâştiga o poziţie. Mă tem că vă lipseşte capacitatea de a identifica sentimentul ruşinii. Tot acest spectacol, între plâns şi urlet, gudurat şi huiduială, nu este decât drama unui om cu mâinile sângerânde în agăţările lui disperate de a se căţăra pe ţărmul puterii. Şi, când toată lumea s-a plictisit să urmărească spectacolul, acel animal flămând, umilit şi disprețuit până acolo încât şi obrajii unui pietroi ar fi început să curgă, el izbuteşte să ajungă, iar, deasupra tuturor. Spectacolul, însoţit de milă, ia sfârşit şi începe deja un altul, dominat de revoltă.

Pentru că una dintre cele mai izbutite caricaturi ale propagandei culturale, ale slugărniciei politice vine acum să-şi arate claia neruşinării pe altarul naşterii legilor. Vă mărturisesc, domnule poet slugarnic, că toate performanţele neruşinării pălesc şi se clatină, că toate limitele imposibile ale acelui « şi ce se mai poate, când totul se poate » au căzut prin isprava dumneavoastră parlamentară. Se poate şi coroana de brânză pe care şi-o aşază regele proştilor în timp ce i-o mănâncă pisicile, se poate şi ticălosul travestit în predicator, se poate şi neruşinarea convertită în virtute. Totul se poate. Şi atunci mă întreb : acest om care se poate în comisia de artă, cultură şi mass-media ce va apăra ? Trecutul lui sau viitorul nostru ? Slugărnicia ca atitudine morală sau curajul care i-a fost permis ? Şi ce fel de libertate va apăra el ? Libertatea lui, primită cadou sau recompensă pentru slugărnicie, sau libertatea celorlalţi, pe care a vândut-o pentru a-i fi mai bine ?

Domnule poet slugarnic, oricât vă veţi strădui să păreţi un parlamentar al României care se zugrăveşte, pentru mine nu veţi rămâne decât tristul spectacol al unui om de talent, ajuns să practice gimnastica de caracter (vă declar un fel de campion mondial al acestui sport) numai şi numai pentru a rămâne pe scenă.

Drept pentru care vă asigur că rămân în continuare un fidel spectator al celui mai ruşinos spectacol. Primul bilet l-am plătit în urmă cu ani, iar acum socot că este dreptul meu să asist pe gratis, chiar dacă un aseme-

nea lux ar putea să ne coste pe toți. Și pentru ca totul să nu fie chiar în van, vă transmit că, după ultima dumneavoastră cuvântare, un prieten îmi spunea că l-ați uns la inimă și, dacă v-ar vedea, v-ar invita pe la Crevedia să vă facă un cadou pe măsură : un portbagaj cu găini.

Cornel Nistorescu

Nr. 46 / *Epistole politice*

Cuiele în sicriul epocii de aur

Domnului Vasile Găldău, Orăștie

Dragă Vasile, știu cât de mult ai așteptat alegerile din toamna aceasta în ideea că ele vor aduce o clarificare importantă în viața ta și a colegilor tăi de muncă. Și ce-a ieșit ? Situația s-a « îmbunătățit », că nu o mai descurcă nici dracu'. Zicem stânga ca să ne rupem picioarele spre dreapta. Facem din politruci disidenți. Lucrăm de bună voie la restaurarea portretelor tovarășului și tovarășei. Opoziția își clămpăne proteza și cade mereu în capcanele neputinței. Vartan Arachelian, după ce a văzut că împotrivirea nu-i aduce nici măcar o ciorbă de burtă, preia și exercită asupra lui Adrian Păunescu dizgrațioasa lecție a pupatului cu interes pentru că plosca de la Bârca a ajuns mare șef în Senat. Până și amărâtul ăla de Benone Sinulescu și-a dat peruca pe ceafă și semnează scrisori ale intelectualilor în sprijinul lui Iliescu. Și tu, Vasile, stai în fața televizorului și te scarpini la tâmplă și probabil că te întrebi dacă nu ești stupid sau ei nu sunt nebuni. Aș vrea să te asigur de un lucru pe care îl știu din vremea studenției noastre. Că nu ești stupid și că îndoielile tale sunt îndreptățite. Adeseori și eu trăiesc momente în care nu înțeleg nimic. Rămân stupefiat cu câtă nerușinare suntem mințiți în față, mă apucă vârtejuri de gând când îmi dau seama cu cât cinism ne vând gogoși și, în același timp, își fac cărțile pentru a rămâne la putere, pentru a se crăcăna mai zdravăn în fața pupitrului de la care conduc România.

De fiecare dată când ne-am întâlnit, după ce ți-am explicat o parte din lucrurile pe care le știu, tu ai zis, bine, bine, dar ce este de făcut ? Îmi aduc aminte că, la un moment dat, m-ai întrebat despre situația celor care pleacă să lucreze. În Iugoslavia, în Austria, Germania sau Ungaria. Și de fiecare dată ți-am spus că asta nu este o soluție. Încercam să te conving că alegerile vor schimba lucrurile și vor limpezi situația. Și acum sunt pus în situația de a ridica din umeri. Chiar nu știu ce este de făcut din punct de vedere politic decât să-i lăsam pe clovni să-și termine *show*-ul. Așa o cer normele democrației. Sper că din asta nu înțelegi că trebuie să stai cu brațele încrucișate și să tragi cu urechea la radio ca să afli dacă

au picat sau nu. O asemenea atitudine mi se pare mai mult decât păguboasă. Ea ar contribui la inocularea în societatea românească a unui sentiment de înfrângere, de renunţare, şi ar avea drept consecinţă o paralizie a forţelor ei creatoare.

Dragă Vasile, sper că îţi aduci aminte că, adeseori, îţi reciteam un poem de Geo Bogza care se încheia cu concluzia că scroafa, oricât ar fi ea de bătrână, de slabă şi aşa mai departe, dacă are chef, în cele din urmă, tot se urcă ea în copac. Şi tu râdeai şi eu ţi-o recitam de la capăt, aşa cum i-am împuiat capul cu ea şi lui Ion Buducă şi tuturor celorlalţi din echipa noastră. Şi acum, ceva mai bătrân, dar nu mai înţelept, sunt gata să recunosc că scroafa bătrână, slabă şi ştirbă s-a urcat în copac. Stă pe creangă şi grohăie şi îşi bate joc de noi. Dacă am fi fost cu toţii bărbaţi, n-ar fi trebuit să o lăsam să facă asta. Să ne dăm seama mai repede de ce se întâmplă şi să o împiedicăm, mai ales că se mai suise o dată şi cunoşteam foarte bine consecinţele. În mod normal, ar trebui să scuturăm copacul sau să-l tăiem, ca să coborâm dihania din vârful lui. Numai că asta nu se face. Ne-ar sări toată lumea în cap şi ne-ar condamna că am distrus minunea de copac pentru a scutura o scroafă căţărată pe post de fruct. Aşa că nici asta nu este soluţia. Evident, imediat o să mă întrebi : bine, bine, dar ce este de făcut ?

Dragă Vasile, ştiindu-te un om aşezat şi cu scaun la cap, eu zic că primul lucru şi cel mai important este să nu te sperii de toate zvonurile şi arătările care îţi vor fi trecute pe la urechi şi prin faţa ochilor. În al doilea rând, dar la fel de important ca primul, a venit momentul să te apuci să faci ceva. Asta este soluţia. Să-i lăsam să se spele pe cap cu situaţia politică în care ne-au băgat şi noi să ne vedem de treabă. Trebuie să descoperi şi tu sentimentul lui « fă ceva ». Lasă statul în pace să-şi târâie el fabricile şi combinatele cu care ne-a procopsit, şi tu încearcă să îţi faci propria-ţi « mustărie ». O firmă mică şi improvizată care să pună petice, să planteze ridichi, să cultive ciuperci sau să pregătească elevii pentru admiterea la facultate. O să-mi răspunzi că, într-un oraş de provincie aproape adormit, este extrem de greu, dacă nu chiar cu neputinţă. Înclin chiar să-ţi dau dreptate, deşi în Orăştie sunt mulţi care au încercat şi chiar au reuşit. Te vei trezi purtat de la Ana la Caiafa, amăgit, minţit, furat, vor lua chiar pielea de pe tine, dar trebuie să lupţi până când pici în genunchi şi izbuteşti să faci ceva. Dar, când va începe să meargă, vei avea un sentiment de bucurie enormă. Te vei simţi mai puternic. Şi firma ta va fi ca un cui lângă multe altele bătute în sicriul epocii de aur, ca o pioneză lângă multe altele aşezate sub copacul din care purceaua va cădea la momentul potrivit. Victoria fiecăruia dintre noi va însemna trezirea României şi ostenirea sărăciei. Şi atunci scroafa bătrână va cădea de pe cracă sau va coborî cuminte, satisfăcută că şi-a făcut damblaua.

Dragă Vasile, mă tem că altă cale nu există. Nici fuga, nici revolta. Doar o trudă încrâncenată, în contul nostru şi pe durerea noastră. Numai

că va schimba starea generală a ţării şi tot ea poate genera curăţirea lumii politice de profitori şi lichele.

Cornel Nistorescu

P. S. Vezi că era un stupid pe care îl chema Crăciun şi era secretar cu propaganda la oraş. Dacă omul s-a apucat iar să strângă cotizaţiile, te rog sa-mi dai de veste neîntârziat.

Nr. 47 / *Portrete politice*

C.V. Tudor

Pe vremuri nu era decât un băiat de mingi. Se pleca până la pământ şi spunea da chiar şi atunci când era întrebat ce face tac-su ! La şcoală era existenţialist mai ales în faţa fetelor care se dezbrăcau când auzeau de filosofie. Toată noaptea învăţa pe de rost citate din care nu înţelegea nimic şi a doua zi le voma pe băncile Cişmigiului în faţa elevelor puse pe ciugulit seminţe. În ultimii ani de liceu a fost descoperit cu o tumoră la creier. Colegii de clasă au început să facă o chetă pentru a strânge bani de operaţie. Erau mulţi fraţi şi nu aveau bani nici pentru tenişi. A fost şi motivul pentru care părinţii i-au îndreptat spre armată pe cei mai mulţi dintre copii. În ciuda situaţiei disperate a colegului lor, elevii şcolii n-au reuşit să strângă decât suma de 87 de lei. Nimeni nu voia să cotizeze pentru sănătatea mintală a viitorului bard de mahala. S-a încercat pe diferite căi obţinerea unui sprijin pentru tânărul existenţialist. A fost imposibil. Destinul său tragic părea inevitabil. Şi apoi, pe neaşteptate, situaţia a început să se amelioreze. Ochii umflaţi începeau să scadă, delirurile sale să aibă un sâmbure de luciditate şi faţa lui de culoarea untului stătut să se îmbujoreze. Multă vreme, în liceu, elevii au vorbit despre efectul miraculos al unei vrăjitoare. Într-o noapte, nefericitul elev ar fi fost dus în casa unei babe de la marginea Bucureştilor, unde fusese pus să bombăne tot felul de rugăciuni şi promisiuni, după care, cu ochii închişi, fusese obligat să mănânce câteva polonice dintr-o substanţă greţoasă şi aproape necunoscută. Cert este că V.C.T. n-a mai fost operat până în ziua de astăzi. A intrat la facultate, a început să scrie versuri, încercând să-l imite pe Adrian Păunescu, modelul său poetic şi moral. Adică scria Păunescu una lată despre partid, V.C.T. o lăţea şi mai tare şi-i adăuga nişte condimente. Culmea e că, pentru început, a fost publicat chiar şi de Adrian Păunescu, care îl privea ca pe un căţel debil care abia începe lecţia lătratului public. Îşi cumpăra Adrian Păunescu un ARO, imediat şi V.C.T. vindea încă un geamantan de casete şi îşi cumpăra şi el un ARO. Avea Păunescu număr de grangur la maşină, V.C.T. se dădea de ceasul morţii, săruta mâini şi

mătura birourile poliției până când obținea un număr și mai mic. Încet-încet, lumea și-a dat seama că Vadim și Păunescu sunt din același aluat, că fac parte din tipul de om căruia burta îi începe imediat de sub frunte. Corneliu Vadim Tudor, ca și Adrian Păunescu, era în stare să transforme scribăleala unui amărât de politruc în mare operă pentru a obține mai apoi aprobare de congelator sau de clanțe pentru export. Din opera lui Ilie Ceaușescu a făcut tezaur de înțelepciune pentru a prinde și el un loc în avionul care ducea echipa Steaua la meciurile internaționale. Odată chiar l-a păcălit pe generalul pârât pentru a-l lua în Italia pe post de translator, unde Vadim, în afară de *ciao bambina*, nu reușea decât o limbă de Ferentari. O deprinsese de la maestru. Maestru era, evident, Eugen Barbu, omul căruia îi căra geanta, îi rezerva masa la restaurante, îi turna în pahar și-i făcea alte lucruri deocheate. Vadim rămâne unicul caz de picolo al unui scriitor cunoscut care, după ramolirea acestuia, a reușit să se impună nu ca servitor, ci ca parodie de poet. Ani la rând, dacă un om îi spunea lui Vadim că e prost sau mediocru, el avea un singur răspuns. Te spun la Patronu'. Patronul era pălăria lui pentru scos în fața partidului, a Securității, a jurnaliștilor, inclusiv a pipițelor pe care le aborda. Cum a ajuns insul să crească și să-și contureze tarlaua de idei este greu de spus. Cât este rezultatul exaltării, cât al lumii în care se învârtea și cât a secției de dezinformare a Securității nu e prea ușor de stabilit. Pentru că, atunci când presiunile internaționale legate de distrugerea satelor românești erau insuportabile, partidul îi dădea un ghiont și-i zicea, mușcă-i pe nenorociții ăia de capitaliști care ponegresc rezultatele muncii poporului român. Și V.C.T. scria repede răspunsul conceput de secția de propagandă, la care mai adăuga două-trei figuri de stil născute la marginea tumorii cerebrale. V.C.T. a devenit astfel pseudonimul cu care propaganda Comitetului Central își semna opera de preamărire a prefacerilor arhitecturale ale României în care nu s-a demolat nici o biserică. În același timp, V.C.T. era zăltatul care îi spunea unei femei că, dacă nu iese cu el pe bulevard îmbrăcată în rochie verde, o duce cu mașina în țigănime și o abandonează între cuțitari și borfași. Tot el și cu patronul său Smochină sunt autorii celebrului pamflet intitulat *Lătrău*, dedicat lui Adrian Păunescu.

Nu este decât o întâmplare că cei doi au ajuns în partide politice diferite. În subteran nu-i unește decât enorma slugărnicie care le apasă și memoria, și oasele, și pe care, din lipsă de ieșire, încearcă să o transforme în virtute. După cum naționalismul lor nu este o coardă profundă. Nici Vadim, nici Păunescu nu au nimic cu ungurii. Primul are o amantă de peste Tisa, celălalt este căsătorit și are copii cu o unguroaică. Dar tot bâlciul susținut de ei vine mai degrabă din nevoia de a asigura un vad minim celor două mustării din care își scot banii. Căci și revista *România Mare*, și sora ei mai pricăjită, *Totuși, iubirea,* sunt două mustării lălăite la care naivii cotizează săptămânal cu bănuți ca să le iasă celor doi poeți de o ciorbă de burtă. Spre deosebire de *Totuși, iubirea*, în care patetismul

miroase a transpirație, în *România Mare* rahatul e presărat cu câte o piatră prețioasă. Din când în când, pe ramificațiile cerebrale ale liceanului tumorat zvâcnește câte o poantă strălucitoare, de un haz nebun. Asta și face din *România Mare* și din moțul ei nu o dramă, ci o clovnerie politică. Din păcate, ea are toate șansele să degenereze. Adică o prostituată ajunge la putere și, în viziunea ei enormă, toată lumea trebuie să se comporte ca într-un bordel.

Cornel Nistorescu

Nr. 48 / *Portrete politice*

Dictatura contabilă

[Nicolae Văcăroiu]

Scund, adus de umeri, cu un costum șifonat și vechi, primul-ministru face parte din categoria oamenilor în privința cărora poți descoperi cotierele funcționarului de stat. Stai de vorbă cu el, bei o bere, povestești despre fotbal și despre cumetri, îți mai dai și ghionturi, dar, când e vorba de doi lei, omul scoate creionul și-ți bate cu el într-o hârtie, zicându-ți cu părere de rău, dom'le, eu ți-aș da, dar nu mă lasă legiuitorul ! Din câte știu, primul-ministru a fost un fel de contabil prin diferite instituții și ministere. El numără. Cât s-a exportat. Cât s-a importat. Cât s-a câștigat. Nu cinci vapoare. Numai patru. Nu contează câți nenorociți. Nu contează câți profitori. Nu contează câte distrugeri. Numai patru, conform legii. Un fel de « nu contează de ce au murit ». Problema este dacă au fost patru sau cinci. Să fie exact, conform legii. Paznic de cifre, omul a îmbătrânit cu gândul să nu-i scape o zecimală. A uitat și de rude, și de distracții, și de schimbarea cămășii cu una mai nouă și la modă, a uitat și de frigul din casă și de foamea de pe străzi. El este omul care veghează ultima zecimală a patriei. Să nu se mute mai *à côté*, nici mai *à côté*, să fie pusă la fix, conform legii. Să poată raporta, stimați tovarăși, am crăpat cu toții, dar zecimala e la fix. Primul-ministru, din păcate (mi-e groază să zic « din fericire »), face parte din această tipologie umanoido-profesională. Zice mereu, păi, nu vă supărați, semn că el are bunăvoința să înțeleagă suferințele oricui și ale tuturor la un loc, dar cifrele sunt cifre. Lui trebuie să-i dea la fel și pe verticală, și pe orizintală. Păi, nu se poate ! Adică moare soacră-sa, dar, dacă nu este conform legii, nu poate să aprobe. Să verifice legea, alineatul și paragraful. Umerii nu-i mai sunt cocoșați de atâta aplecat peste hârtii. Pare mai înalt și mai puternic. Seamănă cu un Făt-Frumos în clipa în care apare zmeul. Momentul în care trebuie să confirme că este conform sau împotriva legii îl metamorfozează până la o

schimbare totală. În clipa aceea se află chiar la un pas de Dumnezeu. Trăiește un veritabil sentiment de înălțare, care îi răscumpără toate clipele de umilință, de căutat prin arhivele prăfuite, de rămas la serviciu până noaptea târziu, de delegații lungi și stupide în plictisitoare orașe de provincie, de prânzuri luate din briceag, pe marginea evidențelor contabile întinse pe o masă de hotel și sucite cu febrilitate în căutarea greșelii cu o zecimală. Și, după ce spune, păi, nu se poate, nu este conform legii, rolul său de mare actor se subțiază și decade până când haina îl strânge iar, cămașa are manșetele tăiate, iar bătătura creionului se umflă pe degetul mijlociu. Când își iese din rol, redevine anonim. Dacă l-ai pune să stea pe fundul unui bazin fără apă, ar trebui să te chinui să-l observi.

Și, dintr-o dată, exact când lucra la perfecționarea unei lucrări epocale, taxa pe valoarea adăugată, el este luat de la masa de lucru, scuturat de praf, îmbrăcat cu alte haine și este pus pe scaunul de prim-ministru. Un vis pe care nu l-a îndrăznit nici mama mamei contabililor. Tu să conduci și tu să tragi linie, să calculezi și să stabilești dacă este legal sau nu. Să organizezi lumea și pe urmă să o numeri. Nici Dumnezeu n-a îndrăznit asta. A creat lumea, dar n-a mai avut curajul să o și socotească. În schimb, el o va face. Asta este menirea lui. Să introducă domnia cifrelor corecte. Cinci virgulă cinci am produs, cinci virgulă patru mâncăm, zero virgulă unu acumulăm. Ce să mai facem cu politica ? Vorbăria partidelor nu face nici cât un chitanțier nescris, pătat de cafea. Ce zice președintele și ce legi face Parlamentul. Restul nu-i decât o ceapă degerată. Peste toate începe să se întindă plapuma groasă a cifrelor, normelor contabile, legilor financiare, prevederilor legale. Și, sub această pătură, săraci și investitori, partide și muzicieni, meseriași și cocote, zbătându-se să-și schimbe viața și încercând să-și ferească genunchii de tăișul coasei contabile care îi amenință pe toți, rece, ascuțită, nemiloasă. Limba lui de lemn, plină de dezacorduri și propoziții rămase din ședințele de partid și din cele de analiză, este o dulce mângâiere față de cruzimea cifrelor. Zero virgulă unu ai, zero virgulă unu mănânci. Dar mai plătești zero virgulă unu pentru că l-ai dus din debara până în bucătărie. Și, dacă te duci să te plângi, devine solidar cu tine, te compătimește, suferă și el, dar legea este lege, n-ai cum să o eviți. Scrie asta clar în punctul cinci, alineatul doi. Și, în timp ce tu te perpelești ca broasca pe jăratic, el suferă alături de tine și-ți zice, nu se poate, dacă punem un zero în față, am guverna lumea !

Nr. 49 / *Portrete politice*

Sabia și bâta

Cu ani în urmă, când mă interesa să scriu despre strania lume a inventatorilor, în special despre cei care se înecau în bălți de iluzie și băteau pe la uși pentru a promova mașini absolute, modernizate puțin, l-am abordat pe Alexandru Mironov. Pentru inventatori, el era socotit un fel de mamă a răniților. Cunoștea tot felul de indivizi care proiectau avioane invizibile cu lobodă pe post de combustibil, care descoperiseră vaca merinos sau care păstrau într-o debara un perpetuum mobile, cu Nobelul deja câștigat, ca o floare la butonieră. Mironov, un fel de umbră palidă a lui Andrei Bacalu, s-a dovedit a fi mult prea patetic. De ce să scrii despre cei care își aprofundează ratarea ? Ar avea un impact psihologic negativ și asupra celor care sunt pe cale de a reuși ! Mai bine ai scrie despre marile descoperiri ! Mironov nu avea curajul să privească ratarea în ochi și s-o înfrunte cu luciditate, chiar dacă era vorba de a altuia. Animator de cenacluri de ficțiune, el a reușit să-și facă un nume în lumea inginerilor cu pasiuni literare. Multă lume l-a socotit un fel de liant al acestei lumi ciudate, de care nu m-am putut apropia niciodată. Am auzit că, la un moment dat, mama inventatorilor se metamorfoza cu succes în scriitor de *science-fiction*. În mintea mea se contura portretul renascentistului socialist. Sportiv de performanță, inginer, militant tehnic, animator, ziarist cu pixul și cu microfonul, Alexandru Mironov reprezenta omul nou, multilateral dezvoltat, demn de podiumurile Cântării României. Pudra de conștiință îi dădea chiar o imagine agreabilă, de om serios, copleșit de necazuri, cu geanta burdușită de idei și oameni de promovat, care nu supără pe nimeni, dar era gata să-ți descrie lungul său război cu morile de vânt.

Vremea a mai adăugat câteva trăsături acestui portret. Prima a fost adusă de războiul redactorilor din televiziune împotriva conducerii, când s-a petrecut celebra huiduială la ușa Studioului 4 și când Gabriela Neagu citea impasibilă știrile, fără a reuși să-și ascundă pionezele de pe scaun.

Atunci am încercat să tipărim o ediție specială din *Expres*, dedicată în exclusivitate acestui conflict. Au venit mai mulți redactori de televiziune cu articole despre situația creată și despre personajele implicate. Unul îi aparținea lui Alexandru Mironov, dacă nu mă înșel, membru și el al Sindicatului Liber din Televiziune. Și ce scria Mironov ? O peltea pe câteva pagini despre Emanuel Valeriu, pe care-l făcea un fel de geniu al presei românești, dar care, în situația dată, făcuse și el o micuță greșeală. I-am spus părerea mea fără complimente. Actualul purtător de cuvânt și vorbe de la Cotroceni a zis da cu jumătate de măsură, a acceptat tăieturile și a plecat. După douăzeci de minute, timp în care o fi stat la colțul Căii Victoriei cu Lemnea și s-a gândit la ce balamuc poate avea, s-a întors mieros și mi-a spus, bătrâne, n-aș vrea să se supere. Mironov nu voia să-și zădărască șeful. Revista de pomină n-a mai apărut și-n mintea mea Mironov

a rămas acelaşi om cu geanta împovărată, care nu vrea să supere pe nimeni, care curge frumos dintr-o formă într-alta. Eram gata să mi-l imaginez într-un muzeu al curajoşilor umili. Numai că a apărut postul de la Cotroceni. Animatorul de *science-fiction* s-a metamorfozat brusc. N-a mai părut atât de cocoşat. Pieptul i s-a umflat puţin. A început să vorbească pe un ton care îţi lăsa impresia unei autorităţi culturale incontestabile, având o condescendenţă abia sesizabilă faţă de ce se apropia de el. Într-o perioadă scurtă, din purtător de cuvânt a devenit un fel de porta-voce şi mai apoi un megafon al Cotrocenilor. A început să se afirme în *Totuşi, iubirea*, să tenteze la performanţe stilistice în care se vedeau cuvintele ca nişte şuruburi nestrânse, a ajuns chiar să dea lecţii de obiectivitate şi profesionalism. Inginerul, sportivul, animatorul cultural încercau să insinueze o abilitate politică. Spadasinul (pentru că Mironov a fost sau spadasin, sau floretist, oricum, ceva în genul acesta) încerca fandările din sport pe scena politică, fără să-şi dea seama că acestea se fac cu ajutorul fizicului, dar contaminează şi caracterul. Şi, în timp ce călca în strâchini, ca o ciudăţenie a venit acel dialog teribil între animatorul de televiziune şi genialul copil în materie de calculatoare. Atunci Mironov se spăla de păcate, pentru a se murdări iarăşi într-un an de mari tensiuni politice în timpul căruia şeful său a ţopăit ca o broască aruncată pe o plită încinsă. A fost un an în care animatorul împovărat şi discret a fost împins în umbră de ambiţiile politice înflorite pe un băţ fără vocaţie.

Şi, în timp ce noile cărţi politice se fac cu iuţeală şi abilitate, megafonul preşedinţiei sună din ce în ce mai dogit. Ambiţiile politice şi, mai ales, serviciile l-au mutat de la periferie în Piaţa Victoriei, unde, în curând, fostul purtător de cuvânt şi de vorbe al preşedinţiei se va retrage ca un tramvai obosit şi rece, pornit după miezul nopţii spre Depoul « Nitu Vasile ».

Nr. 50 / *Portrete politice*

Beizadeaua

Ce teribilă schimbare de atitudine în numai trei ani de zile ! În decembrie 1989, Nicu Ceauşescu era un ins hăituit, bucuros că scapă cu viaţă. Mulţimea isterică îşi tempera cu greu intenţiile de a-l linşa. Şi ceea ce părea incredibil atunci se produce acum. Nicu Ceauşescu e liber, fugăriţii săi părinţi sunt omagiaţi pe faţă sau cu discreţie, iar vechii slugoi de lux ai familiei, după ce-şi plecaseră capul până la mormânt, numai şi numai pentru a şi-l salva, se ridică acum, încep să revină în viaţa publică, au chiar păreri politice şi nu mai au mult până când vor pretinde recunoştinţa patriei. Acelaşi traseu ciudat îl urmează şi Nicu Ceauşescu. Spintecat în decembrie 1989, el este înconjurat cu o anume curiozitate, ba chiar cu oarecare simpatie de oameni în genul celor capabili să oscileze între linşarea şi pupatul mâinii aceluiaşi personaj.

Cu o aripă de paranoia fluturând mereu peste zbârciturile creierului, Nicu Ceauşescu n-a depăşit niciodată condiţia de beizadea irresponsabilă. Accidente de maşină în serie, cu sau fără victime, beţii de pomină, bătăi cu sarmale şi escapade nocturne pigmentau viaţa personajului care, în rest, mima detaşare, dispreţ şi sictir. Singurele lucruri care-l scoteau din acest sos ţineau de femei şi de maşini. Pipiţele Bucureştilor se înghesuiau să-şi ocupe un loc mai avantajos lângă maşina beizadelei, cele cu şcoală îşi făceau rost şi de o slujbă, uneori chiar de o funcţie în structura politică a utc-ului, cârciumarii puneau la cale decorul şi călcau în picioare orice lege şi normă pentru a contura scena viitoarei agape, iar activiştii, barosani sau mărunţi, se întreceau în a-i face pe plac pentru a nu fi pârâţi în familie. Beizadeaua pleca în trombă din orice loc sau îşi lăsa autoturismul cu pistolul între pernele maşinii, umilea sau juca feste servitorilor care îi zâmbeau cu gura până la urechi şi-l înjurau de mamă în gândurile lor ascunse. În multe situaţii încerca să afişeze o brumă de curaj, un soi de frondă faţă de canoanele comportamentului politic instituit de familie. Aplauda în podul palmelor, afişând un rictus disprețuitor, avea un comportament de fluierat în biserică în timpul ceremoniilor pentru a obţine exclamaţii în genul « ai văzut ce-a făcut Nicu ? » şi uneori îşi apăra oamenii pasibili de muştruluiala politică. Dar, cel mai adesea, nu. Se apărau singuri, exploatând numele umbrelei sub care fojgăiau. Că n-a fost un om de curaj se poate vedea din câteva lucruri. A acceptat ca femeia pe care a iubit-o să fie dusă cu forţa la spital pentru a i se provoca un avort. Urma să se nască un copil neagreat de cuplul prezidenţial. În locul unei revolte din gama tragediilor shakespeariene, el s-a refugiat în beţii şi alte aventuri erotice, acceptând în cele din urmă o nevastă aleasă prin vot pe baza dosarului de cadre. A comis mai multe accidente de maşină pe care nu şi le-a asumat. A preferat formula pasării responsabilităţii către femei uşoare sau bărbaţi îndatoraţi, pe care mai apoi i-a ajutat să iasă din belea.

Ciroza lui n-a fost decât o însumare a mahmurelilor. Mişcările sale politice n-au depăşit regia gloriosului partid, mobilizat întotdeauna să creeze odraslei un viitor politic. Familia lui n-a depăşit ambianţa unei celule de partid. Doar hachiţele mamei mai spărgeau regulile jocului. Imaginea sa publică, pozitivă într-o oarecare măsură, nu se baza decât pe o comparaţie. Oricum, era mai bun decât părinţii săi. În plus, putea să joace România la cărţi şi s-o piardă în favoarea americanilor, zicea lumea cu un anume umor negru. Doctoratul său în ştiinţe n-a fost decât o parodie. Cărţile pe care le-a publicat şi le-a citit numai după apariţie. Făceau şi ele parte din valenţele savante care trebuiau pregătite pentru viitorul om politic.

În fond, Nicu Ceauşescu merită compătimit. N-a fost decât plastilina pe care părinţii îşi exersau orgoliile şi ambiţiile politice. Păcatul său cel mai important constă în a fi acceptat această operaţiune în speranţa că, într-o bună zi, va decide singur. Pentru el şi pentru ceilalţi. Pentru că şi în acest om slab, ciuruit de vicii, se născuse şi creştea din ce în ce mai

puternic, visul puterii. Al puterii pe care să n-o mai împartă cu mama şi cu tata. Să fie a lui în întregime, ca gâsculiţele care îl aşteptau la uşa maşinii.

La ieşirea din puşcărie, Nicu Ceauşescu are forţa unei epave. Atâta doar că nu înţelege ce s-a petrecut cu el şi în afara lui. Multă lume îl priveşte cu compasiune. Iar de la compasiune la simpatie nu mai este decât un pas. Nu-i exclus ca el să fie făcut chiar foarte curând. Numai că aceia care îi vor săruta mâna, după ce l-au spintecat în decembrie 1989, nu vor înţelege un lucru. Că toate se plătesc până la ultima centimă, că Nicu Ceauşescu n-a făcut decât să îndure decontul, adică un fel de notă de plată finală, care ne vine tuturor, inclusiv celor care au trecut de la slugărnicie la agresiune şi acum fac cale întoarsă, fără să ştie că şi sub ei se trage o linie, şi la această socoată finală nu se adună nimic.

anchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal ■ scrisori ■

Anul 1993

Nr. 1 / *Epistole politice*

La răscruce

Stimate domnule preşedinte,

Aţi încheiat un an plin de succese, care în egală măsură sunt şi nefericiri ale altora. Vorba unei poete pe care n-o puteţi suporta. Fiecare bucurie răneşte pe cineva. Iar victoriile dumneavoastră au meritul de a înfunda « revoluţia » şi mai adânc de brâul până la care intrase în pământ. Cu zâmbetul omului mirat, care nu înţelege ce au ceilalţi cu el, vă veţi fi întrebând ce mă determină să vă aşez pe umeri o asemenea povară grea. Şi tot dumneavoastră vă veţi răspunde că nu găsiţi nici un motiv, că o anume răutate a societăţii vă provoacă mereu şi nu vă lasă linişte pentru înfăptuirea marilor dumneavoastră idealuri. Şi, pentru a vă ajuta să ieşiţi din această stare de teatrală perplexitate, aş vrea să vă reamintesc ceea ce încercau să vă spună rebelii zilelor de 21-22 decembrie, rechemaţi pe micul ecran. Că acea bramburealã pe care dumneavoastră o numiţi « revoluţie » şi în numele căreia tot împărţiţi diplome şi alte însemne de merit nu a făcut decât să elibereze vechile scaune pe care să le ocupe cei care se şi pregăteau. Vorba domnului general Militaru, să fie clar, « a complotat şi domnul Iliescu ». Să-i fie clar cui ? Nouă ne era mai demult. Dumneavoastră nu vă este prea clar din moment ce, în aceşti trei ani, nu aţi găsit niciodată timp să daţi o explicaţie acestui « clar ». Să spunem că o delicată modestie vă caracterizează (deşi insistenţa cu care v-aţi declarat disidenţa în timpul campaniei electorale nu lasă prea multe dubii în legătură cu această trăsătură). Asta înseamnă că nu aţi vrut neapărat să vă subliniaţi meritele ? Numai că unii dintre noi încă mai credem că pe lângă « modestie » se mai ascunde ceva. Adică în ruptul capului noi nu vrem să vă credem străin de tot ce s-a întâmplat. Nici pe dumneavoastră, şi nici pe ceilalţi. Şi, din moment ce vă credem implicaţi, vă mai credem şi responsabili de toate cele care nu s-au petrecut din întâmplare. Îmi aduc aminte cum, în 1990, când mulţimea iritată vă cerea socoteală pentru morţii din decembrie, dumneavoastră cereaţi cu insistenţă ca justiţia să fie lăsată în pace să-şi facă datoria. Şi justiţia şi-a făcut datoria că a şters toate urmele, le-a îngropat pe toate şi a pus bine toate documentele care mai puteau spune ceva. Fiind puţin cinic, sunt gata să cred că toată bramburealã, isteria şi nebunia care au urmat au avut chiar meritul de a şterge tot ce se putea şterge, de a ecrana atenţia opiniei publice şi a o abate spre tot felul de aiureli.

Iată că, după trei ani, trăim sentimentul că nu s-a întâmplat nimic, că nu a murit nimeni, că toate acuzaţiile nu sunt decât semne de rea-voinţă ale celor care nu vor binele României. N-a murit nimeni, n-a suferit nimeni, totul este în ordine şi noi cu drag muncim. Toată această atmosferă apatică, de resemnare, de nici vinovat şi nici suferinzi vă conferă cel mult statutul de chior într-o ţară a orbilor, dacă nu cumva suferinţa şi sărăcia îi vor ridica iarăşi pe oameni. Poate atunci îşi vor aduce aminte că mai au de căutat un adevăr peste care au trecut de parcă ar fi şi avut dreptul să uite nenorocirile altora.

Vi s-a cerut, domnule preşedinte, adevărul poate tocmai spre a mai amăgi lumea un timp. I s-a mai promis şi-n alte dăţi. Şi ea a aşteptat, în speranţa că acest drept elementar îi va fi acordat. Şi va veni primăvara, şi oamenii vor trece la problema arăturilor, şi iarăşi vor uita că promisiunea a fost goală, că meniţii să facă lumină au sporit şi mai mult întunericul, până nu va mai rămâne nici o urmă. Tare mă tem că o asemenea strategie nu va fi încununată de succes. O a patra aniversare atât de anemică ar însemna nu doar o victorie a dumneavoastră, ci şi o înfrângere definitivă a dorinţei clare de schimbare. În acest moment, când teama a început să colinde sufletele oamenilor, când resemnarea intelectualilor e un fel de haină de fiecare zi, când pierdem valori şi ne înmulţim cu ciurucurile altora, ne îndreptăm spre un moment care, vrând-nevrând, are în el ceva hotărâtor, de răscruce. Mergem înainte în acelaşi ritm impus de victorioşii în alegeri sau schimbăm cadenţa şi ne tăiem o cale nouă, dreaptă, indiferent prin câte dificultăţi. Pentru că, în acest stil bălmăjit, cu nici curaţi, nici morali, nici pricepuţi în frunte, însoţiţi de talângi şi lătrăi, de linguşitori şi nemernici, ne îndreptăm spre ce ? Dumneavoastră credeţi că spre victoria finală. Eu cred că ne îndreptăm spre o catastrofă, din care tot zvâcnirea noastră ne va scoate. Şi acest lucru se va petrece fără îndoială.

Domnule preşedinte, din câte ştiu eu, memoria colectivă ţine cam o sută de ani. Aşa că încă douăzeci de procurori generali bine puşi nu vor putea să şteargă toate urmele. Şi, chiar dacă vor reuşi, moralul nostru va creşte pe o rană care va răbufni nimeni nu ştie când.

Domnule preşedinte, începe un alt an şi multă lume are din ce în ce mai puţin timp pentru a se întâlni cu bucuria şi bunăstarea. Pentru unii, o asemenea întâlnire este cu desăvârşire exclusă. Dar, pentru cei mai mulţi, mai este încă timp pentru o împăcare sufletească. Că n-au suferit în van. Că nu i-au ros puşcăriile de pomană. Că nu şi-au văzut prietenii murind de vii pentru ca alţi măgari să se urce pe spinarea lumii. Dacă veţi putea face ceva pentru asta, vă veţi fi făcut o mică parte din datoria care vă apasă.

Domnule preşedinte, începe un alt an şi, dacă nu ne vom regăsi, înseamnă că am plecat la drum cu bună-credinţă, dar ne îndreptăm în direcţia opusă locului pe care îl visam.

Cornel Nistorescu

Nr. 3 / *Epistole politice*

« Plină de sânge şi violată de armată »

Stimate domnule Procuror general,

Cum recitesc titlul, cum mă taie râsul, deşi sunt convins că, la un asemenea fapt, aţi chema imediat un subaltern şi i-aţi zice : « Petrică, ia să ne sesizăm şi noi din oficiu şi să vedem ce-a păţit biata femeie şi cine a fost nemernicul ăla care a deschis primul fermoarul. Şi, dacă e adevărat că-i armata, să vezi ce soldat găseşti, ca să-l înfundăm niţel. Da' ai grijă, dacă e mai mulţi, să nu bagi gradaţi sau ofiţeri superiori. » Dacă nu gândiţi aşa, mă dau cu capul de ceasul de la Universitate ! Pentru că, de regulă, şi dumneavoastră, şi vama, şi justiţia au făcut caz când a fost vorba de găinari mărunţi, şi toţi la un loc v-aţi făcut că plouă când a fost vorba de complicaţii mai mari. Numai că, în cazul de faţă, dom' procuror cu patru nume şi trei stele în rezervă, nu e vorba de una violată de armată pe care s-o compătimiţi ca un ofiţer patetic, nu e vorba nici de terorişti, pe care aţi reuşit să-i înfundaţi în boască şi tescovină, ci chiar de legile acestei ţări. Ele au fost umplute de sânge şi violate şi de armată, adică exact de foştii dumneavoastră colegi (pentru că, din câte ştiu bine, aţi fost căprar sau colonel cu leafă).

Cu câteva săptămâni în urmă a izbucnit celebra afacere Ţigareta, dată în vileag tot de presă. Şi, fuga-fuga, a apărut dom' general Spiroiu, care ne-a tras repede un bla-bla cu demnitatea şi cinstea oştirii ştirbită prin această deconspirare. Armata, curată ca o fecioară, era, vezi Doamne, maculată de derbedeii de gazetari, în timp ce ea tropăia din greu la înfăptuirea înaltelor misii care o apasă. Ne-am făcut gura ca preşedintele Iliescu, adică exact până la urechi, şi am aşteptat o reacţie din partea celorlalţi, inclusiv a soldaţilor sau a amărâţilor care îşi îneacă pauzele dintre două instrucţii cu fumul greu de Carpaţi. Şi s-a făcut un pui de vâlvă, s-au anunţat comisii şi au fost arestaţi borfaşi. După care ţaţa Florea a dispărut în porumbişte şi s-a făcut linişte. Din câte mi-a trecut pe la ureche, singurul infractor prins a fost eliberat, iar în locul lui au fost arestaţi câţiva şoferi pârliţi, care aveau doar misia să ducă un camion de ici şi până colo. Vreau să zic că Televiziunea a făcut linişte, cercetările continuă, ca şi în cazul teroriştilor, iar procuratura, ca o călugăriţă virgină, nu zice nimic. Adică n-a fost chiar aşa, nu sunt probe, trebuie să anchetăm, să găsim vinovaţi, să luăm declaraţii. Mi se face greaţă de acest stil de împachetare cu nămol a opiniei publice. Pentru că eu vin şi întreb : nea Petrică, procurorul acela care anchetează cazul, nu a mirosit cumva că în această găinărie naţională s-au băgat şi unii generali, n-a dat el peste vestea că mai sunt şi ceva oameni de pe la preşedinţie sau de prin guvern care au pufăit binişor din această afacere ? Poate că noi fierbem de curiozitate să aflăm cine sunt ăia. Au fost chemaţi să dea declaraţii ? Şi nu cumva gaura dată României

este mai mare de 12 miliarde de lei ? Știu un contabil pensionar care a socotit afacerea pe camioane, pe luni, pe săptămâni și pe zile, pe *box*-uri, pe cartușe, pe pachete, și moșul ăsta căpos, dar tare în socoteli, ca și Stolojan, zice că România a fost păgubită de șaizeci de miliarde de lei. Știți ce înseamnă asta ? Că interesele celor implicați pot genera inclusiv crime. Că afacerea merge mai departe, chiar dacă vama și Televiziunea ne scot ochii cu câte un cretin care și-a înfundat șifonierul cu țigări.

Dom' procuror general, mai am o cobe prin preajmă care vrea să facă un pariu nebun ! Că toată afacerea cu țigări s-a întins până la dracu' în Liban, și de acolo banii s-au îmbârligat cu armament care a ajuns până în Iugoslavia, unde, din lipsă de gloanțe, se folosesc inclusiv ciomegele și bolovanii. Și atunci ce facem ? Haț, mai puneți mâna pe un găinar și scoateți ochii lumii cu el ? Asta s-o credeți dumneavoastră că este procuratură ! Dacă în cazul teroriștilor președintele ne-a îmbătat cu apă rece, zicând, lăsați organele în drept să-și facă datoria, și organe au ieșit, în cazul de față, n-o mai puteți întinde ca guma de la izmene. Ori aflăm ce-i în această afacere care a privat statul român de un tren cu bani, ori desființăm tot controlul vamal și ne socotim provincie a Turciei și a Libanului. Evident, urmând să introducem viză cu criterii riguroase pentru nemți și americani. Pentru că situația prea este plină de sânge și violată de afaceriști și de armată. Adică de șmecherii care și-au triplat solda pe baza afacerilor cu țigări. Vedeți că nu spun soldați, subofițeri sau ofițeri care și-au triplat solda. Și știți de ce ? Pentru că am eu o intuiție de nenorocit și îmi miroase mie de la o poștă că sub gradul de colonel nimeni n-a pupat nici măcar o țigară.

Și știți ce mă mai miră ? Că o afacere publică scandaloasă, despre ai cărei actori ar trebui să aflăm date noi în fiecare zi, a fost trasă sub plapumă ca s-o puteți cică ochi mai bine. Și nimeni nu mai zice nimic. Asta mă lasă cu gura căscată. Că parlamentarii tac, că guvernul tace, că ziarele nu mai pun întrebări, iar Televiziunea se freacă pe spate, în timp ce procuratura continuă să scotocească pe sub pat. Eu cred că unii o fac pentru că s-au resemnat. Adică s-au săturat să tot hămăie în pustiu, în timp ce ticăloșii înfloresc ca regina-nopții după ce se lasă întunericul. În timp ce alții șoptesc și mișcă bilețele. Iar dumneavoastră ce faceți ? În cel mai academic stil cu putință, mă văd silit să vă spun că nu există decât două posibilități : ori sunteți neputincioși, ori sunteți stricați. Și cu asta basta !

Cornel Nistorescu

Nr. 4 / *Epistole politice*

Un fel de vodă bolmojit

Domnule preşedinte Ion Iliescu,

O primăvară ca o găină bolnavă îşi întinde aripile peste România şi le dă oamenilor o amăgitoare senzaţie de ceva mai cald şi ceva mai bine. Ea are meritul că-i dă guvernului gri-roşcat şansa unui respiro. Acela de a cârpi în fugă sărăcia şi haosul. În acelaşi timp, vă ajută şi pe dumneavoastră să mai ieşiţi niţel în mijlocul poporului iubitor. Nu cumva să uite cine e în fruntea lui. Şi v-aţi dus la Iaşi pentru a celebra Unirea Principatelor. Abia acum descoperă ce mare iubitor de istorie sunteţi ! Nu vă scapă nimic, nici un rege (mai vechi), nici un domnitor, un răsculat sau un moment mai abitir de prin manuale ca să ieşiţi în lume şi să arătaţi ce suflet mare de patriot aveţi, cum vă bate inima ca o motopompă industrială care împinge în venele naţiunii iubirea de ţară. Căci, dacă nu eraţi dumneavoastră la Adamclisi, la Iaşi sau la Arcul de Triumf, noi, biete animale bezmetice, riscam să uităm de unde ne tragem şi ce oameni ne-au iluminat trecutul. Fără un preşedinte clarvăzător ca dumneavoastră, cu siguranţă că ne-am fi închinat la marile figuri din istoria tătarilor. De fapt, dumneavoastră ştiţi ca şi mine că istoria a fost şi este un prilej pentru propagandă, pentru niţică faţă politică. Fac pariu că toată ziua staţi cu coada ochiului pe calendare şi abia aşteptaţi să se mai apropie o cifră ceva mai rotundă de la naşterea sau moartea unuia, şi vă frecaţi palmele ca Siminică, zicând în sinea dumneavoastră, ia să mai zic eu ceva poporului meu ! Şi-i trimiteţi pe băieţi să vă organizeze o cădelniţare cu un sobor de preoţi, după care trântiţi un « spici » clarvăzător, care îi înfierbântă pe naivi, iar pe mine mă lasă rece. Dacă nu organizaţi o mare sărbătorire de la prima zi când Dunărea a curs prin România sau de când au apărut Munţii Carpaţi, eu tot nu vin la bâlciuri pe seama strămoşilor. Nu fac parte din categoria celor care se topesc după mitinguri cu drapele şi lozinci. Nu reuşesc să mă educ în acest stil, chiar dacă îmi dau seama că asta este o distracţie favorită a şefilor din ultimele decenii. În loc de chefurile cu lăutari şi mititei, ei preferă o agapă istorică. Şi, pentru că nu au timp să citească şi, de regulă, pricep mai uşor de la televizor sau de pe scenă decât din cărţi, aranjează ca doi-trei actori să se îmbrace în costume de epocă, să facă pe Traian şi pe Decebal, pe Cuza sau pe Moş Ion Roată, şi aceştia să-i dea poporului mură în gură ce trebuie să înţeleagă, iar iubitului conducător sentimentul că şi el este o mărgică pe lunga sfoară înşirată cu marii voievozi. Asta dovedeşte cel mai grăitor faptul că nu priviţi istoria decât ca pe o lecţie de învăţământ politic. Limbajul comemorativ miroase a festival Cântarea României, iar comportamentul faţă de valorile istorici este unul de paradă. De altfel, cred că suferiţi enorm din cauza absenţei marilor adunări populare, a mitingurilor de la Sala Palatului, şi singura

compensaţie pe care v-o îngăduiţi este cea prilejuită de comemorarea trecutului. Asta în timp ce asistăm la o deteriorare periculoasă a monumentelor, a documentelor şi a caselor memoriale, în timp ce cercetarea istoriei este văduvită de sumele minime necesare unei supravieţuiri decente.

Domnule preşedinte, teatrala dumneavoastră aplecare asupra istoriei românilor, devenită un fel de modă politică, riscă să vă captiveze în aşa măsură, încât să uitaţi un fapt extrem de simplu. Că sub picioarele scaunului pe care staţi la Cotroceni se află nişte foi albe. Cu voia dumneavoastră sau fără, rămân nişte urme. Şi cronica acestor vremi n-o scrie madam Mironov sau Rodica Becleanu. A cam trecut vremea copiştilor de curte. Vodă zice şi Tilică scrie lista faptelor minunate ale stăpânului. La urmă, ce nu-i place şterge cu toporul şi-l spânzură pe Tilică. Spre nefericirea dumneavoastră, istoria redevine un miraculos amestec de documente, fapte şi judecăţi, în care se oglindeşte starea de graţie sau nenorocirea prin care a trecut un popor într-o anume vreme. Şi tare mă bucur că în cele referitoare la anii aceştia nu va rămâne nici faptul că aţi cădelniţat la Iaşi sau la Adamclisi, ci faptul că aţi ratat nevoia de schimbare. Credeţi dumneavoastră că românii vor uita faptul că aţi împins în prima linie a politicii nişte papagali ca Gheorghe Dumitraşcu şi Ştefan Cazimir ? Că i-aţi descălecat pe toţi care reprezentau noul val şi aţi readus în locul lor armata sfintelor moaşte din vremea stalinismului, a Comitetului Central pcr şi utc din epoca marilor victorii ? Că aţi pus umărul la stricarea societăţii româneşti, reînscăunând oameni pe care dracu' i-ar fi înmuiat de mult în cazanele cu smoală ?

Domnule preşedinte, vă invit ca, în locul acestor spectacole propagandistice, să puneţi mâna pe vieţi de preşedinţi, principi şi împăraţi, şi să le rumegaţi în singurătate, şi să vă întrebaţi dacă nu cumva, privind lucrurile din perspectiva acelor veci ai vecilor de nimeni trecuţi, în dreptul dumneavoastră nu s-ar putea scrie : « Iliescu a fost un fel de vodă bolmojit şi singur, care le-a ameţit pe toate din cauză că s-a înconjurat de sfetnici proşti şi n-a înţeles încotro mergeau vremurile. România a trăit pe vremea lui ani grei şi chinuiţi, şi, când ţara a scăpat de el, a fost multă bucurie şi trei zile la rând lumea a băut şi a jucat, ca la o nuntă împărătească. »

Pe mine unul, o asemenea posibilitate m-ar îngrozi peste măsură.

Cornel Nistorescu

Nr. 5 / *Epistole politice*

Mascota libertății

Președintele Iliescu și-a înțepenit curul pe scaun, a pus palma pe masă, lipind-o apăsat, zicând sau nezicând, dar gândind un clasic « gata, tovarăși ! ». Să terminăm odată cu derbedeii și veleitarii pe care scumpa și iubita noastră revoluție ni i-a băgat pe gât și să punem lucrurile în ordine. Dacă prin 1990 se codea să dea adunarea oamenilor pe care se bazase o viață, acum nu mai are de ce să o facă. Atunci l-a chemat repede pe marele cartof al tineretului, zis Dan Marțian, l-a chemat și pe cel care îi spărgea geamurile în copilărie și mai apoi îi căra videocasetele deocheate, Mihai Bujor Sion, a mai dat sfoară în țară după doi-trei de pe la gospodăria UTC de pe vremea școlii de cadre aflată în baraca din spatele Comitetului Central. Nu putea să-i cheme pe toți pentru că prea începuse lumea să-i strige « comunist împuțit ». Dar a câștigat alegerile, poporul i-a oferit marea dovadă de devotament nețărmurit, și acel « gata, tovarăși », spus sau nespus, dar cu palma bătută pe masă, a fost semnul de curmare a dezordinii. Și, astfel, patria iubitoare a fost împinsă în operațiunea de curățire a uscăturilor. Să-i punem pe ai noștri, pe oamenii de bază, care nu ne înșală așteptările, care au experiență, care sunt devotați. Toți gânsacii din monstruosul aparat au fost scuturați de praf, recondiționați și transformați în titulari de ciolan. Proștii ministerelor sau ai comitelelor județene de partid, de care oamenii n-aveau curajul să râdă decât după ce-și trăgeau pătura pe cap, s-au întors iar pe posturi de becheri. În momentele lor de duioșie, când își slăbesc nodul cravatei și li se revarsă burta peste curea, îi vezi zicând propoziții antologice, îți mai aduci aminte, Vasile, când Ceaușescu ne-a făcut proști și ne-a dat afară, evident, acest calificativ de prost, chiar dacă era adevărat, a fost și sămânța de la care în mintea lor a crescut ideea trecutului disident. Și, astfel, la un discret semn al președintelui, întreaga armată a ticăloșilor începe să tropăie pe spinarea României. Păunescu, Vadim, Verdeț și Dan Marțian n-au fost decât primii. Nasul lor subțire a adulmecat din aer mirosul de hoit al revoluție. Au ieșit mai repede și au luat partea leului. Că la ministerul Sănătății a apărut într-un scaun de director o celebră fosilă de pe vremea lui Stalin este doar o premisă ca foștii ilegaliști să se constituie într-o asociație și să-i ceară Parlamentului despăgubiri morale și materiale pentru serialul « Memorialul durerii » și pentru alte jigniri suportate din diverse balcoane sau prin diferite piețe.

O apariție până la urmă este și Paul Everac. Cum să rămână moșul fără colegiu ? N-a fost opera lui suport estetic și mobilizator pentru toate ceasurile de cumpănă ale tuturor epocilor de aur ? N-a fost el slugă credincioasă a partidului ? Pe bună dreptate, omul i-o fi zis lui Ilici, bine, măi Ioane, pui toți proștii la cârmă și pe mine, prieten vechi, mă lași numai cu nenorocita de pensie ? Vestea a circulat prin oraș, dar nimeni nu și-a putut imagina o asemenea nerușinare. Să iei o fosilă isterică, șifonată de

propria ei slugărnicie, s-o scoți dintre busturile cu care se joacă în curtea lui de la țară și s-o așezi ca pe o sperietoare în vârful Televiziunii Române e mai rău decât să așezi capul de beton al lui Mircea Hamza între pietrele care zidesc guvernul. Pentru că, oricât de democratică ar putea fi numirea în fruntea Televiziunii Române, ea depășește chiar și limitele nerușinării politice. Mai întâi de toate, este o palmă dată profesioniștilor, atâția câți mai există. În al doilea rând, este o supunere a unei instituții publice. Negarea echidistanței politice în favoarea reflexelor de slugă nu face decât să încheie lamentabil o perioadă de căutări legate de independența celui mai important canal de comunicare din România. Adică de azi înainte s-a terminat cu democrația informației. Noi conducem ! Noi vă spunem ce se întâmplă ! Noi vă arătăm ce e bine și ce e rău, ce trebuie condamnat și ce merită a fi iubit ! Ultimele două apariții ale noii mascote a libertății au înfiorat o țară întreagă. Probabil, multă lume s-a așteptat la o reacție din interior. Adică lucrătorii din televiziune să se împotrivească acestei rușini. Din câte știu, în afara lui Dumitru Iuga, nimeni nu a zis nimic. Un alt mare rozător de oase, Vartan Arachelian, probabil că-și dă palme de supărare. I-a pupat mâna lui Adrian Păunescu și s-a trezit cu Paul Everțap. Puțină lume știe că această reacție a celor din Televiziune nu va avea loc decât foarte târziu, undeva spre limita maximă a suportabilității. Și asta pentru că Televiziunea Română, o vreme zisă « liberă », este una dintre cele mai stricate instituții publice din statul român. Cu câteva excepții care confirmă regula, Televiziunea se împarte în incompetenți și interesați. O armată de fosile, pensionari și pensionabili, se agață de această instituție ca lipitorile de animalul bolnav, ajuns într-o mlaștină. Culmea e că sunt și cei mai flămânzi. Oricum, nu mai au decât câțiva ani până îi mai țin picioarele să iasă pe străzi. Produc și vând publicitate, montează pe șest, pleacă cocoșați de la reportaje publicitare și se plâng că instituția nu este subvenționată de stat. Nici prezența lui Fane Spoitoru în fruntea Televiziunii nu i-ar umili și nu i-ar revolta. Structura de servitori care fură de la bucătărie este adânc înrădăcinată în comportamentul lor. Așa că vor supraviețui și cu Paul Everac, și cu Papa Ioan Paul, și cu alți papi și președinți.

Problema este simplă. Nu-i poți cere lui Paul Everac să se privească în oglindă și să-i fie rușine. Dacă mâine i s-ar propune postul de secretar general al Organizației Națiunilor Unite, omul s-ar codi puțin, dar până la urmă ar ajunge la concluzia că merită acest post. De necrezut este doar atitudinea președintelui, chiar dacă formal nu el a pus moțul pe plăcintă, ci a folosit mâna primului-ministru. Gestul acesta depășește orice închipuire și, dacă el nu va avea consecințe, înseamnă că Ilici a estimat corect capacitatea românilor de a purta mereu câte o cocoașă blestemată.

Cornel Nistorescu

Nr. 6 / *Epistole politice*

Moș Tăgârță ține spiciuri

În cursul săptămânii trecute, am primit pe adresa redacției o invitație din partea dumneavoastră pentru o « consfătuire pe probleme de mass-media și colaborare reciprocă ». Trecând peste faptul că invitația era semnată de un înlocuitor al directorului de protocol (care va să zică, aveți și un director de protocol), aș dori să vă atrag atenția că eu nu sunt interesat să mă consfătuiesc cu dumneavoastră. Nu știu dacă termenul de « consfătuire » vă aparține dumneavoastră, directorului de protocol, celui care a semnat sau, pur și simplu, secretarei. Poate vă mai aduceți aminte de el. [Consfătuirea] era organizată de șefi mai mari pentru a le picura celor mai mici prețioase indicații. Sper că nu ați uitat consfătuirile pe seama teatrului la care ați participat de atâtea ori și la care ați deprins esența indicațiilor de a traduce în piese de teatru minunatele indicații ale lui Stalin, Dej, Răutu, Dumitru Popescu, Petru Enache și câți s-au mai perindat la motopompa de indicații a partidului și care s-au tradus cu mare exactitate în măreața dumneavoastră operă de propagandă în țoale literare. În invitația respectivă, cine a redactat-o mai scrie « Directorul General al Televiziunii Române, domnul Paul Everac, *are onoarea* să vă invite » (sublinierea îmi aparține, ca și sentimentul că e treaba dumneavoastră să credeți că aveți *onoare*, eu fiind de cu totul altă părere), drept pentru care vă comunic pe această cale că degeaba aveți onoarea să mă invitați, pentru că pe mine nu mă interesează și nici nu-mi face plăcere să mă consfătuiesc cu dumneavoastră pe seama TVR. În primul rând, pentru că am înțeles perfect prefăcătoria. Dumneavoastră voiați să venim și să vă spunem ce gândim, să vă faceți că notați cu sârg, la sfârșit să ne mulțumiți pentru « sugestiile prețioase » și apoi să vă vedeți de treabă. De altfel, ați și făcut-o. Au și început să reapară reportajele tv despre succesele în producție, despre muncitorii fruntași, despre directorii plini de inițiativă (ultima capodoperă, *parabula* cu ouăle în două coșuri împărțite tocmai la fabrica de mobilă SAREX), pe care le-am văzut de altfel sublimate și-n piesele dumneavoastră.

Un alt motiv pentru care nu mi-a făcut plăcere (și nici n-o să-mi facă vreodată) să mă consfătuiesc cu dumneavoastră ține și de caracterul pe care l-ați etalat de-a lungul anilor. Aș vrea să vă reamintesc faptul că, de fiecare dată când cineva a « frânt inadmisibil mesajul comunist al operei », ați avut grijă să scrieți scrisori în mai multe exemplare, pe care le-ați trimis pe la toate forurile de partid și de cultură (aripa ceva mai alfabetizată a aceluiași partid) atât pentru a vă salva obrazul devotat, cât și pentru a-i înfunda mai adânc în rahat pe cei care nu înțelegeau perfect mesajul revoluționar al barbișonului. Vreau să spun că ați practicat un fel de turnătorie politică și nu vreau să mă consfătuiesc cu dumneavoastră pentru a nu mă trezi că a doua zi le trimiteți tuturor forurilor de partid și

de stat o scrisoare în care arătați cât de reacționar gândesc. De altfel, dacă ar fi să las loc unei comparații între gândirea cu baston pe care o reprezentați și cea care colindă prin mințile celor mai tineri, mă pot socoti un reacționar care încearcă să folosească mijloace subversive de introducere a explozibilului în depozitele de prostie și lașitate bine conservate de compatrioții noștri aflați la cârmă.

Un alt motiv pentru care nu ne-am fi putut consfătui a fost și este legat de neîncredere. V-aș fi spus că Televiziunea Română este o cloacă și dumneavoastră ați fi afirmat ulterior că am susținut evidenta ei independență, secondată de mici și neesențiale lipsuri. Faptul că ați fost în stare să cereți rapoarte și note despre discuțiile purtate de oameni din Televiziune cu reprezentanți ai presei, ca mai apoi, când ați descoperit ce aberație pregăteați, să dați vina pe o pârlită de secretară care nu a înțeles ordinul îmi atrage atenția asupra caracterului de pe care a cam căzut părul și a crescut barba.

Un alt motiv pentru care nu ne-am fi putut consfătui vine și din faptul că în viața mea nu am stat de vorbă cu o curea de transmisie. Or, dumneavoastră nu sunteți în nici un caz directorul unei instituții publice independente, ci o amărâtă curea de transmisie pusă pentru a învârti mecanismul Televiziunii după turația și interesul batozei de la Cotroceni. Adică să avem un președinte respectabil, mai respectabil decât se poate, să avem un guvern frumos și iubit, să nu mai scape nici o cârâitură a opoziției și alte asemenea judecăți de gânsac singuratic pe marginea bălții.

De altfel, stau și eu și mă întreb ce argumente vor fi stat la baza acestei înțelepte decizii. Marea dumneavoastră fidelitate de traducător, faptul că executați fără să gândiți, capacitatea dumneavoastră de supunere sau experiența teribilă pe care ați dobândit-o la televiziunea din bucătăria apartamentului în care locuiți ? Uneori chiar mă întreb de ce nu s-a gândit dom' președinte la un șef de poliție județeană, vreun colonel care a scris și ceva versuri de ziua nevestei. Omul ar fi fost mult mai fidel în traducerea indicațiilor și ar fi început și niscai curățenie prin subsolurile instituției. Pentru că, din câte rezultă, președintele sau primul-ministru (ultimul e dat de exemplu, pentru că nu ar avea curajul), dacă le cășună (ca să nu folosesc un alt verb), ne pot procopsi mult mai zdravăn. Adică să-l pună director general al Televiziunii pe Dan Iosif sau chiar pe bucătarul de la Cotroceni. Zice națiа ceva ? Întreabă cineva Parlamentul ? Are vreo importanță ce scriu ziarele ? Vrea « mușchii lor » să ni-l pună pe Gelu Voican sau pe Moș Tăgârță, noi trebuie să ne ținem gura și Televiziunea Română să devină pedagogul națiunii.

Iată de ce, iubite domn, nu ne-am putut consfătui cu ocazia amintită și nici nu ne vom împărtăși păreri sau judecăți de valoare.

Cornel Nistorescu

Nr. 8 / *Epistole politice*

Criza de tenișI și pușcării

Domnule ministru Gheorghe Angelescu,

N-am fost nici campion olimpic, nici național, nici județean, chiar dacă am trecut prin câteva sporturi care m-au transformat într-un chibiț statornic. Ironia sorții a făcut ca, în ultima vreme, să mă apropii mai mult de un sport pe care nu-l cunosc deloc. Este vorba de bridge, pe care guvernul din care faceți parte l-a introdus, împreună cu alba-neagra, între « sporturile » destinate celor care fac mușchi la barbut. Confuzia nu este câtuși de puțin dezonorantă pentru cei care practică acest sport și care, ironia sorții, sunt oameni de o condiție intelectuală superioară chiar celor din guvern, ci chiar pentru cei care l-au categorisit în acest mod. Nu vreau să înțelegeți că folosesc acest prilej pentru a le lua apărarea. Nici nu au nevoie, chiar dacă fondurile alocate pentru acest sport sunt egale cu cele destinate de guvernul Văcăroiu pentru călătoriile românilor în Cosmos. Adică praf în ochi. Dacă situația ar fi unică, ar putea fi tratată ca o scăpare a unui guvern care confundă lozul în plic ca sport național cu halterele ca distracție feminină. Numai că situația de sărăcie de la bridge se regăsește în aceleași proporții și în celelalte sporturi. Am auzit că multe echipe naționale reprezentând sporturi mai puțin populare nu prea au nici ce încălța, nici ce îmbrăca. Aflu, de exemplu, că unele echipe de hochei nu au crose de rezervă și jucătorii, când ies din teren, lasă crosele celor care intră, iar portarii de hochei nu au suficiente căști cu apărători, astfel că, atunci când pucul zboară ceva mai sus, se feresc și-l lasă să treacă. Vă dați seama ce situație umilitoare îndură acești oameni în diverse confruntări naționale și internaționale ? Să nu mai discutăm și despre imaginea României !

De aici, foarte simplu, derivă o consecință care ne taie pe la genunchi și-n alte domenii ale vieții sociale, economice, culturale sau științifice. Încet-încet, vârfurile își fac bagajele și pornesc spre alte meridiane, spre un soare mai cald. Domnul Iliescu și megafonul său tv, Paul Everac, socotesc asta o trădare de țară pe fondul adormirii sentimentelor patriotice. Numai că mulți dintre sportivii care pleacă o fac pentru că își dau seama că nu vor avea niciodată o șansă deplină de a atinge culmi doar încălțați în tenișI și cu un tricou și o pereche de chiloți. În lume, toate sporturile presupun în faza de performanță nu doar tenișI, patriotism și bunăvoință. Echipamentul, condițiile de viață, introducerea metodelor moderne, mediatizarea și recompensele au atins cote paralizante pentru un român care se visează campion olimpic, mondial sau european. Sub presiunea neputinței, a umilinței chiar, mulți aleg drumul fără întoarcere. Și așa se face că echipe naționale străine sunt antrenate de români, că mari cluburi europene și mondiale își bazează succesul pe talentul și efortul unor tineri ple-

caţi din România. Unii dintre ei plecaţi singuri să-şi caute norocul, alţii transferaţi pe bani de nimic sau pe foarte mulţi bani negri. Veţi spune, domnule ministru, că sunt bani intraţi în România. Mă tem că vă înşelaţi. După decesul Daciadei şi al iniţiatorului, hemoragia de sportivi români s-a făcut pe foarte mulţi bani şi cea mai mare parte a lor a intrat în buzunarele samsarilor. Şi, astfel, în timp ce unele sporturi sărăcesc până la limita cerşetoriei mascate, în celelalte se învârt bani grei, se escaladează prevederile legale şi funcţionează o mafie de cea mai joasă speţă.

Aş vrea să mă opresc puţin la situaţia din fotbal. Marea târguială a început în timpul campionatului mondial din Italia. Numai pensionari şi paznici de terenuri de fotbal nu s-au vândut acolo. S-au mişculat bani, s-au încheiat contracte duble, au fost vânduţi jucători pe bere, pe computere, pe bocanci, pe mingi, dar mai ales pe foarte mulţi bani pe care nimeni nu i-a văzut intrând în conturile federaţiei române. Cine a văzut conturile naţionalei de fotbal după meciurile demonstrative de la începutul anului 1990 ? Federaţia Română de Fotbal a devenit un fel de butic la care se vindeau mai puţine ţigări şi băuturi şi mai mulţi jucători. Şi, pentru ca legea să poată trece peste combinaţiile lui Mircea Sandu, peste toate mărunţişurile acestei distilerii numite Kasai, pentru ca nimeni să nu poată începe o anchetă despre modul în care Vasile Ianul a dat după câini şi după femei cu sutele de mii de dolari ale Clubului Dinamo, pentru a acoperi toată stricăciunea din această federaţie, a fost aleasă o umbrelă « revoluţionară » numită Mugurel Florescu. De fapt, sper să recunoaşteţi şi dumneavoastră că fotbalul reprezintă chiar complexitatea corupţiei de la nivelul întregii societăţi. Dar mult mai grosolan, mai grotesc, pe mai mulţi bani şi cu o neruşinare care depăşeşte orice închipuire.

Iată de ce, domnule ministru, mă întreb dacă aveţi puterea să înfruntaţi toată această lume, să o curăţaţi de gunoaie şi să contribuiţi la asanarea climatului moral din sportul românesc. Pentru că, trebuie să recunoaşteţi, unele federaţii au nevoie de sprijin, de medicamente şi chiar de bani de mâncare, în timp ce altele au nevoie de procurori care să întocmească dosarele de pârnaie. Adică, vrând-nevrând, va trebui să alegeţi între două posibilităţi. Ori rămâneţi un ministru de paie, ori declaraţi război corupţiei şi puneţi pietre pentru noua arhitectură a sportului românesc de după încheierea Daciadei.

Cu nedisimulată speranţă,
Cornel Nistorescu

Nr. 9 / *Epistole politice*

Locomotiva istoriei pufăie pe străzi

Domnule Bogdan Hosu,

Este prima dată când vă scriu, deşi mi-ar fi făcut o mult mai mare plăcere să nu o fac. Acest disconfort vine nu din faptul că nu ne cunoaştem sau din acela că aţi fi o persoană dezagreabilă. Nici vorbă de aşa ceva. O întortocheată biografie m-a adus în situaţia de a împărţi o bucată de pâine cu cei mai simpli oameni din lume. Îşi ştergeau gura cu dosul mânecii. Mâncau pe ziar. Dormeau profund pe o banchetă de scânduri, pe un grilaj de lemn sau pe un dulap. Îşi spălau mâinile cu rumeguş şi mai apoi cu săpun şi piatră abrazivă. Împuşcau cu greu fiecare bănuţ. Se conformau întrecerii socialiste. Participau cu nepăsare la orice miting şi aplaudau cu aparentă sinceritate, deşi în ochii lor puteai citi un fel de 'reaţi ai dracului ! Asta pentru că înţelegeau enormitatea prefăcătoriei, dar şi pentru că lângă ei se produceau alţii, din care se alegeau cozile de topor. Oricât de cinstiţi ar fi muncitorii, ei ştiu bine un singur lucru. Că socialismul a pus în valoare stranii resorturi de caracter şi acestea au dus la dorinţa de afirmare a proştilor cu talangă, cei care au fost şi mai sunt în stare să-şi oblige semenii să defileze în mâini şi să aplaude cu picioarele. Oricâte păcate ar avea, îmi face o enormă plăcere să mă aşez totdeauna în apărarea lor, pentru că ştiu toate durerile şi foarte puţinele bucurii ale celor de la şaibă. Ei rămân un continent nedescoperit, cu necunoscute piscuri de duritate, cu imprevizibile mlaştini, cu o simplă tablă de valori morale, copleşiţi de două sărăcii. Una materială şi cealaltă informaţională. Amândouă i-au ţinut şi-i vor ţine la baza piramidei sau în cala vaporului. Tot ce stă în echilibru şi tot ce se înalţă creşte de pe cârca lor. Şi, când sunt păcăliţi sau nu mai îndură, se mişcă, şi temelia lumii se clatină. Iată de ce marii becheri ai istoriei şi-au făcut un abil program de ducere cu zăhărelul a mamutului pe care îşi sprijineau puterea. Lenin, Hilter, chiar şi defunctul nostru tătuc au avut grijă să-i dea mulţimii imaginea de locomotivă a Istoriei, de forţă conducătoare, de vedetă politică. Şi ce mare bucurie poate fi mai mare pentru orice nea Gheorghe de la şaibă decât aceea de a fi socotit stăpânul lumii ? El, cel sărac şi călcat în picioare, care îşi celebrează prânzul cu o conservă şi un castravete, el, marele făurar cântat de Arghezi, dar care n-are cu ce-şi cârpi pantalonii, să fie transformat într-o stea politică ! O stea politică de staniol, care nu contează în nici o constelaţie, dar în numele căreia s-au făcut cele mai murdare jocuri.

Domnule Bogdan Hosu, nu ştiu în ce măsură aţi trăit durerea de a fi curs pe fruntea dumneavoastră o broboană de ciocănar. Asta v-ar fi folositor în a înţelege în intimitate resorturile acestei lumi şi frumoase, şi crâncene, dar v-ar împiedica să-i evaluaţi tarele şi să estimaţi corect riscurile. Pentru că, vrând-nevrând, trebuie să recunoaşteţi şi dumnea-

voastră că muncitorii ultimului secol au fost folosiți drept berbec pentru deschiderea tuturor porților politice. Toate marile victorii s-au bazat pe șmecherirea acestei categorii sociale. Și epoca de aur, și democrația originală, și ce-o mai veni. Dumneavoastră susțineți mereu că nu faceți politică. Că sindicatele sunt așa și pe dincolo. Și, când spun asta, nu vă bănuiesc de nici o prefăcătorie. De nici un joc ascuns. Dar vă atrag atenția că fiecare mișcare vă este provocată sau, dacă a scăpat strategilor, este deturnată pentru a satisface aceleași interese de putere. Ce altceva au fost mineriadele, amenințările cu greva generală, asaltul asupra partidelor politice în ianuarie 1990 decât un mod inteligent de a pune hamul mai bine și de a-i duce pe oameni de dârlogi ? Pericolul cel mai mare a fost și rămâne acela de a fi folosiți drept argument în disputa politică. Din acest punct de vedere, puteți fi liniștit. Membrii federației dumneavoastră au avut un rol covârșitor în procopsirea României cu iubitul ei președinte. Apariția peste noapte a FDSN-ului și victoria sa în alegeri nu sunt tot o performanță istorică a lui nea Gheorghe ? Și acum nu tot el vine și iese în stradă cu steaguri și pancarte spre a cere pâinea de calitatea promisă ?

Săptămâna trecută v-am văzut vorbind printr-o portavoce unui grup restrâns de demonstranți. Nu vă auzeam ce spuneți, dar mi-a atras atenția o lozincă : « Salarii după costul vieții ». Sună frumos ! Nu este departe de fiecăruia după nevoi...

Știți ce înseamnă asta ? Pe larg, un manual de economie politică, iar mai pe scurt, că, după ce ne-ați procopsit cu Ion Iliescu, nu vă mai convine și vreți să-l schimbați cu Ilie Verdeț. Știu că dumneavoastră trebuie să fiți împotriva șomajului, că trebuie să luptați pentru condiții omenești de muncă și viață, pentru siguranță, pentru ajutorarea neputincioșilor. Atâta doar că nimeni nu se zbate pentru contrariul acestora. Ele sunt rezultatul dramei pe care o traversăm. Și atunci de ce sindicatele să fie folosite ca o forță care să împingă România spre o direcție necunoscută ? Știu sindicaliștii ce înseamnă slujbe sigure și lefuri garantate, oricât de dulci le-ar fi acestea ? Nu cumva revendicările lor sincere împing Romania spre reconsiderarea Comitetului Central ?

Domnule Bogdan Hosu, purtând un nemărginit respect lumii pe care o reprezentați și din care am făcut parte, vreau doar să vă întreb dacă nu cumva campania de câștigare a drepturilor muncitorilor poate avea drept consecință chiar pierderea libertății. O asemenea posibilitate mă îngrozește peste măsură cu fiecare demonstrație patriotico-sindicală.

Vă doresc numai bine,
Cornel Nistorescu

Nr. 10 / *Epistole politice*

Tatăl fiscului român

Domnule prim-ministru Nicolae Văcăroiu,

Mi se pare fără rost disputa începută în Parlament în cursul săptămânii trecute. Vrând-nevrând, ea continuă astăzi şi Dumnezeu ştie unde se va sfârşi. Prefer să mă limitez la condiţia mea de cetăţean care îşi cumpără ziarul sau primeşte de la un prieten Strategia de reformă economico-socială a programului de guvernare, îşi ia o ceaşcă de cafea şi se trânteşte în fotoliu, hotărât să afle ce-şi propun mai-marii zilei pentru a schimba situaţia dezastruoasă în care ne aflăm. Şi eu, cetăţean oarecare, pufăi din ţigară şi mă aştept la două lucruri. Să aflu datele exacte ale dramei pe care o trăim şi să pricep soluţiile alese pentru ieşirea din impas. Şi primul lucru care mă contrariază puţin vine de la oarece diferenţe între platforma electorală a FDSN-ului şi a ilustrului sau port-drapel, preşedintele Ion Iliescu, şi ceea ce visează guvernul. Şi pe urmă tot eu, biet cetăţean încă neturmentat zic, asta-i viaţa, băieţii una zic în campania electorală şi alta fac după ce câştigă şi se aşază în scaun. Aşa se întâmplă nu doar pe Dâmboviţa, ci şi pe alte meridiane, mult mai celebre. Şi trec mai departe. Chiar dacă dumneavoastră vă vine să zâmbiţi, cu fiecare pasaj, mie începe să mi se învârtă căpăţâna. Sinteza strategiei de reformă seamănă cu un referat preţios al unui profesor universitar care vrea să ameţească o asistentă snoabă. Un limbaj oarecum întortocheat, specios, plin de propoziţii de prin manualul de economie politică. De altfel, dacă de marţi veţi fi forfecat de amărâţii noştri de parlamentari, n-ar fi exclus ca aceasta să se producă şi din cauza faptului că ei n-au înţeles mare lucru. Sincer fiind, am sentimentul că acestă strategie de guvernare nu vă aparţine, cel puţin la capitolul redactare şi la cel legat de fiscalitate, unde sunteţi un fel de tată al fiscului românesc postdecembrist. Sper că nu vă deranjează faptul că la nivelul redactării descopăr ceva din mintea îmbârligată a profesorului Coşa, marea moaşă naţională a programelor teoretice de reformă.

Dar, dacă l-aţi prezentat în Parlament, eu am obligaţia de a-l socoti ca fiind al dumneavoastră. De unde şi datoria de a-l lua în serios. Şi mă pun pe treabă, lectura sintezei fiind o trudă veritabilă. De altfel, cea mai mare parte a cetăţenilor trebuie că a renunţat să ajungă la finalul sintezei. Şi aflu că de la fiscalitate, prin politica monetară, reforma economică şi privatizare, restructurarea sistemului producţiei naţionale, redresarea agriculturii, a relaţiilor economice externe, şi până la protecţia socială, tineret, asistenţă medicală, protejarea valorilor culturale şi apărarea naţională se întinde un plan de refacere a României pe care guvernul dumneavoastră nu-l va înfăptui niciodată. Pentru că această strategie de reformă priveşte legi, investiţii şi alte măsuri bune de liniştit pensionarii şi copiii, dar imposibil de realizat într-un mandat, fie el şi de aproape patru ani (ceea ce

mi s-ar părea o adevărată performanță). Adică vreau să spun că sinteza, în ciuda faptului că e formulată îndeajuns de îmbârligat, conține multe măsuri din planuri făcute doar ca să fie. Pentru că, trebuie să recunoașteți, această sinteză, chiar dacă tot ce scrie în ea ar fi impecabil și bun de făcut, tot n-ar fi decât o căciulă bună numai pentru vreo trei sau patru guverne. Să zicem că al dumneavoastră, cu profesorul Mincu și cu Petre Ninosu, cu profesorul Oproiu, sprijinit și de partidele băieților, este mai cu moț și face într-un an cât altele în zece. Ca biet cetățean, zic, să dea Dumnezeu, iar ca gazetar zic că nu se poate și documentul e mai încărcat decât un pom de Crăciun doar pentru a oferi răspunsuri adversarilor politici hotărâți să cârtească. Pentru că, ajungând la sfârșit și luând-o de la coadă spre cap, citesc acolo că « se impune protejarea valorilor culturale autentice, precum și a patrimoniului cultural național ». Foarte frumos, dar eu vă întreb cu ce bani protejați dumneavoastră aceste valori când se vede de la o poștă că sărăcia le-a afectat mai întâi pe ele ? Ați putea să-mi spuneți ce lucrări de protejare a patrimoniului cultural național au început în cele 100 de zile ? Sau măcar monumentele istorice, clădirile vechi, aflate într-o stare de plâns, au fost proptite, dacă nu reparate ? Și iar citesc în programul-sinteză că vor fi reparate casele afectate de cutremur și vor fi încheiate lucrările celor 61 000 de apartamente abandonate în 1989. Dacă este așa, domnule prim-ministru, sunteți foarte tare și eu regret că nu ne-am gândit mai repede să vă promovăm în fruntea guvernului. Am fi avut case berechet ! Iar dacă nu este așa, înseamnă că dumneavoastră vreți să ne îmbătați cu apă rece. Dar și apa rece este bună și rară, așa că o înghițim și trecem mai departe. Ajungem la tractoarele lui Badea Sopon din campania electorală ! Vă anunț că respectivele tractoare s-au transformat în capre, măgari, vaci și, în cel mai rău caz, cai de povară. Și că, până la sosirea amintitelor mașinării, ceva mai greu de procurat, creditele cu dobânzi reduse, ceva mai complicat de dat, țăranii n-au primit nici măcar peticele alea de hârtie cu margine tricoloră prin care să devină stăpâni în adevăratul sens al cuvântului.

Domnule prim-ministru, ar trebui să mă refer mai departe la protecția socială, la privatizare, la scăderea ratei inflației, la restructurarea industriei, toate aflate într-un cerc vicios, cuprinse în formulări elegante în sinteza dumneavoastră. Trec peste faptul că atingerea acestor obiective înseamnă câțiva ani de legi moșite zi și noapte în Parlament, plus funcționarea mecanismelor guvernamentale și ale administrației de stat, plus, plus, plus atâtea altele care nu sunt sau, dacă există, nu funcționează. Și atunci, mă foiesc în fotoliu și mă întorc la început. Prea seamănă această sinteză cu o lucrare de profesor universitar hotărât să amețească o asistentă. Iar în cazul nostru, prea frumos arată documentul ca să nu crape pe la fiecare prevedere. Dacă aș fi fost în locul dumneavoastră, mi-aș fi propus mai puține, adică lucrurile de mare urgență, m-aș fi încăpățânat să le duc la bun sfârșit, ca, la o adică, să rămână ceva și să putem porni

de pe o cărămidă bine aşezată. Altfel, sunt prea multe, iar construcţia rămâne pradă ploii şi viscolului. Iar noi nu ştim nici măcar câte kilograme de zăpadă avem pe cap de locuitor.

Cu urări de succes,
Cornel Nistorescu

Nr. 11 / *Epistole politice*

Înecatul dintre două bărci

Stimate domnule Radu Câmpeanu,

Multă lume se gâdilă la plăcerea de a vă vedea descălecat de la conducerea Partidului Naţional Liberal. Membrii Convenţiei Democrate – pentru multdiscutata desprindere, numită şi trădare, din perioada preelectorală. Unii nu uită să invoce nici participarea la guvernare după ultima mineriadă. Activiştii şi amărâţii se bucură şi ei în numele ideii că un reprezentant al opoziţiei a fost îngenuncheat. Partidul Naţional Liberal-aripa tânără se topeşte de plăcere. Înfrângerea dumneavoastră în alegeri şi mai apoi descălecarea sunt chiar confirmarea desprinderii din 1990. În acest moment, în afara câtorva apropiaţi, nimeni nu pare să sufere. Vă puteţi consola cu un « aşa e viaţa ». De regulă, oamenii îl părăsesc pe cel căzut. Cei mai mulţi se mai şi bucură, cum se bucură şoriceii când joacă tontoroiul pe masa lângă care pisica îşi linge piciorul rupt. Din păcate, aceste situaţii nu au decât un remediu. Să strângi din dinţi şi să înduri, încercând să te întorci pe culmea valului. Iar dacă nu, adio !

Aş vrea să înţelegeţi că nu sufăr şi nici nu mă bucur de trecerea dumneavoastră undeva în fundalul scenei politice. Încerc doar să mi-o explic, mai ales că în structură mă simt destul de aproape de o serie de idei liberale, iar în fapt, în mai 1990, am fost unul dintre cei care v-au dat votul. Iar de la sprijinul unui număr destul de mare de alegători la neintrarea în Parlament şi până la înlăturarea dumneavoastră din fruntea PNL, este totuşi o cale destul de lungă, e drept, parcursă într-o viteză destul de mare. Cum a fost ea parcursă şi, mai ales, care sunt cauzele ? Mulţi explică situaţia, inclusiv retragerea suportului, prin aşa-zisele greşeli comise. Şi care sunt ele ? Faptul că aţi încercat folosirea abilităţii politice drept mod de a fi. Iar această abilitate a fost percepută drept lipsă de caracter. Într-o vreme în care lucrurile se împărţeau în albe şi negre, când societatea se partaja în victime şi, să le zicem, călăi, dumneavoastră aţi lăsat impresia că, de dragul puterii, încercaţi să fiţi în amândouă taberele. Iar ieşirea din Convenţia Democrată a fost percepută ca un veritabil cuţit în spatele celor mai slabi şi aflaţi în dificultate. Şi eu sunt convins că a fost una dintre ma-

rile dumneavoastră gafe politice. Ea v-a adus nu doar oprobriul unei mari părţi a electoratului, dar şi antipatia unui mare număr de liberali. Am înţeles de la un prieten că, la puţin timp după anunţarea primei estimări a IRSOP'INFAS, în seara alegerilor, v-aţi bucurat copilăreşte şi prematur. Vă şi vedeaţi în Parlament ca forţă de echilibru şi arbitraj. Rezultatele definitive şi eşecul PNL în alegeri au accelerat alunecarea dumneavoastră pe tobogan. Ea nu mai putea fi oprită nici de partidul partidelor. Şi lumea a privit-o ca pe o lecţie de viaţă, ca pe o palmă meritată de un om care a pus interesele sale mai presus decât morala şi a folosit şiretenia ca pe o armă care s-a întors împotriva lui. Cam astea sunt părerile oamenilor. Oricât v-aţi chinui să-i convingeţi că adevărul este altul, mă tem că nu veţi reuşi.

Fiind extrem de preocupat de acest eşec, încerc să-l privesc dincolo de părerile cunoscuţilor mei, dincolo de greşelile mai mici sau mai mari pe care le-aţi făcut. Eu cred că înfrângerea dumneavoastră este chiar dorinţa oamenilor de a respinge calea de mijloc. Să mă explic. Într-o vreme în care opoziţia reprezenta lumea celor afectaţi de victoria socialismului şi de « minunatele » sale cuceriri, iar puterea rămăsese tot în mâinile pătate ale celor care se mânjiseră atâţia ani, dumneavoastră propuneaţi o formulă de mijloc. Coabitarea, chiar înţelegerea între două tabere. Era ca aventura de a lua în aceeaşi barcă fragilă şi victima, şi călăul, în speranţa că pe drum vor ajunge să se înţeleagă. Nimic mai greşit. Cei doi s-au coalizat pentru a-l arunca peste bord pe cel care încerca să-i concilieze. Adevărul este că împăcarea nu putea şi nu poate să aibă loc decât după stingerea celor care au suferit şi a celor care au semnat sentinţa. Am sentimentul că o împăcare deplină nu se va produce nici între copii. Vreau să spun că aici se află chiar drama acestei perioade. O dramă fără ieşire, o situaţie fără soluţie. Mă întreb mereu : cum poate coexista Elisabeta Rizea cu Ion Iliescu sau cu Adrian Păunescu şi Dan Marţian ? Nu este în asta o strâmbătate a firii ? Femeia aceea chinuită şi rămasă tot nedreptăţită trebuie să trăiască sub acelaşi soare cu rinocerii epocii de aur ! Şi ea tot călcată în picioare, şi ei tot la putere, bine mersi, dictând legi, principii, şi mustrând lumea cu botul lor rozaliu ! Adică dumneavoastră socotiţi moral faptul că Adrian Păunescu stă sub aceeaşi cupolă cu Ion Diaconescu, unul venit din corul slugilor, celălalt venit din marea armată a întemniţaţilor pe nedrept ? Cum Dumnezeu aţi putut crede că o coabitare e posibilă ? Cum nu v-aţi dat seama că mersul pe sârmă printre cele două lumi va fi socotit slăbiciune de caracter ? O vreme am meditat îndelung la posibilitatea de a uita. Să renunţăm la toate rănile memoriei şi să încercăm să construim ceva împreună. Să o luăm de la zero, încercând să abandonăm decontarea trecutului. Nu sună rău şi mie mi se părea posibil, pentru că nu am fost printre cei care au suferit. Dar la puţin timp mi-am dat seama că nu am dreptul să cer nimănui un asemenea lucru. Nici nedreptăţiţilor, nici profitorilor. Drept pentru care am decis să privesc lucrurile

aşa cum sunt, în fundătura tragică în care se află, sperând că timpul le va scoate într-un fel sau altul. Atâta doar că eu trebuie să hotărăsc pentru mine. De care parte sunt ? Iar dumneavoastră aţi plătit cu vârf şi îndesat, crezând că la mijloc este mai cald, că în interesul dumneavoastră şi al partidului puteţi dansa între opoziţie şi putere. Asta a fost tot şi din această eroare de apreciere a venit căderea.

Cu speranţa că mă veţi fi înţeles, vă doresc tăria de a traversa cu bine acest moment dificil pentru dumneavoastră. De felul în care veţi reuşi sau nu depinde chiar viaţa dumneavoastră de om politic.

Cornel Nistorescu

Nr. 12 / *Epistole politice*

Tata, mama, bunica şi cloşca

Preaiubite şi stimate domnule Ion Iliescu,

Începusem să-mi pierd răbdarea şi să trăiesc o adevărată nelinişte când am văzut că lipsiţi de atâta vreme de pe pătimaşa noastră scenă politică. Îmi spuneam în sinea mea că iubitul preşedinte s-a retras în păzitele saloane şi cugetă, încercând să ţină şi « cârma ţării » (cu sintagma asta a fost cadorisit altul înaintea dumneavoastră). Şi-mi imginam că din glandele dumneavoastră se vor fi stins ultimele reziduuri ale disputelor politice din perioada campaniei electorale. A fost vremea lui care pe care şi lupta de principii a atras şi destule resentimente. Credeam că asta se va petrece de la sine, că izbucnirea din ianuarie, când Bucureştii înnebuneau de sete, iar dumneavoastră încercaţi să împingeţi opoziţia sub plasele, ciomegele şi celelalte forme de exprimare a oprobriului public, n-a fost decât un ultim accident. În fond, şi Constituţia vă obligă să fiţi preşedinte, adică un om politic detaşat de partidul care v-a propulsat la putere. Numai că dumneavoastră nu reuşiţi să înţelegeţi acest lucru. Ultima intervenţie televizată prin Cluj şi ajunsă şi pe reţeaua naţională de televiziune, ba chiar şi pe cea de radio, o dovedeşte din plin. Şi, ca să nu mă consideraţi de rea-credinţă, prefer să reproduc din gândirea clarvăzătoare.

« Uitaţi-vă la conţinutul moţiunii de cenzură ! După ce o delegaţie, deci multipartită, se prezintă la Strasbourg şi pledează pentru cauza naţională şi pentru intrarea cu drepturi depline a României în Consiliul Europei, afirmându-se – şi pe bună dreptate – că în materie de asigurare a drepturilor cetăţeneşti şi, în particular, a drepturilor pentru minorităţile naţionale, România nu numai că se aliniază la toate normele europene, dar că avem chiar în practica noastră lucruri care depăşesc înţelegerile la nivel european şi standardele europene, iar prevederea constituţională – care dă prio-

ritate acordurilor internaționale, diferitelor reglementări pe plan național – vorbește despre această deschidere și disponibilitatea noastră de a ne alinia totdeauna reglementărilor internaționale. Deci, după această pledoarie foarte convingătoare, pe care au făcut-o diverși membri ai delegației, unii membri ai acestei delegații semnează o moțiune de cenzură, în care se pretinde că n-ar exista în România o politică națională a guvernului care să asigure drepturile minorităților naționale și care să ne alinieze la standardele europene. Cum să înțeleg o asemenea poziție politică și unde era sinceritatea acestor oameni ? Și unde prevalează interesul național și interesul de partid ? Eu văd în această moțiune de cenzură și semnarea ei de către oameni care una spun într-o conjunctură și alta cu acest prilej lipsă de sinceritate, lipsă de corectitudine, lipsă de consecvență ca om politic. » Cam acestea au fost zisele dumneavoastră (e drept, cam îmbârligate și tare greu de reprodus). Mai întâi de toate, vă rog să-mi dați un exemplu de parlamentar care la Consiliul Europei a vorbit despre performanțele guvernului Văcăroiu în problema minorităților ! Mă tem că nu-l veți găsi. De altfel, chiar dumneavoastră spuneți în « clarvăzătoarea » intervenție de joi seara că delegația a vorbit la Consiliul Europei despre progresul în acest domeniu, progres consfințit și în prevederile Constituției. Deci faptul de a sublinia că drepturile minorităților sunt prevăzute în Constituție nu are nici o legătură cu reținerile față de guvern și, implicit, față de moțiunea de cenzură. Mai pe românește spus, nu vă pot spune proverbul care caracterizează intervenția dumneavoastră în fond. Nu discut acum problema minorităților. Ea arde în continuare și e greu de crezut că o vom stinge prea curând. Aș vrea să rămân în perimetrul declarației făcută televiziunii din Cluj, dar concepută să cadă tot în capul opoziției. La fel ca în ianuarie, când ați trântit bolovanul cu clauza națiunii celei mai favorizate refuzată din cauza opoziției, în speranța că românii nu vă vor înjura de frig și de sete, de data aceasta, ați făcut un lucru mult mai grav. Ați încălcat chiar statutul dumneavoastră de președinte, încercând să înclinați balanța unei dispute politice. Faptul că ați folosit o modalitate incorectă ține de modul dumneavoastră de a gândi sau de cel al consilierilor care v-au sugerat-o. Să spunem că ați fi găsit un reproș corect. Nici atunci nu ați fi avut dreptul să interveniți în această dispută. Aș vrea să vă reamintesc că, deși sunteți și tata și mama și bunica Frontului Democrat al Salvării Naționale, acum sunteți în primul rând președintele României. Și asta vă obligă la echidistanță politică, la arbitraj și conciliere, iar nu la ținut partea celor care v-au propulsat la putere. Dumneavoastră sunteți, vrând-nevrând, și președintele celor care v-au ales, dar și al celor care au votat împotrivă sau v-au fluierat. Și, pentru că nu v-au iubit, nici nu o vor face, dumneavoastră nu aveți dreptul să interveniți în disputa politică în devafoarea lor. Or, în mai multe rânduri, ați dovedit că nu vă puteți detașa, că vă purtați ca un președinte de CAP care nu poate să-l uite pe Sile pentru că l-a ajutat să pună mâna pe putere. Acuzând mereu opoziția, dumneavoastră ră-

mâneți un fel de cloșcă deasupra partidului la putere. Și, de fiecare dată când cineva îi amenință puii, ea cârâie agitată spre agresor. În fond, toate acestea dovedesc un singur lucru. Că nu vă puteți schimba. Că rămâneți ce-ați fost. Și, uneori, mai mult decât atât.

Cu simpatie constituțională,
Cornel Nistorescu

P. S. Mă prefac că nu înțeleg cu ce febrilitate urmăriți evenimentele de la Moscova și cu câtă nerăbdare așteptați un prilej pentru a vă exprima o « poziție » care să le vină educatorilor dumneavoastră din tinerețe ca un nerecunoscător pumn în stomac.

Nr. 14 / *Epistole politice*

Când onestitatea devine cacealma

Stimate domnule prefect Gigi Răican,

Vă mărturisec că nu știam absolut nimic de existența dumneavoastră. Abia am aflat că ați fost oarece șef prin județul Hunedoara. Și cineva își mai aducea aminte că, în perioada dumneavoastră de glorie, erați unul dintre aceia care îi mânau pe oameni cu biciul la înfăptuirea măreților idealuri ale socialismului. De fapt, altcineva își mai amintea ceva. Că sunteți pensionar sau pe cale de pensionare. Acest ultim amănunt a avut meritul de a-mi clarifica poziția dumneavoastră politică. Era normal să fiți atașat Frontului Democrat al Salvării Naționale, acest partid lipsit de o ideologie, dar născut ca o reacție firească a celor mulți față de orice schimbare. De fapt, acest partid născut peste noapte are un singur țel : să-i apere și să-i conserve pe cei care puteau ajunge la sapă de lemn. Și operațiunea a reușit pe deplin. Sper că vă dați seama că nu acesta este motivul pentru care vă scriu. El vine de la o inițiativă pe care ați avut-o și care mi-a produs un adevărat șoc. Am ținut totuși să vă scriu câteva cuvinte despre partidul politic pe care îl reprezentați și căruia nu vreau să-i culeg nuca din mână. El nu-mi oferă nici un motiv de încredere sau simpatie. Ba dimpotrivă, dacă veți avea luciditatea să analizați situația împotriva căreia luptați, atunci vă veți da seama că el este chiar la rădăcinile acestui fenomen atât de îngrijorător.

Domnule prefect, pentru început îmi fac o datorie din a vă felicita. Publicarea listelor cu cadrele de conducere din județul Hunedoara implicate și în firme particulare reprezintă un act de curaj. Și, dacă acesta vă ține, începutul unui război pe care nimeni din partidul dumneavoastră n-a avut curajul să-l declanșeze. Revenind la respectivele liste, aș vrea să vă

spun că am refuzat să le citesc. În primul rând, pentru că sunt convins că ele conțin și numele unor cunoscuți, dacă nu chiar prieteni de-ai mei. În al doilea rând, pentru că în mod sigur nu erau complete. Oricum, ele oferă imaginea unui județ în care majoritatea cadrelor de conducere de la întreprinderile de stat sunt implicate și în firme particulare. Presupun că multă lume, mai ales cei implicați, au și protestat. Într-un fel, aveau și dreptul să o facă. Din punctul de vedere al unei legi, ei sunt oarecum nevinovați, în sensul că nici una nu le interzice să dezvolte și o activitate privată. Dar dumneavoastră ați presat publicarea acestor liste, jucând la modul magistral o cacealma. Fără să aveți nici o dovadă (pentru că, dacă ați fi avut-o, i-ați fi deferit imediat justiției), ați publicat acea listă pentru că știați foarte bine că fiecare dintre cei în cauză erau vinovați. Nu pentru că își înființaseră aceste companii particulare, ci pentru faptul că fiecare, într-un fel sau altul, a ciupit de la stat și a picurat în firma lui particulară. Iar unii au furat grosolan. De doi ani de zile, fabricile românești sunt devalizate cu bună știință de chiar conducătorii lor și nimeni nu pățește nimic. Toată lumea tună și fulgeră împotriva corupției, iar poliția ne prezintă diverși găinari în dorința de a ne umple ochii cu praf.

Domnule prefect, știți foarte bine că ne aflăm în fața unui fenomen național. Aproape că nu-mi explic cum de nu v-a atins și pe dumneavoastră. Oricum, chiar dacă nu aveți probe, fiți liniștit. Nu există în România un director sau subdirector care să-și fi înființat o firmă particulară, pe numele său, al nevestei, al bunicilor, și care să nu fi tras jar la oala sa din nepăzitele bunuri ale statului. Cu trenul sau cu linguriță, fiecare a mutat în ograda sa lucruri care nu-i aparțineau. Așa că, în loc să discutăm despre gestul dumneavoastră temerar, eu cred că mai bine am face dacă am încerca să dăm de cauze, să vedem proporția și, abia mai la urmă, să ne întrebăm care sunt soluțiile.

În primul rând, mi se pare incorect să punem totul pe seama FDSN-ului, fără a ne aduce aminte de strălucitele merite ale tatălui său, regretatul partid comunist român. Sper că veți fi de acord că înalta școală a corupției românești a dat rezultate strălucite în epoca de aur. De atunci au apărut rafinamente incredibile, și cine a absolvit cu brio acea academie a stricăciunii azi se descurcă de minune. Sper că veți fi de acord că FDSN-ul, preluând cea mai mare parte a activului și pasivului din moravurile regretatului partid, n-a făcut decât să promoveze metodele care îi erau familiare.

Domnule prefect, nu vreau să încep prin a vă aminti că Nicolae Ceaușescu era încă destul de cald când fii iubiți ai poporului vindeau pe bani grași caseta cu procesul și execuția. Milioanele din Comitetul Central au fost predate cu proces-verbal de ofițeri și nu le-au furat țiganii. Casele le-au învârtit aceiași oameni. Contractele mari, din care România a pierdut enorm, poartă aceleași semnături. Mai pe scurt spus, vreau să zic că peștele a început să se împută de la cap. Dar rău de tot. Până să ajungă acei directori sau șefi să-și facă mustăriile lor, un fenomen mult mai gro-

solan s-a produs la vârful societății. Față de ce-au învârtit reprezentanții statului român, miniștrii și consilierii, faptele încă nedescoperite ale celor de pe liste nu pot fi decât inocente găinării. Știți ce afaceri a învârtit colegul dumneavoastră de partid Vasile Moiș ? Știți câte firme are unul din miniștrii de la Interne ? Știți ce afaceri învârte personalul guvernamental ? Tare mă tem că arestații din guvernul italian sunt și ei niște mici copii față de ce se petrece la București. Și, pentru că am pomenit de cauze, eu cred că una este mai importantă. Că o necinste o aduce pe alta, că o hoție naște mai multe, că o minciună se stinge doar în alte minciuni. Și, din decembrie 1989, mocirla este stimulată cu bună știință pentru a se șterge orice urmă. Remediul există și este tot de natură politică. Mă tem însă că mijloacele democratice vor fi devansate de ciomege și bolovani.

Domnule prefect, închei felicitându-vă încă o dată pentru inițiativa avută. Dacă sunteți bărbat, continuați până la rădăcină, deși sunt convins că nu veți izbuti, pentru simplul motiv că atunci veți fi schimbat de cei care v-au pus tocmai pentru că veți fi descoperit că ei erau principalii vinovați.

Cu admirație,
Cornel Nistorescu

Nr. 16 / *Epistole politice*

Insomnii de președinte

Domnule președinte Ion Iliescu,

Din ce în ce mai des se face noapte târziu și simt cum întind punte între două zile fără să pot adormi. Ascult muzica înfometată a câinilor de la periferie și încerc să ascult insomniile vinovaților. Adeseori mă întreb dacă aveți somn, dacă nu cumva s-ar putea tăia lemne pe umerii domniei voastre. Sau vă perpeliți pe gânduri, întrebându-vă cât timp vor mai suporta oamenii. Poate vă întrebați dacă nu cumva își vor da seama că una le-ați promis și alta ați izbutit să faceți ? Poate vă întrebați cât timp vor înghiți ca toți boșorogii și activiștii de 14 carate să fie repuși pe scaunele pe care le-au rușinat atâția ani. Și, între două întrebări, vă consolați singur cu gândul că erau singurii pe care vă puteați baza, în care să aveți încredere deplină și pe urmă să alunecați iar spre alte întrebări ? Cam câtă vreme ar mai putea înghiți românii o mutră și o minte ca ale lui Paul Everac ? Și câtă vreme o să tot puteți zice una, să vedeți că e latră și apoi să vă chinuiți s-o întoarceți pe dos ? Oare nu vă întrebați singur dacă n-ați acumulat un bagaj impresionant de perle pe care v-ați grăbit să le ascundeți după ce v-ați dat seama cât de strălucitoare erau ? Ați zis-o cu despotul

înțelept și ați încercat s-o băgați repede pe mânecă. Ați zis-o cu golanii și iar ați încercat s-o îngropați în nisip. Ați mulțumit minerilor și repede ați încercat să ștergeți urmele cuvintelor. Ați zis așa de multe ori și pe urmă ați cotit-o, încât eu vă propun să vă hotărâți odată ce ziceți și ce nu. Poate vă întrebați cam cât o să mai dureze baletul dumneavoastră tandru cu bezmeticii de la *România Mare*, în timp ce cu cealaltă jumătate de corp încercați să consolați suferințele evreilor. Poate vă întrebați și câți purici mai face Virgil Măgureanu în fruntea SRI-ului fără nici o aprobare a Parlamentului. Poate vă întrebați cum Dumnezeu au putut unii parlamentari să spună Tatăl nostru în același loc în care altădată aplaudau de parcă băteau din scînduri ? După ce noaptea alunecă de cealaltă parte a cumpenei, nu vă îngrozește posibilitatea că mâine sau într-o altă zi oamenii aceia care s-au târât cândva, apoi s-au dat disidenți și eroi, ajutându-vă să-l ciuruiți pe cel care v-a făcut oameni, tot ei, prefăcându-se că au uitat și umilință, și prietenie, să vă calce în picioare cu același sânge rece, ba chiar să fie încă o dată mândri de ce-au făcut și de lipsa lor de caracter ?

Nu pot să-mi închipui, domnule președinte, cât de adâncă este noaptea peste cartierul Primăverii ! Încerc doar să-mi imaginez neliniști pe care nu le aveți, dar pe care, în locul dumneavoastră, mi le-aș face ! M-aș întreba cel mai des dacă nu cumva românii nu-și vor da seama că eu, adică dumneavoastră, ați adus la putere un partid fără nici o noimă, fără cap și fără coadă, incapabil să ne propună o cale de ieșire din infern. Nu vă îndoiți că ați croit prost mecanismul democratic și, drept consecință a ineficienței lui, va sfârși ruinat chiar de cei care îl susțin ? Nu vă temeți că picurați în fiecare zi câte puțină nemulțumire și revoltă în sufletele oamenilor și că preaplinul îi va ridica într-o furtună ? Nu vă întrebați dacă ați reușit să faceți un singur lucru care să întrunească acordul tuturor românilor și nu vă îngrozește gândul că nu reușiți să numiți unul singur ? Nu vă sperie corupția în care ne înglodăm și care se întinde ca un cancer pe toate articulațiile societății, și nu vă miră faptul că toți cei pe care i-ați pus în funcții din care puteau face ceva au sfârșit prin a fi soliști în marele cor al stricaților ? Și, mai ales, nu vă întrebați oare de ce lucrurile care vă par juste li se par altora din cale afară de strâmbe ? Vă chinuie gândul că oamenii au ceva cu dumneavoastră și nu vă înțeleg, sau acela că nu reușiți să le impuneți respect și considerație ? Ce vă sună mai sinistru : disprețul sau compasiunea ? Sau amândouă vi se par tolerabile în comparație cu riscurile unei revolte ? Aveți măcar o neliniște cu privire la faptul că nu vom avea liniștea promisă ? Că toate vorbele goale pe care le-ați fluturat în campania electorală ca pe niște baloane se vor umple de suferințe și vor cădea ca niște pietroaie ? Nu simțiți că vi se udă perina când vă dă târcoale gândul că românii au avut șansa unui drum mai drept spre libertate și siguranță, și că l-ați întortocheat dintr-un sentiment care s-ar putea numi frica de a pierde, dacă nu chiar lașitate ? Nu se învârt ca niște umbre chipurile sau măcar listele celor morți în decembrie ? Închideți ochii ca să scăpați de

ele sau îi deschideţi ca să-i vedeţi pe cei care vă păzesc la ferestre ? Şi, spre dimineaţă, când reuşiţi să adormiţi, nu vi se întâmplă să vă visaţi în locul bătrânului Ceauşescu ? Culmea e că, în legătură cu asta, aş avea o curiozitate cu totul particulară. Aş vrea să ştiu dacă în asemenea vise vi se întâmplă să retrăiţi clipele lui de ovaţionare sau cele în care puştile automate începeau să răpăie ?

Cu o curiozitate cinică,
Cornel Nistorescu

Nr. 17 / *Epistole politice*

Monștri sacri și piticoți

Domnule profesor Agrippa Ionescu,

Duminică seara, târziu, mi-am adus aminte de dumneavoastră şi de alţi savanţi necăjiţi. Se mai difuza o emisiune de Emanoil Valeriu. Prezenţa dumneavoastră alături de acest mare fanfaron bătrân al Televiziunii, un fel de frate mai mic al directorului general Paul Everac, mi-a atras atenţia şi vă mărturisesc că am urmărit întreaga discuţie până la sfârşit. De fiecare dată când omul nostru îşi alege un nou interlocutor sau subiect, devin foarte atent şi încerc să descopăr ce se află îndărătul său. Adică cine şi ce fel de interes are. Cunoscând omul de mai multă vreme, ştiu bine că nu ia niciodată paiul din gură fără să fi primit un ordin sau un blid cu terci. Şi lucrurile s-au limpezit încă de la debutul discuţiei.

Imediat după descălecarea lui Ceauşescu, România a trăit un prim impuls de curăţenie. Din fabrici şi din spitale, din institute de cercetări şi din administraţie erau alungaţi de pe scaune importante tipi bănuiţi sau dovediţi de mari jonglerii. Oamenii se simţeau liberi şi îşi imaginau că viitorul lor trebuie regândit de la rădăcina lucrurilor ! Iar cel mai important gest necesar era curăţenia morală. După părerea mea, a fost singura pornire a mulţimii care, în loc să sperie, contrariază. De regulă, « gloata », « turma », cum o definesc mai toţi când nu se află la tribună, are porniri stranii, tulburi, indecise. Faptul că atunci mulţimea aspira spre curăţenia morală a societăţii rămâne un lucru extraordinar. Din păcate, prin tot felul de strategii, acest instinct, această aspiraţie au fost ostoite, astâmpărate, deturnate, ba chiar îngropate cu bună ştiinţă. Pentru că, iată, după trei ani şi jumătate, nu numai că nimeni nu este vinovat, dar partidul gogoşilor împinge tot mai mult sub ochii lumii ideea că nu are rost să mai cercetăm trecutul, pentru că toţi am fost bandiţi, avem sufletele şi mâinile murdare, şi nu mai are sens să privim înapoi. Drept pentru care, această idee golănească se vede tradusă din ce în ce mai des în politică. Adrian Păunescu a fost campionul slugărniciei. Şi ce dacă ? Iulian Mincu, marele descope-

ritor al burții științifice, trece din manualul de istorie direct în guvernul reconstrucției și al reformei. Dacă programul său de alimentație rațională e menționat și în manualele de istorie pentru bacalaureat, de ce n-ar fi dânsul și ministrul Sănătății într-o nouă perioadă în care foamea trebuie administrată după reguli științifice ? A fost profesorul Oproiu un fel de curea de transmisie a partidului în medicină ? A avut și el un fel de coana Leana pe care a făcut-o savantă ? I-a « îngropat » și el pe toți cei care voiau să scoată capul în profesia lor ? A fost și el alungat de doctori ca un păcătos ? De ce n-ar fi el acum și director de editură, și ministru, și de ce n-ar fi chemat și el să-i judece pe toți cei care i-au înfruntat trufia ? Aș putea să vă dau nenumărate exemple de oameni care în 1989 aveau un nume, o carieră științifică sau politică, dar aveau și conștiința pătată și de care mulțimea, într-o pornire sinceră, a vrut să scape. Nu să-i scoată în afara lumii. Doar să-i descalece din acele mici și stricate piramide de putere construite la nivel local sau în instituții și care se bazau pe bici, pe corupție, pe trafic de influență și multe alte vicii. Dumneavoastră veniți acum și încercați, cum a încercat și FDSN-ul, să convingeți lumea că toate aceste piramide au fost edificate pe baza științei.

Domnule profesor, trec peste faptul că discursul dumneavoastră a fost lamentabil, că vorbeați pe măsura interlocutorului și limbajul nu depășea stilul practicat în preajma Pieței Matache. Dacă aș fi închis ochii și dacă n-ar fi scris cu insistență pe ecran că vorbește un profesor universitar, aș fi fost înclinat să cred că urmăream păsurile unui tehnician veterinar. Dar nu asta este nenorocirea. În fond, cunosc și cunoașteți și dumneavoastră oameni celebri din România care au fost geniali pe domeniul lor, dar, când deschideau gura, o puneau de mămăligă. Așa au fost Dobrin, Nadia Comăneci și mulți alții. Cel mai important lucru a fost însă altul. Că și dumneavoastră ați încercat să acreditați ideea că prin alungarea dumneavoastră de la acel spital de chirurgie plastică se dădea cu piciorul unei experiențe științifice, unor peformanțe românești în domeniu. Nimic mai fals, domnule profesor. Asta nu o poate face nimeni, nici măcar Dumnezeu. Ce e bun trece la istorie și ajută lumii la a mai sparge puțin din ceața disperării. Nimeni nu v-a ars studiile în piața publică. Nimeni n-a mânjit cu rușine nici cărțile profesorului Oproiu, nici pe ale dumneavoastră, nici pe cele ale actualului ministru. Erați alungați pentru slugărnicie și dictatură de piticot. Slugărnicie față de toți cei de deasupra dumneavoastră și dictatură peltică dar oțelită față de toți cei aflați sub dumneavoastră. Asta a fost epoca de aur în medicină. Mulți profesori și-au văzut de știință și de învățământ, dar mulți au folosit slăbiciunile vremii aceleia pentru a se umfla pe ei, pentru a-și satisface interesele meschine. Iar pacturile cu diavolul în medicină au fost nu puține. Mafia albă a fost conectată la piramida politică a epocii de aur mai abitir decât în multe alte domenii. N-aș vrea să discut acum prețul acestei conexiuni, consecințele ei, dar nici nu pot să le uit. Or, dumneavoastră și toți ceilalți pe care acum domnul Valeriu

Teşcherea încearcă să-i scoată pe scenă nu ilustraţi decât starea campaniei de restauraţie. Ea se desfăşoară în numele ştiinţei, deşi aţi fost descălecaţi în numele moralei.

Cât priveşte răspunsul dumneavoastră la întrebarea domnului Valeriu Teşcherea dacă nu cumva această campanie poate fi asimilată unui anume terorism împotriva valorilor româneşti, vă rog să îmi permiteţi să îl consider elegant. Idioţenia se voia monumentală şi patriotică. Mă mir că autorul ei nu i-a sugerat-o şi preşedintelui, spre a declanşa o vastă campanie internaţională de prindere a celor care nu pot să vă uite trecutul.

Cornel Nistorescu

Nr. 18 / *Epistole politice*

Tropăitul victorios

Multhulite domnule Paul Everac,

Puţine personaje din trecutul imediat al României vor reuşi să atingă o asemenea cotă de impopularitate. Cred că şi Iuda, dacă pe vremea sa ar fi existat televiziune, ar fi fost ceva mai simpatizat. Dar el ar fi ajuns destul de repede în situaţia de a-şi recunoaşte condiţia şi de a se retrage cu coada între picioare. Şi totuşi, cu o încrâncenare care stârneşte când compasiune, când umor, când revoltă, vă produceţi săptămânal panseurile moral-politice. Nici furtuna, nici aluziile la o parte din familie, nici disprețul nu reuşesc să vă clintească din dorinţa de afirmare. Femeile bătrâne îşi fac cruce şi se întreabă cine-i urâtul ăsta care se dă june actor, intelectualii trăiesc frisoane când evaluează producţiile unei scoarţe cerebrale, iar politicienii şireţi vă ascultă pentru a afla ce ordine s-au mai dat prin preajma lui vodă. Şi, cu toate acestea, tragicomedia continuă. Dacă vă spun că editorialul săptămânii, citit de directorul TVR, adică de dumneavoastră, nu depăşeşte condiţia de ruşine a anului 1993 chiar şi pentru o ţară cum este România, veţi spune că sunt combinat cu elemente politice retrograde care vor să vă răstoarne, că sunt o întrupare a forţelor obscure care vor răul României. Vă revoltă o asemenea părere ? Cum nu păreţi a fi dintre oamenii care iau ceva din judecăţile altora, de bună seamă că veţi căuta o justificare, o explicaţie, o scuză. Şi veţi merge mai departe, tropăind în misiunea încredinţată.

Şi iată capodoperele unei gândiri încercuite de chelie şi barbişon. Că se produce anestezia ţării. Cu o ciocolată, cu o ţigară, cu o societate mixtă, cu un investitor străin, cu o privatizare. Doar capul triunghiular stă de veghe ! De pe statuie, de pe micul ecran, din cărţi şi din ziare. El a vegheat croirea omului nou, el a vegheat colectivizarea şi a modelat conştiinţele retrograde

ale țăranilor. El a fost tribunalul moralei muncitorești în care au fost condamnate toate valorile capitalismului decadent. Vă mărturisesc că mă cutremură toată această ideologie cu ambalaj scriitoricesc. Nu pentru că ar fi exprimată neîngrijit. Nu pentru că n-ar conține oarecare figuri de stil, ci pentru că în 1993, când lumea se schimbă cu o viteză nebună, românilor le sunt oferite spre meditație produsele unei gândiri cantonate în zilele anului 1953. Toată această poveste suferă de un anacronism cumplit. Și de un dispreț fără margini. Disprețul, evident, nu vă privește pe dumneavoastră. El le aparține celor care au semnat decizia de numire și, după atâtea luni, nu au înțeles ce enorm deserviciu ne-au făcut prin asta. Și asta presupune două posibilități. Ori așa gândesc ei și construiesc lumea în consecință, ori sunt diabolici și o croiesc după forma ei cea mai urâtă. Culmea este că eu cred în varianta a doua. În armata ticăloșilor nu se ajunge din întâmplare. Se dau probe, se trec examene, se leagă prietenii și se urmăresc scopuri apropiate. Altfel nu se explică de ce televiziunea arată unei familii formate din trei virgulă cincizeci și patru de membri că totul este OK, de ce tocmai în ziua scumpirii precupețele declară că n-au scumpit nimic și de ce în preziua grevei cozile de topor zic pe acest canal că ele nu sunt de acord cu greva, că organizatorii nu reprezintă și punctul lor de vedere. Dumneavoastră, ca director de televiziune, vi se pare firesc. Între pârleazurile gândirii pe care o aveți, chiar este, pentru că televiziunea a făcut asta de când este și de când o știți și dumneavoastră, mai ales că ați ajutat-o atâția ani să fie așa. Televiziunea era un organ al statului și cu organul său statul făcea ce voia. Din nefericire, cei care v-au pus în jilț și v-au lăsat să vă dați în stambă n-au înțeles că între stat și public este o enormă diferență. Statul ajunge adeseori să însemne când un tip, când o gașcă politică. Pe când un statut public presupune independență, neaservire intereselor politice, presupune onestitate profesională, corectitudine și transparență. Or, tocmai aceste lucruri au devenit principalele dumneavoastră dureri de cap.

Domnule director, vă jur că n-am văzut în viața mea un bătrân mai priponit în gândirea sa revoluționară din tinerețe. Că niciodată nu mi-a fost dat să urmăresc capcanele unei minți atât de conservatoare. Și ea tropăie victorios și nestingherită, parcă ne-am îndrepta hotărât spre naționalizarea tuturor mijloacelor de producție și demascarea agenturilor străine din România.

Vă scriu această scrisoare nu pentru a vă converti într-un înger sau pentru a vă clinti puțin betoanele gândirii. N-am descoperit încă stiloul care să se poată transforma într-un picamăr. Vă scriu doar pentru a vă atrage atenția asupra faptului că ne îndreptăm spre săptămâni de mari frământări sociale, prin care, fără marea dumneavoastră contribuție la mutilarea adevărului, nu vom reuși să trecem. Vi se oferă pe tavă marea șansă de a vă afirma ca desăvârșit campion al mistificării. Știind că veți avea succes, vă salut cu dispreț.

Cornel Nistorescu

Nr. 21 / *Epistole politice*

Patria, în faza vacă de muls

Domnule prim-ministru Nicolae Văcăroiu,

Puține sunt semnele de bine pe care ni le dă amețita noastră mașinărie. Ea se învârte huruind, de parcă s-ar desface din toate încheieturile. Merge, dar nimeni nu știe încotro se duce. Toți țipăm în gura mare că destinul ei ne este mai scump decât viața, dar, cu fiecare prilej, mai șterpelim un șurub, mai dosim o piuliță, mai punem o roată să se învârtă numai pentru noi și pentru prieteni. Câteodată, mai ales pe întuneric, ilustra noastră mașinărie se transformă într-o vacă de muls, o vacă secătuită de care trag toți, după ce ziua au avut grijă să defileze cu ea prin comitete și comiții, prin televiziune și ziare. În fond, oricât ar părea de straniu, această hoție aproape generalizată nu este decât o formă românească de privatizare a statului. Ceea ce legile au complicat sau au refuzat prin fățărnicia unor parlamentari se petrece acum ca un fenomen natural. România a plătit sume enorme unor mari firme de consultanță în domeniul privatizării și compatrioții noștri aplică sistemul pe care l-au exersat atâția ani, inclusiv în timpul socialismului. Nefirescul vine însă din faptul că omul simplu se bucură când apucă să șterpelească un castravete, iar cei aflați la putere, împreună cu prietenii lor apropiați, când pun mâna pe un bloc sau pe o întreprindere. Cum legile nu operează, nu ne rămâne decât soluția introducerii uneia care să se refere la hoții proporționale și rezonabile.

Revenind la mașinăria nestăpânită pe care o conduceți și la fundătura spre care ea se îndreaptă vertiginos, mă văd în situația de a-mi pune singur câteva întrebări provocate de situații șocante. Fabricile de mobilă produc din greu. Mai rău sau mai bine. Dar exportă. Fabricile de confecții produc. Mai îngrijit sau mai puțin. Dar exportă. Porțelan și sticlă pleacă mereu peste granițe. Și multe alte lucruri. Sigur, suntem foarte departe de exportul țărilor dezvoltate, chiar și de zilele noastre mai bune. Dar din toate acestea România se alege cu o mână de galbeni. În schimbul acestor exporturi, pe banii aceștia câștigați cu destulă trudă, câtă tehnologie se importă ? Mai nimic ! Cât se întoarce în țară se schimbă în lei și banii buni pleacă iar, obținuți la licitații valutare. Și pe ce se duc ? N-ar strica să obțineți o statistică a valutei licitate pentru a-i afla destinația. Țigări, băutură, cosmetice, dulciuri. Un circuit amețitor, în interiorul căruia s-au dezvoltat corupția, frauda fiscală și minciuna. Statul nu se alege cu nimic, iar în magazine prețurile urcă aiuritor. Mă tot întreb dacă acest circuit artificial nu poate fi întrerupt. O vamă severă, cu taxe substanțiale. Totul dublat de facilități pentru investitori. Acestea ar stimula producerea pe teritoriul României a lucrurilor simple, cărate acum de aiurea. Ar crea locuri de muncă. Ar reduce corupția. Ar stimula dezvoltarea țării. Numai că și atragerea investitorilor este o chestiune delicată. Pentru aceasta avem nevoie de parla-

mentari deștepți și mai puțin fanfaroni, de o încredere politică pe care nu văd cine o poate oferi. Oricât de tare s-ar supăra pe mine echipa FDSN aflată la putere, ea nu are credibilitate nici atunci când spune bancuri sau glume spumoase. Și iarăși lucrurile se complică și se înnoadă. Și așa ne întoarcem iar la vaca de muls, pe care ziua o slăvim și încercăm să o împodobim ca pe o campioană, iar noaptea o mulgem pe furiș în interes particular.

Cât privește afacerea cu corupția, vă mărturisec că nu vă înțeleg. Ea derivă tot din acest fenomen al importurilor și, din câte știu, nimeni nu v-a acuzat că ați fi amestecat în acest soi de operațiuni. Și atunci de ce ați amețit-o atâta vreme ? În locul dumneavoastră, după prima mișcare, aș fi ieșit « la bătaie », folosind o propoziție simplă. Vinovații vor plăti ! O comisie, o anchetă și cu asta ați fi încheiat socotelile. Probabil că unii dintre colegii dumneavoastră sau prietenii din diverse partide v-au spus să o lăsați mai ușor, să vedeți cum evoluează lucrurile.

Cum nu se poate mai neinspirat. În primul rând că dumneavoastră nu sunteți un prim-ministru al unui partid, chiar dacă acela v-a propulsat în funcție. Când pe ușa unui om sau în dreptul numelui său scrie prim-ministru, deja gesturile sale depășesc micile ambiții politice și au o tangență directă cu Istoria. În locul dumneavoastră, m-aș gândi mereu la un singur lucru : că, peste câțiva ani, în cărțile de istorie se va scrie despre Nicolae Văcăroiu, un fost prim-ministru care n-a putut face nimic împotriva corupției.

Cornel Nistorescu

P. S. Apropo, eu tot n-am înțeles ce s-a ales de ancheta pe care ați ordonat-o în legătură cu « Afacerea Țigareta » !

Nr. 22 / *Epistole politice*

Listă cu bolnavii de cap

Lui Radu Sorescu, inamicul zăltaților

Îți mărturisesc că am fost de-a dreptul șocat când am aflat că ai reușit să înregistrezi partidul Noua Dreaptă. Mi-am imaginat că judecătorii sunt niște oameni serioși, te sucesc pe toate fețele și, chiar înainte de a o face, îi apucă râsul și te trimit la plimbare. Am auzit că pe nu știu care dintre liberali îi tot poartă pe la tribunale de le ies ochii, sunt și în Parlament și justiția tot zice că nu există. Într-o asemenea situație, era normal să mă mir că o adunătură de bezmetici a primit licența politică de funcționare. Mi-am zis că grădina lui Dumnezeu e lungă și lată, mulți își fac vremurile

prin ea. Şi mi-am mai spus că toată discuţia pe care am avut-o împreună cu Ion Cristoiu va rămâne o glumă proastă. Ţi-am spus atunci că, dacă vrei să faci un partid, nu mai poţi rămâne în redacţiile societăţii Expres. Indiferent despre ce partid ar fi vorba. Ai ţinut totuşi să ne povesteşti cu satisfacţia unui prost în târg cum vei face un partid de dreapta împotriva evreilor, a ungurilor, a ţiganilor, a tuturor străinilor. Îţi aduci aminte că Ion Cristoiu te-a întrebat dacă ai citit ceva din lucrările teoretice ale celor care au pus bazele dreptei interbelice, dacă ai habar de ideologia aceasta şi de consecinţele ei. Îţi reamintesc că ai spus că nu, dar nu contează. O să scoţi *Porunca Vremii* şi *Sfarmă-Piatră* şi o să faci carieră. Cristoiu a râs, iar eu ţi-am spus că eşti sifilitic, că n-ai cap. Probabil că nu-ţi mai aduci aminte, deşi, dacă ai face un efort, ţi-ai reaminti măcar că toate scurtele noastre întâlniri au avut loc sub umbrela aceluiaşi dispreţ. În fond, nu era decât o formă curată dar îngăduitoare de a trata un om abia scăpat din adolescenţă, căruia Ion Cristoiu i-a pus pixul în mână şi pe care l-a ajutat să nu mai geamă când încearcă să gândească. Aşa că, aflând că ţi-ai făcut partid, după ce m-am mirat cum Dumnezeu ţi l-au legalizat (spune sincer, cine te-a ajutat ? Sunt aceiaşi care ţi-au şi propus să-l faci ?), am aşteptat să văd dacă încerci ceva mai de soi sau ai rămas paralizat în perimetrul aberaţiilor pe care le auzisem cu un an în urmă. Ultimul număr al revistei *Noua Dreaptă*, în loc să mă revolte sau să mă incite, nu mi-a provocat decât milă. Milă pentru o minte goală. Ea mi-a înfăţişat un crâmpei dintr-o tragedie pe care aş numi-o « Cucerirea lumii de către proşti ». Sper să nu te deranjeze prea tare titlul ei. În fond, tu eşti nevinovat. Nu-ţi dai seama ce faci. Ţi se pare că ai prins de buricul planetei şi nu realizezi că te ţii singur de vârful picioarelor sau de altceva. Pentru că asta lasă să se înţelcagă articolele din numărul doi al revistei *Noua Dreaptă* (apropo, de ce nu-ţi dau bani să scoţi mai multe numere sau de ce nu te împrumută unchiu-tu ?).

Zici acolo că partidul ăsta al tău vrea să termine odată cu evreii, cu ungurii, cu ţiganii. Ăsta e primul scop. Îţi atrag atenţia că eşti incomplet. Adică de ce să nu termini şi cu nemţii, şi cu grecii, şi cu ucrainenii din România (şi nu ţi i-am înşirat pe toţi câţi mai sunt) ? Pentru că poeţii pe brânză (Vadim şi Păunescu) au început să cânte ceva asemănător şi te-ai gândit tu că melodia asta aduce chibiţi şi faliţi ? Dacă tot e să-ţi asumi o operă de purificare, eu îţi propun să începi în ordine istorică şi mai întâi să te pui pe treabă împotriva grecilor. Nenorociţii ăia ne-au învăţat să facem comerţ, adică marea plagă de acum, tot ăia ne-au învăţat să cioplim piatră şi să zidim cetăţi, adică nişte ocupaţii superpăguboase. Ai grijă cum îţi împarţi cei zece-cincisprezece membri ai partidului, că grecii au fost abili în strategia lor şi n-au rămas numai pe malul mării, s-au împrăştiat prin oraşele din restul ţării. Pe urmă, alege între unguri şi turci. Şi ţine-o tot aşa până ne scapi şi de somalezi, şi de chinezi. În fond, e o treabă lungă. Şi, dacă ţie ţi s-a pus pata, de ce n-ai face-o ? M-a surprins însă o

altă dorinţă de-a ta. Aceea de a termina cu bolnavii psihici. Tu mai ai fraţi ? Dar părinţi ? Dacă taică-tu, văzând ce faci, dă săracul în dambla ? Îi trimiţi pe ai tăi să-l strivească ? Poate că nu ţi-o fi greu. Dar, dacă se mai găseşte unul ca tine, care înfiinţează un partid cu idei similare şi se duce la doctor şi-i zice, dom' doctor, ia dă-mi mie o listă cu bolnavii de cap, că vreau să-i fac salam, şi doctorul ălă te dă şi pe tine pe listă, atunci ce zici ? După mintea ta, ar trebui să-ţi tragă un ciomag între urechi şi pe urmă să te trimită la fabrica de săpun sau la studenţii de la medicină pentru lecţii de anatomie ? Sau te-ai ruga în genunchi să te ierte numai cu o cuşcă ?

Sincer să fiu, nu înţeleg cum de nu te-au călcat încă procuratura şi poliţia, başca SRI-ul, pentru că ideea ta cu formaţiuni paramilitare în asemenea scopuri ar trebui să-i ridice pe toţi până nu le cade în cap bolovanul Constituţiei.

Şi nu mai înţeleg încă ceva. De ce l-ai luat pe Ion Coja ? Ăsta a umblat ca o fustă. A fost la Vatra Românească, a ajuns şi la agrarieni şi acum văd că te colindă şi pe tine, şi pe Marian Munteanu. Din câte ştiu, omul e macedonean sau aromân, ceva în genul ăsta, sau are el pe undeva un os străin, aşa că, dacă vrei să-ţi începi cruciada, poţi s-o experimentezi direct cu el şi să i-l scoţi din cap !

Cât priveşte ideologia dreptei, mai treci naibii pe la bibliotecă şi pune mâna pe cărţi. Dar ai grijă şi nu le fă cornete de seminţe, că unele sunt într-un singur exemplar.

În încheiere, aş vrea să-ţi spun că îmi displace profund că a trebuit să mă gândesc la tine. Toată povestea asta seamănă cu un rahat pe mijlocul unei cărări. Treci pe lângă el, şi gata. Dar uite că sunt destui care, din nebăgare de seamă, calcă în el şi împrăştie mirosul.

Cornel Nistorescu

P. S. Mă talentatule, dacă tot faci reclamă numai la firme româneşti, de ce-ai băgat Oltcit-ul în revistă, că-i o combinaţie cu francezii ?

Nr. 23 / *Epistole politice*

Maimuța și dresorul

Domnului Virgil Măgureanu

Puţine sunt lucrurile care mai pot să ne mire. S-au prăvălit atâtea peste noi, încât o gafă sau o găinărie în plus nu sunt decât pene fluturânde dintr-un enorm papagal care se umflă mereu. Drept pentru care am privit cu oarecare nepăsare vestea că Aristide Dragomir s-a bătut cu V.C. Tudor sau invers, că izmenarul naţional l-a ciomăgit pe un pârlit de la

Arad. Haiducul cu fustă nu este la prima lui minune. S-a mai luat şi de alţii. A pus gorilele să scoată filmele din aparatele unor fotoreporteri, a hămăit şi a fluturat pumnul ca pe un fruct al gândirii şi, probabil, se va încăiera de mai multe ori. Esenţa lui de crai de mahala îl va împinge la alte asemenea gesturi nesăbuite. Mai straniu mi se pare faptul că nimeni nu găseşte o formulă coerentă de a pune zăgaz acestui noroi care se revarsă în toate ungherele vieţii noastre ! Să fie vorba de nepricepere ? Să nu observe românii cum pestilenţialul ins se caţără ca scroafa în copacul din mijlocul oraşului ? Trebuie ca ascensiunea lui să fie şi rodul tonelor de naivitate din căpăţânile unor compatrioţi. Există în mulţi o plăcere sadică a răsturnării ciubărului cu lături în mijlocul pieţei publice. Sălăşluieşte ceva de caţă prin sufletele noastre. Altfel nu văd de ce atâta lume se bucură când sunt împroşcaţi oameni pe care nu-i poţi atinge.

Dar dincolo de acest straniu fenomen se mai ascunde ceva. Privind porcul din avion, ceva mi se pare din ce în ce mai limpede. Că în anul 1990, când toţi se chinuiau să tipărească o fiţuică, el primea un sediu şi un spaţiu tipografic ca să-i înveţe minte pe adversarii Marelui Buric. Că toţi cei care se opinteau împotriva absurdităţii erau pictaţi sau muşcaţi de fund într-o gazetă care primea documente imposibil de procurat. Că, printr-o minune, nu se găsea nici un petic de hârtie despre servitorii Marelui Buric, dar se vomau în târg toate otrăvurile cu putinţă. În perioada campaniei electorale, sinistra trompetă a ghiorţăit tot împotriva adversarilor Marelui Buric şi de fiecare dată a sărit în apărarea sa. Multă vreme am crezut că este vorba doar de funciara slugărnicie a broscoiului. Asta părea să fi fost componenta esenţială a destinului său şi asta va rămâne până la gongul final.

Chestiunea care îl leagă de dumneavoastră abia acum prinde un indiscutabil contur. Incidentul acela în stilul derbedeilor ne-a pus în faţa unui element nou. Că dumneavoastră eraţi paznicul acestui tezaur naţional de rahat. Adică vă preocupaţi ca nu cumva duşmanii poporului român să se apropie de neprețuita comoară. Nu cumva să vină un cucernic şi să-i acopere faţa cu un scuipat sau nu care cumva să încerce vreunul o înţepătură în burdihanul acestei caricaturi de Bălcescu. Îndeletnicirea aceasta are un umor nebun. Până la urmă, se vede că trebuia păzit nu pentru a-i asigura integritatea, ci pentru a-i feri pe alţii de fructele mâniei sale. Ar fi şi asta o justificare. Şi v-aş crede, dacă ar fi vorba numai de atât. Dar pentru asta ar trebui să scoateţi chitanţele cu care omul v-a plătit boactării. Şi nu le aveţi pentru că nu a plătit niciodată. Mai mult, minunea asta nu s-a petrecut nici cu alţi senatori. Puteţi dumneavoastră să ne mai spuneţi câţiva abonaţi la acest serviciu ? Când şi cu ce au plătit ? Şi de când aţi deschis dumneavoastră cooperativa asta de pază ? Şi câţi clienţi aveţi, în afara preşedintelui şi a primului-ministru ? Şi gorilele acelea obraznice care garnisesc toate vizitele sunt plătite cu bani viraţi de la cele două instituţii sau SRI-ul o face din dragoste pentru a conserva cele două insigne de preţ ale României ?

Domnule director, în mod cu totul pasager aș vrea să aflu ce fel de alte servicii mai prestați. Faceți și curățenie, și deratizare, spălați vase și măturați curți sau vă limitați doar la acest serviciu de lux ? Vreți să știți ce cred ? Că toată această pază nu este decât o mască penibilă. Abia acum vedem cine este dresorul și paznicul maimuței. Vreau să spun că nu sunteți decât sforarul dindărătul acestei arătări căreia cred că i-ați dirijat și gesturile, și cuvintele, căreia cred că în ședința de direcție a SRI-ului ați decis să-i puneți și mustață, ca să convingeți mai ușor că este un fel de Avram Iancu din Dămăroiaia.

Acesta este și motivul pentru care vă scriu. Că incidentul din Parlament ne-a demonstrat cine se află în spatele arătării. Tot acest fapt ne-a atras atenția asupra unei schimbări de registru în activitatea instituției. Bănuiam eu că nu s-a retras ea în pădure pentru a face școală de călugări sau pentru a-și plânge păcatele. A părăsit orașul și s-a pus la adăpost pentru a purcede la strategii mai inteligente de influențare a opiniei publice și a imaginii oamenilor politici. Și de acolo ies oameni de afaceri, gorile de personalități, cultivatori de ace și microfoane în castraveții adversarilor, de acolo se lansează zvonurile și tot de acolo se trag sforile sinistrelor marionete puse în slujba Marelui Buric.

Așa că noi, cei fără pază și fără funcții, vă privim cu zâmbetul în colțul gurii și vă admirăm cum vă scrieți opera politică prin intermediul acestor capete pătrate risipite pe toată harta României.

Fără un 7,62, vă salut,
Cornel Nistorescu

Nr. 24 / *Epistole politice*

Încă o școală pe puncte

Domnule ministru Liviu Maior,

Cu foarte mulți ani în urmă, când discutam după perdea sau în bucătărie despre ce se petrece cu noi, încercam să ne imaginăm ce se va întâmpla într-o bună zi când gratiile se vor rupe. Nu erau decât discuții sterile și ipoteze care ni se păreau utopice. Absurdul acelei lumi era atât de perfecționat, încât lăsa impresia că are nu doar rădăcini adânci, dar și prezoane de oțel. Și, când discutam despre un posibil dezgheț, încercam să ne imaginăm cum se va petrece. Și, printre altele, ne (și îmi) spuneam că multe vor cădea la examenul adevărului. Ziceam atunci că ziariștii epocii de aur vor rămâne pe drumuri, că foarte puțini vor reuși să se adapteze nevoilor unei prese libere și independente. Referitor la agricultură, ne spuneam că în doi-trei ani totul se va reașeza pe alte baze. Legat de industrie,

credeam sincer că frâiele vor fi preluate de marile consorţii, că tehnologia şi profesioniştii vor lua locul conducerilor de partid din fabrici. Şi că tot acest proces legat de depolitizarea industriei va dura şi el doi-trei ani, cel mult cinci ani. Observaţi că până aici mai toate supoziţiile mele (ca să nu vorbesc în numele amicilor din acele vremuri) s-au dovedit în mare parte greşite. Am lăsat la urmă şcoala pentru că ea este subiectul acestei scrisori. Eram convins, extrem de convins că, dacă toate celelalte se pot repara în câţiva ani, consecinţele sistemului educaţional nu se vor şterge nici în douăzeci. A fost şi este o prognoză. Nu ştiu nici acum în ce măsură se va adeveri sau nu. Vă daţi seama că ne-am bucura în egală măsură ca acest lucru să se petreacă în cel mai scurt timp posibil.

Decembrie 1989 a declanşat o enormă schimbare. A reînceput drumul spre reabilitarea demnităţii dascălului român. Dar, concomitent cu acesta, a început şi căderea materială a profesorului. Bietul dascăl, după ce a fost călcat în picioare de tot felul de neterminaţi, este acum mutilat de loviturile sărăciei. El îşi împarte banii cu aceeaşi teamă cu care o face pensionarul. Pentru cărţi îi rămâne şi lui foarte puţin. Pentru celelalte, nimic. Şi ce să facă ? Pe unde să scoată cămaşa ? Să vândă muşeţel, gogoşi sau mititei ? Să facă pe paznicul de noapte ? Sau pe taximetristul ? Încercaţi să răspundeţi dumneavoastră la aceste întrebări şi veţi vedea cât de greu vă este !

Unii au descoperit soluţia în universităţile particulare. Ştiţi şi dumneavoastră şi ştiu şi eu ce înseamnă ele în lumea civilizată. De asemenea, vreau să ne punem de acord asupra unui lucru esenţial. Că acest gen de şcoală este necesar. Numai că de la acest adevăr simplu la ce se petrece acum este o cale lungă, lungă, lungă. Fenomenul început în 1990 s-a amplificat acum peste măsură şi cred că a scăpat total de sub control. Toată lumea îşi face universitate privată. În oraşele mici, în comune, în oraşele universitare mişună şi colcăie dascălii şi studenţii universităţilor particulare. Prin tot felul de case, cotloane şi cămăruţe dai de câte o universitate particulară. Şi, când se apropie sesiunea, încep să circule iar maşinile încărcate cu produse, plicurile cu bani şi şefii de cârciumi sau de firme care îşi freacă burta cu satisfacţie despre noua lor condiţie universitară. Pe partea cealaltă, spitale şi instituţii ale învăţământului de stat, spaţii şi facilităţi trec în subordinea intereselor acestor universităţi. Indiferent câţi prieteni sau cunoscuţi se vor supăra după aceste afirmaţii, mă văd obligat să vă atrag atenţia că universităţile particulare sunt doar nişte fabrici de diplome, nişte instituţii care vând tot felul de idealuri, dar care nu oferă nici o acoperire. În plus, ele sunt un factor provocator de corupţie în învăţământ. Nu este vorba decât de o junglă guvernată de interese. Nici o lege nu face ordine, nici o răspundere nu temperează poftele. Aş vrea să vă spun că unul din cei mai monstruoşi gazetari, un sinistru dobitoc, care n-a fost capabil nici măcar de o scrisoare corectă către mama lui, îi învaţă acum, contra cost, pe tinerii naivi şi le dă note privind pre-

gătirea şi talentul în această profesie. Mai ştiu un amic din provincie care nu ştie nici tabla înmulţirii, nici materiile la care a avut examen. E o mostră de bocnă pură. Ştie doar că a trecut în anul trei la o universitate privată. Ştiţi dumneavoastră afacerile cu spaţiile din învăţământ. Cu pătrunderea facultăţilor particulare de medicină prin spitale, inclusiv în cel militar. Poate aţi aflat şi de implicarea profesorilor din învăţământul de stat, preocupaţi acum de mulsul la două capre. Şi ce vom avea drept rezultate ? Mii şi mii de oameni posesori de diplome fără acoperire (ceea ce aveam şi înainte), plus un mecanism stricat, care se întinde ca o paralizie peste celălalt.

Mă văd în situaţia de a vă întreba dacă vă asumaţi răspunderea pentru aceste fabrici de iluzii, pentru acest segment de generaţie a şcolii pe puncte. Nu vi se pare mai corect ca o aşezare a acestor universităţi pe principii şi reglementări să aibă loc cât mai curând ? Nu vi se pare că învăţământul românesc se îndreaptă spre un al doilea moment de curăţenie din care nici unul n-a avut loc cu adevărat ?

Cornel Nistorescu

Nr. 25 / *Epistole politice*

Activiștii de ieri – boierii de mâine

Domnule preşedinte Ion Iliescu,

Privind lucrurile cu o oarecare detaşare îngăduită de timpul parcurs de la alegerile de anul trecut, încerc o comparaţie între afirmaţiile pe care le-aţi fluturat şi ceea ce se petrece în momentul de faţă. Munţii de vorbe se sting prin colecţiile de ziare. Iar viaţa o ia razna după principii numai de ea ştiute. Dar uneori poţi să-i descoperi direcţii şi cauze. Dumneavoastră spuneaţi că pământul trebuie să le revină ţăranilor, celor care « îl muncesc », iar nu paraziţilor de la oraşe. Afirmaţia aceasta a provocat destule reacţii. Din toate aţi preferat să vă faceţi că nu înţelegeţi nimic. O viziune cooperatistă continuă să stăpânească evoluţia lucrurilor. După distrugerea CAP-urilor, fenomen firesc, dar fără cap şi fără coadă, ţăranii români s-au transformat în proprietari fără acte ai unui pământ care le complică viaţa. Nu au cu ce să-l muncească. Preţurile de achiziţie continuă să fie false. Nu au actele de proprietate. Cine se sacrifică la nesfârşit pentru ceva care s-ar putea să fie al lui ? Sub presiunea acestor griji şi ocrotiţi de viziunea dumneavoastră cooperatistă, ţăranii s-au îndreptat iar spre ceea ce părăsiseră. Adică spre asociaţii. Un fel de pui sărac şi pârlit al bătrânelor cloşti agricole. Numai că asociaţiile nu mai au nimic. Sunt calice. Sunt doar sincere şi trecătoare dorinţi de a ieşi din situaţia disperată.

Domnule preşedinte, între teama dumneavoastră că terenurile vor fi acaparate de paraziţi şi situaţia de acum se întinde un enorm deşert de demagogie. Ministerul de Interne păstrează proprietatea unor terenuri preluate prin decret în anii de glorie. Ţăranii suflă în buze. Prietenul dumneavoastră Vadim a cumpărat un CAP cu lac şi ferme, cu muşte şi gândaci cu tot. Familia Ceauşescu (ramura ei agricolă) se întinde, de asemenea, pe enorme suprafeţe. Familia Mizil a cumpărat, de asemenea, zeci de hectare în preajma Bucureştilor. Deci Ghica, Bibescu, Brătianu se numesc acum Vadim, Mizil şi Ceauşescu. Familii « istorice » ale României ! Dumneavoastră aţi fost marele adversar al reîmproprietăririi foştilor moşieri. Din raţiuni de educaţie şi orizont spiritual, v-am acceptat obtuzitatea. Atâta puteaţi gândi, atâta exprimaţi. Aţi făcut din asta chiar un punct de susţinere al campaniei electorale. Şi frica de foştii moşieri v-a propulsat pe scaunul de vodă. Şi consecinţa acestui potop de vorbe îndreptat spre foştii proprietari ai terenurilor şi fabricilor care este ? Că ele încap pe nesimţite în proprietatea foştilor boieri roşii ai epocii de aur, remachiaţi pe nesimţite în boieri democraţi. În fond, dumneavoastră, din inconştienţă sau din prefăcătorie, aţi deschis o umbrelă sub care se produce un monstruos fenomen. Sub forme dubioase, şmecherite, ilegale, pământurile trec în proprietatea faliţilor dumneavoastră, iar ei vă susţin pentru a-şi desăvârşi opera. « Nu ne vindem ţara » (cel mai stupid vers pe care îl puteaţi concepe) a fost lansat pentru a da răgaz unora să o împartă ei. De terenurile incluse în perimetrul întreprinderilor agricole de stat nu aţi vrut să vă atingeţi pentru a conserva instituţiile agricole necesare într-o perioadă de tranziţie. Proprietarii terenurilor au primit nişte hârtii care ar însemna acţiuni. Între timp, IAS-urile încap pe nesimţite în mâna faliţilor dumneavoastră. Cei care vă susţin politic şi vă finanţează. Mă refer la campania electorală trecută şi mă gândesc la cea care vine.

Ziceţi deci că dumneavoastră sunteţi moral, că luptaţi împotriva paraziţilor, împotriva corupţiei, când, de fapt, fie nu v-a mai păsat de ce se întâmplă, fie aţi revărsat cuvintele prin târguri numai şi numai pentru a acoperi o monstruoasă realitate.

Sincer fiind, nu pot să cred că sunteţi atât de făţarnic. În teama dumneavoastră (ca să nu zic groaza) de proprietari, aţi fost de o deplină sinceritate. Vreau să spun că eraţi sincer. Atâta doar că n-a fost vorba decât de o biată sinceritate electorală. Roţile au luat-o înaintea oiştii. Aţi făcut totul ca titlurile de proprietate să rămână undeva în ceaţă, dar n-aţi avut curajul să reîncepeţi cu adevărat cooperativizarea agriculturii. Şi, de la mijloc de drum, lucrurile au evoluat spre ceea ce avem acum. Un ţăran sărac, minţit, deposedat şi o mică armată de proprietari. Activiştii de ieri, boierii de mâine.

Domnule preşedinte, presupun că aveţi destule informaţii despre acest fenomen. Amărăciunea mea vine din faptul că el a crescut la umbra demagogiei dumneavoastră electorale, iar acum nu mai puteţi face nimic

pentru a-l contracara. Vă place, nu vă place, când vă luați escorta ca să faceți o plimbare pe pământurile din preajma Bucureștilor, veți trece și peste terenurile noilor boieri. Iar ei s-ar putea să vă întâmpine cu peșcheș, cu pâine și sare, dar, dacă se supără, s-ar putea să încerce să vă rupă picioarele.

Cornel Nistorescu

Nr. 26 / *Epistole politice*

Sfintele moaște de la Milano

Dragă domnule arhonte Iosif Constantin Drăgan,

Vă mărturisesc că ne-ați provocat o surpriză teribilă, mai mare decât aceea de a-l vedea pe Nichita Sergheevici Hrușciov întors din mormânt și așezat în fotoliu în fața preacinstitului Nea Nelu Vaselină pentru a-i pune întrebări. Puțini au fost aceia care să nu fi trăit sentimentul întoarcerii unei stafii. Și, dacă tot ne-a fost dat să vedem un mort, eu unul aș fi preferat să-l revăd pe bunicul. S-a dus de peste douăzeci de ani și chipul său s-a topit pe nesimțite între alte figuri care s-au dus odată cu el sau mai târziu. Oricum, după șocul surprizei, m-am înfundat mai bine în fotoliu pentru a vă urmări gimnastica de caracter. Sincer fiind, nici nu puteam să-mi imaginez că acest spectacol s-ar putea desfășura fără aportul lui Nea Nelu Vaselină, o altă stafie la fel de alunecoasă, folosită pentru a readuce în scenă tot felul de murături recondiționate.

În primul rând, vă felicit. Ați izbutit ceea ce nici Nichita Sergheevici Hrușciov, ca să folosesc același exemplu stupid, n-a reușit. Să vă întoarceți pe scenă de pe cel mai de jos cerc al Infernului. Din acest punct de vedere, vă puteți considera fericit. Vă puteți îmbrățișa cu Adrian Păunescu și cu Corneliu Vadim Tudor. Poate și cu Ilie Verdeț. Sunt singurii care au reușit performanța de a se întoarce după ce păreau a fi țintuiți în galeria figurilor funeste. După ce v-ați lipit la Vatra Românească, după ce ați deschis publicații, mai apoi stații de radio și televiziune, după ce v-ați chinuit să expediați o mulțime de scrisori spre Cotroceni spre a obține binecuvântarea amărâtului de vodă, iată că ați triumfat. Nea Nelu Vaselină, cel angajat să scoată din hazna pe orice prieten al președintelui, a reușit să vă împingă pe primul canal. Are și această poveste un merit. Că ne-a readus în față imaginea dumneavoastră prăfuită. Nimeni nu mai știa cum arată sfintele moaște ale arhontelui.

Domnule Iosif Constantin Drăgan, am înțeles că sunteți profesor, istoric, scriitor și, în acele clipe, presupun că Traian Filip și Mihai Pelin se stricau de râs. Nu de alta, dar ei știu bine că, atunci când puneți mâna

pe stilou, vă doare şi şoldul, darămite ceafa şi celelalte părţi implicate în gândire. Eu v-aş propune să nu vă mai aventuraţi în asemenea afirmaţii, că se găseşte un nebun care să vă provoace la o probă de dictare. Descoperirea carnetului de partid al lui Burebista v-ar da mai puţine bătăi de cap decât o asemenea întrecere cu gramatica limbii române, întrecere în care, chiar dacă aţi alerga singur, aţi ieşi oricum pe locul al doilea.

Ce ne-a amuzat cel mai mult, domnule arhonte, a fost povestea dumneavoastră de dragoste cu Nea Nicu. Nici usturoi n-aţi mâncat, nici gura nu vă miroase. N-aţi fost membru al nicăunui partid. N-aţi iubit pe nimeni. N-aţi semnat pentru nimeni. Dumneavoastră nu sunteţi alcătuit decât din bani şi din patriotism. Evident, din bani care nu put. Şi din patriotism care n-a făcut lovele. Dumneavoastră, domnule arhonte, aţi fost şi *persona non grata*. Adică disident. Mă mir că nu v-au dat şi certificat de revoluţionar. Dacă eram în Sahara, v-am fi primit la întoarcere cu surle şi trâmbiţe, ne-am fi închinat şi v-am fi rugat în genunchi să fiţi măcar preşedinte de onoare al acestei ţări. V-am fi făcut statuie la Lugoj şi prin toate nodurile de cale ferată, v-am fi scris numele pe toate clădirile şi pe uşile toaletelor de serviciu. Dar noi nu putem uita toate eforturile dumneavoastră de a vă strecura sub pielea diavolului. Şi pe vremuri, şi acum. Nu cumva fundaţia domniei voastre s-a străduit din răsputeri să-l împingă pe Ceauşescu în galeria de laureaţi ai premiului Nobel ? Ia uitaţi-vă bine prin hârtiile dumneavostră. Sau le daţi foc şi ştergeţi orice urmă, sau vă aduceţi aminte ce iniţiative istorice aţi avut în urmă cu ani şi ani. Cel mai tare ne-a amuzat cum aţi tăiat banda. Nu banda de borfaşi, ci banda magnetică. Din toată povestea dumneavoastră de dragoste n-a rămas decât partea din care să reiasă că sunteţi o neprihănită fecioară politică. La fel s-a petrecut şi cu povestea legată de procesul de presă din Italia. Nu vă mai aduceţi aminte de ce scriaţi şi învârteaţi pe vremea legionarilor ! Din nefericire, noi am publicat în serial fragmente din ilustra dumneavoastră operă. N-am putut s-o reproducem în întregime pentru că şi hârtia are o limită de suportabilitate. Dar, dacă doriţi cu adevărat, v-o putem restitui în întregime. Poate vă aduceţi aminte ce scriaţi pe vremuri ! Sau veţi afla ce-au scris alţii şi aţi semnat dumneavoastră, cum s-a petrecut ceva mai târziu.

Domnule arhonte, dincolo de impresia lamentabilă pe care aţi lăsat-o, mă văd obligat să remarc începutul unei poveşti de dragoste cu Cotroceniul care, din raţiuni obscure, vă trimite această primă bezea televizată. N-am înţeles care este preţul. O vizită la Papa ? O sponsorizare pentru viitoarea campanie electorală ? Oarece mălai negru pentru munca băieţilor mascaţi prin ambasade pentru a lucra la imaginea preşedintelui ? Cam ce bani puneţi la bătaie ? Şi le-aţi spus sau nu că vreţi să vă numească ambasador la Vatican ? Iubite arhonte, dacă în politică porcăriile sunt un mod de a fi, în materie de Biserică, ele prezintă enorme riscuri. Or, dorinţa dumneavoastră de onorabilitate, adică de a vă vedea şi reprezentant pe lângă Sfântul Scaun, mă revoltă într-o asemenea măsură, încât voi fi în situaţia de a aprinde lumânări până şi în Piaţa Sfântul Petru.

Domnule arhonte, noi îţi mărturisim că ai reuşit să ne şochezi. Întoarcerea sfintelor moaşte de la Milano ne avertizează că încep să bântuie duhurile rele. Asta înseamnă că te vom mai vedea. Dar, dacă domnul Valeriu Vaselină te mai aduce pe micul ecran, am şi eu o rugăminte. Încearcă să rânjeşti mai puţin !

Cu simpatie de gunoi postrevoluţionar,
Cornel Nistorescu

Nr. 29 / *Epistole politice*

Revenim la o barbarie ?

Stimate domnule Ion Cristoiu,

De la chiar formula de adresare nu-mi pot reţine un zâmbet. Cred că aceasta vine din faptul că au trecut mai bine de douăzeci de ani de când ne cunoaştem şi-n toată această perioadă nu ne-am adresat niciodată cu « domnule ». A fost o vreme în care nici nu se putea. În plus, în discuţiile noastre particulare, o asemenea formulă nici nu avea ce să caute, chiar dacă subtilităţile profesiei de jurnalist dobândite de mine în acest contact prelungit m-ar fi îndreptăţit să folosesc şi o asemenea formulă de adresare. Anii au trecut şi fiecare şi-a desţelenit micul său teritoriu, extrem de diferit unul de altul. Şi, pentru că această epistolă cu caracter politic aduce în discuţie o diferenţă fundamentală de principii, în loc să ascund faptul că vă datorez enorm de mult în această profesie, prefer să-l reafirm, poate şi pentru a putea afirma răspicat că nu ne mai leagă nimic în chestiunea pe care vreau să o aduc în discuţie.

În urmă cu o săptămână, în cotidianul *Evenimentul zilei*, aţi început campania strângerii de semnături pentru declanşarea unui referendum privind reintroducerea pedepsei cu moartea. Această iniţiativă vă aparţine în exclusivitate, ca şi celelalte iniţiative publicistice ale ziarului în care nici eu, nici Mihai Cârciog nu ne-am implicat niciodată. Multă lume nu înţelege asta. În presa românească de după 1989, proprietarii şi coproprietarii, cârnăţari sau nu, se implică în direcţia publicaţiei pe care o editează. Din acest punct de vedere, puteţi fi fericit. Nici eu şi nici Mihai Cârciog nu am avut nici o imixtiune în articolele publicate în *Evenimentul zilei*. Ele reprezintă libertatea totală de exprimare a dumneavoastră şi a redactorilor care îl alcătuiesc. Deşi sunteţi unul din cei trei acţionari ai ziarului, sunteţi şi singurul lui director de conştiinţă. Cum statutul de coproprietar nu mă apasă atât de greu încât să mă determine la o schimbare a modului de a gândi, iniţiativa strângerii de semnături pentru declanşarea referendumului de reintroducere a pedepsei cu moartea ne aşază într-un fundamental

dezacord. În nici un caz el nu are la bază celelalte dezacorduri mai mici în modul de a face presă. Violurile și sinuciderile cotidiene fac parte dintr-un anume mod de a concepe un ziar, explicația dată de dumneavoastră « că în fiecare din noi este câte un mic suflet de croitoreasă » fiind pe cât de adevărată, pe atât de tristă. Deși am încercat să mă gândesc de mai multe ori la consecințele psihosociale ale etalării grafice a acestei părți urâte a vieții, deși am mereu sentimentul că asta nu se face, nimic din această presimțire urâtă nu stă la baza dezacordului nostru privind reîntoarcerea la pedeapsa cu moartea.

Domnule Ion Cristoiu, sunteți scriitor și, în ciuda spiritului satiric al povestirilor dumneavoastră, dincolo de el sunt angoasele, suferințele și singurătățile unui om care se va fi întâlnit de mai multe ori cu meditații, întrebări și neliniști legate de moartea celorlalți, a sa și, în cele din urmă, a omului ca ființă trecătoare prin univers. Și, în toate aceste clipe, veți fi descoperit singur că de la un moment dat logica gândului se pierde și existența umană trece din fapt inexplicabil în miracol. El se prelungește, poate, în Dumnezeu, poate dincolo de el, într-un alt mister. Iar dreptul de a-l curma în mod violent, în ciuda faptului că a fost practicat și revendicat de diferite forme ale statului primitiv sau modern, nu aparține nimănui. Pedeapsa cu moartea, deși mai există în diferite țări, a sfârșit prin a fi considerată o barbarie a lumii moderne. Doar legi vechi, supraviețuind inexplicabil, și legea marțială, introdusă în situațiile speciale de conflict armat, o mai folosesc. În rest, lumea civilizată, în ciuda faptului că un om curmă violent și fără logică viața semenului său, nu mai adoptă o asemenea măsură finală. Această atitudine a devenit chiar normă de comportament a comunității internaționale și s-a ajuns la ea după îndelungi dezbateri, după confruntări de idei, după îndoieli și rețineri.

Să încercăm să uităm de ceilalți europeni. Să fim numai români și să căutăm un răspuns la această întrebare gravă privind doar în istoria noastră, mai îndepărtată sau contemporană. Trec peste pedeapsa cu moartea din vremea lui Vlad Țepeș. Bucuria cetățenilor săi de a se ști în siguranță prin acea pedepsire sălbatică a răufăcătorilor ne-a adus un renume de care nu mai putem scăpa. Ne revoltă totuși faptul că prea cruntul nostru voievod a rămas o emblemă care a generat o mitologie a cruzimii, și ea este legată mereu de numele acestui spațiu geografic și al poporului nostru. Dar execuția barbară instaurată de Vlad Țepeș a trecut de mult. Să ne apropiem de zilele noastre. Dreptul de a executa un om a generat destule monstruozități, mai ales atunci când a încăput pe mâna unor grupuri de putere sau indivizi iresponsabili. Ce a facut Stalin dintr-o legislație care îngăduia pedeapsa finală ? Dar și Stalin este prea departe de noi. Să luăm exemplul lui Nicolae Ceaușescu, pe care îl cunoașteți mult mai bine. Vă aduceți aminte de aberantele condamnări la moarte ale pârliților care au șterpelit niște purcei sau de a celui care a ascuns carnea și a sabotat economia națională ? Experiența nefericită a României în cazul său s-a încheiat

chiar cu execuția sa. Execuția lui Antonescu, a lui Pătrășcanu, a sabotorilor economiei socialiste și chiar a lui Ceaușescu sunt destule exemple privind modul aberant în care dreptul de a recurge la pedeapsa finală a fost folosit. Veți spune că n-au fost decât abuzuri politice într-un moment istoric, că acum România este o țară democratică. Eu vă răspund că, din toate cele care s-au petrecut până acum, nu se arată nici un semn care să-i garanteze omului din România că aceste abuzuri nu se vor repeta. Sau, mai pe șleau, nu cred că asemenea riscuri au dispărut. Mai mult, nu cred nici că justiția românească a ajuns la un asemenea grad de curățenie și echilibru pentru a opera și cu o asemenea pedeapsă. Sunt prea mulți nevinovații din istoria României pentru a deschide în codurile de legi ale României o asemenea pagină monstruoasă.

Veți spune că inițiativa ziarului nu a avut la bază aceste erori ale istoriei, ci valul de violențe premeditate, actele de sadism încheiate cu crime, relatate cu lux de amănunte în publicația pe care o diriguiți. Spuneți apoi că sute și mii de cititori, revoltați de cele întâmplate și mai apoi relatate, au sunat la redacția ziarului *Evenimentul zilei* și au cerut în mod insistent reintroducerea pedepsei capitale. Sunt absolut convins că este adevărat, după cum sunt convins că declanșarea unei asemenea operațiuni pornind de la suspinele disperate ale sufletului de croitoreasă din fiecare cititor nu este încă măcar suficientul temei pentru a redeschide discuția, darămite pentru a inițiа strângerea de semnături în vederea unui referendum. Vă mai amintiți de acea zi de ianuarie când în Piața Victoriei, sub presiunea unor isterici, o asemenea măsură a mai fost adoptată ? Isterici, plus rude nefericite ale celor împușcați în decembrie au forțat momentul. O zi mai târziu, tuturor le-a fost rușine. Poate chiar și părinților de dispăruți, cei care trăiau atunci un violent sentiment al revanșei neîmplinite. Același sentiment îl provoacă și comportamentul unor bestii, al unor dezechilibrați (în fond, niște oameni bolnavi). Cititorii ziarului suferă și ei de cele petrecute și dobândesc psihologia unei veritabile rude a victimei. Asta ar putea determina ca numărul celor care semnează pentru declanșarea unui referendum să fie foarte mare. Tocmai de aceea cred că nu aveți dreptul de a specula această stare, creată până la urmă de *Evenimentul zilei*. N-aș vrea să înțelegeți că eu aș fi adeptul unei imagini conform căreia România ar fi o țară de maici. Ferească Dumnezeu ! Sărăcia, tranziția, poliția dublă și justiția confuză au netezit calea spre toate violențele posibile. Dar aceasta nu justifică revenirea la o pedeapsă barbară. V-am enumerat numai câteva din motive. Ele sunt însă mult mai multe. Și mult mai temeinice decât cele prezentate de mine. Și, cu toate acestea, campania dumneavoastră, dacă nu veți descoperi pe parcurs că este o eroare, s-ar putea să fie încununată de succes. Prin penetrația sa, *Evenimentul zilei* ar putea crea un fenomen de masă, s-ar putea ca referendumul să aibă loc și să decidă reintroducerea pedepsei capitale. Numai că nici succesul unei asemenea campanii nu mi-ar schimba judecata. Chiar dacă toți locuitorii acestei

ţări ar vota în favoarea pedepsei cu moartea, eu rămân de cealaltă parte, singur în tabăra celor care vor spune că introducerea ei este o aberaţie.

Cornel Nistorescu

Nr. 32

Cazinoul pârliţilor

Un prieten îmi cere împrumut un milion şi zice că o să-mi dea două şi câştigă şi el şase. Îi spun că riscă. Nu, e sigur, zice el. De unde ştii ? Pentru că ăia spală bani pe vânzare de armament ! Unde-l vând ? În Serbia ! Îi zic că la Tighina se dă un AKM cu o sută de dolari. Câte trenuri încărcate cu armament trebuie să curgă în Serbia ? Aproape zi şi noapte ! Ai dreptate, nu se poate ! Altul zice că înmulţesc banii prin exportul de mobilă. Şi atunci Cataramă şi Dan Petrescu ce fac ? Şi câtă mobilă ? Şi de unde ? Arată-mi mie un dulap vândut la export de Caritas ! Păi, n-am văzut, dar am auzit ! Şi ţi se pare normal ? Nu, zice el, dar să crăp dacă înţeleg. Nu înţeleg nici eu ! Şi atunci de ce eşti contra ? Pentru că nu se poate ! Cum nu se poate ? Uite aşa. Că de când e lumea n-a fost inventată o bancă în stare să-ţi dea după un an de zile de treizeci şi două de ori suma depusă. Cum adică ? Uite aşa, dacă socoteşti, ăsta zice că îţi dă de treizeci şi două de ori suma depusă ! Nu, zice el. Depui un milion, după trei luni iei opt milioane, după alte trei luni, dacă n-ai ridicat cele opt milioane, primeşti 64 de milioane, după alte trei luni primeşti de 64 de ori opt... şi începe să bombăne un fel de înmulţiri în care se încurcă şi zice, fir-ar al dracului, că nici câştigul nu reuşesc să-l aflu. Şi eu zic, n-o să-l afli pentru că n-o să-l ai. Cum nu ? Tu ştii că generalul Cheler are băgate 66 de milioane ? Mamă, ce general miliardar ! Până la urmă, ceva e necurat. Şi eu îi zic, dacă nu e necurat, înseamnă că Stoica şi Funar au descoperit perpetuum mobile financiar ! Descoperit pe dracu', zice el. Ai auzit că băieţii învârt banii prin Banca Dacia Felix, auzit, zic eu. Şi că fiecare dă ceva pentru primăria lui Funar ? Dau când iau şi, când n-o să mai ia cât ştiu că au de luat, o să dea cu pietre în ferestrele lui Funar ! Da' tu ce crezi, că Funar e singur ? Singur pe dracu' ! Şi poliţia ce zice ? Moşule, aici e vorba de o salată politică ! Sunt şi senatori, şi şefi mari, şi generali. Dă-mi milionu' împrumut, zice el, că am aranjat cu un tip mare ca să scot opt după o lună şi jumătate. Se poate ? Se poate, zice el, mi-a promis sigur ! Dacă ţi-a promis ţie, înseamnă că altora mai tari ca tine le-a dat de opt ori după o săptămână ! Se poate ! Vezi, asta înseamnă că ceva nu e cuşer ! Aşa-i ! Dar, dacă o zici, te vor urî toţi ! De ce să mă urască ? Pentru că acum Caritas e speranţa tuturor. Le dă oamenilor o şansă. Ştii că sunt unii care s-au lăsat de slujbă şi joacă la Caritas, că şefii asociaţiilor de locatari

strâng bani şi îi depun la Caritas ca să aibă când dublează întreţinerea ! Zic, tu ai fost, fost, zice el, şi n-ai văzut reprezentanţii băncilor străine ? Nu, zice el. Şi se miră. Oare de ce n-or fi venit să analizeze fenomenu' şi să preia şi ei ? Ştii de ce, zic eu, pentru că ăia de la bănci au cercetat de mult şmecheria şi au stabilit că o girafă cu un gât aşa de lung nu există. Ba există ! Există, iubite, dar e falsă, e de carton sau de lemn şi nu e girafă. Şi iar se îndoieşte. Zic, e doar un fenomen psihologic. Merge cât bagă lumea bani şi pe urmă cei de la coadă nu mai iau nimic. Şi dacă tot bagă ? Atunci tot bagă până intră în joc toţi banii ţării şi pe urmă e gata ! Da, am citit şi eu o chestie care zice că ăla scapă de gratii doar în două feluri. Dacă o şterge peste graniţă sau dacă face o bancă. Păi, nu e bancă ! Dar o face ! Asta înseamnă că dracu' şi-a băgat coada de mult. Păi, vezi ! Văd, văd, dar eu tot vreau să bag un milion. Îmi trebuie ! Te cred şi că vrei, şi că-ţi trebuie. Dar nu ştiu dacă o să-i capeţi. Tu chiar nu crezi ? Nu ! Pentru că nu se poate ! Pentru că nu s-a putut niciodată ! Aşa zici tu ! Aşa ştiu, şi eu o spun ! Dacă o zici, îţi vor urî ziarul ! S-o facă, dar nu-i corect să nu-i avertizezi ! Trebuie să le ridici puţin ceaţa de pe ochi. Se vor supăra ! Ştiu, pentru că, de regulă, mai toate adevărurile supără. Vrei să-ţi spun ceva ? Ce ? Că poţi să bagi banii, dar trebuie să te rogi să nu fii în ultimul val. Să nu se sperie lumea şi să se oprească. Atunci eşti pierdut ! Şi de unde să ştiu asta ? N-ai de unde. Tu nu vezi că televiziunea nu zice nimic, guvernul tace, poliţia la fel ? Toţi zic că e în regulă şi nu găsesc bube. Fii serios, mai întâi întreabă-i câţi bani au băgat. Adică... Adică, da ! Mamă, ce-o să iasă ! O să iasă şi n-o să iasă, zic eu. De ce ? întreabă el. Pentru că tot ei se vor ancheta şi tot ei vor trage concluziile şi nu au cum să-şi dea singuri palme ! Ce, eşti nebun ? Nu, nu sunt. Eu vreau totuşi să bag milionul şi să iau opt. Tu spune clar, îmi dai sau nu un milion ca să-ţi dau două ? Nu, nu-ţi dau nimic, pentru că te respect şi nu vreau ca peste o lună să te uiţi în oglindă şi să-ţi zică lumea fraierul de la Cazinoul pârliţilor.

Nr. 33

Maghiarizarea arabă

Scârboss Gavra ! Scârboss Funar ! Hămăie pe o durere şi-şi fac din asta capital. Public şi de buzunar. Cum, în patria noastră mumă să scrie « farmacie » pe ungureşte ? Să se plângă ungurul la tribunal pe limba măsii ? Ungurii aştia iubitori de şa, care vor să maghiarizeze şi insula Borneo şi să aibă graniţă comună cu Japonia ! Şi, cum scade puţin mânia, mai pompăm un pic suferinţele lui Horea, Cloşca şi Crişan, Avram Iancu, Şcoala Ardeleană şi alţi martiri, şi mai fortificăm puţin capitalul care începuse să moţăie. Săriţi, oameni buni ! Şi patrioţii din Giurgiu, Găeşti, Titu şi

Călăraşi, înflăcaraţi de apeluri, sar şi se încordează. Sunt gata să-şi dea viaţa pentru apărarea patriei. Să se înroleze în echipe de voluntari ca să plece la graniţa cu Ungaria. Eventual să-şi ia şi nevestele. Poate şi copiii. Şi, dacă se poate, să se garnisească şi cu un cojoc, cu nişte cristale, cu nişte prosoape cumpărate de la chinezi. Şi, până luptă, să vândă ceva în piaţa din Gyula sau chiar din Budapesta. Dar ce pot scoate din această cruciadă patriotico-comercială ? Prosoapele se dau prost. Cristalele sunt ieftine. De unde să scoţi bani ? Rulmenţii nu mai ţin la turci. Până luptă împotriva ungurilor, n-ar strica să-şi închirieze arabilor partea de curte dinspre stradă, că băieţii vor să facă un mic depozit en-gros. Să mai scoată un ban. Vecinul meu de pe cealaltă stradă, şi el mare patriot, i-a închiriat un loc de 300 de metri pătraţi unui libanez. Ăla a adus zece cife de beton şi a turnat un planşeu de 20 de centimetri grosime. Urma să instaleze un depozit. Între timp, l-a înhăţat poliţia. L-a făcut colet şi l-a depozitat după gratii. Moşul a rămas cu grădina betonată. Mintea lui nu visează decât un picamăr pe gratis ca să rămână cu cei 200 de dolari încasaţi pe prima lună. Alt vecin îl iubeşte pe Ion Iliescu. Pensionar patetic. Om cu şcoală. Şi pe fundul farfuriei din care şterge şi ultima spoială de la ghiveciul de legume vede tot poza ilustrului Ilici. E între ei o iubire funciară. Organică. Vine din istoria patimilor acestui popor. Din vremea când umblau să-i castreze pe chiaburi şi pe moşieri. El ţine la patrie ca la lumina ochilor. Ceilalţi vecini l-au văzut la televizor. Când au venit minerii, lupta şi el cu o plasă de ceapă. O trântea de capul studenţilor. Striga « nu ne vindem ţara » până când îi cădeau ochelarii de pe nas. Ei, şi el, într-un elan patriotic, a închiriat 30 de metri pătraţi unui sirian. Să-şi facă omul un depozit en-gros. Sirianul a adus difuzoare şi muzică. A trântit o baracă de metal şi a pus o mochetă care ajunge până la trotuar. La colţ a pus o tăbliţă indicatoare. Al Jalal şi bla, bla, bla şi pe arabă. Alt om din cartier a închiriat unui turc. Dur ! Turkishe Eceleri ! Două case mai departe este şi restaurant arab. Lângă el, unul turcesc. Prind pe satelit un post al unui anume Berlusconi de la Istanbul, pe care îl cheamă Ali. Când turcul vără reclamă, turcaleţii îşi iau paharele de ceai mirosind a seu de oaie şi ies pe trotuar. Din difuzorul agăţat deasupra intrării se aude o muzică tânguioasă, care îţi trezeşte buricul. Vrând-nevrând, îl simţi cum începe să salte. În faţa lor parchează şi autocarele care fac naveta la Istanbul. Ticsite cu români-rulmenţi. Iau primele lecţii de turcă ! Îl întreabă pe patronul restaurantului cum se zice pe turceşte : nu vrei rulmenţi ? Pe şoseaua spre Arad a fost înfiinţat centrul internaţional cultural de tranzit pentru camioanele spre Vest şi pentru curvele patriei mamă. Turcii repară camioanele. Romăncele învaţă turcă şi dansează pe margine. Românii bat la geam şi cer ciunga. Lista de bucate – turcă şi română. Indicaţiile de folosire – turceşti. Meniul la restaurantul arab – arab. Învăţăm araba. Arabul zice : dai la mine pământ în chirie ! Noi, patrioţi, păzim Ardealul şi Borneo de unguri. Şi dăm din buric la margine de Bucureşti. Eu unul sunt prietenul

tuturor. Pledez pentru respectul între popoare. Dar trebuie să mă gândesc şi la arabi, şi la turci. Cei care stau în România unde se roagă ? Cer răspicat să li se dea dreptul de a construi geamii şi moschei. Şi şcoli. Dumnezeule, am uitat de chinezi ! Neapărat pagode pentru ei. Şi şcoli, că doar n-or să înveţe gândăceii lor de scris în şcolile româneşti. Să ne păstrăm fiinţa etnică, să apărăm specificul naţional, dar nu ştiţi vreun arab care vrea 50 de metri pătraţi cu 200 de dolari pe lună ? Ştiu, domnule, ştiu, dar vreau să-mi schimb maşina ! Sigur, există un pericol maghiar, iar opoziţia îi face jocul. Alt prieten e tot în gaşca lui Ilici. Vorbeşte mereu de pericolul maghiar ! Dar camioanele cu ţigări şi bere ale firmei lui cu sirianul le-a ascuns în pădure. Domnule, înţelege-mă, îmi trebuie nişte bani. Dau şi la Vatra Românească, dar să-mi dea ăla două sute de dolari pe lună, chiar dacă ar trebui să mă cheme Ibrahim sau Ali.

Nr. 34 / *Reportaj de buzunar*

Oameni buni, vă fură statul român !

Trecea şi vara asta, cu ţărani cuminţi aşezaţi pe marginea drumului, în spatele grămăjoarelor cu legume sănătoase şi lustruite. Tâmpiţii volanului rulând în şir indian şi încercând câte o şmecherie pentru a prinde un loc mai în faţă aruncau pe geam cotoarele de măr, cutiile de bere, cocenii de porumb. Fugeau cu toţii de la mare pentru a nu prinde greva drumarilor. Îi înjurau pe mecanicii de locomotivă şi îşi transferau dispreţul şi nemulţumirea asupra celor de la drumuri. Acelaşi principiu al caprei vecinului plasată sub un destin tragic doar dintr-o sinceră ambiţie de prost. Şi, dintr-o dată, în marginea şoselei, un om, fără nici un pom prin preajmă. Pe mutra lui transpirată se vedeau urmele zvârcolirii. De ore întregi soarele îl bătea în cap fără milă. Îl călca în picioare, îl prăjea şi-i dădea palme. Am oprit maşina din milă. Poate şi dintr-un strop de solidaritate. Dom'le, stau de trei ore şi nu se uită nimeni la mine ! Începe să-şi şteargă transpiraţia. Parcă l-ar fi prins pe Dumnezeu de curea. Şi intrăm în vorbă. E contabil. Se vede după cum îşi ţine geanta de piele pe genunchi. După cămaşa albă cu mânecă scurtă, sub care i se vede pielea nebronzată. Parcă ar fi cotrobăit într-un butoi cu motorină. A fost la seceriş lângă Lehliu ! Dom'le, facem cu rândul, că se fură ! Cine fură ? Cum cine, ţiganii ! Nu mai poţi lăsa nimic un minut. Cum ai plecat de lângă ceva, cum face picioare ! Şi mă pune păcatul să-l întreb cum merge cu iaseul ! Slavă Domnului, binişor. Vă luaţi leafa ? Luăm ! Uite că am dat şi eu peste un om şi peste o instituţie care n-au probleme în perioada de tranziţie. Şi-l întreb, dar cum vă descurcaţi ? Răcorit de curentul provocat de geamul deschis, omul prinde curaj. Simplu, dom'le, tot din furat ! Adică cum ? Foarte simplu, zice el. Îi furăm pe acţionari. Doamne ! Asta e, a rămas singurul mod de a fura.

Nu mai ține să o învârți cu raportările la guvern, cu creditele. Gata ! Acum au mai rămas acționarii. Cum dracu' ? fac eu. Păi, nu-ți mai dă nimeni nimic ! Și tu trebuie să te descurci. Și cum să faci ? Zici că ai discuit de trei ori și treci cheltuieli pentru trei discuituri. Zici că ai ierbicidat de patru ori și dai o dată. Treci costul de patru ori și, uite așa, reușim să le dăm oamenilor douj-treizeci de mii beneficiu pe hectar. Și ei nu fac gură ? Fac pe dracu', nu se pricep ! Le bagi sub nas ștatele de cheltuieli, pas de te prinde ! Da' cât ar trebui să ia în mod normal de pe un hectar ? Păi, în medie, peste o sută de mii. Și ? Și nu iau, ne-am pus salarii mari, îi încărcăm și la lucrări și le închidem gura. Domnule, da'-i păcat ! Eh, păcat, toți fac la fel ! De unde știi ? Păi, ce, eu n-am discutat cu colegii mei ? Toți își rezolvă problemele cu ciupitul acționarilor. Nu mai ai cum altfel ! E singurul loc de unde mai poți fura ! Așa-s vremurile, dom'le. Înainte furam toți de la stat. Acum a ajuns statul să fure de la cetățean. Îl încarcă ca pe măgar. Noi n-am sărit calul. În alte părți au făcut-o și mai și ! Cum ? Deștept, dom'ne, deștept de tot. Au zis, atât aveți voi pământ, atât avem noi ! În plus, noi, iaseul, mai avem asta, tractoare, remorci, substanțe, păi, nenicule, astea nu mai fac trei milioane, că leul s-a dus dracului, acum toate fac două miliarde. Și, pac, le-au demonstrat că procentul e mai mare la iase. Și care-i șmecheria ? Vezi, nici dumneata nu te prinzi ! Păi, pământul, dom'le, pământu' ăla nu e valoare, ăla a rămas tot la cât a fost evaluat ! Și cu asta, gata, i-am fentat și ei nu s-au prins ! Omul e sincer și chiar mândru. E un fel de conțopist din Lehliu. Poate chiar din București. El nu e acționar nicăieri pentru că nu are pământ. N-a avut niciodată. E chiar mândru de șmecheria la care participă. E unul din susținătorii politici ai lui Ilici. Să rămână iaseurile intacte, ca piese de siguranță într-o agricultură nesigură. De partea cealaltă, acționarii păcăliți, mândri că au pământ, pe care nu-l au decât pe hârtie, după care primesc cât rămâne. Un furt discret și practic, despre care nimeni nu vorbește nimic. Nu intră nici în discuțiile despre corupție. Nici în disputele din tribunale. E un furt sincer, pe care se bazează toată agricultura de stat, zice omul meu, contabil la iaseul din Lehliu.

Și, după douăzeci de kilometri de mers în coloană, apare și Lehliu. Cobor aici ! Cât mă costă ? Cinci mii, zic eu. Ochii contabilului se umflă cât cepele. Cinci mii, fără târguială ! Dom'le ! Fără, dom'le, cinci mii, altfel, te las la Ploiești ! Păi, nu credeam... Și scoate un portmoneu de mușama transpirată. Îi tremură degetele pe bancnota de cinci mii. I-o iau din mână și-i zic, jos, fir-ar mă-ta a dracului ! Ce, dom'le, ce-ai cu mine ? Jos, că mă enervez și-ți cer zece ! Coboară, își trece geanta sub braț și își îndeasă mușamaua în buzunarul de la spate. Nu înțelege nimic din ce s-a întâmplat. Iar eu nu înțeleg nimic din ce ne așteaptă. Doar toamna și mersul înainte.

Nr. 35 / *Reportaj de buzunar*

Oameni cu trei picioare

Corupția miroase cumplit. De la graniță. Chiar din privirea vameșului care se uită lung în bagaje. Mamă, uite ce are ăsta ! Și ce mașină ! Și nu dă nici măcar un pachet de țigări ! Dom'le, toți străinii ăștia e niște scârțari. Și milogeala privirii lui se metamorfozează rapid, legea e lege, noi vă controlăm pentru că legea trebuie respectată, să nu vă imaginați că ne putem compromite pentru un pachet de țigări sau de cafea. Suntem săraci, dar demni. Și îți cotrobăie în bagaje și mâna lui îți ajunge până în creier, până exasperarea te împinge într-un colț al alfabetului comportamental unde urlă propoziția, nu fi bou, dă-i ceva și scapi mai repede, și, exasperat, recurgi la această ultimă experiență și dai, și el te lasă și-ți zice, mulțumesc, dar nu era nevoie, sau nu ia și joacă rolul onestității până la capăt, și tu înnebunești și regreți ce-ai făcut și nu știi pe unde să scoți cămașa și să te cari, să scapi cât mai repede din infernul în care ai intrat ca un șoricel în cursă, împins de exercițiul său de supraviețuire.

Toată lumea urlă împotriva corupției postdecembriste. Incorect. Corupția era. Pe malurile Dâmboviței mi-e aproape imposibil să-i estimez vârsta. Uneori sunt gata să susțin că ea s-a născut din cauza zăpușelii. Geografia a strecurat moleșeală în sîngele oamenilor și i-a împins la umbră. De secole s-a dezvoltat o categorie de oameni care stă la pândă ca știuca în stuf. Ei îi înghit pe peștii mai mici. Și se întorc în nămolul răcoros. Și iar așteaptă. Și, când oferta naturii e mai mică, încep să gândească. Cum poate fi păcălit efortul ? Cum se poate câștiga cutare ? Trupul nu se dezvoltă, iar mintea clocește. Și tot de secole, această consecință morală a geografiei asupra biologiei a dezvoltat inși care au ajuns până în vârful societății. Au fost unii care au rămas cu corupția până la genunchiul broaștei pentru că nici mintea și nici inima nu i-au dus mai mult. Au fost alții care au bătut mijlocul. Pe urmă au venit marii rechini. Ei au ajuns până pe scaunele din vârf. Diferența nu vine doar din dimensiune. Unui stricat mărunt poți să-i trosnești la pumni în cap până obosești. Recunoaște sincer. Ce să fac, moșule, trebuie să trăiesc și eu ! Și disprețul ți se preface în milă. Cei mari se umflă ca niște curcani. Ei vor totdeauna și onorabilitate. Vor iubire și respect. De-asta nu recunosc niciodată. Nu se căiesc și nu-și fac *mea culpa*. Pentru ei, corupția este al treilea picior pe care stau la putere. Unora nu le ajung nici trei. Și se înțepenesc și mai tare pe poziție. Din acest punct de vedere, majoritatea celor aflați la putere trebuie privită ca o lume cu trei sau chiar patru picioare. Nenorocirea vine doar din faptul că soiul acesta de tripezi sau patrupezi exista și dinainte. Selecționat, dresat, experimentat. Ce, gospodăria de partid îți dădea o casă doar pentru merite revoluționare ? Știu o poveste cu un ministru al Minelor de pe vremea socialismului victorios care atunci când și-a zugrăvit vila și i-a lăsat pe meșteri în beci, aceștia au descoperit cinci sute de sticle de

whisky. Sau Casa de cultură de la Popeşti, ca să nu dau decât exemplele pe care le ştiu. Venea un şef, câteva chiolhanuri, câteva femei, lăutari, două portbagaje cu vin şi peşte, şi în câteva zile aflai că s-a decis o nouă investiţie culturală la Popeşti. Şi combinatele se împărţeau aşa. Şi posturile de aleşi ai poporului. Şi călătoriile în străinătate. Să te întorci măcar cu un pix, dacă nu cu o sarsana. Degeaba ne facem că am uitat. Dar să deschizi uşa cu fruntea, peşte cât timp ne mai vedem, kent ne mai vedem, sunt deja uzuale nu doar în limbajul a două-trei generaţii, dar şi în comportamentul lor. A devenit o a doua natură. Un picior în plus. Sau o mână cu care se deschid toate uşile societăţii. Discret, silenţios, eficient. Şi viaţa merge înainte. Ca o cursă a şacalilor. Diferenţa între epoca de aur şi cea de acum (pe care nu vreau s-o definesc cu altă substanţă) este doar o mică schimbare a garniturii de ştiuci. Nu totală. Pe ici-pe colo. Au mai apărut în cursă şi alţii noi, subţiaţi de foamea anilor în care nu erau admişi la oală. Cam asta e tot. Evident, la vârf, corupţia este mai mare. Mai jos, e ceva mai mică. Sumele în joc sunt mai scăzute. Dar tot ca un *modus vivendi*. La primăria din Zalău are alt preţ decât la Constanţa sau la Bucureşti. Dar ca intensitate, fenomenul e aproximativ acelaşi. Iar la primăria comunală scade până la un sac de tărâţe. Dacă n-ar fi deţinuţii politici şi încă un grup restrâns de oameni, aş fi gata să spun ce-a zis un mare campion al stricăciunii, mare patriot actual. Las', dom'le, că toţi suntem bandiţi ! Şi chiar ar fi valabil, dacă n-ar fi unii curaţi ca lacrima, bolnavi de corecţi, singuri, săraci şi chiar revoltaţi în faţa acestei afirmaţii. De fapt, ei sunt chiar şansa şi speranţa noastră de izbăvire. Ei sunt semnul că nu suntem pierduţi. Altfel, mă uit în ochii televizaţi ai generalului Florică şi, în loc să mă impresioneze patriotismul lui de carton, mie îmi pute ceva. Şi când îi privesc pe alţii mi se întâmplă la fel. Sunt miniştri. Oameni mari. Oameni mijlocii. Îi privesc şi simt cum le pute privirea. Mi-e atât de groază de această senzaţie, încât am început să mă amuşin şi să mă întreb dacă nu cumva am început să am şi eu această duhoare în chiar lumina ochilor. Sau dacă nu cumva începe să mă atingă ?

Nr. 37 / *Reportaj de buzunar*

Lili preferă Italia

Plouă de rupe. Şi rece, rece, de parcă te îngroapă în gheaţă. Se aud doar camioanele alergând spre Budapesta. Încărcate cu găini, cu porci, cu fructe şi cu legume. E după-amiază şi ţăranii unguri asaltează oraşul pentru dimineaţa zilei următoare. O fugă nebună, nebună. Îmi fac bagajele şi mă pregătesc pentru mai departe. În faţa acestui Panzio este o mică piaţă şi un ABC, un fel de magazin alimentar cu de toate. Încerc să-mi iau câte ceva pentru drum. Mă aşteaptă încă o mie de kilometri fără oprire. Pe scurt,

intrat, cumpărat, împachetat, transportat spre mașină. Și, la ieșire, trei fete ascunse de ploaie vorbind aproape românește. Stau sub streașina magazinului, adăpostite de ploaie ca niște păsări zburlite și umede. Nu m-a oprit decât gândul că aș putea avea o companie măcar până la Budapesta. Discuție începută cu clasicul : Sunteți românce ? Pe jumătate, zice una. Adică ? Românce din Târgu Mureș. Adică unguroaice din România. Aha ! Excursie ! Într-un fel. De fapt, la muncă ! Nu par să aibă mai mult de 18 ani. Sunt frumoase. Și cu rochii subțiri, mini. Cam nedormite. Încep să înțeleg. Au ieșit la cumpărături. E ziua lor de shopping. Din pungile de plastic se vede că nu au luat mare lucru. E scump, al dracului de scump. Una zice că ar vrea o înghețată. Pe frigul ăsta, îmi place înghețata. Vrei și tu ? o întreabă pe una. Vreau, dar nu am bani. Plătesc eu. Un rând de înghețate pentru toată lumea. Și una din fete pleacă să cumpere. Una blondă, cea cu o românească limpede, îi zice colegei ei unguroaice : aseara mi-a cumpărat unul o înghețată și scorpia aia de Tereza a luat banii și a pus înghețata la loc în vitrina frigorifică. N-a vrut să mi-o dea. De ce ? întreb eu. Pentru că se poartă cu noi ca niște animale. Așa bine. Dacă un client îmi cumpără o Cola, ăla o plătește și scorpia mi-o ia și o pune înapoi la frigider. O vinde iar. Dar ce faceți voi acolo, la ce lucrați ? La un Panzio. Primim clienți. Serviți la mese ? Nu, zice ea. Un nu ezitant, cu multe înțelesuri. Colega ei, unguroaica, se uită urât. Lili, știi că nu avem voie să vorbim. Încep să bănuiesc. Fetele n-au terminat liceul, au fugit de acasă și sunt amestecate în ceva. Și cât câștigați pe lună ? Unguroaica din Târgu Mureș se uita strâmb. A treia aduce din magazin patru înghețate. Lili zice, depinde de câți clienți are fiecare. Lili, ți-am spus că nu avem voie să vorbim cu clienții. Dacă te spun, diseară nu mai primești mâncare și te pune la spălat pe jos. Puțin îmi pasă, zice Lili, revoltată. Vreți să ziceți că nu-i așa ? Fetele dau semne de iritare. *Gere, Moriko*. Și mai bombăne ceva pe ungurește și pleacă. Să nu zici că nu ți-am spus, zice una peste umăr în aceeași românească pocită. De fapt, unde lucrați, Lili ? La un bordel de pe marginea șoselei. De când ? De o săptămână. Eu am venit vinerea trecută. Ele sunt mai vechi. Au două luni și jumătate. Ai tăi știu unde ești ? Știu că sunt în Ungaria, că am plecat în excursie și am rămas să lucrez. Ai vorbit la telefon ? Nu, le-am scris, dar ne citesc scrisorile. N-avem voie să spunem unde suntem și ce facem. Doar că e bine. Nici telefon ? Nici, stă scorpia lângă tine și, dacă încerci să zici ceva de unde ești, apasă pe furcă. Și cu banii ? Depinde de câți clienți avem. Ei iau șapte mii de forinți de căciulă și noi primim o mie. Și din ăștia plătiți mâncarea ? Nu, e pe gratis ! Bună ? O porcărie. După-amiază, când ne trezim, ne dă o ciorbă și niște gulaș. Pe la miezul-nopții, ne mai dă un sandvici. Ne ține ca pe niște animale. Cum ai ajuns aici ? A fost un anunț într-un ziar din Târgu Mureș. Că se caută fete pentru primit oaspeți. M-am prezentat la adresă, ne-au selecționat și ne-au adus cu mașina. Aici am aflat că trebuia să mergem la cameră. De ce n-ai plecat ? Trebuie să rămânem o lună de zile. O invit

la o cafea. Vine. Intrăm într-un fel de Buffe. Lili e chiar frumoasă. Nu arată a prostituată. Cei 18 ani îi dau o imagine angelică. Nu te invidiază celelalte fete ? Fac pariu că tu ai cei mai mulţi clienţi. Râde, zicând puţin îmi pasă. Sunt nişte proaste. Când intră câte unul mai tânăr, îi fac ochi dulci. După ce se culcă cu el, încep să-l viseze. Cred că sunt iubite şi îl urăsc când văd că a doua oară o cere la cameră pe alta. Nu se păruiesc ? Nu, pentru că ne bate patronul. Şi cine-i patronul ? Un ţigan ungur. Cum îl cheamă ? Nu ştiu. Şi unde e bordelul ? În Monoried. Şi ce fel de clienţi aveţi ? Şoferi de TIR şi boşorogi din satele apropiate. Plătesc bine ? Unii mai dau ceva. Mai ales turiştii. Boşorogii nu prea. Şi aici lefurile sunt mici. Ştii ceva ? Toţi bărbaţii sunt nişte porci ! De ce ? Pentru că toţi îţi spun că te iubesc şi îţi promit că se întorc să te ia cu ei. Şi revin ? Nu ştiu. Un şofer italian a zis că vine în seara asta şi mă duce cu el în Italia. Şi ? Şi să merg cu el prin Europa. Uite, Lili, eu plec mai departe. Dar te duc până la Budapesta, îţi da eu bani pentru biletul de tren şi poţi să pleci acasă. Mă priveşte lung. Parcă i-aş spune că o iubesc şi mă voi întoarce să o iau de nevastă. Pe şosea trec TIR-uri şi privirea ei le urmăreşte până se îneacă în ploaia de dincolo de geamuri. Zi, vii sau nu ? Te duc până la gară la Budapesta şi poţi pleca acasă ! Mai trage un fum fără să-l ducă până în plămâni, îl expiră într-o coloană oblică şi-mi zice, nu, mersi, prefer să plec diseară în Italia. Îşi ia punga, deschide uşa, şi gata.

Nr. 38 / *Reportaj de buzunar*

Curăţenia nu va avea loc

Când aud ştirea, oamenii se uită prostiţi unul la altul. Nu-i adevărat, zic ei. Ba-i adevărat ! E « foarte adevărat » ! E crunt de adevărat ! Ei au început-o ! Televiziunea a fost cea care a dat tonul în afaceri. A fost un fel de vicecampioană a corupţiei. Culmea este că toţi se făceau că nu văd. Nici ce învârte Nea Titi Popescu. Nici contractul de transmisie a show-ului publicitar pentru Mortadela sau cum Dumnezeu l-o fi chemat pe italianul care vindea case în România şi se gâdila cu Emanuel Valeriu. Nici contractul firmei Graffiti cu Televiziunea, semnat de acelaşi Emanuel Valeriu, adică exact cu firma fiică-si. Nimic n-a clintit pe nimeni din acea închidere a ochilor. Toţi ştiau perfect dar se făceau că nu văd. Nici ce se petrece la sport. Nici la Muzical, nici la Actualităţi. Nicăieri. Controalele ministerului Finanţelor n-au clătinat pe nimeni. Rapoartele ajungeau pe funduri de sertare. Era vorba de băieţi buni care ajutau şi familia, şi politica. Culmea culmilor este că nimic n-ar fi cutremurat pe nimeni. Nici dacă într-o bună zi Televiziunea ar fi fost transformată într-un restaurant privat sau într-o măcelărie. Important era doar faptul că ea era promptă în serviciile cerute de sus. Ce se întâmpla înăuntru nu avea nici o importanţă.

Noaptea se produceau spoturi pe aparatele Televiziunii. Ziua se vindeau ca produse private. Pentru apariţii şi ştiri ajunsese să se plătească de parcă ai fi solicitat o noapte cu nevasta unui redactor. Se ajunsese la un fel de Sodoma şi Gomora a imaginii. Opoziţia şi sindicatele au obosit şi şi-au înmuiat protestul. Până la urmă, au abandonat. Procuratura şi poliţia au rămas la poarta Televiziunii, ca nişte domnişoare inhibate în faţa unei cutre bătrâne. Cum să te atingi de ei, când băieţii au făcut şi fac atâtea servicii ? Adevărul este că avem un talent nebun de a face pe surzii şi pe orbii atunci când ne interesează. Sau, mai corect spus, atunci când îi interesează. De la mentalitatea epocii de aur, când nici măcar un electrician al Televiziunii nu putea să-şi imagineze că el pleacă de la un reportaj în agricultură fără un portbagaj plin cu castraveţi, s-a ajuns la castraveţii lui Mihai Predescu şi Vasile Tolcsvai. De fapt, castraveciori. Mici ciugulitori. Afacerile mari din această instituţie sunt cu totul altele. Şi cu mult mai multe zerouri. Când Dionisie Şincan şi-a dat demisia, îngrozit de adâncimea mocirlei în care ajunsese din greşeală, ceilalţi şi-au făcut cruce că au scăpat de el. Părea o fericire eternă. Nu mai rămăsese decât iniţiativa ca mafioţii de bază ai instituţiei să-şi deschidă singuri o bancă. Şi să parafeze un protocol prin care să-şi împartă domeniile păstorite.

Incidentul cu cei doi este fie o enormă greşeală, ceea ce este greu de crezut, fie un avertisment. Adică, măi băieţi, ia băgaţi voi bine la cutie ce vi se poate întâmpla dacă nu sunteţi cuminţi. Ştiţi voi ce vremuri grele ne aşteaptă ! Aveţi grijă să nu ne faceţi probleme, că altfel scoatem dovezile de la păstrare ! Acreditarea acestei idei presupune că aproape nimeni nu crede într-o campanie de curăţenie generală, deşi poliţia şi procuratura ar avea şi temeiuri, şi forţe să o înceapă. Curăţenia generală nu va avea loc, pentru că ea presupune, de fapt, o curăţenie în toată societatea românească. Şi cine Dumnezeu să o facă ? Ceea ce înseamnă că declaraţiile lui Tolcsvai şi Predescu vor fi puse la păstrare. Şi veţi vedea ce instituţie cuminte şi ascultătoare vom avea ! Cum va sorbi ea cuvintele de pe buzele preşedintelui, ale primului-ministru, ale partidului aflat la putere şi ale ciracilor săi. Şi, evident, cât mai multe relatări, reportaje şi informaţii despre opoziţia care îndreaptă ţara spre prăpastie şi terfeleşte imaginea României peste hotare.

Cei mai naivi mai speră. N-au înţeles nimic nici din decembrie, nici din februarie 1990, nici din mineriade, nici din alegeri. Iar cei care au priceput ceva nu au o soluţie. Aşa că rămânem cum am fost. Ba mai mult decât atât !

În loc de post-scriptum : O pace va fi încheiată. Vineri, Paul Everac s-a întâlnit cu generalul Nicolae Nițu.

Nr. 40 / *Reportaj de buzunar*

Am intrat sau ne-au primit ?

Votul pozitiv de la Strasbourg a fost primit în România cu o enormă satisfacție, ca o victorie într-un meci de fotbal de mare importanță. Și politicienii, și spectatorii s-au bucurat enorm, cu precizarea că în prima tabără au și început să apară semnele unei tentative de adjudecare a rezultatului. Adică oameni care n-au prea făcut mare lucru pentru evoluția democrației în România au și dat semne că ar fi bucuroși dacă s-ar ști că și ei « au pus umărul » la această importantă victorie. Lăsându-i în plata Domnului cu orgoliile și dorințele lor de succes, trebuie spus că votul de marți, 28 septembrie, are o importanță majoră. Dacă ieri, în votul Comitetului de Miniștri nu s-a întâmplat nimic deosebit (și, în mod normal, nu avea ce să se întâmple), România a făcut un pas enorm spre lumea politică europeană de care se depărtase pe măsura înaintării socialismului victorios al lui Nicolae Ceaușescu. E drept că a intrat într-o comunitate europeană aproape reîntregită, în care diferența dintre cea politică și cea geografică este infimă. Mai mult, în această comunitate, România intră printre ultimele, după alte țări, care sunt totuși departe de progresele pe care le-a făcut țara noastră. Și dacă în România mai există încă destule rezerve față de modul de funcționare a mecanismelor democratice, atunci de bună seamă comunitatea europeană se vede aproape reîntregită politic și cu unii membri al căror sistem democratic nu trece cu mult deasupra genunchiului broaștei. Un asemenea mod de evaluare – firește, românesc – a dominat și în părerile membrilor delegației române sau a tehnicienilor care au însoțit-o. Și, în cea mai mare parte, el trebuie considerat justificat. Adică de ce un tratament special pentru România, atâta vreme cât altora nu li s-au aplicat criterii identice ? Cert este că, timp de trei ani și jumătate, România a fost un caz special din punct de vedere politic. Românii au văzut în asta chiar o dovadă de respingere politică. În perioada premergătoare votului de marți exista chiar o tensiune greu de imaginat. Oamenii politici români (chiar și o parte din opinia publică) ajunseseră la limitele disperării. Un vot negativ după dezbaterea de marți ar fi dus la un moment de criză. Printre românii politicieni se putea auzi afirmația, dacă nu ne primesc, ne vedem de treabă. Ne-au umilit destul, mergem acasă și ne vedem singuri de treabă ! Evident, pe un asemenea fond, marți, un vot negativ al Adunării parlamentare ar fi condus la o criză de relații politice între țara noastră și organismul european. Ceva mai familiar cu cercurile de la Strasbourg, de data aceasta am încercat să găsesc explicații pentru ceea ce se poate numi « cazul România ». În primul rând, am rămas cu convingerea că niciodată țara noastră nu a fost privită cu rea-credință. Există un interes, o recunoaștere, o simpatie chiar. În același timp, ea a fost tratată dacă nu cu o exigență maximă, atunci măcar cu o atenție specială. Iar cauzele nu sunt nici în jocurile politice, nici măcar în interesele unora sau

altora din actorii politici europeni, cum încearcă să acrediteze naționaliștii sforăitori. Folosesc prilejul pentru a sublinia ideea că lunga procedură de primire a României are la bază în primul rând o anume suspiciune cu care este privită țara noastră pe scena politică internațională, iar această atitudine se explică în primul și în primul rând prin sentimentul de păcăleală instalat după entuziasmul revoluției televizate. Ani la rând, poate chiar un deceniu și jumătate, sentimentul farsei în care au fost atrași prin revoluția televizată nu va părăsi lumea politică occidentală. Când e vorba de România, în mintea politicienilor va persista o întrebare : dacă ne păcălesc și de data aceasta ? Modul de derulare a evenimentelor de după căderea lui Ceaușecu, în special felul în care a fost desființată Securitatea, precum și cele două mineriade au făcut ca această întrebare să devină și mai puternică. Și, implicit, o atenție maximă când a fost vorba despre țara noastră. Aceasta a creat și un avantaj. I-a obligat pe parlamentarii europeni la o foarte bună cunoaștere a realităților politice și administrative din România. Introducerea amendamentelor și formularea lor o dovedesc din plin. Situația democrației românești este cunoscută ca sub microscopul unui laborant. A doua cauză pentru care România s-a bucurat de un tratament special derivă, de fapt, din prima. Adică din prezența foștilor activiști în rândurile clasei politice conducătoare. Și, implicit, e legată de trendințele conservatoare ale acestora. Privind la rece amendamentele cu care țara noastră a primit votul favorabil, ca și cum ar fi vorba de o țară aproape necunoscută, nu ne rămâne decât să ne formulăm și noi serioase rezerve față de nivelul democrației care le conține. Adică dacă nu e în ordine nici cu justiția, nici cu minoritățile, nici cu independența televiziunii, nici cu unele din drepturile omului, nici cu combaterea rasismului, nici cu așa mai departe (vezi amendamentele), atunci ce fel de democrație este aia ? Și de ce să intre într-un organism internațional emblematic pentru chiar nivelul de evoluție al democrației ? De ce să primească un certificat dacă toți parametrii nu sunt atinși ? Și răspunsul parlamentarilor europeni a fost un răspuns politic. El a fost favorabil, în baza unei analize atente și inteligente. Un refuz sau o politicoasă amânare ar fi generat disperarea de care vorbeam și ar fi împins țara într-o situație specială, cu un ascendent deosebit pentru naționaliști și extremiști. În al doilea rând, ar fi dat un sprijin celor interesați de încetinirea pașilor spre democrație. Votul favorabil acordat României la Strasbourg reprezintă mai degrabă decizia comunității politice europene de a sprijini și urmări îndeaproape țara noastră decât o victorie convingătoare a forțelor politice românești în fața unui organism extrem de exigent. Iată de ce euforia delegației române ar merita să fie dublată de multă reticență și cumpănire. Amendamentele votului de la Strasbourg pot fi și o direcție pe care clasa politică românească se angajează să o urmeze, dar și imperfecțiuni de care va da seamă în fața acestui organism și cu care va avea multă bătaie de cap. Ceea ce înseamnă sau voință în direcția perfecționării sistemului democratic, sau o cantonare în statu-

tul de caz special. Ceea ce ar prejudicia România şi ar încânta potenţialii săi adversari.

După euforia votului favorabil vine luciditatea. Am intrat sau am fost primiţi ? Multe lucruri pledează pentru a doua variantă, ceea ce înseamnă că mai avem mult până departe.

Nr. 41 / *Reportaj de buzunar*

Mânca-ţi-aş legea !

Multă lume spunea că una ca asta ne mai trebuia. Adică povestea ţiganilor. Evident, la Consiliul Europei a contat. Amendamentul cu minorităţile a venit din cauza maghiarilor, a ţiganilor şi chiar a accentelor antisemite. Dar cel mai mult se discută acum pe subiectul ţiganilor. Organismele internaţionale nu înţeleg mare lucru. Pornesc de la drepturile omului şi sfârşesc prin a rămâne consternate. Şi de aici concluzia : românii sunt un popor şovin, rasist, xenofob. Cuvinte grele, apăsătoare. Şi în foarte mică măsură acoperite de realitate.

Cel puţin povestea ţiganilor trebuie privită într-un context special. Sociologic, istoric şi, mai ales, politic. Un program de integrare socio-economică a acestui grup etnic n-a existat niciodată în România. În anii epocii de aur, ţiganii au fost singurii care au reuşit să menţină o economie privată în paralel cu cea socialistă. De fapt, ei au fost stâlpii pieţei negre. De la ţigări la valută, de la cafea şi ness la blue-jeans, de la alcool la electronică. Evident, un asemenea lucru nu a fost niciodată acceptat în mod oficial. Dimpotrivă, din când în când, societatea socialistă dădea false lecţii de moralitate şi curăţenie prin raidurile popularizate în care ţiganii cădeau victime pentru o perioadă foarte scurtă. Imediat situaţia revenea la normal. Adică străzi pe care piaţa neagră dominată de ţigani îşi continua cursa. Ţiganii aveau singurele cârciumi neoficiale din Bucureşti în care găseai carne, ţigări, alcool timp de 24 de ore. Prin ei continuau să circule aurul, valuta şi produsele electronice, în timp ce statisticile poliţiei despre fenomenul infracţional în socialism erau măsluite şi dădeau semne de angelizare a societăţii. Cum se putea derula această economie în paralel cu cea socialistă atâta vreme cât statul totalitar nu o accepta dar nici nu o putea înfrânge ? Foarte simplu ! Pentru simplu motiv că nici un grup etnic şi nici o categorie socială din România ultimului secol nu a speculat cu mai mare abilitate slăbiciunile sistemului social, ale aşa-zisului stat de drept şi, mai ales, ale consecinţelor nefericite asupra nivelului de trai al oamenilor. Amărâtul de miliţian care constata infracţiunea sau speriatul de funcţionar care elibera actul erau şi ei sensibili la o sticlă de ceva, la un pachet sau la un cartuş de ţigări, la un ness şi la un parfum. Nici activiştii comitetului local sau judeţean nu rămâneau insensibili. Presiunea

ţiganilor nu ajungea la vârfurile puterii. La Comitetul Central sau la guvern. Ea eroda constant baza sistemului totalitar. Şi cu un succes enorm. Ţiganii s-au descurcat totdeauna mai bine să scape de o amendă, de o puşcărie la locul de muncă. Prin filtrele justiţiei lunecau mult mai uşor. De aici s-a născut şi sintagma românilor : nu te pune cu ţiganii ! Iar autorităţile şi-au elaborat o atitudine. Cum să te bagi ? Aşa s-a născut marea putere de influenţă a ţiganilor la baza piramidei mecanismului social. Legea socialistă a sfârşit prin a nu-i mai atinge. Nenorocirea cea mare vine din faptul că, după decembrie 1989, fenomenul acesta a continuat. Mentalitatea funcţionarului mărunt a fost aceeaşi. Nu te băga ! A poliţistului a rămas, nu interveni, nu semnala, pentru că nu te sprijină nimeni. Şi în jungla economiei de piaţă, ţiganii au continuat cu aceeaşi insistenţă. Ciupeşte, mituieşte şi descurcă-te cu dom' poliţai, cu dom' funcţionar, cu dom' inspector, cu vameşul sau cu ăla mic care are şi el un buzunar gol şi trei guri care îl aşteaptă acasă. Micile sau mai marile prefaceri în direcţia democraţiei nu au atins câtuşi de puţin lumea ţiganilor. Ea a rămas în aceleaşi practici, cu aceleaşi « facilităţi » în contact cu legea. Faptul acesta se poate vedea în fiecare zi. Pe un coridor de primărie, într-un birou de poliţie, la un punct de trecere a frontierei, la o licitaţie. Ei se strecoară mai repede, mai uşor, pentru că ei fructifică la maximum corupţia funcţionarului, sărăcia generală şi incoerenţa autorităţilor. Paralel cu economia de piaţă, ei au continuat să dezvolte piaţa neagră, care în acest moment are deja proporţii îngrijorătoare. Piaţa neagră de femei, ţigări, droguri, case, electronice etc. S-a constituit deja o mafie ţigănească. Ea scapă total de sub controlul autorităţilor. Or, incapacitatea instituţiilor statului de a interveni atunci când legile sunt înfruntate cu dispreţ şi nerusinare a generat şi generează izbucniri de violenţă din partea comunităţii. Am spus a comunităţii, şi nu a românilor, pentru că la Hădăreni nu românii şi nici maghiarii nu i-au căsăpit pe ţigani. În faţa neputinţei statului de drept de a controla o excrescenţă s-a ridicat o întreagă comunitate isterizată până dincolo de uzul raţiunii şi al comportamentului civilizat. Iată de ce mi se pare nedrept să punem pe seama românilor sau a maghiarilor ca etnii această atitudine, când de fapt ea nu este decât o reacţie exagerată a guvernului român, a statului de drept de a asigura protecţia cetăţeanului şi respectarea legii.

Izbucnirile de la Bolintin, de la Hădăreni şi cele din judeţul Constanţa nu sunt în nici un caz dovada pornirilor rasiste din localităţile unde aceste evenimente s-au produs sau se vor produce. Ele sunt doar situaţii-limită care vorbesc despre incapacitatea statului român de a aduce o comunitate la nivelul drepturilor din întreaga societate. Evident, aceasta nu se poate produce decât prin integrare socio-economică, dar mai ales prin aplicarea legilor şi respectarea instituţiilor de drept ale statului. Adică prin sfârşitul corupţiei.

Nr. 42 / *Reportaj de buzunar*

Păcatele lor !

Nu pot să uit imaginea tancurilor care scuipau proiectile în Casa Albă a Moscovei şi, mai apoi, cadrele de televiziune cu băbuţele părăsind clădirea cu mâinile ridicate. Ele au fost urmate la un moment dat de un Hazbulatov, cu inconfundabila lui mutră de beţiv de lux, şi de Ruţkoi, fără nimic din trufia unui general. În momentele de tensiune, când nu prea se ştia de partea cui se va înclina balanţa, îmi imaginam ce-ar însemna o victorie a conservatorilor. Stelele Kremlinului aprinse din nou, defilările de 1 Mai şi 7 Noiembrie şi, prin rezonanţă, Armata Roşie repunând în drepturi orânduirea socialistă atât de şifonată în ţările din Est. Sincer fiind, nu ştiu dacă Ruţkoi şi gaşca erau neapărat conservatori. Dumnezeu ştie care este adevărul în Rusia. Dar, pentru noi, aşa păreau. Conservatori, duri, nostalgici ai socialismului victorios. Şi de aceea ne temeam şi mă temeam de o eventuală victorie a lor. Poate că teama noastră lua în acele momente proporţiile urii. Numai că proiectilele trase în stilul lui Napoleon în Casa Albă a Moscovei au clarificat repede lucrurile. Şi când băbuţele, Hazbulatov şi Ruţkoi părăseau clădirea cu mâinile ridicate, în loc de ură n-am mai putut trăi decât un presant sentiment de milă. Asta mi se pare cel mai ciudat, dacă nu inexplicabil. Simt că anii socialismului mi-au produs o rană. Mă trimit de fiecare dată la doza de umilinţă pe care nu o pot uita. La slăbiciunea de a fi cedat în anumite momente. Şi, cu toate acestea, acum când totul pare aproape dus pe apa Sâmbetei, nu-i pot urî pe cei responsabili. Nu simt nici o dorinţă de răzbunare. Culmea e că nu aştept nici măcar scuze. Îmi ajunge sentimentul de milă, de compasiune. O milă creştină, o compasiune lipsită de resorturile metalice ale disperării. Chiar dacă nu mai am douăzeci de ani ca să reîncep totul de la capăt, chiar dacă sunt lucruri pe care nu le pot şterge. Chiar dacă e un pic prea târziu. Acesta a fost blestemul şi l-am executat. L-am dus la bun sfârşit şi mă bucur că mi-a mai rămas puţin de savurat libertatea.

Zilele trecute am auzit că garda de la mumia lui Lenin a fost retrasă. Se duce ultimul simbol al celei mai crunte iluzii politice. De pe soclul tuturor formelor de închinăciune cunoscute pe această lume se porneşte inevitabil spre cimitirul săracilor. Şi nici acum nu pot trăi sentimentele din filmul lui Abudalidze. Pentru câte au făcut după ce-au murit, să nu-i îngădui în liniştea pământului. Ducă-se în infinitul materiei ! Şi, pentru că acum, în momentul unei revanşe posibile, nu sunt în stare să urăsc, să cer răzbunare, ajung să mă întreb singur dacă nu cumva această milă creştină îmi vine din faptul că nu am suferit îndeajuns. Că tot sentimentul meu de umilinţă nu face doi bani faţă de cât au îndurat alţii în închisorile comuniste. Sau cei care şi-au plătit cu moartea curajul de a gândi altfel. Şi-mi spun că sentimentele mele chiar nu contează faţă de ce-au îndurat alţii. Mila şi iertarea lor este mai importantă decât toate. Am văzut

Memorialul durerii în majoritatea episoadelor. Şi nici unul din foştii deţinuţi politici nu dădea vreun semn că ar aştepta răzbunarea. Unii mi s-au părut chiar de o exemplară generozitate. De câteva ori am schimbat puţine cuvinte cu domnul Corneliu Coposu. Nici o secundă nu mi-a lăsat sentimentul că şi-ar dori o revanşă dureroasă. Dimpotrivă. Un zâmbet trist, dar îngăduitor îi luneca pe faţă. Cu aceleaşi sentimente citesc şi eu scrisoarea deţinuţilor politici de la Jilava, foştii membri de vază ai PCR. Toată ura şi toată mânia din vremea epocii de aur s-au topit ca prin minune. Doar dispreţul şi mila. Indiferent ce vor unii sau alţii. Mai ales că o judecată adevărată a celor implicaţi în perfecţionarea monstruosului mecanism n-a avut loc şi nici nu va avea niciodată. România a pierdut şansa curăţeniei. Poate că nici nu era posibilă decât cu o altă durere în loc. Iată de ce oamenii aceştia bătrâni şi bolnavi, dar vinovaţi merită şi ei aceleaşi sentimente de îngăduinţă şi milă. Nu numai ei sunt vinovaţi. Ei sunt bătrânii şi bolnavii ţapi ispăşitori dintr-o farsă monstruoasă. Atâta vreme cât ceilalţi participanţi la marele concert al prefăcătoriei prosperă şi ocupă scaunele politice recondiţionate, menţinerea membrilor CPEx mi se pare o dreptate absolut inutilă. Un fapt just, corect, dar aproape imoral în context. Drept pentru care, deşi socot că socialismul victorios a fost cancerul politic şi social care a distrus generaţii şi împotriva căruia trebuie să ne ridicăm de fiecare dată când este nevoie, în cazul celor aflaţi încă după gratii, o îngăduinţă chiar şi din partea celor din opoziţie este necesară. Ar fi chiar semnul puterii de a se detaşa de suferinţa care le-a marcat viaţa. Nu ştiu de ce, dar acest sentiment de milă şi compasiune ar fi chiar semnul unei generozităţi necesare. Să trăiască şi ei câţiva ani de libertate adevărată. Poate mai apucă să-i simtă gustul. În rest, păcatele lor, pe lumea asta şi în câte or mai fi după sau dincolo de ea.

Nr. 43 / *Reportaj de buzunar*

Prefăcătoria perpetuă !

Aproape tot ce se petrece la Cluj în ultima perioadă stă undeva pe o muchie de cuţit. Când fierbinte, când rece. Între comic, ridicol, tragic şi grotesc. Încerc să le explic rudelor mele din Transilvania că povestea banilor care fac pui când intră în buzunarul unui afacerist nu este decât amăgire. Profitabilă pentru iniţiator, profitabilă pentru cei care mai apucă şi extrem de amară pentru cei care rămân cu buzele umflate. Şi ce dacă ? îmi zic ei. Vindem calul, vindem căruţa, jucăm la Caritas şi ne cumpărăm maşină. Mai joacă o dată. Poate că-şi vor cumpăra şi avion. Şi totuşi, rămân cu încăpăţânare de partea cealaltă. Că toată morişca banilor nu este decât o banală şmecherie, amplificată de o psihologie firavă. Atâta tot. Chicotesc în gând la huruitul sinistru cu care se va strica această maşinărie încro-

pită. Şi mă cutremur la ideea durerii pe care o va antrena la prăbuşire. Dar, în acelaşi timp, nu pot face abstracţie de situaţia de fapt. Jucăm la Caritas ! O voluptate nemaipomenită a riscului inconştient. Şi ce dacă ? Să iasă bani, n-are importanţă cine crapă şi când. N-are importanţă ce consecinţe apar în sistemul bancar, în evoluţia leului, în economia românească. Praf şi pulbere ! Totul este să câştigăm. Cât mai multe milioane. Acest vârtej nebun i-a apucat şi pe politicieni. De ce nu şi-ar vârî şi ei degetele în borcanul cu miere ? Mai ales că au posibilitatea să şi le lingă repede. Cei mai mari apărători sunt Gavra şi Funar. Un fel de ruşine supremă a oraşului. Vârtejul banilor îi face pe clujeni să uite ce nume stau pe steagul cu care defilează. Stoica-Funar-Gavra, o trinitate grotescă peste un oraş care se mândrea cu blazoanele academice. Domnul Adrian Năstase vine de la Cluj şi o scaldă. Neîncrezător în şmecherie, dar nu categoric împotrivă. Până la urmă, această monstruozitate financiară ia dimensiuni politice tocmai prin lipsa de fermitate a guvernului. Niciodată nu a spus « stop ». Niciodată nu a pus în funcţie mecanismele sale financiare pentru a curma aberaţia. În cele din urmă, responsabilitatea este a tuturor instituţiilor statului. În cazul unei tragedii, nici guvernul, nici partidul domnului Năstase, nici Preşedinţia, nici procuratura, nici Finanţele, nici Internele nu vor putea spune că n-au ştiut. Mai ales că există semne că reprezentanţii unora dintre aceste instituţii au şi « jucat ». Extraordinar pentru presa română ar fi să poată dovedi acest lucru. Să scoată în faţa cititorilor lista personalităţilor politice care şi-au descărcat punga la Caritas şi apoi şi-au umplut sacul peste câteva zile pe motivul că deja au trecut trei luni de la depunere.

Existenţa Caritasului este un fapt cu consecinţe politice. Că Ioan Gavra încearcă să îngroaşe lucrurile în această direcţie nu mai este decât o ghiduşie care vrea să pună capac. O şmecherie financiară, transformată într-un suport pentru UNPR, nu înseamnă decât o pană în plus la pălăria unui nebun. Culmea este că ea poate fi privită ca o minune. Orbirea generală în faţa ideii de câştig este atât de puternică, încât ar putea distruge tot ce-i stă înainte. Dar cu ce victime ? Şi cu ce vinovaţi ! În mod normal, trebuie să ne aşteptăm ca toată lumea să se spele pe mâini de responsabilităţi şi să ia poziţia nevinovatului. Nimeni nu-şi va oferi încheieturile pentru cătuşe.

Ultimul clopoţel la gâtul acestei capre este maghiarul care a cerut azil politic în România. Şi tocmai la Cluj. Şi tocmai lui Funar. În loc să râdă de o asemenea aiureală, românii patrioţi şi presa inconştientă privesc faptul ca pe o palmă grea dată Ungariei. Şi, în consecinţă, ca pe o pană în plus la pălăria struţocămilei. Nimeni nu se gândeşte că un primar acordă butelii, loc de butic, amendă pentru curăţarea şanţului, dar în nici un caz azil politic. Şi, chiar dacă omul ar cere, care-i hazul situaţiei ? E un fel de palmă dată de albanezi Statelor Unite dacă un zăltat de american cere azil politic la Tirana. Sau cea dată de un kirghiz Germaniei dacă un neamţ

cere azil politic pe nisipul asiatic. Toţi se fac că uită năvală românilor care bişniţăresc în Ungaria la sfârşit de săptămână, de la prosoape la cojoace, de la venin de viperă la mercur, şi se umflă în pene că un bolnav psihic din Ungaria cere azil la « fraţii » lui din Cluj. Toată această poveste stupidă, transformată în eveniment naţional, îmi pare a fi ilustrativă pentru capacitatea societăţii româneşti de a se preface. Până când improvizata maşinărie va să se dărâme cu un sinistru huruit de Ninive la ceasul adevărului.

Nr. 44 / *Reportaj de buzunar*

Dincolo de simpozioane, sărbători și conferințe

Indiscutabil, lucrurile iau o viteză dramatică. Spre mai rău ! Oricât am întoarce-o pe toate feţele, locul de întors este din ce în ce mai strâmt. Omul simplu, pe măsură ce i se umflă buzunarul de hârtii inutile, simte că i se lipeşte burta de spinare. Înainte mai avea un of. Că suferă din cauza americanilor care nu ne-au dat clauza. Că o duce prost din cauza europenilor care nu ne-au primit în Consiliu. Şi se tot amăgea cu ideea că, într-o bună zi, ne-or primi, şi americanii ne-or da, şi scăpăm de belele. Numai că, la puţină vreme după ce piedicile noastre spre fericire au fost înlăturate (mai mult din îngăduinţa altora decât din puterile noastre), omul tuturor amărurilor descoperă că, în loc să adie semnele de mai bine, viaţa de zi cu zi îl îngroapă tot mai adânc în nevoi. Adică a venit Consiliul Europei cu votul lui pozitiv şi, pac, s-a scumpit salamul de două ori. Au zis da americanii la clauză şi, haţ, s-a dublat preţul lemnelor de foc. Ce să facă bietul ? Să-i înjure pe cei care ne-au făcut un bine, adică pe americani şi pe europeni ? Nu poate, pentru că îşi legase toate speranţele de deciziile politice ale acestora. Să se ia de guvern şi de preşedinţie ? Nu prea poate, pentru că i-a votat. Dar el simte că tot cade, şi tot cade în sărăcie, şi-n jurul său nimic promiţător nu se petrece. Doar simpozioane, conferinţe de presă, sărbătoriri, seminarii internaţionale, aniversări şi dezveliri de plăci. Cel puţin asta îi arată televiziunea. Cam asta se vede şi din publicaţiile subordonate celor două palate. Până la urmă, bietul om ajunge să se întrebe dacă nu cumva trăieşte mult mai bine dar s-a prostit şi nu-şi dă seama ce se petrece cu el.

Privind lucrurile la rece, ele par la fel de fierbinţi. Criza economică ia proporţii greu de imaginat cu un an în urmă. Coloşii economiei socialiste atârnă ca nişte pantaloni uzi şi aproape înghеţaţi de picioarele guvernului. Tot ei îi împiedică pe locatarii celor două palate (Cotroceni şi Victoria) să vadă vreo soluţie în jungla privatizării. Spun « junglă » pentru că între preceptele, principiile şi legile emise pentru această opera-

ţiune şi ce se petrece în realitate este o distanţă enormă. În toate chipurile, de la falsificări de acte, de valori, până la planuri aproape diabolice, întreprinderi de stat, mici sau mari, dispar peste noapte şi reapar cu alte acte de proprietate, în alte buzunare, de obicei pe numele unor persoane extrem de cunoscute. Senatori, deputaţi, miniştri, primari, prefecţi, directori, poliţai. Cred că, pentru prima dată în istoria României, instituţii de toate dimensiunile sunt prestidigitate cu o iuţeală şi cu o abilitate uimitoare. N-ar fi exclus ca, peste doi sau trei ani, când o lege a privatizării în adevăratul sens al cuvântului va fi votată, guvernul să descopere că nu mai are de dezetatizat decât apa de pe Canalul Dunăre-Marea Neagră şi o conductă rusească îngropată şi pe teritoriul ţării noastre.

Cum era de aşteptat, arestarea celor doi oameni din televiziune n-a avut decât meritul de a linişti spiritele. Nimic n-a devenit mai clar, nici măcar soarta celor doi. Nici denunţurile şi nici invocatele cazuri de corupţie. Atâta doar că ceea ce era de estimat s-a şi produs. Actualităţile sunt doar un lung şir de inaugurări, imagini de la conferinţe, simpozioane şi sărbători. Nici o durere nu mai transpiră. Nici o hoţie nu mai scapă pe micul ecran. Conform televiziunii, ţara doarme somnul muncii şi al creaţiei. Preşedintele aleargă cu limba scoasă între tot felul de întâlniri la nivel înalt, unde e ba francofon, ba ecolog, ba tatăl copiilor din spaţiul carpatin, şi de unde se întoarce cu răsunătoare victorii internaţionale care nu ne folosesc la absolut nimic. Adică ne alegem totuşi cu ceva. Cu performanţe din ce în ce mai mari în a machia sărăcia şi durerea, deruta şi dezordinea. De la toate aceste simpozioane, conferinţe şi recepţii, România se vede destul de bine. Arată chiar promiţător. Dar, dincolo de saloanele politice sau mondene ale Bucureştilor, deşertul de disperare devine din ce în ce mai întins. Or, lucrurile nu pot avansa la nesfârşit în această direcţie. Au şi ele un prag, o limită de la care până şi mămăliga explodează. Chiar dacă politicienii se fac a nu înţelege acest lucru, crezând că prin ignorare îl minimalizează, sunt prea multe semne care ne spun că din această fundătură nu mai putem ieşi decât aşa.

Nr. 45 / *Reportaj de buzunar*

Mutaţi mortul pe Academiei

Ce dracu' mai învârtiţi acolo la Bucureşti ? Da, da, ce te uiţi aşa la mine ? Voi le învârtiţi şi le dezânvârtiţi până le ia dracu'. Nimeni nu mai înţelege ce faceţi ! Îmi venea să-i spun că nu-i decât un provincial amărât şi fraier. S-ar fi supărat, fără îndoială, mai ales că nu fuseserăm niciodată prieteni. Am absolvit aceeaşi şcoală, cale de câţiva ani diferenţă. El a ajuns poliţist prin judeţul Hunedoara, la cercetări penale. Cu pistolul după hoţi. Eu, cu pixul prin Bucureşti. Ne întâlnirăm de câteva ori, salut, salut,

ce mai faci, bine, dar tu, salut, salut. Toate acestea pentru că ne şcoliserăm între aceleaşi ziduri. Şi acum, horodonc-tronc, să-l fac fraier pentru că tot mai stă cu urechea la pâlnia prin care i se urlă ordinele din Bucureşti. Moşule, zice el, ştii că am avut mandat de arestare pentru Miron Cozma ? Hopa ! Devine interesant. Cum adică ? Uite-aşa, ne-a venit un mandat să-l arestăm pe Miron Cozma. Şi ? Le-am zis băieţilor, mă, ce glumă bună ! Şi iar am zis, cum adică ? Uite aşa, de cum am văzut mandatul, am zis că e o glumă. La ce se referea hârtia ? La mineriada din nouăş'unu din toamnă, nu-ş ce dovezi aveau şi l-au găsit vinovat şi au emis mandat de arestare. În primul moment am crezut că era vorba de mandatul de arestare pentru accidentul cu maşina. Aşa că l-am întrebat pe fostul meu coleg de ziduri şcolare dacă nu cumva era vorba de accident. Nu, nenicule, pentru ăla a luat doi ani cu suspendare. Ăsta era un mandat pentru mineriada din nouăş'unu ! Adevărul este că, în ploaia de ştiri care cade zilnic pe crenguţele nervoase ale creierului fiecăruia, nu mai reuşeam să-mi aduc aminte de ştirea asta : un mandat de arestare pentru implicarea lui Miron Cozma în mineriada din toamna lui 1991. Indecis, am tras puţin de discuţie. Mandatul a venit la poliţie la judeţ. Ăia, băieţi deştepţi, l-au pasat la Petroşani. La noi a început râsul. Toţi s-au prins că o pasează. Şi ? Cum şi ? A început distracţia, bă, care vrei să-l arestezi pe Miron Cozma ? Ăla că nu, că trebuie să plece la cosit de fân, că era în primăvară, celălalt că are soacra bolnavă, altul că mâine are liber. De fapt, fiecare şi-a dat seama că n-au chef s-o facă ei şi ne-o pasează nouă, în provincie, că suntem mai fraieri. Şi ce-aţi făcut ? Moşule, greşeala voastră, a bucureştenilor, este că ne consideraţi mai proşti. Totdeauna aţi vrut să scoateţi castana cu mâna noastră. Ei, uite că n-a ţinut. V-am trimis mandatul înapoi. Stai puţin, am zis eu, nu mi l-aţi trimis mie ! Bineînţeles, l-am dat cadou celor care ni l-au expediat ! Cui ? Procuraturii ! Şi cum aţi motivat ? Simplu, nenicule, băieţii au avut o idee deşteaptă. Să trăiţi, am vrut să-l arestăm, dar infractorul nu se afla la domiciliu. Serios ? Serios, au dat o hârtie că Miron Cozma nu-i acasă, că el e preşedintele federaţiei şi federaţia are sediul la Bucureşti şi să-l caute dracului acolo, nu să ne încalţe pe noi. Râde şmechereşte, fără să-şi dea seama că şmecheria poliţiei din Petroşani seamănă cu bancul în care doi poliţişti mută mortul pe Academiei pentru că nu ştiau să citească numele străzii. Şi, în timp ce el îşi desfăşura bucuria pentru şmecheria genială, eu mă topeam ca o piftie care începe să curgă şi ia culoarea disperării. El a observat căderea mea şi tot el mi-a întins o mână salvatoare. Măi bătrâne, de ce să fim noi proştii lor ? Cum să trimiţi un amărât de poliţist din Petroşani să-l aresteze pe Miron Cozma ? De ce n-o fac ei ? Tu nu vezi că sunt legaţi unii de alţii ca râmele în muşuroi ? Şi ce, ei se pupă la Bucureşti şi pe mine să mă ciomăgească minerii ? Hai sictir ! Descurcaţi-vă între voi şi pe mine lăsaţi-mă cu ciorba mea de burtă, că tot nu mă invitaţi la caviar. Şi, ca să-ţi dovedesc că am fost deştepţi, uite, zevzecul ăla de Cozma o ţine cu miniştri, se îmbârligă cu partidele, se dă

un fel de rege al minerilor. Şi cine-i el ? Un pârlit de tehnician isteric. S-a cuplat cu Funar, se învârte pe la guvern, acum l-a adus şi pe Stoica în Vale cu Caritasul de la Cluj şi o dă înainte din prostie în prostie. Şi nu-l opreşte nimeni. Nu sunteţi fraieri ? Aţi vrea să-l oprească un nenorocit de poliţist din judeţul Hunedoara ? Nu, nenicule ! Voi l-aţi făcut mare, voi să-l puneţi la saramură ! În rest, ce mai faci ? Bine, bravo, salut !

Am revenit la Bucureşti şi l-am căutat pe un procuror. Mi-a confirmat că mandatul de arestare pentru Miron Cozma nu a fost executat pentru că poliţia din Petroşani nu l-a găsit la adresa indicată. Şi unde se află acum mandatul de arestare pentru Miron Cozma ? Pe undeva, printr-un dosar al Procuraturii. Şi mai este valabil ? Bineînţeles. Mulţumesc, la revedere, cu plăcere, la revedere.

Care va să zică suntem un stat de drept. Cu Constituţie, preşedinte, guvern, partide politice, Parlament şi presă liberă. Şi, când văd imaginile de la conferinţele de presă ale preşedintelui, ale primului-ministru sau ale nu ştiu cui şi toţi scot panglici pe gură, îmi aduc aminte de Miron Cozma, cel cu mandat de arestare, care intră bine mersi prin instituţii publice în timp ce mandatul său de arestare zace într-un dosar, şi zic, mare farsă ni se joacă în fiecare zi. Ori pentru că noi suntem prea fraieri, ori pentru că ei sunt prea şmecheri.

Nr. 46 / *Reportaj de buzunar*

Râsul, plânsul şi bârfa

Cu puţin timp în urmă, *Academia Caţavencu* a sărbătorit o sută de numere. Evident, într-un mod cu totul original. Cu măşti, cu premii trăsnite, cu invitaţi de prestigiu, cu dresură de maimuţe, cu veleitari cântând arii din opere. În fond, sărbătorirea n-a fost decât o ironie fină la adresa societăţii româneşti, un fel de numărul 101 al revistei. După aproape doi ani de existenţă, *Academia Caţavencu* a ajuns o revistă extrem de populară. Poate chiar cea mai citită revistă de politică, deşi în intenţia realizatorilor ea nu se vrea decât o foarte inteligentă publicaţie de satiră. Revistele care ambiţionau o scormonire şi o analiză a situaţiei politice din România au pierdut încet-încet din audienţă. Publicul grav, extrem de preocupat de ce se petrece în jurul său, a renunţat la lectura cu dinţii strânşi sau la judecăţile aspre care nu făceau decât să le înlocuiască pe ale sale. Dezamăgit sau preocupat de grijile cotidiene, cititorul a devenit nepăsător. Politica şi şmecheriile ei nu mai fac un milion de cititori pe zi. « Nu s-a schimbat nimic », « Sunt tot ăia », « Iar au pus-o la cale » sunt propoziţiile care consfinţesc resemnarea cititorului încrâncenat din 1990. Trecem peste faptul că el nu mai are bani să cumpere un braţ de ziare şi reviste. Într-un fel, el a fost dezamăgit şi de politicieni, şi de jur-

nalişti. Iar o parte, o mică parte a cititorilor, s-a retras în umor şi satiră. Satisfacţia lor este oarecum diferită faţă de 1990. Ei se bucură nu când vedetele politice sunt luate de guler, ci atunci când acestea sunt ciupite inteligent sau când primesc un bobârnac aproape nevinovat. Pe acest fond, succesul *Academiei Caţavencu* a devenit enorm, ea concurând cam fără advesar la titlul de cea mai bună revistă a momentului. Şoricelul care dă palme elefantului a devenit un spectacol săptămânal de o savoare unică. Şi elefantul, prostovan şi greoi, incapabil să se transforme în spadasin, moare de ciudă. Aşa se explică oftica şi supărările politicienilor şifonaţi de *Academia Caţavencu*. Aceasta n-ar exclude o conspiraţie la nivel înalt pentru stârpirea şoricelului. Grobieni şi tălâmbi, mulţi politicieni români văd în această revistă un inamic de moarte, fiind incapabili să reziste în faţa propriilor imagini caricaturale.

Modificările din Codul Penal îşi au baza şi în oftica neputincioasă a politicienilor români. Prima victimă a noilor reglementări trebuie să fie *Academia Caţavencu*. Şi o cale liberă pentru un alt gen de publicaţii despre care vom vorbi mai departe.

Cazul *Academia Caţavencu* reprezintă totuşi partea fericită de evoluţie a presei române. Pentru că dezertarea cititorilor a fost contracarată rapid. Scăderea tirajelor la revistele încrâncenate a fost compensată rapid cu explozia de magazine. Editorii de publicaţii « revoluţionare » s-au metamorfozat pe nesimţite în diriguitori de reviste porno, în directori de superpapagali jurnalistici, cu spiritism, detalii picante din viaţa vedetelor, capre care nasc vaci merinos, cuvinte încrucişate, programe de satelit, crime, astrologie. Prima concluzie care se impune este că românii nu citesc mai puţin. Chiar mai săraci, ei simt nevoia lecturii. A lecturii de divertisment, a bârfei, a mondenităţii. Au destule probleme, şi refugiul într-o astfel de lume fără tensiuni, fără angoase şi îndoieli îi ajută să traverseze mai uşor momentul. De la *Crima* la *Dracula*, de la *Infractorul* la *Delict* se întinde un peisaj de nimicuri pitoreşti sau de groznicătorii vesele. Şi lumea se repede asupra lor cu o plăcere nebună. După voluptatea revoluţiei, publicul românesc a trecut sau mai degrabă s-a întors la voluptatea bârfei. De plâns, nu mai plânge nimeni. Eventual, câţiva revoluţionari dezamăgiţi şi marea masă de săraci care nu prea au timp de lecturi. Dacă ar fi să judeci lumea după calitatea lecturilor (cărţi şi reviste), s-ar putea naşte impresia că în 1993 România are o populaţie de frizeriţe în vertiginoasă creştere. Ceea ce, până la urmă, s-ar putea să fie neadevărat. Rămân la convingerea că este doar o stare de oboseală, de respingere a politicului, tocmai din pricina repetatelor dezamăgiri provocate de acesta. Pentru că atunci când apa nu-ţi curge în apartament, când banii de pâine nu-ţi ajung, când familia stă în jurul unui reşou ca în jurul unei găleţi cu monede de aur, e greu de crezut că românii vor continua să se refugieze multă vreme în amănunte despre ultima aventură a nu ştiu cărei vedete de peste Ocean.

Până la urmă, această oscilaţie masivă între râs şi plâns, între grav şi bârfă nu este decât dovada inegalităţii societăţii româneşti. Dacă nu cumva tirajele de milioane din 1990 n-au fost dictate de dorinţa de exprimare liberă, ci de foamea de amănunte senzaţionale privind viaţa intimă, secretă şi de neatins a clasei politice aflate în încurcătură.

Nr. 47 / *Reportaj de buzunar*

Retrogradăm, retrogradăm !

Toată lumea este înnebunită de rezultatul naţionalei de fotbal. Politicieni, ziarişti, vedete, săraci, oameni de afaceri şi ţânci. Victoria din Ţara Galilor a devenit pentru unii chiar prilej de unitate a tuturor forţelor politice, de exaltare a sentimentului naţional, de achiziţie a unui mic supliment de capital politic. În fond, n-a fost decât o priză generală de, să-i zicem, cocaină publică. Ne-am calificat pentru Campionatul Mondial din Statele Unite. O performanţă sportivă de excepţie. Ea scânteiază frumos, ca un glob de cristal plimbat printr-un deşert de întuneric. Miercuri noaptea, după meci, mii de români se îndreptau spre centrul Bucureştilor. Toată lumea i-a văzut cu steaguri tricolore. Numai că ei aveau în buzunare sticle de vin şi vodcă. Mulţi erau afumaţi, surescitaţi de bucuria victoriei. Loveau în maşini, spărgeau sticlele de caldarâm, le cereu trecătorilor de băut. În tot acest vulcan de trăiri emoţionale se amestecau sublimul cu grotescul, candoarea cu violenţa. Şi toată lumea a trecut cu vederea lucrurile neplăcute, încercând să reţină doar fluturarea de steaguri tricolore şi bucuria generală a românilor. Chiar dacă sentimentele erau sincere şi performanţa sportivă intra în analele sportului românesc, victoria asupra Ţării Galilor şi calificarea la Campionatul Mondial din 1994 nu schimbă cu nimic situaţia din ţară. Atâta doar că acest meci a făcut pentru imaginea României mai mult decât a izbutit Departamentul Informaţiilor al guvernului din momentul înfiinţării. Dincolo de asta, fondul problemei rămâne acelaşi. Creşte o sărăcie care nu mai lasă loc de supravieţuire nici câinilor vagabonzi. Culmea este că şi resemnarea oamenilor se adânceşte, chiar dacă această sclipire de bucurie i-a scos în stradă, le-a luminat feţele şi le-a umplut piepturile. Mitingul sindicatelor de a doua zi a adus în Piaţa Victoriei aceeaşi populaţie în pragul resemnării. Durerea se vedea mai bine pe feţele participanţilor decât în comportamentul lor. Culmea este că existau premise pentru o atitudine mult mai hotărâtă. Chiar şi în meciul din ziua precedentă, care demonstrase încă o dată că românii, de acolo de unde în mod normal nu se mai poate ieşi, reuşesc totuşi să o facă. Guvernul dăduse şi el destule examene ale neputinţei. Preţurile nu lăsau nici o îndoială. Condiţiile de viaţă pe o asemenea iarnă grea nu lasă prea mari şanse de îmbunătăţire. Şansele de mărire a salariilor sunt şi ele puţine.

Şi totuşi, nemulţumirea oamenilor, oricât era ea de profundă, se exprima lălău, neconvingător, cu o vizibilă blazare. Care să fie explicaţia ? m-am întrebat mai târziu. Epuizarea forţei, diminuarea curajului, lipsa de convingere ? Încep să cred că toate acestea nu sunt adevărate. Resemnarea oamenilor prigoniţi de viaţa grea vine din capacitatea lor de a observa evoluţia lucrurilor. Nimic nu le-a dat sentimentul că un lucru foarte clar s-a produs pe scena politică românească. Nici decembrie, nici teroriştii, nici Securitatea, nici foştii activişti de partid. Totul a fost bolmojit, acoperit de ceaţă, subtilizat şi scos din mânecă într-o formă remachiată. S-a mai schimbat câte ceva pe ici-pe colo, dar nu în lucrurile esenţiale. Nu este vorba aici de Constituţie, de presă, de libertatea politică. Sunt noţiuni mult prea abstracte pentru omul chinuit de preţul pâinii. El vede însă mult mai clar că acelaşi om care i-a fost secretar de partid şi-l conducea la defilare întocmeşte acum lista cu cei care trebuie concediaţi, că acelaşi director la care se ducea acasă cu plocoane a rămas la cârma fabricii, ba şi-a mai trântit şi un serele, că preşedintele de ceape, poliţaiul şi funcţionarul de la primărie şi-au schimbat doar numele, dar continuă să-l călărească şi să-i hotărască soarta. Toate aceste îmbrobodiri de la baza societăţii i-au fost şi-i sunt clare. Şi, în primul rând, l-au dus la concluzia că nu s-a schimbat nimic. Că degeaba demonstrezi sau protestezi. Tot ei au pâinea şi cuţitul, şi tot ei te mătură ca pe un gunoi. Continui să cred că, în ciuda pauperizării oamenilor simpli, limita suportabilităţii încă n-a fost atinsă şi că abia dincolo de ea vor reveni cu adevărat curajul, forţa protestului, strigătul disperat în apărarea valorilor civilizaţiei. Oricât au încercat să ne convingă diverse persoane că România trăieşte un moment bun, că a promovat în Consiliul Europei, că a primit clauza, că s-a calificat la Campionatul Mondial de fotbal, eu rămân la convingerea că ea retrogradează, adică a căzut şi cade mereu la capitolul condiţiilor de viaţă.

Dacă la fotbal vom fi alături de elita acestui sport, la nivelul condiţiilor de viaţă pierdem mereu câte o categorie şi ne apropiem vertiginos de standardul african. Şi încă mai putem cădea.

Nr. 48 / *Reportaj de buzunar*

Răcnetul Carpaţilor

Pe lângă atâtea lucruri amare, acest sfârşit de an are meritul că ne aduce şi o năstrușnicie. Guvernul României a decis să-şi înfiinţeze un organ. Un fel de *Răcnetul Carpaţilor*. Primul semn clar este că guvernului nu i-a ajuns Televiziunea. Nici Radioul. Adică, fiind de stat, vezi Doamne, ele n-au slujit cum trebuie interesele guvernanţilor. Sau le-au slujit, dar mai-marii noştri iubiţi sunt nemulţumiţi că mesajele electronice plasate prin cele două instituţii prea se duc în vânt. Dacă nu se agaţă de ureche,

dacă nu se fixează în privire, să rămână măcar în bibliotecă. Nu cumva să se piardă şansa eternităţii.

Lăsând gluma la o parte, să încercăm să aflăm ce este în intenţia guvernului cu această *Voce a României*. Trecem peste faptul că titlul sună ca în Caragiale. În cel mai bun caz, el i s-ar potrivi unei publicaţii destinate străinătăţii. Numai că ziarul apare la Bucureşti şi în limba română. Deci este destinat publicului român. Dar el are la dispoziţie destule publicaţii. Zilnice şi săptămânale. În viziunea guvernanţilor, toate acestea nu folosesc la nimic. Ele înţeapă, critică, perie, dau bobârnace. Or, guvernul român simte nevoia imperioasă de a nu folosi un intermediar. Vrea ca mesajele sale să ajungă direct la public, netrunchiate, neştirbite, nefardate. Pare rezonabil. Numai că în acest caz nu am avea de-a face cu un ziar, ci cu un buletin de comunicate. Dar comunicatele nu-l ispitesc. Guvernul are şi aşa posibilitatea de a publica în *Monitorul Oficial*, dar asta nu-l încălzeşte prea mult. Deci el simte nevoia imperioasă a unui ziar în care să-şi dea cu părerea. Din câte ştim noi, un guvern nu este o trupă de palavragii. Sarcina lui este aceea de a conduce, iar mijlocul cel mai adecvat este decizia. Într-o perioadă în care mai-marii noştri politici de la guvernare iau măsuri peste măsuri care nu reuşesc să schimbe nimic, nevoia unui ziar care să explice cât de înţelept şi de corect este guvernul pare să fie ultima frecţie necesară unui picior de lemn. Dacă stăm şi luam lucrurile în răspăr, nici acesta nu poate fi un motiv serios. În fond, guvernului nu-i prea pasă de ce crede lumea despre faptele sale. Au fost ele criticate, comentate, amendate şi s-a schimbat ceva în atitudinea sa ? Da' de unde ! Deci asta îl preocupă extrem de puţin. Şi atunci, ce-l poate împinge pe actualul guvern, şi aşa sărac lipit, să scoată o foaie numită *Vocea României* ? După modesta mea părere, ziarul e conceput ca instrument de comunicare a poziţiilor oficiale. Şi, în plus, ca organ de apărare. Adică face guvernul ceva. Presa sare şi zice că aşa şi pe dincolo. Unul chiar are curajul să spună că este o prostie. Vine atunci *Vocea României* şi zice, ba pe-a mă-tii !

Scrie cineva despre corupţia guvernului. Pac, *Vocea României* strânge rândurile şi anunţă că Radu Câmpeanu a vândut castelul de la Balcic. În plus, trebuie să aibă şi partidul de guvernământ un organ. El în ce să-şi exprime intenţiile şi meritele ? Partidul domnului Adrian Năstase şi-a făcut el un radio, dar prea sună din doi cartofi şi o cutie de conservă cu galenă ca să însemne ceva. Un ziar care să-l ajute pe scena politică şi la guvernare e cum nu se poate mai necesar. În fond, cu ce ne supără faptul că băieţii au nevoie de o trompetă ?

Vine acum partea de legislaţie. Guvernul îşi face bugetul din banii contribuabililor. Din aceştia rupe o porţie şi scoate un ziar prin care să le explice blânzilor săi supuşi că el face bine, o duce bine şi trudeşte la mai bine. Sigur, în această operă de binefacere naţională mai ajută niţel şi partidul de guvernământ, că şi acela e calic. Din vânzarea ziarului scoate

bani. O sursă în plus. Şi aşa are gospodărie, unităţi turistice, are radio, are televiziune. Până la urmă, guvernului nu-i lipseşte decât guvernul. Adică forţa de a găsi căile cele mai puţin dureroase de a scoate ţara din impas. Incapabil să o aibă, guvernul mai are nevoie de un organ. Departamentul de Informaţii era organul pentru imaginea României în străinătate. *Vocea României* se vrea organul pentru imaginea guvernului în România.

Să trecem acum la probleme profesionale. Deci editorul acestui ziar va fi guvernul. Şi, dacă scapă editorul o ştire calomnioasă în pagină şi pierde procesul, cine din guvern face doi ani de puşcărie ? Directorul administrativ, purtătorul de cuvânt sau chiar primul-ministru ?

Chiar dacă ne amuză ideea de a fi în concurenţă cu guvernul până şi pe tarabe, tot nu-mi pot stăpâni gândul că, de la apariţia *Vocii României*, voi fi coleg de breaslă cu primul-ministru. Abia aştept să-l întâlnesc şi să-l întreb, dragă colega, cum stai cu retururile ?, şi pe dumneata te îngroapă difuzarea presei ?

Nr. 49 / *Reportaj de buzunar*

200

Mai sunt câteva săptămâni şi revista *Expres* împlineşte patru ani de la apariţie. Geografia politică a României nu s-a schimbat prea mult. Cam aceleaşi biografii bântuite prin încăperile în care se pun la cale mişcările statului românesc. Cele mai multe schimbări s-au petrecut la nivelul denumirilor. Atâta doar că pe Popescu nu-l chema Ionescu, deşi, în primul moment, mulţi ar fi fost fericiţi să-şi schimbe chiar şi numele ca să scape de ce-şi imaginau că se apropie. Mai apoi, au început să stea liniştiţi, iar ceva mai târziu să-şi umfle pieptul de cine au fost ei. După patru ani, sunt chiar mândri de cine sunt, iar ceaţa, care îi cuprinde pe vinovaţi şi nevinovaţi în acelaşi voal, unifică pe zi ce trece biografii şi destine. În patru ani, pe lângă denumiri, s-a mai schimbat ceva. A dispărut sentimentul justiţiei morale. În 1990, toată lumea trăia sentimentul că se va face dreptate, că slugoii vor fi înlăturaţi, că activiştii vor ajunge la sapă sau la manivelă, că securiştii violenţi se vor odihni după gratii. Erau săptămâni când un singur om te arăta cu degetul şi puteai să te trezeşti cu mutra umflată, fără nici un fel de judecată. Lumea voia dreptate şi începea să şi-o facă singură. Încet-încet s-a liniştit, fiind când amăgită, când convinsă că instituţiile îndrituite vor înlocui pumnul şi şutul în fund. Numai că acestea şi-au jucat impecabil rolul de instituţii şi au sfârşit prin a cocoloşi totul, prin a şterge vinovăţia celor în cauză şi prin a terfeli demnitatea celor acuzaţi pe nedrept. Toate acestea au dus la o stare de dispreţ faţă de politică. Sentimentul dreptăţii a fost înlocuit cu scârba. Relatările despre adevăruri crunte au sfârşit prin a nu mai interesa pe nimeni. Lumea

s-a refugiat în lecturi despre violuri, droguri, vedete, sex, jocuri şi horoscoape.

În ciuda tuturor acestor mutaţii, *Expresul* şi-a păstrat direcţia. A rămas fidel credinţei că omul trebuie să ştie cât mai multe din câte i se întâmplă sau i se vor întâmpla. Când *Expres* a publicat două pagini de revistă sub genericul « Români, vi se pregăteşte ceva », unii s-au neliniştit, alţii au început să râdă. Mai târziu, timpul n-a făcut decât să confirme. Şi povestea Pieţei Universităţii n-a fost decât o confirmare. A semnalelor de alarmă şi nelinişte preluate din societate şi transpuse pe hârtie. Şi mineriadele. Şi creşterea naţionalismului. Şi corupţia. Pe măsură ce am spus mai multe, lumea a obosit şi a crezut mai puţin. A vrut şi a visat ca schimbarea să aibă loc, dar fără ea. Să o facem noi, indiferent care este preţul. Noi am continuat să ne facem datoria în ciuda sentimentului de resemnare care ne dădea târcoale din toate părţile. Nu am iertat pe nimeni. Nici măcar prietenii. Cei mai mulţi n-au înţeles aceasta. Alteori am greşit. Din grabă, din nepricepere, din naivitate. Dar niciodată din reacredinţă. N-am vrut să facem rău nimănui. Am sperat că spunem adevărul sau măcar o părticică din el şi că oamenilor le va folosi. Culmea ironiei, uneori, ce-am scris a fost deturnat şi îndreptat împotriva a ceea ce voiam să spunem. Am vrut să facem lumea mai bună şi ea a devenit mai rea. Am vrut să le deschidem ochii cititorilor noştri, spre a-i ajuta să trăiască mai bine, şi ei au ajuns să fie mai săraci. După patru ani de zile, am putea avea chiar sentimentul că am vorbit în pustiu, că toate strădaniile noastre au fost în van. Dar, în acelaşi timp, în aceşti patru ani de zile, am pus mereu picătura noastră de gând spre a nu lăsa lucrurile să lunece spre nici o prăpastie, să nu se crăcăneze prea tare spre excesele care bântuie prin minţi înfierbântate. Ne-am împotrivit reintroducerii pedepsei cu moartea, atentatelor la libertatea presei, încălcării drepturilor omului şi o vom face mereu, chiar dacă în jurul nostru nu va rămâne nimeni.

Au trecut patru ani şi o generaţie de ziarişti tineri s-a afirmat în aceste pagini. Sunt oameni curaţi, tineri, curajoşi, talentaţi şi de bună-credinţă. Ajutându-i să crească şi să se exprime, am făcut şi noi ceva pentru cei necesari României de mâine. Dacă destinul va face ca ei să nu fie necesari, înseamnă că un neiertător păcat ne va asupri pe toţi.

Revista *Expres* a apărut 200 de numere. Nu ne-am făcut decât datoria. 200 de numere, care vor fi mai multe doar în măsura în care măcar un om va mai avea nevoie de noi.

Nr. 50 / *Reportaj de buzunar*

Natașa face *striptease*

La sfârșitul lui ianuarie 1990, pe străzile Bucureștilor se prăvăleau șuvoaie de oameni înfuriați de o opoziție care aproape că nu exista. Muncitorii erau aproape isterici și strigau « noi nu ne vindem țara », fără să aibă nici o idee cam cine este inamicul și ce vrea el. Aproape un an mai târziu, am avut norocul să văd listele cu lozinci care trebuiau strigate în fața diferitelor partide de opoziție. Erau confecționate de oamenii noștri de bine. Ceva mai târziu am aflat că Ion Iliescu nu era câtuși de puțin străin de acea contramanifestație. « Nu ne vindem țara » era chiar teama sa de opoziție, plus teama reală că ar putea să înstrăineze bunurile de valoare ale României. Se putea citi încă de pe atunci aversiunea președintelui față de proprietate. Educația sa colectivistă își trăda întâia oară poziția față de economia de piață.

Poziția președintelui a mai apărut de câteva ori la iveală. A fost în momentul declanșării discuțiilor despre reîmproprietărirea țăranilor. Și atunci, limba de lemn a președintelui a lăsat să transpară o iritare față de proprietarii de terenuri apăruți pe bază de comercializare. În mintea entuziastului președinte, cumpărarea unui petec de pământ apărea ca o adevărată tragedie. Mai târziu, în campania sa electorală, motorul l-a constituit tot frica omului de pierdere a proprietății. Agitatorii pentru președinție le spuneau naivilor, oameni buni, nu-l votați pe Constantinescu, că aduce boierii să-și ia pământurile înapoi și magnații boșorogi să-și recupereze fabricile. Evident, toate acestea erau spuse cu aerul că repunerea în drepturi a foștilor proprietari ar fi fost o tragedie nu numai pentru cei amenințați să le piardă, dar și pentru țară în general. Mi-am spus atunci că președintele Iliescu privește proprietatea așa cum privesc strigoii apariția luminii de dimineață. Această concepție a contaminat atât partidul său, cât și guvernul Văcăroiu. În ciuda progreselor pe calea reformei, când situația economiei de piață devenea ceva mai albastră, ultimul prim-ministru al României a îndreptat, și probabil că va mai îndrepta, degetul arătător spre întreprinzători. Ei au nenorocit prețurile, așa cum opoziția a nenorocit imaginea României.

A devenit o certitudine. O mare parte din societatea românească are o teribilă aversiune față de diverse forme de proprietate, mai puțin față de cea socialistă. Evident, este vorba de o aversiune publică, pentru că, îndărătul acesteia, fiecare strânge cu zece mâini și își umple cămările.

Ultima întâlnire a președintelui Iliescu cu directorii firmelor private aflate pe primele locuri în clasamentul eficienței poate părea ca un ciomag în moalele capului. Adică inamicul pur-sânge al privatizării și al proprietății își făcea un titlu de glorie din a strânge mâna celor care au reușit [să adune] cei mai mulți bani. S-a schimbat caracterul omului ? A schimbat placa ? De unde să fie minunea ? E greu de crezut că revoluționarul și ideo-

logul piciorului stâng ar fi suferit o convertire atât de spectaculoasă. Ea mi se pare chiar imposibilă. Mai degrabă un consilier inteligent a avut această idee fericită pentru îmbunătățirea imaginii fostului activist. În plus, el fiind îndeajuns de abil, va fi descoperit în mersul lucrurilor că vântul economiei de piață este mult mai puternic decât năduşeala proprietății colective. Exemplul firmelor particulare care l-au sprijinit în campania electorală trebuie să fi spus şi el destule lucruri. Te ajută un privat mai mult chiar decât statul pe care-l conduci. Adevărul este că experiența politică a preşedintelui Iliescu îi poate permite să-şi schimbe părul de câte ori împrejurările o cer. O rațiune simplă a născut proverbul « fă-te frate cu dracu' până treci puntea ». Ea este valabilă cu atât mai mult în politică. Fapt pentru care trebuie să ne aşteptăm la o legătură chiar mai strânsă între onorabila instituție şi un anume gen de firme particulare. Această strângere de raporturi face bine ambelor părți. [Atât] dezvoltării primelor, cât şi procesului de remachiere politică a imaginii preşedintelui. Atâta doar că, în cazul său, această schimbare de atitudine seamănă mult cu povestea Natașei. Toată viața pe şantier, în salopetă şi pufoaică, şi deodată vede că a venit vremea să facă un *striptease*. Îşi descalță cizmele de cauciuc, dezbracă pufoaica şi îşi scoate bufanții. Muzica incită şi dă ritmul dezbrăcării. Nataşa îşi descheie cu grație nasturii cămăşii. Asistența vibrează cu gâturi de struț. Nebunia creşte la ultimul nasture şi, când curajoasa Nataşa îşi leapădă cămaşa, asistența descoperă cu uimire ca stripteuza avea pe dedesubt încă o pufoaică uitată pe ea de la ultimul bal desfăşurat în liceu.

Nr. 51 / *Reportaj de buzunar*

Atunci şi acum

Au trecut patru ani de pomină. Toți se revendică de atunci. Şi cei fericiți. Viața lor s-a schimbat în bine, chiar dacă sunt foarte puțini. Şi cei nefericiți. Le-au murit rude sau prieteni. Au sărăcit. Nu ştiu încotro să o ia. Atunci erau în stare să te sfâşie dacă li se părea că ai avea vreo părelnică legătură cu Securitatea sau cu Ceauşescu. Acum bat pe la uşile firmelor înfloritoare ale celor trecuți în rezervă şi întreabă dacă nu au ceva de lucru. Atunci Ceauşescu se scria cu literă mică. Acum se înghesuie lumea să-i pună flori. Atunci îl scuipau pe Adrian Păunescu. Acum l-au trimis în Parlament. Atunci V.C. Tudor se ruga de oameni sa-l lase să trăiască. Acum se cere la guvernare. Atunci lumea voia să fie liberă ca pasărea cerului. Acum vrea să joace la Caritas. Caritasul crapă şi oamenii spun că e bun, presa e vinovată. Şi joacă mai departe. La Vâlcea, la Piteşti, pe litoral. Cei care au pierdut cred doar că n-au avut noroc. Guvernul şi Parlamentul tac în fața acestei escrocherii publice. Joacă şi ei. Atunci ploua cu pumnii în capetele presupuşilor teroriști. Acum plouă cu şuturi în şo-

meri. Nu zic nici mâc. Sunt sfioşi ca nişte călugăriţe. Atunci se vorbea cu fraţii maghiari năpăstuiţi. Acum se vorbeşte de anul de luptă împotriva terorismului unguresc. Atunci Ion Iliescu vorbea despre cei care au întinat doar valorile socialismului. Acum se întâlneşte la recepţii cu cei care au izbutit cele mai multe miliarde şi le strângea mâna cu mândrie, de parcă ar fi banii lui. Atunci lumea era isterică faţă de prognoza lui Silviu Brucan cu 20 de ani până la democraţie. Acum îi dau dreptate. Atunci televiziunea îşi făcea mea culpa şi îşi cerea scuze pentru toate minciunile. Acum minte şi este chiar revoltată că lumea nu-i dă crezare. Atunci ţara se temea de agenturi străine. Acum oamenii te întreabă cu discreţie dacă n-ai pe cineva în străinătate care să-i trimită o invitaţie pentru viză. Atunci râdeam de albanezi şi de ruşi. Îi priveam cu superiotitate şi îi compătimeam. Acum albanezii ne privesc cu condescendenţă şi zic, când veţi alege şi voi un preşedinte din exil ? Atunci primeam ajutoare din toată lumea. Acum le cerem şi, în cazuri particulare, le furăm singuri. Atunci vorbeam cu respect despre revoluţie. Acum râdem de o lovitură de stat. Atunci îi uram pe ilegalişti. Acum îi admirăm pe cei cu diplomă de revoluţionari. Vechimea carnetului de partid a fost înlocuită cu diploma de revoluţionar. S-a schimbat doar legitimaţia cu care poţi accede la privilegii. Ba au mai apărut şi inechităţile. Doar n-o să spuneţi că diploma lui Sergiu Nicolaescu este egală cu a unui rănit care nu are unde dormi ! Atunci porneam spre un socialism mai blând. Acum ne zbatem într-un capitalism feroce. Atunci se căra pâine pentru cei care păzeau neîncetat televiziunea, radioul, guvernul, metroul. Acum şi păziţi, şi paznici fură pe rupte de unde apucă. Atunci trăiam clipe de înalţătoare solidaritate. Acum, de o înjositoare mâncătorie. Atunci ne visam conectaţi la Europa. Acum suntem invadaţi de asiatici. Atunci s-au înfiinţat zeci, chiar sute de partide politice. Acum s-au transformat în magazine şi baruri. Atunci eram vedetele globului. Acum suntem ciuca bătăilor politice. Toţi ne acuză, toţi ne privesc chiondorâş. Atunci stăteam liniştiţi că teroriştii vor fi judecaţi. Acum stăm mai calmi pentru că ei nu există. Atunci ziceam că a venit vremea ca foştii activişti să stea mai la margine, acum îi chemăm să ne conducă. Atunci se repartizau apartamente pentru săraci şi nedreptăţiţi. Acum aceiaşi oameni le vând pe dolari. Atunci am chemat armata rusă (adică a chemat-o el). Acum ne temem de ea şi o blestemăm. Atunci împărţeam o bucată de pâine. Acum cumpărăm lapte şi iaurt din Italia şi Germania. Şi nu ne revoltă decât scumpirea ţigărilor şi a băuturilor. Atunci ne temeam de venirea minerilor. Acum minerii joacă la Caritas. Atunci priveam revoltaţi cântarul de aur al lui Ceauşescu. Acum încercăm să exportăm clanţe de tinichea. Atunci vindeam rulmenţi cu vagonul şi cu vaporul. Acum îi vindem cu buzunarul sau cu punga de plastic.

Au trecut patru ani de pomină. Patru ani buni, care sunt şi patru ani răi. Patru activişti graşi. Patru ţărănişti bătrâni.

Nr. 52 / *Reportaj de buzunar*

Orbii cu zece ochi

Alunecă din calendar şi anul 1993, şi oamenii alcătuiesc tot felul de bilanţuri. Pentru cele bune, pentru cele triste, pentru cele care bat la fereastră. Ziariştii întocmesc clasamente. Acordă premii. Peste ele bolboroseşte şampania. Dacă ar fi să întocmesc şi eu un clasament al bucuriilor, aş ezita mult. În mod sigur, aş greşi. Fiecare ar aşeza bucuriile sale pe primul loc, chiar dacă acestea au fost puţine, puţine de tot. În schimb, dacă ar fi să alcătuiesc un clasament al nenorocirilor anului 1993, atunci fără îndoială că pe primul loc aş aşeza Caritas-ul sau, mai exact, fenomenul cu acelaşi nume. Încă de la începutul anului 1993, revista *Expres* a publicat mai multe articole despre această groznicătorie. Nimeni n-a vrut să ne ia în seamă. Eram cuprinşi de un inexplicabil sentiment de neputinţă. Eram cu toţii convinşi de aberaţia jocului, convinşi până în vârful unghiilor. Şi, cu toate acestea, în ciuda evidenţelor, lumea se înghesuia să-şi piardă banii. Un motor psihanalitic îi împingea pe oameni spre această prăpastie financiară. Sub stindardul unui secret care n-a existat niciodată, patronul firmei clujene defila glorios prin România. Nu puţini au fost aceia care au început să vadă în noul fachir financiar de la Cluj un fel de salvator al României, dacă nu chiar viitorul preşedinte al ţării. De partea cealaltă, instituţiile statului au privit fenomenul cu braţele încrucişate, în timp ce iluştri funcţionari jucau pe rupte, în nume propriu sau în cel al rudelor apropiate. În fond, în povestea Caritas-ului, vinovat este creatorul, autorul sau proprietarul. Lumea aceasta este plină de găinari. Unii chiar mai ingenioşi decât Ioan Stoica. Cu toate acestea, ei nu reuşesc să scoată capul din simplul motiv că statul şi legislaţia îl protejează pe cetăţean împotriva unor asemenea aventuri. Statul are obligaţia de a le spune nu şi aventurierilor, şi şmecherilor, şi potlogarilor. Marea găselniţă a acestei afaceri vine din faptul că ea a fost imediat conectată la viaţa politică. Monstruoasa bibilică de la primăria Clujului a găsit în Caritas o sursă de capital politic. Şi nu numai. Iar oamenii simpli atâta au aşteptat. Dacă şi politicienii joacă, dacă şi generalii îşi scotocesc buzunarele, atunci de bună seamă că afacerea e serioasă. Şi au început să-şi vândă casele, maşinile, pământurile, să se împrumute la bănci. O nebunie a îmbogăţirii căreia nimeni nu-i mai vedea sfârşitul. Au mai venit şi gazetarii. Televiziunea a difuzat reportaje despre clujeni fericiţi. Maglavitul financiar îi ameţea pe toţi. O orbire generală îi cuprindea pe oameni când era să-şi joace agoniseala. Zeci de publicaţii au început să elogieze jocul. Sunt din ce în ce mai convins că nu au făcut-o dezinteresat. Spun asta pentru că, imediat ce jocul de la Cluj a început să se clatine, au apărut altele. Iar ziariştii, după ce şi-au pus la bătaie agoniselile, au început să scrie vârtos despre alte jocuri care dau mai mult şi mai repede. Lumea a dat năvală să-şi piardă banii. Cei care au intrat primii în joc, inclusiv ziariştii care

au pus umărul la lansare, și-au recuperat banii înzeciți și apoi au început să râdă. Jocul de la Focșani are ca responsabil cu propoganda un ziarist. Hahaleră celebră, dar ziarist. În *Adevărul* apar articole de promovare a încrederii în « caritasurile » locale. La Soti se difuzează reclamă în favoarea unei alte aberații asemănătoare de la Pitești. Pe litoral sunt cel puțin șase asemenea jocuri. În ciuda faptului că la Cluj catastrofa este indiscutabilă, că zeci de oameni și-au pierdut casele, apartamentele și mașinile, românii continuă să joace. Ioan Stoica îi păcălește pe mineri, încearcă și la Craiova și, în cele din urmă, va încerca și în Elveția. Armata nefericiților își îngroașă rândurile și, cu toate acestea, românii continuă să joace. Ba chiar să-l compătimească pe Stoica, în ideea că jocul era bun, numai presa și băncile l-au îngropat. Lipsa de luciditate a celor care joacă este paralizantă. Observi cu stupoare cum li se blochează mecanismele cerebrale când e vorba de bani. De faptul că dai unul și iei zece, fără să te întrebi de unde. Nimeni nu-și imaginează că în acest joc câștigătorul este altul, nu el. Toată lumea îl vede pe inițiator ca pe un salvator și nu se poate vedea câtuși de puțin în postura de victimă. E atât de straniu să vezi cum oamenii acceptă să le fie scos un ochi cu credința neclintită că, în cele din urmă, vor avea zece. Și, când devine clar, revoltător de limpede că nu-l vor mai avea niciodată înapoi, ei continuă să creadă că, prin minunea la care participă, vor avea în cele din urmă atât de visații zece ochi.

Această orbire generală, care se prelungește și în 1994, cuplată cu indiferența statului, mi se pare a fi cea mai mare nenorocire a anului care a trecut. Și poate fi și a celui care vine. Dar mult mai mare.

anchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal ■ scrisori ■

Anul 1994

Nr. 1 / *Reportaj de buzunar*

Bătălia pentru un tun

Marea aventură a Televiziunii Române continuă spectaculos şi cinic. Vor guvernul şi preşedintele să toarne nişte zoaie într-un subiect care-i interesează, recurg imediat la mijlocul cel mai eficient : televiziunea. Cu el au îngropat adevăruri, cu el au descalificat oameni, cu el au tranşat şmechereşte dispute politice. Statutul de mijloc public nu este decât un praf în ochi. Adică atunci când e vorba de declaraţii internaţionale sau de scos ceva bani de la telespectatori. Televiziunea nu a fost o televiziune publică în toţi aceşti ani şi nici nu va putea fi atâta vreme cât puterea o foloseşte ca principal mijloc de manipulare. Cine îşi imaginează că Emanuel Valeriu sau Paul Everac au ajuns în posturile acelea din întâmplare se înşală amarnic. Valoarea lor esenţială, care i-a şi propulsat, vine din stofa lor de soldaţi disciplinaţi. Prin ei se putea obţine bălăcărirea oricărui adversar, prin ei se puteau da pumni în capul oricărei idei incomode. În ciuda faptului că, prin primirea României la Consiliul Europei, puterea şi-a asumat obligaţia de a respecta cunoscutele amendamente, între care şi « o reală independenţă a presei », subordonarea politică a televiziunii a continuat să fie şi vizibilă, şi revoltătoare. În acest moment, în cazul în care reprezentanţii societăţii civile s-ar adresa Consiliului Europei cu un memoriu, cu siguranţă că amintitul organism ar primi mură în gură un argument împotriva ţării noastre. După părerea mea, un asemenea gest ar merita făcut, din două motive. Pentru dreapta cunoaştere a situaţiei şi, al doilea, pentru a-i atrage atenţia preşedintelui că nu îşi poate permite orice, că obligaţiile asumate pe plan internaţional trebuie respectate cu orice chip. Veţi spune, ce are preşedintele cu televiziunea atâta vreme cât statuia de la Dragoslavele a fost numită de primul-ministru ? În primul rând că domnul Nicolae Văcăroiu n-a avut niciodată un contact cu Paul Everac. În mod sigur, nici n-a auzit de obscurul dramaturg, mai ales că acesta n-a scris nici o piesă despre contabili. El i-a fost pus la dispoziţie de preşedinte, mare admirator al dramoletelor din viaţa omului nou. De altfel, negocierea între putere şi Paul Everac s-a purtat prin Emanuel Valeriu, cunoscut picior de lemn al preşedintelui. Aşa că eu îl cred cu adevărat pe directorul televiziunii când zice că nu a cunoscut conţinutul casetei. A primit-o, a zis, să trăiţi, le-o băgăm pe gât când ziceţi dumneavoastră, şi gata. Ordinul se execută ! Dar cine a comandat-o ? Fiţi liniştiţi că nu studioul de televiziune al guvernului. Nici măcar Corneliu Vadim Tudor,

care, oricât o fi el de afectat la scoarța cerebrală, nu are totuși atâta minte încât să se transforme într-un producător de filme. El n-a fost decât voluntarul într-o nevoie enunțată tot la Cotroceni. Ce facem, dom'le, cu aniversarea republicii, că ăștia cu regele fac din ce în ce mai multă gură ? Și zăltatul a făcut oferta. Lăsați-ne pe noi ! Și i-a lăsat. Și s-au mobilizat rapid. Cine are filmul cu execuția mareșalului ? Dom' Virgil, care i l-a dat și lui domnu' Sergiu ! Și așa a luat naștere producția. Atâta doar că ea a mai câștigat un merit pe care nimeni nu-l bănuia. Acela de a arăta opiniei publice din România că documente de o excepțională valoare istorică nu se află nici la Arhiva Națională de Filme, nici la Arhivele Statului, cum în mod normal ar trebui să fie, ci la Serviciul Român de Informații, care le pune la dispoziția unora sau altora, în funcție de interese. Așa se face că dintr-o lovitură au țâșnit doi iepuri. Televiziunea subordonată intereselor politice și documentele istorice rămase în afara circuitului normal. Ca om care nu are câtuși de puțin obsesia Securității, nu pot să nu remarc o relație. Căci ce altă legătură poate fi între Serviciul Român de Informații, *România Mare* și președinte ? Fundamentul de nezdruncinat îl constituie, fără nici o îndoială, fosta Securitate și actualele servicii secrete. Din acest punct de vedere, atât Paul Everac, cât și Emanuel Valeriu au fost doar pioni ascultători pe o tablă de șah într-o partidă cu final previzibil.

Iată de ce independența Televiziunii Române este o iluzie și va rămâne la fel Dumnezeu știe până când. Pentru că niciodată, cu orice sacrificiu, ei nu vor accepta să piardă de sub control tunul cel mai greu, cu bătaia cea mai lungă.

Nr. 2 / *Reportaj de buzunar*

Zece negri mititei

N-am iubit niciodată politica. Nu m-a fascinat. În cel mai bun caz, mi-a provocat o odihnitoare indiferență. Cine pe cine lucrează ? Ce compromisuri face în bătălia pentru putere ? Toată această foame nebună de a fi pe o scenă publică n-a reușit să mă ispitească. Între victoria unuia și nedreptatea făcută în timpul cursei, aleg întotdeauna apropierea de cel înfrânt. Mi se pare chiar menirea profesiei de jurnalist. Poate că nu este decât o iluzie în gestul de a te agăța de cealaltă parte a balanței când ea se înclină exagerat. Sentimentul că se mai îndreaptă puțin poate deveni chiar rațiunea de a fi. Și tot strâmbă rămâne. La patru ani de la marea bramburească, îmi revin atâtea îndoieli câte nu aveam chiar în primele ei zile. Încerc să refac peisajul politic al zăpezilor însângerate. Berbecii de atunci au coarnele moi. Oamenii cu obraz s-au retras cu discreție. Sau, pe nesimțite, au fost împinși în afara jocului. Doina Cornea a rămas la Cluj. O voce

care trece arareori prin larma asurzitoare. László Tökés se restrânge în perimetrul enoriașilor săi. Cei suiți pe val au fost înghițiți de aceasta. Claudiu Iordache scrie un roman. Cazimir Ionescu Dumnezeu știe ce face. Gelu Voican Voiculecu se dă diplomat. Lupoi face afaceri. Mihai Montanu se învârte prin lume. Pe unii valul nu i-a înghițit prea rău. O ambasadă, o reprezentanță, un comitet internațional. Au fost folosiți cât era necesar, au primit un os de ros și li s-a spus un « marș » elegant în limbajul politic. Bujor Sion în Statele Unite, Gelu Voican Voiculescu prin nordul Africii. Tăceți și roadeți ! Povestea seamănă cu cea a negrilor mititei. Timpul înghite mereu câte unul. S-a dus Zambra, s-a dus Marius Cârciumaru, s-a dus Serghei Mesaroș, s-a dus avocatul cu barbă. Partidul lui Popilean s-a topit ca un boț de unt. N-a ținut cu politica. A ținut cu banii. Cacealmaua de la Budapesta l-a făcut milionar în dolari. Virgil Vâță a murit primul. S-a dus și Tatomir. Apoi, Călin Nemeș n-a mai putut îndura și s-a sinucis. Ion Monoran nu mai este. Inima lui mare s-a făcut bucăți.

Ion Monoran, din Timișoara, mi-a fost cel mai aproape. Un munte de om cu păr lung se ascundea într-o centrală de bloc. Încălzea oamenii, citea și scria. Când venea în București, trăia o necontenită uimire. Orașul nu era decât o fojgăială neputincioasă de mitici. De fiecare dată îmi aducea un poem pe care mi-l lipea pe peretele din bucătărie. Nu voia putere. Nu voia nici glorie. Visa doar cărți și poeme. Și libertate. Altfel, n-ar fi fost primul om al Timișoarei care a sărit de pe arcuri. Cu el a început blocarea tramvaielor în Piața Maria. Și apoi revolta care l-a împins mai târziu spre lumea din care venise. Literatura. Și acum, Monoran nu mai este. Vâță nici el. Călin Nemeș s-a dus. Tatomir a lăsat un ecran acoperit de purici. Toți ceilalți s-au resemnat. S-au retras. Sau au primit câte un oscior ca să tacă. Au fost cumpărați sau au fost prostiți ? Și n-au mai rămas decât doi : Ion Iliescu și Virgil Măgureanu. Ceea ce înseamnă că o doză de nedreptate există în chiar firea lucrurilor, chiar dacă ea se întemeiază pe armonie și pe întoarcerile la ea.

Iar despre cei doi, la câte s-au spus, nu merită să mai adaugi nimic. Cuprinzi cu privirea această iarnă bolnavă și te întrebi de unde vine doza de nedreptate care însoțește Pământul prin Univers.

Nr. 3 / *Reportaj de buzunar*

Președintele în război cu servitorul

Cu patru ani în urmă, când Petre Roman i-a aprobat sediu pentru o revistă, pariul era că « îi învață minte pe cei din opoziție ». Bineînțeles, ceva mai târziu, cel mai terfelit om era chiar Petre Roman. De fapt, acesta a și fost scopul inițial al revistei : să fie o găleată de aruncat lături pe cei incomozi. Avea președintele nevoie de un atac la adresa contracandidatu-

lui său ? Imediat, la un mic semn, găleata se vărsa în plină figură, acompaniată de chicotitul nevinovat al celor interesaţi. A fost necesară şifonarea lui Andrei Pleşu ? Imediat voma a luat această direcţie. A fost vizat Gheorghe Robu ? De sus până jos, n-a mai rămas nimic. Trebuia bălăcărit Moses Rosen ? Nimic mai simplu. Şi omul, şi tichia au fost maculate în ultimul hal. Încet-încet, găleata iniţială s-a transformat într-un angrenaj, un fel de tun al pompierilor, încărcat cu materie primă de jeg în instituţiile care urmăreau discreditarea adversarilor. Mai trebuia împins unul în hazna ? Brusc, pe sub uşa *României Mari* era strecurat un document compromiţător. N-a fost nimeni în această ţară care să aibă o dispută de idei cu Nelu Cotrocelu, ca din motopompa de zoaie să nu fie împroşcat la punct fix. *România Mare* şi Corneliu Vadim Tudor au preluat astfel funcţia fostului serviciu de dezinformare al Securităţii, devenind un eficient serviciu de compromitere. Anvergura utilizării motopompei a crescut vertiginos. Ea a fost introdusă şi mai adânc în politică. Sprijinit în mod special de ofiţeri din armată, ilustrul paranoic a creat şi un partid. El s-a conturat repede ca mijloc de luptă al unei armate de smochiniţi în retragere, gata să scoată pixul împotriva pericolului maghiar.

Conducerea armatei române n-a zis nici mâc. Numai că jocurile au luat o altă direcţie. Generali şi miniştri s-au trezit cu uniforma scuipată de acelaşi paranoic. Şi nimeni n-a zis nimic. Au rămas uluiţi în faţa impertinenţei unui biet bolnav gureş, care vrea să-şi vadă amărâtul de frate general. Şi, astfel, Nelu Cotrocelu a descoperit că distileria de rahat poate fi scăpată de sub control. Imediat ce preşedintele şi-a îndreptat privirea spre un partid, altul decât gaşca zăltatului, acesta şi-a întors tunul cu zoaie şi spre Cotroceni. După ce se obţinuse bălăcărirea regelui prin serialul de pomină şi preşedintele şi-a frecat palmele cu încântare, în loc să dovedească faptul că este un om de onoare şi nu admite asemenea blasfemii, a devenit el însuşi ţintă după ce a tăcut, bucuros că mizerabila maşinărie l-a servit încă o dată. Numai că pacturile cu lichelele nu ţin mai mult de trei zile. Şi motopompa s-a pus pe Cotroceni. Că principalii consilieri ai preşedintelui ar fi agenţi străini. Evident, cauza o constituie înrudirea cu PUNR-ul la guvernare, iar nu cu partidul România Mare. Dar asta nu ne priveşte. Important este că toată lumea tace. Şi consilierii preşedintelui (exceptând unul), şi preşedintele. Ceea ce spune mai multe. În primul rând, că aceştia au o atitudine de biet activist de partid bumbăcit de un şef. Activistul a fost dresat să tacă şi astfel obţine timp şi o stingere a valului de pumni în cap. În al doilea rând, ne arată un om fără coloană. Crede preşedintele că oamenii săi ar fi agenţi străini ? E greu de crezut. Mai mult, acceptarea unei asemenea afirmaţii e de natură să lase impresia că aşa şi este, că mare parte din consilierii săi ar fi agenţi străini, iar el, preşedintele, doar un om de paie, care nu poate face nimic împotriva unei conspiraţii internaţionale ajunsă până în jurul său. Negarea violentă a afirmaţiilor iresponsabile ale lui C.V. Tudor ar însemna însă deschiderea unui război

frontal cu acesta. Numai că un război cu propriul său servitor n-ar fi prea fericit. Acesta, cu iresponsabilitatea-i cunoscută, ar putea da în vileag toate serviciile comandate de la Cotroceni şi din Pădurea Băneasa. Motopompa ar putea împroşca insistent chiar pe vârful piramidei politice.

În sfârşit, a venit vremea să râdem şi noi. Pactul lichelelor s-a spart şi acum se bălăcăresc împreună. Nimic mai spectaculos şi mai firesc pentru un grup construit pe principii imorale. Singurul lucru de neînţeles este acela că în hazna au fost împinşi oameni cu obraz şi coloană, iar ei continuă să tacă, neavând curajul să-şi ridice vocea pentru a cere declanşarea curăţeniei.

*

N-am înţeles o boabă din povestea lui Ioan Talpeş cu Vadim şi plicul roz dat în veceul din Cardiff.

Nr. 4 / *Reportaj de buzunar*

Mâine e prea târziu

Când cad de oboseală, mi se întâmplă adeseori să mă întreb încotro se duc toate. Fundul prăpastiei mi se pare tare aproape şi nu înţeleg cum oamenii nu-i simt adierea. Sărăcia este din ce în ce mai nemiloasă, şmecheria ia proporţii instituţionale, oraşul este căzut, siguranţa zilei de mâine tinde spre zero. Şi mereu îmi spun, gata, nu mai este nimic de făcut decât să închid porţile şi să-mi spun la revedere, eu nu mai pot îndura toată această presiune extraordinară. Nenorocirea vine însă din chiar resorturile fiinţei umane. Mâine omul este pe scaun, sub ştreangul care se leagănă deasupra capului, în faţa plutonului de execuţie sau chiar sub masca patului de reanimare şi el tot mai speră, poimâine va fi bine, voi avea ce-am pierdut, mă voi îndrăgosti, voi cuceri lumea. Faulkner spunea că omul poate fi distrus, dar niciodată învins. Şi, ca într-un joc fără sfârşit, din care doar viaţa noastră se duce, încep să cred din nou. Se poate, va fi bine, vom izbuti. Şi aşa reîncepe fiecare zi, semănând cu cealaltă ca două picături de apă. Culmea este că, în această mare de derută, încep să apară primele semne de lumină. Ele dublează cel mai adesea disperarea oamenilor şi mulţi nu le mai iau în seamă. Nivelul redus de trai, salariile mici, condiţiile proaste de locuit şi chiar de muncă aduc lumea în stradă. Într-o economie rigidă, ruginită, stricată, banii sunt puţini. Eficienţa stă mereu la genunchiul broaştei. Naţionaliştii strigă că de acolo de unde vin banii vine şi trădarea. Ei nu văd salvarea decât prin *Mioriţa* şi *Meşterul Manole*. Numai că zgomotul exagerat al tigrilor de hârtie a început să nu mai sperie pe nimeni. Pe nesimţite, firmele mari de pe glob realizează ceea ce ştiau

deja de atâția ani. Că România este o piață de muncă, o piață comercială, un spațiu în care investițiile pot fi extrem de profitabile. Și, după invazia țigărilor, încep să apară producătorii bunurilor de consum. Mai întâi cei cu investiții mai mici, apoi cei grei, și abia mai târziu producătorii de echipamente și tehnologie. Investițiile lor sunt cele mai grele. Costă mulți bani și au nevoie de o mulțime de certitudini și facilități. În ultimele luni, numărul firmelor mari interesate de România a crescut vizibil. Cei sosiți aici sunt impresionați de progresele înregistrate în special de investitorii particulari. Comuniștii și securiștii nu-i mai sperie atât de tare ca în anul 1990. Nici guvernul, cu toată frica lui de schimbare. Străinii au început să realizeze că forța românilor este mai puternică decât conjunctura. Unul dintre investitorii străini puternici îmi spunea că vrea neapărat să intre în România în cursul anului 1994 pentru că în 1995 România va fi o piață explozivă, un teritoriu pe care vor veni toți marii investitori europeni. L-am întrebat pe respectivul străin pe ce își întemeiază supoziția. Pe forța particularilor, în 1990 o forță morală, iar acum una extrem de concretă. Apoi pe calitatea celor tineri. Învață extraordinar de rapid. N-au prejudecăți, n-au rețineri. Își cuceresc locurile în societate cu o viteză uimitoare. Generația activiștilor, oricât de mult controlează ea politicul și economicul din România, va ceda biologic locul și țara dumneavoastră va fi foarte curând una din țările prospere ale Europei. Totul depinde de stabilitate. Dacă nu se va produce un fenomen similar cu Iugoslavia sau dacă tulburările sociale nu vor atinge cote foarte ridicate.

Încercați să priviți de departe Bucureștii sau celelalte orașe mai mari ale României. Veți observa cum economia de piață a început să dea semne, în ciuda opreliștilor, a legislației, a lipsei de bani. Au început să se deschidă nu numai mici magazine, dar și fabrici, fabricuțe, ateliere. Se vede din ce în ce mai clar că startul marii competiții a început. Ea va fi una pe viață și pe moarte. Și mult mai grea în momentul în care în această cursă vor intra marile trusturi din exterior. Iată de ce mă văd obligat să le atrag atenția celor care ezită, care se îndoiesc. Nu mai au ce aștepta. Mâine, startul va costa și mai mult. Condițiile vor fi mai prielnice, dar concurența va fi mult mai acerbă. Spațiile libere vor fi din ce în ce mai mici. Adversarii vor fi mult mai numeroși. Așa că acum, oricât de trist, de dezolant sau de confuz pare totul, startul în marea cursă a și început.

Nr. 5 / *Reportaj de buzunar*

Esența revoluției – schimbarea caselor

Exceptând televiziunea, chestiunile legate de libertartea presei în România sunt din ce în ce mai puține. S-au schimbat și pedepsele pentru homosexuali. Mai trebuie puțin și Codul Penal va arăta altfel și pentru

ei. Au rămas grupurile etnice. În acest domeniu, situaţia e mult mai complicată. Mă tem că multă vreme nici Dumnezeu nu va reuşi să-i aducă pe cocoşi la un limbaj moderat, la înţelegerea celorlalţi, la toleranţă. Sfârşitul acesta de veac năbădăios pare a avea o notă comună – naţionalismul. E un fel de cântec visceral, cântat prin mai toate colţurile Europei şi ale lumii, o răbufnire la care nimeni nu se mai aştepta în această cursă nebună pentru progres. Din nefericire, nici comunitatea europeană, nici cea internaţională nu au la îndemână o soluţie clară. Şi tare mă tem că nu vor avea pentru încă o perioadă. Oricum, pe lângă aceasta, României i-a mai rămas un cui. Proprietatea. Şi, în scoaterea lui, România a început pe de-a-ndoaselea încă din 1990, când muncitorii strigau isterici « nu ne vindem ţara ». Atunci a fost primul pas împotriva proprietăţii, când mentalitatea colectivistă a fost reexcitată de « frageda putere revoluţionară ». În toată perioada care a urmat, deşi a fost dominată de confuzie, pentru toţi a fost cum nu se poate mai limpede poziţia preşedintelui, dominată de un « nu hotărât proprietăţii ». Bineînţeles că partidul de guvernământ l-a imitat ca o maimuţă în oglindă. Abia la sfârşitul anului 1990, preşedintele, marele adversar al proprietăţii, s-a mai înmuiat şi a început cu bezele la adresa privatizaţilor. Le descoperea forţa şi importanţa şi, mai ales, descoperea faptul că mulţi dintre cei puternici îi sunt prieteni apropiaţi, foşti camarazi sau slujitori. Prea bătea vântul în această direcţie ca omul politic să nu îi simtă forţa şi avantajele. În acelaşi timp, privatizarea a început să capete viteză.

Un singur lucru este însă evitat aproape sistematic. Repunerea în drepturi a foştilor proprietari. De case, de fabrici, de terenuri. Legea fondului funciar a tras o spoială peste chestiunea terenurilor agricole. Vom vedea în perioada care urmează rezultatele dispreţului faţă de nevoia de proprietate a ţăranului român. Modul de rezolvare în stil caprovarzist a unei dureri ancestrale îşi va arăta în curând rezultatele nefericite. Oricum, un mic pas înainte a fost făcut. Dar nici unul nu poate fi consemnat în dureroasa problemă a caselor naţionalizate sau confiscate. A rămas domeniul cel mai sensibil, asta şi pentru că aşa-zisa revoluţie din decembrie 1989 n-a fost decât un prilej de schimbare a caselor. O lume nouă, puternică, flămândă de putere, simţea o nevoie imperioasă de schimbare a domiciliului. Toate disputele din ultima vreme oglindesc fidel acest lucru. Partidul de guvernământ se teme de moarte de această repunere în drepturi a foştilor proprietari. În primul rând pentru că o mare parte din oamenii săi se află cantonată în aceste spaţii. În al doilea rând, el nu este dispus să recunoască decât verbal toate tragediile provocate de comunism de-a lungul anilor. Uneori nici măcar verbal. Cum să facă el acelaşi lucru care s-a efectuat deja în celelalte ţări est-europene când el pierde chiar avantajele create de aşa-zisa revoluţie ? Şi retrocedarea caselor ar însemna, în difuzul său sentiment de vinovăţie şi frică, recunoaşterea unei crunte nedreptăţi. Şi dacă a fost făcută o nedreptate, atunci cine a făcut-o ? Asta

ar însemna încă un pas până la recunoaşterea vinovaţilor. Or, incriminarea acestora, fie ea şi morală, nu i-ar afecta decât pe părinţii celor aflaţi acum la putere. Aceştia şi-au remaniat oarecum poziţia faţă de proprietate, în sensul că şi-au schimbat atitudinea faţă de privatizaţi, pentru că, oricum, cei mai puternici provin tot din rândurile lor. Dar nu şi faţă de foştii proprietari. Ce mi se pare mai trist este faptul că actualilor chiriaşi li se vântură prin faţă stafia ameninţătoare a ieşirii în stradă. Nimeni nu este dispus să înceapă soluţionarea acestei situaţii complicate prin crearea unui cadru pentru ca şi aceşti chiriaşi să devină proprietari. Pentru ei şi pentru urmaşii lor. Evident, în alte case şi pe alte terenuri decât cele aparţinând celor expropriaţi în mod abuziv. Nu retrocedarea necondiţionată este o soluţie, ci retrocedarea cuplată cu un complex de măsuri care să le ofere posibilitatea celor din chirie să construiască în mod avantajos. Asta ar putea contribui la o reparaţie obligatorie şi la dezvoltarea unui sentiment de proprietate al celor care o viaţă s-au complăcut în postura de chiriaşi.

P. S. : Nu am nimic de recuperat !

Nr. 6 / *Epistole politice*

Patentul mocirlei

Preaiubite domnule Iliescu,

Aflaţi despre mine că sunt sănătos, care sănătate v-o doresc şi domniei voastre. Socot că acesta este unul dintre bunurile cele mai de preţ ale omului şi, oricât s-ar dispreţui sau înfrunta indivizii între ei, boala unuia schimbă totul într-o dramă apăsătoare. Şi mai aflaţi despre mine că trăiesc cu o cumplită stare de oboseală. Pe măsură ce fac un pas înainte, simt cum plătesc cu timp, sfârşeală şi nervi tot acest aparent progres pe care alţii îl resimt şi ei, dar în alt sens. Se afundă cu fiecare zi într-o sărăcie mai aspră, într-o dezamăgire mai întunecată. Asta îmi procură chiar un sentiment de jenă. Mi se pare chiar o nerușinare să te consolezi cu un mic succes atâta vreme cât ceilalţi trăiesc o dureroasă înfrângere. Fericirea sau bucuria unui individ nu sunt decât mici castele de nisip atâta vreme cât în jurul lor se întinde un deşert al disperării. Iată de ce scrisoarea aceasta nu se vrea decât o poveste din afara zidurilor după care se poate închide un politician. În ultima vreme zăboviţi din ce în ce mai mult îndărătul zidurilor palatului şi încercaţi să controlaţi lucrurile din confortabilele saloane ale Cotrocenilor. Aşa-zisele vizite de lucru şi întâlniri cu oamenii muncii nu sunt decât nişte modeste spectacole politice în care jucaţi rolul omului preocupat de soarta celorlaţi. Atâta vreme cât este vorba doar de o călătorie în maşini escortate de goriloi, cât cei nepoftiţi sunt călcaţi pe bombeuri şi alungaţi, tot acest simulacru al întâlnirii cu

durerile celorlalţi rămâne ceea ce este. Adică un spectacol de operetă politică. Aşa aţi procedat de fiecare dată când eraţi pus într-o situaţie dificilă. Chiar şi atunci când aţi părăsit scaunul de ministru al Tineretului şi secretar cu propaganda al partidului. Aţi cerut să vă întoarceţi la munca de jos pentru a cunoaşte şi mai bine realitatea, deşi ştiaţi că munca de jos în propagandă nu este în nici un caz un refuz al ei. Aceeaşi atitudine aţi avut-o şi în povestea teroriştilor, când cereaţi răgaz ca justiţia să-şi facă datoria, ştiind dumneavoastră atât de bine că nu şi-o va face niciodată. La fel şi cu înfruntările de la Târgu Mureş, cu incidentele din Piaţa Universităţii. Chiar şi în povestea Caritas-ului. În fond, n-aţi făcut decât să-l copiaţi pe unul mai mărunt, căruia îi zice Tatulici, şi care, sub masca adevărului, n-a făcut decât să împingă această monstruozitate în minţile oamenilor. Chiar şi în acest caz aţi scăldat-o, negând şmecheria într-un mod şovăielnic şi tolerând-o cu superioritate dublată de un anume interes. Cam acelaşi lucru s-a petrecut şi în cazul *României Mari*. Aveaţi nevoie de o bidinea cu care să vă murdăriţi adversarii, pe care o negaţi de fiecare dată când eraţi în dificultate, ca apoi, cu discreţie, să-i daţi ghes spre personalele incomode. Azi vă delimitaţi de antisemitism, mâine vă îmbrăţişaţi cu Vadim. Azi zâmbiţi pentru victoriile europene şi mâine le contraziceţi spiritul, folosindu-vă de acest paranoic. Atâta vreme cât lăturile acestuia au fost îndreptate împotriva mea sau a cunoscuţilor mei, am privit lucrurile cu detaşare. Vă urmăream ingeniozitatea şi în fiecare reacţie a sa vă citeam insatisfacţiile. De când această motopompă de scârnă şi-a îndreptat gurile spre oamenii din jurul dumneavoastră, am avut sentimentul că sunt invitat la una dintre cele mai savuroase comedii politice. Ceea ce aţi creat şi tolerat se îndreaptă acum împotriva oamenilor care v-au fost fideli. Ce mă distrează mai mult este faptul că, în această campanie de bălăcărire, încă au mai scăpat neatinşi doi sau trei care vă sunt foarte apropiaţi (Vasile Ionel, Iosif Boda şi încă vreo doi). Când opera dumneavoastră se va întoarce şi împotriva acestora, veţi descoperi, probabil, cât de mult au însemnat Adrian Năstase, Niculae Spiroiu sau Traian Chebeleu. Pentru că împroşcarea celor din urmă a atins cote pe care nu vi le-aţi putut imagina niciodată, acum încercaţi să găsiţi o soluţie de a-i împăca pe toţi, care să includă şi onoarea celor trei, şi libertatea nebunului. Nu m-ar mira dacă aţi face ceea ce aţi mai făcut. Adică să-i sacrificaţi pe aceştia pentru a-l salva pe paranoicul necesar. După cum nu m-ar mira ca, într-un timp foarte scurt, să-i cereţi Parlamentului prin partidul majoritar o botniţă pentru presă. Ea ar fi soluţia caprovarzistă cu care v-aţi asigura liniştea, aţi tempera şi presa, şi nebunul, şi i-aţi consola şi pe cei terfeliţi. Nici una dintre aceste soluţii nu va face decât să vă completeze portretul. Şi, oricare ar fi nuanţele care s-ar adăuga, ele nu vor izbuti să schimbe imaginea care vă urmăreşte de mai multă vreme. Eventual, le va întări tuturor sentimentul că sunteţi principalul responsabil de coborârea comportamentului politic şi public până acolo unde mocirla devine chiar condiţie a supravieţuirii.

Acestea fiind zise, vă doresc sănătate şi să fiţi bălăcărit cât mai curând, în speranţa că veţi realiza faptul că profitaţi de propria dumneavoastră operă.

Cu reală încântare,
Cornel Nistorescu

Nr. 7 / *Reportaj de buzunar*

Cine plăteşte ?

Preocupaţi de greve, de remanieri guvernamentale, de dispute jenante sau de orăcăiala exagerată a unui bolnav psihic (l-am numit aici pe Corneliu Vadim Tudor), riscăm să uităm un lucru. Că milioane de români au pierdut foarte mulţi bani într-o stupiditate antologică numită Caritas. Că această şmecherie tolerată cu bună ştiinţă de mai toate instituţiile statului, de politicieni şi de cea mai mare parte a mass-mediei a înghiţit în buzunarul fără fund al câtorva oameni toate economiile omului amărât. Că acesta a rămas cu ochii în soare şi nu înţelege nimic. Cum a putut să se lepede de modesta lui agoniseală ? Cum poate fi fraierit la scară naţională ? Poate veni cineva care să spună, n-am auzit nimic, nu ştiu nimic, n-am văzut nimic, când miliarde s-au adunat de la amărâţii acestei ţări spre a intra în buzunarele câtorva profitori ? Culmea este că aceştia încă mai au neruşinarea să spună că, în ciuda faptului că au strâns miliarde de lei, ei încă mai vorbesc despre marele bine pe care vor să-l facă oamenilor. Neruşinarea atinge cote incredibile în această poveste, în timp ce păgubaşii încă mai aşteaptă o rază de lumină. Poate-poate îşi vor recupera banii. Nu-şi dau seama că asta nu se va petrece niciodată. Şi, în timp ce ei continuă să aştepte, sub valul de ceaţă al promisiunilor, banii scoşi cu această şmecherie s-au dus pe afaceri private, pe interese politice.

În fond, Caritas-ul şi toate celelalte n-au fost decât o metodă copilărească de a escroca omul simplu în numele unei iluzii de a scăpa de sărăcie. Cei care s-au îmbătat cu ea s-au afundat şi mai mult. Se vor resemna păgubaşii ? Va reuşi tactica îmbătării cotizanţilor cu noi şi noi promisiuni ? Greu de răspuns ! Orice se va întâmpla, noi avem obligaţia să ne întrebăm : cine plăteşte ? Va fi lăsat totul să moară încet, ca şi povestea teroriştilor ? Ca şi venirea minerilor ? Ca şi arestarea lui Miron Cozma ? Probabil că, în subtext, asta se şi intenţionează. Ceea ce ar constitui încă o nemărginită neruşinare. Se poate ea produce ? Cu siguranţă că da, atâta vreme cât parlamentarii opoziţiei nu atacă această problemă. Cu siguranţă că această escrocherie naţională va dispărea fără urmă dacă mass-media va consimţi şi ea la tăcere sau va continua să fie părtaşă la întreţinerea iluziei. Şi totuşi, întrebarea care revine mereu este « cine plăteşte ? ». În

primul rând, au plătit deja naivii. Este suficientă sancțiunea pe care le-a aplicat-o viața ? Mulți ar spune « da ». Numai că asta ar face ca profitorii jocurilor să rămână liniștiți, cu buzunarele burdușite. Plătește guvernul care n-a luat nici o măsură împotriva fenomenului ? Un guvern care îi aparține Caritas-ului sau cetățeanului aflat într-o stringentă nevoie de protecție ? Plătește Televiziunea Română care, în septembrie 1993, nu se întreba nimic despre șansa și riscurile jocului, ci pompa în imaginea lui Ioan Stoica ? Atunci, cu o incredibilă, dacă nu chiar o interesată inconștiență, se acredita prin Mihai Tatulici chiar și ideea salvării României în situația crizei economice prin banii cu care Ioan Stoica își umfla buzunarele și își plătea servitorii. Mai mult, cu câteva săptămâni în urmă, același Mihai Tatulici, sub masca unei puneri de problemă, nu făcea decât să mai pompeze puțină credibilitate în deja dezumflatul Ioan Stoica. Asta este întrebarea obsedantă : cine plătește ? Televiziunea sau Mihai Tatulici ? Gheorghe Funar, care a pompat și el în imaginea Caritas și apoi a cărat cu sacul înapoi la primărie banii amărâților ? Cine plătește în Valea Jiului ? Miron Cozma și notabilitățile care s-au înscris în primele rânduri pentru a-i încuraja pe mineri să se lepede de bani, aceste notabilități locale fiind apoi recompensate de joc cu vârf și îndesat ? Cine plătește nenorocirea oamenilor când se va sparge Gerald și oamenii vor descoperi că a fost o găinărie identică ? Televiziunea SOTI, care a încasat din publicitatea jocului, ziarul *Adevărul*, Ion Cristoiu, care pe de o parte sublinia corect viciul afacerii de la Cluj și apoi o promova pe cea de la Focșani ?

Cine plătește banii depuși la București în afacerea lui Popilean ? Dar cei făcuți praf și pulbere pe litoral sau la Pitești ? Într-o seară, un golănaș de mâna a treia, căruia n-ai curajul să-i dai pe mână bani pentru un pachet de țigări, îi zicea și el unei fete pe care voia să o cucerească : « Fac un Caritas și mă scot. » Modalitatea a devenit o găinărie la îndemâna oricui ? Cât mai continuă ? Chiar suntem o comunitate atât de bezmetică și de puțin structurată, încât un fapt de natura evidenței să poată fi scos din scenă fără nici o consecință pentru vinovați ? Oare chiar pot fi păcăliți încă o dată oamenii nevoiași ai acestei țări fără ca profitorii și autorii afacerilor să dea socoteală ? Căci la întrebarea « cine plătește ? », obsedantă și fără ieșire, se mai adaugă una : câtă nerușinare poate încăpea în societatea românească ?

Nr. 8 / *Reportaj de buzunar*

Obișnuința mizeriei

Îmi aduc aminte de Mink Snopes, personajul lui Faulkner. După aproape patru decenii de pușcărie într-o mlaștină, Mink iese în libertate. Înnebunește când vede luminile orbitoare, când gustă o Coca-Cola și își

numără anii ca şi cum şi-ar socoti nişte monede. După aproape patru decenii trăite în mlaştinile fluviului Mississippi, Mink se bucură ca un copil. « Se învaţă omul şi cu Parchman (celebra puşcărie din mlaştini – *n. n.*), numai timp să-i dai. » Numai timp ne trebuie şi nouă să ne reînvăţăm cu mizeria, cu lipsa de libertate, cu minciuna, cu abuzurile. Ne-am mai obişnuit o dată şi a ţinut mult şi bine. Ni se părea că numai aşa se poate trăi. Tot ce era normal ni se părea a fi otrăvit, stricat, rău, departe, inutil. Numai mizeria noastră ni se părea naturală, temeinică. O percepeam ca pe singura lume posibilă. Toate celelalte erau mofturi, caricaturi, iluzii. În 1989, un cutremur a dărâmat zidurile şi, dintr-o dată, lumina a început să mijească. Din rărunchii pământului a ţâşnit un izvor curat, puternic, cristalin. Era impresionant şi orbitor în acelaşi timp. Numai că, la puţină vreme, puţin câte puţin, de pe margini, peste el au început să împingă pământ. Aproape că l-au astupat. Şi lumina a chiorât. Şi oamenii au început iar să se obişnuiască în mizerie şi cu răul. Să fie minţiţi. Să fie păcăliţi. Să fie vânduţi. Să accepte să li se astupe gura. Să îndure a trăi şi fără apă, şi fără căldură, şi fără pâine. Tot un drac. Şi preşedintele, care venea în jerseu şi stătea de vorbă cu lumea, să dea curajul pe teamă. Mai întâi însoţit de o maşină, apoi de două, apoi de nouă. Întâi trece o maşină cu sirenă. Acum trec zece maşini cu zece sirene. Întâi un poliţist îţi făcea semn să opreşti pentru a-i face loc. Acum te blochează maşinile încărcate cu tipi având feţele acoperite de ciorapi negri. S-au învăţat oamenii cu mizeria. S-a învăţat preşedintele cu puterea. Iar în jurul său, o armată ameţită din ce în ce mai tare de acest joc. Până când lucrurile ating cote absurde. Băieţii cu ciorapi pe figură dau coate şi dau picioare. Cărel, că trece preşedintele ! Vin cu zece maşini cu farurile aprinse. Cuceresc tot drumul. Îi împing pe toţi în şanţ. Mai că nu strigă, la o parte, nenorociţilor, nu vedeţi cine trece ? O nesimţire care încalcă toate normele bunei-cuviinţe şi o agresivitate ameninţătoare însoţesc cortegiul. Parcă trece cineva mai mare decât Sfântul Duh. Şi oamenii tac. Tac ca înainte şi se pleacă în faţa neruşinării. Ei s-au învăţat cu mizeria şi cu lipsa de libertate, şi le este foarte uşor să se întoarcă acolo. Să nu-şi dorească mai mult decât au avut. Să nu ridice nasul mai sus decât li s-a permis să-l ridice înainte. Un director de fabrică te scuipă ca pe o măsea stricată dacă îndrăzneşti să-i vorbeşti de drepturile tale de slujbaş. Te poate transforma chiar într-un cadavru dacă ai curajul să te întrebi de sereleul acestuia, în care s-au scurs toate bunurile publice. Şi canalul din jurul blocului de ce să te mai enerveze ? Face şi el parte din blestemele împotriva cărora nu mai ai putere să te aşezi. Şi grevă de ce să faci ? Cu ce te-ai ales din asta ? Te-au aruncat în stradă ! Tu n-ai dreptul decât să înghiţi şi să taci. Să înghiţi minciunile parlamentarilor, nesimţirea convoiului prezidenţial, neputinţa sindicatelor, mârlănia primarului şi obrăznicia poliţistului. De-aia nu iese nimic. Pentru că, dacă ai curaj, lângă tine este unul care se teme. Şi, dacă nici el nu se teme, va apărea un băiat de la Interne sau de la SRI pe post de şofer, de

lăcătuș sau instalator și îți zice, dom'le, nu e chiar așa, de vină e opoziția, și rușii, și americanii, și hoții de la primărie, și prin capetele tuturor încep să colinde floace de ceață și oamenii nu mai înțeleg nimic. Și iar câștigă cine trebuie și tu trebuie să te întorci acasă, să-ți bați nevasta și copiii, și, dacă nu-i bați pentru că nu ești beat și, pe deasupra, îi mai și iubești ca pe ochii din cap, atunci bați pisica pentru că miaună de foame și nu-ți dai seama că te obișnuiești iar cu mizeria și cu sărăcia, și cu lipsa de libertate și de curaj. Ți se pare că asta e singura soluție, cea mai simplă, când, de fapt, este și cea mai blestemată. Să te obișnuiești cu mizeria tocmai când a venit vremea să scapi de ea.

P. S. : Pe lângă semnele discrete ale acceptării economiei de piață, președintele Ion Iliescu a comis unul dintre cele mai interesante gesturi : desprinderea de un descreierat. Să fie acesta gestul unui om care se leapădă de un stil sau numai de un servitor pe care nu-l mai poate salva ?

Nr. 9 / *Epistole politice*

Baba s-a fardat puțin

Vă salut cu aceeași curiozitate și cu un contrazâmbet protocolar, provocat de istorica remaniere și de mult mai importanta călătorie în Lituania. Amândouă se înscriu în seria faptelor istorice care nu schimbă lumea cu nimic. N-o fac nici mai bună, nici mai rea. O lasă așa cum este și vă ajută să vă încurajați singur în ideea că ați mai făcut un strop de bine iluștrilor dumneavoastră electori. Toată agitația politică stârnită de negocierile privitoare la participarea la guvernare s-a dovedit a fi o cochetărie zgomotoasă. Ca o cucoană care a trecut prin mai multe paturi, a divorțat de mai multe ori și, mai apoi, în situația de a fi huiduită, începe circul cuminteniei, ca, după tot bâlciul, după toate promisiunile făcute în public, să anunțe că își schimbă doar rujul, pantofii cu toc, geanta și ochelarii. Viața ei a rămas aceeași. La fel și cu remanierea guvernamentală. Ați chemat rudele îndepărtate întru politică, ați stârnit o furtună de patimi și nemulțumiri, ca la urmă să mai trageți un ruj peste toată nefericirea și stricăciunea politică.

Domnule președinte, la ce folosește această remaniere guvernamentală ? În afară de faptul că-i puteți spune Consiliului Europei că ați scăpat armata și poliția de generalii din vârf ? Se schimbă ritmul reformei ? Ce treabă aveau cei plecați cu încetinirea sau încălcirea ei ? Se schimbă atitudinea față de săraci ? Slavă Domnului că nu aveau ei de-a face cu banii și cu sistemul (atât cât este) de protecție ! Nici bani în plus nu apar după această remaniere, nici mecanismul nu se poate schimba ! Rezolvă

cei patru miniştri enormele pierderi suferite de oameni în circuitele de întrajutorare ? Nici vorbă ! Continuă operaţiunea de aruncare a prafului în ochi ! Sau noul ministru de Interne va începe operaţiunea de citire a listelor cu personalităţi politice jucătoare la şmecheria de la Cluj ? Îndoi-m-aş, domnule preşedinte ! Sunteţi unul dintre oamenii acestei ţări scutit de orice bănuială privind afacerea cu bani, dar suspectat întotdeauna de slăbiciune. Lumea a observat că de fiecare dată când lucrurile se îndreaptă spre un colţ de unde nu mai pot avea nici o ieşire, dumneavoastră o mai scăldaţi o dată şi reuşiţi să împăcaţi şi capra, şi varza. Toţi se liniştesc pentru o vreme, se amăgesc cu un strop de speranţă, dar lucrurile rămân la fel. Tot fundătură, tot cal-măgar, tot îmbârligate. Şi, bineînţeles, nici un vinovat şi nici un merituos. (Evident, fac excepţie adversarii dumneavoastră politici, care, şi în caz de eclipsă sau de furtună cosmică, sunt tot ei responsabili în faţa naţiunii.) Vreţi să spuneţi, domnule preşedinte, că prin schimbarea unora din echipa guvernamentală vom avea mai multă lumină în cazul teroriştilor, în cazurile de corupţie semnalate de presă, în toate celelalte cu care ne-am confruntat în aceşti ani şi de care începe să ne cuprindă ruşinea să le mai repetăm, pentru că riscăm să fim socotiţi bâlbâiţi ca Lenin ! Va reuşi această remachiere guvernamentală să schimbe câtuşi de puţin situaţia din agricultură ? Alaltăieri, duminică, vă ascultam la TV cum vorbeaţi cu patimă despre obşte şi despre pământul dat ei încă de pe vremea lui Ştefan cel Mare. Vreau să vă atrag atenţia că aţi lansat o mare operaţiune de recuperare a istoriei româneşti. Până acum ştiam că socialismul a început cu adevărat în Uniunea Sovietică, dar nu ne-am imaginat nici o clipă că românii sunt protocronici şi la acest capitol. Conform teoriei dumneavoastră de filosof agricol, cooperativele au debutat în România prin opera de împroprietărire a lui Ştefan cel Mare ? Domnule preşedinte, nu confundaţi împroprietăririle domneşti cu proprietăţile existente în această ţară, pentru că riscaţi să vă transformaţi într-un istoric amator care face ştiinţă după ureche. Eu credeam că sunteţi cu adevărat preşedinte şi vă preocupă sarcinile acestei funcţii, iar nu teoria economică şi istoria obştilor moldoveneşti. Şi dacă, printre atâtea lucruri, găsiţi răgaz pentru o asemenea preocupare, atunci binevoiţi a pune mâna pe cărţile celor care au citit ceva mai mult şi şi-au ros hainele prin biblioteci şi arhive şi vă pot pune la dispoziţie studii temeinice despre ceea ce s-a petrecut cu proprietatea bietului ţăran român. Altfel, lăsaţi a se crede că dumneavostră le ştiţi pe toate şi că proprietatea obştească are o tradiţie milenară (apropo, de ce nu aţi zis că se lucra în colectiv şi pe vremea lui Decebal ?) şi trebuie să se întoarcă la ea pentru simplul motiv că aşa vă place dumneavoastră, pentru că este şi singurul mod pe care îl puteţi înţelege şi suporta.

Altfel spus, domnule preşedinte, vă transmit drum bun, pentru că degeaba vă duceţi, şi succes în activitatea de diriguitor al politicii, pen-

tru că degeaba ați mai învârtit-o puțin. Baba a ieșit ceva mai fardată, dar buletinul ei de identitate a rămas același.

Cu zâmbre,
Cornel Nistorescu

Nr. 9

Dudești, viitorul mic și negru

Dudești COM SRL, La Piticu, Disco bar Jon Feny, Vindem mațe pentru cârnați, Teomar SRL, Uzitex, Vindem mațe pentru caltaboși, Oțet, unt, bere la litru, tramvaiul 15, Liceul Timpuri Noi, tramvaiul 19, Poșta Vitan, mai multe macarale ruginite decât buticuri și srl-uri, liniile de tramvai jimbe, cu muchii tăioase.

Pe o pancartă într-o rână scrie « Geamuri oglinzi șlefuite. Unitate pentru servirea populației ». Dudeștii sunt o altă lume, care începe dincolo de Dâmbovița, de îndată ce treci prin pasajul Mărășești.

De cum ieși din bezna pasajului, orașul seamănă cu un stârv părăsit, cu burta umflată și cu urechile bătute de muște. Nu mai dai nici măcar de buticurile metalice, cu ciocolată, țigări bune, haine turcești și whisky-uri contrafăcute. Cazinourile pârlite, restaurantele cu solișți și dansatoare rusoaice, firmele de import-export, toate seamănă cu o amintire din Paris. De cum treci de Pasajul Mărășești, nu mai sunt nici trotuare. Călărești liniile de tramvai cu roțile mașinii și caști ochii să nu o iei pe-alături. Dacă ai greșit cu o palmă mai la stânga, pici de pe terasament și te alegi cu cine știe ce belea. La stânga și la dreapta se întind movile de pământ, fundații neterminate, blocuri rămase la fază de structură, macarale încremenite în poziția în care le-a surprins revoluția, cu câte un panou de beton în cârlig, bărăci mobile de constructori, cu cauciucurile furate sau înțepate, schelete de tractoare sau de remorci, ba pe alocuri câte unul de Dacie arsă. Seamănă cu o lume bombardată, dar care a supraviețuit prin minune. Piloții n-au descărcat bombele până la capăt sau au făcut-o, dar din acea distrugere oamenii au supraviețuit ca prin minune și s-au ridicat iar. Acum seamănă cu o localitate de după război peste care au trecut escadrilele sovietice sau americane. Ici-colo câte o casă veche, prăpădită, încolțită de timp. Pe Calea Vitan, care urma să fie semnul grandorii epocii de aur, nu se mai conturează decât scheletul unui vis. Circul Foamei, ca un palat al înfrățirii tuturor viselor, rămâne simbolul eșecului. Un sinistru monument de beton al colectivizării existenței. Cât mănânci. Cât muncești, câți copii faci. În fața lui, ca un post de pază în fața căruia poți să înjuri liniștit, deși altădată omul trecea pe vârfuri și vorbea în șoaptă, Circa 11 de Poliție.

Doi soldaţi şi un majur stau de vorbă cu o femeie însoţită de doi copii, un băiat şi o fată. Copiii au în jur de 15 ani. Fata se plânge că luni are teză la matematică, iar tatăl ei beţiv vrea să se culce cu ea. Beţivul tată stă cu privirea plecată. Majurul, cu piciorul rezemat de o bancă fără scânduri, îi zice, bre, ce păcat că nu bagă ăştia legea marţială, că te-aş împuşca aşa, pac, şi pune degetul pe vârful pantofului, şi gata, altul ca tine la rând. În lumina soarelui amărât şi rece trec câini vagabonzi, se odihnesc şi ei în faţa Poliţiei. Mai apare şi un camion cu soldaţi înarmaţi. Din cabină, un subofiţer întreabă de « ceva probleme ». Majurul face semn că nu.

Dintr-o gheretă de tablă, cocoţată pe patru picioroange de oţel, se vând cartofi. « 180 lei kilu' ». Saci cu ceapă. Alături, la o altă baracă de tablă, o pâine agăţată într-un cârlig ruginit se bălăngăne în adierea vântului. Îl întreb mai mult de formă pe un bărbat care bea o bere la soarele palid : când Dumnezeu vor termina totul ? Mă priveşte chiorâş şi zice, ăla care le putea termina e mort, şi îşi astupă gura cu gâtul sticlei de un litru. Te uiţi de jur-împrejur şi îţi vine să zici că Dumnezeu a fost tare zgârcit cu această parte a oraşului. Înainte, casele erau mici şi amărâte. O viaţă de cartier cu cârciumioare, muncitori şi puţine pipiţe făcea din Dudeşti un mic oraş al săracilor. Cei mai mulţi lucrau pe la fabricile apropiate. A venit socialismul, care a vrut să-i ducă aproape cu forţa în paradis şi i-a părăsit la jumătatea drumului. Exceptând Timpuri Noi şi fabrica de încălţăminte Dâmboviţa, unde mai lucrează o parte din locuitorii cartierului, ceilalţi fac naveta fie spre centru, fie spre periferia industrială. Dudeştii au devenit un fel de dormitor. Un dormitor în construcţie, abandonat la jumătatea drumului. Sunt blocuri fără lift, fără telefon, în care oamenii trăiesc mai ales pentru că au ziduri şi acoperiş. Pe exteriorul lor încă există schele şi macaralele ruginite, rămase în aceeaşi poziţie din 1989. Toţi sunt nemulţumiţi de cum arată cartierul. Înjură de mama focului şi povestesc despre cei care intră noaptea în blocurile neterminate şi fură căzile şi chiuvetele. Poliţia n-a prins pe nimeni, semn că toate căzile şi chiuvetele s-au dus în cer. Cârciumile sunt mici şi dese. Au grilaje grosolane de metal. Se închid la căderea serii. În Dudeşti nu există nici un magazin non-stop. După zece seara, nimeni nu mai iese din casă pe jos. Doar cu taxiul sau cu maşina proprie. Am dat şi peste un magazin deschis duminica. Omul ţinea câinele înăuntru. Pentru orice eventualitate. Preţ de două ceasuri au intrat doi ţigănuşi care au cumpărat două sticle cu suc şi câte trei biscuiţi Eugenia. Sucul, biscuiţii şi ţigările sunt marfa cea mai vândută. Lor li se adaugă vodca. Vodca românească, la opt sute de lei sticla. Nimeni nu vinde aici cognac şi whisky. Nu trece. Nici ţigări scumpe. Baza o constituie ţigările Mărăşeşti şi Carpaţi. Şi guma de mestecat. Unul dintre vânzători, care o duce mai bine, se mândrea că vinde de 150 000 de lei pe zi. Cam cât plăteşte un client o singură dată la magazinul Marriott. În Dudeşti, oamenii sunt mai săraci. Un magazin de piese de schimb are un semn de Mercedes agăţat pe un copac. Dar înăuntru nu vinde decât piese de Dacia, de Skoda şi de Trabant. Şi acelea uzate.

Sărăcia muşcă din toate. Bodegile sordide se pot închide la prânz. Obişnuiţii lor trag câteva ţoiuri de cum se deschid, se fac pulbere şi ies pe tăpşan. La amiază nu mai au nici bani, nici putere de a continua cursa. Oarece clientelă se mai adună spre seară. Cei care au băut de dimineaţă şi s-au trezit se întorc la încă un rând. Lor li se adaugă cei alungaţi de la serviciile de prin centru. Se vede pe faţa lor că nu au nici un chef să meargă acasă. Dimineaţa, în Dudeşti e timpul săracilor. Aleargă spre fabrici şi, mai târziu, nevestele lor bat cartierul după mâncare. Amiaza intră în stăpânirea ţigănuşilor care bat maidanul, mestecă gumă şi fumează. După-amiaza şi seara intră iar în stăpânirea muncitorilor obosiţi. Lor li se adaugă pipiţele care îşi trag luxul din centrul oraşului. Sunt fetele cartierului sau noile venite, pricopsite cu câte un apartament plătit de cine ştie cine. Umblă în maşini străine, accelerează şi privesc cu dispreţ la oamenii cocoşaţi de greutatea pungilor cu mâncare aduse din centru. Sunt zeci, poate sute de mii de oameni cu speranţe atât de puţine, încât îţi vine să crezi că traversezi un lagăr. Un lagăr neterminat.

În ciuda faptului că oamenii aleargă mereu, de aici viitorul se simte departe, departe, tare departe. Şi câte unul, zăbovind cu privirea la scheletele de beton, zice, dom'le, era pe aici pe lângă poştă o biserică, dar au dărâmat-o, nenorociţii !

Nr. 10 / *Reportaj de buzunar*

Mândri și nefericiți

Au trecut patru ani de când, pe o vreme ploioasă, din balconul Operei din Timişoara a fost citită cunoscuta Proclamaţie. Erau atunci zeci de mii de oameni care înfruntau şi ploaia, şi frigul subţire de martie şi o făceau cu nelinişte, cu o doză de mânie. Presimţeau alunecarea societăţii româneşti în confuzie, în minciună, în mizerie. Aceeaşi alarmă se trăgea şi în Piaţa Universităţii. Era un strigăt de nelinişte. Din acea Piaţă a Operei şi din Piaţa Universităţii lucrurile se vedeau cum nu se poate mai clare. Remachierea instituţiilor, a activiştilor, a serviciilor secrete şi, mai ales, manipularea populaţiei arătau ca un turn de termocentrală în mijlocul unei câmpii. Şi ceea ce la Timişoara şi în Piaţa Universităţii era cum nu se poate mai limpede în tot restul ţării se vedea pe dos. Vin legionarii, vin spionii străini, se infiltrează interesele maghiare şi americane. Timişoara, unde trăiesc câteva minorităţi, nu punea nici o problemă interetnică, în timp ce restul României era mobilizat împotriva pericolului maghiar. Mi se pare de necrezut cum o ţară întreagă a putut fi întoarsă din înţelegerea unor lucruri foarte clare spre tot felul de aberaţii confuze, cum lucruri incredibil de simple, la mintea cocoşului chiar, au fost răstălmăcite atât de abil încât să pară mizerii, pericole şi riscuri pentru noul viitor luminos al patriei.

Televiziunea Română liberă, ziarele *Azi*, *Dimineaţa*, *Adevărul* (perioada Darie Novăceanu) au avut o enormă contribuţie la răsturnarea imaginii reale. Te uitai ca prostul cum o ţară întreagă era întoarsă pe dos. Ce era alb clar începea să fie socotit negru. Ce era cal devenea măgar. Ce era porc în toată regula începea să primească aripioare de îngeraş. Această operaţiune sinistră, pusă la cale de profesionişti, avea să dea curând roade. Cu Liga Antimonarhică, cu Proclamaţia de la Podul Înalt, cu Liga Alegerile la 20 mai, cu multe alte asemenea găselniţe ordinare şi ilegale a fost întoarsă populaţia României de la neliniştea şi teama că vom ajunge unde am ajuns. Televiziunea Română liberă de caracter a putut difuza chiar ştirea despre un plan de separare şi autonomie a Banatului. Şi acum, după patru ani, sunt uimit de câtă nerușinare a fost pusă în joc pentru a compromite adevărurile rostite din balconul Operei din Timişoara şi în Piaţa Universităţii din Bucureşti. Cei judecaţi atunci au părăsit puşcăriile pe uşa de serviciu, implicarea armatei în masacrul premergător căderii lui Ceauşescu a rămas o poveste confuză, încheiată cu generali şi colonei promovaţi pentru eroism, doctorii implicaţi în subtilizarea cadavrelor au ajuns şefi de clinică. Toată lumea vinovată s-a procopsit cu slujbe, cu recompense, cu bani, cu avantaje. Numai cei ieşiţi în stradă au rămas aşa cum erau. Doar că unii s-au ales cu eternă linişte, iar alţii au fost împinşi în casele lor sub cuvânt de onoare că va fi bine. Campania de terfelire a celor două simboluri ale aspiraţiei spre curăţenie morală, ordine, justiţie şi libertate a izbutit pe deplin. După patru ani, cele două momente au devenit amintiri. La Timişoara, cu prilejul botezării străzii Proclamaţia de la Timişoara, s-au strâns cam o sută de oameni. Dacă astăzi ar fi comemorată Piaţa Universităţii, probabil că nu mai mult de o mie de bucureşteni ar face efortul de a se deplasa până acolo. Semn că s-a produs un refuz al politicului. Semn că s-a instalat o resemnare. (Ceea ce au şi urmărit.) Semn că dezorientarea îi cuprinde pe cei mai mulţi. Toate acestea fac ca impostorii să se instaleze şi mai bine în şa. Să strângă hăţurile mai abitir. Să-şi înfigă şi mai bine călcâiele în coastele oamenilor. Şi, cu toate acestea, se produce o incredibilă amăgire. Chiar dacă numai câţiva oameni se mai revendică de la Proclamaţia de la Timişoara şi de la spiritul Pieţei Universităţii, acestea, în loc să piardă din importanţă, şi-o sporesc pe zi ce trece. Ele câştigă importanţa unor documente istorice. Chemarea la valorile morale, la libertate şi democraţie, rostită în cele două locuri, se instalează în istoria României ca bunuri mai de preţ decât victorii temporare ale unor politicieni abili, decât nume de şefi de partide, decât funcţii sau discursuri peltice. Oricâte recunoaşteri sau tinichele s-ar agăţa pe pieptul preşedintelui Ion Iliescu pentru merite naţionale şi internaţionale, el nu va rămâne în timp decât insul politic lipsit de fler şi inspiraţie, cel care a avut şansa de a conduce România pe un alt drum. Şi, din cauza fricii, a amintirilor, din cauza absenţei inteligenţei politice, n-a făcut-o. Cel care a preferat bolmojala în defavoarea drumului drept. Din acest punct de vedere, Ion Iliescu

și echipa sa pot fi și mândri, și nefericiți. Au câștigat pe termen scurt niște fotolii și au pierdut un loc onorabil în istoria României.

Nr. 11 / *Reportaj de buzunar*

Bâlciul primarilor

Zilele trecute stăteam de vorbă cu un lăcătuș pensionat pe caz de boală. Omul lucrează prin grădina casei și s-a amestecat în politică. Cum o fi reușit nu știu, dar ocupă și un post de consilier comunal într-o localitate amărâtă. Bre, dacă moare vicele, am toate șansele să-i iau locul și mă scot și eu. Cum te scoți ? Uite, așa, aproape sigur mă pun pe mine vice ! Și care-i sfârâiala, că lefurile în primării sunt destul de amărâte ? zic eu. Ei, lefurile, ce contează leafa, nenicule, vine băieții după autorizație de construcție ? Și, zic eu, vine și ce faci ? Cu o nesimțire care m-a paralizat, omul a spus pe șleau : nu dă banu' la băiatu', nu pupă autorizație ! 'Geaba am încercat să-i explic că asta se numește pur și simplu escrocherie. Singurul său argument venea din faptul că așa se procedează peste tot. Nu plătești, nu primești.

M-am întors cu gândul la alegerile locale, la prima victorie firavă a opoziției. Firavă, dar victorie ! Nevoia de schimbare a dat atunci un rezultat plin de speranță pentru opoziție. Într-o sumedenie de localități mai mici sau mai mari, reprezentanții Convenției Democrate sau independenți au câștigat scaunele de primari, viceprimari sau de consilieri. Această victorie, care a avut rolul de a amăgi opoziția, începe să devină principalul argument împotriva ei. În primul rând că acești primari, instalați pe un vid legislativ în materie de administrație locală, nu și-au putut exercita mai deloc atribuțiile. În al doilea rând, bugetele cu care ei au încercat să-și concretizeze mandatul au fost simbolice. O localitate, fie ea mare ca Bucureștii sau mai mică, are nevoie de bani pentru administrare. Nici drumurile, nici apa, nici căldura nu se rezolvă pe veresie, chiar dacă unii dintre primari au încercat să o scoată din șanț și pe această cale. Dintr-un anume punct de vedere, primarii partidului de guvernământ au fost chiar mai avantajați. În fabrici se aflau cam aceiași directori și aceleași personaje cu pâinea și cuțitul, și, atunci când localitatea a avut nevoie de un prestator, primarii partidului de guvernământ au apelat, în dulcele stil clasic, la conducerile întreprinderilor. Și așa au reușit să mai cârpească și ei câte ceva. În timp ce primarii opoziției n-au prea avut la ce uși să bată. La guvern, închise ; la întreprinderi, neprimitoare. Și atunci au rămas ca peștele pe uscat și în ei a început să se trezească un primar instinct de conservare. Adică toată lumea o învârte, numai ei stau cu brațele în sân. Și, astfel, mulți dintre ei, din primari ai opoziției au devenit primari pe

cont propriu. Mitocani, egoişti, interesaţi doar de propriile afaceri, mieroşi cu cine le gâdila buzunarul, folosind legea pentru un câştig cât de mic. Cei mai mulţi dintre primari sunt la fel de odioşi, indiferent cărei formaţiuni politice îi aparţin. Ei nu înţeleg că au ajuns în această poziţie nu pentru un merit sau altul, pentru că cei mai mulţi nu prea au nici un fel de merit personal. Viaţa politică şi confruntarea au constituit norocul din care s-au ales cu aceste funcţii. Ei n-au dovedit niciodată că sunt buni gospodari. Nici măcar că ar avea oarece înclinaţie de oameni politici. Cineva apropiat le-a trecut numele pe o listă şi apoi valul i-a împins unde au ajuns. Şi, odată instalaţi în şa, au început să zică, mă, nu dai şi tu un şpriţ ?, sau, bine, mă, spune ce vrei ! Când mă gândesc la cât de grobian este primarul sectorului 1, mi se face rău. Nu mi-l pot imagina nici măcar în postura de agent veterinar. Şi agentul veterinar are o anume eleganţă şi tandreţe în faţa neputinciosului animal. Sau bâlciul stârnit de primarul sectorului 6. Oricum, oriunde, orice ! Cu un asemenea stil de administrare, orice oraş s-ar transforma într-un enorm bazar. Ceea ce pe româneşte înseamnă « bâlci ». Destituirea primarilor de către guvern are două aspecte. Unul necesar şi altul legal. Din punctul de vedere al necesităţii, nu am nici o îndoială că lista celor destituiţi ar trebui să fie mult, mult mai lungă. Şi ar trebui să fie fără nici o legătură cu apartenenţa politică. Din punctul de vedere al procedurii, mă tem că guvernul a comis iarăşi o eroare. În fond, aceste destituiri trebuie să urmeze procedura legală, iar nu forma unei decizii pripite.

Vom vedea abia în zilele următoare dacă asistăm la o revenire în cadrul legal sau la o curăţenie oarbă. Cert este că acest scandal al primarilor este mult mai adânc şi cu consecinţe mult mai mari. Pentru viaţa comunităţilor locale, pentru disputa politică şi pentru redescoperirea responsabilităţilor celui care votează.

Nr. 12 / *Reportaj de buzunar*

Ura, toţi sunt liberi !

Săptămâna trecută s-a consumat un eveniment istoric. Puţinii care se mai aflau prin puşcării au fost puşi în libertate. Graţiere prezidenţială. Ceilalţi fuseseră puşi în libertate pe motive diferite. Gaură-n fund, unghie căzută, indigestie, amigdalită cronică, migrenă la călcâi etc. Suferinţe mari, certificate şi de mari somităţi ale ştiinţei medicale româneşti, certificate şi de portarul puşcăriei. Graţiaţi pe bază de scutiri, pe bază de bunăvoinţă prezidenţială, pe bază de context internaţional, toată lumea se poate bucura. România nu mai are deţinuţi politici. Doar găinari şi infractori de drept comun. Reprezentanţii Consiliului Europei ne vor găsi în zilele următoare mai curaţi ca lacrima. Şi rebelii din ungurime, condamnaţi pen-

tru violenţele din timpul evenimentelor generate de cei care, în scurt timp, le-au devenit colegi de celule. Drept pentru care de mâine putem fi liniştiţi şi mândri. Vom demonstra celor de la Consiliul Europei că nu există ţară mai democratică în lume, că deţinuţii politici sunt o amintire urâtă, că miniştrii de la Interne şi de la Apărare sunt civili (iaca, na !), că presa a înnebunit de liberă ce este, că homosexualii au scăpat de prigoană şi pot fi văzuţi ciripind prin copaci ca stolurile de rândunici. Adică, ce mai turavura, o veselie generală într-o democraţie originală. Nu mai rămâne decât momentul în care cei doi reprezentanţi distinşi ai Consiliului Europei să recomande România ca model universal de libertate, democraţie şi drepturi cetăţeneşti. Ceea ce ar însemna că iar am reuşit. În cel mai pur stil românesc, iar i-am îmbrobodit pe toţi.

Dovada talentului la îmbrobodit o constituie chiar eliberarea ultimilor rezidenţi în penitenciare. Din punct de vedere juridic, nu susţin nimic. Erau vinovaţi sau nu ? După cum au fost judecaţi, e greu de răspuns. Fără îndoială că oarece bube în cap şi oarece apăsări de conştiinţă amicii noştri foşti în Comitetul Central trebuie să aibă. Numai că acestea n-au fost niciodată stabilite cu adevărat, în cel mai pur sens juridic. Trimiterea lor în puşcărie a fost mai degrabă un fel de praf în ochii populaţiei. Cineva a tras, cineva trebuia scos ţap ispăşitor pentru calmarea mulţimii. Ba uneori mă bate gândul că a fost chiar o discretă înţelegere. Stimaţi tovarăşi, ne facem că vă condamnăm, staţi şi voi doi-trei ani mai liniştiţi, noi avem grijă de cei de acasă, le cărăm mâncare, bani, firme şi, pe urmă, când mai uită lumea, vă scoatem ! Ceea ce şi este posibil. În acelaşi timp, era şi profund nedrept. Câţiva oameni bătrâni, bolnavi, e drept, piese importante într-un mecanism totalitar, să stea după gratii ca nişte fraieri, în timp ce majoritatea confraţilor de mecanism o ducea bine mersi şi profita din plin de avantajele noului capitalism şi ale noului sistem politic. Numai ei şi cei doi împuşcaţi erau responsabili de ororile unui sistem care atinsese jumătate de glob pământesc ? Dar Securitatea, dar politrucii din subordine, dar comitetele judeţene, dar, dar... ? Şi lista participării la perfecţionarea unei absurdităţi poate fi continuată. Cu un indiscutabil talent de iluzionist, circul condus de Ion Iliescu a reuşit marea performanţă de a pune la cale acest impresionant spectacol de hocus-pocus. Scoţând din gură porumbei, mingi din mâneci şi eşarfe din buzunare, armata n-a tras decât cu flori, Securitatea n-a dansat decât *Lacul lebedelor*, activiştii n-au cântat decât cântece bisericeşti. N-a fost decât un joc de artificii, cu lumini, bubuituri şi urale sau urlete, un fel de carnaval în care cei mai mulţi au intrat cu carnet de partid şi cu funcţie de ştabi şi, când s-au reaprins luminile, au apărut cu certificate de investitori, cu firme, cu partide politice, cu atestate de disident şi cu certificate de revoluţionari. Singurii care au stricat puţin reuşita spectacolului au fost nenorociţii aceia care au ieşit cu copiii în faţa tancurilor, în faţa detaşamentelor de soldaţi şi care mureau demonstrativ pentru a da frumuseţe şi credibilitate spectacolului care se

juca. Doar ei şi foştii deţinuţi politici au încurcat puţin regia. Nimeni n-a apucat să-i avertizeze că este vorba de un carnaval. De altfel, ei au devenit cu timpul şi singurii vinovaţi. Vinovaţi că au crezut în libertate, vinovaţi că au murit pentru ea, vinovaţi că nu sunt în stare să-şi târască suferinţa, durerile, sărăcia şi amintirile.

Eliberarea ultimilor deţinuţi din fostul lot de membri ai Comitetului Politic Executiv era un lucru necesar. Ea consfinţeşte victoria deplină în campania de împingere a societăţii româneşti într-o mocirlă morală, adică în acea condiţie fără de care cei care conduc nu pot supravieţui.

Nr. 13 / *Reportaj de buzunar*

Vieţuim şi atât !

Acest 1 aprilie ne-a prins cu un marfar de necazuri. Nimeni n-a mai avut puterea să râdă. A scăldat-o, zâmbind amar. Doar Jeana Gheorghiu, la Radio Total, a încercat o nebunie. 1 aprilie, ziua mondială a glumei, deci şi o zi internaţională a fraierului, avea să ne aducă în atenţie nu capacitatea de regenerare a umorului la români, ci naivitatea lor. Pentru că în ultima vreme râdem cu jumătate de gură şi înjurăm din amândoi plămânii. Farsele puse la cale de Jeana Gheorghiu şi de echipa Radio Total au vizat lucruri aproape obişnuite ale societăţii noastre. Informatorii şi securiştii, istoria României, relaţia cu primăria, responsabilitatea parlamentarilor, emigrarea. Vineri dimineaţă, o mulţime de bărbaţi chipeşi, numai buni de muncă s-au prezentat la sediul unei firme pentru a se înscrie pe listele celor buni de selectat pentru emigrat în Suedia. Evident, în anunţarea farsei pe radio se putea subînţelege că bărbaţii erau duşi în Suedia pe un fel de post de tauri comunali. Şi s-au găsit destui amatori gata să servească în această nobilă misie în Suedia, unde, vezi Doamne, suedezele aşteaptă cu sufletul la gură masculii din România. Candidaţii erau chiar supăraţi că unii încercau să intre peste rând, că s-ar pune pile. Nu îi copleşea nici ruşinea posturii, nici absurdul situaţiei. O altă farsă se referea la demontarea balcoanelor în 24 de ore, cu trimitere la amenzi de până la un milion. Unii au telefonat la radio şi au înjurat primăria pentru revenirea la măsurile de altădată. Dar alţii şi-au demontat balconul sau au dat semne de ezitare. Să o facă sau nu ? S-a găsit şi un administrator de bloc care s-a angajat că în 48 de ore nu mai rămâne nici urmă de balcon închis în blocul pe care îl păstoreşte. Absurdităţile îşi găseau din ce în ce mai mulţi susţinători, executanţi sau inşi gata să le traducă fără să crâcnească. Ba unii mai puneau de la ei un pic de exces de zel ca să se afirme, aşa cum au făcut-o în perfecţionarea monstruozităţii socialiste pe care au slujit-o, trecând-o mereu prin burtă, prin picioare, dar niciodată prin gândire. Culmea este

că s-au găsit și consilieri de primărie care s-au prins de absurdul situației, dar nu erau prea siguri dacă primăria a luat sau nu o asemenea decizie. Doar primarul Halaicu a început să râdă, sesizând o simplă goangă de 1 aprilie. Mai groasă a fost cu schimbarea prețului pentru apă în funcție de vară și de iarnă. S-au găsit destui care să susțină că, într-adevăr, iarna apa trebuie să fie mai ieftină, pentru că omul se spală mai rar, iar vara mai scumpă, pentru că dușul este mai des, bucureșteanul își mai spală mașina sau își mai udă florile. De aici până la a găsi susținători pentru orice aberație sau contestatari pentru orice idee benefică nu mai este decât un pas. O mare parte din populația acestui oraș și, prin extrapolare, a acestei țări, nu are un minimum de simț civic. Ea viețuiește și atât. Puține sunt pornirile care depășesc limitele biologiei. Oamenii au fost obișnuiți să asculte și să execute. Nu au sentimentul că ei sunt parteneri ai puterii, că de ei depinde întreaga viață a societății. Doar din când în când se mai miră ce decid la un moment dat mai-marii zilei. Și foarte rar spun, asta nu se poate, nu aveți dreptul, nu suntem de acord, ne vom strânge și vă vom obliga să ascultați de dorința noastră. 1 aprilie ne-a arătat că oamenii pot fi păcăliți cu o inimaginabilă ușurință în aspecte importante și grave ale existenței lor. « Păcăliți » e puțin spus, pentru că păcăleala durează o oră sau o zi, după care autorul ei râde. Cuvântul precis este « manipulați ». Folosiți în slujirea unor interese particulare și menținuți într-o judecată falsă atât cât este nevoie pentru atingerea scopului. Cu o asemenea lume trebuie construită viața normală, democrația, libertatea și celelalte valori. Și, când te gândești că oamenii aceștia gata să suporte scumpirea apei pe timp de vară, să-și demonteze balcoanele sau să emigreze în Suedia pe post de tauri comunali au ales niște politicieni care se dădeau rotunzi în a susține cu mare zel patriotic o prioritate românească inventată, atunci îți dai seama cam pe unde suntem și te apucă disperarea la cam cât ne mai trebuie până când omul simplu va descoperi că el este și puterea țării sale, și valoarea cea mai de preț a oricărei politici.

Farsele puse la cale de Jeana Gheorghiu s-au terminat cum nu se poate mai prost. Ne-au dovedit fără putință de tăgadă ce mult mai avem până departe.

Nr. 14 / *Reportaj de buzunar*

Răzvrătirea leului

Ce fericiți și calmi trebuie să fie cei din echipa aflată la putere ! Pot să voteze ce lege le dorește sufletul. Au convins și reprezentanții Consiliului Europei că respectăm amendamentele și facem progrese pe calea democrației. Își pun oamenii în toate comitetele și comițiile. De la con-

silii de administrație până la consilii ale Fondului Proprietății de Stat. Negocierile cu opoziția au reușit în sensul că amăgirea este deplină. Unii zic că au încercat să discute cu opoziția și au reușit, ceilalți că s-ar putea să participe la guvernare și vor izbuti să convingă populația că ei nu se pun mereu de-a curmezișul. Și așa mai departe. Liniște generală, cu sindicatele cuminţite, cu instituțiile statului sub control. Drept pentru care și partidul la putere, și președintele Ion Iliescu pot trăi un sentiment de satisfacție politică. Un drum lung pare a li se deschide în față, doar cu mici probleme care nu pot fi o prea mare dramă pentru binecunoscuta lor abilitate.

Numai că partidul la putere și președintele Iliescu au uitat de amărâtul nostru de leu. Toată lumea râde de el. Îl socoate năpârlit, demodat, ridicol, lipsit de putere. Unii chiar au scos glume că la loterie se vor da premii și în bani, și în natură. Premiul întâi – un milion, premiul doi – cinci kilograme de castraveți. O glumă asemănătoare a mai circulat și în Polonia, pe vremea devalorizării nebune a zlotului, și în ultima vreme în Rusia, după prăbușirea rublei. Numai că, oricât de hulit, leul nostru amărât rămâne totuși moneda națională și el dă măsura adevărului. Și așa slab cum este, așa hulit și lipsit de credibilitate, el începe să « vorbească », să spună din ce în ce mai mult despre minciunile și aberațiile unei economii de tipul cal și măgar, de pe care unii mai iau și lapte și vor să tundă și lână merinos. Pentru că n-au reușit o adevărată economie de piață, pentru că marile combinate din anii socialismului trebuiau protejate, pentru că legea falimentului nu a fost introdusă, pentru că sindicatele trebuiau păcălite cu mărirea cifrelor pe statele de plată, s-a adoptat formula minciunii publice. Tipărirea banilor cu nemiluita. Coloșii industriali își târau efectivele, oamenii se bucurau pentru lefuri crescute cu zeci de mii, care în fapt însemnau salarii mai mici. Șmecheria semăna neliniște, dar ținea drezina pe linie și lăsa impresia că se poate ajunge departe. În plus, în această cursă chinuită, discret și eficient, băieții deștepți treceau bunurile statului din căruța publică în vagoanele private. Chiar și stoparea vomării de bancnote pe piață a mai creat un sentiment de speranță. Uite că devalorizarea leului față de dolar se oprește, au zis bieții oameni. Ba leul nostru devine ceva mai sănătos pentru că dolarul cade puțin la piața neagră. Nimic mai fals. În fond, în ciuda acestor aparențe, toți agenții economici au constatat un teribil regres. Lunile ianuarie, februarie și martie ale acestui an au fost cele mai proaste din întreaga perioadă postrevoluționară. Banii se mișcă îngrozitor de greu. Întreprinderile de stat au de încasat miliarde și au de plătit miliarde. Am auzit de situația unei întreprinderi care are de primit de la buget zeci de miliarde și nu le primește, în schimb, plătește zeci de milioane penalizări pentru impozitele către stat pe care nu le poate onora. Directorii de fabrici se adună săptămânal și împart cu zgârcenie puținii bani care se mai mișcă. Și nu reușesc să plătească nici pe sfert din cât au de dat. Și nu primesc decât o zecime din ce au de luat.

Economia noastră hermafrodită, după ce a arătat doar prin vocea primului-ministru că s-ar fi redresat puțin, trădează din ce în ce mai mult vițiile sale de fond. Blocajul se îndreaptă vertiginos spre încremenire. Deci leul nostru batjocorit de toți vine și ne spune adevărul. Iar adevărul este crunt sau va fi într-o perioadă extrem de scurtă. Ceea ce n-au reușit nici sindicatele, nici opoziția, nici presa, nici mișcările de stradă, nici presiunile externe va fi realizat de biata noastră monedă. Ea va arunca în aer și liniștea politică, și sentimentul de putere fără limite, și adversar. Leul nostru cel de toate zilele, din buzunarul politicienilor și al săracilor, din vistieria goală a statului sau din bugetele privaților mărunți va genera în curând cel mai puternic cutremur de după 1989. Asta pentru că el, așa cum este, ne va spune adevărul despre o economie de tip socialist care a fost machiată puțin, mințită mai mult, și care nu vrea nici moartă să se conformeze unor idei de doi bani.

Să așteptăm, așadar, revolta leului și să ne temem de ea.

Nr. 16 / *Reportaj de buzunar*

Cătinel-cătinel, ca broasca-țestoasă

Desfășurarea Forumului Crans Montana la București a părut o inițiativă mai puțin credibilă cu un an în urmă. De regulă, forumul nu și-a prea ținut multe reuniuni în afara Elveției. Din câte știu eu, doar la Atena a mai avut loc o ediție. Așa că desfășurarea alteia la București era greu de presupus, dacă nu chiar irealizabilă. România nu reprezenta mare lucru. Nici din punctul de vedere al imaginii, nici din acela al facilităților oferite. Și nici din altele. Și totuși, reuniunea s-a desfășurat la București. Cât a contat efortul depus de aparatul ministerului de Externe și cât a contat înfierea unei fetițe din Giurgiu de Jean-Paul Carteron nu mai are importanță. Până la urmă, politica se face și cu prietenii, și cu femei, și cu relații personale, chiar și cu copii. Ea își întinde tentaculele, cauzele, explicațiile și motivațiile până dincolo de scena vizibilă, până departe în spatele cortinei, prin saloane private, budoare și restaurante. Uneori n-a contat efortul complex al unei echipe diplomatice cât lobby-ul contesei Brâncoveanu sau, în acest caz, înfierea fetiței din Giurgiu, sprijinită cu discreție de fostul prim-ministru Petre Roman.

Dar, ce mai contează, Forumul de la Crans Montana s-a ținut la București și acesta rămâne cel mai important lucru. Evident, în jurul său au și apărut disputele. Că a costat enorm. Nimic mai adevărat. Numai că aceste costuri (s-a vehiculat chiar și cifra de 20 de miliarde de lei) nu se referă în întregime la organizarea lucrărilor. Parte din acești bani au fost utilizați în amenajarea spațiului respectiv, aflat și el într-o oarecare derivă.

Din acest punct de vedere, ei reprezintă o investiţie şi ea era necesară repunerii în circuit a unei importante părţi a Casei Poporului, zisă acum Palatul Parlamentului. Deci cheltuielile trebuie privite diferenţiat. Sigur că reţeta financiară a organizării şi desfăşurării Forumului nu este nici definitivă, nici clară. Ea ar putea suporta destule discuţii. Mai ales că se vor ivi partizani ai ideii că aceşti bani ar fi putut fi folosiţi în cumpărarea de produse alimentare, adică în cumpărarea de peşte, să zicem. Eu rămân partizanul ideii cu investirea sumei în dezvoltarea pescuitului. Mi se pare mult mai important să faci un pas în tentativa de a intra în arena marilor dispute politice, a intereselor majore, decât să cârpim încă puţin din sărăcia care atinge cea mai mare parte a populaţiei.

S-ar mai putea obiecta şi la participare. Au lipsit (cu excepţia lui Arafat şi Peres) marile staruri politice şi financiare. Obiecţia este întemeiată. Dar, în acelaşi timp, se poate pune întrebarea : cine s-ar fi înghesuit să vină la un forum desfăşurat pentru prima dată într-un oraş şi într-o ţară în care reuniuni internaţionale de prestigiu nu se mai ţin de o jumătate de secol ? La câte prejudecăţi circulă pe seama României, la imaginea externă a puterii politice de azi, eu cred că participarea a fost mai mult decât onorabilă.

S-ar putea obiecta şi în legătură cu eficienţa imediată. Eu mă îndoiesc că s-au făcut contracte de atâtea sute de milioane de dolari. Forumul n-a fost totuşi un târg internaţional, n-a fost nici o reuniune a marilor oameni de afaceri din Europa sau de pe glob. Dar a fost o reuniune la care au participat mulţi oameni de afaceri români şi ceva mai puţini din străinătate. Ambianţa, reuniunile, contactele directe, chiar dacă nu s-au încheiat cu rezultate spectaculoase, au totuşi meritul de a fi stabilit nişte punţi de legătură. Şi, mai ales, meritul de a fi eliberat o parte din oamenii de afaceri români de complexul faţă de *businessman*-ul din Vest.

Nu în ultimul rând, forumul a atras atenţia diferitelor cercuri asupra unui spaţiu, asupra posibilităţilor de organizare la Bucureşti a unor reuniuni internaţionale de ţinută. Sentimentul că şi la Bucureşti se poate, că sunt condiţii, că nu e chiar o junglă sau o mahala îşi va arăta roadele în timp, mai ales dacă Parlamentul va stabili o echipă care să pună la cale un program de promovare a Casei Poporului ca spaţiu posibil pentru diverse reuniuni.

Una peste alta, cu toate minusurile, suspiciunile, nemulţumirile sau reproşurile făcute, Forumul de la Crans Montana desfăşurat la Bucureşti rămâne un fapt extrem de pozitiv, o reuşită care se va vedea în multe lucruri legate de România. Că această reuşită va fi speculată şi în plan politic nu mai am nici o îndoială. Dar asta este o altă poveste.

Nr. 17 / *Reportaj de buzunar*

Îngerul gras

Cât umor şi cât grotesc pot încăpea în spaţiul mioritic al politicii atâta vreme cât Adrian Păunescu, vesel şi triumfător, reîncepe cruciada de salvare a României ? El, curat ca un înger îndopat în cămară, sparge acum uşile instituţiilor publice şi revine în scenă, fluturându-şi aripile blege, pe marginea cărora se văd urmele detergenţilor. Îngerul gras umflă cuvintele ca un compresor şi vomează eroic scene şi ipoteze salvatoare. El, după ce a scăpat lumea de psoriazis cu un şmecher de mahala care le cerea oamenilor să-şi smulgă unghiile de la picioare şi să mănânce doar carne de gâscă, el care a scăpat lumea de cancer cu un veterinar pus pe comercializat apă chioară din jgheabul pentru vite, el care a dat ştiinţei româneşti tot felul de perpetuum mobile şi de maşini absolute, acelaşi om care, sub chipul îngerului gras, vine acum să le spună năpăstuiţilor că îi mai salvează o dată oferindu-le case din paie amestecate cu zgură, cenuşă de furnal, geniu şi o carbură miraculoasă, el revine triumfal spre a face iar prozeliţi care să-l urmeze într-un cer al purităţii, al curajului, al demnităţii, evident, naţionale. Şi, ca să pară şi mai curat, îşi ia pe genunchi un înger de copil. Numai că acesta refuză parşivenia lu' tataia şi nici nu cântă, nici nu dansează, de parcă prin gene i-ar fi fost transmisă ruşinea îndurată de alţi copii, transformaţi şi ei într-o marfă sentimentală de-a lungul anilor, băgaţi discret pe gâtul semenilor până ce, încet-încet, au crescut mari şi-au ajuns cântăreţi de muzică uşoară sau şefi de gazete. Îngerul gras nu mai are biografie. El n-a grohăit niciodată, nu s-a târât, n-a plâns şi nu a ameninţat nicicând cu sinuciderea. El are memoria în burtă şi tot ce incomodează se duce la hazna. Numai sufletul i-a rămas curat, pentru că acesta se mută, de la caz la caz, unde e mai comod, unde nu apasă nici o durere. Adrian Păunescu îşi ia iarăşi elan. Scuipatul din decembrie '89 e numai un pretext de revanşă. Credinţa sa este că trebuie să ocupe un loc în arenă. Literatura nu-i ajunge. Şi, pentru asta, cu un zornăit sinistru, îngerul gras se pregăteşte să decoleze ca un avion rusesc vechi şi trecut prin mai multe reparaţii capitale. Decolează iarăşi lirismul şi nerușinarea, foamea, grobianismul şi trompetismul patriotic, iar naivii vor crede că îngerul gras îşi reia zborul pentru a-i salva pe nenorociţi, fără să ştie că el o va face iar, când pentru două putini cu brânză, când pentru un camion cu pepeni, când pentru nişte zdrenţe. Pentru că, în spatele cortinei, îngerul gras se supune burţii. Dacă eşti mic şi nu-i dai prune sau cartofi, îţi dă cu aripa în cap. Dacă eşti mare, îţi trage momele şi bezele, îţi scrie poezii pe genunchi, ţi-o versifică şi pe mă-ta. El e slugarnic şi eroic, patetic şi plângăcios, profetic şi obosit, cu colăceii de peste mijloc atârnând de atâta creaţie. Îngerul gras încearcă iarăşi să zboare pentru a lecui veacul, dar şi pentru a mai da o raită prin cămări şi budoare. El încearcă să revină triumfal în viaţa fraierilor şi să-i vindece de iluzii, îmbolnăvindu-i de al-

tele, mai grosolane. Nenorcirea este că trece şi prin viaţa noastră, şi fâlfâitul său, mult mai zgomotos decât cel de gâscă (uneori parcă pleoscăie o prelată), strică aerul.

Îngerul gras are soluţii pentru salvat combinate şi oraşe. Puţini ştiu că sufletul mare al acestei păsări cu barbă e ghidat de un caracter care trece şi prin urechile acului, că pe o parte are chipul divin al celui ales, iar din partea cealaltă arată cu mult peste cele mai urâte vise despre oameni. Dacă îi arăţi acest adevăr, începe să urle, invocând oamenii pentru care a procurat butelii, bătrânele pe care le-a salvat de varice, vacile merinos pe care le-a scos pe piaţă, primarii nenorociţi scoşi de după gratii, cântecele divine pe care le-a compus în ceasurile sale de melancolie. Îngerul gras încearcă să zboare iar peste chinuita lume românească, în speranţa că Maglaviturile sale vor renaşte, că prostimea îl va diviniza iar cu urletele ei generate de satisfacţiile estetice. Oamenii îl compătimesc, oamenii îl admiră, el nu aude şi nu vede, cu un asurzitor uruit îşi continuă cursa, şi zgomotul motoarelor se aude până departe. În urechile naivilor se aude cum bat pistoanele marilor idealuri. Pentru cine îl cunoaşte, e numai un ghiorţăit de maţe ale burţii universale, transformată în principiu şi energie. Cea care împinge animalele mari cu o forţă dublă spre cazanul cu haleală.

Nr. 18 / *Reportaj de buzunar*

Politica şerpească

Rămâne un foarte mare mister faptul că domnul Radu Câmpeanu nu înţelege ce se petrece cu imaginea sa publică. Sau îşi dă seama perfect, dar nu mai are încotro şi, odată alunecat pe această pantă, nu mai are altă soluţie. Cert este că domnia sa a reuşit să reţină atenţia şi chiar să beneficieze de un capital de imagine din chiar primele luni ale anului 1990. Au venit însă participarea la alegerile prezidenţiale, înfrângerea şi, mai apoi, participarea liberală la guvernare. Ambele momente i-au diminuat sensibil credibilitatea. Cel mai neinspirat moment a fost însă retragerea din Convenţia Democrată. Supraestimarea forţelor liberale, orgoliul şi lipsa de fler l-au aruncat pe domnul Câmpeanu în afara scenei parlamentare. Evident, ideea cu invitarea regelui pentru a candida la funcţia de preşedinte nu depăşeşte dimensiunea unei glume proaste, rămasă tot în contul domnului Câmpeanu.

Reorganizarea mişcării liberale se impunea obsesiv în 1993. Cu atât mai mult cea a fiecărui grup de acest tip. Congresul PNL de la Braşov s-a desfăşurat sub presiunea unui asemenea imperativ. Este greu de crezut că formula perdantă de până atunci ar mai fi putut continua. Şi totuşi, rezultatul final al acestui congres n-a fost chiar atât de dezastruos pentru Radu Câmpeanu. Un post de vicepreşedinte al unui partid care intra în

reorganizare politică nu era chiar atât de rău. El crea premisa unei reveniri, fiind în acelaşi timp şi o firească retragere de onoruri. Incapabil să accepte poziţia a doua în partid sau, mai corect spus, după pierderea primului loc în România, ajuns şi la situaţia de a pierde primatul într-o grupare politică frământată, domnul Radu Câmpeanu n-a mai suportat reconstrucţia liberală. Dorinţa sa de a rămâne permanent dirijorul orchestrei pare a fi fost esenţială în mişcările pe care le-a efectuat. Au urmat acel club literar, mişcarea de la Putna şi, în sfârşit, congresul de la Bucureşti. Realegerea în funcţia de preşedinte al unui PNL-fantomă avea să-i sporească nu capitalul de imagine, ci doza de antipatie. Opinia publică a receptat congresul liberal de la Bucureşti ca pe o mişcare şerpească, făcută pentru recuperarea puterii. O evaluare a atitudinii forţelor liberale din ţară ne dă o imagine cât se poate de clară a mişcării greşite efectuate de Radu Câmpeanu. În majoritatea judeţelor, el nu se mai bucură de nici o susţinere. Nici în organizaţiile liberale, nici în afara lor. O anume excepţie ar face două judeţe : Dolj şi Iaşi. Dar ele reprezintă mult prea puţin pentru o revoltă liberală, pentru un congres credibil. Prin mişcarea de la Bucureşti, domnul Radu Câmpeanu a putut să încerce doar repararea situaţiei de la Braşov, unde lucrurile ieşiseră în defavoarea sa. Ce a urmat, legat de ocuparea sediului PNL, n-a avut meritul decât de a adăuga încă puţin ridicol la cât se adunase. Ce mi se pare mai grav este faptul că mişcările domnului Radu Câmpeanu sunt percepute acum mai mult ca oricând ca fiind dirijate din afara grupului pe care îl conduce. N-aş putea să bag mâna în foc că mişcările sale au o explicaţie în FDSN, la preşedinţie sau altundeva. Nu este exclus, dar mai important decât adevărul este modul în care mişcările lui Radu Câmpeanu sunt percepute de publicul românesc al scenei politice. Or, acest lucru trebuie să-l preocupe mai mult decât adevărul. Radu Câmpeanu joacă, conştient sau nu, rolul de om al puterii în disputele sale cu opoziţia. Decizia tribunalului bucureştean, într-un moment când existau cele mai puţine temeiuri pentru ea, trimite tot la interesele partidului de guvernământ şi la preşedinţie. Oricât ne-am strădui să o percepem ca pe o simplă decizie, rămâne şi revine mereu gustul de cenuşă al faptului şmecherit. Prea au venit acest congres şi această decizie în preajma reprimirii Partidului Naţional Liberal în Convenţia Democrată (fapt care ar fi generat o fortificare a opoziţiei), pentru ca omul simplu să nu-şi imagineze că iarăşi şi-a băgat dracul coada. Iar domnul Radu Câmpeanu nu-şi dă seama cum se îndreaptă pe nesimţite spre rândurile şi interesele partidului de guvernământ. Şi, dacă aşa ar fi, o asemenea mişcare n-ar avea decât meritul de a-i reda ceva din puterea şi influenţa pierdute. Numai că, pe de altă parte, el va contribui la perpetuarea neîncrederii în justiţie, la dispreţul faţă de politică şi la o silă sinceră faţă de mişcările politicienilor, determinate mai puţin de caracter şi mai mult de interesele de putere.

Nr. 19 / *Reportaj de buzunar*

Măselele din privire

Două secole de activitate culturală şi universitară nu au dus numele Clujului pe meridianele lumii cât au făcut-o Gheorghe Funar şi Ioan Stoica. Ziare, radiouri şi televiziuni s-au înghesuit să prezinte oraşul şi personajele amintite. Evident, au făcut-o cu acea curiozitate flămândă care îi împinge pe ziarişti spre copiii bolnavi de SIDA, spre sinuciderile în masă, spre catastrofele naturale. Aşa că, vreme de doi ani, numele celor doi au însoţit imaginea oraşului, dar într-un sens negativ, stârnind zâmbete, dispreţ, revoltă, adeseori chiar silă. Culmea este că toate aceste reacţii erau pe seama unui oraş aşezat, cu lume blândă, greu de împins dincolo de graniţele bunului-simţ. În Cluj, un om care călca strâmb era refuzat de comunitate. Iar tonul era dat de lumea universitară. Cea mai mare realizare a unei vieţi a fost, vreme de decenii, aceea de a face parte din corpul profesoral al Universităţii. Culoarul cu figurile rectorilor clujeni avea gravitatea unui sanctuar. Un student îl vedea cel mult o dată într-o studenţie. Culmea ironiei vine din faptul că unul dintre personajele negre ale Clujului provine dintr-un mediu universitar. În acelaşi timp, explicaţia există. În ultimele două decenii, selecţia universitarilor o făcea partidul, iar nu opera ştiinţifică. Ochiurile plasei s-au lărgit şi aşa au rămas şi asemenea personaje cu statut universitar. Mic pe dinăuntru, Gheorghe Funar a survolat calmul oraşului şi aerul academic al dascălilor cu debordantă nerusinare, contând în demersul său nu pe elita urbei, ci pe periferia ei. A cucerit-o prin afirmaţii simple şi sfruntate, printr-un patriotism de doi lei, prin exagerarea pericolului extern. Omul ale cărui măsele scrâşnesc în privire a cucerit lumea naivă şi neinstruită a oraşului, şi s-a instalat pe scaunul primarului. Puţini îşi imaginau consecinţele. Exagerările lui Gheorghe Funar au făcut rapid înconjurul României, al Europei şi al lumii. Şi tot din ele s-a născut şmecheria numită Caritas. Acum, când jucăria s-a stricat şi ea se arată a fi un mod golănesc de a lua banii din buzunarele celor mulţi spre a-i muta în afacerile celor puţini, acum Gheorghe Funar încearcă să se spele pe mâini. N-are nici o legătură cu Caritas, nu ştie cum a apărut, n-a încasat donaţii, n-a auzit de politicieni privilegiaţi, omul cu măsele în privire este curat ca un călugăr încremenit în ruga sa pentru binele oraşului. Toate tentativele lui Gheorghe Funar de a se dezvinovăţi de găinăria numită Caritas sunt dovada fricii. Şantaliul politician de la Cluj a descoperit că în politică poate veni o zi când furia mulţimii se poate întoarce împotriva celui care minte până la starea de extaz. De cealaltă parte, Ioan Stoica, după nerusinarea de a fi fluturat cuvinte umflate prin faţa a milioane de telespectatori, după ce a încasat miliarde de care s-a ales praful, după tot felul de şiretlicuri prin care a încercat să prelungească viaţa şmecheriei de strâns bani, el aruncă vina pe cine poate. Şi el a descoperit

teama de furia mulţimii, a aceleiaşi mulţimi prostite, care se ruga pentru viaţa sa, care nu pregeta să-i fâlfâie numele când era voba de preşedinţie.

Culmea este însă că nici Gheorghe Funar, nici Ioan Stoica nu se tem decât de mulţimea isterizată. Nu le pasă câtuşi de puţin de legislaţia acestei ţări. Ei doi, Miron Cozma şi Corneliu Vadim Tudor scapă acestei legislaţii şi justiţiei pentru simplul motiv că factorii de putere nu au nici un interes ca mecanismul justiţiei să funcţioneze şi în cazurile de faţă. Toţi la un loc alcătuiesc un şir de exemple pe care puterea şi-a bazat existenţa într-un fel sau altul. Aşa că alegătorilor şi opiniei publice nu le rămâne decât să aştepte. Să aştepte alegerile, iar nu rezultatul investigaţiilor. Pentru că acestea, chiar dacă au avut loc, chiar dacă altele sunt în curs, nu vor aduce nimic nou. E lesne de înţeles că persoanele aflate la putere nu au nici un interes să-şi bată singure cuie în talpă. Mai bine răstoarnă lumea.

Revenind la acel scrâşnet de măsele din privirea lui Gheorghe Funar, nu-mi rămâne decât să spun că el poate fi identificat şi în privirile lui Miron Cozma, ale lui Corneliu Vadim Tudor şi ale poetului Ion Gheorghe. Şi atunci, să mă întreb cum Dumnezeu o secţie de bolnavi psihiatrici s-a suit peste români şi e pe cale să se transforme într-o singură voce ? Iar ei, ei sunt cum sunt, dar cum pot fi atât de orbi cei care îi privesc ?

Nr. 20 / *Reportaj de buzunar*

Jumătate guvern şi jumătate preşedinte

Cel mai amuzant lucru din timpul campaniei electorale pentru funcţia de preşedinte se petrecea atunci când Ion Iliescu şi Emil Constantinescu discutau despre soluţii de redresare a economiei. Chiar făceau promisiuni în acest sens, fără să-şi dea seama că biata noastră Constituţie nu-i dă preşedintelui nici un fel de prerogative în acest sens. Erau discuţii de un farmec nebun. Parcă urma să alegem două guverne, unul prezidenţial şi altul guvernamental, care să încerce pe rând înfăptuirea irealizabilelor promisiuni. Faptul a fost confirmat şi de evoluţia ulterioară a lucrurilor. România este condusă de două guverne. Unul, cel cunoscut, şi un fel de supraguvern cu sediul la Cotroceni. Primul nu face nimic fără al doilea. În toate deciziile pe care le ia se simte scoarţa cerebrală a preşedintelui. Între politica de coordonare a economiei româneşti şi ce gândeşte preşedintele Ion Iliescu despre ea nu este nici o diferenţă. Ceea ce înseamnă că guvernul nu face decât să traducă în viaţă gândirea preşedintelui. Dar, mai pe şleau spus, asta mai înseamnă că România nu are decât o jumătate de guvern şi o jumătate de preşedinte. Cele două jumătăţi luate împreună dau rezultatul (starea) de acum.

S-ar putea să existe păreri contrarii. Adică guvernul nu are nici o legătură cu președinția, și nici aceasta cu executivul. Pardon. În primul rând că ambele instituții sunt ocupate de oameni reprezentând același spirit, aceleași tendințe în societatea românească. Și acestea au dat un partid de guvernământ și un președinte. În lumea civilizată, aceste relații sunt mult mai puțin puternice. Președintele este deasupra economicului și face politică. Mediază între forțele politice și stă ca garant al democrației, al drepturilor și libertăților într-o societate.

În România, președintele a rămas cu obsesiile copilăriei sale politice. Erau atunci la modă mitingurile dominate de exprimarea simpatiei, iubirii și dragostei poporului. Cu aceste mitinguri populare a sosit comunismul în România, cu acestea a fost prostită lumea și în numele acestor mitinguri s-au comis o serie de abuzuri în istoria țării. Mulțimea extaziată a devenit argument pentru noua decizie și turma furioasă a devenit pretext pentru o justiție interesată. Șmecheria de a justifica măsurile politice prin adeziunea mulțimii strânsă cu zăhărelul în favoarea a ceva sau împotriva a altceva a fost inventată de Lenin, îmbunătățită de Stalin și perfecționată de Ceaușescu. Ion Iliescu a luat doar partea superficială a acestor manifestări populare. Lui îi plac și ele au meritul de a-i întreține iluzia că este iubit și stimat.

Vizitele sale de lucru n-au nici o valoare practică. Evident, și nici o valoare politică. În mintea președintelui român, aceste vizite sunt un fel de reîmprospătare a imaginii. Cum nu mai are președintele o activitate cu răsunet internațional, cum lipsesc marile personalități în vizită în România sau răsunătoare invitații peste hotare, cum se pune la cale o vizită în nu știu care județ și în nu mai știu care unitate economică. Și acolo vezi oameni îngrămădiți, cu flori în mână, exprimând sincer și patriotic iubirea față de președinte. Adevărul este că orice șef de stat, geniu sau analfabet, democrat sau dictator, dacă vine în trombă într-un oraș de provincie, speriind gâștele și câinii vagabonzi, dacă mai este precedat și de unități de pază și SRI, care creează psihoza unei vizite importante, oricine cu un asemenea tam-tam este primit la fel. Directori fricoși, polițiști locali sârguincioși și dornici de afirmare, un sos excelent pentru un orgoliu și o cheltuială enormă, fără nici un beneficiu. De unde naiba au oamenii din întreprinderi timp să-l aștepte și să-l aplaude pe președinte, când ei sunt cu producția la pământ ? Din ce bani plătește veselul nostru vodă aceste blocări ale procesului de producție pentru a-și gâdila puțin orgoliul de om iubit ? Și apoi, care este rezultatul ? Să zicem că pricepe care sunt cauzele blocajului economic ? N-a priceput în vizitele precedente ? Cui o spune și cu ce mijloace legale intervine el pentru a schimba situația ? La nivel local, deși îi strânge pe prefecți, nu are nici un drept să intervină. Poate el cere guvernului o decizie ? Teoretic, da, pe un telefon scurt. Practic, da, pe același fir scurt. Legal, nu, pentru că este nevoie de o acoperire în legislație.

În practică, preşedintele face vizita, înţelege cât poate, apoi îi cere primului-ministru să facă aia şi aia, ca să schimbe lucrurile în bine. Şi primul-ministru îl ascultă, mai coafează şi el puţin indicaţia şi o aplică. Şi iese ceea ce avem. Un haloimăs care trădează neputinţa factorilor de putere de a schimba ceva într-o situaţie mult prea dificilă şi complicată.

Vizitele de lucru ale preşedintelui rămân nişte caraghioslâcuri politice de prim rang. Ele sunt jucăriile lui vodă pornit să nu uite poporul şi să-i reamintească acestuia cine este el şi cât de mult îl iubeşte. Ele rămân o formă costisitoare, preluată de la predecesori, împreună cu sămânţa care le-a generat. Nevoia de a întemeia minciunile pe un sufragiu confecţionat de gorilele din preajmă.

Nr. 22 / *Reportaj de buzunar*

România, plai de vis !

1. Săptămâna trecută, Carmen Bendovski şi-a dat demisia din Televiziunea Română pentru simplul motiv că instituţia nu este liberă. Ea le aparţine doar preşedintelui şi partidului de guvernământ. Orice încercare de a ieşi din cuvântul acestora se lasă cu foarfeca. Din păcate, în această atmosferă politică estivală, nimeni nu vede că Televiziunea Română, finanţată din banii publici, trece definitiv la discreţia factorilor de putere. Greva lui Dumitru Iuga trece şi ea în plan secund, în timp ce pe micul ecran revin în forţă Vartan Arachelian şi Marilena Rotaru, personaje tipice pentru criza de caracter.

2. Preşedintele Ion Iliescu îşi continuă vizitele de lucru în judeţe, însoţit de cronicarul său personal Rodica Becleanu. Vizita sa la aniversarea unei comune din Oltenia este mai importantă decât aniversarea a 50 de ani de la debarcarea trupelor aliate în Normandia. Într-un elan de mare patriotism, Televiziunea Română a avut trimişi speciali la mai toate campionatele de seniori şi juniori de prin Europa, Asia, America şi Antarctica, dar nici un om la acest mare eveniment care a reunit şefii de state ai lumii civilizate. Probabil că am fost reprezentaţi de un român care să dea cu jula.

3. Parlamentul a hotărât o nouă taxă pentru publicitate. Conform deciziilor înţelepţilor patriei, încă 10 % dintr-un contract de publicitate trece în buzunarul guvernului. Asta înseamnă că instituţiile publice, de stat sau private, plătesc pentru publicitate un 18 % TVA, 10 % primăriei, 10 % finanţelor publice, 10-17 % comisionul agenţiei care produce şi coordonează. Ceea ce înseamnă că orice produs nou creşte în valoare cu aproximativ 50 %. Încă nu ştim dacă aceleiaşi taxe i se supune şi publicitatea electorală. Asta ar însemna că partidele din planul doi nu vor avea

niciodată bani să-şi desfăşoare o campanie, în timp ce preşedintele şi partidul de guvernământ, care au la dispoziţie Televiziunea şi Radioul, se vor descurca de minune.

4. Echipa de fotbal a României a plecat în Statele Unite. Plecarea a fost însoţită de tam-tam-ul politic necesar. De ce să nu beneficieze şi lumea politică de un strop de publicitate din golul înscris de Răducioiu Ţării Galilor ? De ce să nu vadă poporul că preafericiţii săi conducători se preocupă şi de bunul mers al fotbalului românesc ? Dacă tot nu merge povestea cu pâinea, atunci măcar cea cu circul să rămână bine fixată în ochii oamenilor.

5. S-au deschis hotelul Sofitel şi Centrul Internaţional, dar în preajma lor continuă să fojgăie aceeaşi lume. Nici primăria Bucureştiului, nici Poliţia Capitalei nu au făcut nimic împotriva dughenelor turceşti şi arabe care au împânzit zona. Lumea găinarilor mici cu paşapoarte străine s-a mutat de pe Lipscani în jurul Agronomiei.

6. Pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti au început să apară primele marcaje luminoase aplicate direct pe asfalt. Ele măsoară câteva sute de metri. Aceste sute de metri reprezintă, în proporţie cu kilometrii europeni, distanţa parcursă de România spre lumea civilizată.

7. În oraşul Dr. Petru Groza exista singura întreprindere de stat ceva mai mare. Ea fabrica tot felul de cărucioare şi motostivuitoare, electrocare şi minicare. Din 6 000 de angajaţi, întreprinderea a ajuns la doar 2 000. Iar aceşti 2 000 nu şi-au încasat leafa din 10 mai. Şi când te gândeşti că un oraş întreg trăieşte din salariile obţinute din această epavă !

8. Un om de afaceri din Slobozia, numit Stamate, a reuşit să păcălească doi cetăţeni germani să îi aducă mai multe transporturi de încălţăminte. Stamate din Slobozia a vândut pantofii şi a încercat să le dea papucii celor doi germani, papuci în valoare de zeci de mii de mărci. Pentru recuperarea a 35 000 de mărci, în Germania se pune la cale un mic comando care să cerceteze gulerul omului de afaceri din Slobozia.

9. Doamne, ce ţară minunată avem !

Nr. 23 / *Reportaj de buzunar*

Ţara integramelor

Puţine sunt lucrurile care contează pentru cei care se socot buricul pământului. Ei uită repede. Au o memorie de nucă verde. Azi te calcă în picioare, mâine te invită la prânz. După câtă minte şi caracter au, sunt gata să-ţi ceară să pleci cu ei pe Himalaia sau la Polul Nord. Bineînţeles, ei să fie mereu conducătorii, tu să le cari sacul, să îi îmbărbătezi spunându-le ce deştepţi sunt, ce mari conducători, cât de mult îi admiri. Şi, la

prima dificultate, în primul moment greu, să-i vezi cum le sticleşte privirea, cum instinctul de şobolan începe să le freamăte în carne. Şi să-i vezi cum îţi iau cortul, alimentele şi celelalte surse de supravieţuire şi pleacă iar, fără să întoarcă măcar o privire. Pentru a-şi salva pielea, soiul acesta de oameni te lasă să crăpi fără să crâcnească, fără să le tremure o geană, fără să-i încerce vreo remuşcare. Totul ţine de salvarea lor, de supravieţuirea lor, pentru că ei sunt bunul suprem în numele căruia sunt dispuşi să sacrifice totul, parteneri, prieteni, rude, chiar şi o bucată din trup.

Nu am nici o îndoială că toţi cei implicaţi în reprimarea Pieţei Universităţii fac parte din această categorie umană. Alarma interioară abia sesizabilă într-o mică parte a societăţii româneşti avea meritul de a surprinde cu un ceas mai devreme direcţia spre care amuşinau animalele de pradă. Marea lor performanţă a fost spurcarea locului. Au folosit ziarele, au manevrat Televiziunea, au pus în funcţiune maşina de zvonuri, au pândit băieţii care să sperie şi să contrarieze. Şi mai toată România, legată la ochi, îi susţinea orbeşte într-o campanie jegoasă de descalificare. Nu era decât teama de un adevăr pe care vremea avea să-l confirme. Cu orice preţ, ei trebuiau să-şi salveze pielea. Să rămână în scaun. Să deţină controlul asupra utilizării poloniculuipublic. Şi au folosit Poliţia, minerii, serviciile secrete, armata de fraieri, dar mai ales dezinformarea. Piaţa Universităţii era plină de droguri, de dolari falşi, de legionari. Acolo se strânseseră toate forţele răului şi ele trebuiau nimicite. Şi astfel s-a produs unul dintre cele mai jenante momente din istoria postdecembristă a României. Cea mai teribilă descalificare internaţională. Zile la rând, posturile de televiziune prezentau bărbaţi cu bâte lovind o femeie care fugea năucă sub ploaia de şuturi. Marele erou al revoluţiei le mulţumea minerilor pentru serviciile aduse patriei, uitând să precizeze că, în aceste momente, patria era pielea lui şi salvarea ei. Şi ceilalţi, mai mici, au început să latre. Ziarele care au apărat spiritul Pieţei trebuiau trimise în judecată. Vinovaţii, încarceraţi. Şi scaunele puterii, spălate repede de urmele de sânge. Atunci revista *Expres* n-a mai fost tipărită. Bunii cetăţeni ai oraşului Alexandria au ameninţat că îi vor da foc. Din colecţia revistei lipseşte un număr. O pauză tristă din marşul afirmării valorilor democraţiei.

Cercetarea violenţelor din 13-15 iunie a fost obstrucţionată sistematic. Doar nu erau nebuni să permită strângerea de dovezi care să arate că ei erau autorii ! Au promis anchete. Au cerut pedepsirea vinovaţilor, ştiind că nu se va petrece niciodată. Dimpotrivă, pe de o parte, au continuat cu promisiunile, făcând orice pentru ca adevărul să nu iasă la iveală, pe de altă parte, având grijă să-i răsplătească pe vinovaţi. I-au făcut senatori, ambasadori, directori, consilieri. I-au acoperit. Şi au lăsat timpul să treacă, să lingă rănile oamenilor şi să stingă durerile. Şi cei bătuţi uită sau se fac că uită şi se bucură de privilegiile oferite în compensaţie. Iar cei care au lovit în Piaţă descoperă şi ei că au fost minţiţi, că au fost înşelaţi. Şi nu

au curajul să-şi dea palme, nici să ridice mâna şi să cheme ruşinea. Şi cei bătuţi, şi cei care au pus la cale nenorocirea uită şi încep să se împace. Să se resemneze. Sictir cu politica. Sictir cu democraţia. Sictir cu economia de piaţă. Toată România se refugiază în integrame. Prost cu bâtă. Cinci litere. Sictir pentru că ne înşală. Sictir pentru că suntem înşelaţi. Doar integramele ne mai salvează. Ca un drog. Ca o iluzie. Ca un film prost. Ca un abandon. Faceţi ce vreţi, fir-aţi ai dracului ! Şi o enormă necunoscută : cum să recuperezi din distracţia integramelor un popor care dezleagă cuvinte încrucişate în timp ce este călărit şi geme ca un animal de povară ?

Nr. 24 / *Reportaj de buzunar*

Turma, frica şi cântecul

Miercuri spre joi, puţin după miezul nopţii, am urmărit demonstraţia minerilor şi a muncitorilor din Cartelul Alfa. Cu o zi înainte văzusem demonstraţia din Piaţa Universităţii. Se împlineau patru ani de la mineriadă. De la instaurarea bâtei ca instrument al democraţiei prezidenţiale. Culmea este că, după câţiva oameni mai de nădejde, care au vorbit convingător şi coerent, mitingul a degenerat. A venit rândul bâlbâiţilor, al oamenilor care nu prea ştiau nici ce vor, nici ce vorbesc. Prin asistenţă am recunoscut figuri care participaseră în mod constant şi la demonstraţia din 1990. Dar foarte puţine. La mitingul din 14 iunie, vârfurile societăţii din Bucureşti erau absente. Doar câţiva cunoscuţi. Iar printre manifestanţi puteai să descoperi figuri care în 1990 în nici un caz nu făceau parte din lumea pieţei. Arătau mai degrabă a oameni care au trântit sacoşele în capul studenţilor fugăriţi. Acum participau la miting nu cu aerul că îşi dădeau seama de înşelătoria căreia îi căzuseră pradă cu patru ani în urmă. Protestau pur şi simplu din amărăciune, din disperare, din singurătate. Nici cei care purtau portretul regelui nu păreau a şti prea bine ce poartă, nici ce rost ar putea avea o monarhie. Era multă lume de umplutură, în care ghiceai mai degrabă instincte decât idei şi norme morale. Culmea este că acelaşi gen de oameni am întâlnit şi puţin mai târziu în Piaţa Victoriei. Oameni obosiţi, cu priviri tulburi, cu strigăte în gât, simple strigăte din gama protestului elementar. Oamenii aceştia nu formau decât o armată de umplutură, de presiune pentru o nemulţumire generalizată. N-o puteau formula decât simplu. Pâine, bani, pensii, creşteri de salarii. Şi stăteau tolăniţi pe caldarâm. În momentul în care Ion Feurdean a citit proiectul de proces-verbal care urma să se încheie între guvern şi reprezentanţii sindicatelor, cei de jos s-au trezit ca prin minune. Aveau energie, aveau fermitate. Aveau formă clară în exprimare. Puteai să observi hotărârea, fermitatea, insatisfacţia. În câteva minute, mia aceea de oameni a decis că nu acceptă oferta,

că nu părăsește piața, că luptă pentru a-și câștiga drepturi și libertăți. În acel moment aveau o altă identitate. Imaginea lor era aproape eroică.

Am plecat din piață pentru câteva minute și, când am revenit, peisajul era cu totul altul. Se albise de căștile polițiștilor. De scuturile soldaților. Tunurile cu apă ale mașinilor de luptă împotriva demonstranților mișcau ciocul amenințător, ochii umflați ai carelor de intervenție te priveau prin plasa lor de sârmă, iar luminile albastre ale mașinilor poliției clipeau ca o adiere de violență. Ministerul de Interne încerca o demonstrație de forță care făcea să-ți înghețe sângele în vine. Domnul Ioan Tărăcilă avea nevoie de un argument psihologic pentru discuția în care le cerea manifestanților să părăsească piața. Iar demonstranții erau de nerecunoscut. Nu mai erau nici inerți, în letargia așteptării, nici curajoși, hotărâți să continue lupta. Se vedea cu fiecare secundă cum îi cuprinde frica. O frică omenească, animalică în fața mașinii de bătut care aștepta comanda de start. Când forțele de ordine se înțepeneau pe poziție, dintr-o portavoce pițigăiată se auzeau apelurile unui om speriat. Aduceți-vă aminte, domnule Tărăcilă, de ce-ați promis în 1990 ! Ministrul strângea din măsele, iar frica demonstranților creștea și ea cum nimeni n-a putut-o zări pe fețele minerilor care întindeau ciomegele pe spinările oamenilor exact cu patru ani în urmă. Evident, nu erau aceiași mineri din 1990. Nu cred însă că erau mai buni sau mai răi decât aceia. Erau oameni la fel de simpli, treziți după o minciună și, mai ales, lipsiți de orice mijloc de apărare. Și atunci, în piața încordată a izbucnit un cântec. Nu se mai întorceau bâtele împotriva scuturilor, nu se mai confrunta o lume isterică și păcălită cu o altă lume. Se confrunta teama cu amenințarea mașinii de bătut. Și oamenii simpli, speriați de proporțiile ei, au reacționat cum nu se poate mai frumos. Au început să cânte. Asta dovedea și faptul că minerii, oricât ar fi fost de mineri, în fața unei puteri care îi copleșește, tremură și ei ca niște copii cărora le arăți cureaua. Dar mai arăta un lucru. Că, în fața violenței și a amenințării, și ei pot să îngenuncheze sau să cânte înălțător.

Nr. 25 / *Reportaj de buzunar*

Legea iluziilor

Fără îndoială că situația caselor naționalizate și dezbaterile din jurul ei sunt de natură să ne ofere o imagine extrem de fidelă a nivelului democrației românești. Dacă știrile despre intrarea în funcție a fabricii de ulei de la Buzău au meritul de a ne arăta cam ce fel de idee are Televiziunea Română despre ceea ce s-ar numi « o știre », ea reușind să evolueze cam cât o mustață de șoricel. Dacă înainte telejurnalele erau pline de marile succese ale economiei socialiste, de inaugurări și puneri în funcție, ast-

fel încât naivul putea crede că biata economie galopează victorios spre mileniul cinci. După patru ani de la căderea programului de două ore, ştirile TV admit că, pe ici-pe colo, mai este câte o secetă, că unele unităţi economice mai au probleme. Dar, pentru a nu stârni panica, pentru a încuraja psihologia şi aşa la pământ a muncitorilor români, prin cine ştie ce minune se mai găseşte şi câte o ştire pozitivă. Să arătăm, tovarăşi, că economia are probleme, dar totuşi merge. Să arătăm şi un drac. Dar să fie ceva mai roz, să nu se sperie lumea ! Atitudinea Televiziunii faţă de realitate este şi ea emblematică pentru starea generală a societăţii. Şi, mai ales, pentru modul de a gândi al vârfului de piramidă politică. Să restituim casele, dar să nu le dăm nimic. Să arătăm Europei că noi suntem democraţi şi respectăm proprietatea, dar să avem grijă ca moşierimea şi burghezia să nu pună mâna pe casele noastre. Să-şi cumpere mansardele, dacă tot stau în ele, dar casele mai de soi, în care stăm noi, să le cumpărăm cumva. Ce naiba, după ce am plătit curentul şi apa atâţia ani, doar n-o să le dăm înapoi ?

Cu o nerușinare care depășește orice limită, cei care au confiscat casele cu trei și patru decenii în urmă vin azi să confecționeze o bază legală pentru ca ei să devină proprietari eterni. Ceea ce încearcă astăzi echipa FDSN şi guvernul emis de ea reprezintă o curajoasă şi sfruntată tentativă, pe care nici partidul comunist şi corifeii săi n-au comis-o. Membrii Comitetului Central şi-ar fi cumpărat şi ei casele confiscate pentru a putea lăsa moştenire copiilor, dacă nu o ideologie, atunci măcar nişte vile mai acătării. Din fericire, liderii politici de azi nu vor putea comite un asemenea lucru atâta vreme cât instanţele majorităţii româneşti nu mai sunt eterne. Până la urmă, votarea Legii caselor naţionalizate, prin care acestea sunt furate încă o dată, reprezintă o păcăleală pentru cei care profită de această lege. Pentru că ei nu sunt eterni, pentru că o nouă putere poate totuşi corija această hoţie, şi dacă ea nu o va face, organisme internaţionale, cărora România li se supune, pot da câştig de cauză celor nedreptăţiţi. Într-o asemenea situaţie, cei aflaţi la putere vor plăti, şi peste timp vor rămâne fără case şi vor lăsa moştenire copiilor lor nu un lucru furat, ci doar iluziile lor de proprietari chivernisiţi peste noapte.

Adevărul este că s-a bătut prea multă monedă pe restituirea integrală a caselor şi ea a fost speculată politic. A fost umflată cu bună-ştiinţă şi creată psihoza că zeci de mii de chiriaşi vor fi scoşi în stradă. O mai atentă abordare a situaţiei, cu susţinerea unui mod rezonabil şi avantajos pentru rezolvarea situaţiei chiriaşilor (cu împroprietăriri şi deschiderea de credite extrem de avantajoase), ar fi putut să transforme armata de chiriaşi nu într-o forţă adversă, ci într-una cooperantă pentru rezolvarea situaţiei. Această frică a fost însă speculată politic şi transformată în capital electoral. Iar opoziţia, la rândul ei, a opus un principiu corect, fără a insista asupra hotărârii sale de a soluţiona rezonabil situaţia chiriaşilor. Aşa s-a născut războiul chiriaşi-proprietari. Primii, fiind mai mulţi şi susţinând un partid politic mai puternic, au ajuns la putere şi acum consideră că tre-

buie să-şi facă singuri legea care să le dea dreptate. Nu numai atât, ci să-i transforme în proprietari. Nefiind unul dintre cei care trebuie să redobândească ceva, putând privi lucurile la rece, socot că majoritatea, pentru că are forţa legislativă a majorităţii, este pe cale de a comite o enormă greşeală. Ea va consfinţi pentru o vreme un furt, va menţine tensiunea socială şi va arăta lumii că România este o ţară hermafrodită. Picioare şi paşi democratici, cu creier funcţionând pe principiul « secera şi ciocanul ».

Nr. 26 / *Reportaj de buzunar*

Iluzionism continuu

Cum a fost, aşa rămâne. Din punctul de vedere al guvernului. Ca în lozinca de altădată a UTC-ului. Eu execut, eu controlez, eu răspund. Eu centrez, eu dau cu capul. Ceea ce nu înseamnă că asistăm la o încremenire a situaţiei existente. Nivelul de trai o tot ţine spre fundul prăpastiei. Blocajul financiar ia forme abracadabrante. Şi marile întreprinderi ale statului, ca prin minune, găsesc în continuare credite cu care să-şi acopere nenorocirea. Doar mâna partidului de guvernământ se strânge, din ce în ce mai tare, pe braţele fotoliilor. Se agaţă de putere, fixând ca într-un cleşte poziţiile-cheie. În guvern, în FPS, în judeţe, în toate organismele statului. Pe cât situaţia devine mai disperată, pe atât ei trebuie să strângă mai puternic. Nu mai contează numărul voturilor. Nu mai contează nici măcar prevederile legilor pe care tot ei le-au votat. Nu mai contează nici obrazul. Un efort aproape disperat de menţinere la putere se vede în toate. Mistificând datele realităţii, ignorând principii democratice, îngăduind orice partenerilor de coaliţie. Şi, în paralel, folosind inteligent contactele externe, bazate pe o concluzie cinică. Guvernele străine nu au de ales. Cu o abilitate care poate candida pentru un premiu Nobel al şmecheriei, ei reuşesc mereu numere impresionante de iluzionism politic. Mereu opoziţia ajunge ca o batistă de aruncat în pălărie. Mereu obiecţiile externe seamănă cu nişte mingi albe scoase pe gură şi strecurate imediat în buzunar. Mereu ei taie femeiea din cutia cu oglinzi şi niciodată nu se aude ţipătul de durere şi nu pot fi acuzaţi că a curs o picătură de sânge. Spectacolul este sublim şi-i ameţeşte pe toţi, de la şomerul combinatului siderurgic din Hunedoara până la experţii Parlamentului European. Ei cunosc perfect secretele acestei arte. Pentru că au organizat simpozioane internaţionale la care invitaţii erau pregătiţi să ne înjure şi sfârşeau prin a pleca din ţară cu impresii pozitive. Pentru că ştiau să agaţe şi mere în copacii desfrunziţi pentru a arăta ce roditoare este livada, pentru că au parfumat şi vacile din grajduri pentru a arăta că, în socialism, balega are miros de Rexona. Pentru că au experienţa odorizării a sute de mii de oameni care înjurau în gând spre a aplauda frenetic la un mic semn. Ei au experienţa de a-ţi demonstra că-ţi

este mai cald când tu, de fapt, îngheţi, că trăieşti mai bine când eşti în situaţia de a cerşi o pâine, că eşti mult mai liber în momentul în care îţi astupă gura cu un căluş şi îţi şoptesc minciuni la ureche. Ei cunosc la perfecţiune arta evoluţiei pe scenă, unde nu contează decât impresia.

Şi, cu toate acestea, moţiunea de cenzură, respinsă cu urale, ne-a arătat câteva lucruri extrem de importante. Că puterea stă agăţată doar într-un cui. Că principalii săi servitori sunt Corneliu Vadim Tudor, Adrian Păunescu şi Gheorghe Funar. Că, încolţită şi temătoare, puterea este dispusă să cedeze în faţa celor trei lătrăi şi să le ofere câteva ciolane de ros. Că Ion Iliescu se teme şi, pentru a arăta României cât de tare şi de iubit este, a mai tras o vizită de lucru pe platforma Pipera, unde a fost ovaţionat şi adulat de oameni care nu prea ştiau nici pe cine şi nici de ce aplaudă. Momentul acestei moţiuni ne-a mai arătat că opoziţia câştigă în curaj, dar la capitolul abilitate nu depăşeşte nivelul unui şcolar.

Dar cel mai important lucru pe care l-a arătat discutarea moţiunii de cenzură este legat de imaginea parlamentarilor. Meschini prin interese, ridicoli în susţinerea demersului, pătimaşi în prezentarea argumentelor, jignitori adesea în ceea ce ar trebui să fie dialogul politic, ei au compromis şi mai mult instituţia ca atare, prin aceasta îndepărtându-i şi mai mult pe oameni de politică. Modul în care s-a dezbătut moţiunea de cenzură are meritul de a fi arătat opiniei publice numele unor politicieni care nu depăşesc substanţa unor caricaturi atunci când este vorba de menţinerea sau sprijinirea puterii şi faptul că Parlamentul, una dintre cele mai generoase instituţii ale democraţiei, are scaunele ocupate de oameni cu prea multe slăbiciuni şi cu prea puţine calităţi.

Nr. 27 / *Reportaj de buzunar*

Frica preşedintelui

Cu două luni în urmă, în timpul Forumului Crans Montana, desfăşurat la Bucureşti, mă aflam la o masă cu Gabriela Adameşteanu şi cu doi prieteni. La un moment dat, preşedintele Ion Iliescu a venit la masa noastră şi, cu acel zâmbet cuceritor, mi-a spus : *Mă, de ce eşti tu aşa de ticălos şi de încrâncenat împotriva mea ?* M-am ridicat frumos şi, preţ de o secundă, am fost total contrariat de întrebare. Oricât de multe aş fi vrut să-i spun preşedintelui, am ales varianta politicoasă cuvenită faţă de preşedintele ţării în care trăiesc. Şi i-am spus : *Nu vă urăsc deloc, domnule preşedinte, dimpotrivă, toate observaţiile şi criticile pe care le fac Preşedinţiei şi dumneavoastră provin dintr-o reală simpatie.* Şi, în timp ce-i spuneam asta, în mintea mea de ardelean mă tot întrebam dacă nu cumva se face să mă supăr că mi-a spus că sunt ticălos. Culmea este că, în loc să ţip ca ars, să protestez şi să tulbur apele că, vezi Doamne, uite

ce mi-a spus președintele, am continuat să zâmbesc și să-l privesc cu același interes. Mai mult, mi-am spus că acele cuvinte scăpate la masă și spuse cu zâmbetul pe buze, dar și cu o anume răutate nu trebuie să-mi influențeze judecata față de Forum. Drept pentru care am încercat să fac abstracție de ele și o fac și acum, când susțin, împotriva altor păreri, că manifestarea a fost o reușită politică. În același timp, am rămas cu o nelămurire pe care o am din 1990 și care mă va însoți, probabil, foarte mulți ani : de ce crede președintele Ion Iliescu că toți cei care nu sunt de acord cu el, toți cei care susțin idei contrare sau reprezintă alte puncte de vedere sunt dușmani de moarte ai săi, iar nu simpli adversari, oameni cu aceleași drepturi la cuvânt și opinie ? În primul rând, pentru că președintele nu-și poate imagina un moment în care, eliberat de putere și de prerogativele sale, ar putea să bea o bere sau o cafea cu un adversar cu care s-a luptat pe viață și pe moarte. El nu-și imaginează ca alternativă la puterea sa decât o judecată și, în cel mai fericit caz, ca o perioadă de detenție. Ceea ce înseamnă o abordare permanentă a politicii cu o crispare de tip comunist. Numai liderii comuniști trăiau cu convingerea că adversarii lor trebuie neapărat eliminați fizic. Altfel, aceștia, ajunși la putere, vor proceda la fel cu vechii conducători.

Această mentalitate păguboasă, lipsită de generozitate, îl determină pe președinte să țină morțiș la oamenii care îi împărtășesc părerile. Să-i apere cu toate mijloacele. Să se identifice numai cu ei. Această fidelitate exagerată îl determină să fie mereu atent la interesele și punctele de vedere ale partizanilor săi politici. Numai că o asemenea atitudine îl transformă adeseori într-un partizan exagerat al acestora, într-un apărător necondiționat al lor. Și, astfel, el coboară de la statutul de președinte al țării, de la poziția sa obligatoriu imparțială, la cea de slujitor fidel al partizanilor și susținătorilor. Mai mult, de teamă ca interesele acestora să nu fie compromise sau periclitate, își prelungește influența și controlul spre toate instituțiile statului, cărora le direcționează mai abil sau mai puțin abil toate mișcările. În loc să fie deasupra tuturor, să medieze între forțe politice, idei și interese, el este un fel de conducător de oști politice al unei tabere împotriva celeilalte. Atâta doar că are avantajul de a se sprijini pe Parlament, pe guvern, pe celelalte instituții ale statului.

Recenta dezbatere privind suspendarea a avut meritul de a-i atrage atenția că nu-și poate permite orice. E greu de spus dacă la Satu Mare a încălcat Constituția sau nu. E sigur însă că a ținut partea unei părți în detrimentul celeilalte. Ceea ce îl coboară de la înalta funcție la condiția unui președinte de grupă sindicală, implicat până în gât în disputele dintre părți. Dacă din această dezbatere parlamentară domnul Iliescu va fi înțeles că ea a fost făcută nu pentru a-l destitui, nu pentru a-i aduce pe ruși sau pe chinezi sau chiar pe rege, ci pentru a-i reaminti că trebuie să rămână un președinte echidistant, atunci România va avea în perioada următoare un *președinte*. Dar, dacă din aceste discuții domnia sa va înțelege că bandiții

din opoziţie iar au încercat să-l dea jos ca să-l judece şi să-l trimită la puşcărie, atunci tare mă tem că, în loc să avem un preşedinte, vom avea o corcitură, dacă nu chiar un dictator.

Nr. 28 / *Reportaj de buzunar*

Lipengescu

Stau adeseori şi mă întreb cum Dumnezeu mai toţi tipii care contează acum în politică prin ţările de Est, exceptând Cehia, au avut şi continuă să aibă o legătură cu Moscova. S-au şcolit acolo, au primit neveste cu dosar de cadre, au fost avansaţi în organizaţiile de tineret proletar şi studios în Uniunea Sovietică, s-au afirmat în politică şi au fost promovaţi până la un moment dat, după care toţi au avut un anume fel de probleme, au fost trecuţi pe linie de rezervă, şi apoi, iar hop !, au apărut pe creasta valului când era nevoie de o nouă generaţie de conducători. Cum a fost vorba de o schimbare radicală, cum aceştia au fost scoşi de la naftalină şi au fost puşi să o preia şi, în ideea că o continuă, să o domolească şi, în final, să o liniştească definitiv. Cam acestea ar fi trăsăturile constante care unifică personalităţile tuturor liderilor politici actuali ai ţărilor din fosta Uniune Sovietică, România şi China.

Diferenţa dintre Ion Iliescu şi Li Peng este că unul vorbea în copilărie cine ştie ce fel de dialect chinez, iar celălalt, limba română. Cu timpul, diferenţele au devenit din ce în ce mai mici până la a se anula, postulând amândoi aceeaşi modalitate de schimbare a lor. De revizuire cosmetică a principiilor socialismului victorios. De menţinere a controlului statului nu chiar până la hârtia cu care omul simplu se şterge la toaletă, dar în nici un caz să nu piardă controlul a ceea ce spune, ce gândeşte şi ce doreşte acesta. Amândoi au meritul de a-şi fi înscris numele pe foaia de istorie care îi desemnează pe autorii unor masacre publice şi ai unor reprimări ale tineretului. Amândoi se tem să nu piardă controlul puterii. Amândoi se ţin de scaun şi visează să fie îngropaţi cu el. Amândoi obligă opoziţia la conceperea unor sicrie de dimensiunea unor lădoaie în care iubiţii conducători să poată fi înhumaţi cu scaunul şi însemnele puterii cu tot. Iată de ce vizita în România a lui Li Peng trebuia să aibă loc, era de aşteptat să se producă, şi semnificaţiile ei să fie cele ale unei întâlniri tovărăşeşti între doi colegi care trebuie neapărat să se sfătuiască asupra reformei cu târâita. În nici un caz România nu poate dezvolta o cooperare superfructuoasă cu o economie aflată la o distanţă astronomică de graniţele ei. Nu-şi poate accelera trecerea la economia de piaţă bazându-se pe resurse şi contribuţii chineze. În cel mai rău caz, cele două ţări se pot ajuta la cârpirea reciprocă a dificultăţilor. Deci semnificaţia acestei întâlniri nu poate fi găsită decât în afinităţile celor doi, în nevoia lor de a se

sfătui cum să supraviețuiască într-o lume și pe o scenă care începe să vorbească o limbă total diferită de a lor.

Vizita lui Li Peng la București reprezintă un contact politic între două puteri care se tem de schimbare și de pierderea controlului. Evident, ele nu vizează o liberalizare deplină a vieții politice sau economice. Așa cum vizita lui Nicolae Ceaușescu în China și Coreea la începutul deceniului șapte a însemnat o cotitură ideologică, concretizată prin Tezele din iulie (prilej cu care președintele, din secretar al CC, a fost trimis la munca de jos în județul Timiș), nu este exclus ca, în urma vizitei istorice a lui Li Peng la București, să asistăm la câteva nuanțări ale politicii președintelui Iliescu, dacă nu chiar la o cotitură istorică. Ar fi nefiresc să ne așteptăm la o decizie de renunțare la controlul total al instituțiilor statului, la o scăpare a mâinilor de gorilă pe care acesta le menține pe marile întreprinderi. Probabil că a avut loc o consfătuire asupra modalităților de funcționare a economiei hermafrodite, o împărtășire de experiență în acest sens, în special dinspre partea chineză spre cea română, și un schimb de idei asupra vieții politice. La acest capitol trebuie să ne așteptăm la oarece schimbări, dacă nu chiar la o cotitură radicală. Pentru că nu pot să-mi imaginez că cei doi foști colegi de la Moscova s-au întâlnit și au stat de vorbă, și Li Peng, când a aflat de libertățile din țara noastră, nu i-a spus prietenului și colegului său din tinerețe, mă Ioane, dar tu chiar îi lași să te înjure și nu le rupi gâtul ?

Nr. 29 / *Reportaj de buzunar*

Cine cară bagajele ?

Cu o jumătate de an în urmă am dat nas în nas cu disputatul om de afaceri Viorel Cataramă. În loc de banalul « Ce mai faci ? », l-am întrebat ce se mai aude cu unificarea mișcării liberale. Nu era prea optimist. Și, fără să-i fi cerut o părere destinată presei, Viorel Cataramă mi-a spus mai în glumă, mai în serios : « Încă n-am găsit formula de organizare prin care toți să fie președinți. » Am sentimentul că, lucid sau întâmplător, Viorel Cataramă spusese atunci un adevăr valabil în special pentru mișcarea liberală. Dar nu numai pentru ea, ci pentru întreaga viață politică a României de după 1989. Ce altceva i-a mânat în lupta politică în primăvara lui 1990 pe toți responsabilii de scară, pelticii de prin cartiere, vanitoșii și dezechilibrații orașelor, dacă nu dorința de a deveni șefi, de a conduce ei destinele semenilor ? România a devenit astfel o țară cu mii de oameni care simțeau că poartă în rucsac bastonul de președinte sau de prim-ministru. Confuzia a fost enormă, bâlciul, spectaculos și vesel, iar rezultatele au fost de o tristețe fără margini. Evoluția din perioada următoare, în loc să liniș-

tească spiritele, să-i aducă pe cei mai mulţi cu picioarele pe pământ, n-a făcut decât să dea aripi jumulite acestor aspiranţi la gloria politică. Cei patru ani şi jumătate care au trecut au fost o succesiune de despărţiri spectaculoase, de denunţări şi separări, de reunificări şi demisii care au avut meritul de a reduce încrederea în politică şi de a-i provoca alegătorului o progresivă lehamite.

Unei asemenea tendinţe nu i s-au putut sustrage nici partidele de opoziţie şi, în special, cele definite sau autointitulate liberale. Partidul care îngloba oamenii cei mai dinamici ai societăţii s-a spart şi s-a tot spart şi rupt până când a ajuns să fie alcătuit din tot felul de fărâme, nici una pe post de piatră dură pe scena politică. S-au rupt atâtea aripi liberale dintr-o ideologie, că acum această mişcare cu o frumoasă tradiţie se află într-o situaţie mai grea decât cea a anului 1990, când reîncepea să existe în noile condiţii. Alianţa dintre PAC şi PNL poate fi un germene din care să se nască un nou început. Numai că acesta, chiar înainte de a fi socotit ca atare, a şi adus prima criză de orgoliu. PNL-CD s-a retras de la semnarea alianţei înainte ca ea să se nască. PL'93 nu priveşte nici el cu ochi buni mişcarea celor doi, nu din motive ideologice, ci tot din orgoliu. Din acelaşi orgoliu, Convenţia Democrată poate fi ostilă alianţei între PAC şi PNL, după cum, cu siguranţă, partidele din arcul guvernamental se vor strădui să strecoare cât mai multe strâmbe pentru a şubrezi noul pact politic. Deci alianţa abia născută le pune tuturor probleme şi poate fi chiar un semnal de alarmă. În acelaşi timp, ca alianţă, este o cale de încercat. Electoratul Convenţiei, care nu creşte atât de vertiginos pe cât s-ar aştepta unii, ar putea găsi în alianţa creată o tentaţie vie. Iar posibilitatea grupării forţelor liberale ar avea meritul de a trezi şi viaţa politică la vârf, şi o mare parte din electorat. În acelaşi timp, ar crea o situaţie de competiţie şi pentru Convenţie, şi pentru adversarii ei, mulţumiţi oarecum de segmentele de electorat câştigate până acum.

Singurul impediment într-o dezvoltare surprinzătoare a mişcării liberale îl reprezintă totuşi orgoliul. Cei care susţin această mişcare se consideră fiecare în parte demn de a o conduce. Toţi aspiră la funcţia supremă în partid şi nici unul la căratul bagajelor. Ajunsă chinuit la faza de declanşare a economiei de piaţă, România simte nevoia acută a unui partid liberal puternic. Din nefericire, acesta nu este posibil din cauza oamenilor care îl compun. A doua cauză a acestei divizări o constituie multiplele interese aflate în joc. Am putea spune că toată lumea are un interes mai mic sau mai mare ca această alianţă să nu funcţioneze şi să nu existe cu adevărat. Pentru că existenţa ei ar putea crea unul dintre cei mai puternici adversari şi competitori pe scena politică. Şi asta îi încurcă pe toţi.

Nr. 30 / *Reportaj de buzunar*

Transferul unui om mort

Când guvernul şi Preşedinţia au folosit minerii pentru a ieşi din încurcătură, era cum nu se poate mai clar că o mare îndoială va plana pentru multă vreme asupra mişcării sindicale din România, mai ales că « minerii » din 1946 tot au venit şi au ameninţat permanent societatea. În numele celor mulţi care pretind şi judecă, se instalase socialismul victorios, şi tot în numele lor fuseseră comise execuţii, destituiri şi chiar schimbări majore de macaz. Deci, de după război, « minerii » tot vin şi tot ameninţă, pe post de popor. Această mentalitate a făcut posibilă existenţa unui derbedeu de genul lui Miron Cozma, cel care, exprimându-se în numele celor mulţi, săraci şi puternici, nu făcea şi nu face decât să le compromită în sfârşit şi forţa, şi interesele. Miron Cozma devine astfel cazul tipic de ridiculizare a simbolurilor sindicale prin chiar utilizarea lor politică. O a doua tentativă, aproape similară, s-a produs în momentul înfiinţării Partidului Solidarităţii Sociale. El se voia o mică abilitate politică a unor persoane implicate în mişcarea sindicală prin care să controleze mişcările scenei politice. Fiind un partid emanat din sindicate, se sconta pe un vot masiv al muncitorilor şi, implicit, pe o poziţie parlamentară solidă. Fie că a fost înfiinţat prea târziu, fie că muncitorii, în ciuda nepriceperii lor la politică, au simţit că nu-i prea cuşer să amesteci sindicatele cu un partid, cert este că Partidul Solidarităţii Sociale, în care a încăput şi o fărâmă din utopia poetului Claudiu Iordache, a avut o prezenţă mai mult decât fantomatică pe scena politică şi, în special, la ultimele alegeri. Am avut sentimentul că această tentativă, odată compromisă, va şterge din ambiţiile unor lideri sindicali versiunea existenţei lor politice. Cu atât mai mult cu cât perioada care a urmat a demonstrat că prezenţa în fruntea unor mari grupări sindicale devine o bază pentru o solidă existenţă publică, pentru o imagine pozitivă, pentru o forţă demnă de luat în seamă. Având în spatele lor grupările sindicale, Bogdan Hossu, Victor Ciorbea, Miron Mitrea, Dumitru Costin au devenit personaje cu greutate în viaţa publică a României. Mişcarea sindicală a câştigat în coerenţă, în greutate, şi cei amintiţi au devenit în anume momente mai grei decât miniştri cu portofolii sau şefi de partide cu nume sonore. Când aceşti lideri, de comun acord, au spus nu unei aberaţii guvernamentale, executivul s-a speriat şi a dat înapoi. Devenea astfel firească tentativa de dinamitare a acestei unităţi (existentă, desigur, doar la nivelul liderilor), de compromitere sau de atragere. Aşa cum Adrian Năstase a reuşit să atragă de partea PDSR-ului un antreprenor privat din zona Moldovei (l-am numit pe Dumitru Sechelariu) pentru a-l linişti, compromite şi atrage de partea PDSR-ului împreună cu capitalul său de imagine, la fel, cu abilitatea-i cunoscută, Adrian Năstase a încercat să facă acelaşi lucru şi cu ceilalţi lideri sindicali aparţinând generaţiei sale. Se pare că

operațiunea i-a reușit cu Miron Mitrea. Cel puțin așa lasă să se înțeleagă unele știri apărute în presă și declarațiile liderului sindical. Trecerea lui Miron Mitrea la PDSR, indiferent în ce funcție, chiar în executiv, indiferent pe ce post, înseamnă în primul rând o pierdere pentru mișcarea sindicală. Plecarea lui Miron Mitrea poate spori coeficientul de neîncredere al muncitorului și poate crește procentul de lehamite în raport cu orice speranță și promisiune. Mulțimea oamenilor din sindicate vor privi fiecare mișcare a liderilor cu suspiciune, cu neîncredere sau măcar cu întrebarea simplă : « Ăsta nu vrea ceva pentru el ?» Și, astfel, conducătorii sindicatelor, în loc să aibă în spatele lor o mulțime, vor avea parte de o subțiere vizibilă a suportului și încrederii. În același timp, trecerea lui Miron Mitrea în politică poate să însemne sfârșitul său de actor pe scena publică.

Într-o țară cu reacții glandulare, cu patetism și mânie, un om politic perceput ca integru și apoi terfelit printr-o « trădare » rămâne marcat și urmărit în întreaga sa evoluție de un asemenea gest. Din acest punct de vedere, PDSR-ul nu câștigă un om politic. Doar mișcarea sindicală pierde un cap și o doză de încredere. Ceea ce era de făcut a fost făcut.

Nr. 31 / *Agenda de buzunar*

Partidul Mamă nu are vacanță

Când ne pregăteam de o vacanță cât de cât liniștită, uite că previziunile ne joacă feste. Nu poți fugi nici măcar până la țară, că auzi ba de una, ba de alta. Se mișcă minerii, capotează guvernul și plătește de frică, Convenția Democrată freamătă și se apropie de o fază de trepidație, sindicatele se sparg și liderii dau fuga după ciolan, mascându-și foamea cu borangic de idealuri, iar de partea cealaltă, marele somn al bălții cotropite de soare înghite rățuște, pui morți, pești bolnavi, broaște, gunoaie menajere și, în nopțile cu lună, atacă peștii ceva mai mari și încearcă să-i agațe cu gura lui mare, șleampătă și bordată cu mustăți lungi și cărnoase.

Cine credea că vara politică va însemna liniște și somnolență s-a înșelat. Dimpotrivă, o înfrigurare vizibilă trece prin toate, de parcă ar anunța un viscol ucigător. Faptul că guvernul a cedat atât de ușor în confruntarea cu sindicatele mi se pare cel mai suspect. Le era lene oamenilor de la putere să scoată biciul în fața cărbunarilor ? Înghesuiți de probleme financiare, guvernanții aveau toate motivele să se înfurie, să-și iasă din pepeni și să întoarcă spatele, amenințând că, în caz contrar, vor scoate biciul. Nu l-au scos și au stins repede scânteia conflictului. Nu din generozitate, nu din convingerea că situația cărbunarilor ar fi mai dramatică decât a altor categorii sociale. Guvernul a cedat în conflictul cu minerii pentru că el a apărut într-un moment în care Partidul Mamă își desfășura campania de

înghițire și racolare, forțare și colectare de posturi, membri, partide, sindicate, simpatizanți. Conflictul cu sindicatele din minerit încurca socotelile într-o furibundă campanie de consolidare a PDSR-ului. O numim « consolidare » pentru a nu spune că este vorba de o mișcare de eliminare a oricărui adversar politic. Partidul Mamă al guvernului nu este mulțumit de faptul că el conduce și administrează România. Pentru el e prea puțin. El are liniște, siguranță și satisfacție politică abia în momentul în care a terminat cu adversarii și în care poate dormi liniștit, ca un fel de Bulă mare și lat, culcat pe întreaga suprafață a României. Politica sa de somn mare și înfometat, care încearcă să înghită și PDAR-ul, și sindicatele, este la fel de dură în fabrici, în administrație, în universități, în spitale. Toate vârfurile și toate pietrele tari sunt vizate cu insistență. Profesori și directori, șefi de departamente și specialiști se trezesc cu sula în coaste pentru a intra în rândurile Partidului Mamă. Aceștia sunt condiționați la promovări, la doctorate, la proiecte, la plecări în străinătate. Li se spune de la obraz : ori cu noi, ori fără șansă de afirmare. Acest proces odios și cinic, în care personalitățile din varii domenii sunt împinse la un târg politic pentru a supraviețui sau a progresa, mi se pare a fi cel mai periculos fenomen care se desfășoară dincolo de greve, hărțuieli sau cumetrii politice. El ne demonstrează că Partidul Mamă vrea să controleze și să stăpânească absolut totul, că el a rămas la modelul inițial din care s-a născut. Și mulți oameni cu nume din această țară se dovedesc a fi mai slabi de înger. Îi vezi cum cedează, cum se mută în tabăra puterii, chiar dacă în sinea lor le vine să înjure sau chiar o fac. Acest fenomen mă neliniștește cel mai mult. Dar mă și amuză. Partidul Mamă își asumă astfel întreaga tragedie a României și a românilor în anul 1994. Continuarea triumfală a acestei politici ar putea să le aducă destule satisfacții imediate, să-i apropie de starea copilăriei lor, adică de condiția partidului unic. Numai că aceasta ar însemna ignorarea unui alt adevăr. Că mămăliga totuși explodează. Numai că, spre deosebire de 1989, după o asemenea experiență, ea poate să sară pe pereți și în ochii celor care se pregătesc să o înfulece tocmai în clipa în care aburește cel mai frumos. Dar când și arde al dracului de tare.

Nr. 32 / *Agenda de buzunar*

Renașterea unui om

Mai bine de trei ani nu am dat mâna cu Victor Surdu. Nu aveam nici motive. Nici nu ne prea cunoșteam. Mișcările făcute la umbra trandafirului în floare mă făceau să oscilez între indignare și circumspecție. Oricâte pledoarii a încercat Victor Surdu în favoarea țăranilor pe vremea cât era ministru al Agriculturii, tot n-am putut reveni la sentimente mai

bune. La Iaşi, unde Victor Surdu şi-a petrecut o bună parte din viaţă, l-am văzut fluierat. În reportajele de campanie electorală, cu acel spirit jovial al său, cu lăutari şi ţărani, vorbind o limbă foarte simplă, nu înţelegeam un lucru : cum de un om lipit la putere se poate lăsa târât în mişcări care sfârşeau prin a le face rău oamenilor cu care el se înţelege atât de bine ? Dacă ţine atât de mult la durerea ţăranilor, din care se şi revendică, atunci cum poate fi partener cu o echipă dispusă să-i sacrifice chiar şi pe aceştia doar pentru a-şi menţine prerogativele ? În acelaşi timp, mulţi oameni spun despre Victor Surdu că în particular devine absolut şarmant. N-am fost curios să constat un asemenea lucru. Dar în momentul în care s-a produs depărtarea lui Victor Surdu de la echipa prezidenţială şi de Partidul Mamă, l-am invitat la un *talk-show* la Radio Total. I-am spus tot ce aveam pe suflet. Zâmbind, dar fără nici o concesie, răsucind cuvintele ca pe un bisturiu în punctele sale slabe. De la celălalt capăt al firului, ascultătorii îl mitraliau cu întrebări şi opinii care îl făceau să transpire. Cred că a fost unul dintre momentele cele mai aspre pe care le-a trăit. Dar l-a trecut cu bine pentru că n-a scăldat-o, a fost franc şi, în acelaşi timp, nu s-a lăsat călcat pe picioare. Un uşor sentiment de compasiune începea să mă cuprindă spre sfârşitul emisiunii. Iar după ea, în plină noapte, pe o margine de trotuar, i-am spus : domnule Surdu, nu cred că v-a făcut plăcere. Sper însă să vă folosească ! Şi, spre surprinderea mea, Victor Surdu cel sigur de el, cel nonşalant şi vesel, mi-a spus atunci : domnule Nistorescu, cred că eu sunt de vină, că am greşit ! M-a surprins reacţia sa. Parcă venea de la un alt om, pe care nu-l întâlnisem niciodată şi nici nu-l văzusem vreodată la televizor. O săptămână sau două mai târziu, Victor Surdu a făcut mişcarea politică a desprinderii de Partidul Mamă. Ce s-a întâmplat ştie toată lumea. Cârduri de fripturişti din partidul său şi-au luat zborul, atraşi de masa îmbietoare oferită de partidul de guvernământ. Başca faptul că migraţia ne demonstrează clar că o mare parte din PDAR funcţiona şi pe post de departament agricol al Partidului Mamă. Şi Victor Surdu rămâne din ce în ce mai singur. Opoziţia îl priveşte cu circumspecţie şi-i repudiază aplombul populist în contactele cu ţăranii, îi purecă biografia şi-l ţine la distanţă. De partea cealaltă, partidul domnului Adrian Năstase încearcă să facă tot ce poate pentru a-l distruge. Nu poate să-i ierte curajul de a se fi ridicat împotrivă, de a se fi răzvrătit împotriva condiţiei de servitor şi partener într-o campanie nefericită. Nu m-ar mira, la câtă criză de caracter bântuie prin România, ca mulţi oameni care i-au fost apropiaţi sau care au beneficiat de un sprijin de la Victor Surdu să-i tragă şuturi, să-i întoarcă spatele, ba chiar, în spiritul cavalersc practicat pe malurile Dâmboviţei, să dea şi ei o mână de ajutor la înfrângerea acestui om.

Nu ştiu cum judecă alţii. E treaba lor, dar eu, între unul care s-a ţinut drept mai mulţi ani dar, în cele din urmă, de foame, de frică sau din lehamite, se încovoaie şi face pactul cu diavolul, şi cel care a stat în genunchi sau a făcut momele şi bezele şi apoi îşi descoperă condiţia şi se

ridică împotriva ei, eu îl prefer pe ultimul. Revolta lui Victor Surdu faţă de umilinţele şi servituţile pe care încearcă să le impună Partidul Mamă mi se pare chiar impresionantă, mai ales că, pe termen scurt, ea pare a-i aduce doar dezavantaje, belele şi izolare. Încercarea lui Victor Surdu de a-şi recâştiga independenţa, de a-şi apăra demnitatea şi de a se delimita de o putere care îl absorbea ca un bun are ceva din dramatismul şi frumuseţea regăsirii omului. Ea dă politicii o dimensiune umană şi o face chiar palpitantă. Iată de ce, după sentimentele de milă şi dispreţ, după ce atâţia ani nu i-am spus nici bună ziua, mă cuprinde un sentiment de solidaritate şi simt cum aş vrea să-i întind mâna.

Nr. 33 / *Agenda de buzunar*

În ce să mai crezi ?

Silvio Berlusconi a recunoscut că a folosit banii negri pentru a mitui fiscul italian. Nu putea să stopeze proiectele grupului Fininvest din cauza unor inspectori care insistau şi-şi dădeau mereu ochii peste cap în aşteptarea plicului cu mită. El trebuia să se dezvolte, el era obligat să asigure oamenilor lefuri şi companiei profituri. Din punctul de vedere al unui om de afaceri, judecata este simplă şi pare firească. Atâta doar că ea este şocantă. Unul dintre cei mai celebri oameni de afaceri ai lumii, ajuns pe cel mai important post al unei ţări, recunoaşte că a folosit mita pentru a putea să se dezvolte şi pentru a supravieţui în afaceri. Dincolo de senzaţionalul acestei recunoaşteri, afirmaţia lui Berlusconi este paralizantă. Te întoarce pe dos. Te împinge la o meditaţie. Socialismul, prin interdicţiile sale, prin ierarhiile false, a stimulat cele mai caraghioase forme ale corupţiei. El, care postula egalitatea între oameni, care flutura curăţenia morală şi cinstea, a dezvoltat reţele de corupţie, forme, reflexe şi a pus la cale un mecanism. Nimeni nu a rezistat în socialism fără să plătească un tribut, mai mic sau mai mare, pentru fiecare pas făcut înainte. Prin corupţie se obţineau posturi, nume, prin corupţie se obţinea chiar dreptatea. Furia mulţimii din 1989 a fost îndreptată atât împotriva condiţiilor mizere de trai, cât şi împotriva corupţiei la care omul era obligat să apeleze pentru a supravieţui.

Răsturnând un sistem, românii îşi imaginau că îşi iau adio de la un flagel, pentru ca mai apoi să descopere că societatea pe care şi-o imaginau ca ireproşabilă este la fel de stricată ca şi cealaltă. Că înainte corupţia se menţinea între nişte limite acceptabile. Că profitorii se temeau de bici. De partid, de poliţie, de Securitate. Pe zi ce trece, românii descoperă că flagelul corupţiei ia forme monstruoase. Mai toate se petrec pe faţă. Că, pe lângă ruşine, oamenilor le lipseşte acum şi frica. Că totul se face la vedere,

că acuzele publice sunt inutile. Totul se aranjează, totul se uită, totul se spală. Şi ei sunt tot mai săraci şi cei puternici sunt tot mai bogaţi. O vreme au crezut că această explozie a corupţiei ţine de stadiul reformei, de perioada pe care o traversează România. Că dincolo de această perioadă confuză se află o lume dominată de lege şi de frica lui Dumnezeu.

Declaraţia lui Berlusconi vine să spulbere şi ultimele speranţe. Corupţia face parte din societatea democratică şi din economia de piaţă.

Banii murdari circulă la fel de uşor şi-n socialism, şi-n comunism, şi-n capitalism. Adică şi-n iad, şi-n rai. Peste tot pe unde apar ierarhiile şi puterea. Încep să fiu din ce în ce mai convins că nu există putere economică fără corupţie. Că nu există oameni bogaţi fără bani murdari.

Mărturisirea lui Berlusconi, dincolo de caracterul ei senzaţional, pune o problemă fundamentală. În ce fel de societate tentaţia omului de putere poate fi controlată până la limita stopării corupţiei ? Şi nimeni nu are un răspuns. Italia mâinilor curate este, de fapt, ţara democratică în care şpaga poate fi practicată de la parcarea maşinii până la primar sau până la primul-ministru. Trimiterea lui Bettino Craxi după gratii o dovedeşte cu prisosinţă. Şi atunci, care este soluţia ? În ce poate crede omul simplu care nu vrea să intre în horă ? Noua societate pe cale de a se înfiripa în România se dovedeşte a fi la fel de vulnerabilă ca şi cealaltă. Ea ar putea fi cu ceva mai bună în această privinţă prin consolidarea unui mecanism de intervenţie. Când lucrurile o iau razna de tot, aceasta să intervină. Cel puţin pentru menţinerea aparenţei, dacă nu pentru menţinerea curăţeniei. Altfel, omul simplu este pierdut, lipsit de orizont şi de orice punct de sprijin. Din acest punct de vedere, recunoaşterea lui Berlusconi ne-a făcut şi un mai mare rău, şi un mare bine. Singura soluţie care ne mai rămâne, zic mucaliţii, este să o luăm înaintea altora şi să începem legalizarea corupţiei. Ar fi singurul mod care ne-ar scăpa de griji.

Lăsând gluma la o parte, situaţia mi se pare aproape fără ieşire atâta vreme cât în România toată lumea a renunţat inclusiv la aparenţă.

Nr. 34 / *Agenda de buzunar*

Firescul nerușinării

Românii se împart în trei categorii. Cei care pun la cale tot felul de minuni politice, cei care îşi fac cruce când află ce au făcut primii şi cei cărora nu le pasă prea mult nici de unii, nici de alţii. Cel mai adesea îi confundă. Cam aşa s-a împărţit lumea şi în cazul intrării PUNR-ului în guvern. Operaţiunea a fost pusă la cale într-un moment în care echipa lui Funar se afla în corzi din cauza Caritas-ului şi când simpatizanţii săi s-au transformat din suporteri în adversari. Intrarea PUNR-ului în guvern vine

exact atunci când electoratul primarului de Cluj este din ce în ce mai aproape de a-şi linşa idolul. Din raţiuni de pungă, nu de conştiinţă. Şi atunci s-a produs lovitura de trăsnet. Partidul micului paranoic de pe Someş a căpătat scaune guvernamentale. Şi toată lumea fierbe, încercând o explicaţie. Avea omul listele cu ministeriabili, guvernamentali şi oameni de la Cotroceni care s-au deplasat la Cluj pentru a încasa de opt ori ? Fiind momentul de cea mai mare slăbiciune a PUNR-ului, merita luat la braţ, pentru a fi apoi înghiţit, sau o nevoie de a împărţi responsabilitatea guvernării l-a propulsat din cenuşăreasă în guvernamental ? Să fie de luat în calcul nevoia de asigurare a unei majorităţi parlamentare pentru toamnă, când trebuie votate noile prevederi ale privatizării ? Să fie, să fie, să fie... şi am putea continua cu variantele şi presupunerile până la Sfântu' Aşteaptă. Pentru că, în cele din urmă, nici nu contează motivele. Cel mai important lucru mi se pare a fi curajul de a concretiza o asemenea idee. Nepăsarea şi disprețul faţă de opinia publică românească. Un partid care a făcut din Cluj un fel de apogeu al ridicolului, care a împins numele acestui oraş în antologia curiozităţilor penibile e recompensat politic într-un moment în care el se acoperea de oprobriul public general. Până la urmă, Funar şi partidul său sunt cum sunt. De nebuni e plină lumea şi un loc trebuie găsit şi pentru ei. Nenorocul vine din curajul echipei guvernamentale de a se înfrăţi cu ochii de sticlă ai lui Gheorghe Funar şi Ioan Gavra. Să nu spună cineva că interese majore au dictat introducerea PUNR-ului în guvern. Chiar dacă ungurii, nemţii şi americanii ar fi exercitat presiuni pentru ca PUNR-ul să fie cosemnatar al tratatului cu Ungaria, partidul domnului Adrian Năstase tot ar fi trebuit să aibă un pic de frică de Dumnezeu. Pentru că afrontul comis în acest caz depăşeşte orice limite şi frizează nerușinarea. Pe de o parte, partidul domnului Năstase se dovedeşte a fi şi campion al cameleonismului. Se identifică şi de pe baricadele « revoluţiei », se trage şi din cabinetele doi, trei, patru şi cinci ale ierarhiei tovărăşeşti, promovează şi reforma, este mai patriotic decât dracu', stă la taine cu un grup de golani condus de un paranoic şi împarte guvernarea cu un alt partid care a sprijinit o escrocherie naţională.

Oricât de violent a fost primit acest gest de către presa română, perplexată şi indignată de mişcarea politică, ecoul acestei mişcări la nivelul lumii de jos este mult mai mic. Dacă presa şi lumea politică s-au cutremurat de intrarea PUNR-ului la guvernare şi de pretenţiile lui Corneliu Vadim Tudor şi Adrian Păunescu, oamenii simpli, Măria Sa poporul, vorba poetului, nici măcar nu clipesc. Ei caută în continuare jocuri şi circuite de întrajutorare. La Cluj, unde lumea s-a fript, aruncând pe gârlă economiile sărăciei, unii apără Caritas-ul (jigodii încă se mai găsesc), alţii fac greva foamei şi protestează sub privirile nepăsătoare ale păgubiţilor şi câştigătorilor, iar restul, cea mai mare parte, trăieşte într-o dulce indiferenţă. Eventual, se înghesuie să-şi depună economiile la un alt joc nebun. Şi, dacă electoratul (că mulţimea, când votează, indiferent de ce gândeşte, tot elec-

torat se numeşte), după aventura cu Funar, după escrocheria cu Caritas-ul, în loc să exercite o presiune într-o direcţie sau alta, în loc să devină responsabil şi să descopere că de el depinde şi fundătura, şi orizontul, caută un alt joc şi se mulţumeşte cu un alt surogat, atunci cu siguranţă că, pentru mulţi ani, în scumpa noastră ţară, orice se poate. Depinde doar de cât obraz are cel aflat la putere. De câtă frică de Dumnezeu. De câtă ruşine. Şi, cum de obicei nu are, trebuie să ne aşteptăm la ce-i mai rău dintre toate relele şi să asistăm chiar la primirea răului ca pe o prăjitură.

Nr. 36 / *Agenda de buzunar*

Cotizanţii

Puţini, al dracului de puţini sunt banii omului amărât. Puţinătatea lor se vede de departe, se poate citi în statistici şi este recunocută de cei care conduc. În fiecare zi poţi vedea pe stradă oameni care îşi numără bănuţii de metal în faţa unei tonete cu legume sau dulciuri, ba chiar în faţa unei tonete cu ziare. Şi bietul om ia doi crenvurşti sau o jumătate de kilogram de roşii mai amărâte. Poate cumpără şi o gazetă. Şi ia un jaf de publicaţie, plină de crime inventate, de violuri inexistente, de amănunte picante, ciugulite de prin alte reviste. Pe cât este de sărac omul nostru, pe atât nu ştie cum să-şi apere puţinii bani pe care-i are. Şi nici nu-l apără nimeni. Toată lumea vrea să-i ia, să-i cureţe buzunarul. Să i-l scuture de gunoiul metalic clinchenitor. Până la ultimul sunător. Să-i dea pe salam prost, pe roşii scofâlcite, pe gazete cretine. Un fel de impozit pe naivitate şi nepricepere. O taxă suplimentară pe sărăcie. Toţi zic că îl apără pe sărac şi toţi vor să ia de pe el cu japca. Să-l cureţe ca la Nufărul. Şi el dă, fără să se întrebe de ce o face. Dacă e moral, dacă e legal, dacă are o justificare tot acest dat, care e un fel de luat ? Culmea este că omul nostru sărac nu se întreabă de ce trebuie să plătească. Întotdeauna el se consideră sclavul vremurilor, adică al puterii ! Zic ăia care decid, el plăteşte fără să crâcnească. Nu ştie că are dreptul să-i întrebe pe mai-marii zilei : ce faceţi, mă zăltaţilor, cu banii noştri ? Nu ştie că, dacă nu este lege, poate să-şi pună palma-n fund şi să zică : iaca nu dau ! Nu ştie că se poate pune de-a curmezişul unei legi tâmpite, cerând alta mai bună. Omul nostru necăjit e un fel de cotizant. Dă fără să întrebe, fără să protesteze. Hodorogita maşină a statului ia mereu de pe el, iar noi nu-i spunem acestui om sărac un lucru simplu : că maşinăria hârbuită a statului român nu va merge niciodată mai bine dacă el, bietul român, nu învaţă că are putere, că el este şi Dumnezeul, şi sluga acestei ţări. Vor guvernanţii o taxă ? Să motiveze de ce o vor. Să spună cum o cheltuiesc. Să ştie lumea. Să discute. Să înţeleagă. Şi apoi să dea legi. Când taxa este o aberaţie, oamenii o pricep ca atare, se

mânie, şi partidul de guvernământ îşi face catrafusele. Cam asta este politica. Se naşte din nevoile, revolta şi drepturile cetăţeanului. Şi când iei un bănuţ de la un om, mai întâi de toate dai socoteală de cum l-ai folosit. Nu ceri bani pentru spitale şi întreţii combinate falimentare. Nu ceri bani pentru drumuri şi cumperi o divizie de automobile de lux pentru guvern şi preşedinţie.

O ţară formată din oameni care nu ştiu să-şi apere drepturile cetăţeneşti se apropie tare mult de condiţia unei adunături. O lume bună de încălecat, de jecmănit, de mânat cu biciul. Când adunătura se sparge şi fiecare om ştie că nu poate fi călărit de oricine şi cu orice preţ, când el învaţă să dea şi să ceară socoteală, inclusiv preşedintelui şi primului-ministru, atunci funcţionează democraţia şi omul nostru sărac nu mai este la îndemâna oricui. Guvernul nu-i mai poate lua taxe pentru abonament de televiziune, pentru ca tot el să-i servească prostiile zilnice. Statul nu mai poate înfiinţa două posturi de televiziune şi patru de radio ca să-şi întreţească el propaganda şi să-l taxeze pe bietul om şi cu impozite, şi cu taxe lunare, din care să hrănească mii şi mii de mediocri. Se împarte de la buget cum se împarte, pentru sănătate, pentru cultură, pentru armată, şi cu banii existenţi se continuă. Nu cu taxe suplimentare. Poate că omul amărât ar fi dispus să plătească nişte bani în plus pentru şcoli, pentru sănătate, poate că pentru armată sau poliţie, nu pentru armata de propagandişti de la radio sau de la televiziune.

Iată de ce, înainte de a porni combinatele, înainte de a dota guvernul cu scule supersofisticate şi înainte de multe altele, România are nevoie de cetăţeni. De o atitudine responsabilă în capul fiecăruia. De oameni care să refuze aberaţii şi să ceară drepturi. Să ceară socoteală pentru orice. Pentru bani luaţi, pentru bani daţi, pentru orice mişcare care le afectează viaţa. Transformarea omului amărât din simplu cotizant al puterii în cetăţean este prima revoluţie necesară în România. Cu ea se intră în Europa. Fără ea, ne putem muta în Africa.

Nr. 37 / *Reportaj de buzunar*

Sora doamnei Rodica Becleanu

Uneori, dacă aş fi un simplu cititor pe care pixul nu-l aţâţă niciodată, cu greu m-aş abţine să iau unele ziare şi să le fac ferfeniţă, după care să le arunc în cel mai urât loc din lume. Asta pentru că n-aş rezista duşurilor reci pe care oamenii le fac semenilor lor. Oamenii, spuneam, iar nu ziariştii. Ziariştii greşesc mereu, dar oamenii sunt individualizaţi prin caracterul lor. Pentru că, mai întâi de toate, ziaristului care, vrând-nevrând, te ajută să înţelegi cam ce se petrece pe lumea asta îi ceri

onestitate şi caracter. Îl simţi ca om şi tu, dacă eşti cititor, te dai pe mâna lui în călătoria prin hăţişul zilnic al întâmplărilor. Şi când îl văd cum o scaldă, cum foamea îl face să sară dintr-o barcă în alta, eu, dacă aş fi un cititor oarecare, m-aş simţi trădat, umilit şi minţit în credinţa mea. Noroc că aceste dezamăgiri nu se termină cu sinucideri. Pentru că, din 1990 până azi, numărul cititorilor înşelaţi este atât de mare, încât apariţia oricărei tipărituri ar fi de-a dreptul inutilă. Noroc însă că aceştia fie uită, fie iartă, cum, probabil, îl vor ierta pe Nicolae Cristache pentru masa rotundă de săptămâna trecută despre cartea preşedintelui Iliescu. Ce metamorfoză se va fi produs în aceşti ani în interiorul lui Nicolae Cristache numai Dumnezeu ştie.

În 1990, Nicolae Cristache era un publicist inflexibil. Judeca informaţiile. Le cernea doar prin prisma criteriilor morale. Pentru el, Ion Iliescu era doar un ticălos. Dacă nu mă înşel, în discuţiile noastre îl califica şi mai rău. Ce scria Nicolae Cristache în 1990, pus faţă în faţă cu ce a spus el la dezbaterea de joi seara, nu poate decât să provoace o răscolitoare greaţă. Se va fi metamorfozat preşedintele atât de rău sau Cristache a fost, ani la rând, conjunctural de un fel, iar acum, la chemarea burţii, se schimbă total ? Înclin să cred că nu ultimul apel a contat. Că nu doar rămânerea pe drumuri l-a speriat atât de rău încât să încerce o serenadă sub balconul preşedintelui. Încă înainte ca ziarul *Ora* să fie oprit de patronul său, Viorel Cataramă, Nicolae Cristache a mai scris în defunctul cotidian o cronică elogioasă la *Revoluţie şi reformă* de Ion Iliescu. Încă înainte de a fi pe drumuri, Cristache găsea profunzimi nebănuite în gândirea cu subsoluri a preşedintelui. Mai mult, a pus un jurnalist să analizeze stilul cărţii preşedintelui, căruia i se decopereau, iarăşi, valenţe. Pe nesimţite, în câteva luni, Nicolae Cristache s-a ilustrat ca un fidel exeget al operei lui Ion Iliescu, « operă » care poate fi discutată şi întoarsă pe toate feţele, care spune mult despre autorul ei, dar care nu este nici pe departe o revoluţie a gândirii sau o teorie care să schimbe lumea.

Revoluţie şi reformă este o culegere de cuvântări, stilizate puţin, însoţite de un capitol scris aproape sigur de altcineva, şi aruncată pe piaţă, pe cine ştie ai cui bani, ca operă de căpătâi. Despre carte se poate discuta, repet, şi, dintr-o asemenea discuţie se poate ajunge la definirea unui tip de gândire, chiar la o strategie de evoluţie economică. Dar punerea la cale a unei dezbateri TV pe seama acestei cărţi, în stilul în care ar trebui discutat Kant sau Blaga, mi se pare doar o dovadă de slugărnicie intelectuală. Televiziunea Română, prin această discuţie apologetică, n-a făcut decât să ne atragă atenţia asupra « tezaurului de gândire din opera preşedintelui », dar mai ales asupra faptului că ea trebuie înfăptuită neabătut şi că altă soluţie nu mai există. De aceea, preşedintele va mai cere încă un mandat prezidenţial, de aceea domnul Brucan trebuie rechemat, de aceea domnul Pilat trebuie să se adape de la izvoarele gândirii prezidenţiale.

Discuția despre *Revoluție și reformă* este emblematică pentru multe. Pentru orgoliile de autor ale președintelui, pentru talentul televiziunii de a se subordona intereselor politice ale puterii. Discuția mai este emblematică și pentru evoluția lui Nicolae Cristache, transformat dintr-un ziarist independent într-o Rodică Becleanu cu barbă și pantaloni.

Nr. 38 / *Reportaj de buzunar*

Chinuită recunoaștere

În 1990, când minerii prindeau femeile de păr și le ardeau șuturi și bâte, credibilitatea președintelui Ion Iliescu în străinătate nu depășea cu mult chinul unui peștișor fără aer, eșuat pe un nisip fierbinte, unde era privit cu milă și dispreț. Canalele de comunicație între cancelariile străine și puterea de la București s-au gripat brusc și au fost la un pas de a se închide. Interesul pentru opoziție era enorm. În acel moment, cancelariile occidentale au privit cu atenție spre celelalte personalități politice aflate în scenă și, cu discreție, chiar au încercat să descopere, ca să nu spun să parieze, pe viitorul cal politic câștigător. Și au fost aleși ba unii, ba alții, aceștia bucurându-se din ce în ce mai mult de semnele unei simpatii politice. A fost perioada în care opoziția beneficia de un cadru favorabil care s-ar fi putut încheia cu totul altfel. Numai că echipa aflată la putere, cu o râvnă de ocnaș, cu o abilitate de mare clasă, a reușit încet-încet să refacă terenul pierdut de la aproape de zero până astăzi, până la momentul în care este acceptată ca partener politic viabil. E drept, un partener politic nu prea spilcuit, cu cusăturile hainelor noi mirosind a ideologie, cu reflexe și comportamente oarecum proletaro-sindicaliste. Dar partener politic indiscutabil pentru exterior, în timp ce opoziția evoluează lent, lent și nu reușește o creștere de imagine, credibilitate și suport. Iată deci că un lucru imposibil în 1990-1991 se realizează astăzi, e drept, într-un alt context politic și geopolitic. Tensiunea din zonă i-a făcut pe mulți politicieni străini să-i uite mineriada lui Ion Iliescu și să-l ia în serios dintr-o nevoie elementară. Și, astfel, dorința nebună de credibilitate externă a lui Ion Iliescu se realizează. Visul său planetar, dorința sa de a se așeza la masă cu personalitățile politice ale lumii pentru a fi luat în seamă și de românii care îl contestă, se înfăptuiește.

Vizita lui Ion Iliescu în Statele Unite are o importanță majoră. Nu pentru că președintele ar putea să-i convingă pe americani de cine știe ce. Industriașii și bancherii americani cunosc prea bine situația din România și pe ideile economice ale lui Ion Iliescu nu dau doi bani. Vizita este importantă pentru complexul președintelui, ignorat multă vreme de americani. Această vizită vine ca o recunoaștere tardivă, dar recunoaștere politică. Or, președintele Iliescu își dă seama că prețul acestei recunoașteri este

stabilitatea în România, plus normele de comportament de tip democratic şi economia de piaţă. Preşedintele a priceput acest lucru şi semnele date de el în legătură cu privatizarea (pe care n-o înghiţea nici mort) sunt o dovadă în acest sens. Dacă vizita sa în Statele Unite va adăuga şi o detaşare veritabilă de partidul de guvernământ, ea va fi un succes. Când Ion Iliescu va înţelege că el este un preşedinte al tuturor românilor, nu numai al celor care l-au sprijinit pe drumul spre putere, atunci el, aşa cum este, cu toată biografia lui, cu toate convingerile sale, va putea face viaţa tuturor ceva mai respirabilă. Dacă nu, din această vizită nu ne vom alege cu mare lucru, după cum a juca în continuare pe mâna grupuleţelor naţionaliste ar însemna să ne condamnăm singuri la o pagubă sigură. Dacă nici din această vizită preşedintele Iliescu nu va înţelege că izolarea politică a celor trei nebuni (unul la Cluj şi doi la Bucureşti) este obligatorie, atunci momentul pozitiv al relaţiilor româno-americane nu se va concretiza în nimic. La fel şi cu scrisoarea celor şapte împotriva viitorului ambasador american la Bucureşti. Ea este mult prea stupidă pentru a o bănui de caracterul întâmplător. Prea pică, asemenea unui pietroi, într-o fereastră a unei clădiri în care se încearcă o reconciliere a unei perechi care a divorţat de mai multe ori ca să nu pară un aranjament. Un aranjament pentru a prilejui preşedintelui şi partidului de guvernământ o reafirmare a idealurilor democratice. O consolidare a biografiei lor actuale prin neglijarea altor pagini.

Altfel, scrisoarea celor şapte n-ar fi decât un prilej ideal de dat cu mucii-n fasole.

Nr. 39 / *Reportaj de buzunar*

Până la vârf

Ceea ce bănuiam s-a şi întâmplat. Dezbaterea raportului asupra corupţiei s-a transformat într-un jalnic spectacol. Toată lumea tună şi fulgeră împotriva acestui flagel şi sfârşeşte prin a ridica deznădăjnuit din umeri, de parcă ar zice : ce să facem, domnilor, banditii ăştia corupţi sunt atât de şmecheri şi de deştepţi, că nu lasă nici o urmă şi nu-i putem prinde în nici un fel. Corupţie este peste tot, dar nu putem da de nici un vinovat. Şi cu asta să trecem mai departe, mai ales că am adoptat un document-cadru, un fel de protest public la adresa corupţiei. Îmi aduc aminte de o caricatură publicată cu ani în urmă în *Newsweek*, după invazia ruşilor în Afganistan. Sub un ţărm, un urs fioros şedea pe un morman de oase pe care scria Cuba, Ungaria, Cehoslovacia, Vietnam, Polonia, RDG şi devora un individ pe care scria Afganistan. Deasupra, pe ţărm, un grup de politicieni, format din preşedintele Franţei, Doamna de Fier şi Jimmy Carter,

introducea sub botul sângerat al ursului o creangă cu un carton pe care scria *We protest !* « Noi protestăm ! ». Şi ce dacă ? Ursul rusesc îşi devora în continuare victimele şi lumea occidentală se limita la proteste. Cam asta este şi toată dezbaterea cu corupţia. Ea devorează funcţii şi instituţii, şi se întinde de la cel mai pârlit şef dintr-o pârlită de comună şi urcă până în vârful societăţii româneşti.

Cât de sus ? Mulţi spun că acest fenomen urcă până în preajma preşedintelui Ion Iliescu, dar nu îl atinge şi pe acesta. Faptul merită a fi crezut doar în parte. Preşedintele are o vizibilă ostilitate faţă de orice formă de proprietate şi, în afara ambiţiilor sale de putere, nu-şi mai doreşte mare lucru pentru sine, mai ales că la preşedinţie are de toate şi intenţionează să stea cât mai mult. N-am nici o îndoială că acest aspect cu greu ar putea fi contestat. Din punctul de vedere al avantajelor personale şi familiale, preşedintele rămâne în afara oricărei suspiciuni de corupţie. Dar, dacă analizăm campania sa electorală, costurile ei, şi ne întrebăm de unde au venit aceşti bani, atunci vedem că nici preşedintele nu este scutit de o asemenea suspiciune. Nimeni n-a avut acces la modul de cheltuire a fondurilor, transparenţa a fost inexistentă, şi bănuiala noastră e că multe firme, care mai apoi s-au bucurat de avantaje şi contracte, au pus umărul pentru campania sa electorală. Şi cu siguranţă că avantaje vor mai fi împinse spre preşedinţie şi în perioada următoare, pentru a pregăti noua campanie electorală. Deci toată lumea este sau se află pe cale de a fi contaminată de flagelul corupţiei. Fiecare s-a învăţat să mai ciugulească măcar o fărâmitură de la celălalt. Şi obiceiul funcţionează în instituţiile statului de drept, în cele comerciale, de stat sau private. Doar ici şi colo mai scapă câte unul şi acesta se poate duce la biserică să jure în faţa lui Dumnezeu că el nu a luat niciodată nimic. Şi cei care pot face acest lucru sunt mai ales săracii foarte săraci, credicioşi şi cinstiţi, cărora nimeni nu le dă nimic, pentru că nu are ce avantaj să obţină de la ei. Ceea ce înseamnă că, într-o măsură sau alta, toţi suntem o apă şi un pământ. Corupţia era o moştenire strălucită a epocii de aur. Atunci ea exista pe scara ierarhică, dar mult mai temperat. Nu din frica de Dumnezeu sau de lege, cât din frica de mecanism. Veneau tovarăşii şi, dacă nu aveai un sprijin mai acătării deasupra lor, atunci te treceau la munca de jos, chiar după gratii, şi-ţi stricai dosarul pentru totdeauna. În plus, te temeai că omul cu care încercai să pui la cale ceva este informator sau chiar ofiţer acoperit. Şi nu ştiai peste cine dai. Acum, nimeni nu se mai teme de nimeni. Mecanismele care să controleze şi să combată corupţia nu funcţionează decât în cuvinte. Totul se poate. Esenţialul este să nu fie prea groasă sau să nu laşi prea multe urme. Şi, pentru că lefurile oficialilor sunt mici, corupţia i-a atins cel mai puternic pe aceştia. Trebuie să traiască şi ei. Iar dezbaterea în Parlament n-a fost decât un carnaval realizat de cei care trebuie să trăiască.

La ce altceva să ne fi aşteptat ?

Nr. 40 / *Reportaj de buzunar*

Şi totuşi, « vizita » a fost utilă

Majoritatea ziariştilor este de acord cu ideea că încercarea regelui de a veni în ţară pentru a participa la simpozionul dedicat actului de la 23 august, atâta vreme cât formalităţile intrării sale în ţară nu erau clare, a fost o enormă greşeală. Considerentele acestora sunt multiple şi, în cele din urmă, dacă aş privi lucrurile doar din acest punct de vedere, aş înclina să le dau dreptate. Tentativa sa de vizită a provocat un interes mult prea scăzut, fapt ce poate trimite şi la o anume superficialitate a pregătirii ei. Indiscutabil, participarea regelui la acest simpozion ar fi avut meritul de a aduce o clarificare în desfăşurarea evenimentelor de la 23 august, o nouă imagine a acestora, mai ales că, multă vreme, în capul românilor n-a fost picurată decât ideea insurecţiei naţionale antifasciste, înfăptuită de clasa muncitoare şi de forţele democratice sub conducerea partidului comunist român. Evident, viza regelui a fost refuzată nu dintr-o teribilă preocupare de a menţine în ambiguitate evenimentele de la 23 august, cât mai ales din alte considerente, care ţin mai puţin de istorie şi mai mult de actualitate. Preşedintele, în primul rând, şi mai apoi guvernul şi partidul său se tem de rege ca dracu' de tămâie. O teamă proletară (dublată, evident, de mânie) în faţa unei tradiţii copleşitoare, purtată în cazul de faţă de un om de o aleasă distincţie. Ion Iliescu şi echipa sa n-au acceptat vizita regelui pentru că ei se tem de prezenţa unui om care ar putea aduce în stradă sute de mii de români şi, prin aceasta, să le ameninţe puterea. Să le pună la îndoială legitimitatea. Şi cu această frică vor trăi până la sfârşitul zilelor.

Nu discut acum dreptul elementar al regelui de a vizita România ca persoană particulară când vrea. Acest drept nu poate fi retras atâta vreme cât el a fost dobândit prin naştere. Oricâte comitete şi comiţii, guverne sau consilii de stat, alcătuite din oameni distinşi sau din cioflingari, vor fi decis retragerea cetăţeniei, gestul lor nu depăşeşte condiţia ridicolului. Din acest punct de vedere, nu există nici negociere, nici nedreptate, iar în faţa unui abuz de acest gen, societatea civilă trebuie să se ridice şi să protesteze. Ea nu poate şti ce guguman mai pune mâna pe putere şi cum acesta începe să scoată decizii şi hotărâri, ca unul sau altul să nu mai poată veni în ţara sa pentru că, vezi Doamne, nu ştiu ce adunătură acoperită de o ştampilă a decis retragerea cetăţeniei.

Un alt aspect mi se pare însă de o mare importanţă în derularea evenimentelor din aceste zile. Cel puţin aceasta poate fi marea lecţie pentru noi din eşuata tentativă de vizită a regelui. În momentul în care preşedintele şi guvernul au decis că regele nu are ce căuta în ţară, s-a pus în mişcare o sinistră maşinărie de a bloca sau interzice orice drept sau libertate a oricui. Nici prevederile Constituţiei, care stipulează libera circulaţie a parlamentarilor, nici accesul presei, nici dreptul oricărui cetăţean străin

de a beneficia de o viză de intrare în România la unul din punctele de frontieră, nimic nu a mai fost valabil. Din modul în care autoritățile române s-au purtat vineri am înțeles foarte clar că, în general, președintele este încântat să se joace de-a democrația atunci când conduce el și când toată lumea este de acord cu domnia sa. Când se petrece însă un afront, o amenințare, când în societate dă să se petreacă un lucru care nu mai este pe placul domniei sale, atunci s-au dus dracului toate regulile comportamentului civilizat și democratic. Băieții îți trântesc ușa în nas, scot scutierii și tunurile cu apă și sunt gata să tragă fără milă, oricâte legi și Constituții te apără. Aici stă marea lecție pe care ar trebui să o desprindem din încercarea regelui de a se întoarce acasă ca simplu cetățean și ca martor al istoriei acestei țări. După cum îmi este simplu să gândesc că, simțindu-se tari, băieții vor accepta jocul democratic în anii următori doar în cazul în care vor avea convingerea fermă că tot ei vor câștiga. Altfel, din comportamentul de vineri e de înțeles că sunt gata să încalce orice lege, normă sau libertate pentru a-și apăra pozițiile de putere. În modul lor de a se purta trebuie citită o teribilă amenințare.

Nr. 41 / *Reportaj de buzunar*

Talcioc internațional cu medalii

Când toată lumea discută despre privatizare, când politica își bagă coada pe post de dop în economie, când imaginea României în lume este un fel de laitmotiv al preocupărilor generale dar nu interesează pe nimeni, tocmai atunci se ține și ediția jubiliară a Târgului Internațional București. De 20 de ani, economia României alege ce are mai bun și trimite în perimetrul de lângă Casa Scânteii, pentru a arăta națiunii că n-a muncit degeaba. Evident, Târgul a fost de-a lungul anilor și o replică dată capitalismului. Produsele societății multilateral dezvoltate erau prezentate alături de cele ale țărilor angajate într-o prietenie « de nezdruncinat » cu România, iar pe sub mustață li se spunea românilor : ați văzut, nu suntem cu nimic mai prejos decât ei.

Când a trecut în ipostaza de piață, adică de târg, schimbările au început să se facă din ce în ce mai simțite. Țările prietene și-au retras pavilioanele de complezență, marile firme străine și-au îndreptat atenția spre târguri specializate, iar între marii producători de pe piața României au început să apară și firmele particulare. Pe nesimțite, Târgul Internațional București, vizitat la ediția jubiliară și de președintele României, și de primul-ministru, n-a fost, după două decenii, decât un enorm talcioc. El a fost transformat într-o mie de pătrate și pătrățele în care firme mai mari sau mai mici au expus ceea ce vând, iar nu ceea ce produc. Astfel, calculatoare se puteau vedea în peste 70 de standuri, faxuri și televizoare la fel,

cuțite și bomboane, băuturi și tacâmuri de bucătărie, toate claie peste grămadă în boxe mai mari sau mai largi, mai frumoase sau mai puțin amenajate. În multe locuri, acestea puteau fi și cumpărate, astfel încât diferența între marele talcioc de gros din Voluntari și cel din Piața Scânteii nu prea era de sesizat.

La aceasta a contribuit în mare măsură numărul mare de mașini parcate pe aleile interioare ale târgului, mulțimea tonetelor cu mici, bere și înghețată, înghesuite în special în fața pavilionului Germaniei și în împrejurimi. Chiar dacă organizatorii au anunțat că, pentru acest an, două tulumbe au funcționat permanent în slujba curățeniei, ba au fost deschise și două noi puncte sanitare, curățenia și igiena au fost tot la nivelul unui talcioc. TIB '94, oricât au dorit organizatorii să-i dea un aer festiv și aniversar, n-a fost decât un enorm talcioc în care sute de mii de oameni au venit din curiozitate și din reflex, alergând înnebuniți după pixuri, pliante și alte amintiri. Târgul a fost în mică măsură un loc de întâlnire al specialiștilor. În schimb, a fost un vad impecabil pentru gură-cască. Cel mai interesant lucru este că și pavilioanele țărilor străine au fost invadate de mici societăți mixte româno-țara respectivă, care au deschis câte un stand cu lucrurile pe care le vând în România.

Dincolo de o revistă scoasă zilnic, de promovarea prin stația internă a produselor, a expozanților și a unei bănci de date privind prezențele în târg, manifestarea reprezintă mediocritatea impecabilă a societății românești și a economiei sale. Din acest punct de vedere, Romexpo este chiar absolvită. Nu poate organiza târgul de la Frankfurt cu buticurile din Ferentari. În același timp, Romexpo are o responsabilitate enormă în transformarea spațiului expozițional din Piața Scânteii într-un talcioc. Construcții noi și aiurea, tonete și buticuri, plus tolerarea unui comportament de talcioc pe toată perioada în care târgurile specializate nu funcționează au dus la deteriorarea continuă a zonei și a comportamentului comercial în perimetrul ei. Cu fiecare zi, această zonă a orașului cade și mai mult, până la o decădere alarmantă. Dacă luăm în calcul balanța Romexpo pe 1993, observăm că, dintr-o cifră de afaceri de 8 miliarde, peste 4 miliarde sunt profit. Asta înseamnă un profit de peste 50 % din cifra de afaceri, ceea ce este de neimaginat într-o lume civilizată. Poate doar în cazul drogurilor să poată fi obținut unul mai mare. De aici se vede însă o politică, cea a banului cu orice preț, în detrimentul calității serviciilor.

Oricât de mult ar contraria, eu cred că actuala ediție jubiliară a TIB a fost un dezastru în care se reflectă perfect slăbiciunile societății și ale economiei românești. Cât privește afacerile, trebuie săpat în continuare, pentru că surprizele pot fi enorme.

Nr. 42 / *Reportaj de buzunar*

« Cârpeşte-o, ca să trăieşti până mâine »

Între preluarea spitalului de la Baloteşti de către Serviciul Român de Informaţii şi hotărârea guvernului de a reintroduce un fel de mercurial pentru o perioadă de 90 de zile nu este o distanţă atât de mare cât ar putea să pară la prima vedere. Gestul SRI de a prelua spitalul SAI pare pur şi simplu inexplicabil. Există în interiorul instituţiei tensiuni şi bătălii pentru putere pe care domnul Măgureanu încearcă să le tranşeze în favoarea sa cu astfel de achiziţii sindicaliste ? Greu de crezut că procurarea unui spital pentru lucrătorii SRI ar putea stinge ambiţiile şi tensiunile dintr-o asemenea instituţie unde conflictele merg la rădăcină. De altfel, spitalul este departe de Bucureşti şi e greu de presupus că lucrătorii SRI vor accepta să se deplaseze până la Baloteşti pentru a-şi vedea de sănătate. Avea SRI-ul o obligaţie istorică pentru a recupera această instituţie ? Nicidecum ! Spitalul a fost construit între cele două războaie şi nu este opera nici a statului român, nici a serviciilor sale secrete. Spitalul de la Baloteşti, din câte ştiu, a fost construit de o anume ligă de protecţie a bolilor pulmonare. În această criză a asistenţei medicale, el ar fi trebuit să le rămână locuitorilor din Baloteşti şi celorlalţi din Sectorul Agricol Ilfov. Chiar dacă ar fi fost construit din banii guvernului, ai SRI-ului sau ai ministerului Sănătăţii. Mai rămâne o întrebare : avea SRI-ul neapărată nevoie de acest spital ? Dacă armata are nevoie de instituţii spitaliceşti pentru a-şi pregăti cadrele în mod special pentru situaţii-limită, adică de război, celelalte instituţii ale statului nu pot ridica asemenea pretenţii. Nici ministerul de Interne, nici cel de Externe, nici Parlamentul, nici guvernul, nici ministerul Culturii. Cu atât mai mult SRI-ul nu poate ridica nici măcar pretenţia unei policlinici specializate. El nu are boli profesionale, nu necesită un personal şi o dotare aparte. Deci ambiţia SRI de a prelua acest spital mi se pare absurdă.

Dacă din activităţile economice şi din profitul realizat (pentru că face şi aşa ceva) SRI îşi dezvoltă dotările şi, pe deasupra, mai face investiţii pentru a contribui la creşterea calităţii vieţii angajaţilor săi, este cu totul altceva. Dar să iei un spital de la populaţie pentru a crea o asistenţă medicală separată mi se pare un abuz grosolan, o înfruntre pe faţă a sărăciei şi a decăderii asistenţei medicale pentru ceilalţi. Mai rămâne încă o întrebare de pus. Acest spital a fost luat dintr-o grijă specială faţă de angajaţi sau sub această acoperire ne putem aştepta la experienţe, experimente şi spălări de creier ? Oricât ar părea de şocantă o asemenea întrebare, ea nu poate fi ocolită, pentru că încrâncenarea SRI de a pune mâna pe acest spital nu o exclude. La fel stă situaţia şi cu blocul neterminat preluat de SRI. Primăria vinde sau finisează locuinţe pentru săraci şi un bloc neterminat este cedat SRI-ului ? Pe ce bani ? Cu ce drept ? Cu ce destinaţie ? Nici aici lucrurile nu sunt clare, şi nu sunt clare pentru că funcţio-

nează semnăturile. Câştigat în justiţie, spitalul Baloteşti este o pierdere nu doar pentru locuitorii Sectorului Agricol Ilfov, dar şi pentru domnul Virgil Măgureanu. Pentru că această preluare aparent legală rămâne o gafă, o încălcare a Constituţiei şi, mai ales, o sfruntată ofensă adusă opiniei publice.

Să zicem că SRI-ul, în întunecatele sale intenţii, a vrut. Mulţi vor. Dar ministrul Sănătăţii a semnat şi el. E vorba de un ministru din partidul de guvernământ şi din trista memorie a societăţii româneşti predecembriste, ministru care, în degringolada asistenţei medicale din România, săptămâna trecută, anunţa apariţia unui ziar al ministerului Sănătăţii. Nu-i destulă sărăcie, nu-i destulă improvizaţie în reţea, din puţinii bani destinaţi sănătăţii, hop, lui îi trebuie ziar ca să-şi arate muşchii şi inteligenţa reformatoare. Absurdul bântuie ca vântul mânios pe scoarţa cerebrală a acestui om. Din nefericire, nu este doar stilul său. E al întregii lumi care conduce. Se stinge lumea de necazuri. Ei fac un ziar. Se zvârcolesc preţurile, ei introduc mercurialul. Se plâng oamenii de criza de medicamente. Ei îşi fac spitale sub pază pentru a-şi rezolva problemele lor. Se legiferează astfel un comportament primar şi fără orizont. Cârpeşte-o, ca să trăieşti până mâine.

Nr. 43 / *Reportaj de buzunar*

Corul şi dirijorul

N-a fost nici un poet adevărat. Nici ziarist, deşi era gata să scrie despre orice care să-i aducă un bănuţ, o simpatie sau măcar un loc între cei ce dădeau din coadă. Se lipea peste tot. La Pluguşor, la serbări pioniereşti, la Cântarea României. Când nu avea loc, căra servieta maestrului său într-ale ticăloşiei. Când acesta lipsea, bântuia peste tot şi ameninţa în stânga şi în dreapta că te spune patronului. Prin 1988 sau 1989, când partidul avea nevoie de o trompetă care să contrazică acuzaţiile presei străine legate de demolarea bisericilor şi a satelor din România, omul nostru a fost singurul român dispus să mănânce un tren de rahat scriind un articol istoric prin care încerca să dea peste bot presei şi cancelariilor străine, spunând că nu se demolează nimic, că România cunoaşte o înflorire fără precedent. De la tumoră pe scoarţa cerebrală la pupat în fund, la polemist internaţional în numele partidului, cerberul *României Mari*, atât de mic cât era, s-a chircit şi mai tare în decembrie 1989, când lumea ieşea pe străzi şi încerca să se scuture de ticăloşi. Speriat că va fi terciuit de amărâţi sau spânzurat de un felinar, dădea din coadă pe lângă oamenii furioşi, în speranţa că va fi lăsat să trăiască. Şi, pentru a-şi dovedi maleabilitatea, a scris repede o scrisoare pe care a expediat-o în Statele Unite şi care a şi fost

citită pe ici-pe colo. Atunci Vadim a încercat să recupereze măcar o vertebră din coloana sa prea îndoită de servitor şi l-a acuzat pe Ceauşescu de tot ce i-a trecut prin cap şi prin alte părţi. L-a făcut asupritor, ticălos, dictator, l-a împroşcat cu aceleaşi bale cu care îl linsese şi încerca să-şi contureze un fel de faţă salvatoare a poporului român. Nimeni n-a privit această încercare decât ca pe o odioasă mişcare a unui şobolan gata să schimbe corăbiile din mers, chiar dacă pentru asta era nevoie de înotat în lăturile învolburate care le despărţeau.

Rămânea doar o curiozitate minoră. Căreia dintre cele două corăbii i se va dedica Vadim mai târziu ? Bălăcăririi celui căruia i-a sărutat mâna sau recuperării monumentalităţii acestuia ? O vreme n-a făcut nici una, nici alta. S-a pus repede sub steagul patriotismului şi a început să grohăie. Nici pentru Nea Nicu, nici împotriva lui. Doar patria, din care mai cumpăra câte puţin. Structură de cătel, Vadim s-a aşezat repede în spatele celui care avea biciul. A început să latre pentru el până când a fost sigur că pericolul agăţării de felinar a trecut. Apoi a început să joace. Să sfâşie turul pantalonilor unde i se dădea comanda. Şi, ca să avem parte de o confuzie perfectă, din când în când a început să-şi mârâie stăpânul. Odiosul personaj a făcut carieră. A făcut burtă şi bani. Şi, pentru că balanţa politică stă în avantaj la mustaţă, trompeta noastră a început să capete importanţă. Nu mai poate fi oprită din fâsâitul ei de după masa cu fasole. Şi toţi se înghesuie să o asculte. Să danseze pe cântecele ei şchioape. Şi procuratura, ca să-i tempereze procesele în care este chemată, şi poliţia, ca să-l apere, şi televiziunea, ca să-i difuzeze restul pârţurilor cerebrale, şi Parlamentul, ca să-i asculte vocea de măgar apocaliptic.

Dar cel mai ridicol fapt s-a petrecut săptămâna trecută. Izmenarul naţional a început să ţipe în Parlament că este atacat de duşmani. Ministrul de Interne, devotat intereselor partidului său, a sărit ca ars şi a luat-o la goană din Parlament ca să apere partidul aberaţiilor de duşmanii democraţiei. Într-o poliţie săracă şi financiar, şi tehnic, şi numeric, care se chinuie să facă faţă multiplelor probleme ridicate de creşterea infracţionalităţii, ministrul de Interne sare ca un iepure pentru apărarea partenerului său politic, fără să-şi dea seama că târăşte instituţia publică în rahatul intereselor şi disputelor dubioase. Nu ne mai rămâne decât ca, la un asemenea apel de ţată, să sară şi armata cu tancurile, şi Serviciul Român de Informaţii, pentru a avea imaginea completă a unei societăţi tembelizate, adunată în horă în jurul unui rahat care dirijează corul absurdităţilor.

Nr. 44 / *Reportaj de buzunar*

Fără primari, doar vânare de vânt

Arestarea năvalnică a primarului sectorului 3, Constantin Tutunaru, a provocat destule reacţii legate de folosirea poliţiei în confruntările politice. Şi a procuraturii, evident. Dar o discuţie despre ce fac primarii sectoarelor, primarul general al Capitalei şi, în general, ceilalţi primari din ţară cu greu se poate purta. Probabil că numai prăbuşirea sau incendierea unei localităţi va reuşi să declanşeze o discuţie serioasă pe acest subiect. Toată lumea vede în rezolvarea chestiunilor locale un fapt politic. În cele din urmă, chiar este, dar până acolo calea se lungeşte şi se întortochează.

Luând în calcul actualele dispute politice, ele nu par a se încheia prea curând. Poate că sunt chiar modul de a fi al acestei forme de existenţă. Or, a aştepta ca ele să înceteze, într-un consens cu administraţia locală, este un nonsens. Problemele administrării unui sector sau a unei localităţi sunt dincolo de toate. Pentru că de la ele pleacă toate. Inclusiv economia. Inclusiv nivelul de trai. Din acest punct de vedere, primarii (ai opoziţiei sau ai coaliţiei guvernamentale) s-au mulţumit mult prea repede cu puţin. Cu ce le dă guvernul, cu ce legiferează Parlamentul. Încet-încet, ei s-au rupt de susţinerea colectivităţilor care i-au ales şi s-au însingurat şi izolat, bătând pe la uşi guvernamentale ca să obţină câte ceva pentru electoratul lor. Şi, din când în când, s-au întors spre el cu câte o fărâmă. Ceea ce le-a diminuat şi importanţa, şi credibilitatea, şi, implicit, imaginea. Această izolare de electorat a primarilor reprezintă, după părerea mea, sursa celei mai mari dezamăgiri a populaţiei României ! Pentru că, indiferent de ce soluţii adoptă un guvern neinspirat sau confuz, indiferent de ce legi votează Parlamentul, primarii reprezintă autoritatea cea mai puternică pentru o comunitate. Şi, într-o comunicare eficientă ca aceasta, oricând mulţimea poate fi chemată la demonstraţii şi alte forme de protest pentru a obţine de la puterea politică, de la legislativ sau de la guvern cadrul legal, deciziile sau banii necesari schimbării situaţiei dramatice a mai tuturor localităţilor din România.

În general, primarii fac reprezentare şi se încurcă în hăţişul necazurilor mărunte ale oamenilor – adeverinţe, repartiţii, aprobări, avize – şi se lamentează că nu pot, că nu au, că legea e proastă, că guvernul nu face, uitând un element esenţial : că un primar, cu colectivitatea sa, constituie cea mai puternică forţă de presiune, cel mai puternic factor de dialog cu oricine. Decăderea oraşelor vine atât din resemnarea comunităţii, cât şi din a celor care o conduc. O mulţime scăpată în întregime de sub controlul ordinii, al legislaţiei, al minimului spirit civic. Construieşte cine vrea, dărâmă cine vrea, străinii şi românii îşi instalează gheretele de tablă prin parcuri şi grădini, deteriorează zonele de locuit, iar primăriile nu

apără comunitatea în nici un fel. Este inadmisibil ca un corp de inspectori să vegeteze şi să nu intervină în abaterile şi monstruozităţile care se nasc pe şest. Se mai petrece câte ceva în zona centrală. Arhitectura, curăţenia şi ordinea în Bucureşti mai sunt cât de cât apărate în partea de faţadă a oraşului. La periferie, praf şi pulbere. Nu vin nici poliţia, nici garda financiară, nici inspecţia sanitară. Acolo se întinde marea junglă a fărădelegilor. Restaurante fără nici un fel de autorizaţie, depozite fără autorizaţie de construcţie, toate minunile posibile. Iar primarii de sector se plâng doar că nu au şi nu pot. Fie avem de-a face cu oameni lipsiţi de un minimum de simţ practic, fie devoţiunea lor scade vertiginos. Cert este că localităţile, inclusiv Bucureştii, decad pe zi ce trece sub ochii unor colectivităţi resemnate. Şi nimeni nu înţelege că nici economia, nici nivelul de trai, nici politica şi nici cultura nu au şanse de redresare în localităţi care decad. Fără trezirea primarilor sau fără trezirea comunităţilor care să le ceară acestora socoteală, toate speranţele noastre de a ieşi din fundătură sunt sortite zădărniciei.

Nr. 45 / *Reportaj de buzunar*

Limbariţă şi judecată

Mai toate ziarele comentează afirmaţia lui Ion Raţiu făcută în interviul publicat săptămâna trecută de revista *Expres*. Mărturisesc că şi pentru mine ea a reprezentat o surpriză. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să caut dovada. Nu cumva a fost vorba de o greşeală de transcriere, de o interpretare a spuselor domnului Raţiu ? Din fericire, banda există şi domnul Ion Raţiu a fost respectat cu fidelitate în spusele sale. Afirmaţia care a şocat pe foarte multă lume şi a stârnit atâtea reacţii îi aparţine în exclusivitate. Unii chiar au început prin a ne reproşa că am reprodus-o. Nimic mai eronat. Un om politic este liber şi responsabil. Ideea de a-l menaja atunci când spune lucruri care nu ne convin mi se pare de o naivitate nemărginită. După cum a eluda puncte de vedere pentru a menţine o imagine pozitivă a unui om sau a unui grup politic este o idee la fel de păguboasă. Uneori nu neapărat pentru cel care a spus cutare lucru, ci chiar pentru cel la care se referă. Mi se pare normal să-i lăsăm omului politic responsabilitatea deplină a gândurilor şi a spuselor sale. Pentru că afirmaţia domnului Raţiu, dincolo de nefericita ei formulare cu trimitere la patriotismul domnului Corneliu Coposu, spune totuşi extrem de multe lucruri.

Ne spune mai întâi câte ceva despre insatisfacţiile existente în rândul PNŢCD şi despre bătăliile pentru putere declanşate prematur. Sub aerul de unitate a ţărăniştilor se ascund destule ambiţii politice, destule interese,

chiar destule orgolii rănite de personalitatea covârşitoare a preşedintelui Corneliu Coposu. Domnul Ion Raţiu, în dorinţa sa de a rămâne în cursa politică pe care a pierdut-o cu doi ani în urmă în favoarea lui Emil Constantinescu, are nişte nemulţumiri, are observaţii şi chiar reproşuri. Sunt convins că asemenea poziţii divergente mai au şi alţi membri « grei » din conducerea PNŢCD, dar un sentiment de precauţie, de teamă, dacă nu chiar abilitatea, îi împiedică să le facă publice. Ele vor izbucni cu timpul, şi gestul domnului Ion Raţiu este un fel de avertisment.

E drept, imediat după reacţia promptă a presei, domnul Raţiu s-a speriat puţin de gândurile sale şi a început să dea înapoi. Să o mai îndulcească. Că n-a gândit chiar ce a spus. Şi de aici putem înţelege un al doilea lucru extrem de important. Că pe omul politic român îl cam ia gura pe dinainte. Nu neapărat pe domnul Ion Raţiu. Pe mai toţi. Începând din 1990, am asistat la o cascadă de spuse negândite, de propoziţii scrise sau spuse care au fost ulterior retractate, nuanţate, negate sau îmbogăţite spre a nu mai spune acelaşi lucru. De la acuzaţiile cu tentative de lovitură de stat, făcute în prima parte a lui 1990 şi pierdute în ceaţă, până la golanii din Piaţa Universităţii, până la paraziţii de la oraş şi despotul înţelept, de la atâtea alte baliverne spuse oamenilor în manifestări publice sau ziariştilor într-un cadru mai restrâns, până la afirmaţii făcute sub semnătură, totul s-a perindat şi i-a fost oferit românului spre a nu mai înţelege mare lucru.

Omul politic român de după 1989 are un anume gen de limbariţă, totdeauna sub presiunea momentului, şi o anume incapacitate de a vedea lucrurile într-o perspectivă temporală. Pe el îl presează clipa, interesele imediate, el este un om sub presiunea adrenalinei, care n-a învăţat încă să-şi înghită primele propoziţii pentru a trece totul prin filtrul unei analize serioase. Mai apoi, când a judecat şi a rumegat mai atent cele afirmate, el a descoperit totdeauna viciul afirmaţiilor sale şi a dat înapoi, a negat sau a nuanţat. Numai că toate acestea au sfârşit prin a diminua încrederea omului simplu în politicianul român, prea des pus în situaţia de a o întoarce « ca la Ploieşti ». Pentru că din afirmaţia făcută de domnul Raţiu faţă de preşedintele PNŢCD nu a pierdut atât Corneliu Coposu, cât domnul Raţiu şi omul politic român în general.

Drept pentru care menajarea acestuia trebuie înţeleasă doar ca o formă de prelungire a amatorismului. Din acest punct de vedere, prin gafa sa, domnul Raţiu ne propune o clarificare necesară.

Nr. 46 / *Reportaj de buzunar*

La nasturi și la găini

În afara momentelor în care se duce la dentist sau este pus la raze, toate celelalte clipe ale vieții sale sunt mediatizate mai ceva decât ale sfinților din *Biblie*. Se întâlnește un ministru cu nu știu ce țipțer din ce sfert de țară, hop, îl primește și președintele, iar televiziunea ne dă pe larg imagini de la punerea bazelor de prietenie între Țipțerenia și România, prilej cu care președintele reafirmă succesul politicii externe românești, confirmată în realismul său, în vocația sa pentru pace. Foamea întâlnirilor externe vine din complexul provincial al președintelui de sindicat, destul de rar admis în lumea bună. Dorința lui de a fi văzut, de a strânge mâini, de a da declarații are la bază o refulare din perioada în care era chemat la ședințe și i se bătea cu pumnul în masă că n-a condus bine măturatul fabricii, că a scăzut entuziasmul participării la strângerea recoltei. Așa că acum, în compensație, dacă este invitat la simpozionul internațional al bolilor aftoase, el se duce, salută, strânge mâini, se fotografiază, iar la întoarcere, pe aeroport, dă o declarație despre marele succes al politicii românești, despre noul cadru creat cu prilejul lansării vaccinului duobitridimensional. De îndată ce nu se mai ivește un prilej de primire pentru a trage clopotele celestei activități de după-amiază sau apare o fereastră în calendarul extern al lumii a treia, pentru a nu lăsa imaginea sa semidivină să moțăie, președintele își organizează o vizită de lucru în județe. Roade nițică pâine cu sare, flutură din lopățică și răspunde cu zâmbete valurilor de iubire exprimate de oamenii muncii scoși de la programul care și așa îi plictisea.

Incredibila comedie a vizitelor de lucru continuă să fie jucată și de oamenii muncii, și de autoritățile locale, și de conducerile societăților comerciale de stat, și de alaiul de pupeze prezidențiale, și de televiziune. Fuga-fuga, președintele o ia prin fabrici, prin secții, ascultă și dă sfaturi prețioase. Legate de ce ? De creșterea producției ? Ele nu pot pica mai bine decât nuca în perete pentru că președintele, oricât ar fi el de renascentist, nu se pricepe nici la componente electronice, nici la macarale, nici măcar la malaxorul de pâine. Nu este nici o nenorocire pentru că n-a fost ales președinte pe motivul că ar fi un foarte priceput economist sau organizator de fabrică. La acest capitol el stă chiar foarte modest. Dă el indicații pentru ieșirea din blocajul financiar ? Nu are de unde, pentru că nu se pricepe și acesta nu dispare dacă arăți cu degetul sau dacă te aclamă femeile în salopete. Le cere directorilor să le mărească salariile muncitorilor ? Poate să o facă, numai că aceștia nu au de unde. Se interesează de nivelul de trai al muncitorilor și pensionarilor ? Sigur că da, pentru pentru că nu poate fi străin de acesta, mai ales că a promis că îl va îmbunătăți. Dar pentru asta nu este nevoie să te duci până la

Călărași, până la Iași sau la Timișoara. Este de ajuns să schimbi direcția convoiului dinspre Cotroceni spre centru și să o iei spre Militari sau spre Drumul Taberei. Asta în cazul în care rapoartele statistice îți încețoșează mintea și nu ți se par clare.

Și atunci ce face președintele în aceste vizite de lucru ? Fie află diverse minuni (pe care guvernul le știe sau ar trebui să le cunoască), înțelege ce poate și apoi se duce la Cotroceni și bate cu pumnul în masă în fața unor miniștri sau factori responsabili și-i întreabă de ce-i așa și nu este altfel, și aceștia se sperie și fac să fie altfel, cum a zis președintele, și iese un rahat de două ori mai mare, fie află ce știa, dar se duce și face valuri pentru a mai calma lumea nemulțumiților și pentru a le împărtăși oamenilor câte un strop de trecătoare speranță. A fost președintele, a văzut, știe și ne-a promis că va face. În fața mulțimii, oricât de mult o iubește și oricât de fervente sunt manifestările de simpatie, el pare că stăpânește și controlează totul. Încurcând binișor atribuțiile președintelui, lasă să pară a fi și un bun prim-ministru, și ministru al Comerțului, și prefect, și primar. Încerc să mi-i imaginez pe Mitterrand vizitând o fabrică de pantofi sau pe Oscar Luigi Scalfaro sfătuind directorul unei fabrici italiene de spaghete. Și nu reușesc în nici un chip să fac imaginile să curgă. Stau doar încremenite și gem. De îndată ce-l pun însă pe Kim Ir Sen într-o fabrică de nasturi sau pe nea Nicu la o crescătorie de porci, filmul curge natural și zâmbetul îmi îngheață pe buze.

Nr. 47 / *Reportaj de buzunar*

Războiul farurilor

Se înmulțesc discuțiile care privesc presa română, dar nici una nu vizează chestiunile ei de substanță. Condiția presei în țara noastră, după valul de excitare postdecembristă, impune nuanțări, reglementări, impune o funcționare a asociațiilor profesionale, a tiparului semineolitic și, mai ales, stabilirea unui mecanism de circulație a informației între instituțiile statului și media. Pentru că puterea și instituțiile ei, împreună, au obligația fundamentală de a comunica totul. Nu atât din respect pentru presa română (adeseori enervantă, cicălitoare, bârfitoare, chiar zvonistică), cât mai ales pentru electorat. Iar de la această obligație nu există nici absolvire, nici rabat, nici jumătate de măsură. Fără o societate informată, care să-și judece reprezentanții, democrația nu face mai mult decât o ceapă degerată. Criza de hârtie, modificarea unor articole din Codul Penal, reglementările restrictive propuse la Cameră de Adrian Năstase sunt semnele unei nemulțumiri față de toată media românească, a unei iritări dublate de intenția de a readuce presa în banca ei, o bancă liniștită, cu privirea ațintită la degetul mustrător al profesorului.

Duminică seara, Oliviu Gherman declara Canalului de ştiri 31 că « lumina farurilor » este deranjantă în timpul lucrărilor. Sigur că, în stilul domnului Gherman, şi savarina este tot un fel de mămăligă din moment ce e rotundă şi se mănâncă. Dar nemulţumirea domniei sale, dincolo de exprimarea pompieristico-mistocărească, poate fi reală. Este bătrân, iritabil şi se concentrează greu în faţa lucrurilor complicate. Dacă cei doi preşedinţi, al Camerei şi al Senatului, ar fi intenţionat o rezolvare serioasă a deranjului provocat de « farurile » televiziunilor, în loc să înceapă elaborarea unor decizii şi măsuri administrative, ar fi invitat reprezentanţii organizaţiilor profesionale, ar fi prezentat inconvenientele şi ar fi căutat o soluţie care să împace ambele părţi. Presa să nu mai ţină « farurile » pe ilustrul cap al preşedintelui de Senat, pentru ca acesta să poată gândi nestingherit, iar de cealaltă parte, reprezentanţii mediilor electronice să-şi poată face datoria. Numai că o astfel de discuţie civilizată între reprezentanţii Parlamentului şi ai presei n-a avut loc din alte motive.

Iritaţi peste măsură de reacţiile presei din ultima vreme, cei doi, Adrian Năstase şi Oliviu Gherman, sub presiunea partidului lor, au vrut să dea o lecţie. O lecţie proastă, pentru că ea face dovada unei discriminări între presa de stat, adică Televiziunea Română, ale cărei « faruri » deranjează mai puţin, şi televiziunile locale, care nu execută ordinele partidului de guvernământ şi, ca atare, deranjează. Deci farurile Televiziunii Române sunt binefăcătoare atunci când împrăştie lumină pe scăfârlia preşedintelui de Senat şi înregistrează ilustra sa figură spre a o oferi pe tavă naţiunii nerăbdătoare. În schimb, celelalte deranjează. Nimic mai vesel ! În cazul unui inconvenient real, în locul unui comportament civilizat (dialog, dezbateri, stabilirea unui regulament de ordine interioară care să nu lezeze interesele ziariştilor, dar care să-i protejeze şi pe parlamentari de asaltul electronic), partidul de guvernământ, prin cei doi reprezentanţi de frunte, a ţinut neapărat să demonstreze ce muşchi are şi ce poate face. Dacă un asemenea comportament « se lipeşte » de modul de a fi al lui Oliviu Gherman, el pare oarecum straniu la Adrian Năstase. Să-l fi lăsat nervii pe tânărul om politic, atacat de mai toată presa, sau acesta se supune necondiţionat presiunilor partidului său şi ale preşedintelui ?

Cert este că războiul împotriva presei nu poate avea decât două sfârşituri. Ori o îngrădire a libertăţilor acesteia (şi, mai departe, cine ştie, o încercare de dictatură), ori o ruinare a oamenilor politici implicaţi într-o asemenea manieră de abordare. Pâna una-alta, din această atitudine are de suferit în primul rând presa şi abia mai apoi, într-o perioadă electorală, cei care au iniţiat acest război. Abia atunci domnul Oliviu Gherman va descoperi importanţa « farurilor », dar va fi prea târziu, pentru că între timp se va vedea că a făcut-o de savarină.

Nr. 48 / *Reportaj de buzunar*

Campionatul mânăriilor

Adevărul este că şmecheria românească dă uneori în clocot şi frizează genialitatea, dacă se poate spune aşa. Una din metodele cele mai simple de a pune în concurenţă, adică în regim de piaţă liberă, mai multe companii care să presteze acelaşi serviciu pentru statul român, adică licitaţia, a fost foarte rapid transformată într-un simulacru, într-o competiţie de formă, din care câştigă tot cine trebuie. Românii au brevetat repede metoda prin care din cinci sau şase firme concurente câştigă nu oferta cea mai bună pentru stat, ci cel care a pus la cale mânăria cea mai mare, care a « pokerit » cel mai mult. În 1990, când Petre Roman acorda aprobări pentru spaţii, toţi am sărit ca arşi. De ce se dau pe aprobare ? De ce nu au loc licitaţii publice ? Iată că au venit şi licitaţiile publice şi ele s-au transformat în mascarade economice. Începe să devină o regulă. Oferta cea mai bună nu câştigă niciodată dintr-un motiv foarte simplu. Dacă este oferta cea mai bună pentru stat, nu mai rămân bani de ciugulit pentru cei implicaţi în operaţiune. Aşa se face că toate marile importuri efectuate de guvernul României, luate în răspăr, cu dosarele de licitaţie întocmite, de regulă, de ochii lumii, pot scoate la iveală fraude inimaginabile. Adevărul este că marii îmbogăţiţi ai perioadei postdecembriste nu s-au născut, aşa cum cred naivii, din buticuri, din mici găinării sau din vânzarea de produse contrafăcute. Cine va reface dosarele marilor licitaţii deschise de guvern pentru importuri de produse alimentare, electronice, agricole, medicale şi petroliere va descoperi cum, din simple mişcări de import, milioane şi milioane, dacă nu chiar zeci de milioane de dolari, au trecut din patrimoniul public în buzunăraşe particulare. Zahărul, uleiul, păcura, motorina – toate au ajuns în momente de criză şi au fost urmate de importuri care s-au acordat în urma unor licitaţii de formă. Aceste sume exorbitante în dolari au fost, fără îndoială, împărţite. Fiecare şi-a luat o mică parte, plus un procent care a trecut la susţinerea politică. Mulţi din aceşti bani publici au fost deturnaţi în interes particular sau politic. Numai că aceste sume provin nu din neant, nici din amenzi. Sunt bani din impozite, bani din bugetul statului român sau bani primiţi în baza unor credite externe pe care România trebuie să le ramburseze în timp. Ce-a ajuns în buzunarul şmecherilor trebuie restituit din banul public de-a lungul anilor ce vin. Şi aceste credite la restituire vor apăsa extrem de greu pe viaţa fiecăruia.

Unul din domeniile în care licitaţiile au devenit o monstruozitate, o neruşinare fără margini este cel al sănătăţii. Există firme care propun aparatură identică şi câştigă licitaţia cel care oferă un preţ cu 30-40 % mai mare. Se cumpără aparate peste necesar într-un domeniu sau altul doar pentru a da satisfacţie unui profesor mai apropiat de ministru. Se plătesc prin licitaţii publice aparate care acoperă şi preţul altor aparate, livrate la cabinete particulare. Se cumpără enorm pentru Bucureşti şi se neglijează

provincia. Se achiziţionează aparatură de la firme necunoscute, fără service şi fără şansa obţinerii unor piese de schimb. Directoarea direcţiei dezvoltare achiziţionează constant aparatură de la reprezentanţa unei firme străine condusă de soţul ei. Se cumpără aparatură doar de dragul cumpărării, pentru a crea profit unor firme şi pentru a mai ciuguli ceva din banul public, după care, Dumnezeu cu mila, aparatura rămâne în depozite, pe sub scări, nefolosită şi se distruge. Nu există o politică de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, cu o hartă a nevoilor în teritoriu, cu priorităţile dictate de starea de sănătate a populaţiei.

Pe tărâmul importurilor şi licitaţiilor destinate sănătăţii se desfăşoară astăzi unul dintre cele mai odioase jafuri, pe care guvernul şi instituţiile statului au obligaţia să-l blocheze. Foarte mulţi din cei care în 1990 importau ciocolată şi ness s-au transformat în importatori de aparatură, mirosind că aici se învârt banii cei mai mulţi. Şi că ministerul Sănătăţii este un teren prielnic, unde cazi mai uşor la pace cu paznicii interesului public.

Nr. 49 / *Reportaj de buzunar*

Ediţie specială !

Aşa cum cele patru anotimpuri erau duşmanii de bază ai agriculturii socialiste, la fel, iarna rămâne, pentru multă vreme, principalul examen al fiecărei familii, al fiecărei instituţii administrative, al firmelor şi, în cele din urmă sau în primul rând, al guvernului. Nu mai sunt verdeţurile cu care săracul să-şi mintă foamea, casele nu mai satisfac condiţia de umbrar, ele trebuie să redevină case şi să aibă căldură, lumină, apă caldă şi lifturi în funcţiune, autobuzele să circule, firma să funcţioneze şi lefurile să nu se amâne. Din păcate, toate acestea nu sunt decât vise şi amărăciune. Omul simplu se apropie de iarnă ca de gura dracului. Încearcă să-şi cârpească viaţa şi cu fiecare an se simte mai vlăguit, mai disperat. La Reşiţa şi în celelalte centre muncitoreşti uitate de Dumnezeu, în fiecare iarnă infernul reîncepe, dar de fiecare dată mai crunt, mai adânc, mai fără orizont. Numărul familiilor înscrise la cantina săracilor creşte vertiginos, întreg oraşul ameninţând să devină un fel de azil. Ce-o fi la Anina, la Bălan, la Ştei, la Borşa numai Dumnezeu ştie ! Pierdute prin munţi şi izolate de reflectoarele televiziunilor. Viaţa în aceste oraşe nu depăşeşte condiţia ghetourilor. Aici « democraţia » n-a adus decât ascuţirea nenorocirii şi adâncirea ei. Democraţia cu ghilimele, pentru că dramatica situaţie din atâtea locuri nu este consecinţa esenţială a democraţiei, cum încearcă să creadă adeseori oamenii necăjiţi. Situaţia exasperantă pe care o trăiesc românii vine, în primul rând, dintr-o politică dirijată de un guvern ieşit câştigător în mod democratic. Nu procedura prin care a câştigat şi nu practicile democratice generează sărăcia, ci

folosirea lor incorectă, incapacitatea de a gestiona o situaţie economică şi, mai ales, lipsa de competenţă şi claritate în adoptarea unor măsuri care să schimbe situaţia ţării şi a cetăţenilor ei.

La Reşiţa se produce o dramă emblematică pentru starea generală a României, pentru economia ei şi pentru politica guvernului. Ce şanse are acest oraş de a avea apă şi căldură ? Nici una, pentru că programele pentru administraţia locală nu au resurse, nu au o bază temeinică. Cum s-a improvizat la Bolintin, aşa s-a improvizat şi cârpit şi la Bucureşti, şi la Reşiţa. Ce soluţii există pentru combinatele de la Reşiţa ? Aceleaşi ca şi pentru cele de la Galaţi, Călăraşi, Vâlcea, Piteşti, Hunedoara, Slatina şi câte or mai fi. Adică să vedem, de la caz la caz, cu bani ciupiţi de ici-de colo, trimişi prin artificii bugetare în locurile unde dă să crape cât mai curând. Şi, unde pârâie, iarăşi cârpeală, lefuri date şi praf în ochi, dar fără a avea un plan clar de perspectivă. Că se face o comisie, că vine un ministru, că se caută soluţii, aceeaşi frecţie politică pentru a calma focarele fără a umbla la rădăcina răului. Fundamentală nu este nici plătirea salariilor la Reşiţa, nici vizita primului-ministru. Fundamentală rămâne nerezolvarea situaţiei întregii economii. Politica improvizaţiei şi a cârpelii poate scoate pe termen scurt Reşiţa de sub ameninţarea exploziei sociale. Pentru o lună, pentru două, cel mult trei. Ea se va repeta tot acolo sau aiurea, dar cu intensitate sporită, care va avea consecinţe mult mai grave în întreaga societate.

Guvernul şi preşedintele, extrem de preocupaţi de contactele externe, de imaginea României în exterior, capitol la care au reuşit o recuperare aproape incredibilă, riscă să creeze un obraz frumos machiat, chiar prea machiat pentru o economie cancerizată. Ea, în loc să fie analizată, supusă unei dezbateri publice, confruntată cu datele ei reale, este mereu ameţită cu promisiuni, proiecte fără perspectivă, lipsă de curaj în adoptarea unor remedii, şi târâtă de azi pe mâine, în speranţa că, asemenea râurilor intrate în subteran, va găsi singură o cale de ieşire. Această atitudine are drept consecinţă crearea energiilor negative pentru declanşarea dinamitei sociale, cea care poate arunca în aer şi imaginea externă, şi drumul pe care se chinuie România să apuce, şi şubredele valori democratice. Situaţia de la Reşiţa este doar o rană din multe altele care nu ţipă, pe care nu le putem obloji nici cu vizita lui Nicolae Văcăroiu la Reşiţa, nici cu declaraţiile de mare succes internaţional date de Ion Iliescu în faţa drapelului naţional la întoarcerea pe Otopeni. Nu vizitele sunt acum ediţia specială a României, ci situaţia economică, cea care i-a împins pe oameni în pragul disperării.

Nr. 50 / *Reportaj de buzunar*

Tricicleta și bicicleta

Se umflă prețul la pâine și la carne. Căldura și apa pe o lună costă cât o înmormântare. Un mers cu trenul e cât o pereche de pantofi. E groasă, și necăjiții încep să mârâie. Și dacă mârâitul ia proporții și se face talaz ? Băieții se sperie. Fac o ședință și scot jucărica. Prețurile sunt blocate prin lege. Mercurialul îi scoate din încurcătură. Îl face pe necăjit să transfere răspunderea. Dă cu sacoșa în capul celui care vinde și-l laudă pe cel care a pus la cale păcăleala. Și chiar așa se petrece. Necăjitul se revoltă față de celălalt necăjit pentru că a mărit prețul unei legături de ceapă. Asta se numește tricicletă. Te pricepi sau nu te pricepi la guvernare, o folosești pentru că e simplă, ține și nu te răstorni cu ea nici dacă ești beat sau orb. Faci cu ea o sută-două de metri, cel mult un kilometru. Adică scapi o săptămână-două, cel mult o lună.

Dar lucrurile iarăși se mișcă. Necăjiții iar încep să mârâie. De data aceasta, nu mai vorbesc despre prețuri. Nu mai au bani de nici un fel, pentru că nu i-au primit. S-au prins că tricicleta a fost o mică șmecherie. Că tălâmbeala stă mai adânc. Au trecut două luni până s-au dumirit. Când să pună mâna pe pâinea cu prețul înghețat, descoperă că banii de leafă n-au ajuns la fabrică. Nu e de lucru. Ce-i produs stă pe stoc. Orașul n-are apă. N-are căldură. N-are decât puncte cardinale, denumire și altitudine. Nici telefoanele nu merg. Oameni buni, situația este mai groasă, trebuie să ne ridicăm, să strigăm, altfel, vom crăpa ! Îi iau de guler pe liderii sindicali, se răstesc la directori, încep să fiarbă. Ocupă centrul orașului. Nu-i bagă nimeni în seamă. Se adună și a doua zi. Strigă. Cer salarii, cer apă, cer căldură. Cer să fie și ei oameni. Să simtă ceva din grija celor aleși să aibă de grijă. Sictir, se satură ei și pleacă singuri ! Ei nu și nu. Înfometați, înghețați, calici, stau acolo și strigă. Află și cei din orașele vecine. Descoperă și ei cu uimire că nu au o situație mai bună. Nici la ei nu e de lucru. Nici în casele lor nu e mai cald. Își iau liderii de guler, se rățoiesc la directori și se solidarizează cu cei din orașul vecin. Vin și mesaje de aiurea. Și la noi la fel ! Și noi venim la voi. Să vină guvernul ! Ei strigă, ei aud. Guvernului începe să-i fie frică. Mă, e groasă, picăm chiar de sărbători ! Trimite comisie. Nu comisie, Primul. Să vină Primul ! Primul se sperie. Toți strigă să vină. Vine. Ei strigă deja « jos cu Primul ». E groasă de tot. Nu miroase a bine. Adversarii chițăie în pumni. O sfeclesc când se așteptau mai puțin ! Tragem și noi un protest ! Numai că se introduce în circulație un alt mijloc de locomoție. Oameni buni, dăm atâtea milioane pentru pomul de iarnă ! Dăm lefuri ! Dăm de lucru la toată lumea ! Ce ? Dăm comenzi guvernamentale, mai avem un client extern de care am uitat să vă spunem, veți avea apă, veți avea căldură !

Strigătele cu « jos Primul » li se opresc în gâtlej și limba începe să se plimbe pe buzele învinețite de frig și foame, lingând deja imaginarul

bine care se va prăvăli peste ei. Mâine se dau salariile ! Mamă, cât salam cumpărăm şi ce vin luăm din colţ ! Vom avea comenzi, vom avea bani mai ceva ca la Caritas ! Ne plătesc şi zilele în care i-am huiduit în centrul oraşului, ne dau şi jucării de Crăciun, mamă, ce bine şi ce fericiţi vom fi ! Şi de unde ne dă banii ? De la stat, prostule ! Prost, prost, dar şi statul e un fel de Caritas când zice că dă mai mult decât poate ! Adică ? Păi, uite aşa, taie de la Hunedoara şi dă la pomul de Crăciun. Taie de la Galaţi şi dă pentru lefuri ! Dă comenzi şi plăteşte guvernul ! Nu contează cine cumpără ! Şi ? Şi se vor trezi peste o lună că banii care au ajuns la Reşiţa erau de la amărâţii de la Iaşi ! Şi ? Şi peste două luni va plesni la Iaşi ! Mare brânză ! Cum, mă, mare brânză ? Uite aşa, mare brânză că va plesni la Iaşi. Dă-i în mă-sa ! Până atunci vine primăvara şi-om vedea pe unde scoatem cămaşa ! Şi lucrurile merg chinuit mai departe. Asta se numeşte bicicleta. Noul vehicul de transport politic. Pedalezi cu înverşunare ca să nu te muşte câinii de fund. Muţi peticele de la un cojoc la altul. Şi iei pantoful în piciorul cu care apeşi pe pedală, ca să nu zică lumea că eşti desculţ şi ca să nu faci cumva bătături la minte. Niciodată roata din spate n-o ajunge pe cea din faţă. Şi rahatul de azi se usucă până la cel din primăvară.

Nr. 51 / *Reportaj de buzunar*

Redescoperirea alfabetului

Oricât de fericiţi sau nefericiţi am fi, partea plină a paharului constă în faptul că România a scăpat de socialismul biruitor. S-a dus învârtindu-se şi nu se mai întoarce, chiar dacă visul mai colindă prin minţile pensionarilor de comitet judeţean sau central. Instituţiile socialismului biruitor s-au făcut ţăndări, iar fidelii lor soldaţi se reformează, îşi schimbă gradele şi îşi confecţionează biografii de liber-cugetători, dacă nu chiar de disidenţi încăpăţânaţi. Cam asta ar fi partea plină a paharului şi, bine sau rău, ea există, contează şi poate fi un punct de plecare. Numai că, de îndată ce încerci să priveşti spre ziua de mâine, golul, îndoiala şi, mai ales, ceaţa care te învăluie îţi înmoaie şi curajul, şi speranţa. România a pierdut în decembrie 1989 şi în următorii doi ani enorma şansă a unui alt început. N-a pornit hotărât nici spre democraţie, nici spre economia de piaţă. A bolmojit-o graţie modului de a gândi al principalului strateg al perioadei. Ion Iliescu a bâjbâit în fiecare moment important, convins că soluţiile se află în experienţa sa de viaţă. Şi, de fiecare dată, efortul, timpul pierdut au fost duble. Societatea românească a fost obligată să ajungă la singura soluţie viabilă cheltuind mult mai mult timp şi energie decât în alte ţări. Ceea ce au văzut Cehia şi Ungaria în prima clipă a căderii secerii şi ciocanului noi am văzut clar abia după cinci ani. De fapt, chiorala nu a stat neapărat la nivelul întregii societăţi. Ea domina numai în segmentul

ei de vârf, în piramida de putere construită artificial. Ceea ce România recunoaşte ca soluţie pentru evoluţia sa viitoare alte ţări au acceptat în două-trei săptămâni, cel mult o lună de la căderea socialismului biruitor. Acestea n-au avut nevoie să lupte cu privatizarea economiei, cu împărţirea pământurilor, cu libertăţile de exprimare, cu drepturile omului, cu pluripartidismul.

Cea mai mare tristeţe vine deci din faptul că am pierdut cinci ani pentru a dobândi ceea ce o minte lipsită de prejudecăţi ar fi putut identifica în câteva secunde. În plus, marea nenorocire a acestui « progres » lent şi chinuit vine din faptul că aceşti cinci ani cheltuiţi pentru redescoperirea alfabetului au însemnat şi o uzură inimaginabilă a energiilor oamenilor, o oxidare a vieţii politice, o resemnare până la lehamite în faţa oricărei iniţiative politice, o tendinţă de acceptare a economiei protezate. După părerea mea, ceea ce Ion Iliescu încearcă să-şi aroge ca rezultate ale eforturilor sale în aceşti cinci ani nu reprezintă decât eforturile unei întregi societăţi de a-l determina să accepte (pentru că e greu de presupus că a şi înţeles şi este pe deplin convins) măcar alfabetul elementar al unei rostiri democratice.

O a doua concluzie care s-ar putea desprinde ţine de desfăşurarea evenimentelor din decembrie. Şi ticăloşi, şi terorişti, şi revoluţionari, şi ocazionali s-au topit în aceeaşi confuzie, revoluţionarii reuşind un plus de ridicol. Ceea ce părea supremul efort tragic în răsturnarea unei dictaturi devine pe zi ce trece de un ridicol fără margini, de un cinism care frizează grotescul. Din decembrie 1989, când prin aceşti oameni părea să lucreze Dumnezeu, până azi, când aceştia se luptă pentru terenuri în staţiuni balneo-climaterice, pentru magazine în zona centrală şi pentru firme la care ei nu plătesc impozit, s-a produs o demitizare caragialescă, o întoarcere la condiţia iniţială, o maculare a tot ceea ce ţinea de eroic şi de frumuseţea condiţiei umane.

A treia amărăciune vine chiar din starea puterii politice. La aniversare, preşedintele îşi umflă pieptul şi preamăreşte « loviluţia » şi meritele strălucite ale poporului care s-a sacrificat pentru idealurile sale de libertate, în fond, un tort pe care-l consumă în fiecare zi ; şi de fiecare dată când cineva intenţionează să se aşeze la aceeaşi masă, el se ridică şi ţipă că idealurile democraţiei sunt ameninţate, că valorile pentru care s-au jertfit tinerii sunt terfelite de oameni lipsiţi de bună-credinţă şi patriotism. După cinci ani, tortul puterii a intrat pe mâna unui singur om, care foloseşte aceleaşi vechi mijloace de hăpăire, dar şi de apărare. La acest capitol, ultima literă din alfabetul democraţiei a fost descoperită, dar nu acceptată şi folosită ca un fapt firesc, semn că n-am depăşit încă nivelul fabulei. Democraţie, democraţie, dar nu pentru căţei.

anchetă ■ arhivă ■ memorii ■ jurnal ■ scrisori ■

Anul 1995

Nr. 1 / *Reportaj de buzunar*

Să nu fii cecen !

De câteva săptămâni, asaltul asupra Ceceniei ţine prima pagină a ziarelor şi dechide buletinele de ştiri. Ca într-un film de desene animate în care elefantul vrea neapărat să lichideze socotelile cu şoricelul, conflictul din Cecenia, ca şi în cazul Gruziei, aducea Rusia în noua sa formulă în faţa unui inamic derizoriu, dar enervant. Dacă în cazul Gruziei elefantul a reuşit să-şi impună legea, în cel al Ceceniei, mult mai mică decât cealaltă republică readusă în front, socotelile de la Moscova nu s-au potrivit cu cele de la Groznâi. Oricât de violent a fost asaltul trupelor ruse împotriva armatei de buzunar a generalului Dudaev, victoria de hocus-pocus n-a avut loc. Ceea ce părea o simplă deplasare pe teren pentru o punere la punct s-a dovedit a fi un conflict mult mai dificil. Victorioasa armată rusă, cea care era supremul argument în mai toate negocierile politice internaţionale ale Moscovei, s-a dovedit a fi şi ea plină de slăbiciuni. În faţa unui război de gherilă, ultradotata armată pe care s-a sprijinit o jumătate de lume s-a poticnit caraghios şi inexplicabil. Aceasta a fost şi explicaţia deciziei de a arunca în luptă forţe grele şi tehnică de luptă destinate unui război mult mai amplu. Şifonarea unui prestigiu de aproape cincizeci de ani devenea iminent. Şi astfel, Groznâi s-a transformat în teatrul unor lupte de-o violenţă care riscă să le întreacă chiar şi pe cele din fosta Iugoslavie. Marele elefant nu putea să tolereze o obrăznicie care venea pe deasupra şi de la cel mai mic.

Drama cecenilor, pe lângă aceea de a fi supravieţuit ca grup etnic în burta unui imperiu, vine şi de la atitudinea marilor puteri. Gestul lor de independenţă survine într-un moment în care comunitatea internaţională îi acordă lui Elţin un sprijin maxim, în speranţa că el va menţine fragilul echilibru al fostei uniuni şi va continua şi reformele politice pe scara democraţiei. Şi, astfel, cazul cecenilor a fost rapid plasat sub umbrela unei « probleme interne », la care, de regulă, toată lumea se spală pe mâini. Dar în numele căreia armata rusă a tocat un oraş până a rămas fără puncte cardinale, a descărcat mii de tone de explozibil şi a comis crime care nu pot fi trecute la capitolul victime de război. Comunitatea internaţională a continuat să tacă şi să aştepte, neinvocând nici măcar oarecum uzata placă a drepturilor omului, pe care o tot învârtise cu succes în perioada Războiului Rece. Exista riscul ca, în numele aşa-zisei probleme

interne, Groznâi-ul să fie ras de pe faţa pământului şi nimeni să nu scoată o vorbă. Dacă ministrul de Externe al Germaniei nu şi-ar fi ridicat vocea, am fi privit poate şi astăzi la modul cum se rezolvă o « problemă internă » în lumea contemporană. În fond, scârboasele căi ale politicii schimbă moneda şi tonul în funcţie de interese.

În prima parte a măcelului din Cecenia, România n-a avut nici o poziţie. Judecata a fost simplă. Dacă Rusia poate interveni în Cecenia ca într-o chestiune internă, la fel şi Moldova poate interveni în Republica Nistreană. În fond, nu este nici o diferenţă. Numai că dreptatea nu este aceeaşi şi pentru elefanţi, şi pentru căţei. E greu de crezut că, în momentul în care Moldova ar încerca să intevină în republicile de mucava, Rusia ar sta cu braţele încrucişate, ca în faţa unei probleme interne. Sub presiunea ei, chiar organisme internaţionale ar sări ca arse în apărarea drepturilor omului pentru populaţia rusofonă din zonă. Aşa că toate calculele de acest fel sunt inutile. Ba chiar ar putea să ne determine să înţelegem ceva din tragedia acestui popor orgolios şi tragic, apăsat de dimensiunea sa liliputană şi de o casă neinspirat aşezată. Că, fără sprijin internaţional, fără relaţii strânse cu marile puteri, fără o strategie politică bine pusă la punct, gesturile eroice sunt, în egală măsură, sinucigaşe. Iar ecoul lor, de-a dreptul stins. Când pentru lumea politică de pe glob contează doar echilibrul rus, Cecenia nici nu există, oricâte drame se petrec acolo, oricâtă violenţă suportă acel petec de pământ. Şi asta mi se pare nedrept, strigător la cer, şi, în acelaşi timp, arată ca o neputinţă desăvârşită.

Nr. 3 / *Reportaj de buzunar*

Bulă

S-a dus ca un împuşcat. A dispărut la orizont, fluturând şapca lui de clovn tălâmb. Şi de a doua zi a reapărut, serios, cu pălărie, cu cravată, spunând, ştiţi, eu am suferit, m-au anchetat, am protestat, le-am făcut zile negre, m-au bătut. Şi eu am fost disident, a zis el, uitând că a fost şi secretar de partid, şi director, şi membru în comitetul orăşenesc, şi inspector. Să terminăm odată cu comuniştii ! A devenit promotorul democraţiei. A fost ales în comitetul revoluţionarilor, a devenit consilier, a vorbit la manifestaţii publice, s-a bătut cu pumnul în piept, vorbind despre câte putem face spre fericirea noastră, s-a înscris la un partid, l-au pus preşedinte sau vicepreşedinte, a dat inteviuri la televiziuni străine şi române, a pus-o pe nevastă-sa să-şi facă firmă, a împins cererea de privatizare a unei întreprinderi prin metoda MEBO, nevastă-sa, cu BULAROM IMPEX, a cumpărat 51 % din acţiuni, să terminăm, fraţilor, cu mamuţii economiei socialiste, a dat şi portocale la căminele de nenorociţi şi chiloţei la copiii

handicapați, a ținut paltoanele, iar medicamentele le-a revândut și a pus-o pe soacră-sa să halească zilnic un tub de vitamine, a cotizat și la opozanți, în cazul în care chiorul lor iese primar, a plecat și în străinătate (mamăă, să vezi ce au ăia !), s-a vârât și-n confederația sindicală prin văru-su, pe care l-a învățat cum să-l înjure, a tipărit și ziar, a făcut și conferințe de presă, are cărți de vizită, bodyguarzi, și ține și o balerină la barul cu program.

Mai întâi și-a luat o Motorolă, pe urmă telefon celular, și nu se așază niciodată pe scaun fără să-l pună pe masă. A candidat și pentru Parlament, trebe, dom'le, să terminăm odată cu Parlamentul Rușinii, a luat la grămadă și, de regulă, doarme în ultimul rând. Și așa dormea pe buletinul de știri al radioului, acum doarme în fiecare dimineață pe discursul președintelui de Senat, s-a înscris și într-o fundație care luptă împotriva ungurilor, deși el a copilărit la Tecuci și n-a trecut decât pe deasupra Ungariei cu avionul, *Bularom* s-a dezvoltat, a obținut licența de export mobilă, tăurași și fier vechi, deși fierul vechi și tăurașii sunt interzișii. Are un alt prieten, Bulă și el, agățat la guvern, și ăla i-a scos o semnătură care atestă că românii nu mai pot circula liber din cauza fierului vechi care le blochează drumurile. S-a împrietenit cu un consilier de la președinție, are un amic și la Consiliul Europei, pe care-l umflă cu palincă, un fel de Bulex din Anglia, pe Bulă jr. l-a trimis la studii în străinătate cu o bursă de la o fundație pentru democrație, el, hulitul, prostul lumii, care bombănea tălâmb la fiecare întrebare și o făcea lată, că mai toți dădeau din colț în colț, de teama unei provocări, acum s-a scuturat de chipul său cretin și are aerul unui om liber. Se bagă peste tot și în toate, folosind drept argument indiscutabil suferința sa predecembristă, în numele căreia a obținut și certificat de revoluționar, și patalama de erou în revoluție, și nu mai poate fi recunoscut și identificat. Bulă a devenit personaj important, nu mai este prostul care împunge ținta, el a devenit prostul specialist, prostul democrat cu pretenții, prostul revoltat pe condiția sa, care dă lecții, decide, împarte, face cărțile orașului sau ale partidului și, cu creierul său bezmetic, împinge lumea românească în aceeași direcție. Prin el se construiește viitorul cețos și prin el se dă glas gândirii neputincioase, pusă să vorbească în numele celorlalți.

Îl văd zilnic și-i zic, salut, Bulă, și el mă privește de sus, de peste umărul șoferului său, și-mi zice, pardon, colega, am terminat cu trecutul, acum suntem în democrație și nu mai permit !

Asta e, dacă te-am iubit, fire-ar mă-ta a dracului !

Nr. 4 / *Reportaj de buzunar*

Altă scamatorie

N-am dovezi, dar sunt gata să fac pariu că tot scandalul cu monstruoasa bibilică de la Cluj (Gh. Funar) şi UDMR nu este decât o nouă scamatorie politică. E greu de spus cine este autorul ei, dar timpul ni-l va indica, fără îndoială. Prea a luat foc într-o săptămână ca să nu-şi fi băgat dracul coada lui deşteaptă în toată această poveste. Pentru că nu se duce politica precum ciocnirea bilelor tâmpe, lovite de un băţ şi ricoşate după calcule de biliard. Uneori pare, dar nu respectă regulile acestui joc la modă, pentru simplul motiv că mai apare o reacţie inteligentă din partea celui lovit din interes. Şi el poate să nu urmeze traiectoria care i se pregăteşte, ci se repliază printr-o mişcare inteligentă, evitând astfel căderea fatală în neant.

Să o luăm pe variante. Este mişcarea declanşată de UDMR exact în momentul optim al relaţiilor româno-ungare pentru a împiedica semnarea tratatului între cele două ţări ? Posibil, pentru că, odată semnat, acest tratat ar putea reduce mult impactul UDMR. Dar, în acelaşi timp, un asemenea calcul este absurd. Este clar că UDMR ştie că nu va obţine în acest moment constituirea unor zone cu statut special. Consiliul primarilor nu reprezintă mare problemă. E de aşteptat ca ei să se mulţumească cu un câştig privind folosirea limbii maghiare. Să fie condiţia dracului strecurată şi în UDMR pentru intensificarea mişcărilor legate de aceste pretenţii pentru a ridica de fapt o minge la fileul adversarilor politici, care aşteaptă nerăbdători de cealaltă parte a plasei ? Pe aici pe undeva trebuie căutat autorul scamatoriei. În primul rând, reacţia lui Gheorghe Funar a venit prompt. Şi, de fiecare dată, ea a fost servită la momentul optim spre a obţine ceea ce se şi sconta.

Monstruoasa bibilică de la Cluj numai că n-a cerut deschiderea de lagăre. În rest, tot. Scoatere din Parlament, excludere a maghiarilor din instituţiile importante al statului, percheziţii la domiciliile maghiarilor pentru confiscarea de arme. Funar n-a sărit niciodată aşa de tare, semn că scamatoria vizează lucruri foarte importante şi ea trebuie să stârnească valurile necesare. Teatrul a devenit chiar palpitant. Preşedintele partidului de guvernământ, domnul Adrian Năstase, susţine că ministrul Justiţiei poate fi destituit dacă declaraţiile sale privind neconstituţionalitatea UDMR nu se vor adeveri. Vine altul şi înmoaie poziţia, şi zice că Gavril Iosif Chiuzbaian a făcut-o în nume propriu, pentru ca la urmă să vină purtătorul de cuvânt al guvernului să zică despre domnul Chiuzbaian că părerile sale « au fost făcute de pe poziţia unui specialist, deci nu se poate cere o delimitare de un ministru care n-a greşit ». Asta când PUNR continuă să susţină ceea ce susţine monstruoasa bibilică – scoaterea UDMR în afara legii. Prea e cusută cu aţă albă. Vine purtătorul de cuvânt al guvernului să-l pună la punct pe Adrian Năstase ?

Socotind că avem de-a face cu politică, iar nu cu bambilici, atunci e clar că toată povestea este o scamatorie. Care să fie prețul ? Obligarea opoziției la o delimitare dură de UDMR ? Ceea ce ar avea consecințe nu tocmai fericite în felia de electorat a Convenției Democrate ? Pe aici pe undeva stă calculul acestui circ care i-a speriat de moarte pe naivi. Oamenii simpli au sărit ca arși, de teamă ca nu cumva de săptămâna viitoare Transilvania să treacă la Ungaria sau ca de luna viitoare mici republici maghiare să fiinţeze prin Ardeal. Scamatoria poate fi un bun prilej şi pretext pentru partidul de guvernământ, preocupat să rupă o halcă din Convenție. Ceea ce politicește este perfect posibil. Numai că prețul unei asemenea manevre mi se pare extrem de riscant. O mare parte din ce a reuşit el să obțină ca imagine externă, ca şi credibilitate, se duce dracului pe acest joc şi împinge interesele majore ale ţării în fundul de prăpastie în care mai fuseseră nu demult.

E posibil ca acest ricoşeu straniu de bile politice să se fi născut şi din întâmplare, la mişcarea mai accentuată a UDMR. Dar povestea e mult prea cusută cu ață albă pentru a crede că ne aflăm în fața unei catastrofe de tip iugoslav. Când păream mai departe de un asemenea fenomen, declanşarea lui ar însemna chiar eliberarea certificatului de tembelitate pentru politicienii români. Mai degrabă ar putea fi vorba de o consecință comico-politică a unei încuscriri de înghesuială şi de tot râsul (PDSR-PUNR-PRM-PSM) şi care a pus la cale toată scamatoria pentru a obține un alt avantaj, deocamdată greu de identificat, pe tabla de şah.

Singurul pericol real este populația, care ar putea să ia în serios strigătele lui Funar sau revendicările UDMR. Dacă ea ar fi avertizată că e vorba doar de o scamatorie, atunci şi-ar vedea liniştită de treabă şi la sfârşit am judeca în liniște : cine a jucat bine şi cine a jucat prost ?

Nr. 5 / *Reportaj de buzunar*

« Urmează construcția »

Au trecut cinci ani de la începutul de drum, când în Piața Unirii şi în Piața Universității se striga « A apărut revista *Expres* », « Ia *Expresu'* ! », de când renăşteau lumea liberă şi presa liberă. Au trecut cinci ani de când, cu o maşină de scris şi cu un birou de secretar de partid spart, la tipografia « Informația » s-a declanşat un capitol din istoria postcomunistă a României. Un capitol în care unii nu credeau, alții abia îl miroseau şi foarte puțini îl întrevedeau în adevărata sa dimensiune, pe care nici acum n-am atins-o. Au trecut cinci ani de la înfiinţarea societății Expres, care nu avea nici măcar telefon şi despre care Mihai Cârciog spunea : « Va fi cea mai mare societate de presă din România », propoziție pe care eu

şi Ion Cristoiu o luam ca parte dintr-un moment de umor necesar. Au apărut însă şi *Expres Magazin*, şi *Expres Internaţional*, şi *Puls*, şi *Aici Radio Europa Liberă*, au apărut şi *Evenimentul zilei*, şi *Telegraf*, şi *Observator*, şi Tele 7 abc, şi radiourile, şi colegii noştri au tipărit ziarele şi săptămânalele lor, şi ceea ce părea o improvizaţie, o căutare înfrigurată şi nesigură, a început să fie o certitudine. Revistele şi ziarele anilor 1990-1991 au chemat societatea românească spre lucruri pe care nici ea (şi, adeseori, nici ele) nu le cunoştea. Democraţie, drepturile omului, libertăţile cetăţeneşti, libertatea presei, toate sunau atât de straniu şi de comic pentru unii şi pentru alţii. Mulţi îşi muşcau măselele, ascunzându-şi gândul că vom crăpa cât de curând. Au fost anii în care presa liberă, exaltată, aproape isterică, a opus machierii socialismului o chemare răspicată spre democraţie. Au fost doi-trei ani în care presa s-a atârnat cu disperare de cealaltă parte a balanţei, încercând să echilibreze societatea românească. Şi n-ar fi reuşit dacă n-ar fi fost Măria Sa strada, lumea românească în fierbere, simţind că adevărul nu este de partea foştilor, că socialismul roz e doar o variantă politică de activist speriat. Au fost cinci ani în care presa românească – şi, între atâtea titluri, şi revista *Expres*, împreună cu celelalte publicaţii ale grupului de presă cu acelaşi nume – a făcut mai mult decât partidele politice la un loc. A fost o vreme a presei partizane, isterice, de opinie, a fost o perioadă a dezvăluirilor şi a gafelor naive, după cum alte publicaţii au traversat perioade de aserviri ruşinoase. *Expres*-ul a încercat, dincolo de greşelile sale trecătoare, să scape de toate acestea, să ţină cârma adevărului şi a unei judecăţi echilibrate. A lansat o generaţie de tineri gazetari şi a încercat să-şi menţină identitatea dincolo de tendinţe, mode, presiuni şi tentaţii. Poate că acestea sunt câteva din argumentele care au dus *Expres*-ul celor cinci ani în toate marile biblioteci ale lumii, americane sau europene, în colecţiile institutelor de cercetări politice şi în paginile marilor cotidiene ale globului. Colecţia revistei poate fi luată ca un document destul de fidel al tuturor celor petrecute în ultimii cinci ani. Ceea ce seamănă cu un capitol de istorie. Un capitol încheiat nu doar de presa românească, ci şi de societatea pe care a slujit-o.

Următorii ani cer o regândire, şi nu doar a presei. Mişcarea de stradă, bătălia politică violentă, isteria publicistică încep să ţină de memoria imediată. Negatul cu orice preţ rămâne doar o soluţie naivă. Iar presa nu poate nici nega, nici construi fără o societate civilă activă, hotărâtă să determine schimbările. Succesul presei de divertisment poate fi chiar un semnal de alarmă pentru refuzul accentuat faţă de politic. După cinci ani, a venit vremea să declarăm decesul cititorului spectator, cel care cumpăra un braţ de ziare spre a se amuza de cine şi de ce a făcut şi cine şi ce a zis. Abia acum începe şi pentru presă, şi pentru cititorul ei perioada cea mai grea. Cea a construcţiei. A lui : cine şi de ce a făcut asta ? Cu ce drept ? Transformarea cititorului spectator în cititor care îşi adună informaţiile spre a fi el actorul principal al societăţii rămâne principalul scop al presei ro-

mânești pentru anii următori. S-a încheiat o etapă, zisă a revoluției sociale, și urmează cea a construcției. Din păcate, ea a început fără ca ideile și mentalitățile comuniste să se fi decantat în întregime. Societatea românească începe să construiască fără a fi reușit să-și ordoneze trecutul imediat. Ceea ce face și mai grea construcția și mai fascinantă evoluția presei scrise.

Nr. 6 / *Reportaj de buzunar*

Revizuirea necesară

Două măsuri au avut meritul de a amâna clarificarea situației aparatului de represiune din România epocii de aur. Trecerea serviciilor de Securitate sub controlul armatei și, mai apoi, desființarea Securității și înființarea Serviciului Român de Informații. În acele vremuri de teribilă confuzie și nervozitate, trecerea Securității sub control militar a avut meritul de a mai calma, de a exclude o posibilă amenințare și, de asemenea, de a reduce rolul unui mecanism extrem de abil în influențarea jocurilor politice. A fost o primă măsură inteligentă, care a avut meritul de a pregăti aplanarea conflictelor și tensiunilor legate de abuzurile Securității. Îi controlează armata, nu-și mai pot face de cap, își va fi spus omul simplu, terorizat atâtea decenii de frica Securității. Numai că această măsură a fost una de protecție, de banalizare a problemei. Când exista riscul deschiderii dosarului Securității, a apărut conflictul interetnic de la Târgu Mureș. El a devenit astfel nu numai un pretext politic de manipulare, de răbufnire a altui tip de energii acumulate de-a lungul vremii, dar și un bun prilej pentru o altă mișcare de șah. Desființarea Securității și reînființarea SRI. Prin aceasta se producea recuperarea serviciilor secrete de informații și i se mai oferea românului terorizat de Securitate un calmant. Securitatea a fost desființată, ea nu mai reprezintă nici un pericol atâta vreme cât cadrele vinovate sau incompetente au fost eliminate, iar noul serviciu este creat pe baze profesionale și sub control parlamentar.

Indiscutabil că interesele recuperării fostelor servicii secrete, adică a Securității, au fost enorme. Și politice, și strategice, și de mare importanță în bătălia pentru putere. Ele au jucat un rol pe care în momentul de față nu-l putem evalua cu exactitate, dar care poate fi descifrat și în evoluția ulterioară a configurației politice. De fapt, eu cred că a fost una dintre primele griji ale celor implicați în cucerirea puterii. Iar această recuperare s-a produs cu maximă inteligență și eficiență. Astfel că situația Securității din România a reușit să dispară din atenția opiniei publice. Documentele ei au fost pierdute, dispărute, clasate sau puse sub interdicție (de unde n-a mai ieșit decât ce era nevoie). Ni s-a spus că au fost scoși

vinovații și incompetenții, dar niciodată n-am aflat cine și câți. Ni s-a spus că au fost aduși profesioniști, deși o simplă privire asupra piramidei nu lasă neapărat să se înțeleagă același lucru. Ce este mai trist vine de la faptul că toate aceste mișcări abile de recuperare a serviciilor secrete din anii socialismului s-au produs fără o clarificare și o evaluare a abuzurilor, crimelor și fărădelegilor comise în cei 45 de ani de activitate laborioasă, încheiată cu înfricoșarea societății civile și cu un control deplin al tuturor structurilor statului.

Preocupată de grija de mâine, de consolidarea și dezvoltarea formelor private de proprietate, lumea românească a uitat de tot ce a suferit, a lăsat abuzurile Securității printre amintirile urâte și a început să construiască fără să-și fi limpezit un aspect esențial al existenței sale. Probabil că o asemenea clarificare în 1990-1992 s-ar fi făcut cu multă durere, cu victime chiar. Probabil că aceasta a fost și rațiunea pentru care volatilizarea Securității s-a produs cu atâta grijă. Numai că acum, după cinci ani, când societatea românească a atins un grad de calm și echilibru, acest lucru rămâne un deziderat obligatoriu. Teoretic vorbind, pentru că practic el rămâne la fel de dificil. Societatea a obosit în fața subiectului. Interesele de a păstra necunoscute crimele și abuzurile vin atât de la cei care le-au comis, cât și de la o parte a lumii politice. Multe din cele incriminate s-au produs în imediata lor vecinătate. Uneori cu grade mai mici sau mai mari de implicare. Cert este că performanța puterii din anii '90 de a volatiliza Securitatea, de a o scoate din scenă cu câteva mișcări inteligente de iluzionist, trebuie acum revăzută și privită în noul context democratic. Vinovații și nevinovații au dreptul să știe și să afle care sunt dovezile și documentele în baza cărora se va scrie istoria României. Altfel, riscurile ca Marele Scut de apărare al Patriei, cum se autonumesc securiștii, să rămână doar cu propria lui denumire, lăsând prafului și ungherelor memoriei tot ce nu convine puterii și tot ce a generat și menținut marea monstruozitate care a fost epoca de aur, rămân toate intacte. Și am avea un trecut dominat de o mare minciună și de o nedreaptă judecată.

Indice de nume

A

Abudalidze, O.G. 441
Adameşteanu, Gabriela 499
Aderca, Felix 295
Albu, Alexandru 261
Alecu (colonel) 338, 339
Alexandru, Ioan 191, 193, 208, 213
Andon, Sergiu 36, 249
Andrei, Ştefan 27, 255
Angelescu, Gheorghe 395
Antonescu, Ion 202, 203, 236, 275, 277, 278, 319, 426
Antonescu, Mihai 319, 320
Apostol, Gheorghe 130
Arachelian, Vartan 374, 392, 492
Arafat, Yasser 485
Ardeleanu, Constantin 268
Arghezi, Tudor 42, 295, 397

B

Baba Novac 270
Bacalu, Andrei 380
Baciu, Paul 44
Baiu, Ion 36
Barbu, Eugen 255, 341, 363, 377
Barnes, Gwendolyn 148
Bădărău, Eugen 41
Bălcescu, Nicolae 417
Bâgu, Constantin 55
Bârlădeanu, Alexandru 33, 40, 41, 42, 43, 50, 130, 134, 155, 156, 159, 166, 167, 168, 169, 219, 221, 248, 251, 255, 298, 309, 330, 332, 335, 337, 339, 348, 350
Bârlea, Octavian 310
Bârlea, Ovidiu 309, 310, 311
Becleanu, Rodica 390, 492, 512, 514
Bendovski, Carmen 492
Beniuc, Mihai 367
Berlusconi, Silvio 429, 508, 509
Bibescu, familia 421
Biriş, Dorinel 127
Blaga, Lucian 42, 513
Blandiana, Ana 51, 60, 68, 83
Bobu, Emil 173
Boda, Iosif 468
Bogza, Geo 295, 375
Brahaciu 78
Braia, Doru 51
Brateş, Teodor 8
Brătescu, Florin 297
Brătianu, familia 421
Brejnev, Leonid 220, 225
Brucan, Silviu 72, 91, 99, 129, 130, 200, 325, 456, 513
Brunea Fox, F. 295
Bujor Sion, Mihai 55, 208, 216, 237, 351, 358, 391, 462
Burebista 161, 423
Burtică, Cornel 82
Bush, George 312

C
Calciu Dumitreasa, Gheorghe 191, 193, 212, 213
Cangeopol, Liviu 152
Caracostea, Dumitru 42, 310
Caragiale, Ion Luca 43, 183, 246, 266, 267, 358, 451
Caraman, Petru 310
Caramitru, Ion 54, 81
Carp, Gheorghe 75
Carteron, Jean-Paul 484
Casey, Jim 152
Cataramă, Viorel 427, 502, 513
Cazimir, Ştefan 265, 290, 390
Călinescu, George 266
Câmpeanu, Radu 117, 213, 281, 401, 451, 487, 488
Cârciog, Mihai 8, 9, 424, 540
Cârciumaru, Marius 462
Ceauşescu, Elena 48, 49, 52
Ceauşescu, familia 109, 170, 421
Ceauşescu, Ilie 49, 173, 377
Ceauşescu, Nicolae 7, 8, 18, 23, 24, 25, 26, 28, 32, 36, 41, 42, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 61, 89, 90, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 140, 141, 144, 150, 151, 152, 155, 157, 158, 164, 170, 173, 194, 203, 204, 205, 210, 213, 216, 217, 218, 220, 222, 223, 225, 231, 233, 235, 241, 254, 255, 264, 268, 273, 274, 280, 281, 291, 297, 305, 307, 316, 321, 324, 325, 326, 330, 334, 337, 356, 365, 391, 406, 409, 421, 423, 425, 426, 437, 455, 456, 491, 502, 522
Ceauşescu, Nicu 22, 23, 255, 381, 382, 383
Ceauşescu, Valentin 157
Ceauşescu, Zoia 157
Ceontea, Radu 220, 315, 327
Ceontea, Vasile 163
Chagall, Marc 234
Chaplin, Charles 358
Chebeleu, Traian 468
Cheler (Paul ?) 50, 427
Chiţac, Mihai 20, 22, 24, 55, 94, 95, 100, 124
Chiţulescu, Nicolae 11
Chiuzbaian, Gavril Iosif 539
Ciorbea, Victor 504
Cloşca (Ioan Oargă) 428
Coja, Ion 416
Cojocaru, Liana 40, 44
Comăneci, Nadia 410
Constantinescu, Emil 354, 360, 364, 454, 490, 525
Coşa (Coşea), Mircea 399
Coposu, Corneliu 54, 117, 213, 273, 275, 364, 366, 442, 524, 525
Corfus, Ilie 11
Cornea, Doina 50, 51, 83, 461
Costin, Dumitru 504
Cozma, Miron 301, 302, 446, 447, 469, 470, 490, 504
Craxi, Bettino 509
Creangă, Ion 310
Cristache, Nicolae 513, 514
Cristoiu, Ion 9, 415, 424, 425, 470, 541
Crişan (Gheorghe Crişan) 428
Crişan, Mircea 140
Culianu, Ioan Petru 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152
Cuza, Alexandru Ioan 37, 389

D
Dan (general) 96, 97, 99, 100, 101
Dăscălescu, Constantin 129
Decebal 389, 473
Delon, Alain 324
Demetrescu, Cerasela 36
Diaconescu, Gheorghe (procuror) 22, 48, 78
Diaconescu, Ion 402

Diamandescu, Ion Cornel 124
Dijmărescu, Eugen 189, 190, 234
Dima, Paul 44
Dima Drăgan, Corneliu 151
Dincă, Ion 173, 262
Dinescu, Mircea 62, 82, 90
Dinu, Cornel 218
Dobrin, Nicolae 410
Dobrotă, Niță 40, 44
Dohotaru, Adrian 310
Doniger, Wendy 148
Dragalina (general) 232
Dragomir, Aristide 416
Dragomir, Aurel 48, 54
Dragomir, Caius 345, 346
Drăgan, Iosif Constantin 329, 422
Drăgănescu, Mihai 40, 44
Drăghici, Alexandru 226
Drăghici (croitoreasă) 228
Drăgoi (general) 38
Drăgulescu (maior) 278
Dudaev, Johar 536
Dumitrașcu, Gheorghe 220, 267, 288, 330, 335, 337, 339, 351, 390

E

Eliade, Mircea 145, 147, 148, 149, 150, 311
Eliade (soția lui Mircea Eliade) 147, 150
Elțîn, Boris 224
Enache, Petru 173, 254, 393
Enache, Smaranda 51
Engels, Friedrich 221
Erhan, Ioan 8
Everac, Paul 391, 392, 393, 395, 407, 409, 411, 436, 460, 461

F

Faulkner, William 464, 470
Faur, Viorel 159
Feurdean, Ion 495
Filip, Traian 422
Finţescu, Leonard 177
Florescu, Mugurel 19, 36, 48, 396
Florică, Gheorghe 433
Funar, Gheorghe 355, 356, 357, 358, 360, 365, 427, 428, 443, 447, 470, 489, 490, 499, 509, 510, 511, 539, 540
Furrer, Hans Peter 317

G

Galin, Vladimir 56
Gavra, Ioan 361, 428, 443, 510
Găldău, Vasile 374, 375
Gâdea, Suzana 348
Gârbea, Anita 174
Gershman, Carl 210
Gheorghe, Ion 490
Gheorghe, Tudor 235
Gheorghiu, Jeana 481, 482
Gheorghiu-Dej, Gheorghe 367
Gherman, Oliviu 336, 337, 528
Ghica, familia 421
Goga, Octavian 251
Golu, Mihai 347
Göncz, Árpád 240, 242
Gorbaciov, Mihail 170, 223, 224, 312
Gram, Andra 224
Grigoruț, Ioan 234
Gruia, Ion 276
Guşă, Ştefan 94, 95, 100

H

Halaicu, Crin 482
Hamza (« maiorul ») 251
Hamza, Mircea 392
Hasdeu, Bogdan Petriceicu 310
Hašek, Jaroslav 358
Havel, Václav 233
Hazbulatov, Ruslan Imranovici 441
Hăulică, Dan 90
Herzog, Chaim 234
Hilberg, Raul 276

Hitler, Adolf 203, 220, 276
Homescu, Radu 233
Hooper, James 192
Horea (Vasile Ursu Nicola) 428
Hosu, Bogdan 397, 398
Hruşciov, Nikita Sergheevici 223, 422
Huzum, Sergiu 297

I

Ianaev, Ghenadi 225
Iancu de Hunedoara 270
Iancu, Avram 251, 310, 418, 428
Iancu, Gheorghe 31, 105, 106
Ianul, Vasile 396
Iliescu, Ion 16, 25, 27, 47, 50, 51, 52, 61, 72, 79, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 93, 117, 123, 127, 129, 130, 134, 137, 139, 140, 152, 156, 158, 159, 162, 169, 170, 171, 172, 175, 194, 201, 205, 206, 216, 225, 233, 234, 235, 237, 238, 248, 249, 251, 253, 255, 256, 260, 262, 269, 282, 285, 286, 287, 297, 299, 314, 317, 322, 323, 325, 326, 330, 332, 335, 336, 337, 338, 339, 342, 346, 349, 352, 356, 358, 360, 361, 365, 367, 368, 374, 385, 387, 389, 390, 391, 395, 398, 399, 402, 403, 407, 420, 429, 454, 455, 456, 462, 467, 472, 477, 480, 483, 490, 491, 492, 499, 500, 501, 502, 513, 514, 515, 516, 517, 531, 533, 534
Ioan Paul al II-lea, Papa 312, 392, 423
Ionel, Vasile 72, 75, 468
Ionescu, Agrippa 409
Ionescu, Cazimir 8, 462
Ionescu, Eugen 194, 195
Ionescu, Victor 196
Ionescu-Quintus, Mircea 141
Ioniţă, Ion 25, 72, 194
Iordache, Claudiu 462, 504
Iorga, Nicolae 151
Iosefini (Aurel Iosef) 218, 268, 344
Iosif, Dan 53, 159, 219, 220, 267, 334, 337, 338, 394
Iuga, Dumitru 52, 392, 492

K

Kádár, János 241
Kanjorski, Paul 193, 213
Kanjorski, Robert 191, 193, 212
Kant, Immanuel 513
Kennedy, John 171
Kim Ir Sen 527
Klebes, Heinrich 317
Kostial, Ştefan 72
Kriucikov, Vladimir 163, 225

L

Lalumière, Catherine 317
Lenin, Vladimir Ilici 155, 221, 397, 441, 473, 491
Leon, Nica 56
Leuprecht, Peter 317
Levy, David 234, 236
Li Peng 501, 502
Lintzmeier, Anton 191
Lipatti, Valentin 205
Lukács, Georg 361
Lupoi, Mihai 18, 462

M

Maior, Liviu 418
Malaxa, Nicolae 359
Maniu, Iuliu 251
Manolescu, Nicolae 137, 142
Manoliu, Mircea 278
Marian, Valer 39, 93
Marinescu, George 8
Marţian, Dan 33, 53, 55, 159, 248, 250, 251, 252, 255, 281, 298, 330, 332, 335, 337, 339, 350, 391, 402

Marx, Karl 221
Mazilu, Dumitru 21, 84, 93, 130
Măgureanu, Virgil 25, 26, 37, 38, 39, 53, 73, 111, 120, 123, 124, 138, 158, 162, 163, 164, 175, 176, 182, 184, 185, 194, 225, 280, 282, 283, 290, 309, 313, 326, 330, 371, 408, 416, 462, 520, 521
Mănescu, Corneliu 291, 292, 300
Mărculescu, Petru (Petre) 234, 260, 261, 262
McCarthy, Paul 193, 210
McGuire, Robert A. 149
Mesaroş, Serghei 462
Michnik, Adam 83
Mihai I 146, 311
Mihai Viteazul 161
Mihăescu, Eugen 366, 367
Milea, Vasile 25
Militaru, Nicolae 25, 29, 53, 71, 72, 86, 162, 194, 195, 326, 385
Mincu, Iulian 362, 400, 409
Mironov, Alexandru 352, 380, 381
Mironov, doamna 390
Mischie, Alexandru Nicolae 159, 290
Mitea, Constantin 254, 255, 267, 268
Mitrea, Miron 504, 505
Mitterrand, François 218, 527
Mizil, familia 421
Moiş, Vasile 37, 118, 119, 159, 163, 219, 220, 267, 280, 317, 338, 351, 407
Moisil, Grigore 41
Moldovan, Mihai 92
Molotov, Mihailovici Viaceslav 270
Momanu, Corneliu 330, 335
Monoran, Ion 462
Montanu, Mihai 8, 215, 462
Moţiu, M. 220
Munteanu, Marian 61, 66, 69, 416
Murgulescu, Ilie 41
Muşlea, Ion 310

N

Napoleon I 312, 441
Năstase, Adrian 158, 163, 204, 443, 451, 468, 504, 507, 510, 527, 528, 539
Neagoe, Marin 157
Neagu, Romulus 205
Nemeş, Călin 462
Nenițescu, Costin D. 41
Nicolae, Radu 72, 200
Nicolaescu, Sergiu 36, 324, 456
Nicolau (caporal) 278
Niculescu-Mizil, Paul 25, 421
Ninosu, Petre 300, 400
Nisim, Moşe 234
Nistoresc, Aurel 199
Nistorescu, Monica 7
Niţă, Nicolae (?) 254
Niţu, Nicolae 436
Noailles, Anna de (contesă Brâncoveanu) 484
Novăceanu, Darie 298, 477
Nuţă, Constantin 74

O

Oancea, Viorel 173
O'Connor, Phillip 152
Olaru, Nicolae 237
Olteanu (procuror) 91
Oproiu (profesor) 400, 410

P

Pacepa, Ion Mihai 21, 50
Paleologu, Alexandru 297
Patilineţ, Vasile 194
Pătrăşcanu, Lucreţiu 426
Păunescu, Adrian 171, 252, 253, 254, 255, 256, 268, 323, 325,

330, 337, 340, 341, 354, 356, 363, 367, 371, 372, 374, 376, 377, 391, 392, 402, 409, 415, 422, 455, 486, 499, 510
Pelin, Mihai 422
Peres, Simon 485
Petrescu, Dan 150, 427
Petrescu, Gică 182
Petrescu (Culianu), Tereza 150, 151
Pilat, Vasile 513
Pintilie, Andrei 154
Piru, Alexandru 266
Pîrvulescu, Constantin 291
Plătică Vidovici, Ilie 177
Pleşu, Andrei 90, 463
Pletos, Dumitru 72
Pop, Gheorghe 49
Popa Micşan, Florian 138
Popa, Costică 49
Popa, Doina 49
Popa, Vasile 74
Popescu, Barbu 159, 220
Popescu, Dan 158
Popescu, Dumitru (« Dumnezeu ») 82, 158, 173, 268, 393
Popescu, Petre 8
Popescu, Răsvan 39
Popescu, Titi 435
Popilean, Gheorghe 462, 470
Postelnicu, Tudor 21, 103
Postolache, Sorin 8
Predescu, Ion 177
Predescu, Mihai 436
Profeta, Laurenţiu 251
Pruker, Mike 192
Prună, L. (general maior) 22

R

Radnev, Manase 297, 298
Radu, Nicolae 194, 195
Raţiu, Ion 194, 195, 213, 274, 308, 524, 525
Răducioiu, Florin Valeriu 493
Rădulescu, Gheorghe 27
Răican, Gigi (Georgel) 405
Răutu, Leonte 158, 393
Râmaru, Ion 173
Reagan, Ronald 194
Reynolds, Frank 148, 149
Ribbentrop, Joachim von 270
Rizea, Elisabeta 402
Roată, Ion (zis « Moş ») 389
Robu, Gheorghe 31, 91, 99, 100, 101, 368, 463
Roman, Mioara 215
Roman, Petre 22, 27, 50, 54, 72, 84, 85, 91, 139, 140, 168, 190, 200, 211, 216, 217, 236, 247, 248, 256, 261, 265, 282, 288, 298, 299, 307, 325, 345, 346, 350, 351, 367, 462, 484, 529
Rosen, Moses 200, 203, 204, 318, 463
Rotaru, Marilena 492
Roth, Edwin 237
Ruset, Anica 11
Ruţkoi, Alexandr 441

S-Ş

Sabău, Mircea 149, 152
Sahli, Arebi 50
Samoilă, Liviu Tudor 297
Sandu, Mircea 396
Săndulescu, Ionel V. 191, 193, 208, 212
Săraru, Dinu 171, 341, 354
Săvulescu, Traian 41
Scalfaro, Oscar Luigi 527
Scherer 92
Secăreş, Vasile 31, 158, 217
Sechelariu, Dumitru 504
Séguin, Philippe 315
Severin, Adrian 8, 158, 248
Shamir, Yitzhak 234, 236
Similea, Angela 308, 323
Siminică, Dona Dumitru 389
Sintzmeier, Anton 208

Sinulescu, Benone 374
Snegur, Mircea 269, 284, 285, 286
Sorescu, Constantin 31, 159
Sorescu, Radu 414
Spătaru, Dan 308
Spiroiu, Niculae 263, 283, 387, 468
Spoitoru, Fane (Titişor Ion) 392
Stalin, Visarionovici Iosif 155, 220, 225, 391, 393, 425, 491
Stamate (afacerist Slobozia) 493
Stan, Mihai (general) 9, 39, 177
Stanca, Vasile (locotenent-colonel) 98, 99
Stănculescu, Victor Atanasie 20, 21, 36, 47, 48, 49, 50, 69, 86
Stănescu, Nichita 60
Stark, Alexandru 297, 298
Stețca, Toader 51
Stoica, Ioan 427, 443, 447, 457, 458, 470, 489, 490
Stoilov, Simion 41
Stolojan, Theodor 144, 293, 294, 348, 388
Sucală, Ion (maior) 100, 101
Sullivan, Lawrence E. 148
Sununu, John 217
Surdu, Victor 220, 258, 260, 267, 286, 288, 506, 507, 508
Şincan, Dionisie 436
Ştefan cel Mare 270, 473

T-Ţ

Talpeş, Ioan 464
Tatomir, Virgil 462
Tatulici, Mihai 340, 341, 342, 468, 470
Tărăcilă, Doru Ioan 496
Teoctist, patriarhul 82, 197, 321
Teodorescu (avocat) 77
Teodorescu, Gianu 243
Teodorescu-Branişte, Tudor 295
Teşcherea, Valeriu 411
Theodor, Gheorghe 36
Theodorescu, Răzvan 51, 187, 188, 189, 216
Theodoru, Radu 323
Timofte, Alexandru 177
Titulescu, Nicolae 41
Tőkés, László 51, 242, 462
Tolcsvai, Vasile 436
Toma, Alexandru 337
Topliceanu, Iulian 71, 95
Traian, împăratul 389
Trofin, Virgil 52
Tudor, Corneliu Vadim 215, 302, 305, 325, 330, 337, 340, 341, 356, 363, 365, 368, 371, 377, 391, 415, 421, 422, 460, 463, 464, 468, 469, 490, 499, 510, 522
Tudoran, Dorin 152
Turcu, Liviu 151
Tutunaru, Constantin 523
Ţarălungă, Sebastian 34

U

Ulieru, Nicolae 138
Ursu, Doru Viorel 33, 173
Ursulescu, Octavian 36

V

Valeriu, Emanuel (Emanoil) 51, 187, 188, 297, 307, 380, 409, 435, 460, 461
Valev, Emil Borisovici 42
Văcaru, Vasile 159, 211, 212, 220, 330, 337, 351
Văcăroiu, Nicolae 378, 395, 399, 404, 413, 414, 454, 460, 531
Văduva, Gheorghe 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80
Vătăşescu, Anton 296
Vâlsan, Eugen 150
Vâţă, Virgil 462

Verdeţ, Ilie 21, 128, 136, 141, 221, 222, 223, 225, 354, 365, 391, 398, 422
Vieru, Grigore 338
Vlad Ţepeş 425
Vlad, Iulian 103
Voican Voiculescu, Gelu 17, 18, 19, 21, 26, 36, 48, 53, 54, 76, 130, 203, 351, 394, 462
Voinea, Dan 36

W

Walesa, Lech 233
Webster, William 116
Weiss, Ellyn E. 149
Wiesel, Elie 202, 203, 236
Wiesner, Hillary 148
Wiltz, Teresa 152

Z

Zaharia, Alina 49, 50
Zambra 462

CLAR OBSCUR

În 1989, românii au vrut un pariu pentru renaștere. Săraci și curați, îl puteau câștiga. Cornel Nistorescu a pariat și el, strigând în marele cor « libertate ! democrație ! dreptate ! ». O naivitate. Salvatorii crimei, actorii oficiali, răspundeau « coabitare ! împăcare ! consens ! ». Cu dinții strânși, un jurnalist a scris cinci ani în *Expres* despre mistificarea unei națiuni. În răspăr. O încleștare ce continuă și azi.

Arhivă

« Vreau să spun că aici se află chiar drama acestei perioade. O dramă fără ieșire, o situație fără soluție. Mă întreb mereu : cum poate coexista Elisabeta Rizea cu Ion Iliescu sau cu Adrian Păunescu și Dan Marțian ? Nu este în asta o strâmbătate a firii ? Femeia aceea chinuită și rămasă tot nedreptățită trebuie să trăiască sub același soare cu rinocerii epocii de aur ! Și ea tot călcată în picioare, și ei tot la putere, bine mersi, dictând legi, principii, și mustrând lumea cu botul lor rozaliu ! Adică dumneavoastră socotiți moral faptul că Adrian Păunescu stă sub aceeași cupolă cu Ion Diaconescu, unul venit din corul slugilor, celălalt venit din marea armată a întemnițaților pe nedrept ? Cum Dumnezeu ați putut crede că o coabitare e posibilă ? Cum nu v-ați dat seama că mersul pe sârmă printre cele două lumi va fi socotit slăbiciune de caracter ? O vreme am meditat îndelung la posibilitatea de a uita. Să renunțăm la toate rănile memoriei și să încercăm să construim ceva împreună. Să o luăm de la zero, încercând să abandonăm decontarea trecutului. Nu sună rău și mie mi se părea posibil, pentru că nu am fost printre cei care au suferit. Dar la puțin timp mi-am dat seama că nu am dreptul să cer nimănui un asemenea lucru. Nici nedreptățiților, nici profitorilor. Drept pentru care am decis să privesc lucrurile așa cum sunt, în fundătura tragică în care se află, sperând că timpul le va scoate într-un fel sau altul. Atâta doar că eu trebuie să hotărăsc pentru mine. De care parte sunt ? »

Din epistola politică « Înecatul dintre două bărci »,
Expres, nr. 11/1993

9786066800013